

SPRAWOZDANIE

ZARZĄDU
GŁÓWNEGO

PTTK

Z DZIAŁALNOŚCI
W XVII KADENCJI

Warszawa
14-15 września
2013

XVIII WALNY ZJAZD PTTK

ZARZĄD GŁÓWNY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

XVII kadencja
2009 – 2013

Warszawa, 14 – 15 września 2013 r.

Opracowanie: *zespół*

Projekt i opracowanie graficzne i skład: *Andrzej Wielocha*

ISBN 978-83-7005-543-1

© Zarząd Główny PTTK
00-075 Warszawa,
ul Senatorska 11

Wydawnictwo PTTK „Kraj”

Spis treści:	strona
I Wstęp	7
II. Stan organizacyjny PTTK i sprawozdanie z prac realizowanych w XVII kadencji	9
1. Uwarunkowania prawne	9
1.1. Otoczenie prawne	9
1.2. Warunki prawne i organizacyjne	11
2. Informacje organizacyjne	16
2.1. Skład Zarządu Głównego	16
2.1.1. Prezydium Zarządu Głównego PTTK	30
2.2. Komisje i Rady ZG PTTK	31
2.3. Nadzwyczajny Zjazd PTTK	37
2.4. Przygotowania do XVIII Walnego Zjazdu PTTK	40
2.5. Wyróżnienia członków PTTK, instytucji wspierających	40
2.6. Członkostwo w organizacjach krajowych	42
2.7. Członkostwo w organizacjach międzynarodowych, kontakty zagraniczne	42
3. Stan organizacyjny	43
3.1. Członkowie PTTK	43
3.2. Kadra	51
3.3. Oddziały PTTK	53
3.4. Jednostki regionalne PTTK	59
3.5. System informacji wewnętrznej	60
4. Budowanie wizerunku PTTK	63
4.1. Komisja Historii i Tradycji ZG PTTK	63
4.2. Promocja	66
4.3. Gościniec PTTK	77
4.4. Działalność przewodnicka	81
5. Działalność programowa, zrealizowane kampanie i akcje	90
5.1. Rok Dzieci i Młodzieży	90
5.2. Rok Turystyki Wodnej	93
5.3. Rok Turystyki Rodzinnej	96
5.4. Rok Turystyki Rowerowej	98
6. Rozwijanie krajoznawstwa i kultury	101
6.1. VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego	101
6.2. Komisja Krajoznawcza ZG PTTK	114
6.3. Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK	125
6.4. Komisja Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK	132
6.5. Centralna Biblioteka PTTK	136

6.6. Komisja Opieki nad Zabytkami ZG PTTK	146
6.7. Muzea PTTK	149
7. Rozwijanie turystyki kwalifikowanej	150
7.1. Pozycja PTTK	150
7.2 Rola PTTK w zwiększaniu udziału osób niepełnosprawnych w turystyce	152
8. PTTK w górach	157
8.1. Komisja Turystyki Górskiej ZG PTTK	157
8.2. Komisja Turystyki Narciarskiej ZG PTTK	175
8.3. Komisja Górskiej Turystyki Jeździeckiej ZG PTTK	178
8.4. Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK	182
9. PTTK w turystyce wodnej	206
9.1. Komisja Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK	206
9.2. Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK	212
9.3. Komisja Działalności Podwodnej ZG PTTK, OCSP KDP PTTK	214
9.4. Centrum Turystyki Wodnej PTTK	229
10. PTTK w działalności na terenach nizinnych	241
10.1. Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK	242
10.2. Komisja Turystyki Kolarskiej ZG PTTK	246
10.3. Komisja Turystyki Jeździeckiej ZG PTTK	251
10.4. Komisja Imprez na Orientację ZG PTTK	256
10.5. Komisja Turystyki Motorowej ZG PTTK	266
11. PTTK dla przyszłości	271
11.1. Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK	271
11.2. Komisja Akademicka ZG PTTK	282
11.3. Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK	212
12. Rozwijanie turystyki i krajoznawstwa w środowiskach	286
12.1. Komisja ds. Współpracy z Wojskiem Polskim	286
12.2. Działalność w środowisku osiedli mieszkaniowych i na terenach wiejskich	291
12.3. Działalność w środowisku policji i straży granicznej	292
13. Działalność gospodarcza	293
13.1. Warunki prowadzenia	293
13.2 Potencjał	295
13.3. Stan prawny majątku	297
13.4. Formy zarządzania majątkiem	299
13.5. Nadzór nad sprawami majątkowymi	299
13.6. Prace inwestycyjne, efekty	300
13.7. Ubezpieczenie majątku	306

14. Gospodarka finansowa	306
14.1. Dokumentacja i sprawozdawczość finansowa	306
14.2. Realizacja zobowiązań podatkowych	308
14.3. Źródła finansowania działalności PTTK	310
14.4. Sytuacja finansowa Towarzystwa	310
III. Informacja o realizacji uchwał przyjętych przez XVII Walny Zjazd i wniosków zgłoszonych w czasie obrad	312
IV. Załączniki	329
Aneks. Wykaz zwycięzców ogólnopolskich przedsięwzięć programowych, kierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej w latach 2010-2013	329
Tabela 1 Oddziały PTTK	335
Tabela 2 Koła i Kluby PTTK wg wybranych środowisk działania oraz liczby zrzeszonych w nich członków	336
Tabela 3 Kluby turystyczno-krajoznawcze PTTK oraz liczba zrzeszonych w nich członków	337
Tabela 4 Komisje społeczne PTTK	338
Tabela 5 Kadra programowa PTTK i jej uprawnienia	339
Tabela 6 Liczba kursów szkoleniowych i ich absolwentów wg rodzajów	341
Tabela 7 Wycieczki i imprezy turystyki kwalifikowanej wg dyscyplin oraz ich uczestnicy	342
Tabela 8 Wycieczki i imprezy turystyki powszechnej oraz ich uczestnicy	343
Tabela 9 Odznaki turystyczne zdobyte w latach 2009-2012	344
Tabela 10 Stan organizacyjny w województwach, uprawnienia kadry aktywność programowa (stan na 31.12.2012 r.)	345
Tabela 11 Procentowy udział poszczególnych województw w wynikach całego Towarzystwa - stan na 31.12.2012 r.	346
Tabela 12 Oddziały PTTK w województwach: stan organizacyjny, kadra programowa, aktywność programowa – stan na 31.12.2012 r.	347
Tabela 13 Znakowanie szlaków turystycznych w latach 2009-2012	360
Tabela 14 Działalność popularyzatorska	361
Tabela 15 Wartość majątku trwałego w latach 2009-2012 r. wg stanu na koniec grudnia każdego roku	362
Tabela 16 Wartość majątku trwałego w latach 2009-2012 w spółkach z większościovym kapitałem PTTK	363

- Tabela 17 Zmiany kapitału funkcjonujących spółek z udziałem kapitału PTTK w latach 2009-2012 r.
- Tabela 18 Wyniki działalności funkcjonujących spółek z udziałem kapitału PTTK w latach 2009-2012
- Tabela 19 Zbiorcze zestawienie nakładów poniesionych w latach 2009-2012 na realizację zadań inwestycyjnych i remontowych finansowanych ze środków PTTK, dotacyjnych i dzierżawców w obiektach PTTK, znajdujących się w ewidencji ZM PTTK
- Tabela 20 Zbiorcze zestawienie nakładów poniesionych w latach 2009-2012 na realizację zadań inwestycyjnych i remontowanych w obiektach aportowych
- Tabela 21 Bilans analityczny PTTK (pasywa) w latach 2009-2012
- Tabela 22 Bilans analityczny Zarządu Głównego PTTK (aktywa) w latach 2009-2012
- Tabela 23 Analiza rachunku zysków i strat PTTK za lata 2009-2012
- Tabela 24 Realizacja budżetu PTTK w latach 2009-2012
- Tabela 25 Wskaźniki płynności finansowej i źródła finansowania majątku PTTK w latach 2009-201
- Tabela 26 Pozyskiwanie środków zewnętrznych przez biuro ZG PTTK w latach 2009-2013

I. Wstęp

Przedstawiane XVIII Walnemu Zjazdowi PTTK sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w XVII kadencji opiera się na danych statystycznych za lata 2009-2012. W odniesieniu do działań podejmowanych przez Zarząd Główny PTTK prezentuje stan prac na koniec czerwca 2013 r. Sprawozdanie zawiera opis aktualnej sytuacji PTTK, zrealizowanych działań programowych i gospodarczych podejmowanych w określonych uwarunkowaniach zewnętrznych.

Towarzystwo według stanu na 31 grudnia 2012 r. skupia 61.960 członków zrzeszonych w 303 oddziałach. Nadal stanowimy główny ośrodek kształtowania polskiej turystyki aktywnej. Konkretnym wymiarem tej aktywności jest w tej kadencji 88.290 imprez turystyki kwalifikowanej, w których wzięło udział 2.498.108 osób wędrując w większości po ponad 68 tysiącach kilometrów szlaków turystycznych wytyczonych, wyznakowanych i monitorowanych przez PTTK. W imprezach turystyki powszechnej w latach 2009-2012 w 98.978 imprezach wzięło udział 3.340.707 uczestników. Popularyzowaniu turystycznej aktywności społeczeństwa służyły kolejne lata z wiodącymi tematami: Rok Dzieci i Młodzieży (2009), Rok Turystyki Wodnej (2010), Rok Turystyki Rodzinnej (2011), Rok Turystyki Rowerowej (2012) i prowadzone w ich ramach działania.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jest głównym ośrodkiem kształtowania krajoznawstwa w Polsce, ważnym społecznym ośrodkiem kultury oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Upowszechniając postawy krajoznawcze związane z poznawaniem i umiłowaniem Polski Towarzystwo nadaje polskiej turystyce społeczny sens wykraczający poza uproszczone sprowadzenie jej do kategorii produktu turystycznego. Bez kadry polskich krajoznawców skupionych w PTTK nie byłoby tysięcy imprez i przedsięwzięć, wystaw i produkcji wielonakładowych przewodników, folderów i monografii ukazujących krajoznawcze skarby Polski, jej regionów, małych ojczyzn. Trochę o odnajdywanie właściwych drogowskazów w krajoznawczych wędrownkach i towarzyszącej im refleksji służył VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego obradujący w Olsztynie 10-12 września 2010 r.

Czerpaniu inspiracji z tradycji, przypomnianiu patriotycznej treści naszych działań służyły obchody 60-lecia Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz jubileusze Oddziałów.

Towarzystwo stanowi ośrodek społecznej aktywności kilkudziesięcioletniej kadry polskiej turystyki skupiającej 90% czynnych przewodników, posiadających uprawnienia zawodowe oraz pilotów wycieczek, a przede wszystkim działających w oparciu o uprawnienia PTTK przewodników i instruktorów

różnych dyscyplin turystyki kwalifikowanej, instruktorów krajoznawstwa, społecznych opiekunów przyrody, zabytków. Przewodnicy PTTK tylko w 2012 r. obsłużyli 24.689 wycieczek, w których uczestniczyło 787.290 osób.

Ważną częścią kadry są nauczyciele – członkowie PTTK, opiekunowie Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych PTTK. Tej kadrze zawdzięczamy skutecznie prowadzoną edukację krajoznawczo-turystyczną, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Obejmujemy nią corocznie w ramach turystyki powszechnej setki tysięcy osób pozwalając im odnajdywać się na turystycznych szlakach Polski i świata. Pomocą turystom służyły 64 prowadzone przez PTTK punkty informacji turystycznej, które w 2012 r. obsłużyły 316.092 osoby.

Zachęcamy młodzież do realizacji w PTTK swoich autorskich propozycji turystycznych i krajoznawczych. W aneksie do sprawozdania prezentowana jest lista laureatów – zwycięzców ogólnopolskich konkursów organizowanych od wielu lat przez Towarzystwo, adresowanych do młodzieży. Aneks zawiera listę laureatów w latach 2009-2012 Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”, konkursów krasomówczych w Gólabiu-Dobrzyniu i Legnicy.

PTTK działa aktywnie w różnych środowiskach: w Wojsku Polskim, w zakładach pracy, na wsi i osiedlach mieszkaniowych, będąc tam głównym ośrodkiem krzewienia turystyki.

Towarzystwo troszczy się o bazę dla turystyki kwalifikowanej, prowadzi większość schronisk w rozumieniu ustawy o usługach turystycznych. Nasze schroniska są nie tylko prostymi obiektami noclegowymi, pełnią również ważne funkcje dla bezpieczeństwa wędrujących i ochrony przyrody, są ośrodkami promocji turystyki.

W kadencji kontynuowano porządkowanie stanu prawnego nieruchomości. Dokonano dalszej znaczącej poprawy stanu bazy należącej do PTTK przeznaczając w latach 2009-2012 ze środków własnych ponad 20 mln. zł na prace inwestycyjno-modernizacyjne, głównie proekologiczne. Przykładem skuteczności tych działań jest nowe schronisko na Markowych Szczawinach pod Babią Górą oraz Eko-marina w Wilkasach.

Sprawozdanie w swej części opisowej wraz z tabelarycznymi załącznikami dotyczącymi spraw organizacyjno-programowych, gospodarczych i finansowych stanowi swoisty raport o Towarzystwie obejmujący różne i bogate w wydarzenia obszary aktywności. Działalność ta i jej efekty programowe i gospodarcze potwierdzają znaczenie wartości i celów, do których Towarzystwo przywiązuje dużą wagę i dla realizacji, których istnieje, co może być powodem do satysfakcji z podejmowanych działań i doceniania ich znaczenia dla Polski.

Przedstawiając XVIII Walnemu Zjazdowi PTTK sprawozdanie dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji wielu przedsięwzięć Towarzystwa. Dziękujemy Koleżankom i Kolegom członkom Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK i Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, komisji, rad i zespołów Zarządu Głównego. Dziękujemy wszystkim oddziałom i jednostkom regionalnym, które podejmowały i realizowały ogólnopolskie przedsięwzięcia. Podziękowania kierujemy także do zawodowej kadry programowo-organizacyjnej i gospodarczej Towarzystwa, do gospodarzy schronisk i innych obiektów PTTK.

II. Stan organizacyjny PTTK i sprawozdanie z prac realizowanych w XVII kadencji.

1. Uwarunkowania prawne

1.1 Otoczenie prawne

W mijającej kadencji zmieniało się w sposób znaczący otoczenie prawne. Zmiany dotyczyły zarówno regulacji usług turystycznych, jak i ruchu turystycznego oraz kadr turystyki. W sferze usług turystycznych dużemu zwiększeniu uległy minimalne wysokości gwarancji i ubezpieczeń klientów przez biura podróży. Wymagało i wymaga zwiększania na ten cel środków przez jednostki Towarzystwa prowadzące działalność, jako organizatorzy turystyki lub pośrednicy turystyczni.

Na początku kadencji nastąpiło uszczegółowienie przepisów dotyczących przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, zaś na jej końcu dokonano, w ramach zmian deregulacyjnych, ich usunięcia, poza przewodnikami górskimi, z listy zawodów regulowanych. Nastąpiło to, między innymi, mimo negatywnej oceny projektów zmian przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, którego przedstawiciele prezentowali stanowisko Towarzystwa w trakcie konsultacji oraz specjalnego wysłuchania publicznego.

Wprowadzenie nowej ustawy o sporcie z jednoczesnym uchynieniem ustawy o kulturze fizycznej spowodowało, że przestało prawnie istnieć pojęcie rekreacji ruchowej i przestały obowiązywać związane z tym prawne regulacje m.in. dotyczące rajdów, zlotów, spływów i rejsów.

Uchwalenie dwóch nowych ustaw:

- z dnia 18.08. 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i zorganizowanych terenach narciarskich,
- z dnia 18.08.2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, zmieniło znacznie dotychczasowe otoczenie prawne w tym zakresie.

Przedstawiciele ZG PTTK uczestniczyli w konsultacjach projektów tych ustaw oraz wynikających z nich aktów wykonawczych. Nie udało się nam w ustawie dotyczącej bezpieczeństwa w górach, mimo wielokrotnych prób, ująć ważnych dla tego bezpieczeństwa spraw szlaków turystycznych oraz schronisk górskich.

W celu popularyzowania treści ustaw, rozporządzeń wykonawczych oraz związanych z nimi innych ustaw w ramach „Gościńca PTTK” zaprezentowane zostały specjalne wkładki prawne.

Ogromnie skomplikowała się sytuacja prawna kadr turystyki: przewodników turystycznych, pilotów wycieczek oraz instruktorów rekreacji ruchowej. W zakresie dyscyplin turystyki kwalifikowanej, z uwagi na wyłączenie w tych sprawach (poza przewodnikami górskimi) uprawnień nadawanych lub uznawanych przez państwo, dodatkowego znaczenia nabrało ubezpieczenie przez PTTK swojej kadry od OC w ramach działalności statutowej.

Sytuacji prawnej stowarzyszeń kadry turystyki poświęcona była wspólna konferencja PTTK i Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie. Sprawy aspektów prawnych szlaków turystycznych i bezpieczeństwa w górach były przedmiotem konferencji naukowych organizowanych przez Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK wspólnie z uczelniami Małopolski i Śląska.

W Towarzystwie przeprowadzono dużą kampanię poświęconą prawnym obowiązkom i związanej z tym odpowiedzialności wynikającej z ustaw o Krajowym Rejestrze Sądowym, prawie o stowarzyszeniach oraz z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Specjalna prawna wkładka do „Gościńca PTTK” służyła ułatwianiu prac w oddziałach oraz przygotowaniu do obrad nadzwyczajnego, statutowego Zjazdu PTTK.

Przez cały czas Zarząd Główny PTTK monitorował sprawy kadr PTTK w regulacjach ministerstwa Edukacji Narodowej, Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz uprawnień żeglarskich. Przedstawiciele ZG PTTK odbyli też spotkanie w Ministerstwie Finansów w sprawach obowiązków podatkowych w działalności organizacji pozarządowych, w tym szkoleniowej.

Stale też nasi przedstawiciele uczestniczyli w pracach podkomisji sejmowej, która zajmowała się ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Szereg nowych korzystnych regulacji powstało przy ich współudziale. Nie udało się jednak wprowadzić do polskiego systemu prawnego, mimo kilkakrotnych wystąpień, instytucji partnerstwa publiczno-prywatnego (społecznego).

Należy podkreślić, że przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego byli systematycznie włączani przez Ministerstwo Sportu i Turystyki do konsultacji społecznych proponowanych regulacji w tym założeń do ustawy o szlakach turystycznych.

W ramach działań wewnętrznych popularyzowano również prawne regulacje ochrony własności intelektualnej i dbano o ochronę naszego znaku i znaków będących własnością Towarzystwa.

1.2. Warunki prawne i organizacyjne.

– W rozumieniu ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. prawo o stowarzyszeniach Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jest stowarzyszeniem zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym pod Nr KRS 0000100817. Wpis w KRS zawiera organy uprawnione do reprezentowania PTTK, skład Zarządu Głównego, wykaz oddziałów, informacje o statucie, informacje o organie nadzoru, skład GKR, informacje o przedmiocie działalności gospodarczej.

– W KRS odnotowano złożenie opinii biegłego rewidenta, do sprawozdań za lata 2009, 2010, 2011 oraz złożenie uchwał ZG PTTK o zatwierdzeniu sprawozdań za te lata.

– Organem nadzorującym w rozumieniu prawa o stowarzyszeniach jest Prezydent m. st. Warszawy.

– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jest stowarzyszeniem, wpisanym również do rejestru przedsiębiorców. Dział 3 wpisu do KRS zgodnie z Polską Kwalifikacją Działalności (wg stanu prawnego z 2007 r.) zawiera zapisy dotyczące zakresu przedmiotowego działalności gospodarczej.

– Do Krajowego Rejestru Sądowego nr KRS 000100817 wpisane są także oddziały Towarzystwa. Organami nadzorującym nad oddziałami na podstawie ustawy prawo o stowarzyszeniach są właściwi terenowo starostowie.

– Podstawowym dokumentem organizacyjnym mającym znaczenie prawne zgodnie z art. 10 ustawy prawo o stowarzyszeniach jest statut. Zmiany Statutu PTTK dokonane przez Nadzwyczajny Walny Zjazd PTTK 14 kwietnia 2012 r. zostały ujawnione w KRS .

– Organem interpretującym przepisy statutu oraz orzekającym o zgodności uchwał ze Statutem PTTK, statutami oddziałów oraz przepisami prawa jest Główny Sąd Koleżeński PTTK.

– Zgodnie ze Statutem najwyższą władzą PTTK jest Walny Zjazd, a władzami naczelnymi Zarząd Główny, Główna Komisja Rewizyjna i Główny Sąd Koleżeński.

– W okresie między walnymi zjazdami całokształtem działalności PTTK kieruje Zarząd Główny, który odpowiada za swą działalność przed walnym zjazdem.

– Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa nakłada na członków zarządu odpowiedzialność materialną za zobowiązania podatkowe. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. O rachunkowości nakłada odpowiedzialność za prowadzenie rachunkowości na zarząd art. 4 ust. 5 ustawy. Za majątek Towa-

rzystwa i nim gospodarowanie odpowiada Zarząd Majątkiem jako jednostka specjalistyczna PTTK.

W Zarządzie Majątkiem PTTK znajduje się:

Aktualna dokumentacje zobowiązań publiczno-prawnych:

- deklaracje podatku od nieruchomości, podatku leśnego, podatku rolnego, decyzje właściwych urzędów miast i gmin,
  - decyzje o wysokości opłat za wieczyste użytkowanie (użytkowanie, zarząd) gruntu.
  - sprawozdania dotyczące gospodarczego korzystania ze środowiska;
- Aktualna dokumentacja dotycząca nieruchomości:
- wypisy z ksiąg wieczystych,
  - wypisy z ewidencji gruntów,
  - wypisy z map ewidencyjnych,
  - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Zarząd Główny PTTK nadzoruje sprawy majątkowe Towarzystwa. Zgodnie ze Statutem PTTK decyzje w tych sprawach (obciążanie hipoteki, sprzedaż, nabycie itp.) należą do kompetencji Zarządu Głównego PTTK. Realizacją uchwał Zarządu Głównego PTTK podejmowanych w sprawach majątkowych zajmują się: Biuro Zarządu Głównego PTTK, Zarząd Majątkiem PTTK lub inne jednostki organizacyjne PTTK oraz spółki z większościovym udziałem kapitału PTTK. Realizacja uchwał odbywa się pod nadzorem sekretarza generalnego lub skarbnika Zarządu Głównego PTTK. Okresowo na posiedzeniach Zarządu Głównego PTTK prezentowane są informacje o wynikach działalności spółek z większościovym kapitałem PTTK, stanie rozrachunków spółek z Zarządem Majątkiem PTTK.

Funkcjonujący system zarządzania majątkiem PTTK stwarza dobre zabezpieczenie przed jego utratą, wynika to z następujących przesłanek prawnych i organizacyjnych:

- w przypadku upadłości spółki utracony może być tylko ten wcześniej wniesiony aportem, cały majątek oddany w dzierżawę wróci do właściciela – PTTK;
- wszystkie nieruchomości PTTK są ubezpieczone od żywiołów, a uzyskane w wyniku ewentualnych szkód odszkodowania przeznaczone są na odtwarzanie majątku;
- prowadzony jest nadzór płatności podatków od nieruchomości i opłat z tytułu wieczystego użytkowania (czynności, za które w świetle obowiązujących przepisów odpowiada właściciel, a nie jednostka której powierzono nad nią zarząd);
- PTTK sprawuje kontrolę przy wszelkich zmianach prawnych na naszych nieruchomościach (obciążanie hipoteki, sprzedaż, podział działek, itp.);

- prowadzony jest bieżący monitoring działalności spółek PTTK;
- w spółkach PTTK oraz w jednostkach wchodzących w skład bilansu zbiorczego funkcjonuje jednolity system oprogramowania finansowo-księgowego, co znacznie ułatwia prowadzenie nadzoru.

Corocznie prowadzona jest przez Zarząd Majątkiem PTTK analiza ekonomiczna działalności obiektów PTTK, obejmująca nieruchomości będące w ewidencji PTTK oraz nieruchomości będące w ewidencji spółek PTTK. Analiza przeprowadzana jest na szczeblu jednostki zarządzającej (spółka, oddział) oraz Zarządu Majątkiem PTTK. Uwzględniana jest część ekonomiczna, obejmująca przychody uzyskiwane z danego obiektu, koszty jego działalności, nakłady remontowe i inwestycyjno-modernizacyjne w obiekcie, oraz część informacyjna zawierająca m.in. informacje o czasie trwania umowy, obłożeniu, itp.

Zarząd Majątkiem PTTK, koncentruje się na:

- zapewnieniu zaplanowanych wpływów do budżetu Zarządu Głównego PTTK;
- zarządzaniu obiektami i nieruchomościami PTTK;
- nadzorze nad realizacją przyjętych planów inwestycyjno-remontowych w obiektach PTTK ze środków własnych i dotacyjnych;
- nadzorze nad płatnościami podatków od nieruchomości, opłat za wieczyste użytkowanie i innych zobowiązań publiczno-prawnych;
- porządkowaniu spraw własnościowych nieruchomości będących w ewidencji Zarządu Majątkiem PTTK;
- prowadzeniu dokumentacji oraz przygotowywaniu projektów uchwał i postanowień Zarządu Głównego PTTK wraz z opiniami prawnymi;
- ubezpieczeniu majątku PTTK wraz z realizacją likwidacji szkód;
- prowadzeniu sprawozdawczości (w tym m.in. wynikającej z wymogów Ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej);
- sprzedaży majątku PTTK.

Zgodnie z uchwałami ZG PTTK chronione są nazwy i znak Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Na podstawie ustawy z 30 czerwca 2000 r. o ochronie własności przemysłowej chronione są:

- znak słowny PTTK użytkowany nieprzerwanie od I Zjazdu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego; zgłoszony 8 lipca 1994 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 101380,
- znak słowno-graficzny PTTK, użytkowany nieprzerwanie od I Zjazdu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego; zgłoszony 12 lutego 1993 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 88368,

- znak słowno-graficzny PTK użytkowany nieprzerwanie od I Zjazdu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego; zgłoszony 8 lipca 1994 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 99348,
- znak słowno-graficzny GOT PTTK użytkowany nieprzerwanie od I Zjazdu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego; zgłoszony 12 lutego 1993 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 88363,
- znak słowno-graficzny Przewodnik Tatrzański użytkowany przez przewodników tatrzańskich PTTK przed wejściem w życie Ustawy „O usługach turystycznych; zgłoszony 12 lutego 1993 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 88364,
- znak słowno-graficzny Przewodnik Sudecki użytkowany przez przewodników sudeckich PTTK przed wejściem w życie Ustawy „O usługach turystycznych; zgłoszony 12 lutego 1993 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 88365,
- znak słowno-graficzny Przewodnik Beskidzki - użytkowany przez przewodników beskidzkich PTTK przed wejściem w życie Ustawy „O usługach turystycznych; zgłoszony 12 lutego 1993 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 88369,
- znak słowno-graficzny Przewodnik Turystyczny Zakładowy użytkowany przez przewodników turystycznych zakładowych PTTK przed wejściem w życie Ustawy „O usługach turystycznych; zgłoszony 12 lutego 1993 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 88366,
- znak słowno-graficzny Przewodnik Turystyczny Miejski użytkowany przez przewodników turystycznych miejskich PTTK przed wejściem w życie Ustawy „O usługach turystycznych; zgłoszony 12 lutego 1993 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr R – 88367,
- znak słowno-graficzny Gościniec Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego zgłoszony 24 maja 2001 r. do Urzędu Patentowego jako znak towarowy; zastrzeżony na rzecz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego pod nr 162331.

Zgodnie z wnioskiem złożonym do Urzędu Patentowego na mocy jego decyzji po wniesieniu niezbędnych opłat do 12 lutego 2023 r. przedłużono ochronę następujących znaków towarowych:

- PTTK,
- GOT PTTK,
- Przewodnik Tatrzański,
- Przewodnik Sudecki,
- Przewodnik Turystyczny-Zakładowy,
- Przewodnik Turystyczny Miejski,
- Przewodnik Beskidzki.

Na sytuację prawną Towarzystwa wpływają także toczące się postępowania sądowe. Głównie w sprawach cywilnych, w których PTTK jest albo powodem, albo pozwanym. Obsługę prawną ZG PTTK realizuje Kancelaria Białas, Pietruszewski i Wspólnicy sp.k. W skomplikowanych sprawach własnościowych (m.in. dotyczących schroniska na Poloninie Wetlińskiej) prowadzi je Kancelaria Labe i wspólnicy z Krakowa. Sprawy prawne Zarządu Majątkiem PTTK prowadzi mec. Tomasz Gatlik, lub kancelarie obsługujące spółki PTTK.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze:

- wypełnia sprawozdanie TK-0, którego fragmenty znajdują swoje odbicie od wielu lat w Roczniku Statystycznym GUS (sprawozdanie TK-0 przyjmuje ZG PTTK),
- druk SOF1 sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych.

Na Towarzystwie spoczywają również obowiązki wynikające z zawieranych umów o dotacje ze środków Skarbu Państwa lub pozyskiwanych środków unijnych. Informacje o aplikacjach o środki przedstawiane są Zarządowi Głównemu PTTK i przyjmowane na posiedzeniach plenarnych. Jeżeli tryb ubiegania się o środki tego wymaga, przedstawiany jest projekt odpowiedniej uchwały Zarządu Głównego PTTK. Umowy z podmiotami dofinansowującymi projekty podpisywane są przez osoby do tego upoważnione. Informacje o realizacji i rozliczeniach przedstawiane są Zarządowi Głównemu. Do Zarządu Głównego PTTK nie skierowano zastrzeżeń, co do wykonania lub rozliczenia podpisanych umów.

Pracownicy zatrudnieni w biurze ZG PTTK na podstawie umowy o pracę otrzymują wynagrodzenie zgodnie z Zakładowym Układem Zbiorowym zawartym w dniu 25.03.1994 r.

W Zarządzie Głównym PTTK jest zatrudnionych 25 osób, w jednostkach specjalistycznych PTTK:

- Zarząd Majątkiem PTTK	11 osób
- Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK	9 osób
- Okręgowy Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK	6 osób
- Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK	4 osoby

- Centrum Turystyki Wodnej PTTK (wyłącznie umowy cywilno-prawne)
- Ogólnopolskie Centrum Szkolenia Podwodnego KDP ZG PTTK 2 osoby.

Dokumentacja pracownicza prowadzona jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracowników.

W biurze Zarządu Głównego PTTK obowiązuje Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego dla obiektu Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego, wprowadzona w życie jako obowiązująca do stosowania, zarządzeniem sekretarza generalnego Zarządu Głównego PTTK nr 5/2007 z dnia 6.06.2007 r. – zaktualizowana w roku 2012. oraz Instrukcja Bezpieczeństwa i Higieny Pracy dla pracowników biura Zarządu Głównego PTTK, wprowadzona w życie jako obowiązująca do stosowania zarządzeniem sekretarza generalnego Zarządu Głównego PTTK nr 11/2007 z dnia 29.06.2007 r.

Wszyscy zatrudnieni pracownicy oraz osoby kierujące pracownikami, w 2012 r. i 2013 r. ukończyli szkolenie okresowe z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

W biurze ZG PTTK wyznaczono pracownika odpowiedzialnego za wykonywanie czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników, oraz wstępnych szkoleń nowo zatrudnionych osób.

Biuro Zarządu Głównego PTTK obsługuje również sprawy dotyczące byłych pracowników PTTK :

- wystawia zaświadczenia Rp-7 do celów ustalenia podstawy świadczeń emerytalnych lub rentowych,
- świadectwa pracy byłych pracowników zatrudnionych w zlikwidowanych jednostkach gospodarczych PTTK,
- przygotowuje wyjaśnienia ww. sprawach do ZUS i sądów.

2. Informacje organizacyjne

2.1. Skład Zarządu Głównego

Wybrany na XVII Walnym Zjeździe PTTK obradującym w Warszawie w dniach 4-6 września 2009 r. 20 osobowy Zarząd Główny PTTK ukonstytuował się następująco:

Zarząd Główny PTTK:

Lech Drożdżyński	- prezes
Roman Bargieł	- wiceprezes
Edward Kudelski	- wiceprezes
Stanisław Sikora	- wiceprezes
Andrzej Tereszowski	- wiceprezes

Andrzej Gordon – sekretarz generalny

Jerzy Kapłon – skarbnik

członkowie:

Jacek Czober

Jarosław Dąbrowski

Marian Hawrysz

Adam Jędras

Marian Jurak

Wojciech Koprowski

Edward Kozanowski

Edward Kutyla

Henryk Miłoszewski

Paweł Mordal

Piotr Niewiadomski

Agnieszka Wałach

Andrzej Wasilewski

Zarząd Główny PTTK dokonał następującego podziału zadań:

Współdziałanie z komisjami, radami i zespołami ZG PTTK działającymi w trybie art. 31 ust. 1, 2 Statutu PTTK powierzono:

Komisja Turystyki Górskiej

Edward Kudelski

Komisja Turystyki Jeździeckiej

Lech Drożdżyński

Komisja Turystyki Kajakowej

Edward Kozanowski

Komisja Turystyki Kolarskiej

Edward Kutyla

Komisja Turystyki Motorowej

Henryk Miłoszewski

Komisja Turystyki Narciarskiej

Edward Kudelski

Komisja Turystyki Pieszej

Marian Hawrysz

Komisja Turystyki Żeglarskiej

Jacek Czober

Komisja Działalności Podwodnej

Andrzej Tereszowski

Komisja Imprez na Orientacje

Henryk Miłoszewski

Komisja Krajoznawczej

Henryk Miłoszewski

Komisja Fotografii Krajoznawczej

Edward Kutyla

Komisja Ochrony Przyrody

Agnieszka Wałach

Komisja Opieki nad Zabytkami

Andrzej Wasilewski

Komisja Przewodnicka

Stanisław Sikora

Współdziałanie z komisjami, radami i zespołami powoływanymi przez Zarząd Główny PTTK w trybie art. 31 ust. 1, 3 Statutu PTTK powierzono:

Kapituła Odznaczeń

Lech Drożdżyński

Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej

Piotr Niewiadomski,

Komisja Górskiej Turystyki Jeździeckiej

Lech Drożdżyński

Komisja Historii i Tradycji

Andrzej Wasilewski;

Rada ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych	Andrzej Tereszowski.
Komisja Akademicka	Roman Bargieł
Komisja Środowiskowa	Adam Jędras
Komisja ds. Współpracy z Wojskiem Polskim	Andrzej Gordon

Członkom ZG PTTK przydzielone zostały także następujące zadania szczegółowe:

Kol. Lech Drożdżyński – prezes ZG PTTK

- kierowanie pracami ZG PTTK,
- kontakty zewnętrzne, reprezentowanie PTTK,
- zadania wynikające ze Statutu PTTK, w tym składanie oświadczeń w zakresie praw i obowiązków PTTK oraz udzielanie pełnomocnictw we współdziałaniu ze Skarbnikiem ZG PTTK,
- reprezentowanie ZG PTTK wobec Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK i Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK,
- współpraca z Kapitułą Odznaczeń PTTK,
- nadzór nad realizacją uchwał ZG PTTK ,
- współdziałanie ze szkolnictwem wyższym.

Kol. Roman Bargieł – wiceprezes ZG PTTK

- zastępowanie prezesa, wykonywanie prac powierzonych przez ZG, w tym kierowanie dziedzinami działalności Towarzystwa wynikającymi z podziału zadań,
- reprezentowanie PTTK na zewnątrz w zakresie ustalonym przez prezesa,
- sprawy organizacyjne ,
- koordynacja spraw młodzieży w PTTK,
- przygotowanie nadzwyczajnego zjazdu,
- sprawy kadry PTTK.

Kol. Edward Kudelski – wiceprezes ZG PTTK

- zastępowanie prezesa, wykonywanie prac powierzonych przez ZG, w tym kierowanie dziedzinami działalności Towarzystwa wynikającymi z podziału zadań,
- reprezentowanie PTTK na zewnątrz w zakresie ustalonym przez prezesa,
- nowelizacja spraw szkolenia,
- całokształt spraw górskich,
- sprawy członkowskie PTTK,
- sprawy systemu informacyjnego PTTK,
- ochrona znaku PTTK,
- ubezpieczenia w PTTK,
- udział z ramienia ZG PTTK w Zespole ds. przejść granicznych oraz Radach Naukowych Tatrzańskiego i Babogórskiego Parku Narodowego.

Kol. Stanisław Sikora – wiceprezes ZG PTTK

- zastępowanie prezesa, wykonywanie prac powierzonych przez ZG, w tym kierowanie dziedzinami działalności Towarzystwa wynikającymi z podziału zadań,
- reprezentowanie PTTK na zewnątrz w zakresie ustalonym przez prezesa,
- całokształt spraw związanych z przewodnictwem turystycznym,
- całokształt spraw związanych z działalnością w sferze kultury,
- sprawy zagraniczne,
- sprawy krajoznawstwa w tym przygotowań VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego,
- współpraca z Federacją Sportu dla Wszystkich.

Kol. Andrzej Tereszkowski – wiceprezes ZG PTTK

- zastępowanie prezesa, wykonywanie prac powierzonych przez ZG, w tym kierowanie dziedzinami działalności Towarzystwa wynikającymi z podziału zadań,
- reprezentowanie PTTK na zewnątrz w zakresie ustalonym przez prezesa,
- całokształt spraw wodnych,
- działalność turystyczna wśród osób niepełnosprawnych,
- realizacja uchwały XVII Walnego Zjazdu PTTK „Rok Turystyki Wodnej w PTTK”.

Kol. Andrzej Gordon – sekretarz generalny ZG PTTK

- reprezentowanie PTTK na zewnątrz w zakresie ustalonym przez Prezesa,
- nadzór nad realizacją uchwał ZG PTTK,
- nadzór nad przygotowaniem posiedzeń Zarządu Głównego PTTK,
- wydawanie zarządzeń wykonawczych do uchwał ZG PTTK oraz z własnej inicjatywy w sprawach nie wymagających uchwał Zarządu Głównego PTTK,
- kierowanie pracą Biura ZG PTTK,
- realizacja uchwały budżetowej ZG PTTK,
- nadzór nad COTG i OZGT w Krakowie
- nadzorowanie przestrzegania Statutu, uchwał i regulaminów oraz koordynowanie prac w zakresie ich przygotowywania, uchwalania oraz ewentualnego uzupełnienia,
- składanie oświadczeń w zakresie praw i obowiązków PTTK w ramach posiadanych pełnomocnictw,
- podpisywanie uchwał ZG PTTK,
- podejmowanie w uzgodnieniu z prezesem decyzji o wystąpieniu ze sztandarem PTTK na uroczystościach i imprezach oraz prowadzenie ewidencji tych wystąpień,
- wykonywanie innych działań powierzonych przez ZG PTTK,

- sytuacja prawna Towarzystwa,
- współpraca z Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych,
- „Gościńiec PTTK”.

Kol. Jerzy Kapłon – skarbnik ZG PTTK

- reprezentowanie PTTK na zewnątrz w zakresie ustalonym przez prezesa,
- nadzór nad działalnością finansowo-gospodarczą PTTK,
- realizacja uchwały „gospodarczej” XVII Walnego Zjazdu PTTK,
- nadzór nad opracowywaniem projektów budżetów oraz rocznych sprawozdań finansowych ZG PTTK,
- reprezentowanie PTTK wobec władz i instytucji w sprawach gospodarczych,
- składanie oświadczeń w zakresie praw i obowiązków PTTK oraz udzielanie pełnomocnictw we współdziałaniu z prezesem,
- podpisywanie uchwał Zarządu Głównego i Prezydium Zarządu Głównego PTTK w sprawach finansowych,
- sprawy obsługi prawnej
- nadzór nad Zarządem Majątkiem PTTK.

Kol. Adam Jędras – członek ZG PTTK

- współpraca z Polską Federacją Campingu i Caravaningu.

Kol. Edward Kozanowski – członek ZG PTTK

- udział PTTK w obchodach 600-rocznicy „Bitwy pod Grunwaldem”.

Kol. Henryk Miłoszewski – członek ZG PTTK

- koordynacja ogólnopolskich inicjatyw współpracy PTTK z samorządami.

Kol. Agnieszka Wałach – członek ZG PTTK

- Konkurs na działalność programową,
- konkurs „Na najciekawszy produkt turystyczny PTTK”.

Kol. Andrzej Wasilewski – członek ZG PTTK

- Koordynacja spraw związanych z obchodami 60-lecia PTTK.

Wszystkich członków ZG uczyniono odpowiedzialnymi za realizację uchwał XVII Walnego Zjazdu PTTK zgodnie z przyjętymi uchwałami Zarządu Głównego PTTK.

Powołano również następujące zespoły problemowo-robotnicze Zarządu Głównego:

Zespół ds. statutowo-regulaminowych oraz do monitorowania otoczenia prawnego:

- Roman Bargieł – przewodniczący
- Wojciech Koprowski.

Zespół ds. wspierania działalności Oddziałów,

- Lech Drożdżyński – przewodniczący
- Jacek Czober,
- Jarosław Dąbrowski,
- Marian Hawrysz,
- Jerzy Kapłon,
- Wojciech Koprowski,
- Edward Kozanowski,
- Edward Kutyla,
- Henryk Miłoszewski,
- Stanisław Sikora,
- Andrzej Tereszkowski,
- Agnieszka Wałach;

Zespół monitorujący realizację uchwał XVII Walnego Zjazdu PTTK:

- Andrzej Tereszkowski – przewodniczący
- Wojciech Koprowski,
- Andrzej Wasilewski;

Zespół ds. promocji, wydawnictw i PR (public relations):

- Paweł Mordal – przewodniczący
- Adam Jędras,
- Piotr Niewiadomski;

Zespół ds. polityki gospodarczej i inwestycyjnej oraz pozyskiwania środków zewnętrznych:

- Jerzy Kapłon – przewodniczący
- Jacek Czober,
- Jarosław Dąbrowski,
- Adam Jędras,
- Andrzej Tereszkowski
- Agnieszka Wałach;

Zespół kształtowania działalności programowej oraz pozyskiwania źródeł finansowania projektów programowych:

- Marian Jurak – przewodniczący
- Piotr Niewiadomski,
- Agnieszka Wałach,
- Andrzej Wasilewski;

Zespół do spraw członkowskich, w tym projektów „bonusów” członkowskich:

- Edward Kudelski – przewodniczący
- Jarosław Dąbrowski,
- Andrzej Gordon,

– Piotr Niewiadomski;

Zespół do spraw zagranicznych:

- Stanisław Sikora – przewodniczący
- Jarosław Dąbrowski,
- Marian Jurak;

Zespół do spraw kształtowania pozycji PTTK w sprawach przestrzeni i szlaków turystycznych:

- Andrzej Gordon – przewodniczący
- Jarosław Dąbrowski,
- Marian Hawrysz,
- Marian Jurak,
- Jerzy Kapłon,
- Edward Kutyla,
- Henryk Miłoszewski,
- Stanisław Sikora,
- Andrzej Tereszowski.

W 2010 roku zmiany w składzie Zarządu Głównego PTTK były spowodowane odwołaniem kol. Andrzeja Tereszowskiego z funkcji wiceprezesa ZG PTTK (uchwała ZG PTTK nr 122/XVII/2010 z 26 czerwca 2010 r.), przyjęciem rezygnacji kol. Andrzeja Tereszowskiego z funkcji członka Zarządu Głównego PTTK – uchwała nr 133/XVII/2010 z 28 sierpnia 2010 r. W związku z czym współdziałanie z Komisją Działalności Podwodnej powierzono kol. Edwardowi Kozanowskiemu, z Radą ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych kol. Piotrowi Niewiadomskiemu (uchwała 167/XVII/2010 z 19 grudnia 2010 r.)

Kol. Andrzej Tereszowski odwołany również został ze składu Rady ds. turystyki osób niepełnosprawnych ZG PTTK (uchwała ZG PTTK nr 166/XVII/2010 r. z 19 grudnia 2010 r.) oraz wykreślony ze składów n/w Zespołów ZG PTTK (wymienionych w załączniku nr 2 do regulaminu ZG PTTK zatwierdzonego uchwałą ZG PTTK nr 8/XVII/2009):

- ds. wspierania działalności oddziałów,
- monitorującego realizację uchwał XVII Walnego Zjazdu PTTK,
- ds. polityki gospodarczej i inwestycyjnej oraz pozyskiwania środków zewnętrznych,
- ds. kształtowania pozycji PTTK w sprawach przestrzeni i szlaków turystycznych.

Funkcję przewodniczącego Zespołu monitorującego realizację uchwał XVII Walnego Zjazdu PTTK powierzono kol. Andrzejowi Wasilewskiemu.

W roku 2011 na mocy stosownych uchwał dokonano następujących zmian w składzie Zarządu Głównego PTTK:

- do składu Zarządu dokooptowano kol. Bernadettę Zawilińską (uchwała ZG PTTK nr 184A/XVII/2011 z 29 stycznia 2011 r.);
- przyjęto rezygnację kol. Andrzeja Gordona z funkcji sekretarza generalnego ZG PTTK (posiedzenie ZG PTTK w dniu 18 czerwca 2011 r.) z dniem 30 września 2011 r., powierzając mu funkcję wiceprezesa ZG PTTK (posiedzenie ZG PTTK w dniu 23 września 2011 r.);
- z dniem 1 października 2011 r. powierzono funkcję sekretarza generalnego ZG PTTK kol. Romanowi Bargielowi (uchwała ZG PTTK nr 238/XVII/2011 z 18 czerwca 2011 r.);
- przyjęto rezygnację kol. Romana Bargiela z funkcji wiceprezesa ZG PTTK (posiedzenie ZG PTTK w dniu 22 października 2011 r.);
- funkcję wiceprezesa ZG PTTK powierzono kol. Henrykowi Miłoszewskiemu (posiedzenie ZG PTTK w dniu 22 października 2011 r.).

Kolejne zmiany związane były z koniecznością zastosowania zapisów znowelizowanego Statutu PTTK. Polegały one na zmniejszeniu ilości wiceprezesów ZG do 3 oraz wyodrębnienia Prezydium Zarządu Głównego PTTK z określonymi kompetencjami. W wyniku podjętych w dniu 26 maja 2012 r. przez ZG PTTK decyzji, funkcje wiceprezesów ZG PTTK powierzono kol. kol.: Andrzejowi Gordonowi, Henrykowi Miłoszewskiemu i Stanisławowi Sikorze.

W związku ze zmianami w składzie ZG PTTK uległ także zmianie podział zadań wśród członków ZG PTTK.

Współdziałanie z Radą ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych powierzono kol. Piotrowi Niewiadomskiemu, z Komisją Akademicką kol. Bernadecie Zawilińskiej.

Zadania szczegółowe członków ZG PTTK:

Kol. Lech Drożdżyński – prezes ZG PTTK

- kierowanie pracami ZG PTTK,
- kontakty PTTK na zewnątrz i reprezentowanie PTTK wobec oddziałów PTTK,
- zadania wynikające ze Statutu PTTK, w tym składanie oświadczeń w zakresie praw i obowiązków PTTK oraz udzielanie pełnomocnictw we współdziałaniu ze skarbnikiem ZG PTTK,
- składanie oświadczeń, w imieniu PTTK, wynikających z wykonywania uchwał Zarządu Głównego PTTK we współdziałaniu z jedną osobą z grona: skarbnik lub jeden z wiceprezesów,
- reprezentowanie ZG PTTK w kontaktach z Główną Komisją Rewizyjną PTTK i Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK,
- nadzór nad realizacją uchwał XVII Walnego Zjazdu PTTK oraz ZG PTTK,

- koordynowanie współpracy PTTK z Polskim Komitetem Olimpijskim,
- kontakty i współpraca ze szkołami wyższymi.

Kol. Andrzej Gordon – wiceprezes ZG PTTK

- zastępowanie prezesa, wykonywanie prac powierzonych przez ZG PTTK, w tym kierowanie dziedzinami działalności Towarzystwa wynikającymi z podziału zadań,
- kontakty PTTK na zewnątrz i reprezentowanie PTTK wobec oddziałów PTTK w zakresie ustalonym przez Prezydium ZG PTTK,
- składanie oświadczeń, w imieniu PTTK, wynikających z wykonywania uchwał ZG PTTK we współdziałaniu z jedną osobą z grona: prezes, skarbnik lub inny wiceprezes,
- koordynowanie działalności PTTK na akwenach wodnych,
- analiza spójności prawnych rozwiązań wewnętrznych przepisów (uchwał i zarządzeń) w PTTK,
- monitorowanie otoczenia prawnego PTTK oraz sytuacji prawnej organizacji pozarządowych.

Kol. Stanisław Sikora – wiceprezes ZG PTTK

- zastępowanie prezesa, wykonywanie prac powierzonych przez ZG PTTK, w tym kierowanie dziedzinami działalności Towarzystwa wynikającymi z podziału zadań,
- kontakty PTTK na zewnątrz i reprezentowanie PTTK wobec oddziałów PTTK w zakresie ustalonym przez Prezydium ZG PTTK,
- składanie oświadczeń, w imieniu PTTK, wynikających z wykonywania uchwał ZG PTTK we współdziałaniu z jedną osobą z grona: prezes, skarbnik lub inny wiceprezes,
- koordynowanie spraw związanych z przewodnictwem turystycznym,
- koordynowanie całokształtu spraw zagranicznych PTTK,
- współpraca z Federacją Sportu dla Wszystkich.

Kol. Henryk Miłoszewski – wiceprezes ZG PTTK

- zastępowanie prezesa, wykonywanie prac powierzonych przez ZG PTTK, w tym kierowanie dziedzinami działalności Towarzystwa wynikającymi z podziału zadań,
- kontakty PTTK na zewnątrz i reprezentowanie PTTK wobec oddziałów PTTK w zakresie ustalonym przez Prezydium ZG PTTK,
- składanie oświadczeń, w imieniu PTTK, wynikających z wykonywania uchwał ZG PTTK we współdziałaniu z jedną osobą z grona: prezes, skarbnik lub inny wiceprezes,
- nadzór nad sprawami organizacyjnymi ZG PTTK,
- koordynowanie spraw obecności i działalności młodzieży w PTTK,

- koordynowanie ogólnopolskich inicjatyw współpracy PTTK z samorządami,
- koordynowanie spraw krajoznawstwa w PTTK.

Kol. Jerzy Kapłon – skarbnik ZG PTTK

- kontakty PTTK na zewnątrz, reprezentowanie PTTK wobec oddziałów PTTK w zakresie ustalonym przez Prezydium ZGPPTK,
- zadania wynikające ze Statutu PTTK, w tym składanie oświadczeń w zakresie praw i obowiązków PTTK oraz udzielanie pełnomocnictw we współdziałaniu z prezesem ZG PTTK,
- składanie oświadczeń, w imieniu PTTK, wynikających z wykonywania uchwał ZG PTTK we współdziałaniu z jedną osobą z grona: prezes lub jeden z wiceprezesów,
- nadzór nad działalnością finansowo-gospodarczą PTTK,
- nadzór nad realizacją uchwały „gospodarczej” XVII Walnego Zjazdu PTTK,
- nadzór nad opracowywaniem projektów budżetów oraz rocznych sprawozdań finansowych ZG PTTK,
- reprezentowanie PTTK wobec władz i instytucji w sprawach gospodarczych,
- koordynowanie spraw szlaków turystycznych w PTTK,
- podpisywanie uchwał Zarządu Głównego PTTK w sprawach finansowych i gospodarczych,
- nadzór nad Zarządem Majątkiem PTTK.

Kol. Roman Bargieł – sekretarz generalny ZG PTTK

- kontakty PTTK na zewnątrz, reprezentowanie PTTK wobec oddziałów PTTK w zakresie ustalonym przez Prezydium ZGPPTK,
- nadzór nad realizacją uchwał ZG PTTK,
- nadzór nad przygotowaniem posiedzeń Zarządu Głównego PTTK,
- wydawanie zarządzeń wykonawczych do uchwał ZG PTTK oraz z własnej inicjatywy w sprawach nie wymagających uchwał Zarządu Głównego PTTK,
- kierowanie pracą Biura ZG PTTK,
- realizacja uchwały budżetowej PTTK,
- nadzór nad OCSP KDP, COTG, CFK i OZGT w Krakowie,
- nadzorowanie przestrzegania Statutu, uchwał i regulaminów oraz koordynowanie prac w zakresie ich przygotowywania, uchwalania oraz ewentualnego uzupełnienia,
- składanie oświadczeń w zakresie praw i obowiązków PTTK w ramach posiadanych pełnomocnictw,
- podpisywanie uchwał ZG PTTK,

- koordynowanie spraw kadry zawodowej PTTK,
- koordynowanie współpracy PTTK z instytucjami i agendami rządowymi działającymi w sferze turystyki,
- koordynowanie współpracy PTTK z organizacjami harcerskimi działającymi w Polsce,
- podejmowanie, w uzgodnieniu z prezesem, decyzji o wystąpieniu ze sztandarem PTTK na uroczystościach i imprezach oraz prowadzenie ewidencji tych wystąpień,
- wykonywanie innych działań powierzonych przez ZG PTTK.

Kol. Edward Kudelski

- nowelizacja spraw szkolenia,
- koordynowanie działalności PTTK na terenach górskich,
- koordynowanie spraw ochrony znaku PTTK,
- koordynowanie ubezpieczeń w PTTK,
- udział z ramienia PTTK w Radach Naukowych Tatrzańskiego i Babio-górskiego Parku Narodowego.

Kol. Adam Jędras – członek ZG PTTK

- współpraca z Polską Federacją Campingu i Caravaningu,

Kol. Wojciech Koprowski – członek ZG PTTK

- koordynowanie udziału PTTK i oddziałów w targach turystycznych,

Kol. Edward Kozanowski – członek ZG PTTK

- monitorowanie funkcjonowania Centrum Turystyki Wodnej PTTK,

Kol. Piotr Niewiadomski – członek ZG PTTK:

- działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wśród osób niepełnosprawnych,

Kol. Agnieszka Wałach – członek ZG PTTK

- nadzór nad konkursem na działalność programową oddziałów,
- nadzór nad konkursem „Na najciekawszy produkt turystyczny PTTK”,

Kol. Andrzej Wasilewski – członek ZG PTTK

- koordynowanie wydawnictw PTTK: „Gościniec” i „Ziemia”;
- koordynowanie całokształtu spraw związanych z działalnością PTTK w sferze kultury,
- koordynowanie i inspirowanie działalności oddziałów PTTK w sprawach obchodu rocznic wydarzeń oddziałowych, szczególnie 60-lecia utworzenia oddziału (w tym synchronizowanie terminów uroczystości),

Kol. Bernadetta Zawilińska – członek ZG PTTK

- koordynowanie współpracy PTTK z zagranicznymi organizacjami młodzieżowymi działającymi w sferze turystyki,

- koordynowanie współpracy PTTK z pozarządowymi organizacjami działającymi w sferze turystyki, oraz z organizacjami ekologicznymi;

Zespoły Zarządu Głównego w XVII Kadencji:

Zespół ds. statutowo-regulaminowych oraz monitorowania otoczenia prawnego:

Roman Bargieł – przewodniczący,
Andrzej Gordon,
Wojciech Koprowski,
Edward Kudelski,

Zespół ds. wspierania działalności Oddziałów:

Lech Drożdżyński przewodniczący,
Jacek Czober,
Jarosław Dąbrowski,
Marian Hawrysz,
Jerzy Kapłon,
Wojciech Koprowski,
Edward Kozanowski,
Edward Kutyla,
Henryk Miłoszewski,
Stanisław Sikora,
Agnieszka Wałach,

Zespół monitorujący realizację uchwał XVII Walnego Zjazdu PTTK:

Lech Drożdżyński – przewodniczący,
Wojciech Koprowski,
Roman Bargieł,
Andrzej Wasilewski,

Zespół ds. promocji, wydawnictw i PR (public relations):

Paweł Mordal, przewodniczący,
Adam Jędras,
Wojciech Koprowski,
Piotr Niewiadomski,

Zespół ds. polityki gospodarczej i inwestycyjnej oraz pozyskiwania środków zewnętrznych:

Jerzy Kapłon – przewodniczący,
Jacek Czober,
Jarosław Dąbrowski,
Adam Jędras,
Agnieszka Wałach,

**Zespół kształtowania działalności programowej
oraz pozyskiwania źródeł finansowania projektów programowych:**

Marian Jurak – przewodniczący,
Piotr Niewiadomski,
Agnieszka Wałach,
Andrzej Wasilewski,

**Zespół do spraw członkowskich, w tym projektów
„bonusów” członkowskich:**

Edward Kudelski – przewodniczący,
Jarosław Dąbrowski,
Andrzej Gordon,
Paweł Mordal,
Piotr Niewiadomski,

Zespół do spraw zagranicznych:

Stanisław Sikora – przewodniczący,
Jarosław Dąbrowski,
Marian Jurak,
Bernadetta Zawilińska,

**Zespół do spraw Kształtowania pozycji PTTK
w sprawach przestrzeni i szlaków turystycznych:**

Andrzej Gordon – przewodniczący,
Jarosław Dąbrowski,
Marian Hawrysz,
Marian Jurak,
Jerzy Kapłon,
Edward Kutyla,
Henryk Miłoszewski,
Stanisław Sikora,

Zespół do spraw informatyzacji PTTK:

Edward Kudelski – przewodniczący,
Jarosław Dąbrowski;
Roman Bargieł,
Marian Jurak,
Edward Kutyla;
Piotr Niewiadomski;
Agnieszka Wałach,
Bernadetta Zawilińska

Zespół do spraw strategii PTTK:

Lech Drożdżyński – przewodniczący,

Adam Jędras;
Henryk Miłoszewski,
Andrzej Gordon,
Edward Kozanowski,

Zespół do spraw ubezpieczeń PTTK

Edward Kudelski – przewodniczący
Andrzej Gordon
Jerzy Kapłon
Roman Bargieł

Zarząd Główny PTTK realizował swoje zadania podczas obrad plenarnych, prac zespołów stałych oraz doraźnych oraz działania wykonywane przez poszczególnych członków zarządu. W okresie sprawozdawczym Zarząd Główny PTTK odbył 42 posiedzenia, w tym 6 wyjazdowych w obiektach PTTK. Średnia frekwencja na obradach wynosiła 90,2 %, co w rozbiciu na poszczególne lata przedstawia poniższa tabela:

<i>Rok</i>	<i>Ilość posiedzeń</i>	<i>Średnia frekwencja</i>
2009	5	94 %
2010	11	86,6 %
2011	11	87,21 %
2012	11	88,18 %
2013	4	95%

Podczas posiedzeń przyjęto 397 uchwał, w tym:

<i>Rok</i>	<i>Programowo-organizacyjne</i>	<i>finansowe</i>	<i>gospodarcze</i>	<i>razem</i>
2009	43	4	8	55
2010	93	10	25	128
2011	70	10	26	106
2012	43	7	31	81
2013	19	6	2	27

oraz zapoznano się z 262 informacjami w sprawach omawianych podczas obrad.

Wszystkie posiedzenia były prawomocne. Nieobecności na zebraniach były wcześniej usprawiedliwiane, co było odnotowywane w protokołach z posiedzeń. Posiedzenia Zarządu odbywały się na ogół przy stałym udziale prezesów Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK i Głównego Sądu Koleżeńskiego PTTK, przewodniczących Komisji, gdy przedmiotem obrad były zagadnienia

związane z ich sferą działalności. Wszystkie posiedzenia były protokołowane. Pełna dokumentacja zebrań Zarządu Głównego znajduje się w biurze ZG PTTK.

Zarząd Główny PTTK odbył także spotkania z przewodniczącymi Komisji ZG oraz z przewodniczącymi jednostek regionalnych PTTK.

Prace Zarządu Głównego XVII kadencji koncentrowały się między innymi na:

- realizacji uchwał i wniosków XVII Walnego Zjazdu PTTK,
- podejmowaniu i realizacji uchwał własnych,
- opracowywaniu aktów normujących działalność Zarządu Głównego oraz Towarzystwa,
- ubezpieczeniach członków PTTK i majątku Towarzystwa,
- współpracy z urzędami centralnymi,
- pozyskiwaniu środków na realizację zadań programowych i gospodarczych,
- porządkowaniu spraw własnościowych nieruchomości i obiektów, pozyskiwaniu środków zewnętrznych na niezbędne inwestycje, remonty i modernizacje zmierzające do podniesienia standardu obiektów i świadczonej usług,
- organizacji ogólnopolskich imprez i przedsięwzięć programowych Towarzystwa,
- działaniach związanych z informatyzacją w Towarzystwie,
- wyrażaniu opinii i stanowisk dotyczących przygotowywanych aktów prawnych lub ich nowelizacji.

2.1.1 Prezydium Zarządu Głównego PTTK

Prezydium ZG od 26 maja 2012 r. pracowało w składzie:

Lech Drożdżyński	prezes
Andrzej Gordon	wiceprezes
Henryk Miłoszewski	wiceprezes
Stanisław Sikora	wiceprezes
Jerzy Kapłon	skarbnik
Roman Bargieł	sekretarz generalny

zajmując się sprawami wynikającymi z kompetencji zapisanych w znowelizowanym Statucie PTTK. Prezydium odbyło 26 posiedzeń, w tym jedno wyjazdowe w Ośrodku Żeglarskim PTTK w Zegrzynku ze średnią frekwencją 92,2 %, podczas których podjęto 32 uchwały w sprawach:

- programowo-organizacyjnych 18
- finansowych 1
- gospodarczych 15

Na posiedzenia przygotowanych zostało także 80 informacji związanych z tematyką posiedzeń.

Wszystkie posiedzenia były prawomocne i dokumentowane protokołami podpisywanymi po przyjęciu przez prezesa i protokolanta.

2.2. Komisje i Rady ZG PTTK:

Wybrane przez narady poszczególnych środowisk oraz powołane przez ZG w XVII kadencji komisje i rady kończyły działalność w niżej wymienionych składach:

Komisja Krajoznawcza

Józef Partyka – przewodniczący

Małgorzata Pawłowska – wiceprzewodnicząca

Mirosława Wojciechowska – sekretarz

Szymon Bijak

Maciej Maśliński

Henryk Paciej

Krzysztof Tęcza

Alicja Wrzosek

Bernadetta Zawilińska

Komisja Turystyki Motorowej

Andrzej Kuligowski – przewodniczący

Ryszard Dobrzyński – wiceprzewodniczący

Janusz Ptasiński – sekretarz

Łukasz Cichocki

Tadeusz Dziadzio

Piotr Filipowski

Andrzej Guska

Tadeusz Miera

Jan Popiel

Komisja Turystyki Pieszej

Stanisław Łuc – przewodniczący

Konrad Bielecki – wiceprzewodniczący

Elżbieta Nowak – wiceprzewodnicząca

Jadwiga Zwierz – sekretarz

Henryk Adamski

Henryk Antkowiak

Ryszard Bałabuch

Romuald Cholewa

Marcin Czerwiński

Elżbieta Nowak

Komisja Turystyki Kolarskiej

Waldemar Wieczorkowski – przewodniczący

Stanisław Karuga – wiceprzewodniczący

Marian Kotarski – wiceprzewodniczący

Jerzy Winsze – wiceprzewodniczący

Jerzy Formella – sekretarz

Wojciech Malinowski – sekretarz

Marek Koba

Krzysztof Mieczkowski

Michał Raczyński

Komisja Ochrony Przyrody

Andrzej Wąsikowski – przewodniczący

Małgorzata Ciosmak – wiceprzewodnicząca

Paweł Idzik – sekretarz

Janina Góra – członkowie

Andrzej Kucia

Jan Machała

Maciej Matoń

Karolina Pawlak

Ferdynand Szafrąński

Komisja Opieki nad Zabytkami

Andrzej Danowski – przewodniczący

Jerzy Kowalski – wiceprzewodniczący

Robert Starzyński – wiceprzewodniczący

Paweł Zań – sekretarz

Barbara Cichecka

Dariusz Dębski

Wojciech Pasek

Barbara Stanek-Wróbel

Wanda Szpilewska

Komisja Turystyki Górskiej

Jerzy Gajewski – przewodniczący

Wojciech Kacperski – wiceprzewodniczący

Marek Szot – wiceprzewodniczący

Janusz Konieczniak – sekretarz

Robert Czak

Zdzisław Górywoda

Józef Kaczor

Maciej Michalik

Andrzej Mazur

Komisja Turystyki Żeglarskiej

Wojciech Skóra – przewodniczący

Paweł Czudowski – wiceprzewodniczący,

Leszek Mulka – wiceprzewodniczący

Maria Pechańska – sekretarz ,

Henryk Motyka

Mirosław Czerny

Maciej Grzemski

Wiesław Łagiewski

Mariusz Sulewski

Komisja Fotografii Krajoznawczej

Jerzy Maciejewski – przewodniczący

Andrzej Danowski – wiceprzewodniczący

Wilhelm Szarżanowicz – sekretarz

Marcin Czerwiński

Paweł Wojtyczka

Mirosław Kubiak

Henryk Hadasz

Krzysztof Maciejewski

Ryszard Wrzosek

Komisja Turystyki Jeździeckiej

Andrzej Ruta – przewodniczący

Piotr Kwiatkowski – wiceprzewodniczący

Wawrzyniec Wichrowski – wiceprzewodniczący

Magdalena Szarszewska – sekretarz

Adam Arbart

Jakub Ciemnoczołowski

Sławomir Niedbalski

Wiesław Ołowski

Joanna Sokólska

Komisja Przewodnicka

Stanisław Kawęcki – przewodniczący

Anna Sierpińska – wiceprzewodnicząca

Barbara Kopydłowska-Kaczorowska – wiceprzewodnicząca

Jacek Delert – wiceprzewodniczący

Krzysztof Jan Hudzik – sekretarz

Robert Kamiński

Witold Brol
Wiesław Piprek
Ryszard Ziernicki

Komisja Działalności Podwodnej

Michał Górny – przewodniczący
Miroslaw Kierepka – wiceprzewodniczący
Paweł Ościk – wiceprzewodniczący
Błażej Pruski – wiceprzewodniczący
Jakub Świątkiewicz – sekretarz
Stanisław Chomentowski
Marcin Dąbrowski
Marcin Kasprzak
Ireneusz Słucki

Rada ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych

Maria Maranda – przewodnicząca
Jarosław Żbikowski – wiceprzewodniczący
Justyna Czachara – sekretarz
Helena Bęben-Jaworska
Eugeniusz Jacek
Zbigniew Orłowski
Antoni Szczuciński
Benedykt Wojcieszak

Komisja Historii i Tradycji

Edward Wieczorek – przewodniczący
Zbigniew Lewandowski – wiceprzewodniczący
Paulina Świerk – sekretarz
Marian Głowacki
Remigiusz Matyjas
Janusz Umiński
Tomasz Wągrowski
Wiesław A. Wójcik
Dariusz Zajęc

Komisja Środowiskowa

Ryszard Kunce – przewodniczący
Barbara Konieczna – wiceprzewodnicząca
Jadwiga Korzeniewska – sekretarz
Jerzy Kotowski
Andrzej Kuper
Kazimierz Rabczuk

Włodzimierz Mięzał
Grzegorz Serbakowski
Robert Śmigielski

Komisja Górskiej Turystyki Jeździeckiej

Witold Rosa – przewodniczący
Jan Wilanowski – sekretarz
Aleksander Jarmuła
Józef Mos
Ryszard Krzeszewski
Jerzy Pokój
Andrzej Wojciechowski
Andrzej Wojtasik

Komisja Akademicka

Paweł Kamiński – przewodniczący
Maciej Klimczak – wiceprzewodniczący
Lech Rybienik – wiceprzewodniczący
Michał Czuba
Natalia Figiel
Tomasz Pietrucha
Bartosz Piekaruś
Łukasz Pisarek
Mikołaj Rogowski

Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej

Marek Bogusz – przewodniczący
Franciszek Dendewicz – wiceprzewodniczący
Aleksandra Staszak – sekretarz
Marian Dzimira
Janusz Flakowicz
Marian Kurzyna
Robert Mazurek
Wojciech Ziółkowski
Stanisław Wójciak

Komisja ds. Współpracy z Wojskiem Polskim

Waldemar Osypiuk – przewodniczący
Jerzy Kufel – sekretarz
Artur Domański
Ryszard Fierek
Marek Gałęzowski
Antoni Marchwicki

Krzysztof Osiak
Andrzej Ptasieński
Andrzej Zubelewicz

Komisja Turystyki Kajakowej

Marek Głowacki – przewodniczący
Iza Książek – wiceprzewodnicząca
Elżbieta Gomulska – sekretarz
Barbara Kalinowska
Adam Korablewski
Zofia Leszczyńska
Jacek Żukowski

Komisja Turystyki Narciarskiej

Edmund Brzozowski – przewodniczący
Andrzej Stróżecki – wiceprzewodniczący
Jan Jabłoński – wiceprzewodniczący
Marian Garus – sekretarz
Borek Edward
Chruściel Michał
Krotofil Henryk
Niżnikiewicz Aleksander
Szucki Piotr

Komisja Imprez na Orientację

Waldemar Fijor – przewodniczący
Zbigniew Tarnowski – wiceprzewodniczący
Dariusz Walczyna – sekretarz
Jarosław Kabuła
Andrzej Krochmal
Krzysztof Kula
Marek Pacek
Zbigniew Socha
Hubert Świerczyński

Kapituła Odznaczeń

Tadeusz Martusewicz – przewodniczący
Ryszard Mazur – wiceprzewodniczący
Leonard Budniak
Zbigniew Kresek
Ryszard Koziara
Zofia Sikora
Tadeusz Stefański

Aniela Szłompek
Mieczysław Woźniak

2.3. Nadzwyczajny Zjazd PTTK

14 kwietnia 2012 roku w historycznym gmachu Centralnej Biblioteki Rolniczej w Warszawie, w którym ponad wiek temu powstało Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, obradował Nadzwyczajny Walny Zjazd PTTK. W obradach wzięło udział 131 delegatów ze 161, co stanowiło 81,37 % uprawnionych do głosowania. W obradach uczestniczyli również członkowie honorowi PTTK, członkowie władz naczelnych PTTK. Obrady Zjazdu otworzył Prezes Zarządu Głównego PTTK kol. Lech Drożdżyński, po czym delegaci wybrali: prezydium obrad w składzie: przewodniczący – kol. Roman Bargieł delegat z woj. śląskiego, zastępca przewodniczącego – kol. Henryk Miłoszewski – delegat z woj. kujawsko – pomorskiego, sekretarz – kol. Paweł Miśkowicz – delegat z woj. małopolskiego; komisję mandatową w składzie: przewodnicząca – kol. Anna Kirchner – delegatka z woj. mazowieckiego, wiceprzewodnicząca – kol. Danuta Cierpisz – delegatka z woj. lubuskiego, sekretarz – kol. Łukasz Kuczmarz - delegat z woj. podkarpackiego, członkowie: kol. Marian Hawrysz – delegat z woj. dolnośląskiego i kol. Lech Zalewski – delegat z woj. pomorskiego; komisję statutową w składzie: przewodniczący – kol. Wojciech Tomalak - delegat z woj. wielkopolskiego, wiceprzewodniczący – kol. Dariusz Kuzelewski – delegat z woj. podlaskiego, sekretarz – kol. Wojciech Koprowski – delegat z woj. mazowieckiego, członkowie: kol. Edward Kudelski – delegat z woj. śląskiego i kol. Andrzej Łabno – delegat z woj. małopolskiego.

Obrady Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu były podsumowaniem prac podjętych w wyniku przyjętego przez XVII Walny Zjazd PTTK stanowiska dotyczącego kontynuowania prac nad nowelizacją Statutu Towarzystwa. Rozpoczynając je Zarząd Główny PTTK 31 stycznia 2010 r. powołał Komisję Statutową z udziałem przedstawicieli władz naczelnych i jednostek regionalnych PTTK. Komisja w toku podjętych działań opracowała ankietę dotyczącą oczekiwanych kierunków zmian i propozycji konkretnych rozwiązań, kierując ją w marcu 2010 r. do wszystkich Oddziałów i zamieszczając na stronie internetowej www.pttk.pl. Otrzymano wypełnione 22 ankiety od Oddziałów i członków PTTK. Ich analiza oraz wcześniejsze prace nad nowelizacją Statutu prowadzone przed ostatnim Zjazdem i zgłoszone w czasie jego trwania wnioski, były podstawą do określenia głównych obszarów nowelizacji:

- rezygnacja z ordynacji wyborczej jako załącznika do Statutu,
- zasady nabywania członkostwa,
- kadencyjność prezesów władz naczelnych, władz oddziałów,
- rozdzielenie władzy wykonawczej i uchwałodawczej,

- wyłączenie członkostwa we władzach osób skazanych prawomocnym wyrokiem za przestępstwa z winy umyślnej lub przestępstwa karno-skarbowe.

Na podstawie nadesłanych ankiet, przeprowadzonych analiz i dyskusji na posiedzeniach Komisji Statutowej oraz wymianę opinii za pośrednictwem internetu została przygotowana zbiorcza wersja zmian nowelizujących zapisy Statutu PTTK, którą 29 maja 2011 r. przedstawiono Zarządowi Głównemu wraz z informacją szczegółową o przebiegu prac.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem prac nad zmianami Statutu jednym z etapów tych działań było zorganizowanie w ramach prac Komisji Statutowej 28 maja 2011 r. w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie konferencji pt. „Prawne uwarunkowania działalności organizacji pozarządowych” z udziałem przedstawicieli Oddziałów, jednostek regionalnych Towarzystwa i innych organizacji pozarządowych. Konferencja, traktowana jako głos w dyskusji nad szeroko rozumianymi regulacjami prawnymi dotyczącymi działalności m.in. stowarzyszeń, spowodowała zainteresowanie środowiska naukowego tą sferą działalności społecznej i towarzyszącym jej zjawiskom i ograniczeniom.

Kolejna wersja zmian Statutu z komentarzem została przesłana w lipcu 2011 r. do konsultacji wraz z tabelą-ankietą umożliwiającą wyrażenie bezpośredniej opinii do konkretnych zapisów poszczególnych propozycji zmian Statutu PTTK. Wpłynęło 113 ankiet wypełnionych, wg zaproponowanego przez Komisję wzoru, przez członków Towarzystwa, jego władz oraz zarządów oddziałów. Na podstawie otrzymanych ankiet sporządzone zostało zestawienie zbiorcze obrazujące stopień poparcia dla poszczególnych rozwiązań. Wszystkie ankiety wraz z zestawieniem zbiorczym były dostępne na stronie internetowej. Komisja dokonała przeglądu proponowanych modyfikacji, dokonując korekt we wcześniej opracowanym materiale, podtrzymując propozycje zapisów lub też odstępując od części z nich. Zebrano również te propozycje, które uznano za interesujące ze względu na proponowane rozwiązania lub trafniejszą redakcję zapisów. Tak opracowany materiał był przedmiotem dalszych prac i analiz Zarządu Głównego w kolejnych miesiącach od listopada począwszy. Na tym etapie, kierując się potrzebą określenia wzajemnej odpowiedzialności za podejmowane działania, wprowadzono istotne zmiany dotyczące relacji Towarzystwa jako całości i oddziałów Towarzystwa jako jednostek PTTK. W wyniku tych prac, 6 lutego 2012 r. do delegatów został przesłany projekt prezentujący stan prac i kolejne zmiany, z prośbą o odniesienie się do nich – uzyskano 5 opinii, odpowiedzi do przedstawionych zapisów. Po tym etapie konsultacji Zarząd Główny posiłkując się uzyskanymi opiniami prawnymi dokonał kolejnego przeglądu propozycji zmian i w wyniku tych działań powstał dokument sumujący prowadzoną wieloletnią dyskusję, który został przedstawiony pod obrady i decyzje Zjazdu.

Podczas obrad Zjazdu delegaci mieli do dyspozycji przygotowane w wersji drukowanej propozycje zmian wraz z ich uzasadnieniem. Zgodnie z regulaminem obrad w dyskusji nad poszczególnymi zmianami mogły zabrać głos po dwie osoby opowiadające się za lub przeciw zmianie, z tego prawa delegaci skorzystali w kilku kwestiach dotyczących między innymi kadencyjności prezesów władz oddziałów, spraw przewodnickich, komisji stałych. W przypadku zmian redakcyjnych propozycje konkretnego zapisu przedstawiała komisja statutowa prezentując je na ekranie. Dzięki przyjętym rozwiązaniom technicznym (głosowanie elektroniczne) i zwięzłości przekazanych delegatom materiałów oraz ich prezentacji podczas obrad, Zjazd sprawnie podejmował decyzje wypowiadając się w ponad osiemdziesięciu głosowaniach w sprawie proponowanych zmian. Zwieńczenie prac stanowiło podjęcie ostatecznej uchwały (106 głosów za, 5 przeciw i 5 wstrzymujących się) w sprawie zmian Statutu PTTK.

Wiele z dokonanych zmian w Statucie miało charakter porządkujący, zasadnicze nowości:

- zaaprobowano możliwość elektronicznego podejmowania uchwał przez władze Towarzystwa,
- zdecydowano o ograniczeniu do dwóch kolejnych kadencji sprawowanie funkcji przez prezesów władz naczelnych,
- wprowadzono możliwość odbywania zjazdów oddziałów oraz zebrań kół i klubów z zastosowaniem zasady drugiego terminu,
- zmieniono zasady wstępowania do Towarzystwa upraszczając je,
- zrezygnowano z załącznika „Ordynacja wyborcza”, główne zasady wyborcze ujęto w Statucie,
- nastąpiło rozdzielenie zadań w Zarządzie Głównym na te, które podejmuje jako całość i te za które odpowiada Prezydium, zmniejszono również liczbę wiceprezesów do 3,
- zdecydowano, że wyboru podmiotu wykonującego badanie sprawozdań finansowych PTTK będzie dokonywała Główna Komisja Rewizyjna PTTK. Zjazd potwierdził również neutralność światopoglądową Towarzystwa.

Sprawną obsługę obrad i ich wcześniejsze odpowiednie przygotowanie zapewnili pracownicy Biura Zarządu Głównego PTTK i Zarządu Majątkiem PTTK pod kierownictwem szefa biura Zjazdu kol. Wojciecha Koprowskiego. Obsługę głosowań za pomocą systemu elektronicznego sprawowała firma Unicomp WZA Sp. z o.o. z Warszawy. Finalny efekt prac Zjazdu w postaci tekstu jednolitego Statutu uwzględniającego dokonane zmiany złożony został do właściwego sądu rejestrowego, który postanowieniem WA.XII NS-REJ. KRS/041832/12/679 z dnia 30 października 2012 r. wpisał dokonane zmiany Statutu za wyjątkiem dwóch, w art. 16 ust. 1 i w art. 73 ust. 3.

26 listopada 2012 r. działając w imieniu PTTK kancelaria Białas, Pietruszewski i Wspólnicy Sp. k. złożyła apelację o uwzględnienie zmian w art. 16 ust. 1 i w art. 73 ust. 3. w brzmieniu uchwalonym przez Zjazd.

2.4. Przygotowania do XVIII Walnego Zjazdu PTTK

W ramach przygotowań do XVIII Walnego Zjazdu PTTK Zarząd Główny PTTK:

– W dniu 30 czerwca 2012 uchwalił „Ordynację Wyborczą” (uchwała 338/XVII/2012).

– W dniu 25 sierpnia 2012 r. podjął uchwałę nr 344/XVII/2012 w sprawie zwołania XVIII Walnego Zjazdu PTTK i przeprowadzenia kampanii sprawozdawczo-wyborczej w której określili; terminarz kampanii w Towarzystwie, termin i miejsce Zjazdu, tryb obrad (plenarny), formę wyboru delegatów (16 Regionalnych Konferencji Oddziałów). Ponadto powołał: Zespół Koordynujący Przygotowania do Zjazdu, Zespoły Programowe i Organizacyjne Zjazdu oraz powołał przewodniczących i zastępców przewodniczącego tych Zespołów.

– Na posiedzeniu w dniu 30 września 2012 roku zostały powołane składy Zespołów Programowego i Organizacyjnego oraz określono kryteria jakie winny być spełnione przy kierowaniu wniosków o nadanie przez XVIII Walny Zjazd PTTK godności Członka Honorowego PTTK.

Ponadto:

– Zarządzeniem nr 3/2012 z dnia 20 września 2012 roku Sekretarz Generalny powołał Biuro XVII Walnego Zjazdu PTTK, którego zadaniem było: zapewnienie odpowiednich warunków do pracy powołanych Zespołów, przygotowanie i sprawne przeprowadzenie obrad Zjazdu, zabezpieczenie dokumentacji ze Zjazdu a także promocja Towarzystwa czasie kampanii. Biuro Walnego Zjazdu przygotowało projekt preliminarza organizacja Zjazdu, który stanowi część planu finansowego na 2013 rok.

– Na stronie www.pttk.pl wprowadzono zakładkę „XVIII Walny Zjazd PTTK” gdzie zamieszczano wszystkie uchwały oraz przygotowane przez Biuro ZG PTTK wzory druków do pobrania.

Przygotowania do Zjazdu były realizowane terminowo zgodnie z przyjętymi uchwałami i zarządzeniem Sekretarza Generalnego.

2.5. Wyróżnienia członków PTTK, instytucji wspierających

Kapituła Odznaczeń ZG PTTK pracowała w składzie 9 osobowym zatwierdzonym uchwałą ZG PTTK nr 53/XVII/2009 z dnia 20 grudnia 2009 r.

Po śmierci wiceprzewodniczącego Kapituły Odznaczeń ZG PTTK kol. Jerzego Kapuścińskiego, Zarząd Główny PTTK uchwałą nr 274/XVII/2011 z dnia 26.11.2011 powołał w skład Kapituły kolegę Zbigniewa Kreska.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 21 posiedzeń Kapituły Odznaczeń ZG PTTK, oraz 10 posiedzeń w podzespołach.

Za wybitne zasługi w działalności na rzecz rozwoju turystyki na wniosek Zarządu Głównego PTTK Prezydent RP nadał odznaczenia państwowe wybitnym działaczom Towarzystwa i tak:

- 41 osób otrzymało Złoty Krzyż Zasługi,
- 42 osoby otrzymało Srebrny Krzyż Zasługi,
- 16 osób otrzymało Brązowy Krzyż Zasługi,
- 30 osób otrzymało Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski,
- 9 osób otrzymało Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski,
- 1 osoba otrzymała Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski.

W oparciu o złożone wnioski Kapituła Odznaczeń ZG PTTK wyróżniła 4177 działaczy Towarzystwa oraz 1170 osób i instytucji wspomagających naszą działalność (łącznie 5 347 odznaczeń) przyznając:

- 1577 Dyplomów PTTK,
- 70 Brązowych Honorowych Odznak PTTK,
- 833 Srebrnych Honorowych Odznak PTTK
- 634 Złotych Honorowych Odznak PTTK
- 41 Odznak „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” w stopniu brązowym
- 551 Odznak „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” w stopniu srebrnym
- 298 Odznak „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” w stopniu złotym
- 631 Medali PTTK „Za pomoc i współpracę”
- 539 Dyplomów Honorowych PTTK „Za pomoc i współpracę”
- 33 Odznak „Zasłużony Pracownik PTTK” w stopniu srebrnym
- 42 Odznak „Zasłużony Pracownik PTTK” w stopniu złotym
- 98 tytułów i medali „Nauczyciel Kraju Ojczystego”

Ponadto na wniosek Zarządu Głównego PTTK Minister Sportu i Turystyki za aktywną działalność na rzecz upowszechniania krajoznawstwa i turystyki wyróżnił Honorową Odznaką „Za Zasługi dla Turystyki” 303 działaczy.

Odznaczenia i wyróżnienia zostały wręczone z okazji imprez okolicznościowych, jubileuszy oddziałów, Światowego Dnia Turystyki, na regionalnych konferencjach oddziałów PTTK, a także na uroczystych spotkaniach w ZG PTTK z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Kapituła Odznaczeń ZG PTTK pracowała w oparciu o Regulamin Kapituły Odznaczeń ZG PTTK zatwierdzony Uchwałą ZG PTTK nr 164/XVI/2007 z dnia 17.03.2007.

Uchwałą ZG PTTK nr 350/XVII/2012 z dnia 29 września 2012 znowelizowany został „System wyróżnień członków i jednostek organizacyjnych PTTK”, do którego wprowadzono dwa nowe wyróżnienia tj: Brązową Honorową Odznakę PTTK i Odznakę „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” w stopniu brązowym”, oraz wyróżnienie honorowe w postaci tytułu i medalu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego „Nauczyciel Kraju Ojczystego”, które zostało wprowadzone do w/w Systemu - Uchwałą ZG PTTK nr 190/XVII/2011 z dnia 29 stycznia 2011.

2.6. Członkostwo w organizacjach krajowych

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jest:

- członkiem zwyczajnym Krajowej Federacji Sport dla Wszystkich,
- członkiem wspierającym Stowarzyszenia Yacht Club „ARCUS” w Łomży, ponadto w oparciu o podpisane porozumienia współpracuje z:
  - Związkiem Harcerstwa Polskiego
  - Ligą Ochrony Przyrody
  - Generalną Dyрекcją Lasów Państwowych
  - Ministerstwem Obrony Narodowej
  - Fundacją Partnerstwo dla Środowiska

2.7. Członkostwo w organizacjach międzynarodowych, kontakty zagraniczne

Zespół do spraw zagranicznych ZG PTTK w XVII kadencji pracował w składzie: Stanisław Sikora (przewodniczący), Jarosław Dąbrowski, Marian Jurak i dokooptowana w trakcie kadencji Bernadetta Zawilińska.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w XVII kadencji było członkiem czterech organizacji międzynarodowych Naturfreunde Internationale (NFI), Europäische Wandervereinigung (EWV), Union Européenne de Cyclotourisme (UECT), Confederation Mondiale des Activites Subaquatiques (C.M.A.S.). Poza powyższymi wymienionymi organizacjami międzynarodowymi PTTK utrzymuje kontakty z pokrewnymi organizacjami zagranicznymi tj.: KČT – Klubem Czeskich Turystów, KST – Klubem Słowackich Turystów. W 2009 r. w związku z brakiem zainteresowania Komisji Ochrony Przyrody współpracą z Federacją EUROPARC podjęto decyzję (uchwała ZG PTTK nr 404/XVI/09) o rezygnacji z członkostwa w Federacji EUROPARC z dniem 1 stycznia 2010 r.

Podczas XVII kadencji członkowie PTTK pełnili następujące funkcje w organizacjach partnerskich:

Stanisław Karuga – Wiceprezes UECT

Waldemar Wieczorkowski – Członek Zarządu UECT

Krzysztof R. Mazurski – Członek Zarządu NFI do października 2011 r.

Podczas kadencji Komisja Turystyki Kolarskiej ZG PTTK w dniach 10-17 lipca 2010 r. w Prudniku zorganizowała międzynarodową imprezę rowerową – „Tydzień UECT w Prudniku”.

W XVII kadencji podpisano następujące dokumenty dotyczące współpracy zagranicznej:

Statut Międzynarodowego Zimowego Złotu Turystów – podpisany 2 lutego 2012 r. w Lewoczy przez PTTK, Klub Czeskich Turystów i Klub Słowackich Turystów;

Umowę Nr 04/2013 dotyczącą współpracy w uprawianiu turystyki wodnej - podpisana 28 marca 2013 r. pomiędzy Centrum Turystyki Wodnej PTTK a Oblastnoj Jachtklub Kaliningrad.

3. Stan organizacyjny

3.1. Członkowie PTTK

Na dzień 31.12.2012 roku w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym zrzeszonych było 71.381 członków zwyczajnych. W stosunku do roku 2009 nastąpił spadek członków zwyczajnych w Towarzystwie o 1.201 osób, co stanowi spadek członkostwa w roku 2012 o 1,7%.

Z ogólnej liczby 71.381 – 61.960 członków zwyczajnych (w tej liczbie znajdują się 2.636 członków zwolnionych z opłaty składki członkowskiej) opłaciło składkę członkowską, co stanowi 86,8% ogólnego stanu członków. Składkę członkowską za rok 2012 nie opłaciło 9.421 osób, co stanowi 13,2 % ogółu członków Towarzystwa.

W poszczególnych latach XVII kadencji liczba członków z opłaconą składką członkowską przedstawiała się następująco:

- w 2009 roku – 61.350 członków w 310 oddziałach (stan na początku roku 314),
- w 2010 roku – 61.715 członków w 309 oddziałach,
- w 2011 roku – 62.479 członków w 305 oddziałach,
- w 2012 roku – 61.960 członków w 303 oddziałach.

Pomimo likwidacji 14 oddziałów na przełomie kadencji stan członkowski utrzymywał się na zbliżonym poziomie, jego wahania mieściły się w granicach błędu statystycznego.

Zaznaczyć należy, że członkowie PTTK, aby przywrócić staż zgodnie ze Statutem PTTK mogą opłacać zaległe składki członkowskie. To może skutkować tym, że wypełniając sprawozdanie na koniec roku sprawozdawczego oddziały wykazują stan członków, który już w pierwszym kwartale roku następnego może odbiegać od nadesłanego do Biura ZG PTTK.

Analizując liczebność Towarzystwa w poszczególnych środowiskach działania stwierdzić należy, że zmniejszenie liczby członków, w stosunku do roku 2009, nastąpiło w następujących środowiskach:

- w środowisku młodzieży szkolnej zrzeszonej w szkolnych kołach i klubach PTTK o 14,2% /z 14.655 członków do 12.567/; młodzież szkolna w tych jednostkach stanowi 20,3% ogólnego stanu członkowskiego (ogólna liczba młodzieży szkolnej opłacającej składkę członkowską PTTK oraz młodzieży zwolnionej z opłaty składki we wszystkich rodzajach środowisk łącznie wynosiła na koniec kadencji 16.491, co stanowiło 26,6% ogólnego stanu członków PTTK),
- w środowisku zakładów pracy o 14% /z 7.810 osób do 6.719/; członkowie PTTK z tego środowiska stanowią 10,8% stanu członkowskiego.
- emerytów, rencistów, inwalidów o 8,9% /z 1.942 członków do 1.770/; emeryci i renciści stanowią 2,8% stanu członkowskiego,
- w osiedlach mieszkaniowych o 5,1% /z 1.128 członków do 1.071/; członkowie z tego środowiska stanowią 1,7% stanu członkowskiego,
- w środowiskach „innych” o 1,8% /z 11.783 osób do 11.566/; członkowie PTTK w tych środowiskach stanowią 18,7% stanu członkowskiego.

Wzrost liczby członków nastąpił:

- w Wojsku Polskim o 20% /z 2.458 członków do 2.953/ członkowie z tego środowiska stanowią 4,8% stanu członkowskiego,
- w środowisku kół terenowych i miejskich o 11% /z 17.128 osób do 19.016/; członkowie PTTK w tym środowisku stanowią 30,7% stanu członkowskiego,
- w środowisku akademickim o 10,6% /z 1.002 osób do 1.108/; członkowie w tym środowisku stanowią 1,8% stanu członkowskiego.

Na koniec 2012 roku zwiększyła się liczba członków bezpośrednio opłacających składki członkowskie w oddziałach o 50,7% /z 3.444 do 5.190 osób/, co stanowi 8,4% stanu członkowskiego.

Rozmieszczenie członków PTTK na terenie kraju jest zróżnicowane i nierównomierne. Stan członków i ich rozmieszczenie obrazują tabele nr 2, 10-13.

Od kilku lat najliczniejszym pod względem liczby członków jest województwo śląskie z 12.404 członkami w 41 oddziałach (20% ogólnego stanu członków), następne województwo małopolskie, zrzeszające w 26 oddziałach 7.368 członków (11,9% ogólnego stanu członków), województwo mazowieckie w 34 oddziałach zrzesza 6.719 członków (10,8% ogólnego stanu członków). W pozostałych województwach zrzeszona jest następująca ilość członków PTTK: wielkopolskie (4.643), dolnośląskie (4.258), podkarpackie (3.918), łódzkie (3.820), kujawsko-pomorskie (3.533), pomorskie (3.039), zachodniopomorskie (2.673), opolskie (2.425), lubelskie (1.877), warmińsko-mazurskie (1.626), świętokrzyskie (1.512), lubuskie (1.250) oraz podlaskie (895).

Składka członkowska

Zarząd Główny PTTK, podejmując w poszczególnych latach XVII kadencji uchwały w sprawie wysokości rocznej składki członkowskiej, starał się uwzględnić postulaty o nie podnoszeniu wysokości składek. Tak więc po Zjeździe (2009r.) składka członkowska PTTK utrzymana została na tym samym poziomie do 2010 włącznie - tj. 32 zł – normalna, 16 – ulgowa, 8 – ulgowa dla wstępujących do PTTK osób małoletnich, młodzieży szkolnej do 16 lat oraz młodzieży akademickiej do 26 lat za okres od 1 września do 31 grudnia danego roku. W związku z wzrostem opłat m.in. za ubezpieczenie NNW członków w 2011 składki zwiększono o 4 zł przy składce normalnej, 2 zł – ulgowej i 1 zł przy składce dla wstępującej młodzieży. W 2012 roku również nieznacznie wzrosła składka do kwoty: 40 zł – normalna, 20 zł – ulgowa i 10 zł ulgowa dla wstępującej młodzieży. Wysokości kwot wpłat do budżetu ZG PTTK z tytułu składki członkowskiej w poszczególnych latach przedstawiały się następująco:

rok	składka normalna, znaczek „N”	składka ulgowa, znaczek „U”	składka ulgowa, znaczek „U” dla wstępujących w okresie 1.09-31.12
2009	15,00	8,00	5,00
2010	16,00	8,00	5,00
2011	18,00	9,00	6,00
2012	19,00	10,00	7,00

Poprzez nowelizacje postanowień Art. 16 Statutu PTTK stworzono dogodną możliwość przywracania członkostwa w PTTK w przypadku jego utracenia z powodu nieopłacenia składek członkowskich.

W kadencji (od 2010 roku) udało się zrealizować postulat XV Walnego Zjazdu PTTK o wprowadzenie zróżnicowanego systemu wysokości składki - składka rodzinna, jedno z rodziców lub opiekun prawny osoby małoletniej opłacający składkę za każde dwie osoby małoletnie ma prawo do opłacania składki ulgowej.

Według danych sprawozdawczych (TK-O) w roku kończącym kadencję składkę opłacało:

- normalną – 20.382 członków, co stanowi 32,9% ogólnego stanu członków z opłaconą składką członkowską,
- ulgową – 38.942 członków, co stanowi 62,9% ogólnego stanu członków z opłaconą składką członkowską.

Zwolnionych z opłaty składki członkowskiej było 2.636 członków, co stanowi 4,2% ogólnego stanu członków z opłaconą składką członkowską.

W liczbie 38.942 członków opłacających składkę ulgową 36,1% stanowi młodzież szkolna.

Wpływy z tytułu składki członkowskiej do budżetu ZG PTTK w okresie kadencji wynosiły:

- w roku 2009 - 625.889 zł
- w roku 2010 - 655.081 zł
- w roku 2011 - 733.196 zł
- w roku 2012 - 783.467 zł

Ubezpieczenie

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jako jedno z pierwszych stowarzyszeń w kraju od 2005 roku ubezpiecza swoich członków od NNW, swoją działalność statutową oraz kadre, pracowników i wolontariuszy w zakresie ryzyk wynikających z odpowiedzialności cywilnej. W 2012 roku ZG PTTK wynegocjował przy pomocy brokera Maxima Fides Sp. z o. o. korzystną umowę ubezpieczenia mienia PTTK jednostek organizacyjnych i spółek z kapitałem PTTK.

Pod koniec marca 2010 r. ZG PTTK, po wynegocjowaniu i przygotowaniu przez Maxima Fides Sp. z o. o. umów możliwe korzystnych i odpowiadających specyfice prowadzonej działalności i posiadanego przez PTTK mienia, ZG PTTK zawarł je na okres od 1 kwietnia 2010 r. do 31 marca 2012 r. Także od 2008 roku do nadal ubezpieczycielem ryzyka Następstw Nieszczęśliwych Wypadków jest Towarzystwo Ubezpieczeniowe Signal Iduna Polska TU S.A., a Odpowiedzialności Cywilnej i mienia PTTK - Sopotkie Towarzystwo Ubezpieczeń Ergo Hestia S.A. 13 stycznia 2012 r. PTTK podpisało Aneksy Nr 1, którymi przedłużyło na 2 lata obowiązujące Umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nr TO/PTTK/OC/2010 oraz Nr TOPTTK/2010 dot. Odpowiedzialności Cywilnej i mienia PTTK z Sopotkim Towarzystwie Ubezpieczeń Ergo Hestia S.A.

31 marca 2008 r. ZG PTTK podpisał dwuletnią Umowę Generalną na okres od 1 kwietnia 2008 r. do 31 marca 2010 r. z Towarzystwem Ubezpieczeniowym SIGNAL IDUNA POLSKA TU S.A. Grupowego Ubezpieczenia Następstw Nieszczęśliwych Wypadków wszystkich członków PTTK posiadających ważną legitymację PTTK (z aktualnie opłaconą składką członkowską). 29 marca 2010 r. ZG PTTK również podpisał umowę z tymże ubezpieczycielem na okres od 1 kwietnia 2010 r. do 31 marca 2012 r.

Natomiast już 15 marca 2012 r., po wynegocjowaniu i przygotowaniu przez brokera Maxima Fides Sp. z o. o., możliwe korzystnych warunków ZG PTTK zawarł umowę ubezpieczeniową Nr 5834 – 00.784.320 ryzyka Następstw Nieszczęśliwych Wypadków na okres od 1 kwietnia 2012 r. do 31 marca 2014 r. z AXA Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji S.A.

Nadal funkcjonują trzy umowy ubezpieczeniowe: NNW, OC i majątkowa (obejmująca ryzyko uszkodzenia i zniszczenia rzeczy, utraty przychodów oraz ubezpieczenie sprzętu elektronicznego) oraz umowy dodatkowe do indywidualnego korzystania przez oddziały, kadre PTTK i członków PTTK.

Ubezpieczeniem NNW wg obowiązującej polisy ubezpieczeniowej objęci są członkowie PTTK w następujących okresach ochrony ubezpieczeniowej:

- od dnia 1 kwietnia 2012 r. do dnia 31 marca 2013r. w przypadku opłacenia składki za rok 2012,
- od dnia 1 kwietnia 2013 r. do dnia 31 marca 2014r. w przypadku opłacenia składki za rok 2013.

W ramach umowy ubezpieczenia AXA Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji S.A. obejmuje ochroną ubezpieczeniową wszystkich członków PTTK z opłaconą składką członkowską bez względu na wiek.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia:

- Przedmiotem ubezpieczenia w niniejszej umowie ubezpieczenia są następstwa nieszczęśliwego wypadku polegające na obrażeniach ciała Ubezpieczonego, skutkujące uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią Ubezpieczonego oraz wystąpienie zawału serca lub udaru mózgu u Ubezpieczonego.
- Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje następstwa nieszczęśliwych wypadków zaistniałych 24h/dobę na terytorium Europy w szczególności w życiu prywatnym oraz:
  - podczas uczestnictwa w imprezach PTTK w okresie objętym ochroną ubezpieczeniową, za które uznaje się wszystkie imprezy organizowane lub współorganizowane przez struktury organizacyjne PTTK, których wykaz jest dostępny na każde żądanie AXA. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje również wszystkie imprezy PTTK związane z rekreacyjnym uprawianiem sportów wodnych i konnych.
  - podczas pobytu w obiektach PTTK będących w użytkowaniu lub własnością PTTK w związku z realizacją zadań statutowych lub z tytułu korzystania z noclegu albo atrakcji turystycznych,
  - podczas zdobywania odznak turystycznych przewidzianych statutem PTTK,
  - podczas indywidualnego (organizowanej samodzielnie oraz poza strukturami PTTK) uprawiania turystyki.
- Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje świadczenia z tytułu:
  - śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku,
  - trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku,
  - wystąpienia zawału serca lub udaru mózgu u Ubezpieczonego,
  - zwrotu kosztów nabycia protez i środków pomocniczych dla Ubezpie-

czonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku,

- zwrotu kosztów operacji kosmetycznych Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku,
- zwrotu kosztów ratownictwa Ubezpieczonego.

Ochroną ubezpieczeniową objęte również osoby wyznaczone przez PTTK do obsługi imprez organizowanych przez PTTK (podczas prac przygotowawczych i zamykających jej organizację), również gdy nie są członkami PTTK.

W ramach umowy ubezpieczenia AXA udziela ochrony ubezpieczeniowej na terytorium Europy w zakresie:

- trwałego uszczerbku na zdrowiu (suma ubezpieczenia 20.000 PLN),
- śmierci Ubezpieczonego (suma ubezpieczenia 10.000 PLN),
- zawału serca lub udaru mózgu (suma ubezpieczenia 8.000 PLN),
- refundacji kosztów naprawy lub nabycia protez i środków pomocniczych (suma ubezpieczenia 2.400 PLN),
- refundacji kosztów operacji kosmetycznych (suma ubezpieczenia 2.400 PLN),
- kosztów ratownictwa (suma ubezpieczenia 4.800 EUR na jedno zdarzenie).

Ubezpieczenie OC

30 marca 2010 r. ZG PTTK ubezpieczył z tytułu Odpowiedzialności Cywilnej (OC) w Sopockim Towarzystwie Ubezpieczeń Ergo Hestia S.A. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze i jednostki korzystające z jego osobowości prawnej, wszystkie oddziały PTTK i jednostki organizacyjne wpisane i nie wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego, w tym Centralna Biblioteka PTTK im. K. Kulwiecia w Warszawie, Centralna Biblioteka Górską PTTK w Krakowie oraz inne jednostki organizacyjne, jeśli powstaną. Umowa została zawarta na okres 24 miesięcy, od 01 kwietnia 2010 r. do 31 marca 2012 r. i przedłużona Anekssem Nr 1 z 13 stycznia 2012 r. na kolejne dwa lata, tj. do 31 marca 2014 roku.

Zakres ubezpieczenia obejmuje ryzyka wynikające z działalności prowadzonej zgodnie ze statutem przez PTTK i jego jednostki organizacyjne, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje także działania i zaniechania osób będących kadrą społeczną PTTK oraz wolontariuszy, w tym odpowiedzialność wynikającą z wytyczania, znakowania i utrzymania szlaków turystycznych.

Ubezpieczeniem objęta jest odpowiedzialność cywilna (deliktowa i kontraktowa) za szkody osobowe i ich następstwa i rzeczowe oraz ich następstwa wyrządzone osobom trzecim w związku z prowadzeniem tej działalności, posiadaniem, eksploataowaniem władztwa z włączeniem odpowiedzialności za produkt oraz usługę. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody wyrządzone przez członków PTTK wykonujących czynności statutowe na rzecz PTTK

zgodnie z posiadanymi uprawnieniami (uznawane są także uprawnienia członków PTTK nadane przez PTTK), obejmuje także szkody w mieniu lub na osobie wyrządzone przez podwykonawców działających na zlecenie osoby objętej ubezpieczeniem.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje roszczenia dochodzone przed organem państwowym mającym siedzibę na terenie jakiegokolwiek państwa w Europie, jeżeli wynikają one ze szkód, które wystąpiły na terytorium objętym ubezpieczeniem.

Umowa ubezpieczenia zawarta na podstawie Ogólnych Warunków Ubezpieczenia STU Ergo Hestia (OWU OC), natomiast zakres ubezpieczenia rozszerzony został o dodatkową ochronę określoną w Klauzulach Dodatkowych.

Oddział PTTK, zgodnie z zawartą Umową Ubezpieczenia, jest zobowiązany prowadzić kalendarz-rejestr imprez, do którego wpisywane są imprezy turystyczne, organizowane przez jednostki organizacyjne zrzeszone w oddziale PTTK, przy czym imprezy te powinny zostać zarejestrowane przed ich rozpoczęciem. W kalendarzu – rejestrze powinny być wyszczególnione terminy, czas i miejsce rozpoczęcia i zakończenia imprezy, jej charakter, przewidywana (i skorygowana po imprezie) liczba uczestników oraz kierownik imprezy, osoby przygotowujące i likwidujące imprezę po jej zakończeniu, a także jeżeli był ustalony – musi być dołączony regulamin. Towarzystwo Ubezpieczeniowe ma prawo wglądu do kalendarza-rejestru imprez turystycznych oraz do aktualnej listy członków PTTK zrzeszonych w Oddziale w celu potwierdzenia prawa do wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego z tytułu OC.

Oddział prowadzi kartotekę członków PTTK (deklaracje członka zwyczajnego) oraz rejestr kadry. Na potrzeby tego ubezpieczenia oddział prowadzi także listę członków PTTK z opłaconymi składkami członkowskimi za bieżący rok, zawierające imię i nazwisko, adres oraz datę opłacenia przez nich bieżącej składki i posiadanych uprawnień kadry. Na liście tej umieszczone są również nazwiska członków PTTK, którzy zostali zwolnieni z opłacania składki członkowskiej; w miejsce daty opłacenia składki wpisywana jest data wpływu zamówienia dla nich znaczka potwierdzającego opłacenie składki PTTK do Biura ZG PTTK.

Ubezpieczenie mienia PTTK

31 marca 2010 r. przedstawiciele Zarządu Głównego PTTK podpisali w imieniu Towarzystwa z Sopockim Towarzystwem Ubezpieczeniowym Ergo Hestia S.A., przy współudziale brokera ubezpieczeniowego Maxima Fides, umowę generalną ubezpieczenia ryzyk PTTK. Na podstawie tej umowy ubezpieczeniem może być objęte mienie będące w ewidencji księgowej, posiadaniu, lub użytkowaniu danej jednostki organizacyjnej PTTK oraz ryzyka wymienione w umowie.

Umowa została zawarta na okres 2 lat, od 1 kwietnia 2010 r. do 31 marca 2012 r. i przedłużona Anekssem Nr 1 z 13 stycznia 2012 r. na kolejne dwa lata, tj. do 31 marca 2014 roku.

W okresie obowiązywania umowy możliwe jest przystąpienie do ubezpieczenia, w dowolnym czasie obowiązywania tej umowy, także innych jednostek organizacyjnych posiadających lub zarządzających majątkiem PTTK – na warunkach wynegocjowanych dla ZG PTTK. Każdy z uprawnionych podmiotów musi zawrzeć własną umowę ubezpieczenia (z uwzględnieniem postanowień wynegocjowanych przez ZG dla umowy generalnej).

Na warunkach podpisanej umowy generalnej można ubezpieczyć następujące ryzyka:

– Zniszczenia, uszkodzenia lub utraty mienia od wszystkich ryzyk (all risks) obejmujące polegające na utracie, uszkodzeniu i zniszczeniu, będące następstwem zdarzenia o charakterze losowym i niepewnym, które wystąpiło nagle, nieprzewidzianie i niezależnie od woli ubezpieczającego i zaistniało w miejscu i okresie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem wyłączeń oraz OWU i są to m.in.:

- ryzyka związane z żywiołem (pożar, silny wiatr, zaleganie śniegu, deszcz nawalny, zalanie, powódź, katastrofa budowlana, itp.),
- kradzież z włamaniem, dewastacja,
- szyb od stłuczenia,
- inne.

– Utraty przychodów (czynszów) na skutek zdarzeń objętych ubezpieczeniem mienia od wszystkich ryzyk (business interruption) zapewniając pokrycie szkód w postaci konieczności ponoszenia kosztów stałych związanych z posiadaną nieruchomością (jeżeli szkoda w budynku będzie ujemnie oddziaływać na działalność oraz braku czynszów poniesionych przez jednostkę organizacyjną PTTK na skutek utraty lub uszkodzenia mienia, które jest dzierżawione podmiotowi zewnętrznemu, objętą umową ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk.

– Zniszczenia lub utraty sprzętu elektronicznego, zapewniając ochronę ubezpieczeniową na szkody polegające na utracie, uszkodzeniu i zniszczeniu sprzętu elektronicznego, będące następstwem zdarzenia o charakterze losowym i niepewnym, które nastąpiło nagle, nieprzewidzianie i niezależnie od woli ubezpieczającego. Zakres ochrony ubezpieczeniowej dla elektroniki przenośnej rozszerzony został na teren Europy.

Uprawnionymi do ubezpieczenia na warunkach umowy generalnej są wszystkie jednostki organizacyjne PTTK (działające w ramach osobowości prawnej Stowarzyszenia) oraz Spółki i Oddziały PTTK (będące odrębnymi osobami prawnymi).

W ubezpieczeniu sprzętu elektronicznego przedmiotem ubezpieczenia dodatkowo jest sprzęt przenośny oraz koszty odtworzenia danych. Franszyza redukcyjna wynosi 250 zł na sprzęt elektroniczny.

3.2. Kadra

Najaktywniejsi i najlepiej przygotowani do wędrowania członkowie PTTK posiadający potwierdzenie swoich kwalifikacji tworzą społeczną kadrę programową Towarzystwa. Bez ich pasji i zaangażowania niemożliwe byłoby wypełnianie przez PTTK swoich zdań statutowych. Różnych uprawnień na koniec kadencji kadra programowa PTTK posiada 25.501. Uprawnienia te posiada 13.589 osób. Podkreślenia wymaga fakt, że na 61.960 członków PTTK 13.589 z nich posiada przynajmniej jedno uprawnienie kadry programowej co oznacza, że prawie co piąty członek PTTK jest także członkiem kadry PTTK. Analizując liczbę członków Towarzystwa w stosunku do posiadanych przez nich uprawnień kadry programowej stwierdzić można, że przy wzroście członkostwa w trakcie kadencji o 1% liczba uprawnień zmniejszyła się o 15,5%.

Liczebność kadry programowej w latach 2009-2012 przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Osoby fizyczne	2009	2010	2011	2012	wskaźnik
						(2009 = 100%)
1	ogółem	15529	14993	14434	13589	87,5%
w tym:						
a)	przodownicy i instruktorzy	7476	7410	6949	6677	89,3%
b)	przewodnicy	7220	6847	6799	6743	93,4%
c)	piloci wycieczek	4098	3514	3414	3392	82,8%

Ważnymi grupami kadry programowej Towarzystwa są przodownicy i instruktorzy turystyki kwalifikowanej, kadra ochrony przyrody, zabytków, znakarze i opiekunowie SKKT PTTK. W tabeli poniżej przedstawiono rodzaje uprawnień posiadanych przez kadrę PTTK. Dane oparte są na sprawozdaniach oddziałów uwzględniających informacje uzyskane od kadry skupionej w oddziałach PTTK.

Lp.	Rodzaj uprawnień	2009	2010	2011	2012	wskaźnik
						(2009 = 100%)
1	przodownicy i instruktorzy	10142	10127	9948	9612	94,8%
	w tym:					
	przodownicy turystyki górskiej	2735	2644	2477	2357	86,2%
	przodownicy turystyki jeździeckiej nizinnej	43	42	48	52	120,9%
	przodownicy turystyki jeździeckiej górskiej	118	84	68	70	59,3%
	przodownicy turystyki kajakowej	487	507	500	476	97,7%
	przodownicy turystyki kolarskiej	1125	1173	1127	1103	98,0%
	przodownicy turystyki motorowej	336	322	337	318	94,6%
	przodownicy turystyki narciarskiej	346	253	217	214	61,8%
	przodownicy turystyki pieszej	2068	2030	2031	1946	94,1%
	przodownicy imprez na orientację	283	286	265	248	87,6%
	oraz					
	instruktorzy turystyki żeglarskiej	193	178	160	145	75,1%
	instruktorzy narciarstwa	146	109	97	90	61,6%
	instruktorzy nurkowania swobodnego	107	103	89	94	87,9%
	instruktorzy krajoznawstwa	1143	1134	1239	1210	105,9%
	instruktorzy fotografii krajoznawczej	47	78	68	73	155,3%
	instruktorzy ochrony przyrody	351	334	375	382	108,8%

	instruktorzy ochrony zabytków	104	112	84	92	88,5%
	instruktorzy przewodnictwa	703	738	766	742	105,5%
2	opiekunowie przyrody	766	605	601	545	71,1%
3	społeczni opiekunowie zabytków PTTK	441	430	423	412	93,4%
	społeczni opiekunowie zabytków*	467	314	281	291	62,3%
4	organizatorzy turystyki	5596	5149	4804	3847	68,7%
5	znakarze	1047	1038	1087	1066	101,8%
6	opiekunowie SKKT	1402	1357	1217	1179	84,1%
7	przewodnicy	10135	8850	8941	8549	84,4%
	Ogółem kadra programowa PTTK	30189	27870	27302	25501	84,5%

Najliczniejszą grupę kadry programowej oddziałów, kół i klubów, tak jak w poprzedniej kadencji, stanowią przewodnicy turystyczni – 8 549 uprawnień, organizatorzy turystyki - 3.847 uprawnień, przewodnicy turystyki górskiej – 2 357 uprawnień oraz przewodnicy turystyki pieszej – 1 946, instruktorzy krajoznawstwa – 1 210 uprawnień, opiekunowie SKKT – 1.179 uprawnień, przewodnicy turystyki kolarskiej – 1 103 uprawnienia, znakarze – 1 066 uprawnień.

9 oddziałów PTTK wykazuje brak kadry programowej, są to oddziały w Strzelnie, Ozorkowie, Żurominie, Przysusze, Cisku, Łasku, Limanowej, Augustowie, MPK Wrocław.

Szczegółowe dane przedstawiają tabele nr 5, 10, 11, 12.

Zarząd Główny PTTK doceniając znaczenie i rolę kadry objął ją ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej w odniesieniu do imprez turystycznych organizowanych przez Towarzystwo i ujętych w kalendarzach imprez prowadzonych przez Zarząd Główny, jednostki regionalne i oddziały PTTK.

3.3. Oddziały PTTK

Do 18.03.2013 roku do ZG PTTK sprawozdania TK-O nadeszło 296 oddziałów (97,7%). W sprawozdaniu niniejszym uwzględniono stany członków wg zakupionych znaczków 4 oddziałów, które nie nadeszły sprawozdania. Brak danych z 3 oddziałów PTTK w: Oławie, "Wodnego" w Pułtusku i Ełku. Oddziały te oraz Oddział PTTK w Przysusze nie zakupiły znaczków członkowskich za rok 2012. Natomiast 4 oddziały znajdujące się w ewidencji od-

działów podjęły działania likwidacyjne, są to oddziały w: Połczynie Zdroju, przy Hucie „Częstochowa”, Żoliborski w Warszawie i Wojskowy w Elblągu.

W XVII kadencji Zarząd Główny PTTK wyraził zgodę na działalność 2 nowych oddziałów PTTK:

- Oddział Żeglarski PTTK „PASAT” w Bydgoszczy,
- Oddział PTTK Marymont w Warszawie.

W 2010 roku reaktywował się Oddział Akademicki PTTK w Rzeszowie.

W okresie XVII kadencji 14 oddziałów PTTK zostało skreślonych z ewidencji oddziałów PTTK prowadzonej przez ZG PTTK na skutek zaniechania działalności:

- w roku 2009 4 oddziały (Oddział Nauczycielski PTTK w Toruniu, Oddział PTTK w Pyskowicach, Oddział Morski PTTK im. M. Kromera we Fromborku, Oddział PTTK Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie),
- w roku 2010 2 oddziały (Oddział PTTK Wrocław-Śródmieście, Oddział PTTK w Radomsku),
- w roku 2011 4 oddziały (Hutniczy Oddział PTTK w Krakowie, Oddział Zakładowy PTTK „Kolejarz” przy ZNTK w Łapach, Oddział Puszczański PTTK w Solcu Kujawskim, Oddział PTTK w Lublińcu),
- w roku 2012 4 oddziały (Oddział PTTK w Hajnówce, Oddział PTTK w Pionkach, Oddział PTTK w Nałęczowie, Oddział PTTK „Łucznik” w Radomiu).

W liczbie 14 oddziałów znajduje się 8 oddziałów, które podjęły własne uchwały o zaprzestaniu działalności i likwidacji oraz 6 oddziałów, które zaprzestały działalności a ZG PTTK po konsultacji z właściwymi terytorialnie jednostkami regionalnymi PTTK podjął uchwały o ich likwidacji.

Pomimo uchwał o likwidacji, nie wszystkie likwidowane oddziały zakończyły procedury wykreślenia oddziału z Krajowego Rejestru Sądowego.

W 2011 r. Hutniczy Oddział PTTK w Krakowie połączył się z Oddziałem PTTK Kraków – Nowa Huta w Krakowie dzięki czemu powstał terenowy Hutniczo-Miejski Oddział PTTK w Krakowie

Pod koniec XVI kadencji (2008r.) działało 314 oddziałów, natomiast na koniec 2012 roku (koniec XVII kadencji) stan oddziałów wynosił 303 (spadek o 3,5%).

Z bilansu rozwiązanych i nowo powołanych oddziałów wynika, że ilość oddziałów PTTK w XVII kadencji zmniejszyła się o 7 jednostek (tabela 1). Na koniec 2012 roku działały 303 oddziały PTTK w tym: 237 terenowych, 27 zakładowych, 12 akademickich, 15 wojskowych, 12 w innych środowiskach. Wśród 303 oddziałów zarejestrowanych w KRS – 92 z nich znajdują się również w Rejestrze Przedsiębiorców oraz 10 oddziałów w rejestrze Organizacji Pożytku Publicznego.

9 listopada 2010 r. Zarząd Główny PTTK wysłał ankietę do oddziałów PTTK w celu przypomnienia między innymi o obowiązkach spoczywających na zarządach oddziałów, wyjaśnienia charakteru prowadzonej działalności gospodarczej i związanych z tym obowiązków, realizacji obowiązków składania dokumentów do organów rejestrowych i nadzorczych, obowiązków spoczywających na samoistnych posiadaczach nieruchomości, znaczenia wpisów w księdze wieczystej odnoszących się do nakładów poczynionych przez Oddziały PTTK w sytuacji, gdy Oddział nie jest właścicielem nieruchomości. Ankieta do ZG PTTK przekazało 178 oddziałów PTTK tj. 58,7% oddziałów.

W trakcie kadencji ZG PTTK zorganizował szkolenia dla przedstawicieli oddziałów prowadzących działalność gospodarczą oraz 6 spotkań informacyjno-konsultacyjnych dla władz oddziałów dotyczących m.in.:

- Podstawy prawne działalności oddziałów – wybrane zagadnienia, między innymi Ustawa o stowarzyszeniach, Ordynacja podatkowa, Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej, Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie, Ustawa o odpowiedzialności zbiorowej, Ustawa o usługach turystycznych.
- Zadania i obowiązki władz jednostek organizacyjnych PTTK:
  - Zarządu Oddziału,
  - Komisji Rewizyjnej Oddziału,
  - Sądu Koleżeńskiego Oddziału.
- Ochrona danych osobowych członków PTTK oraz odpowiedzialność Zarządów Oddziałów za podejmowane decyzje.
- Informacja o pracach nad nowelizacją Statutu PTTK.

Spotkania te miały bardzo dobry odbiór a udział w nich wzięło ponad 350 osób ze 155 oddziałów (ponad 50%).

Rozmieszczenie oddziałów w strukturach administracyjnych kraju.

Z analizy usytuowania oddziałów PTTK w strukturach administracyjnych kraju wynika, że:

- Na 308 powiatów ziemskich oddziały PTTK działają w 140 powiatach, w tym w 23 powiatach działa więcej niż jeden oddział. Na terenie tych powiatów działa 180 oddziałów PTTK.
- Na 65 powiatów grodzkich oddziały PTTK działają w 61 powiatach, w tym w 28 powiatach działa więcej niż jeden oddział. Na terenie tych powiatów działają 123 oddziały PTTK.

Pod względem liczebności członków zwyczajnych zrzeszonych w oddziałach PTTK można wyróżnić 5 następujących grup oddziałów PTTK:

1. do 49 członków

- 2012 r. 34 oddziały (11,2% stanu oddziałów), w tym 7 oddziałów, o których brak danych oraz znajdujących się w likwidacji – 898 członków (tj. 1,5% stanu członków)

– 2009 r. 38 oddziałów (tj. 10,7% stanu oddziałów), w tym 5 oddziałów, o których brak danych oraz znajdujących się w likwidacji – 1.084 członków (tj. 1,8% stanu członków)

2. od 50 do 150 członków

– 2012 r. 143 oddziały (47,2% stanu oddziałów) zrzesza 12.887 członków (tj. 20,8% stanu członków)

– 2009 r. 144 oddziały (tj. 46,5% stanu oddziałów) 12.816 członków (tj. 20,9% stanu członków)

3. od 151 do 500 członków

– 2012 r. 104 oddziały (34,3% stanu oddziałów) zrzeszają 28.557 członków (tj. 46,1% stanu członków)

2009 r. 104 oddziały (tj. 33,5% stanu oddziałów) 27.202 członków (tj. 44,3% stanu członków)

4. od 501 do 900 członków

2012 r. 14 oddziałów (tj. 4,6% stanu oddziałów) zrzesza 8.699 członków (tj. 14% stanu członków)

2009 r. 17 oddziałów (tj. 5,5% stanu oddziałów) 10.542 członków (tj. 17,2% stanu członków)

5. powyżej 900 członków

2012 r. 8 oddziałów (tj. 2,7% stanu oddziałów) zrzesza 10.904 członków (tj. 17,6% stanu członków)

– 2009 r. 7 oddziałów (tj. 2,3% stanu oddziałów) 9.706 członków (tj. 15,8% stanu członków).

Podkreślić należy, że w strukturach PTTK działają 23 oddziały bez kół i klubów oraz w wielu oddziałach członkowie opłacają składki bezpośrednio w oddziale nie chcąc przynależeć do żadnej jednostki (kół-klubów), liczba takich członków wzrasta z roku na rok i pod koniec 2012 roku wynosiła 5.190, co stanowi 8,4% ogółu stanu członków.

Największymi oddziałami PTTK pod względem liczby członków od wielu lat są:

- Oddział PTTK w Rzeszowie (2360),
- Oddział Stołeczny PTTK im. A. Janowskiego w Warszawie (1724),
- Oddział „Krakowski” PTTK im. ks. Karola Wojtyły w Krakowie (1371),
- Regionalny Oddział PTTK w Częstochowie (1274),
- Górnośląski Oddział PTTK w Katowicach (1073),
- Oddział PTTK w Bielsku Białej (1064),
- Hutniczo-Miejski Oddział PTTK w Krakowie (1028),
- Oddział PTTK „Beskid” w Nowym Sączu (1010),
- Oddział „Babiogórski” PTTK w Żywcu (759),

- Oddział „Łódzki” PTTK im. J. Czeraszewicza w Łodzi (698),
- Oddział „Mazowsze” PTTK w Warszawie (686),
- Oddział PTTK „Marynarki Wojennej” w Gdyni (672),
- Oddział PTTK Ziemi Gliwickiej (653),
- Oddział PTTK w Pszczynie (650),
- Oddział Poznański PTTK w Poznaniu (630),
- Regionalny Oddział PTTK w Słupsku (630),
- Oddział Miejski PTTK w Płocku (617).

Łączna liczba kół i klubów – jednostek organizacyjnych oddziałów PTTK w okresie kadencji zmalała o 6,3% osiągając liczbę 2 028.

Na ogólną liczbę 2 028 kół i klubów, kluby turystyczno-krajoznawcze i dyscyplin turystyki kwalifikowanej stanowią 34,6% ogólnego stanu. Nastąpił w kadencji spadek tych specjalistycznych jednostek o 11,7%. Liczba klubów na koniec kadencji wynosi 702. Skupiają one 22 961 członków PTTK przy czym 17 439 z nich opłaca roczną składkę członkowską PTTK zaś 4 848 osób zrzesza się dla podniesienia poziomu swoich umiejętności turystyczno-krajoznawczych i z zakresu turystyki kwalifikowanej mając przynależność organizacyjną do PTTK w innych kołach i oddziałach PTTK.

Szczegółowe dane dotyczące ilości kół - klubów w poszczególnych środowiskach i rodzajach turystyki kwalifikowanej oraz stan zrzeszonych w nich członków PTTK obrazują tabele 2 i 3.

Faktyczną miarą zaangażowania kadry programowej Towarzystwa w realizację jego zadań statutowych jest aktywność komisji społecznych w oddziałach PTTK oraz ilość zorganizowanych imprez i innych przedsięwzięć programowych.

Na koniec 2012 roku w oddziałach PTTK i Zarządzie Głównym PTTK działało 961 specjalistycznych komisji społecznych, rad i zespołów co oznacza ich zmniejszenie w okresie kadencji o 4 %.

Analizując stany komisji należy odnotować, że aż w 80 oddziałach PTTK nie działają żadne komisje. Niepokój budzi fakt, że tylko w 73 oddziałach działają rady lub komisje programowe d/s młodzieży szkolnej.

Szczegółowe dane o komisjach zawiera tabela nr 4.

Oddziały PTTK w kadencji były organizatorami 88 290 imprez i wycieczek turystyki kwalifikowanej, co w porównaniu do poprzedniej kadencji oznacza zmniejszenie liczby imprez i wycieczek o 5,9%. Uczestniczyło w nich 2 493 108 osób (o 3,1% mniej w stosunku do poprzedniej kadencji), 1 160 006 (46,5%) uczestników stanowiła młodzież oraz 56 119 osoby niepełnosprawne. Tabela 7 prezentuje liczbę zorganizowanych imprez i wycieczek turystyki kwalifikowanej oraz liczbę osób w nich uczestniczących w poszczególnych latach kadencji.

Aktywność oddziałów w zakresie organizacji imprez i wycieczek turystyki kwalifikowanej oraz powszechnej w ostatnim roku kadencji przedstawia tabela 8.

Aktywność w zakresie organizacji imprez i wycieczek turystyki kwalifikowanej i powszechnej poszczególnych województw obrazują tabele 10-11.

Oddziały PTTK w kadencji zorganizowały 11 540 odczytów (spadek o 20,1% w porównaniu do XVI kadencji) dla ok. 380 689 (spadek o 8,2%) osób oraz 3 220 (spadek o 44%) wystaw dla 976 223 (spadek o 37,4%) osób. Społeczną opieką i ochroną objęto 357 obiektów zabytkowych oraz pomników przyrody.

W XVII kadencji zorganizowano 1 186 kursów szkoleniowych (mniej o 20,6% w stosunku do poprzedniej kadencji), 19 199 osób ukończyło te kursy (mniej o 34,5% w stosunku do poprzedniej kadencji).

Z ogólnej liczby członków z opłaconą składką członkowską:

- 20,3% (12 567 osób) stanowią członkowie działający w środowisku szkolnym,
- 30,7% (19 016 osób) stanowią członkowie działający w środowisku terenowym,
- 10,8% (6 719 osób) stanowią członkowie działający w środowisku zakładów pracy,
- 1,7% (1071 osób) stanowią członkowie działający w środowisku osiedli mieszkaniowych,
- 1,8% (1 108 osób) stanowią członkowie działający w środowisku uczelnianym,
- 4,8% (2 953 osoby) stanowią członkowie działający w środowisku wojskowym,
- 2,8% (1 770 osób) stanowią członkowie działający w środowisku emerytów, rencistów i inwalidów,
- 18,7% (11 566 osób) stanowią członkowie działający w innych środowiskach,
- 8,4% (5 190 osoby) stanowią członkowie przynależący bezpośrednio do oddziału.

Najliczniejsze pod względem ilości członków jest Towarzystwo w województwie śląskim 12 404 członków w 41 oddziałach (20% ogólnego stanu członków), następnie w województwie małopolskim, zrzeszającym w 26 oddziałach 7 368 członków (11,9% ogólnego stanu członków), w województwie mazowieckim 34 oddziałów zrzesza 6 719 członków (10,8% ogólnego stanu członków).

W pozostałych województwach zrzeszona jest następująca ilość członków PTTK: wielkopolskie - 4 643, dolnośląskie - 4 258, podkarpackie - 3 918,

łódzkie - 3820, kujawsko-pomorskie - 3.533, pomorskie – 3 039, zachodniopomorskie – 2 673, opolskie – 2 425, lubelskie – 1 877, warmińsko-mazurskie – 1 626, świętokrzyskie - 1.512, lubuskie - 1.250, podlaskie - 895.

W wielu województwach młodzież szkolna stanowi znaczną część członków zwyczajnych PTTK. Najwięcej młodzieży w stosunku do wszystkich członków w danym województwie posiadają województwa: świętokrzyskie (43,5%), podkarpackie (43,5%), warmińsko-mazurskie (35,6%), lubelskie (33,7%), łódzkie (33,3%), lubuskie (31,8%), zachodniopomorskie (29,9%) i wielkopolskie (28,6%). Najmniej województwa: dolnośląskie (15,4%), podlaskie (19,2%).

Biuro ZG PTTK na bieżąco informowało oddziały o nowych aktach prawnych w zakresie finansów, działalności stowarzyszeń, organizatorów turystyki itp. Informacje o wejściu w życie nowych aktów prawnych są przekazywane oddziałom i jednostkom regionalnym.

3.4. Jednostki regionalne PTTK

Jednostki regionalne PTTK utworzone przez oddziały PTTK, działają w strukturach Towarzystwa w oparciu o Art. 82 Statutu PTTK. Ich szczegółowy zakres i tryb działania określają regulaminy zatwierdzone przez Zarząd Główny PTTK. W regulaminach tych poszczególne jednostki przyjęły różne nazwy pochodzące od nazwy województwa lub regionu czy struktury ich powstania.

Dwie jednostki regionalne: Mazowieckie Forum Oddziałów PTTK (2006 r.) i Wielkopolska Korporacja Oddziałów PTTK (2007 r.) posiadają osobowość prawną.

Działalność Rady Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego wspierała Regionalna Fundacja Turystyki i Krajoznawstwa PTTK w Katowicach.

Do podstawowych zadań jednostek regionalnych należało:

- reprezentacja PTTK wobec wojewódzkich władz rządowych i samorządowych, urzędów, instytucji i organizacji w granicach udzielonych pełnomocnictw,
- inspirowanie, inicjowanie i wspomaganie działalności programowej i gospodarczej oddziałów oraz podejmowanie wspólnych przedsięwzięć,
- integracja i koordynacja działalności oddziałów,
- udzielenie pomocy oddziałom w realizacji ich zadań statutowych,
- podejmowanie innych zadań zleconych przez Zarząd Główny lub oddziały.

Zadania te jednostki realizowały w miarę lokalnych potrzeb i możliwości. Poza wymienionymi zadaniami wynikającymi wprost ze Statutu PTTK wiele jednostek regionalnych podejmowało poprzez swoje specjalistyczne komisje

wojewódzkie inne zadania, które wynikały ze współpracy z władzami administracyjnymi i samorządowymi szczebla wojewódzkiego oraz powiatowego, miejskiego.

Wszystkie jednostki regionalne corocznie organizowały bądź koordynowały na swoim terenie etapy wojewódzkie ogólnopolskich przedsięwzięć PTTK, takich jak: Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno – Krajoznawczy, Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę”, Konkursy Krasomówcze, obchody Światowego Dnia Turystyki, imprezy promujące tematykę wiodącą w poszczególnych latach.

Zarząd Główny PTTK utrzymuje stały kontakt z jednostkami regionalnymi organizując spotkania z przewodniczącymi /prezesami tych jednostek, przekazując podczas nich informacje o działalności Towarzystwa, bieżących działaniach podejmowanych przez Zarząd Główny, jednostki regionalne informowały zaś o aktualnej kondycji PTTK w poszczególnych województwach. Podczas spotkań omawiano także możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych przez jednostki regionalne i oddziały, promocji Towarzystwa, działalności wśród młodzieży szkolnej.

Zarząd Główny przekazywał jednostkom regionalnym liczne materiały, uchwały oraz dokumenty mające wspomóc ich działalność, prosił także o pomoc w rozwiązywaniu problemów oddziałów na terenie danego województwa. Ponadto co roku wspierał działalność jednostek regionalnych środkami finansowymi z budżetu Towarzystwa.

Oceniając działalność jednostek regionalnych należy podkreślić, że przyczyniły się one w znaczący sposób do wzmocnienia więzi między oddziałami w realizacji zadań programowych Towarzystwa, utrzymywania kontaktów i współpracy z lokalnymi samorządami i administracją państwową.

Większość jednostek regionalnych nie może bezpośrednio korzystać z zewnętrznych środków finansowych z uwagi na brak osobowości prawnej. Jednostki posiadające osobowość prawną MFO PTTK, WKO PTTK występowały o środki zewnętrzne (głównie z budżetów samorządów wojewódzkich), uzyskując je wspierały wspólne działania w województwie jak np. organizacja imprez, wydawanie wojewódzkich kalendarzy imprez czy innych materiałów promujących PTTK w województwach.

Mazowieckie Forum Oddziałów PTTK jako jedyna jednostka regionalna zarządza obiektem PTTK „Osada Puszczańska PTTK” w Tułowicach na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego.

3.5. System informacji wewnętrznej

System informacji zewnętrznej (statystyki strony pttk.pl oraz wybranych witryn tematycznych)

<i>Statystyki stron (wizyty):</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2012 FB Lubię to!</i>
www.pttk.pl	454 752	534 273	535 394	511 780	3 718*
www.turystykadlawszystkich.pl	30 424	26 159	28 746	24 309	
www.edueko.pttk.pl	19 827	11 686	4 865	4 178	
www.rodzina.pttk.pl (Rok T. Rodzinnej)	1 098	19 854	1 006		436*
www.narowerze.pttk.pl (Rok T. Rowerowej)				27 983	372*
www.mlodziez.pttk.pl				35 046	624*
www.palmiry.pttk.pl				3 910	
www.kop.pttk.pl				6 039	
Razem:	513 053	573 216	591 522	615 695	

* dane z 29.06.2013 r.

Na system informacji wewnętrznej składa się kilka elementów:

- serwer pocztowy zapewnia komunikację mailową – ponad 750 skrzynek,
- mailing do oddziałów (newsletter) – propagacja konkretnych informacji, skierowanych do wszystkich oddziałów,
- strona ZG dla komunikatów dla członków lub kadry, informacje o dostępnych funduszach unijnych i krajowych,
- baza dokumentów dostępna dla członków ZG,
- baza uchwał ZG,
- aplikacja internetowa dostarczania dokumentów dla członków ZG,
- aplikacja internetowa do raportów TK-0 , dostępna dla oddziałów (pierwsza faza – wpisywanie danych, raport zbiorczy).

Działania i projekty w obszarze informatyki.

2009

- Inwentaryzacja zasobów na serwerze ftp i pocztowym (trwała od 2008),
- Instalacja nowego serwera WWW i pocztowego, serwer został zainstalowany na własnym, dedykowanym komputerze, umieszczonym w centrum telekomunikacyjnym, zainstalowano:
  - najnowszą wersję serwera WWW (Apache),
  - najnowszą wersję baz danych (MySQL ver. 5),
  - nowy serwer pocztowy (Squirell).
- Migracja danych z poprzedniej lokalizacji - ponad 500 kont pocztowych, ponad 250 witryn w domenie pttk.pl.

Pozwoliło to na zapewnienie oddziałom i innym jednostkom PTTK możliwości zakładania swoich witryn lub przeniesienia z innych lokalizacji. Powstało ponad 150 nowych jednostek na serwerze ftp wykorzystanych między innymi dla nowych witryn, dla umieszczenia katalogów zbiorów Centralnej Biblioteki.

Powstało wiele serwisów tematycznych związanych z prowadzonymi projektami:

- www.turystykadlawnaszystkich.pl – 2 edycja Turystyki dla wszystkich,
- www.przyroda.pttk.pl – związana z projektem Przyroda uczy najpiękniej,
- www.rokszlakow.pttk.pl – związana z Rokiem Szlaków w PTTK,
- www.mlodziej.pttk.pl – prezentująca różne działania w sferze turystyki skierowane do młodzieży,
- www.kanon.pttk.pl – strona prezentująca Kanon Krajoznawczy Polski, oraz innych serwisów:
- www.zg.pttk.pl – strona do użytku wewnętrznego Zarządu Głównego zawierająca min. bazę uchwał i protokołów z funkcją zaawansowanego wyszukiwania, z funkcjonalną obsługą administracyjną w zakresie automatycznego nazewnictwa plików.
- www.oddzialy.pttk.pl – strona zawierająca podstawowe dane adresowe o oddziałach z możliwością wyszukiwania po miejscowości lub województwie, z łatwym dostępem do adresów stron www, dobre cechy funkcjonalne serwisu oparte na poprawnej konstrukcji tabel pozwoliły na:
  - weryfikację danych on-line (po raz pierwszy w historii tego serwisu),
  - aktualizację danych na bieżąco – tym samym podniesiono wiarygodność danych,
  - eksport danych do obróbki w Excelu.

2010

Wzrost wizyt stron serwisu ZG o ok. 12 % rok do roku (w tym strona główna 17,5 %). Prowadzone serwisy mają charakter informujący (serwujące informacje). Została wykonana strona do obsługi członków Zarządu Głównego w zakresie organizowania i udostępniania dokumentów do zebrań. Została wykonana strona udostępniająca uchwały Zarządu Głównego, GSK, GKR. Udostępnienie jest dla zarówno dla członków ZG jak i w wersji publicznej.

Nowy serwer www umożliwił aktywizację poszczególnych oddziałów i innych jednostek (min. Biblioteka Centralna PTTK, która posiada bardzo duże zasoby bazodanowe) w zakresie zakładania nowych wersji stron www (szczególnie aktywna jest strona www.mlodziej.pttk.pl). Na serwerze znajduje się 450 jednostek informatycznych (katalogów ftp), 650 kont mailowych.

2011

Została założona strona PTTK na Facebook. Na nią przeniosła się część aktywnych internautów. Funkcjonuje strona www.mlodziej.pttk.pl.

Na serwerze znajduje się 490 jednostek informatycznych (katalogów ftp), 700 kont mailowych. Podjęto działania w zakresie centralnej ewidencji członków PTTK. W ramach Roku Turystyki Rodzinnej powstała strona ww.rodzina.pttk.pl, a także profil na FB [rodzina.pttk](https://www.facebook.com/rodzina.pttk).

2012

Na serwerze znajduje się 540 jednostek informatycznych (katalogów ftp), 750 kont mailowych. Liczba ta wzrasta w wyniku aktywizowania się kolejnych oddziałów.

Wprowadzony został (po raz pierwszy dla sprawozdania za rok 2011) elektroniczny arkusz sprawozdawczy TKO, dostępny przez internet dla wszystkich oddziałów. Wprowadzone zostały do bazy oddziałów dodatkowe informacje (nip, regon, nr krs). Powstała strona PTTK na Facebooku – aktywnie prowadzona. W ramach Roku Turystyki Rowerowej powstaje strona www.narowerze.pttk.pl i profil na FB [rowerem przez Polskę](https://www.facebook.com/rowerem.przez.polske).

Zostało uruchomione narzędzie do wysyłania newslettera. Newsletter jest wysyłany, co miesiąc na podstawie krótkich informacji o wydarzeniach, zbieranych w tym celu od oddziałów. Liczba subskrybentów wynosi ok. 6400 adresów. Na fizycznym serwerze został uruchomiony dodatkowy Windows Serwer z przeznaczeniem na centralną ewidencję członków.

2013

Na serwerze [www](http://www.pttk.pl) nastąpiła zmiana wersji PHP na 5.3 – jednego z podstawowych oprogramowań oraz oprogramowanie pocztowe na Horde ver. 5. Wygenerowało to nowe możliwości dla nowych stron jak i wywołało konieczność zmian w najstarszych stronach.

4. Budowanie wizerunku PTTK

4.1. Komisja Historii i Tradycji ZG PTTK

Komisja zbierała się na posiedzeniach dwa razy w roku, członkowie utrzymywali między sobą stałe kontakty związane z prowadzonymi pracami.

Pierwszy rok XVII kadencji był poświęcony sfinalizowaniu i przedstawieniu prac podjętych przez członków i współpracowników Komisji w XVI kadencji oraz przygotowaniom do VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie i Jubileuszu 60-lecia powstania PTTK. W trakcie kolejnych lat członkowie i współpracownicy Komisji prowadzili własne badania w zakresie historii i tradycji turystyki i krajoznawstwa, przygotowując materiały do kolejnych tomów

„Studiów i materiałów z dziejów krajoznawstwa polskiego”, których regularne wydawanie uznano za sprawę priorytetową w XVII kadencji.

Sprawy wydawnicze

W XVII kadencji wydano trzy kolejne tomy: IV, V i VI „Studiów...”. Należy tu podkreślić, że pisanie, dostarczenie materiału ilustracyjnego, redagowanie całości i opracowanie projektu okładki jest działalnością społeczną członków Komisji. Kosztami ponoszonymi przez Towarzystwo są jedynie koszty poligraficzne.

W IV tomie „Studiów...” pt. „PTTK w roku sześćdziesięciolecia” zamieszczono prace dwunastu autorów – członków, współpracowników Komisji oraz laureatów kolejnych edycji stałego konkursu „Z Historii i Tradycji Turystyki i Krajoznawstwa w Polsce” - kol. kol. S. Czajki, A. Czarnowskiego, M. Głowackiego, J. Kapłona, M. Krzemienia, Z. Lewandowskiego, M. Luty, G. Orłowskiej-Rybackiej, W. Skowron, J. Umińskiego, T. Wągrowskiego i E. Wieczorka, Wstępem tom opatrzył prezes ZG PTTK kol. Lech Drożdżyński

W V tomie „Studiów...” pt. „Kontynuacja pracy krajoznawczej jako wartość kulturotwórcza”, znalazły się efekty prac badawczych i artykuły kol. kol. A. Czarnowskiego, M. Głowackiego, M. Janowicz, B. Krawczyk, Z. Lewandowskiego, R. Matyjasa, J. Nowaka, W. Skowron, E. Skrzypka, P. Świerk, J. Umińskiego i E. Wieczorka. Wstęp do V tomu napisał kol. Edward Wiczorek

VI tom „Studiów” pt. „Tożsamość Towarzystwa budowana przez pokolenia krajoznawców”, pomieścił między innymi materiały kol. kol. Sz. Bijaka, W. Dońca i M.Z. Wojalskiego, M. Głowackiego, B. Krawczyk, Z. Lewandowskiego, W. Majdewicza, R. Matyjasa, J. Nowaka, W. Skowron, J. Umińskiego, T. Wągrowskiego, E. Wieczorka, W.A. Wójcika. Wstęp do VI tomu napisał kol. Franciszek Midura.

Udział w VI Kongresie Krajoznawstwa Polskiego

Ważnym dla Towarzystwa wydarzeniem był VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie w 2010 r. Przewodniczący Komisji był członkiem Rady Naukowo-Programowej Kongresu, wystąpił też z referatem pt. „Krajobraz kulturowy Górnego Śląska w produkcie turystycznym Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego” w panelu 3. Przemiany krajobrazu kulturowego w Polsce. Tradycja, współczesność, przyszłość, pod przewodnictwem prof. Jacka Purchli. Zastępca przewodniczącego kol. Zbigniew Lewandowski był autorem jednej z 9 towarzyszących Kongresowi wystaw – wystawy odznak krajoznawczych pt. „Drogi poznania Ojczyzny”.

Udział w uroczystych obchodach 60-lecia PTTK i działalność środowiskowa

W ramach uroczystości 60-lecia powstania PTTK w Centrum Olimpijskim w Warszawie 18.12.2010 r. przewodniczący KHiT wystąpił z referatem pt. „Połączenie PTT i PTK – przymus czy konieczność?”, a kol. Zbigniew Lewandowski przygotował wystawę pt. „Odznaki turystyki kwalifikowanej w PTTK”.

Członkowie Komisji inicjowali także w swoich środowiskach działania popularyzujące krajoznawstwo i historię Towarzystwa. I tak: kol. Paulina Świerk była współorganizatorką 17.03.2010 r. Pomorskiego Sejmiku Przedkongresowego „Turystka i krajoznawstwo z morzem w tle” w Gdyni Oksywiu oraz wydała z tej okazji publikację pod tym samym tytułem. Kol. Edward Wieczorek współorganizował w Katowicach 23-24.04.2010 r. Sejmik Przedkongresowy „Krajobraz Kulturowy a krajoznawstwo i turystyka” oraz wydał materiały konferencyjne pod tym tytułem. Z kolei Tomasz Wągrowski był współorganizatorem sympozjum krajoznawczego „Dr Mieczysław Orłowicz i jego wędrówki świętokrzyskie” 3.12.2011 r. w Świętej Katarzynie.

Na uwagę zasługuje również działalność popularyzująca historię i tradycję Towarzystwa realizowana przez współpracownika KHiT kol. Andrzeja Wasilewskiego z Lublina, m.in. Ogólnopolski Zlot Oddziałów PTTK w Czersku 12.06.2010 r.

Stały konkurs „Z historii i tradycji turystyki i krajoznawstwa w Polsce”

W kadencji kontynuowany był, zapoczątkowany w związku z Jubileuszem PTK stały Konkurs ZG PTTK i Komisji Historii i Tradycji ZG PTTK p.n. „Z historii i tradycji turystyki i krajoznawstwa w Polsce”, którego każda edycja kończy się 31 grudnia danego roku kalendarzowego, aby w lutym roku następnego można było podać wyniki. Autorem Regulaminu jest kol. J. Umiński. Komisji powierzono prowadzenie Konkursu. Wybitne prace są i będą drukowane w kolejnych tomach „Studiów i materiałów...” opatrzone notami, iż są wynikiem Konkursu.

W IV edycji w 2010 r. laureatem I nagrody został Stanisław Czajka z Mińska Mazowieckiego za pracę „Z kart historii krajoznawstwa i turystyki w Siennicy.

W V edycji w 2011 r. laureatem grand prix został kol. Jerzy Nowak z Bytomia za pracę „Krótka historia jednego rajdu”. I nagrodę przyznano kol. Barbarze Krawczyk z Krakowa za pracę „Mieczysław Radwan – krajoznawca i naukowiec (1889-1968)”.

W VI edycji w 2012 r. przyznano dwie równorzędne I nagrody: kol. Jerzemu Nowakowi z Bytomia za artykuł „3785 km Przecieranie szlaku” oraz pu-

blikacji „Łódzka fotografia krajoznawcza. Zarys dziejów” Waldemara Dońca i Mirosława Zbigniewa Wojalskiego

W VII edycji w 2013 r. I nagród nie przyznano, a wyróżnienia otrzymali: kol. Tomasz Kowalik z Warszawy za artykuł „Warszawskie sprawy Miecysława Orłowicza” oraz publikacja Historia Przewodnictwa turystycznego w Lublinie 1952-2012, autorstwa kol. Tadeusza Sobieszka i kol. Marii Wiśnioch.

Badania indywidualne członków Komisji

Od roku 2007 prace, zgodnie z przyjętym planem zadań Komisji w XVI kadencji zatwierdzonym przez ZG PTTK, koncentrowały się na historii PTTK nie zaprzestając badań nad działalnością naszych prekursorów. Prowadzono je według następujących kryteriów:

- Z kart historii;
- Formy działalności krajoznawczej;
- Pokrewne organizacje i instytucje - wspólna myśl i działanie.

Podział ten ma też odzwierciedlenie we wspomnianym już wydawnictwie ciągłym - „Studia i materiały z dziejów krajoznawstwa polskiego”, które umożliwiając kontynuację publikowania wyników pracy Komisji, nie jest obciążony reżimem czasopisma.

Członkowie i współpracownicy Komisji, którzy złożyli swe teksty do trzech tomów „Studiów i materiałów z dziejów krajoznawstwa polskiego” wyrazili zgodę na ich wykorzystanie także w wersji cyfrowej.

Strona internetowa Komisji

Kontynuowano prowadzenie, założonej w XV kadencji, strony internetowej z adresem: <http://khit.pttk.pl/>, gdzie sukcesywnie zamieszczane są opracowania (w przeważającej ilości pierwszej generacji), biografie, historyczne druki ulotne. Strona jest licznie odwiedzana.

Bank biogramów działaczy PTTK

W 2008 r. przyjęto, do długofalowej realizacji, projekt przygotowany przez kol. A. Czarnowskiego - Bank biogramów działaczy PTTK czyli Kto jest kto w PTTK. Opracowania, również te tylko przyczynkarskie, są gromadzone w Centralnej Bibliotece PTTK.

4.2. Promocja

Budowanie wizerunku PTTK

Podejmowane działania zmierzały do przedstawiania Polskiego Towarzystwa Turystyczno- Krajoznawczego jako:

- stowarzyszenia turystów samodzielnie organizujących turystykę dla siebie i dla innych zainteresowanych, w tym osób z różnymi niepełnosprawnościami, osób starszych i rodzin,
- głównego animatora turystyki kwalifikowanej w Polsce,
- organizacji skupiającej w swoich szeregach doświadczoną i oddaną kadrę turystyczno-krajoznawczą,
- gestora ogólnodostępnej i zróżnicowanej bazy turystycznej, ciekawie zlokalizowanej;
- animatora turystyki patriotycznej z bogatym programem krajoznawczym,
- stowarzyszenia dbającego o środowisko, kształtującego w społeczeństwie pozytywne postawy proekologiczne.

Ważne dla Towarzystwa rocznice od kilku lat stają się motywem przewodnim akcji realizowanych w danym roku jako zadania najważniejsze, priorytetowe. Działania promocyjne zewnętrzne jak i wewnętrzne ukierunkowane są na wiodącą tematykę w danym roku ustaloną przez Zarząd Główny PTTK.

W 2009 roku działania promocyjne były skoncentrowane na:

- podsumowaniu XVI kadencji,
- realizacji uchwały Zarządu Głównego PTTK - 2009 rok - Rok Dzieci Młodzieży
- przygotowaniach do XVII Walnego Zjazdu PTTK, informowanie opinii publicznej o kierunkach działań na kolejną kadencję.

Rok 2010 zgodnie z Uchwałą XVII Walnego Zjazdu PTTK był Rokiem Turystyki Wodnej w PTTK. Inne ważne wydarzenia 2010 roku to:

- VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego,
- 60 lecie powstania Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

W 2011 roku podporządkowano wiele działań promocyjnych Towarzystwa turystyce rodzinnej, gdyż rok ten ustanowiono Rokiem Turystyki Rodzinnej.

Natomiast 2012 rok z inicjatywy Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK w sześćdziesięciolecie powstania komisji i zainicjowania imprez rowerowych o charakterze turystycznym, Zarząd Główny PTTK ustanowił Rokiem Turystyki Rowerowej.

Podjęmowane działania

Ważnym elementem promocji, zwłaszcza zewnętrznej jest bieżące informowanie środków masowego przekazu o najważniejszych wydarzeniach PTTK, przedsięwzięciach programowych, rocznicach, realizowanych inwestycjach.

Prasa

Podjęmowano współpracę z prasą branżową poprzez bieżące informowanie o ważniejszych przedsięwzięciach naszego Towarzystwa np. Wiadomości Turystyczne, TTG Poland, Poznaj swój kraj, Polska Wita, Rynek Podróże

i innych. Dokładano starań aby każde z ważniejszych wydarzeń min.; Kongres Krajoznawstwa Polskiego, 60.lecie PTTK, czy też akcje-Rok Turystyki Rodzinnej, czy Rok Turystyki Rowerowej uzyskały patronat medialny, co pozwala nieco szerzej promować te wydarzenia. Dzięki patronatowi ukazały się nieodpłatnie liczne artykuły o przygotowaniach, przebiegu, imprezach towarzyszących.

Prasę branżową (ABC Targowe, Wiadomości Turystyczne, Czas na wypoczynek) wykorzystywano również do promocji Towarzystwa, w tym bazy noclegowej, szlaków, oferty turystyki aktywnej przy okazji targów krajowych i zagranicznych.

Od początku 2013 roku ożywiono współpracę z miesięcznikiem *Poznaj swój kraj*. W każdym numerze ukazuje się informacja o działaniach Towarzystwa m.in. o odznakach kolarskich i turystyce kolarskiej, o szlakach wodnych i oznakach jakie można zdobywać, a także o turystyce wodnej.

Radio i telewizja

Kontynuowano współpracę z programem Trzecim i Czwartym Polskiego Radia, Radio dla Ciebie, Radio Eska. W Radio Warszawa od września 2011 roku do czerwca 2012, co dwa tygodnie, w piątki, byliśmy obecni w audycjach na żywo, zapoznając słuchaczy z najważniejszymi działaniami Towarzystwa m.in. turystyką osób niepełnosprawnych, jak się przygotować na wyprawę pieszą, rowerową czy kajakową i in. W 2012 roku całe wakacje, co tydzień na żywo mieliśmy 30 min audycję w Radio Campus przybliżając słuchaczom publikację „Wybieram wędrowanie” informując o różnych formach turystyki i przygotowaniu się do pierwszej wyprawy kajakowej, rowerowej, pieszej nizinnej czy górskiej. Natomiast w 2011 i 2012 wspólnie z Programem 4 Polskiego Radia prowadziliśmy akcję „Przewodnik czeka”, informując o miejscach niezwykłych, ciekawych i wartych odwiedzenia. Staraliśmy się aby każda z audycji radiowych, prowadzonych na żywo kończyła się konkursem dla słuchaczy, nagrodami były wydane przez PTTK poradniki o turystyce, foldery, smycze i inne drobne gadżety promujące PTTK.

Wielokrotnie udzielano wywiadów radiowych (Trójka, Czwórka, Radio dla Ciebie, Jedyńka), bądź uczestniczono w audycjach na żywo m.in.; na temat turystyki rodzinnej, obiekty PTTK zapraszają na weekend majowy; czy turystyka jest dla wszystkich; jak się ubrać na wyprawę pieszą, rowerową, czy kajakową; turysta plecakowy – czy jeszcze istnieje i inne; a także TV Onet-dlaczego warto wypoczywać w Polsce.

Powstała kronika filmowa z najważniejszych wydarzeń Towarzystwa, której fragmenty były emitowane w TVP Biznes, TVP 3, TVN Warszawa, w formie CD trafiła również do oddziałów PTTK, jej fragmenty zamieszczono na stronie www.pttk.pl

Targi turystyczne

Ważnym przedsięwzięciem promocyjnym realizowanym przez Towarzystwo wspólnie z oddziałami PTTK było uczestnictwo w targach turystycznych w kraju i poza jego granicami. Zwracano szczególną uwagę na wizualizację stoiska, która zawsze nawiązywała do bieżących wydarzeń, rocznic, akcji. Targi turystyczne to także możliwość spotkania się z działaczami z kraju, pokazania różnym środowiskom potencjału PTTK m.in. w zakresie turystyki kwalifikowanej (kalendarze imprez, foldery, informacje o wydarzeniach, poradniki „Wybieram wędrowanie”, „Rodzinne wędrowanie”, czy „Wybieram rower”, które trafiają nieodpłatnie do zainteresowanych osób odwiedzających stoisko. Możemy też przybliżyć nasze obiekty poprzez prezentację folderów, a także mini informatorów przygotowanych przez spółki zarządzające obiektami. Spółka Mazury od lat promuje na targach Szlak Krutyni i wybrane obiekty na nim położone. Od 2012 roku dużym zainteresowaniem odwiedzających stoisko PTTK rodzin cieszy się kolorowanka „Wędruj z nami” adresowana do najmłodszego pokolenia. Dzięki realizowanym projektom mamy możliwość nieodpłatnego przekazywania na targach wielu materiałów promujących różne dziedziny działalności Towarzystwa.

Prezentacja PTTK odbywała się między innymi podczas następujących targów:

– Targi Sportów Wodnych i Rekreacji - „Wiatr i Woda” w Warszawie, gdzie od kilku lat podsumowujemy Konkurs O Nagrodę Przyjaznego brzegu, prowadzimy konferencje poświęcone turystyce wodnej. Stoisko jest organizowane przez Centrum Turystyki Wodnej PTTK w Warszawie.

– Targi Turystyczne-Regiony Turystyczne „Na styku kultur” w Łodzi, gdzie targom towarzyszy cykl wycieczek pieszych i rowerowych oraz wycieczki po Łodzi, natomiast w 2013 roku w ramach Roku Przewodników Turystycznych przeprowadzono cykl prelekcji „Łódzkie jakiego nie znacie”. Stoisko jest prowadzone przez Oddział „Łódzki” PTTK im. J. Czeraszewicza w Łodzi przy współpracy z Oddziałem PTTK im. K. Staszewskiego w Pabianicach. W 2013 roku targi otrzymały honorowy patronat Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

– Międzynarodowe Targi Turystyczne Intourex w Sosnowcu, współorganizatorem stoiska była Spółka PTTK „Mazury” Oddział PTTK im. A. Janowskiego w Sosnowcu, a w 2013 roku Klub Motorowy PTTK z Częstochowy. Na targach tych odbywały się konferencje inauguracyjne Rok Turystyki Rodzinnej w PTTK (2011), Rok Turystyki Rowerowej (2012).

– Gdańskie Targi Turystyczne (GTT) w Gdańsku, organizatorem stoiska PTTK był Gdański Oddział PTTK. W 2012 roku PTTK było współorganizatorem konferencji poświęconej turystyce rowerowej.

– Krakowski Salon Turystyczny LATO w Krakowie obsługiwany przez Oddział Krakowski PTTK im. ks. K. Wojtyły oraz przez Spółkę PTTK „Wierchy”.
 – Targi Turystyki i Wypoczynku LATO w Warszawie, podczas których Oddział Stołeczny PTTK w Warszawie organizował corocznie imprezę na orientację jako imprezę towarzyszącą targom. Centrum Turystyki Wodnej PTTK od dwóch lat ma dodatkowe stoisko – promujące tylko turystykę wodną w PTTK.

– Międzynarodowe Targi Rehabilitacji w Łodzi, stoisko „(Nie)pełnosprawny Turysta” – przy współudziale Oddziału „Łódzkiego” PTTK. W czasie targów organizowano każdego roku dwa rajdy (pieszy i rowerowy) z udziałem osób niepełnosprawnych, które przygotowywał i obsługiwał Oddział „Łódzki” PTTK. W latach 2009 i 2010 targom towarzyszyła konferencja organizowana przez PTTK dotycząca turystyki osób niepełnosprawnych.

– Międzynarodowy Salon Turystyczny TOUR SALON w Poznaniu. W czasie targów w latach 2009-2011 odbywało się podsumowanie Konkursu na najciekawszy produkt turystyczny PTTK w danym roku.

W „Konkursie na najciekawszy produkt turystyczny PTTK” w poszczególnych latach nagrodzono:

– W roku 2009 następujące produkty:

- „Poznajemy rezerwy okolic Łodzi”, Oddział „Łódzki” PTTK w Łodzi,
- „Z wizytą u Piasta i Popiela”, Oddział „Nadgoplański” PTTK w Kruszwicy,
- „Szkółka Nurkowania w Stanicy Wodnej PTTK w Sorkwicach”, Mazury PTTK sp. z o.o. w Olsztynie, Klub PTTK ACTIVE DIVERS Oddziału Stołecznego PTTK w Warszawie,
- „Czarnogóra – góry Durmitor – wybrzeże adriatyckie”, Oddział PTTK w Rzeszowie.

– W roku 2010 tytuł „Najciekawszy Produkt Turystyczny PTTK 2010 roku” nadano produktom:

w kategorii produkt krajowy:

- Śladami Ojca Mateusza” - Oddział PTTK im. A. Patkowskiego w Sandomierzu.

w kategorii produkt zagraniczny:

- „Koleją Franciszka Józefa po Zakarpaciu” - Oddział PTTK „Ziemia Sannocka” w Sanoku,
- „Tulipanowa Gorączka” - Oddział PTTK im. K. Staszewskiego w Pabianicach.

W/w Oddziały otrzymały na refundację kosztów promocji po 2000 zł.

Wyróżniono produkt „Z Chopinem i Marią Dąbrowską po Ziemi Dobrzyńskiej”, Oddział Miejski PTTK im. M. Sydowa w Toruniu.

Przyznano wyróżnienie specjalne za profesjonalne przygotowanie katalogu produktów turystycznych Oddziałowi PTTK im. M. Rachwała w Rzeszowie. W roku 2011 na podstawie znowelizowanego regulaminu nagrodzono następujące produkty:

W kategorii Katalog Ofert Turystycznych:

- I-sze miejsce (ex aequo) i refundację kosztów promocji do kwoty 2000 zł dla katalogów:
- „Na górskich szlakach Bieszczady zapraszają” - Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK Sp. z o.o.
- „Wycieczki objazdowe i górskie 2011” - Oddział PTTK w Rzeszowie.

dwa wyróżnienia(ex aequo) dla katalogów:

- Katalog ofert turystycznych 2011 - Oddział Regionalny PTTK w Białymstoku,
- Katalog ofert turystycznych - Oddział „Ziemi Sanockiej” PTTK w Sanoku.

W kategorii Najciekawszy Produkt Turystyczny PTTK 2011 roku przyznano wyróżnienie i refundację kosztów promocji do kwoty 1500 zł produktowi:

- „Zdobycwa Korony Ziemi Kłodzkiej” - Oddział PTTK im. dr. M. Orłowicza w Międzygórzu jako wspaniały pomysł na propagowanie PTTK z możliwością jego dopracowania jako produktu turystycznego.

- W roku 2012 nagrodzono następujące produkty:

W kategorii foldery promujące produkt turystyczny przyznano dwa wyróżnienia (ex aequo) i refundację kosztów promocji po 2000 zł:

- Oddział PTTK w Zamościu za folder „Krasnobród - Roztoczańska Stolica Nordic Walking”.
- Oddział PTTK „Ziemia Sanocka” w Sanoku za folder „Ścieżka spacerowa Śladami Rodu Beksińskich”.

W kategorii katalog ofert turystycznych przyznano wyróżnienie Oddziałowi PTTK im. Mieczysława Rachwała w Rzeszowie za katalog „Wycieczki objazdowe i górskie 2012”.

W kategorii „Najciekawszy produkt turystyczny PTTK roku 2012” przyznano wyróżnienie: Oddziałowi PTTK „Ziemia Sanocka” w Sanoku za projekt interaktywnego spaceru po Sanoku „Ścieżka spacerowa Śladami Rodu Beksińskich”.

Ważnym wydarzeniem towarzyszącym od lat Targom TOUR SALON w Poznaniu, realizowanym przez Wielkopolski Klub Publicystów Krajoznawczych, Komisję Krajoznawczą ZG PTTK, Oddział „Poznański” PTTK w Poznaniu przy współpracy z Międzynarodowymi Targami Poznańskimi sp. z o.o. jest Ogólnopolski Przegląd Książki Krajoznawczej. PTTK dzięki współpracy

z targami ma możliwość zaprezentowania na odrębnym stoisku wyróżnionych publikacji szerokiej publiczności odwiedzającej targi. Wręczenie nagród i wyróżnień odbywa się w czasie trwania targów.

W 2012 roku dzięki współpracy z targami mieliśmy możliwość zaprezentowania na targach wystaw „Z potrzeby wędrowania”, „Polskich turystów-krajoznawców portret własny” i „Nauczyciele kraju Ojczystego”.

W Warszawie w 2012 r. odbyły się Międzynarodowe Targi Turystyczne „Podróże” po raz pierwszy, a ich lokalizacja na Stadionie Narodowym przyciągnęła szerokie grono odwiedzających. Dzięki dobrej współpracy z organizatorem targów Spółką Murator została podczas nich zorganizowana konferencja podsumowująca projekt „Rowerem przez Polskę”, w tym wręczenie certyfikatów gminom przyjaznym rowerzystom. Targom towarzyszyły wystawy pokonkursowe laureatów konkursu plastycznego i fotograficznego realizowanych w ramach Roku Turystyki Rowerowej.

W Berlinie odbyły się Międzynarodowe Targi Turystyczne ITB, największe w Europie, prezentowano przede wszystkim turystykę aktywną oraz obiekty PTTK, oferty produktów turystycznych spółek m.in. Mazury i Wierchy. Nawiązywano kontakty z innymi organizacjami turystycznymi. W 2011 roku stoisko nasze odwiedził Prezydent RP Lech Wałęsa, którego mieliśmy możliwość zapoznania z działaniami podejmowanymi w ramach Roku Turystyki Rodzinnej.

Targom tym w 2011 i 2013 roku towarzyszyły wystawy przygotowane przez Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK w Łodzi wspólnie z Kołem PTTK w Berlinie.

Wystawy

Na stałe do kalendarza wydarzeń kulturalnych Towarzystwa i stolicy wpięły się tematyczne wystawy w Galerii PTTK, nad którymi pieczę sprawuje Centralna Biblioteka PTTK im. Kazimierza Kulwiecia w Warszawie.

Działalność wydawnicza

Dzięki realizacji projektów i pozyskiwania środków zewnętrznych działalność wydawnicza Towarzystwa jest dosyć szeroka. W poszczególnych latach, realizowana tylko przez oficynę wydawniczą PTTK „Kraj” przedstawiała się następująco:

Rok 2009

- Książeczka Odznaki „Turysta Przyrodnik” nakład 15 000 egz.,
- Plakaty Zdobywaj odznakę „Turysta przyrodnik” nakład 2000 egz.,
- Folder „Przyroda uczy najpiękniej” nakład 5000 egz.,
- Książka ks. Jerzego Pawlika „Idziemy razem...” nakład 750 egz.,
- Plakat „Studenckie chatki i bazy namiotowe”, nakład 1000 egz.,

- Informator „Studenckie chatki i bazy namiotowe”, nakład 5500 egz.,
- Tomasz Kowalik, Bądź turystą przyrodnikiem, nakład 3000 egz.,
- „O potrzebie krajoznawstwa w edukacji szkolnej” red. K. Denek, L. Drożdżyński, A. Gordon, nakład 1500 egz.,
- Folder „Znakowane szlaki turystyczne PTTK”, nakład 3000 egz.,
- Folder „PTTK – wędruj z nami” nakład 3000 egz.,
- Folder „Turystyka dla wszystkich” nakład 3000 egz.,
- Karta pocztowa z okazji XVII Walnego Zjazdu PTTK, nakład 2000 egz.,
- „Przyroda uczy najpiękniej. Poradnik metodyczno szkoleniowy” red. J. Śledzińska, A. Wielocha, nakład 2000 egz.,
- Płyta CD „Przyroda uczy najpiękniej” – nakład 7000 egz.
- Kalendarz trójdzielny „PTTK – Wędruj z nami” na 2010 r. w nakładzie 1200 egz.

Rok 2010

- Wybieram wędrowanie. Poradnik młodego turysty, red. J. Śledzińska i A. Wielocha, nakład 15000 egz.,
- Plakat „Rok turystyki wodnej” (kajak), nakład 2000 egz.,
- Plakat „Rok turystyki wodnej” (żagle), nakład 1000 egz.,
- Plakat „Z PTTK mądrzej, przyjemniej, łatwiej i bezpieczniej”, nakład 1000 egz.,
- Plakaty „VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego”, dwa wzory, nakład 2500 egz.,
- Plakat „Studenckie Chatki i Bazy Namiotowe”, nakład 1000 egz.,
- VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego, Zeszyt 1-5, nakład: po 1000 egz.,
- Wystawa „Ziemia 1910-2010. Sto lat w służbie polskiego krajoznawstwa”,
- Wystawa „Dzieje Kongresów Krajoznawstwa Polskiego”,
- Wystawa „Polskich turystów-krajoznawców portret własny”,
- Wystawa „Z potrzeby wędrowania”,
- Plakat wystawy „Polskich turystów-krajoznawców portret własny” nakład 500 egz.,
- Informator „Studenckie chatki i bazy namiotowe”, nakład 5000 egz.,
- Folder wystawy „Polskich turystów-krajoznawców portret własny”, nakład 1200 egz.,
- Kalendarz trójdzielny „PTTK – Wędruj z nami!” na 2011 r., nakład 1600 egz.,
- Plakat Zlotu Oddziałów PTTK „Czersk 2010” z okazji 60-lecia PTTK,
- „Świadectwo obecności” na jubileuszowym spotkaniu z okazji 60-lecia PTTK w Centrum Olimpijskim, nakład 500 egz.,
- Książeczka Dziecięcej Odznaki Turystycznej,

- Kalendarzyki listkowe „60 lat PTTK” i „Wędruj z nami”, nakład 5000 egz.

Rok 2011

- Kalendarz imprez wodnych PTTK na 2011 rok, nakład 600 egz.,
- Ulotka „Zdobądź odznakę Małego Powstańca”, nakład 6000 egz.,
- Dyplomy z okazji „60 lecie PTTK”,
- Plakat „Rok turystyki rodzinnej”, dwa rodzaje, nakład 2400 egz.,
- Plakaty „Odznaki Turystyczne PTTK” dwa rodzaje, nakład 2400 egz.,
- Broszura „Odpowiedzialność jednostek i ich władz za działania niezgodne z przepisami prawa”, nakład 500 egz.,
- Plakat „Studenckie chatki i bazy namiotowe”, nakład 500 egz.,
- Informator „Studenckie chatki i bazy namiotowe”, nakład 5500 egz.,
- Wystawa w Ministerstwie Edukacji „Nauczyciel kraju ojczystego”,
- Certyfikat uczestnictwa w Roku turystyki rodzinnej,
- Rodzinne wędrowanie. Poradnik., praca zbiorowa, red. J. Śledzińska, A. Wielocha nakład 12000 egz.,
- Turystyka rodzinna a zachowania prospołeczne, praca zbiorowa, red. J. Śledzińska, B. Włodarczyk, nakład 1500 egz.,
- Wybieram wędrowanie. Poradnik młodego turysty, red. J. Śledzińska, A. Wielocha wyd. II, nakład 23000 egz.,
- Kalendarz PTTK „Wędruj z nami” na rok 2012, nakład 1500 egz.

Rok 2012

- Kanon krajoznawczy województwa łódzkiego, pod red. J. Śledzińskiej, A. Wielochy i B. Włodarczyka, nakład 3000 egz.,
- Studenckie chatki i bazy noclegowe Informator 2012, nakład 5500 egz.,
- Studenckie chatki i bazy noclegowe, plakat, nakład 200 egz.,
- Książeczka Kolarskiej Odznaki Turystycznej PTTK, nakład 6400 egz.,
- Informator Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK nr 348, nakład 2000 egz.,
- Plakat „Rowerem przez Polskę” nakład 2000 egz.,
- Plakat „Bądź bezpieczny na rowerze” nakład 2000 egz.,
- Plakat „Rok Turystyki Rowerowej” nakład 2000 egz.,
- Plakat zdobywaj odznaki rowerowe” nakład 2000 egz.,
- Plakat zdobywaj odznaki piesze” nakład 1000 egz.,
- Plakat zdobywaj odznaki kajakowe” nakład 1000 egz.,
- Plakat zdobywaj odznaki górskie” nakład 1000 egz.,
- Plakat na promocję książki K. Mazurskiego w CB PTTK,
- Folder „Rower, Turystyka, Bezpieczeństwo” nakład 5000 egz.,
- Turystyka rowerowa w zjednoczonej Europie, pod red. J. Śledzińskiej i B. Włodarczyka, nakład 2000 egz.,

- Wybieram rower. Poradnik młodego turysty, pod red. J. Śledzińskiej i A. Wielochy, nakład 7000 egz.,
- Wystawa „Centralna Biblioteka PTTK – dzieje, zbiory i dzień dzisiejszy”
- Kalendarz trójdzielny 2013 „PTTK – wędruj z nami!” nakład 1200 egz.,
- Certyfikat „Gmina przyjazna rowerzystom”,
- Wyróżnienie w konkursie „Gmina przyjazna rowerzystom”,
- Płyta „Rowerem przez Polskę” -7000 egz.

Inne działania i wydarzenia

Działania promocyjne Towarzystwa to także włączanie się do przedsięwzięć, akcji i wydarzeń, w tym promocja znaku Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Książka Fryderyk Chopin i jego świat autorstwa Elizy Piotrowskiej została przygotowana w 2010 roku przez Wydawnictwo Muza, wspólnie z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina oraz Zarządem Głównym PTTK. Wszyscy, którzy przejdą szlakiem Chopina mogą zdobyć Dziecięcą Odznakę Turystyczną. Książeczka przeznaczona dla dzieci z młodszych klas szkół podstawowych opisuje miejsca związane z kompozytorem.

Wspólnie z Polska Federacja Campingu i Caravaningu, przy wsparciu finansowym Polskiej Organizacji Turystycznej uczestniczyliśmy udział w opracowaniu mapy „Polska dostępna”, na której były umieszczone m.in. obiekty PTTK. Mapa ukazała się w 2010 i 2011 roku, była dostępna na międzynarodowych targach turystycznych.

W 2009 roku w 30 obiektach prowadziliśmy akcje promocyjną Plus, a w 2011 roku w okresie wakacyjnym w 32 obiektach PTTK akcje promocyjną Orange.

Konkurs „Polska nieznana” zorganizowany w 2011 roku - pokłosie spotkania z przedstawicielami Fundacji Polsko-Niemieckiej na ITB w Berlinie w 2010 roku. Celem konkursu było pokazanie najpiękniejszych miejsc i obiektów wycieczkowych w Polsce związanych z historią i kulturą kraju oraz z relacjami polsko-niemieckimi. Wyróżnione prace zaprezentowano na specjalnie w tym celu zorganizowanych wystawach fotograficznych w Polsce (CFK PTTK w Łodzi) i w Niemczech (ITB Berlin).

Włączenie się jako partner do działań podejmowanych przez inne organizacje i stowarzyszenia, promowanie działalności Towarzystwa w zakresie: turystyki społecznej:

- w latach 2010 i 2011 uczestnictwo w konferencji organizowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego i Wyższą Szkołę Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi (wystąpienia i artykuły w publikacji);
- w 2012 r. z Komendą Chorągwi ZHP Łódź i Uniwersytetem Łódzkim zor-

ganizowanie konferencji „Wspólny krok naprzód-dziś i jutro w turystyce społecznej”;

- współpraca od 2012 r. z Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie w zakresie realizacji projektu Calypso w Polsce;
- doszkalania przewodników – Fundacja „Dzieciom zdążyć z pomocą” – projekt „Poza ciszą i ciemnością”, warsztaty z audio deskrypcji i nauka podstawowych zwrotów języka migowego (Kraków 60 os i Warszawa 60 os);
- turystyki osób niepełnosprawnych;
- współtworzenie kwartalnika „Niepełnosprawność- zagadnienia, problemy, rozwiązania” PFRON Warszawa 2012r.;
- włączenie się do konferencji naukowo –branżowej „Turystyka dostępna” realizowanej przez Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu; w maju 2013 r.;
- od 2011 roku objęcie patronatem merytorycznym Szkoły Policealnej dla Młodzieży Słabo Widzącej, Niewidomej i Niepełnosprawnej Ruchowo w Ośrodku dla Dzieci Niewidomych i Niedowidzących w Łodzi;
- wspieranie corocznie materiałami promocyjnymi Pikniku Osób Niepełnosprawnych w Siewierzu;
- ochrona przyrody i ekologia – Instytut na rzecz Ekorozwoju – ochrona obszarów Natura 2000- współudział w działaniach promocyjnych w latach 2010-2012;
- od 2011 roku współpraca z Klubem Śródziemie z Krakowa w akcji „Czyste szlaki, czyste góry”. W 2013 roku włączyło się do akcji 40 schronisk PTTK.

Ważnym elementem promocji są publikacje naukowe i popularnonaukowe, artykuły o Towarzystwie m.in. w 2012 roku. art. „Wędruj z nami – sukces ogólnopolskich akcji PTTK – UŁ Warsztaty Geografii Turyzmu – publikacja w nakładzie 1200 egz. trafiła do uczelni wyższych (turystycznych) w kraju.

Patronaty ogólnopolskim przedsięwzięciom zewnętrznym, gdzie na materiałach promocyjnych uwidoczniiony jest znak PTTK, w tym na stronach internetowych m.in.:

- Przegląd Piosenki Turystycznej Nocnik w Łęczycy – ufundowanie pierwszej nagrody;
- Ogólnopolska Giełda Piosenki Studenckiej w Szklarskiej Porębie- najstarsza tego typu impreza w Polsce, fundowanie nagród dla dzieci i wykonawców w postaci materiałów promocyjnych o Towarzystwie, a dla laureatów pobytów weekendowych w sudeckich schroniskach „Samotnia” i „Strzecha Akademicka”;
- Międzynarodowy Przegląd Piosenki Turystycznej „Kropka” w Głuchołazach – wspierany materiałami promocyjnymi o PTTK;
- 12 Dywizja Zmechanizowana w Szczecinie otrzymała wsparcie w postaci

materiałów promocyjnych dla kontyngentu udającego się do Afganistanu w 2012 roku.

Na bieżąco poszerzana jest baza rabatodawców – bieżące informacje dla członków Towarzystwa zamieszczane są na stronie www.pttk.pl, a także w newsletterach. W 2013 roku nawiązano współpracę z siecią hosteli A&O zlokalizowanych między innymi w Berlinie, Pradze, Wiedniu w zakresie udzielania rabatów dla członków PTTK i biur obsługi ruchu turystycznego PTTK.

4.3. Gościniec PTTK

W kończącej się kadencji „Gościniec PTTK” odgrywał rolę, do której został powołany: kształtowania informacji o Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym i jego życiu organizacyjnym wewnątrz Towarzystwa i na zewnątrz, interesującej prezentacji bogatych form życia programowego PTTK, dokumentowania ważnych zdarzeń oraz miejsca przedstawiania historii oddziałów PTTK i stworzonych w Towarzystwie inicjatyw. Poza tym „Gościniec PTTK” był forum dla oddziałów PTTK, komisji i rad, a także działaczy. Częścią „Gościńca PTTK” są jego dodatki uzupełniające tematycznie zawartą także w jego głównej części ważną funkcję poradnika o aktualne informacje prawne.

W czasie trwania XVII kadencji ukazało się sześć numerów „Gościńca PTTK” o łącznej objętości 844 stron, nie licząc dodatków. Poszczególne numery „Gościńca PTTK” wzbogacały następujące dodatki:

- do nr. 4(34)/4(38)/2010–2011 – zawierający między innymi aktualne teksty ustaw: z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a także rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania – bardzo ważny w kontekście przygotowań do Nadzwyczajnego Zjazdu PTTK w roku 2012;
- do nr. 1(39)/2012 – „Prawne regulacje bezpieczeństwa w górach”, w którym przedstawiono aktualne teksty ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich oraz rozporządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych z 22 grudnia 2011 r., dwa z 29 grudnia 2011 r. i z 19 stycznia 2012 r.;
- do nr. 2(40)/2012 – „Prawne regulacje bezpieczeństwa na wodach”, w którym zawarto aktualny tekst ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych oraz wyciągi aktualnych ustaw o żegludze śródlądowej, o bezpieczeństwie morskim, Kodeks morski,

o sporcie, Prawo wodne, Prawo ochrony środowiska, jak też aktualne teksty rozporządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych z 23 stycznia 2012 r., z 27 lutego 2012 r. i z 6 marca 2012 r.

W dodatkach opublikowane były wybory tekstów prawnych, czasami w formie specjalnie opracowanych wypisów wraz z wprowadzającym komentarzem.

Periodyk w formie drukowanej był wysyłany do wszystkich oddziałów PTTK, jednostek regionalnych PTTK, regionalnych pracowni krajoznawczych i muzeów PTTK oraz do spółek prawa handlowego naszego Towarzystwa z przeznaczeniem również dla należących do Towarzystwa obiektów turystyki kwalifikowanej. Poza jednostkami organizacyjnymi „Gościniec PTTK” otrzymywali Członkowie Honorowi PTTK, członkowie władz naczelnych PTTK oraz przewodniczący komisji i rad Zarządu Głównego PTTK. Zgodnie z przyjętymi założeniami „Gościniec PTTK” był przesyłany (poza egzemplarzami obowiązkowymi do bibliotek) także do: Ministerstwa Sportu i Turystyki – Departament Turystyki, Polskiej Organizacji Turystycznej, departamentów turystyki urzędów marszałkowskich, zaprzyjaźnionych bibliotek powiatowych oraz wszystkich bibliotek szkół publicznych i niektórych niepublicznych kształcących kadry dla turystyki.

Poza wersją drukowaną periodyk dostępny jest na stronach internetowych PTTK <http://gosciniiec.pttk.pl>, dzięki czemu promowana jest i popularyzowana dodatkowo działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wśród tysięcy innych osób.

Materiały publikowane w „Gościńcu PTTK” przekazywane są przez autorów tekstów i zdjęć nieodpłatnie. Jednakże różnorodność poziomu tych materiałów wymaga dodatkowej pracy redakcyjnej, którą zajmuje się jedna osoba – sekretarz redakcji, będąca także autorem tekstów i dużej ilości materiałów ikonograficznych. Sekretarz redakcji „Gościniec PTTK” zgromadziła potężny materiał fotograficzny dotyczący PTTK. W skład kolegium redakcyjnego wchodzi: Andrzej Gordon – redaktor naczelny, Elżbieta Matusiak-Gordon – sekretarz redakcji, Barbara Kalinowska, Ryszard Kunce, Dariusz Mariusz Zając i Paweł Zań. Z redakcją stale współpracują: Stanisław Dziuba, Jerzy Kalarus, Witold Kliza, Andrzej Konarski, Marian Kotarski, Tomasz Kowalik, Maria Maranda, Robert Mazurek, Leszek Mulka, Krzysztof Tęcza, Ryszard Wrzosek.

„Gościniec PTTK” jako jedyny zawierał obszernie relacje z najważniejszych wydarzeń kadencji:

– z przebiegu i wyników XVII Walnego Zjazdu PTTK (wraz z tekstami uchwał i z informacjami o wybranych władzach oraz osobach wyróżnionych), z przebiegu centralnej uroczystości 60-lecia Polskiego Towarzystwa Turysty-

czo-Krajoznawczego (wraz z listami wyróżnionych osób oraz z informacjami o przygotowanych specjalnie wystawach),

– z przygotowań (sejmiki) i przebiegu VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego, który odbył się w dniach 10–12 września 2012 r.,

– przedstawiono dyskusję nad projektem zmian w Statucie PTTK i zaprezentowano relację z Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu PTTK obradującego nad nowelizacją Statutu PTTK.

W „Gościńcu PTTK” ukazywały się stałe rubryki, jak: „Na szlakach PTTK”, „Sprawy oddziałów PTTK”, „Z teki krajoznawcy”, „Trybuna komisji”, „Tacy sami”, „Z myślą o następcach”, „Sylwetki”, „Z historii Towarzystwa”, „Odeszli od nas”, „Od naszych korespondentów”, „Sprawy organizacyjne”, „Kontakty zagraniczne”, „O czym warto wiedzieć”, „Propozycje”, „Z księgarskiej półki”, a ostatnio znalazły się rubryki: „Z naszej kroniki”, „Rozmowy Gościńca” i „Nasz reportaż”.

W czasie kadencji w „Gościńcu PTTK” ukazało się kilkaset artykułów w formie reportażu, felietonów, wywiadów, relacji, materiałów dyskusyjnych, recenzji, a także prezentacji materiałów organizacyjnych oraz wyników ogólnopolskich konkursów PTTK.

Ważną częścią „Gościńca PTTK” była i jest prezentacja życiowych dokonań czołowych działaczy PTTK oraz sylwetek zmarłych w minionych latach wybitnych działaczy Towarzystwa. W poszczególnych numerach pisma przedstawiono w sumie 36 sylwetek, w tym 18 w dziale „Odeszli od nas”.

„Gościńiec PTTK” aktywnie uczestniczył i popularyzował ogólnopolskie akcje Towarzystwa:

- Przyroda uczy najpiękniej – rok 2009,
- Rok Dzieci i Młodzieży – rok 2009,
- Rok Turystyki Wodnej – rok 2010,
- Rok Turystyki Rodzinnej – rok 2011,
- Rok Turystyki Rowerowej – rok 2012.
- W sumie poświęcono akcjom około 70 artykułów.

Pismo było też głównym popularyzatorem działalności PTTK wśród młodzieży, przedstawiono w nim wszystkich Nauczycieli Kraju Ojczystego, na jego łamach prezentowano konkursy: Nagroda Przyjaznego Brzegu, Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę” i Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy PTTK.

Ważną częścią „Gościńca PTTK” jest trybuna komisji Zarządu Głównego PTTK, w ramach której swoje materiały zamieściły wszystkie komisje i rady, jak też Komisja Turystyki w resorcie spraw wewnętrznych.

W „Gościńcu PTTK” zaprezentowano także materiały na temat oddziałów Towarzystwa z bogatą i długoletnią historią – stuletnich już oddziałów PTTK

we Włocławku, w Sandomierzu, w Zawierciu i w Olkuszu oraz 90-letniego Oddziału Miejskiego PTTK w Toruniu, 80-letniego Oddziału PTTK „Ziemia Sanocka” w Sanoku, jak również 60-letniego Oddziału PTTK w Brodnicy i 40-letniego Oddziału PTTK w Radzynie Podlaskim, a także kół i klubów: Warszawskiego Koła Przewodników Miejskich PTTK, Akademickiego Klubu Turystycznego „Gronie” w Katowicach oraz obchodzącego jubileusz 25-lecia magazynu „Na szlaku” czy też przypomniano historię Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej z okazji jego 20. jubileuszu.

Ponadto został opracowany i zamieszczony na stronie internetowej „Gościńca PTTK” materiał pt. „Reklamy i ogłoszenia. Zasady publikacji reklam, ogłoszeń oraz artykułów sponsorowanych wraz z cennikiem”, jak też rozesłano do różnych firm pismo przewodnie z propozycją zamieszczenia reklamy, ogłoszenia lub artykułu sponsorowanego.

Sekretarz redakcji „Gościńca PTTK” – ze względu na duży dostęp do różnych informacji prasowych – prowadziła jednocześnie fanpage na serwisie społecznościowym Facebook – „PTTK”, otwartym (publicznym) i dostępnym dla wszystkich użytkowników Internetu. Narzędzie to poszerzyło możliwości promocji Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego o rzeszę internautów na całym świecie, budowania pozytywnego wizerunku Towarzystwa i umacniania jego marki. Systematyczna i pełna zaangażowania praca spowodowała znaczny wzrost fanów bez ich pozyskiwania poprzez płatne reklamy. Z roku na rok serwis społecznościowy Facebook zyskuje w Polsce coraz większą popularność – według danych Megapanel PBI/Gemius, w 2012 r. miał on już prawie 10 mln użytkowników, czyli około 50% wszystkich polskich użytkowników Internetu. Natomiast w kwietniu 2013 r. zarejestrowanych użytkowników Facebooka w Polsce było już 10 676 800, czyli około 55% polskich użytkowników Internetu, jak wynika z opracowanego przez Sotrender rozszerzonego raportu „Fanpage Trends”, podsumowującego działania marketingowe na Facebooku. Toteż dobrze się stało, że Towarzystwo wykorzystuje ten rodzaj komunikacji z użytkownikami ogólnowiatowej sieci komputerowej. Fanpage to miejsce, w którym informujemy przede wszystkim o różnorodnej działalności Towarzystwa i aktualnie odbywających się imprezach organizowanych przez jednostki PTTK. W ten sposób próbujemy dotrzeć do osób młodych i w średnim wieku, zwrócić ich uwagę na turystykę aktywną i zachęcić do poznania własnego regionu i kraju. Według statystyk Facebooka, na dzień 30 kwietnia 2013 r. liczba osób niepowtarzających się, które obejrzały treści powiązane ze stroną FB PTTK w okresie na przykład 18–24 kwietnia 2013 r. wynosiła 5 731. Natomiast liczba osób, które polubiły fanpage PTTK wyniosła 3 459 na dzień 30 kwietnia 2013 r., a około 833 300 niepowtarzających się osób było w tym czasie ich znajomymi, czyli potencjal-

nie mogły się one zetknąć z nazwą i znakiem PTTK. Jeśli chodzi o dane demograficzne, to najaktywniejsze na naszym fanpage'u były w tym czasie osoby w wieku 18–44 lata, pochodzące z takich krajów, jak: Polska (największa liczba), Wielka Brytania, Niemcy, Stany Zjednoczone, Włochy, Austria, Ukraina, Irlandia, Holandia, Kanada, Turcja, Norwegia, Hiszpania, Belgia, Francja oraz Tajlandia, Indonezja, Bułgaria, Iran i Portugalia.

Drugim serwisem społecznościowym jest YouTube, na którym mamy oficjalny kanał Towarzystwa – pttkpl – i są zamieszczane filmy PTTK realizowane na zlecenie Zarządu Głównego PTTK oraz pozyskiwane od innych osób związanych z Towarzystwem. Faunpage „PTTK” na Facebooku został powiązany z kanałem YouTube, a dzięki zastosowaniu dodatkowej (darmowej) aplikacji możliwe jest wygodne obejrzenie filmów PTTK z poziomu konta na Facebooku.

Sekretarz redakcji „Gościniec PTTK” jest jednocześnie sekretarzem redakcji „Ziemia”, przygotowują merytorycznie i redakcyjnie ten najstarszy periodyk krajoznawczy w kraju. W XVII kadencji opracowywano redakcyjnie do druku dwa tomy – jeden z okazji stulecia „Ziemi”, drugi zawierał materiały z VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie.

4.4 Działalność przewodnicka

W dniach 19-21 marca 2010 r. w Ustroniu Jaszowcu odbyła się X Krajowa Narada Aktywu Przewodnickiego. Krajowy Samorząd Przewodników Turystycznych PTTK na swoim pierwszym posiedzeniu ukonstytuował się w następujący sposób:

- Stanisław Kawęcki, Cieszyn – przewodniczący
- Barbara Kopydłowska, Wrocław – wiceprzewodnicząca
- Anna Bogucka, Białystok – wiceprzewodnicząca
- Jacek Delert, Warszawa – wiceprzewodniczący
- Krzysztof Hudzik, Chrzanów – sekretarz
- Robert Kamiński, Ostrowiec Świętokrzyski – członek Prezydium ds. finansowych
- Witold Brol, Gliwice – członek Prezydium
- Wiesław Pipek, Nowy Sącz – wiceprzewodniczący
- Ryszard Ziernicki, Chorzów – członek Samorządu
- Witold Haspel, Rzeszów, – członek Samorządu
- Adam Jakubowski, Międzyzdroje, członek Samorządu
- Joanna Lipińska, Warszawa – członek Samorządu
- Ewa Samiec, Puławy – członek Prezydium
- Jolanta Szulc, Grudziądz – członek Samorządu
- Barbara Ząbczyk-Chmielewska, Gdańsk – członek Samorządu

W trakcie kadencji dokonano zmiany na stanowisku sekretarza KSPT. Został nim kol. Robert Kamiński, a kol. Krzysztof Hudzik pozostał członkiem Prezydium.

Krajowy Samorząd Przewodników Turystycznych odbył w kadencji 2010-2013 ogółem 11 posiedzeń (w tym dwa posiedzenia zostały poszerzone o udział przewodniczących wojewódzkich struktur przewodnickich). Komisja Przewodnicka w tym samym okresie odbyła 2 posiedzenia.

Liczba posiedzeń Krajowego Samorządu Przewodników Turystycznych PTTK oraz Komisji Przewodnickiej ZG PTTK

<i>Data</i>	<i>Miejsce</i>
8.05.2010	Warszawa
25.08.2010	Karpacz
28.01.2011	Warszawa
11.02.2011	Białystok
20.05.2011	Gdańsk
27.08.2011	Wysowa-Zdrój
14 – 15.01.2012	Szczyrk
16.06.2012	Katowice
29.08.2012	Mąchocice-Ameliówka
19.09.2012	Warszawa
11.11.2012	Warszawa
8.02.2013	Chorzów

W mijającej kadencji w środowisku przewodnickim PTTK bardzo ważnym zadaniem stało się opracowanie dokumentów: Uchwała nr 47/XVII/09 Zarządu Głównego PTTK z dnia 20 grudnia 2009 r w sprawie nowelizacji „Zasad działania Samorządu Przewodników Turystycznych PTTK”, Uchwała nr 194/XVII/2011 Zarządu Głównego PTTK z dnia 29 stycznia 2011 r. w sprawie zatwierdzenia planu pracy Komisji Przewodnickiej ZG PTTK i KSPT PTTK na lata 2011 – 2014, Uchwała nr 193/XVII/2011 Zarządu Głównego PTTK z dnia 29 stycznia 2011 r. w sprawie Regulaminu Instruktora Przewodnictwa PTTK i ramowego programu szkolenia instruktorów przewodnictwa PTTK, Uchwała nr 192/XVII/2011 Zarządu Głównego PTTK z dnia 29 stycznia 2011 r. w sprawie nowelizacji „Zasad działania Samorządu Przewodników Turystycznych PTTK” stanowiących załącznik do Uchwały nr 132/XVI/2006 Zarządu Głównego PTTK z dnia 16 grudnia 2006 r. o Uchwale nr 47/XVII/09 Zarządu Głównego PTTK z dnia 20 grudnia 2009 r., Uchwała nr 191/XVII/2011 Zarządu Głównego PTTK z dnia 29

stycznia 2011 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Regulaminie Komisji Przewodnickiej ZG PTTK, Uchwała nr 317/XVII/2012 Zarządu Głównego PTTK z dnia 25 lutego 2012 r. w sprawie ustanowienia Roku 2013 Rokiem Przewodników Turystycznych, Uchwała nr 362/XVII/2012 Zarządu Głównego PTTK z dnia 27 października 2012 r. w sprawie przyjęcia Harmonogramu działań podejmowanych przez PTTK w ramach Roku Przewodników Turystycznych w 2013 r., Uchwała nr 317/XVII/2012 Zarządu Głównego PTTK z dnia 25 lutego 2012 r. w sprawie ustanowienia roku 2013 Rokiem Przewodników Turystycznych (tekst jednolity uwzględniający zmiany dokonane Uchwałą ZG PTTK nr 374/XVII/2013 z dnia 26 stycznia 2013 r.).

W mijającej kadencji KSPT pracował nad zmianami w Ustawie o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń biorąc czynny udział w pracach zespołu powołanego przez Ministra Sportu i Turystyki (zmiany ogłoszone w Dz.U. 2010 nr 106 poz. 672 z dnia 29 kwietnia 2010). W następstwie wejścia w życie Ustawy zostało opracowane rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek. Również w pracach tego zespołu aktywny udział brali przedstawiciele KSPT wnosząc wiele poprawek do istniejącego stanu prawnego (ogłoszone w Dz.U. 2011 nr 60 poz. 302 z dnia 4 marca 2011 r.).

Przez cały 2012 r. KSPT brał udział w konsultacjach i spotkaniach (w wydawnictwie „AGORA”, w Ministerstwie Sprawiedliwości, w Urzędach Marszałkowskich w poszczególnych województwach) dotyczących deregulacji zawodów przewodnickich. Opracowaliśmy swoje stanowisko, które stało się stanowiskiem całego PTTK w sprawie rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw. Zostało one przesłane m.in. do Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Sportu i Turystyki.

W obliczu jednak nieuchronnej deregulacji rozpoczęliśmy prace nad zasadami szkolenia, egzaminowania i nadawania uprawnień przewodników terenowych i miejskich przez struktury PTTK.

KSPT przeanalizował wszystkie propozycje zmian w Kodeksie Etycznym Przewodnika Turystycznego PTTK. W dniu 27 sierpnia 2011 r. na posiedzeniu w Wysowej Zdroju przyjęto poprawioną treść Kodeksu Etycznego.

Wg sprawozdań TK-0 z oddziałów PTTK na koniec 2012 r. działało 170 kół i klubów przewodników turystycznych PTTK (w tym 7 kół i klubów w środowisku akademickim, zrzeszającym przede wszystkim przewodników górskich). Ponadto w strukturze Towarzystwa na koniec kadencji działało 5 samodzielnych środowiskowych przewodnickich oddziałów PTTK w Warszawie, Toruniu, Gdańsku, Malborku i Częstochowie.

Na koniec 2012 r. liczba przewodników turystycznych PTTK liczonych jako osoby fizyczne wyniosła 6 743 osób, w tym 6 166 posiadało uprawnienia

państwowe, 577 posiadało tylko wewnętrzne uprawnienia PTTK, natomiast liczba uprawnień przewodnickich wyniosła 8 549. W grupie przewodników posiadających uprawnienia państwowe 1 065 osób posiadało dodatkowe uprawnienia do oprowadzania wycieczek w językach obcych oraz 3 392 osób posiadało uprawnienia państwowe pilota wycieczek.

W okresie kadencji łączna ilość przewodników turystycznych liczonych jako osoby fizyczne nieznacznie się zmniejszyła. Ma na to wpływ wzrastająca malejąca liczba organizowanych przez jednostki PTTK kursów dla kandydatów na przewodników turystycznych. Wielu z absolwentów kursów odchodzi z Kół przewodnickich, szczególnie tych, w których brak właściwej działalności szkoleniowej oraz brak jakiegokolwiek działalności gospodarczej Oddziału. W dalszym ciągu odsetek młodych przewodników pozostających w kołach jest mały i wynosi ok. 30%.

W poszczególnych rodzajach przewodnictwa (osoby fizyczne) na koniec 2012 r. stan ten przedstawiał się następująco:

- 1 162 to przewodnicy miejscy, w tym 1 079 posiadających uprawnienia państwowe i 83 posiadających uprawnienia PTTK (tj. 17,2% wszystkich przewodników PTTK),
- 2 829 to przewodnicy terenowi, w tym 2 537 posiadających uprawnienia państwowe i 292 posiadających uprawnienia PTTK (tj. 42% wszystkich przewodników PTTK),
- 2 752 to przewodnicy terenowi, w tym 2 550 posiadających uprawnienia państwowe i 202 posiadających uprawnienia PTTK (tj. 40,8% wszystkich przewodników PTTK).

Dokładne dane statystyczne za okres kadencji i inne wybrane liczby dotyczące przewodnictwa PTTK i jego stanu w Towarzystwie.

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Liczba kół i klubów przewodnickich	179	172	170
Liczba przewodników ogółem:	6 847	6 799	6 743
– w tym przewodnicy z uprawnieniami państwowymi	6 270	6 223	6 166
Liczba uprawnień przewodnickich ogółem	8 850	8 941	8 549
Liczba kursów organizowanych przez PTTK na uprawnienia przewodnickie	20	48	31
Liczba absolwentów kursów przewodnickich	458	713	645
Liczba wycieczek oprowadzanych przez przewodników:	29 151	24 101	24 689
– w tym wycieczki zlecone przez jednostki PTTK;	5 784	7 548	7 631
– w tym wycieczki oprowadzane społecznie	3 290	1 297	3 733
Liczba oprowadzonych turystów	1 132 272	831 351	787 290

Na podstawie danych z TK-0 na koniec 2012 r. liczba osób fizycznych posiadających jedno lub więcej uprawnień kadry programowej PTTK wyniosła 16 952. Wynika stąd, że przewodnicy turystyczni stanowią 39,8% liczby członków kadry programowej Towarzystwa posiadających jedno i więcej uprawnień. Stan ten przekłada się również na stopień zaangażowania tej kadry w działaniach organizacyjno-programowych w macierzystych oddziałach jako kadry funkcyjnej. Aktywność i zaangażowanie społeczne przewodników PTTK w ok. 150 oddziałach PTTK, w których strukturze znajdują się koła lub kluby przewodnickie, jest bardzo znacząca, a w wielu przypadkach wręcz dominująca i decydująca dla działalności organizacyjno-programowej tych oddziałów.

Istotną rolę integracyjno-szkoleniową, opiniotwórczą i koordynacją w środowisku przewodników PTTK odgrywają wojewódzkie (regionalne) samorządy przewodników PTTK powoływane z inicjatywy oddolnej oddziałów, kół i klubów przewodnickich. Część tych samorządów podejmowała szereg działań współpracując z innymi stowarzyszeniami zrzeszającymi przewodników i pilotów spoza PTTK. Do dzisiaj nie zostały powołane samorządy przewodnickie w województwach lubuskim i pomorskim. Do najbardziej aktywnych wojewódzkich struktur przewodnickich PTTK należą: Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Śląskiego, Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Dolnośląskiego, Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Zachodniopomorskiego, Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Świętokrzyskiego, Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Małopolskiego, Samorząd Przewodników Turystycznych Województwa Podlaskiego oraz Pomorska Federacja Kół Przewodnickich. Z inicjatywy KSPT organizowane są coroczne Ogólnopolskie Fora Przewodników Turystycznych, w których uczestniczą przewodnicy bez względu na swoją przynależność. Fora stały się imprezą cykliczną i integracyjną. Uczestniczy w nich każdorazowo ok. 150 przewodników. Na forach prowadzone są wykłady na bardzo wysokim poziomie (z wykorzystaniem kadry naukowej miejscowych uczelni). Materiały pokonferencyjne wydawane są drukiem.

Na stałe do kalendarza imprez ogólnopolskich weszło wiele imprez organizowane przez poszczególne koła i kluby turystyczne lub Samorządy Wojewódzkie. Poniżej przedstawiamy najważniejsze imprezy przewodnickie organizowane cyklicznie o charakterze ogólnopolskim lub lokalnym.

Lp.	Nazwa	Organizator	Liczba imprez
1.	Przewodnickie Śpiewogranie	KP w Tychach	7
2.	Zjazd Przewodników Świętokrzyskich	SPT woj. świętokrzyskiego	42
3.	Warsztaty Przewodnickie	SPT woj. śląskiego	20
4.	Guide Tour	SPT woj. zachodniopomorskiego	10
5.	Spotkanie Pielgrzymkowe na Groniu Jana Pawła II	SPT woj. małopolskiego SPT woj. śląskiego	8
6.	Ogólnopolskie Forum Przewodników	KSPT wojewódzkie SPT	3
7.	Rajd Przewodników na Ukrainie	KP w Rzeszowie	5
8.	Sesja Naukowa „Śladami Piastów Śląskich”	SPT woj. dolnośląskiego SPT woj. śląskiego	7
9.	Uroczystości św. Wawrzyńca na Śnieżce	KP w Jeleniej Górze	34
10.	Rajd Przewodnicki „Wetlina”	KP w Rzeszowie	12
11.	Ogólnopolskie Spotkania Przewodników Ewangelików		14
12.	Pomorski Zlot Przewodników	Pomorska Federacja Kół Przewodnickich	10
13.	SPA czyli Spotkania Pełne Atrakcji	KP w Grudziądzu	4
14.	Krzeszowska Biesiada Przewodnicka	KP w Kamiennej Górze	24
15.	Przewodnickie Spotkania „Przy miedzy”	KP w Chranowie	9
16.	Miscellanea Cieszyńskie	KP w Cieszynie	26
17.	Śląski Sejmik Przewodnicki	SPT woj. śląskiego	9

W działalności organizacyjno-szkoleniowej w środowisku przewodnickim istotną rolę odgrywają instruktorzy przewodnictwa PTTK, którzy dzięki nowelizacji Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek z 2004 r. uzyskali pełne prawo prowadzenia zajęć praktycznych na kursach dla kandydatów na przewodników turystycznych. Komisja Przewodnicka zorganizowała w okresie kadencji 3 kursy dla kandydatów na instruktorów przewodnictwa wg znowelizowanej i rozszerzonej formuły. Kursy te ukończyło 132 przewodników. Na stronie internetowej ZG PTTK w zakładce „Przewodnicy” znajdują się wykazy instruktorów przewodnictwa w poszczególnych województwach.

W dniach 18-20 października 2013 r. planowany jest II Krajowy Zlot Instruktorów Przewodnictwa PTTK w Górach Sowich. Liczymy na owocną dyskusję i zgłoszenie wielu wniosków dotyczących szkolenia i pracy instruktorów przewodnictwa. Wobec wejścia w życie ustawy deregulującej zawód

przewodnika miejskiego i terenowego zaczną oni odgrywać w PTTK bardzo ważną rolę w zakresie szkolenia kadry przyszłych przewodników.

Zarówno oddziały przewodnickie, jak i wiele kół przewodnickich PTTK działa w swym środowisku aktywnie i prowadzi systematyczną działalność programowo-szkoleniową i doksztalającą. Potwierdzeniem tego zaangażowania jest zorganizowanie i przeprowadzenie w okresie kadencji ok. 50 kursów dla kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz dla przewodników pragnących rozszerzyć swoje uprawnienia.

Ze sprawozdań TKO wynika, że przewodnicy turystyczni PTTK w kadencji (2010-2012) prowadzili na zlecenie różnych biur podróży i organizatorów turystyki 68 358 wycieczek, w których uczestniczyło 2 539 195 osób. Ilość wycieczek obsługiwanych przez przewodników i zleczanych przez jednostki PTTK utrzymuje się od kilku lat (z niewielkim spadkiem) na mniej więcej tym samym poziomie. Podobnie na tym samym poziomie kształtuje się od kilku lat ilość wycieczek oprowadzanych społecznie przez przewodników PTTK na rzecz własnego lokalnego środowiska i mieszkańców. Łącznie przewodnicy PTTK w okresie kadencji oprowadzili społecznie 9 351 wycieczek, w których uczestniczyło 1 214 958 osób.

W okresie kadencji z inicjatywy Krajowego Samorządu Przewodników Turystycznych PTTK i Komisji Przewodnickiej ZG PTTK przy współpracy i zaangażowaniu wielu kół, klubów i oddziałów przewodnickich zostało zrealizowanych wiele imprez ważnych dla środowisk przewodnickich o zasięgu ogólnopolskim i regionalnym. Imprezy te spełniały cele szkoleniowe i integracyjne. W trakcie kadencji Samorząd Krajowy opracowywał i publikował coroczne kalendarze imprez przewodnickich zgłaszanych przez koła, kluby i oddziały przewodnickie. Kalendarze te publikowane były na stronie internetowej ZG PTTK w zakładce „Przewodnicy” oraz w formie drukowanej wysyłane do wszystkich kół i klubów przewodnickich.

Spośród najważniejszych corocznych imprez organizowanych przez przewodników należy wymienić:

- Ogólnopolskie Pielgrzymki na Jasną Górę w Częstochowie, w których co roku uczestniczy ok. 1 500 osób. W kolejnych latach bezpośrednimi organizatorami przewodnickich spotkań na Jasnej Górze byli: XXVI pielgrzymka w 2010 r. – przewodnicy ze Starachowic i Miedzianej Góry; XXVII pielgrzymki w 2011 r. – przewodnicy Warszawskiego Oddziału Przewodnickiego; XXVIII pielgrzymki w 2012 r. – przewodnicy z kół krakowskich; XXIX pielgrzymki w 2013 r. – przewodnicy z Kłodzka, Łącka Zdroju i Ząbkowic Śląskich,
- Ogólnopolskie Górskie Rajdy Przewodników w różnych regionach górskich kraju, w których uczestniczy średnio ok. 250 osób. W kolejnych latach organizatorami tych imprez byli: XXVIII rajd w 2010 r. w Karkonoszach (baza

w Karpaczu) – przewodnicy z Wrocławia (koło „Rzepiór”); XXIX rajd w 2011 r. w Beskidzie Niskim (baza w Wysowej-Zdroju) – przewodnicy z Nowego Sącza; XXX rajd w 2012 r. w Górach Świętokrzyskich (baza w Mąchocicach-Ameliówce) – przewodnicy z Kielc.

– Nizinne Ogólnopolskie Złoty Przewodników mające najkrótszą tradycję. W zlotach, organizowanych na wiosnę w wybitnie urokliwych nizinnych regionach kraju, uczestniczy corocznie ok. 70-150 osób. W kolejnych latach organizatorami tych imprez byli: XIV zlot w 2010 r. w Dolinie Biebrzy z bazą w Osowcu – przewodnicy z Białegostoku; XV zlot w 2011 r. na Ziemi Elbląskiej z bazą w Elblągu – przewodnicy z Elbląga; XVI zlot w 2012 r. w Puławach, Kazimierzu nad Wisłą i Naęczowie z bazą w Puławach – przewodnicy z Puław; XVII zlot w 2013 r. po Ziemi Słowińskiej z bazą w Łebie – przewodnicy z Łęborka.

Najstarszą imprezą przewodnicką PTTK jest coroczny Międzynarodowy Konkurs Krasomówczy Przewodników na Zamku Golubskim organizowany przez Oddział PTTK w Golubiu-Dobrzyniu i KSPT. Konkurs ten służy sprawie profesjonalnego podnoszenia poziomu wiedzy przewodnickiej i wykonywania zawodu przewodnika z uwzględnieniem dbałości o czystość i piękno języka polskiego. W ostatnich latach jego laureatami byli: XXXIX w 2010 r. – Jacek Buzalski (Grudziądz); XL w 2011 r. – Bartosz Płatek (Warszawa).

Od kilku lat można obserwować coraz większą aktywność kół i klubów przewodnickich oraz Samorządów i innych struktur środowiskowych przewodnickich w organizowaniu obchodów Międzynarodowego Dnia Przewodników Turystycznych. Obchody te organizowane są w dwóch płaszczyznach: tej uroczystej, gdzie przewodnicy spotykają się z przedstawicielami władz państwowych i samorządowych by otrzymać odznaczenia i wyróżnienia oraz tej, gdzie przewodnicy przedstawiają się lokalnemu społeczeństwu prowadząc społecznie dorosłych i młodzież szkolną, albo uczestnicząc w innych akcjach promujących ich pracę. W ostatnim roku do akcji włączyły się nowe środowiska. Na stałe do kalendarza działalności Samorządów Przewodnickich weszły obchody Dnia Przewodnictwa w województwach: małopolskim, dolnośląskim, śląskim, zachodniopomorskim, podlaskim i pomorskim.

Krajowy Samorząd Przewodników Turystycznych przykładą dużą wagę do podnoszenia poziomu profesjonalnego wykonywania zawodu i funkcji przewodnika turystycznego. Stąd w programach szkolenia samorządów wojewódzkich, kół i klubów przewodnickich kładzie się duży nacisk na systematyczne organizowanie szkoleń, studiów przewodnickich, wycieczek szkoleniowo-krajoznawczych, stałych zebrań organizacyjno-szkoleniowych oraz samokształcenie przewodników.

W okresie sprawozdawczym Pomorska Federacja Kół Przewodnickich zorganizowała II Międzynarodową Sejmik Przewodnicki na temat: „Przewodnictwo turystyczne i pilotaż we współczesnej Europie – wspólna przestrzeń, wspólne zadania, wspólne cele”. Sesja została zorganizowana na najwyższym poziomie, a wziąć w niej udział mógł praktycznie każdy przewodnik. W sesji uczestniczyli przedstawiciele środowisk przewodnickich z Austrii, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Danii, Litwy i Rosji. Była więc okazja do kularowych rozmów, wymiany poglądów i uzyskania informacji o funkcjonowaniu przewodnictwa w innych krajach.

W wielu środowiskach przewodnickich sprawy szkolenia prowadzone są na wysokim poziomie. Szkolenia są ciekawie prowadzone, a ich tematem są często sprawy trudne i drażliwe. Przykładami środowiskowych dobrych działań w tym zakresie są:

- Warsztaty Przewodnickie organizowane kilka razy do roku przez Samorząd woj. śląskiego dla całego środowiska,
- Zjazdy Przewodników Świętokrzyskich, podczas których poznaje się historię i zabytki poszczególnych gmin i miejscowości,
- Guide Tour po zachodnim wybrzeżu bałtyckim organizowany przez Samorząd przewodnicki woj. zachodniopomorskiego,
- Naprzemiennie spotkania szkoleniowe przewodników małopolskich i śląskich organizowane przez Samorządy przewodników z obu województw,
- Sesja Naukowa „Śladami Piastów Śląskich” organizowana naprzemiennie przez Samorządy Przewodnickie woj. dolnośląskiego i śląskiego,
- Pomorskie Zloty Przewodników organizowany przez Pomorska Federację Kół Przewodnickich co roku w innej miejscowości,
- Ogólnopolskie Spotkania Przewodników Ewangelików organizowane przez środowisko przewodnickie tego wyznania co roku w innym regionie,
- Krzeszowska Biesiada Przewodnicka organizowana przez przewodników z Kamiennej Góry,
- Przewodnickie Spotkania „Przy miedzy” integrujące przewodników z woj. śląskiego i małopolskiego, organizowane przez kolegów z Chrzanowa,
- Sesja popularno-naukowa „Miscellanea Cieszyńskie” nawiązująca do wybitnych osobowości, historii, zabytków i przyrody Ziemi Cieszyńskiej organizowana przez przewodników cieszyńskich,
- Śląski Sejmik Przewodnicki organizowany przez Samorząd Przewodnicki woj. śląskiego.

Środowisko przewodników śląskich podjęło w swych działaniach akcję upamiętnienia zmarłego w 2009 r. wielkiego człowieka, nauczyciela przewodników i ich przyjaciela – ks. prałata dra Jerzego Pawlika. Ufundowana tablica

pamiątkowa zawisła w kaplicy na Groniu Jana Pawła II w dniu 16 maja 2010 r. podczas mszy św. w ramach VI Spotkań Pielgrzymkowych.

W mijającej kadencji udało się zorganizować w dniu 5 listopada 2012 r. spotkanie przedstawicieli KSPT z udziałem dyrektorów Parków Narodowych i przedstawicielami Ministerstwa Środowiska w sprawie współpracy z Parkami w zakresie obsługi ruchu turystycznego po obszarach chronionych przez przewodników turystycznych.

Nie udało się zorganizować kursu dla kandydatów na Instruktorów przewodnictwa PTTK dla przewodników terenowych i miejskich w Spale w marcu 2012 r. Było to spowodowane wielkim szumem medialnym wynikającym z ogłoszenia prac nad deregulacją zawodu przewodnika turystycznego. W 2013 r. w kursie zorganizowanym w Sanoku wzięło udział 30 przewodników miejskich i terenowych.

5. Działalność programowa, zrealizowane kampanie i akcje

5.1. Rok Dzieci i Młodzieży – 2009

W ramach Roku Dzieci i Młodzieży ze środków pozyskanych z narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zrealizowano zadanie „Przyroda uczy najpiękniej”.

Dążąc do zminimalizowania negatywnych skutków niewłaściwych zachowań turystów i osób korzystających ze środowiska przyrodniczego Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze podjęło działania w celu kształtowania postaw przyjaznych środowisku, wynikających przede wszystkim z głębokiej wiedzy, świadomości i emocjonalnego zaangażowania. W ramach projektu postanowiono zrealizować dwie akcje, w ramach których przeprowadzono trzy konkursy.

Pierwsza z akcji odbywała się pod hasłem „Czyste lasy, czyste wody, czyste góry” przeprowadzona z udziałem społeczności lokalnych. Poprzez realizację tej akcji PTTK pragnęło zainspirować lokalne inicjatywy dotyczące ochrony dziedzictwa naturalnego zorganizowane na wybranym terenie, fragmente środowiska naturalnego. Uczestników zaproszono do przeprowadzenia w swoich lokalnych społecznościach, działań których celem była troska o przyrodę, środowisko, własne zdrowie i dziedzictwo naturalne.

Jak wynika ze sprawozdań, które napłynęły do biura projektu, w akcji „Czyste lasy, czyste wody, czyste góry” wzięło udział 60 miast, 341 środowisk, ogółem 29 308 osób. Zdecydowaną większość wśród organizacji, które w 2009 roku brały udział w projekcie „Przyroda uczy najpiękniej”, stanowiły szkoły (przede wszystkim podstawowe i gimnazja, ale także zespoły szkół, ośrodki

szkolno-wychowawcze i przedszkola). Dużą aktywnością wykazały się Szkolne Koła Turystyczno-Krajoznawcze oraz Oddziały PTTK działające na terenie całego kraju.

Przygotowano na stronie internetowej <http://przyroda.pttk.pl> propozycje zadań, najczęściej podejmowane to:

- zagadnienia dotyczące odpadów, ich segregacji oraz wtórnego użycia,
- sporządzanie inwentaryzacji dzikich wysypisk śmieci (wraz z przekazaniem mapek z zaznaczonymi dzikimi wysypiskami odpowiednim władzom),
- problematyka zdrowej żywności w sklepikach szkolnych,
- badanie czystości powietrza, wód i gleby,
- pomoc schroniskom dla bezdomnych zwierząt (zbiórka pieniędzy, zbiórka karmy dla zwierząt).

W szkołach były przeprowadzane zbiórki zużytych baterii, makulatury, metali kolorowych.

Druga z akcji realizowana była pod hasłem „Na tropie przyrody”. Działanie to polegało na popularyzacji ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju poprzez zdobywanie odznaki „Turysta Przyrodnik”. Odznaka została ustanowiona przez PTTK w celu wzbudzenia zainteresowań przyrodniczych wśród turystów w różnym wieku oraz jako inspiracja do podejmowania działań na rzecz ochrony polskiej przyrody.

399 środowisk zgłosiło 15 195 osób, które chciały otrzymać książeczkę „Turysty Przyrodnika”. Akcja była otwarta dla całego społeczeństwa i skierowana do wszystkich miłośników przyrody skupionych w szkołach, placówkach oświatowych, fundacjach i stowarzyszeniach. Zespoły mogli stanowić uczniowie danej szkoły (klasy szkolne), drużyny harcerskie, szkolne koła stowarzyszeń PTSM, LOP, PZW. Efekty działań uczestników oceniane były na podstawie wypełnianej przez nich książeczki „Turysta Przyrodnik”. Zgodnie z wcześniejszymi założeniami 3000 osób, w trakcie realizacji zadania, zgodnie z regulaminem odznaki zdobyło wymaganą ilość punktów na pierwszy – „popularny” stopień odznaki. Weryfikowanie odznak odbywało się w 93 terenowych referatach, tam też można było otrzymać odznakę.

W ramach wyżej wymienionych akcji zostały przygotowane konkursy wspólnie ze specjalistycznymi Komisjami Zarządu Głównego PTTK (Komisją Krajoznawczą, Komisją Fotografii Krajoznawczej, Komisją Ochrony Przyrody). Swym zasięgiem objęły całą Polskę. W każdym z konkursów wprowadzone zostały 3 kategorie wiekowe, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, w konkursie fotograficznym przewidziano też kategorię wiekową 19-25 lat, natomiast w konkursie plastycznym była potrzeba włączenia również grupy przedszkolnej. Adresatami konkursów były dzieci i młodzież, studenci, inne zainteresowane osoby wywodzące się ze szkół, placówek

oświatowych, domów kultury, jak również skupione w kołach LOP, PTTK, PTSM, ZHP.

W konkursie plastycznym „Kocham i szanuje przyrodę” wzięły udział 173 środowiska, które nadesłały na konkurs 1569 prac.

W konkursie fotograficznym „Środowisko wokół nas” wzięło udział 210 środowisk, 530 uczestników, którzy nadesłali na konkurs 1243 zdjęcia.

W konkursie literackim „Przyroda, ach to Ty?” wpłynęło ze 100 szkół podstawowych, 32 gimnazjów i 11 szkół ponadgimnazjalnych.

W Konkursach łącznie wzięło udział 526 środowisk (przede wszystkim różnego rodzaju szkół), 2242 osoby, wpłynęło łącznie 2955 prac.

Łącznie w przedsięwzięciu „Przyroda uczy najpiękniej” wzięło udział 1266 środowisk, 46 745 osób.

Ważnym zadaniem realizowanym w ramach projektu była ogólnopolska sesja popularno-naukowa pt. „Metodyka oprowadzania wycieczek szkolnych i osób niepełnosprawnych po obszarach chronionych”. Odbędzie się w dniach 5-7 maja 2009 roku na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego w Krućtynie, wzięło w niej udział 81 osób. Sesja była podzielona na część referatową oraz warsztaty, które odbywały się w terenie. Temat sesji zdecydował o doborze osób, które zgłosiły akces uczestnictwa w niej - m.in. przedstawiciele parków narodowych i krajobrazowych, dyrektorzy szkół i nauczyciele, przedstawiciele organizacji pozarządowych współpracujących z osobami niepełnosprawnymi, a także osoby niepełnosprawne. W czasie sesji, zgodnie z założonym programem zostały wygłoszone referaty a także przeprowadzone warsztaty.

Trwałym efektem sesji jest wydawnictwo - poradnik „Przyroda uczy najpiękniej”, gdzie zawarto referaty wygłoszone na sesji oraz metodykę oprowadzania wycieczek szkolnych i osób niepełnosprawnych po obszarach chronionych. Poradnik ukazał się w nakładzie 2000 egz.

23 czerwca 2009 roku w siedzibie Centralnej Biblioteki Rolniczej w Warszawie odbyło się podsumowanie akcji i wręczenie nagród laureatom Konkursów i wyróżnionym środowiskom. W galerii PTTK na Senatorskiej 11, w Warszawie otwarto wystawę nagrodzonych i wyróżnionych środowisk, którą można było oglądać do 15 sierpnia 2009 roku. W dniu tym zorganizowano konferencje podsumowująca projekt, zaprezentowano podjęte działania. Wybrane środowiska zaprezentowały swoje osiągnięcia. W konferencji wzięli również udział przedstawiciele prasy, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który finansował projekt „Przyroda uczy najpiękniej”.

W ramach projektu ukazały się:

- Postery edukacyjne – „Czy już zdobyłeś Odznakę Turysta Przyrodnik” i „Turysta Przyrodnik”, łączny nakład 10.000 egz.,

- Broszura edukacyjna „Przyroda uczy najpiękniej”, nakład 8.000 egz.,
- Vademecum „Bądź turystą przyrodnikiem” autor Tomasz Kowalik- nakład 5.000 egz.,
- Książeczka edukacyjna „Turysta Przyrodnik”, nakład 15.000 egz.,
- Poradnik „Przyroda uczy najpiękniej”, nakład 2.000,
- Znaczek metalowy „Turysta Przyrodnik”, 3.000 egz.,
- Publikacja na CD „Przyroda uczy najpiękniej – edukacja do zrównoważonego rozwoju”, nakład 12.000 egz.

Dzięki realizacji poszczególnych działań przy wykorzystaniu efektów rzeczowych nastąpiła popularyzacja turystyki przyrodniczej wśród dzieci i młodzieży, opartej na świadomym wyborze zwiedzanych obiektów przyrodniczych ze szczególnym zaakcentowaniem zrównoważonego rozwoju turystyki. Należy podkreślić, że w ramach realizacji akcji „Czyste góry, czyste wody, czyste lasy” nastąpił wzrost świadomości ekologicznej wśród społeczeństwa co podkreślano w sprawozdaniach z przebiegu zrealizowanych zadań. Ważnym efektem jest wzrost wiedzy na temat środowiska i jego ochrony wśród uczestników projektu. Powstałe w czasie trwania projektu trwałe sieci współpracy, wymiany informacji i projektów w zakresie edukacji ekologicznej pomogły środowiskom na podjęcie kolejnych wspólnych działań związanych z kształtowaniem polityki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju własnej miejscowości, gminy. Działania projektu pozwoliły na zweryfikowanie i wskazanie możliwości wykorzystania obszarów chronionych dla potrzeb turystyki oraz pokazania jaką rolę odgrywają zagadnienia ekologiczne i jak ważna jest potrzeba zachowania różnorodności biologicznej w turystyce szkolnej.

W projekcie brali udział młodzi ludzie zrzeszeni nie tylko w PTTK. Dzięki jego realizacji możliwe było ugruntowanie pozycji Towarzystwa w zakresie ochrony przyrody, wypracowanie rozwiązań na przyszłość.

5.2. Rok Turystyki Wodnej – 2010

Centrum Turystyki Wodnej PTTK razem z Komisjami Turystyki Kajakowej, Żeglarskiej i Działalności Podwodnej Zarządu Głównego PTTK oraz klubami, klubami i oddziałami PTTK były realizatorami Uchwały XVII Walnego Zjazdu PTTK o ustanowieniu roku 2010 - Rokiem Turystyki Wodnej. Działania podejmowane w ramach Roku uwzględniały akcję *Bezpieczna woda* zainicjowaną przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, które objęło Rok Turystyki Wodnej patronatem honorowym, a także konkurs na Najlepsze Europejskie Destynacje Turystyczne EDEN – turystyka wodna ogłoszony przez Polską Organizację Turystyczną.

W ramach Roku Turystyki Wodnej odbyło się w całym kraju wiele spływów kajakowych, rejsów żeglarskich, regat – ale także i popularno-nauko-

wych konferencji, związanych z zagospodarowaniem turystycznych szlaków wodnych.

Ogólnopolska inauguracja Roku Turystyki Wodnej miała miejsce 1 maja 2010 r. w Turystycznym Klubie Żeglarskim „Tramp” Górnośląskiego Oddziału PTTK w Katowicach nad jeziorem Pogoria w Dąbrowie Górniczej.

Centrum Turystyki Wodnej PTTK było współorganizatorem lub uczestniczyło w konferencjach:

- „Gospodarcze wykorzystanie Odry i Kanału Gliwickiego – szansą na wzrost innowacyjności przedsiębiorstw regionu”. Konferencja odbyła się 23.04.2010 r. w Opolu;
- „Turystyka wodna w Polsce – wyzwania zrównoważonego rozwoju” w Augustowie, w dniu 14.05.2010 r. przy współudziale Polskiej Izby Turystyki O/ Podlaski, Urzędu Miasta Augustów, Stowarzyszenia „Szoł” oraz Polskiej Organizacji Turystycznej;
- „Odra wrocławska – spotkajmy się nad Odrą” – konferencja odbyła się we Wrocławiu 25.06.2010 r. organizowana przez Urząd Miasta Wrocław. CTW PTTK prezentowało swój materiał dotyczący Roku Turystyki Wodnej i Nagrody Przyjaznego Brzegu oraz merytoryczne referaty dotyczące rozwoju turystyki wodnej na Odrze i konieczności budowy sieciowej infrastruktury turystyki wodnej dla regionów i całego kraju.
- IV Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Samorządowa „Rewitalizacja dróg wodnych w Polsce szansą dla gospodarki” odbyła się w Bydgoszczy w dniach 10-11.09.2010 r. Organizował ją Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego wspólnie z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego zaś jednym z patronów było Centrum Turystyki Wodnej PTTK.
- Konferencja „Turystyka wodna stymulatorem rozwoju gospodarczego Polski – szansą dla Pojezierza Dąbrowskiego” zorganizowana 5.11.2010 r. wspólnie Urząd Miasta w Dąbrowie Górniczej oraz Centrum Turystyki Wodnej PTTK.

W ramach promocji Roku Turystyki Wodnej Centrum Turystyki Wodnej PTTK uczestniczyło wspólnie z Ministerstwem Sportu i Turystyki, Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Polską Organizacją Turystyczną, WOPR oraz Komendą Główną Policji w realizacji akcji informacyjno-edukacyjnej „Bezpieczna woda”, w wyniku której powstał też podręcznik z tego zakresu adresowany do dzieci i młodzieży.

Do kalendarza imprez wodniackich – w ramach Roku Turystyki Wodnej Centrum zakwalifikowało 15 imprez tzw. „sztandarowych” o zasięgu ogólnopolskim, organizowanych przez oddziały PTTK oraz kluby kajakowe i żeglarskie.

skie. W imprezach tych wzięło udział 2140 osób, z tego w kajakowych 1400, a żeglarskich 740 osób.

Doroczny Konkurs Plastyczny dla dzieci z całej Polski organizowany przez Komisję Środowiskową ZG PTTK, w Roku Turystyki Wodnej nosił temat: „Moje najmilsze chwile spędzone nad wodą”. Centrum Turystyki Wodnej PTTK aktywnie włączyło się do organizacji tego Konkursu uczestnicząc m.in. w posiedzeniu Jury Konkursu, a także poprzez ufundowanie nagród rzeczowych dla 9 jego laureatów.

Centrum Turystyki Wodnej PTTK popularyzowało w 2010 roku odznaki za przepłynięcie Wisły, Odry i Wielkiej Pętli Wielkopolskiej, ustanowione przez Zarząd Główny PTTK na wniosek Centrum. Uczestniczyło także 25-26 czerwca 2010 r. w organizowanym przez władze miasta Warszawy „Święcie Wisły” prowadząc nad jej brzegiem stoisko wystawiennicze z ofertą programową PTTK.

Ważnym zadaniem z zakresu promocji i udostępniania informacji o polskich szlakach wodnych realizowanym w 2010 r. przez CTW PTTK, był udział w międzynarodowych i ogólnopolskich targach turystycznych z prezentacją zarówno zamierzeń, jak i zrealizowanych działań:

– 19-21.02.2010 r. w Międzynarodowych Targach Turystyki Rekreacji i Wypoczynku w Sosnowcu na wspólnym stoisku PTTK „Wierchy” sp. z o.o., KDP ZG PTTK, „Mazury” sp. z o.o. w Olsztynie i Oddziału PTTK w Sosnowcu, gdzie m.in. prezentowano ofertę programową na sezon letni środowiska wodniackiego PTTK;

– 11-14.03.2010 r. w Warszawie w Targach Wiatr i Woda z ofertą żeglarskich i kajakowych kół, klubów i oddziałów PTTK, Spółki „Mazury” w Olsztynie i Komisji Działalności Podwodnej ZG PTTK. PTTK jest jednym z patronów Targów i w ich trakcie wręczono nagrodę specjalną Prezesa ZG PTTK za najciekawszą ofertę targów;

– 05-08.08.2010 r. w Gdyni zorganizowano wspólnie z Ogólnopolskim Centrum Szkolenia Podwodnego KDP ZG PTTK, stoisko na Targach Wiatr i Woda na Wodzie, a w programie towarzyszącym Targom pokaz sprzętu nurkowego z lat dawnych.

Centrum Turystyki Wodnej PTTK jak co roku przygotowało i obsługiwało konkurs „Nagroda Przyjaznego Brzegu”, jako jego główny organizator. Specyfiką konkursu jest zbieranie zgłoszeń przez cały rok kalendarzowy a ogłaszanie wyników w marcu kolejnego roku. Tradycyjnie już w trakcie Targów Wiatr i Woda w marcu 2010 roku ogłoszono wyniki VI edycji konkursu za rok 2009 i zorganizowano coroczną debatę „Co zrobić, by polskie brzegi były bardziej przyjazne?”. Przez cały rok 2010 przyjmowano zgłoszenia w VII edycji konkursu, nad którym po raz pierwszy Honorowy Patronat objął Minister

Sportu i Turystyki p. Adam Giersz, fundując także Nagrodę – Grand Prix. Konkurs miał rekordową ilość zgłoszeń i nagród – 19.

Podsumowaniem Roku Turystyki Wodnej było zorganizowane w dniu 2 grudnia 2010 r. Ogólnopolskie Forum Wodniaków. Spotkali się na nim kajakarze, wioślarze, żeglarze, motorowodniacy i sympatycy nurkowania swobodnego z PTTK oraz współpracujący z nami partnerzy z Polskiego Związku Żeglarskiego i Polskiego Związku Kajakowego i innych organizacji. Uczestniczyli także przedstawiciele Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Infrastruktury oraz Polskiej Organizacji Turystycznej. Uczestnicy spotkania z jednej strony doceniali zaczynający się renesans turystyki wodnej – z drugiej strony wskazywali iż ciągle jest zaniedbana. Znalazło to wyraz w Apelu przyjętym przez Forum, adresowanym do władarzy polskich wód oraz korzystających z nich turystów.

5.3. Rok Turystyki Rodzinnej – 2011

Uchwałą Zarządu Głównego PTTK nr 143/XVII/2010 z 16 października 2010 roku ustanowiono rok 2011 „Rokiem Turystyki Rodzinnej w PTTK”. Inauguracja Roku odbyła się podczas Międzynarodowych Targów Turystycznych Intourex w Sosnowcu 18 lutego 2011 r. Możliwość podjęcia na szeroką skalę licznych działań skierowanych do rodzin było możliwe dzięki wsparciu finansowym przez Ministerstwo Sportu i Turystyki projektu „Tworzenie wzorców w zakresie turystyki społecznej poprzez zagospodarowanie czasu wolnego, podniesienie poziomu wiedzy i świadomości rodzin w obszarach związanych z bezpiecznym wędrowaniem, ochroną dziedzictwa naturalnego i kulturowego, prozdrowotnej funkcji turystyki i krajoznawstwa”.

Projekt realizowany w ramach Roku Turystyki Rodzinnej pokazał, że rodzinne uprawianie turystyki, rekreacji i sportu, oprócz wspólnej troski o zdrowie i kondycję fizyczną, ściśle wiąże się z budowaniem i wzmacnianiem więzi w rodzinie, pogłębianiem wzajemnych relacji oraz kształtowaniem cech i postaw pożądanych w życiu rodzinnym i społecznym.

W ramach podejmowanych działań między innymi:

- Utworzono stronę internetową www.rodzina.pttk.pl, na której znalazł się m.in. kalendarz imprez rodzinnych, regulaminy odznak, jakie można wspólnie z rodziną zdobywać na turystycznym szlaku, informacja o realizowanych konkursach w ramach Roku Turystyki Rodzinnej: plastycznym, fotograficznym, Turystyczna Rodzinka i innych realizowanych na terenie kraju. Statystyki wejść na stronę odsłony 50 192, odwiedziny: 19 117.

- Po raz pierwszy, w ramach realizowanego projektu, zorganizowano Ogólnopolski Konkurs „Turystyczna Rodzinka”. W pierwszej edycji konkursu wzięło udział 226 rodzin (973 osoby) ze 119 miejscowości. Najwięcej rodzin zgłosiło

się z województwa mazowieckiego(44), małopolskiego (30) , śląskiego (29), lubelskiego (31).

– Zorganizowano dwa konkursy uzupełniające: plastyczny „Moja rodzina na turystycznym szlaku”. Na konkurs wpłynęły 264 prace (I kat. - przedszkola 37 prac, II kat. - SP 176 prac, III kat. gimnazja - 51 prac) z 61 środowisk. Były to: przedszkola, szkoły podstawowe, ośrodki i centra kultury, świetlice, biblioteki publiczne, domy kultury, spółdzielnie mieszkaniowe, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz koła, szkolne kluby i oddziały PTTK; fotograficzny „Nasze rodzinne wędrowanie”, na konkurs wpłynęło 214 zdjęć od 52 uczestników. Prace przysłane zostały z 16 miejscowości.

– Konferencja popularnonaukowa „Turystyka rodzinna a zachowania prospołeczne” została zorganizowana w terminie 7-9 czerwca 2011 roku, w Zakopanem pod honorowym patronatem pana Adama Giersza Ministra Sportu i Turystyki. W konferencji wzięło udział 114 osób, w tym samorządowcy, przedstawiciele uczelni wyższych, a także rodziny. Udział w konferencji wzięło również 14 gospodarzy schronisk PTTK, którzy jako organizatorzy wyczynku rodzinnego brali udział w warsztatach, które pozwoliły im podnieść poziom wiedzy w tym zakresie.

– 26 października 2011 roku wyróżnione rodziny, laureatów konkursów, a także przedstawiciele Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz prasę i radio zaproszono na podsumowanie do Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Wzięło w nim udział ponad 200 osób. Każda rodzina otrzymała plecak, wyposażony w apteczkę turystyczną, kubek z logo Roku, publikacje a także certyfikat i znaczek. W ramach współpracy z Muzeum laureaci zwiedzili ekspozycje, po czym z przewodnikiem zwiedzili Trakt Królewski oraz mieli możliwość zobaczenia swoich prac, prezentowanych na wystawie w galerii PTTK. Nagrodami przyjętymi z dużym entuzjazmem przez rodziny był weekend w obiektach PTTK. Za zgodą rodzin, najciekawsze dzienniczki zostały zeskanowane i w ramach upowszechniania dobrych praktyk umieszczone na stronie www.rodzina.pttk.pl. W ramach działań ewaluacyjnych zwrócono się do rodzin uczestniczących w projekcie z zapytaniem, czy konkurs spełnił ich oczekiwania, czy chcieliby aby realizować go w następnych latach, a także co zmieniliby w regulaminie. Wszystkie rodziny opowiedziały się za kontynuowaniem tego konkursu, sugerując rozszerzenie jego zakresu o blog.

Trwałymi elementami projektu są:

– Publikacja „Rodzinne wędrowanie. Poradnik jak wędrować z dziećmi aby ich nie zniechęcić do turystyki” w nakładzie 10 000 egz., dodatkowo umieszczono ją na płycie CD „Rodzinne wędrowanie”, w formie PDF na stronie www.rodzina.pttk.pl.

– Publikacja pokonferencyjna „Turystyka rodzinna a zachowania prospołeczne” w nakładzie 1200 egz.

– Szkolenie e-lerningowe „Od dziadziusia do dziadziusia, czyli wędrować każdy może”, w nakładzie 5.000 egz. Na płycie oprócz szkolenia znalazł się poradnik dla rodzin oraz Kanon Krajoznawczy Polski.

Liczne działania związane z turystyką rodzinną podejmowały oddziały PTTK na terenie całego kraju. Zorganizowano łącznie 240 imprez adresowanych do rodzin, w których wzięły udział 31 332 osoby.

Rodzinne uprawianie turystyki, rekreacji i sportu, oprócz wspólnej troski o zdrowie i kondycję fizyczną, ściśle wiąże się z budowaniem i wzmacnianiem więzi w rodzinie, pogłębianiem wzajemnych relacji oraz kształtowaniem cech i postaw pożądaných w życiu rodzinnym i społecznym. Szczególną formą aktywności ruchowej, w której może uczestniczyć cała rodzina, są różne formy turystyki aktywnej i kwalifikowanej proponowane przez Towarzystwo. Zgodnie z sugestiami rodzin Zarząd Główny PTTK wpisał na stałe do ogólnopolskich przedsięwzięć PTTK konkurs Turystyczna Rodzinka.

5.4. Rok Turystyki Rowerowej - 2012

Z inicjatywy Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK w sześćdziesięciolecie powstania Komisji i zainicjowania imprez rowerowych o charakterze turystycznym, Zarząd Główny PTTK ustanowił 2012 rok – Rokiem Turystyki Rowerowej. „Rowerem przez Polskę” to projekt zrealizowany przez PTTK w 2012 roku, który uzyskał dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach konkursu na zadania zlecone w dziedzinie turystyki. Projekt adresowany był do wielopokoleniowego społeczeństwa zainteresowanego bezpiecznym uprawianiem turystyki rowerowej, a także do samorządów współtworzących infrastrukturę rowerową, służb drogowych a także innych stowarzyszeń i organizacji zainteresowanych tą formą turystyki.

Projekt uzyskał patronaty honorowe: Katarzyny Sobierajskiej podsekretarza stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki, nadinspektora Marka Działoszyńskiego Komendanta Głównego Policji, Rafała Szymtke prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej, Związku Powiatów Polskich i Związku Miast Polskich. Patronatu medialnego udzielił magazyn „Rowertour”.

W ramach projektu zrealizowano:

– Akcję informacyjno-edukacyjną „Bezpiecznie na rowerze”. Podejmowane działania w jej ramach to m.in. : szkolenia na kartę rowerową, rowerowe tory przeszkód, gazetki w szkołach, prelekcje-pogadanki o zasadach bezpiecznego uprawiania turystyki rowerowej. W akcji wzięło udział 53 690 osób, z 1715 środowisk, zorganizowano 1392 imprezy. Środowiska na bieżąco były wyposażane w materiały promocyjne a także odbłaski ”życia”, kamizelki od-

blaskowe i nagrody m.in. plecaki, sakwy, czy zestawy odblaskowe na rower, zakładki do książek, foldery. Z uwagi na duże zainteresowanie uczestnictwem w akcji, bardzo zróżnicowanych środowisk np. zgłoszone były sołectwa, biblioteki, domy kultury, jednostki harcerskie, kluby i oddziały PTTK z własnych środków zwiększono nakłady zarówno odblasków, jak i kamizelek. Niezwykle ważną rolę w realizacji akcji odgrywali członkowie komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK i osoby z nimi współpracujące, które w ramach wolontariatu prowadzili pogadanki, szkolili, a także organizowali bezpieczne rowerowe wędrówki.

– Ogólnopolski Konkurs „Gmina przyjazna rowerzystom”. Działanie przewidywało przeprowadzenie ogólnopolskiego konkursu promującego gminy, które podejmują działania na rzecz turystyki rowerowej. Zgłosiło się 40 gmin. Jury Konkursu (przedstawiciel MSiT, Związku Powiatów Polskich, Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK, a także koordynator projektu) postanowiło przyznać 20 certyfikatów oraz 20 wyróżnień. Przedstawiciele wszystkich gmin zostali zaproszeni na podsumowanie projektu, które odbyło się na Stadionie Narodowym 16 listopada 2012 r. Podczas ceremonii wręczenia certyfikatów zaprezentowano dorobek poszczególnych gmin (prezentacja znajduje się na stronie www). Gminy bardzo pozytywnie zareagowały na konkurs. Na podsumowanie przybyły liczne delegacje władz gmin, łącznie z prasą lokalną. Dużo materiałów na temat Konkursu opublikowano w prasie internetowej i na stronach gmin. Konkurs postanowiono kontynuować.

– Ogólnopolski Konkurs „Turystyczna rodzinka” to działanie ewaluacyjne Roku Turystyki Rodzinnej. W II edycji konkursu wzięło udział 179 rodzin (783 osoby) z 96 miejscowości. Z uwagi na dużą ilość zgłoszonych rodzin zrealizowane dodatkowe zadanie wyłoniło uczestników ogólnopolskich warsztatów „Mama, tata, rower i ja”. Mając na względzie promowanie turystyki rodzinnej i identyfikowanie się rodzin z własną Małą Ojczyzną zaproponowano zainteresowanym rodzinom przygotowanie prezentacji pod hasłem „Rodzinko-poznaj nasz region”. Najaktywniejsze rodziny zaproszono na warsztaty, podczas których oprócz zajęć z zakresu turystyki pieszej, kajakowej i rowerowej zorganizowano szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy na szlaku, obsługi urządzeń GPS, posługiwania się mapą, łatania dętki i centrowania koła. Był też konkurs krajoznawczy o regionie, wszystkie rodziny odwiedziły Skansen Etnograficzny we Wdzydzach. Warsztaty zostały bardzo ciepło przyjęte przez uczestników. W ankiecie ewaluacyjnej zwrócono uwagę na różnorodność zadań, a także prośbę o kontynuowanie konkursu w następnych latach, w tym warsztatów z podobnym programem aktywizującym rodziny.

– Ważnym działaniem Roku Turystyki Rowerowej było promowanie zdobywania Kolarskiej Odznaki Turystycznej. W tym celu wspólnie z Komisją

Turystyki Kolarskiej ZG PTTK opracowano książeczkę KOT, w której zamieszczono znowelizowany regulamin odznaki. Zgłosiło się 60 środowisk z 16 województw, gdzie 5364 osoby otrzymały książeczki. Dla 500 najaktywniejszych osób (w ramach projektu) przygotowano brązową KOT, którą zwerifikowały referaty KOT na terenie kraju.

– Wspólnie z Komisjami ZG PTTK (Środowiskowa i Fotografii Krajoznawczej) przygotowano konkursy: ogólnopolski konkurs plastyczny „Moja rodzina na rowerowym szlaku”, wpłynęły łącznie 743 prace (przedszkola – 59, szkoły podstawowe – 558, gimnazja – 126); ogólnopolski konkurs fotograficzny „Na rowerowym szlaku”. Na konkurs wpłynęło 327 prac nadesłanych przez 76 autorów. Autorzy reprezentowali 48 miejscowości.

– Międzynarodowa konferencja popularnonaukowa „Turystyka rowerowa w zjednoczonej Europie”, to zadanie które otrzymało wsparcie Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Współorganizatorami konferencji byli: Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Związek Gmin „Puszcza Zielonka” oraz dwie uczelnie wyższe: Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet Łódzki. Konferencja odbyła się w terminie 11-13 października 2012r., wzięły w niej udział 93 osoby, wśród nich wiceprzewodniczący UECT, z Francji, Ukrainy i Polski, przedstawiciele Klubu Czeskich Turystów z Pragi, Euroregionu Nysa. Podczas konferencji wygłoszono 27 referatów, zorganizowano warsztaty terenowe m.in. na rowerach. Trwałym elementem konferencji jest publikacja, która ukazała się pod tytułem „Turystyka rowerowa w zjednoczonej Europie”, w nakładzie 1200 egz.

– Konferencja podsumowująca projekt „Rowerem przez Polskę” odbyła się w dniu 16 listopada 2012 roku, na Stadionie Narodowym, wzięło w niej udział 201 osób. Podsumowano podczas niej wszystkie działania podejmowane w ramach projektu, wręczono nagrody wyróżnionym i laureatom konkursu plastycznego i fotograficznego. Wręczono 20 certyfikatów gminom przyjaznym rowerzystom i 20 wyróżnień, 39 środowisk najbardziej aktywnych i pomysłowych w akcji „Bezpiecznie na rowerze” odebrało okolicznościowe podziękowania. Konferencji towarzyszyły wystawy prac laureatów konkursu plastycznego i fotograficznego.

W ramach Roku Turystyki Rowerowej ukazały się:

- Ogólnopolski kalendarz imprez rowerowych „Rowerem przez Polskę” – 5 000 egz.
- Publikacja „Wybieram rower. Poradnik młodego turysty” - 7000 egz.
- Wydawnictwo pokonferencyjne „Turystyka rowerowa w zjednoczonej Europie” – 1200 egz.

- Płyta CD „Rowerem przez Polskę” (poradnik, broszura edukacyjna, odznaki kolarskie, regulaminy) – 5000 egz.
- Broszura edukacyjna (folder) w ramach akcji: „Bezpiecznie na rowerze” *pt. Rower, turystyka, bezpieczeństwo.* – 5 000 egz.
- Książeczka Kolarskiej Odznaki Turystycznej – 5 500 egz.
- Strona internetowa www.narowerze.pttk.pl – wejścia na stronę internetową 1.01.-12.12.2012 – 27269 osób.

Turystyka rowerowa z roku na rok znajduje coraz więcej zwolenników w różnych grupach wiekowych. Zauważalna jest poprawa infrastruktury rowerowej zarówno w miastach, jak i poza nimi. Powstaje także coraz więcej znakowanych szlaków rowerowych. Należy jednak zadbać o unifikowanie ich oznakowania, co ułatwi turystom wybór właściwej drogi w terenie i bezpieczne dotarcie do celu.

Budowaniu pozytywnego i bezpiecznego wizerunku turystyki rowerowej w Polsce powinny sprzyjać gminy: „gmina przyjazna rowerzystom” – to wyzwanie XXI wieku.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jest jedną z wielu organizacji które promują turystykę rowerową jako sposób na spędzanie wolnego czasu, ale jedną z niewielu, które podkreślają korzyści wychowawcze i edukacyjne płynące z jej uprawiania.

6. Rozwijanie krajoznawstwa i kultury

6.1 VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego

Kongres odbył się w dniach 10-12 września 2010 roku w Olsztynie pod hasłem *„Polska w Europejskiej Rodzinie. Przenikanie kultur, idei, wartości. Powinności Krajoznawców.”* Zorganizowany został przez Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego oraz Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze skupiając w czasie swych obrad łącznie ponad 600 krajoznawców oraz przedstawicieli polskiej nauki kultury i samorządów całego kraju. Kongres odbywał się na terenie Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Kortowie. Nawiązywał do tradycji poprzednich kongresów; Pierwszego Kongresu Krajoznawstwa z 1929 roku, który odbył się w Poznaniu towarzysząc Pierwszej Powszechnej Wystawie Krajowej oraz kolejnych odbywających się od 1970 roku regularnie co 10 lat: w 1970 r. w Gdańsku, w 1980 r. w Płocku i 1990 r. w Opolu. Poprzedni V Kongres Krajoznawstwa Polskiego odbył się w 2000 roku w Gnieźnie pod przewodnim hasłem *„Krajoznawstwo źródłem tożsamości narodowej”*. Prace nad przygotowaniem VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego rozpoczęte zostały w 2008 roku, a nad jego kształtem programowym czuwał Komitet Na-

ukowo-Programowy pod przewodnictwem prof. dr hab. Janusza Zdebskiego, z ważnym udziałem krajoznawców oraz przedstawicieli środowisk naukowych.

Popularyzacji idei Kongresu oraz tworzeniu warunków dla ich realizacji służyło między innymi dwukrotne prezentowanie tej problematyki na forum Konwentu Marszałków Rzeczypospolitej Polskiej. Celowi temu służyło również zaproszenie do Komitetu Honorowego Kongresu posłów, przedstawicieli ministerstw i szeregu osób mających wpływ na kształtowanie spraw będących w zakresie tematyki Kongresu. Znaczną grupę w tym komitecie stanowili posłowie oraz przedstawiciele władz samorządowych i administracyjnych.

Niezwykle ważnym było objęcie VI Kongresu patronatem przewodniczącego Parlamentu Europejskiego prof. Jerzego Buzka, który w swoim liście skierowanym na ręce pana Jacka Protasa Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego i kol. Lecha Drożdżyńskiego Prezesa Zarządu Głównego PTTK m.in. napisał: (...) *Parlament Europejski podkreśla znaczenie pobudzenia rozwoju krajoznawstwa europejskiego oraz wskazuje na potrzebę zapewnienia trwałego charakteru tego rozwoju, zarówno w wymiarze gospodarczym, społecznym i terytorialnym, jak i środowiskowym czy kulturowym. Dlatego z największą przyjemnością wyrażam zgodę na objęcie przez Parlament Europejski patronatu nad organizowanym przez Państwa kongresem. Chciałbym skorzystać ze sposobności i życzyć Państwu wszelkich sukcesów.*

Tradycją się stało, że każdy z kongresów poprzedzały sejmiki przedkongresowe. Tak było i tym razem, wiązały się one ogólną tematyką VI Kongresu m.in. ze sprawami tożsamości regionalnej i lokalnej, stanowiły często przegląd problematyki krajoznawczej na konkretnym terenie. Były to fora dyskusji przedstawicieli nauki z praktykami działalności krajoznawczej oraz władz samorządowych i administracyjnych. Nad większością sejmików regionalnych organizowanych przez jednostki polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego patronat obejmowali marszałkowie województw. W 2010 roku odbyły się następujące sejmiki przedkongresowe, sesje i sympozja krajoznawcze: – Lubuskie Porozumienie Oddziałów zorganizowało w Żarach w dniach 20-21 lutego sejmik pod hasłem - „Kultura i turystyka transgraniczna między społeczeństwami Województwa Lubuskiego, Brandenburgii i Saksonii”. Tematy referatów wygłoszonych w czasie sejmiku: „Język i kultura serbołużycka na wschodzie Dolnych Łużyc”, „Kultura i turystyka dzieci i młodzieży na transgranicznych szlakach turystycznych”, „Zakony rycerskie na Ziemi Lubuskiej w średniowieczu”, „Turystyka dla wszystkich na terenie zetknięcia trzech regionów; Polska – województwo Lubuskie, Niemcy – Brandenburgia i Saksonia”, „Ziemia Lubuska obszarem wielokulturowym. Wybitne jednostki w historii pogranicza lubusko – niemieckiego”, „Ziemia Lubuska Krajobraz Roku 2003/2004 cele, nowe zadania i dzień dzisiejszy” oraz „Winiarstwo i tra-

dycje winobraniowe na Ziemi Lubuskiej”. Sejmik objęty był patronatem honorowym Marszałka Województwa Lubuskiego, Burmistrza Miasta Żary oraz Prezesa Zarządu Głównego PTTK.

– Małopolskie oddziały: Oddział Krakowski PTTK im. ks. Karola Wojtyły, Oddział PTTKw Ojcowie oraz Oddział Wojskowy PTTK im. gen. Józefa Bema w Krakowie zorganizowały w Krakowie w dniu 27 lutego sejmik pod hasłem - „Krajoznawstwo w Małopolsce. Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe - tradycje - współczesność”. Wygłoszone zostały następujące referaty: „Płynie Wisła, płynie...”, „Zwornik dziejów ojczystych – katedra krakowska jako monument narodowy”, „Kultura duchowa Krakowa”, „Ideowe podstawy krajoznawstwa”, „Dwory w okolicach Krakowa – wybrane problemy kulturowe i artystyczne”, „Twierdza Kraków jako szansa dla turystyki kulturowej”. Sejmik odbył się pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Krakowa. Obrady sejmiku prowadził prof. dr hab. Janusz Zdebski – przewodniczący Komitetu Naukowo-Programowego VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego.

– Pomorskie Porozumienie Oddziałów PTTK, Oddział Regionalny PTTK w Gdańsku i Oddział PTTK Marynarki Wojennej w Gdyni były organizatorami 17 marca w Gdyni Sejmiku Przedkongresowego pt. „Turystyka i krajoznawstwo z morzem w tle”. Patronat nad Sejmikiem objął Marszałek Województwa Pomorskiego. Zaprezentowanych zostało czternaście referatów: „Turystyka morska”, „Port gdański i możliwości jego wykorzystania w międzynarodowej turystyce morskiej”, „Gdynia – miasto z morza. Świadectwo kulturowe żeglarskiej stolicy Polski”, „Szlaki kulturowe regionu pomorskiego”, „Kulturowe, społeczne i gospodarcze aspekty współpracy transgranicznej wokół Zatoki Gdańskiej”, „Wybrane bariery rozwoju turystyki na obszarach wiejskich w województwie pomorskim” „Las kamiennych strażników”, „Szkuły rewskie, czyli historia zatopiona w głębinach”, „Turystyka jako czynnik kształtowania świadomości regionalnej”, „Do krajoznawstwa przez turystykę. O konieczności rewitalizacji turystyki szkolnej”, „Atrakcyjność turystyczna wybranych obiektów fortyfikacyjnych na Półwyspie Helskim”, „Jantarowe Szlaki jako źródło informacji dla krajoznawców zainteresowanych Pomorzem”, „Żuławy – tożsamość kształtowana przez wodę i ludzi” oraz „Wychowawcze aspekty krajoznawstwa i powinności krajoznawców”. Wszystkie teksty przygotowane na pomorski Sejmik Przedkongresowy zostały zawarte w publikacji pt. „Turystyka i krajoznawstwo z morzem w tle”, którą uczestnicy otrzymali pod koniec obrad. W czasie przerw uczestnicy sejmiku oglądali siedem przygotowanych z tej okazji wystaw.

– Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie przy znacznym udziale kadry programowej PTTK i środowisk krajoznawczych Towarzystwa była organizatorem w dniach 23-24 marca w Lublinie

i Żółkwi I Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Transgraniczny potencjał turystyczny Roztocza”. Konferencja nawiązywała w swoich treściach do VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego. Bliższe omówienie tematyki konferencji znaleźć można w zamieszczonym w Zeszytcie 4 materiałach kongresowych referacie zatytułowanym „Możliwości turystyki transgranicznej na Roztoczu polskim i ukraińskim”.

– Rada Prezesów Oddziałów PTTK Województwa Śląskiego i Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK w Katowicach były organizatorami Ogólnopolskiego Sejmiku Przedkongresowy przed VI Kongresem Krajoznawstwa Polskiego pod hasłem: „Krajobraz kulturowy a krajoznawstwo i turystyka”. Sejmik odbył się w dniach 23 i 24 kwietnia 2010 r. w Katowicach, a patronat honorowy objął nad nim Marszałek Województwa Śląskiego Bogusław Śmigiecki oraz Rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach prof. zw. dr. hab. Wiesław Banyś. Sejmik podzielony został na dwie uzupełniające się części: referatową w piątek 23 kwietnia – pod wiodącym tytułem całego Sejmiku, oraz objazd krajoznawczy w sobotę 24 kwietnia pod hasłem „Śląsk Czarny – Śląsk Zielony”. Wygłoszono następujące referaty: „Krajobraz kulturowy Górnego Śląska i jego przemiany”, „Krajoznawstwo krajobrazu”, „Krajobraz jurajski XIX wieku w relacjach pamiętnikarskich, opisach podróży i ikonografii”, „Eksploracja surowców a krajobraz kulturowy Górnego Śląska”, „Górnośląska Oś Cysterska jako wkład zakonu cystersów w kształtowanie krajobrazu kulturowego Górnego Śląska”, „Krajobraz kulturowy w produkcie turystycznym Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego” i „Trójkąt Trzech Cesarzy – krajobraz symboliczny”. Drugi dzień Ogólnopolskiego Sejmiku Przedkongresowego przeznaczony był na objazd krajoznawczy „Śląsk Czarny – Śląsk Zielony”, w trakcie którego uczestnicy mogli skonfrontować wiedzę uzyskaną w czasie referatów z przykładami „in situ”. Uczestnicy poznali dwie kolonie robotnicze z drugiej poł. XIX w.: „Zgorzelec” w bytomskiej dzielnicy Łagiewniki oraz „Borsigwerk” w zabrzańskej dzielnicy Biskupice, założoną w l. 1868-78. Obie kolonie są przykładem typowej dla Górnego Śląska architektury prostych, niemal koszarowych „familoków” i przeciwieństwem wyrafinowanych, znanych także ze Szlaku Zabytków Techniki województwa śląskiego kolonii Nikiszowiec i Giszowiec. Poznano też założenie rezydencjonalne Borsiga w Biskupicach. Po obejrzeniu robotniczych zespołów mieszkalnych przyszła kolej na miejsca pracy mieszkańców owych kolonii. W tym celu uczestnicy zjechali 320 m pod ziemię do Zabytkowej Kopalni Węgla „Guido” w Zabrze. Po części „czarnej” Górnego Śląska, przyszła kolej na część „zieloną”, którą reprezentowało cysterskie założenie przestrzenne w Rudach koło Raciborza. Wygłoszone w części sesyjnej referaty oraz opis objazdu krajoznawczego zostały zamieszczone w okolicznościowym wydawnictwie, które

otrzymali uczestnicy Sejmiku, biblioteki, szkoły wyższe, i instytucje zajmujące się zagadnieniami związanymi z tematyką obrad.

– Oddział PTTK w Pionkach zorganizował w dniu 6 maja sympozjum historyczno-krajoznawcze zatytułowane „Władysław Jagiełło jako postać związana z Puszcą Koziennicką i jej wpływ na ruch turystyczny w regionie”. Wygłoszono referaty: „Królewskie ślady w Puszczy Koziennickiej i ich wpływ na region”, „Sytuacja polityczna w Europie i jej wpływ na Bitwę pod Grunwaldem” oraz „Polska myśl techniczna podczas Wielkiej Wojny z Zakonem Krzyżackim 1410-1411”. Sympozjum towarzyszyła wycieczka krajoznawcza – przejście ścieżką dydaktyczną do „Królewskich Źródeł”.

– Oddział Regionalny PTTK Śląska Opolskiego w Opolu i Opolski Klub Krajoznawców przy wsparciu i współpracy Urzędu Marszałkowskiego w Opolu oraz Urzędu Miejskiego w Opolu zorganizował w dniach 4-6 czerwca sejmik przedkongresowy pod hasłem „Krajoznawstwo Śląska Opolskiego na szlakach europejskich”. Honorowym patronatem sejmik objęli: Marszałek Województwa Opolskiego oraz Prezydent Miasta Opola. Sejmik odbywał się w połączeniu z XXIII/16 Śląskim Sympozjum Krajoznawców. W trakcie sejmiku wygłoszono następujące referaty: „Europejskość polskiej przestrzeni”, „Wkład Śląska w dorobek polskiej kultury ogólnonarodowej”, „Sławne postaci pogranicza polsko-czeskiego”, „W chaosie wojennym rodzi się Prudnik, czyli o wielokulturowości Śląska w XIII wieku”, „Szlak polichromii w powiecie brzeskim i jego wartości poznawcze”, „Góry Opawskie krajoznawczą perłą Opolszczyzny. Walory przyrodnicze ważnym elementem rozwoju transgranicznej turystyki polsko-czeskiej”, „Odnaki krajoznawcze i turystyczne na pograniczu polsko-czeskim”, „Śląskie Sympozja Krajoznawców - rys historyczny” oraz „Kongresy Krajoznawstwa Polskiego i sejmiki przedkongresowe”. Interesującą cechą tego sejmiku było, że w gronie referentów obok przedstawicieli środowisk naukowych autorami referatów byli również działacze Towarzystwa reprezentujący środowisko studenckie i uczniowskie.

– Rada Oddziałów PTTK Województwa Zachodniopomorskiego przy wsparciu ze strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego była w dniu 12 czerwca w Szczecinie organizatorem sejmiku „Pomorze Zachodnie w europejskiej rodzinie. Przenikanie kultur, idei i wartości. Powinności krajoznawców.” Wprowadzeniem do obrad było wystąpienie przedstawiciela Urzędu Marszałkowskiego zatytułowane „Kierunki rozwoju turystyki Województwa Zachodniopomorskiego”. Wygłoszone zostały następujące referaty: „Ewolucja krajobrazu Pomorza Zachodniego”, „Szczecin – koleczka dwóch caryc”, „Dolina Dolnej Odry – dwa kraje, jeden region”, „Społeczno-kulturowe uwarunkowania sytuacji mniejszości narodowych na Pomorzu Zachodnim”, „Komplementarność zespołu portowego Szczecin -Świnoujście”,

„Urządzenia hydroenergetyczne rzeki Regi”, „Miejsce muzeum w zrównoważonej turystyce kulturowej”, „Chryścianizacja Pomorza Zachodniego - Św. Otton z Bambergu” oraz „Edukacja regionalna z elementami edukacji europejskiej w kształceniu zintegrowanym w klasach 0-III”. Wydane zostały materiały z sejmiku oraz zostały spopularyzowane na terenie województwa zachodniopomorskiego.

– Oddział Miejski PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie oraz Klub Kolekcjonerów Krajoznawców „Chomik” przy współpracy z Wojewódzką Bibliotekę Publiczną zorganizowały w Lublinie w dniu 16 czerwca Sejmik przedkongresowy „Kolekcjonerstwo krajoznawcze w PTTK a edukacja regionalna”. Współorganizatorami sejmiku byli: Lubelskie Towarzystwo Miłośników Książki, Lubelski Klub Kolekcjonerów i Wojewódzka Rada Towarzystw Regionalnych. Sejmik prowadzony był w trzech panelach. W panelu I wygłoszono następujące referaty: „Z historii kolekcjonerstwa krajoznawczego”, „Kulturotwórcza rola krajoznawstwa”, „Kolekcjonerstwo w szerokiej przestrzeni kulturowej” „Kolekcjonerstwo w programie krajoznawczym PTTK” oraz „Krajoznawstwo i kolekcjonerstwo w edukacji regionalnej”. W panelu II: „Muzeum a kolekcjonerstwo”, „Lubelski Klub Kolekcjonerów 1973-2010”, „Towarzystwa regionalne w woj. lubelskim” oraz „Ekslibris lubelski”. Referatu wygłoszone w panelu III to: „Rys historyczny oraz charakterystyka gromadzonych zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego”, „Różnorodność form upowszechniania wiedzy o Lubelszczyźnie w działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego” oraz „Kolekcja ekslibrisów Alfreda Gaudy przykładem spuścizny kolekcjonerskiej w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego”. W ożywionej dyskusji, która towarzyszyła obradom sejmiku zgłoszono szereg uwag, wniosków i postulatów. Dotyczyły one najważniejszych problemów związanych z kolekcjonerstwem jako dziedziną aktywności krajoznawczej oraz ze znaczeniem jakie kolekcjonerstwo krajoznawcze ma dla działalności naszego Towarzystwa.

– Podkarpackie Forum Oddziałów PTTK w Rzeszowie, Podkarpackie Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa w Rzeszowie, Podkarpacki Klub Instruktorów Krajoznawstwa w Rzeszowie oraz Oddział Miejski PTTK w Rzeszowie i Oddział PTTK w Jaśle zorganizowały w dniu 19 czerwca w Trzciny k/Jaśle Podkarpacki Przedkongresowy Sejmik Krajoznawczy pod hasłem „Współistnienie kultur na Podkarpaciu od średniowiecza do XVIII wieku”. Patronat honorowy nad Sejmikiem objęli Wojewoda Podkarpacki i Marszałek Województwa Podkarpackiego. Współorganizatorami Sejmiku były: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Muzeum Podkarpackie w Krośnie, Starostwo Powiatowe w Jaśle oraz Urząd Gminy w Jaśle.. Sejmik

rozpoczęło zwiedzanie Skansenu w Trzcinicy, miejsca nazywanego „Karpacką Troją”, zabytkowego kościoła św. Doroty. w Trzcinicy. Dalsza część Sejmiku przebiegała w miejscowym Zespole Szkół. Zgodnie z programem wygłoszone zostały następujące referaty: „Informacja o krajoznawstwie podkarpackim, „Skansen Archeologiczny „Karpacka Troja” w Trzcinicy”, „Zarys rozwoju osadnictwa na Podkarpaciu - o Głuchoniemcach i Łemkach słów kilka”, „Straty w zasobie zabytkowym dawnego pow. jasielskiego od schyłku XIX w. do II wojny światowej” oraz „Walory architektoniczno-zabytkowe obiektów rezydencjonalnych i sakralnych na Podkarpaciu po II wojnie światowej”. Uczestnicy otrzymali komplety materiałów, a w nich pamiątkowy znaczek, specjalny numer „Wędrowca Małopolskiego”, gdzie zamieszczone zostały wszystkie wystąpienia i wykłady wygłoszone na Sejmiku, oraz wydawnictwa przekazane przez Urząd Marszałkowski w Rzeszowie i Podkarpacką Regionalną Organizację Turystyczną.

– Porozumienie Oddziałów PTTK Województwa Dolnośląskiego przy współpracy z oddziałami PTTK: „Ziemi Wałbrzyskiej” w Wałbrzychu, „Wrocławskim” we Wrocławiu, „Zagłębie Miedziowe” w Lubinie oraz Oddziałem PTTK w Legnicy było w dniu 28 sierpnia we Wrocławiu organizatorem dolnośląskiego sejmiku przedkongresowego. Przebiegał on pod hasłem: „Dziedzictwo kulturowe źródłem krajoznawstwa. Dolnośląski tygiel kultur i narodów”. W czasie sejmiku wygłoszone zostały następujące referaty: „Legnicka społeczność łemkowska, dziś i jutro”, „Niemieckie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Legnicy strażnikiem kultury i tradycji”, „Globalizacja polskiej przestrzeni - potrzeba nowego paradygmatu krajoznawstwa”, „Legnicy Romowie dziś i perspektywy” „Reemigranci z Francji na ziemi wałbrzyskiej, „Polska Turystyka Sudecka na styku 3-ch kultur po 1945 r.” oraz „Małe Muzeum Ludowe u Kowalskich w Marcinowie”.

Organizacja sejmików i innych przedsięwzięć programowych przed VI Kongresem nie byłaby możliwa bez wielkiego zaangażowania ośrodków naukowych i kadry naukowej szkół wyższych na terenie całego kraju, wsparcia naszych inicjatyw przez władze samorządowe i administracyjne oraz wielkiego zaangażowania kadry programowej Towarzystwa.

Kongres miał także istotne znaczenie dla promocji atrakcji turystycznych Warmii i Mazur. Dla jego uczestników, w przeddzień, Oddział Warmińsko Mazurski PTTK zorganizował wycieczki krajoznawcze pozwalające na poznanie najciekawszych miejsc Warmii i Mazur m.in. związanych z Kanałem Elbląskim obchodzącym w 2010 roku swoje 150 urodziny. Odbyły się wycieczki: „Z wizytą u Kopernika” (Frombork – Kadyny – Elbląg – Buczyniec (zwiedzanie pochylni), „Kanał Elbląski” (Ostróda – Buczyniec (zwiedzanie pochylni) – rejs statkiem po pochylniach – trasa Św. Gaj-Raczki Elbląskie –

Elbląg), „*Mazury – cud natury*” (Krutuń – Puszcza Piska – Ruciane-Nida, – rejs statkiem do Mikołajek – ferma jeleniowatych w Kosewie Górnym). Pierwszego dnia Kongresu, przed jego uroczystym otwarciem, przewodnicy Oddziału Warmińsko-Mazurskiego PTTK zorganizowali dla uczestników Kongresu zwiedzanie najważniejszych zabytków Olsztyna. Zarówno dla uczestników Kongresu, jak i mieszkańców Olsztyna, a także sąsiednich miejscowości w dniach 10 i 11 września przygotowany przez Komisję Imprez na Orientację ZG PTTK krajoznawczy spacer z mapą „*Pocztówka ze Starego Olsztyna*”. Cieszył się on dużą popularnością i był zachętą do udziału w imprezach na orientację. W czasie Kongresu odbyło się otwarte zebranie Wielkopolskiego Klubu Publicystów Krajoznawczych PTTK – współorganizatora Ogólnopolskich Przeglądów Książki Krajoznawczo-Turystycznej (w czasie Tour Salonu w Poznaniu), posiedzenie Komisji Krajoznawczej ZG PTTK, spotkanie Kręgu Seniorów PTTK (Członków Honorowych PTTK) oraz posiedzenie Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK.

Na Kongres przybyło łącznie ponad 600 osób. Główną grupę stanowiła kadra programowa Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, a w jej składzie między innymi: przedstawiciele jednostek Towarzystwa – organizatorów sejmików przedkongresowych, przewodniczący społecznych rad i komisji, kierownicy Regionalnych Pracowni Krajoznawczych i kustosze Muzeów Regionalnych PTTK, publicyści laureaci i organizatorzy konkursów na publikacje krajoznawcze, laureaci i opiekunowie Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” oraz konkursów krasomówczych, redaktorzy regionalnych wydawnictw PTTK i inni wybitni krajoznawcy z całej Polski. Prawie stuosobową grupę stanowili przedstawiciele środowisk naukowych z całego kraju reprezentujący kilkudziesięciu uczelni wyższych: uniwersytetów, akademii wychowania fizycznego, politechnik oraz wyższych szkół zawodowych. Warto podkreślić, że w VI Kongresie Krajoznawstwa Polskiego uczestniczyli polscy uczeni z Paryża i Londynu. Obecni byli na Kongresie przedstawiciele: urzędów marszałkowskich oraz władz samorządowych wszystkich szczebli, towarzystw regionalnych, organizacji porządowych, regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych.

Uczestnicy Kongresu otrzymali jubileuszowe wydanie rocznika ZIEMIA z okazji stulecia tego najstarszego polskiego periodyku krajoznawczego. Zawarte zostały w nim niezwykle ważne przemyślenia, szczególnie w rozdziałach „*Czego nas uczą dzieje w Polsce*” oraz „*Problemy i dylematy*”. Wszyscy uczestnicy Kongresu otrzymali również Kanony Krajoznawcze dwóch województw: Wielkopolskiego i Warmińsko – Mazurskiego oraz regionalne materiały krajoznawcze wprowadzające w tematykę obrad. Dzięki staraniom Departamentu Turystyki Urzędu Marszałkowskiego uczestnicy Kongresu

otrzymali bardzo bogaty zestaw materiałów krajoznawczych pokazujących piękno Warmii i Mazur.

Materiałami ułatwiającymi merytoryczny udział w debacie Kongresu było 5 Zeszytów wydanych w formie książkowej przez Wydawnictwo PTTK „Kraj”.

- Zeszyt 1 składał się z dwóch działów: „Wprowadzenie do materiałów VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego” oraz „Warmia i Mazury – gospodarz VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego”. W pierwszym dziale znalazły się: *Koncepcja programowa VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego* i *VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego „Polska w europejskiej rodzinie. Przenikanie kultur, idei i wartości. Powinności krajoznawców”* autorstwa Janusza Zdebskiego, a także opracowanie Stanisława Harajdy *80 lat Kongresów Krajoznawstwa*. Dział drugi zawiera referaty: Andrzeja Kopiczko, Marii Lubockiej – Hoffmann, Krzysztofa Młynarczyka, Jerzego Sikorskiego i Leszka Szarzyńskiego.
- Zeszyt 2 prezentował materiały do obrad Zespołów: „Krajoznawstwo wobec wyzwań integrującej się Europy” z wprowadzeniem i referatami Franciszka Midury i Jana W. Sienkiewicza oraz „Asymilacja i współistnienie kultur na przestrzeni dziejów w Polsce” z wprowadzeniem Franciszka Ziejki i referatami: Andrzeja Saksona, Wiesława Banysia i Wojciecha Świątkiewicza, Bruna Drwęckiego, Krzysztofa Zamorskiego oraz Adama Czesława Dobrońskiego.
- Zeszyt 3 przybliżył tematykę obrad Zespołów: „Przemiany krajobrazu kulturowego w Polsce. Tradycja, współczesność, przyszłość”, wprowadzenie i referat Jacka Purchli i referat Aleksandra Böhma oraz „Krajoznawstwo w społeczeństwie wiedzy” – autorzy: Kazimierz Denek, Joanna Angiel, Adam Massalski i Cezary Jastrzębski, Adam Chyżewski.
- Zeszyty 4 „Z teorii i praktyki krajoznawstwa” zawiera wprowadzenie Józefa Partyki i referaty: Zygmunta Wilczka, Wojciecha Czecha, Józefa Partyki, Macieja Zenona Maślińskiego, Wojciecha Napiórkowskiego, Andrzeja Łukasza Marandy, Beaty Krakowiak oraz Sławoja Tanasia.
- Zeszyt 5 „Z teorii i praktyki krajoznawstwa” zawiera referaty: Poli Kuleczki, Jana Grzesiaka, Marii Janowicz, Roberta Sarzyńskiego, Pawła Andersa, Andrzeja Danowskiego, Jerzego Kapłona, Aleksandry Staszak i Pawła Zania oraz materiał Marka Boguszewskiego – „Sejmiki przed VI Kongresem Krajoznawstwa Polskiego – Olsztyn 2010”.

Otwarcie VI Kongresu zainaugurował hymn Warmii i Mazur, a jego uczestnicy zostali powitani gwarą warmińską przez znanego pisarza Edwarda Cyfusa. W imieniu gospodarzy województwa uczestników powitał w pięknych słowach. Przewodniczący Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Julian Osiecki, a Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego – prezes kol. Lech Drożdżyński.

W Kongresie uczestniczyli parlamentarzyści, przedstawiciele różnych resortów oraz organizacji pozarządowych. W imieniu Ministra Sportu i Turystyki głos zabrała Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki pani Katarzyna Sobierajska. Brali również udział w Kongresie przedstawiciele zarządów województw w Polsce i związków samorządowych. Liczna była reprezentacja samorządów Warmii i Mazur.

Na podstawie decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego udekorowano Odznaką Honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”: Annę Andruszkiewicz (Olsztyn), Stanisława Harajdę (Olsztyn), dr Włodzimierza Łęckiego (Poznań), Włodzimierza Majdewicza (Warszawa), prof. dr hab. Krzysztofa R. Mazurskiego (Wrocław), Edwarda Wieczorka (Katowice), prof. dr hab. Janusza Zdebskiego (Kraków).

Kolejnym akcentem inauguracji było wręczenie ustanowionych po raz pierwszy z okazji 100-lecia rocznika „Ziemia” – NAGRÓD ZIEMI. Przyznano je: Stefanowi Bratkowskiemu za konsekwencję w zmuszaniu do nowoczesnego myślenia o powinnościach Polaków i popularyzację polskich tradycji nauki, techniki i gospodarowania, Kazimierzowi Kutzowi za serdeczne i stałe kształtowanie tożsamości Śląska, Jerzemu Jasiukowi za stałą inicjatywność w popularyzacji historycznej i współczesnej polskiej myśli technicznej i naukowej, Wojciechowi Nowakowskiemu za twórcze zakorzenienia w polskim krajobrazie i za ciągłe odkrywanie naszych krajoznawczych skarbów, Rodzinie Rydlów z Bronowic za utrwalanie polskiej tradycji literackiej i tysiące mądrych lekcji narodowego dziedzictwa, Barbarze Wachowicz za cudowne literackie wiązanie z polskimi tradycjami i wielkie lekcje powinności wobec Polski, Krzysztofowi Wolframowi za otwarcie innych na znaczenie i skarby Zielonych Płuc Polski oraz Ruchowi Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej za mądre kształtowanie tożsamości regionalnej oraz wierności tradycjom. Nagrody wręczali prezes Zarządu Głównego PTTK kol. Lech Drożdżyński oraz członek Zarządu Banku Zachodniego WBK pan Marcin Prell.

Druga część pierwszego dnia Kongresu prowadzona była przez prof. dr hab. Krzysztofa Młynarczyka z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego i została poświęcona krajoznawczej prezentacji regionu Warmii i Mazur. Złożyły się na nią następujące referaty: „*Narodowościowo-wyznaniowa struktura regionu*” – ks. prof. dr hab. Andrzeja Kopiczko, „*Osadnictwo miejskie na Warmii i Mazurach*” – prof. dr hab. Marii Lubockiej-Hoffman, „*Przyroda Warmii i Mazur*” - prof. dr hab. Krzysztofa Młynarczyka, „*Zabytki sakralne różnych wyznań Warmii i Mazur*” – dr Andrzeja Rzempołucha, „*Warmia Mikołaja*

Kopernika” – dr Jerzego Sikorskiego oraz „*Wielokulturowość muzyczna Warmii i Mazur*” – prof. dr hab. Leszka Szarzyńskiego.

Pierwszy dzień Kongresu zakończył „Wieczór Marszałkowski” – wieczór regionalny w Ośrodku „Janczary” w Barczewku, gdzie uczestników Kongresu gościli władze Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W ramach wieczoru świetnie zaprezentowały się: Zespół Pieśni Tańca Warmia, kapela ludowa BUM CYK, program kabaretowo-artystyczny duetu Cezary Markiewicz i Koterski, a całość programu prowadził Edward Cyfus.

Zgodnie z propozycją Komitetu Naukowo-Programowego Kongresu obrady w jego drugim dniu odbywały się w czterech zespołach problemowych, w sesji przedpołudniowej i popołudniowej. W trakcie debat w zespołach wygłoszono kilkadziesiąt referatów (w tym prezentacji), a głos zabrało łącznie ponad 150 osób. Zespoły zajmowały się następującymi tematami:

Zespół I – „*Asymilacja i współistnienie kultur na przestrzeni dziejów w Polsce*” pracując pod przewodnictwem prof. dr hab. Franciszka Ziejki.

Zespół II – „*Krajoznawstwo w społeczeństwie wiedzy*” pracując pod przewodnictwem prof. dr hab. Kazimierza Denka.

Zespół III – „*Przemiany krajobrazu kulturowego w Polsce. Tradycja, współczesność, przyszłość*” pracując pod przewodnictwem prof. dr hab. Jacka Purchli.

Zespół IV – zajmował się z tematem „*Krajoznawstwo wobec wyzwań integrującej się Europy*” pracując pod przewodnictwem prof. dr hab. Andrzeja Tomaszewskiego, współprowadzącymi byli: prof. dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz oraz prof. dr hab. Franciszek Midura.

Sprawozdanie z prac wszystkich zespołów wraz z projektem przesłania przedstawiono uczestnikom Kongresu w dniu trzecim dniem Kongresu. Postanowiono, że po opracowywaniu materiałów z pracy zespołów, pogrupowaniu zgłoszonych postulatów i wniosków będą one skierowane do właściwych władz państwowych i samorządowych oraz instytucji i organizacji zajmujących się poruszaną tematyką.

W organizację Kongresu włączyły się czynnie władze samorządowe Olsztyna: Prezydent Miasta pan Piotr Grzymowicz w ramach obchodów Roku Feliksa Nowowiejskiego, 100. rocznicy prawykonania pieśni „Rota” oraz 90. rocznicy wykonania w Olsztynie Hymnu warmińskiego „O Warmio moja miła” zaprosił uczestników na koncert organowy do Archikatedry Św. Jakuba w Olsztynie. W ramach koncertu wystąpił m.in. chór Collegium Musicum.

Ostatniego, trzeciego dnia Kongresu w godzinach porannych, w Kościele św. Franciszka z Asyżu w Kortowie odbyła się msza święta, w czasie której okolicznościową homilię przekazując pozdrowienia uczestnikom Kongresu wygłosił Arcybiskup – Senior Archidiecezji Warmińskiej Edmund Piszcz.

Stało się już tradycją Kongresów, że kończy je przesłanie, które jest swego rodzaju drogowskazem dla wszystkich krajoznawców do działalności na następne 10 lat. VI Kongres przyjął następujący tekst przesłania:

*PRZESŁANIE VI KONGRESU
KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO OLSZTYN 2010*

Szósty Kongres Krajoznawstwa Polskiego odbył się 10-12 września 2010 roku w Olsztynie, stolicy Warmii i Mazur.

Stanowił realizację misji Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wyrażającą się umacnianiem w społeczeństwie emocjonalnej więzi z Ziemią Ojczyzną i dziedzictwem kulturowym.

Kongres dokonał analizy aktualnej sytuacji polskiego krajoznawstwa w zmieniającej się sytuacji kulturowej oraz wytyczył główne kierunki działania Towarzystwa na najbliższe dziesięciolecie.

Obrazy Kongresu ukazały trwałą tysiącletnią obecność naszego kraju i narodu w kulturze europejskiej. Świadomość europejska to rozumienie polskiego wkładu w kształtowanie kultury kontynentu, rozumienie wspólnoty dziejów i dojrzały wybór form koegzystencji. Poznanie dziejów Ziemi Ojczyźnej uświadamia fakt wspólnego trwania z narodami Europy Środkowej, jest zarazem lekcją wzajemnego szacunku i tolerancji.

Krajoznawstwo to proces edukacji społecznej, źródło humanizacji społeczeństwa, budzenie wrażliwości i poczucia odpowiedzialności wobec środowiska przyrodniczego oraz szacunku dla pamiątek przeszłości.

Szczególłą uwagę w pracy krajoznawczej należy poświęcić dzieciom i młodzieży. W dorosłym życiu istotne miejsce zajmują krajobrazy lat dziecięcych i młodzieńczych. To wówczas kształtuje się pierwsze poczucie patriotyzmu i tożsamości kulturowej, dlatego też wspieramy wszelkie działania mające na celu rozwijanie zainteresowań turystyką i krajoznawstwem w polskich rodzinach i szkołach.

Uczestnicy Kongresu uznają, że krajobraz kulturowy będący własnością społeczną, jest wartością, którą należy chronić przed postępującą degradacją. Jest to obowiązek wobec przyszłych pokoleń.

W celu zrozumienia współczesności należy poznać również kulturę innych krajów, także pozaeuropejskich. Jednakże poznawanie świata należy rozpocząć od Ziemi Ojczyźnej.

Uczestnicy VI Kongresu wyrażają nadzieje, że władze państwowe i samorządowe doceniają społeczną wartość krajoznawstwa i będą wspierać jego rozwój.

W szczególności uczestnicy apelują:

- o podjęcie prac nad ustawą dotyczącą ochrony krajobrazu kulturowego miast historycznych;*

- o ochronę krajobrazu kulturowego przez tworzenie „parków kulturowych”;
- o podniesienie rangi krajoznawstwa na wszystkich poziomach edukacji i wychowania;
- o wspieranie inicjatyw związanych z edukacją krajoznawczą dzieci i młodzieży oraz wychowania patriotycznego - począwszy od „małych ojczyzn”;
- o poszanowanie praw mniejszości kulturowych do rozwijania dziedzictwa;
- o organizowanie, przy współudziale PTTK, olimpiady z zakresu turystyki i krajoznawstwa;
- o podjęcie ogólnospołecznej debaty nad tym, co Polska wносиła i wnosi do europejskiego dorobku kulturowego. Należy, większą niż dotąd, uwagę poświęcić sprawom przemian cywilizacyjnych, rozwojowi kultury, nauki i techniki;
- o wprowadzenie do polskiego ustawodawstwa zapisów Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, a szczególnie zintegrowanie ich z polityką w zakresie planowania przestrzennego.

W trakcie VI Kongresu na terenie Kortowa prezentowane były wystawy przygotowane przez Województwo Warmińsko-Mazurskie, Starostwo w Ostródzie oraz Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze: „150 lat Kanału Elbląskiego”, Makieta Pochylni Oleśnica, „Warmia – Ziemia Kopernika”, „Mazury – Cud Natury”. Zarząd Główny PTTK przygotował i przedstawił wystawy: „Dzieje Kongresów Krajoznawstwa Polskiego”, „Ziemia 1910-2010. Sto lat w służbie polskiego krajoznawstwa”, „Drogi poznania Ojczyzny w odznakach krajoznawczych”, Prace laureatów XVII edycji Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę” oraz „Impresje z Amorgos”.

VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego współfinansowali: Zarząd Województwa Warmińsko Mazurskiego i Bank Zachodni WBK S.A, Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Warszawskie Przedsiębiorstwo Geodezyjne S.A.

Dzięki głównemu sponsorowi Kongresu Bankowi Zachodniemu WBK, który uruchomił specjalnie swoje stanowisko m.in. ufundowane zostały nagrody „Ziemi” oraz został zwiększony nakład tego najstarszego w Polsce periodyku krajoznawczego. Uczestnicy Kongresu otrzymali także piękne upominki z logo Banku Zachodniego WBK.

Patronatu medialnego udzieliли: Magazyn „Polska Wita”, Rynek Podróży, TTG Poland, Stowarzyszenie Media Polskie, Gazeta Olsztyńska, TVP Olsztyn oraz Radio Olsztyn. Patronatu branżowego: Wiadomości Turystyczne.

Sumujące efekty VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego - Olsztyn 2010 stwierdzić należy, że podjął on jeden z najważniejszych współczesnych problemów; budowania i wzajemnych relacji tożsamości Polaków i tożsamości europejskiej. Debatowali nad nim w Olsztynie luminarze polskiej nauki i kultury, krajoznawcy, autorzy tysięcy polskich przewodników, muzealni-

cy i konserwatorzy zabytków oraz znakomici fotografowie kraju ojczystego i przewodnicy turystyczni. Połączenie ich w tej debacie to wartość dodatkowa, którą dał Kongres.

Kongres przyczynił się w całej Polsce w całej Polsce do aktywizacji środowisk lokalnych w sprawach związanych z krajoznawstwem i jego znaczeniem dla budowania tożsamości regionalnej. Był istotnym impulsem do zacieśnienia krajoznawczych więzi pomiędzy środowiskami nauki z krajoznawcami i władzami samorządowymi w całym kraju. Przyczynił się znacznie do promocji Warmii i Mazur jako regionu niezwykle atrakcyjnego krajoznawczo oraz stwarzającego wielkie możliwości uprawiania turystyki kwalifikowanej, a zarazem ośrodka silnego naukowo, bardzo nowoczesnego i gościnnego.

6.2. Komisja Krajoznawcza ZG PTTK

Komisja Krajoznawcza XVII kadencji została wybrana podczas Krajowej Narady Aktywu Krajoznawczego 16 stycznia 2010 r. w 9-osobowym składzie. Prace Komisji wspierało kilku stałych współpracowników: Anna Becker-Kulińska, Krzysztof Czerepowicki, Dariusz Kuźelewski, Zbigniew Lewandowski, Maria Janowicz, Wojciech Napiórkowski, Krzysztof R. Mazurski, Jerzy Pabian.

Powołano następujące zespoły:

- Krajowe Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa;
- Zespół ds. regionalnych pracowni krajoznawczych
- Zespół ds. odznak krajoznawczych
- Zespół ds. Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej
- Zespół ds. Kolekcjonerstwa
- Zespół ds. współpracy z Komisjami Krajoznawczymi Oddziałów PTTK
- Zespół ds. kontaktów z Radą ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych
- Zespół ds. inwentaryzacji krajoznawczej Polski.

Do końca 2012 roku odbyło się 13 zebrań Komisji. Poza Warszawą zebrania Komisji odbywały się w Gdańsku, Elblągu, Olsztynie, Ojcowie, Krakowie, Gorzowie, Stanisławowie (koło Jeleniej Góry), Kaliszu i Sosnowcu. W zebraniach oprócz członków Komisji uczestniczyli jej stali współpracownicy oraz miejscowi działacze PTTK.

Program pracy Komisji nawiązywał do uchwał i wniosków XVI Krajowej Narady Aktywu Krajoznawczego z dnia 16 stycznia 2010 roku i obejmował:

- komputeryzację i udostępnianie w internecie katalogów RPK,
- prowadzenie szkoleń kadry programowej RPK,
- kontynuację przygotowań do VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego i realizacja jego przesłania,
- wznowienie inwentaryzacji krajoznawczej,
- koordynację opracowań regionalnych kanonów krajoznawczych,

- organizację Centralnych Zlotów Krajoznawców CZAK,
- organizację szkoleń instruktorów krajoznawstwa,
- kontynuację Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej,
- kontynuację wymiany legitymacji instruktorów krajoznawstwa, w tym również aktualizację rejestru instruktorów z udostępnieniem na stronie internetowej Komisji,
- wzbogacanie strony internetowej Komisji,
- popularyzować zdobywanie odznak krajoznawczych i kolekcjonerskich,
- przygotowywanie obchodów jubileuszu 60-lecia Komisji,
- włączenie się w program ochrony krajobrazu kulturowego.

Komisja inspirowała organizację Centralnych Zlotów Krajoznawców CZAK, uczestniczyła w ich przygotowaniu konsultując i uzgadniając merytoryczny program zlotów z ich organizatorami. Każdego roku powoływano przedstawiciela Komisji Krajoznawczej do współpracy z organizatorami kolejnego CZAK.

Dużym wsparciem tych imprez była dobra współpraca organizatorów (poszczególnych Oddziałów PTTK) z lokalnymi władzami samorządowymi. CZAK'2010 (40.) odbył się w Elblągu – organizator Oddział PTTK Ziemi Elbląskiej (150 uczestników), CZAK'2011 w Gorzowie Wielkopolskim – organizator Oddział PTTK Ziemi Gorzowskiej (120 uczestników) i CZAK'2012 w Sosnowcu – organizator Oddział PTTK im. A. Janowskiego w Sosnowcu (60 uczestników). Z roku na rok obserwuje się malejącą liczbę uczestników CZAK, głównie ze względu na coraz wyższe koszty uczestnictwa. Istotną częścią programu zlotów było zawsze forum krajoznawców – forma otwartego zebrania Komisji Krajoznawczej i dyskusji z uczestnikami CZAK celem wymiany poglądów i doświadczeń w pracy krajoznawczej. Tematami przewodnimi zlotów, wzorem lat ubiegłych było:

- poznawanie walorów krajoznawczych regionów,
- popularyzacja odznak krajoznawczych i kolekcjonerskich,
- dyskusja nad istotnymi zagadnieniami krajoznawstwa,
- integracja środowiska krajoznawców.

W nawiązaniu do przesłania VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego, w którym czytamy m.in. że „w celu zrozumienia współczesności należy poznać również kulturę innych krajów” Komisja podjęła inicjatywę organizowania wyjazdów do krajów sąsiadujących z Polską. W 2012 roku z inicjatywy kol. Zbigniewa Pękali, byłego członka Komisji zorganizowano wyprawę na Kresy wschodnie na terenie zachodniej Ukrainy. Udział wzięło 40 osób, a sam wyjazd był poprzedzony sesją popularnonaukową „Kresy. Europejska prze-

strzeń przenikania kultur”, która odbyła się w auli Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. Wincentego Pola w Lublinie.

Zlot krajoznawców CZAK jest wciąż główną imprezą krajoznawczą integrującą środowisko krajoznawców i przewodników skupionych w PTTK. Należy mieć nadzieję, że rozpoczęte wyjazdy do krajów sąsiednich, gdzie przetrwały ślady polskiej historii i kultury, będą kontynuowane.

Krajowe Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa współpracowało z kolegiami regionalnymi, które istnieją we wszystkich województwach. Kolegia regionalne mają prawo mianowania instruktorów krajoznawstwa regionu, organizowały spotkania, seminaria i sejmiki krajoznawcze, zajmowały się szkoleniem kadry. Przeprowadzono weryfikację instruktorów, prowadzony jest ich komputerowy rejestr; do wyjaśnienia pozostaje jeszcze kilkadziesiąt nazwisk. Rejestr jest dostępny na stronie internetowej. Osoby korzystające z tej formy przekazu informacji mają możliwość zgłaszania zauważonych pomyłek. W mijającej kadencji ukończono wymianę legitymacji instruktorskich zapoczątkowaną w 2007 roku. Mimo, że akcja trwała kilka lat to część IK nie wymieniła legitymacji i pozostaje poza strukturami PTTK.

W latach 2010–2012 Komisja mianowała 10 osób Zasłużonymi Instruktorami Krajoznawstwa, a 30 osób otrzymało stopień Instruktora Krajoznawstwa Polski. Obecnie kadra instruktorska liczy 94 ZIK, 354 IKP i 1285 IKR. Najliczniejsze grono instruktorów ma województwo śląskie (282), mazowieckie (228), małopolskie (196) a w dalszej kolejności – pomorskie (154), dolnośląskie (136), wielkopolskie (116), kujawsko-pomorskie (106), zachodniopomorskie (94), lubelskie (83), podkarpackie (80), łódzkie (62), świętokrzyskie (57), opolskie (54), warmińsko-mazurskie (46), lubuskie (25), podlaskie (3) oraz w trakcie wyjaśniania (11). Natomiast na tworzonej odrębnej liście IK, którzy odeszli „na wieczną wartę” znalazło się 240 osób.

Istotnym elementem podnoszenia kwalifikacji instruktorów są szkolenia-kursy dla kandydatów na instruktorów, organizowane przed CZAK; osoby kończące z wynikiem pozytywnym kurs zazwyczaj otrzymują stopień instruktora regionu. W kadencji odbył się tylko jeden kurs – w 2010 roku w Elblągu, w którym uczestniczyło 27 osób. Niestety w dwóch następnych latach – 2011 i 2012, z braku chętnych, nie udało się zorganizować kursu w Gorzowie i Sosnowcu. Jest to ważny sygnał dla organizatorów następnych kursów. Istotną barierą są znaczne koszty uczestnictwa, brak motywacji wśród młodszego pokolenia krajoznawców, niewykluczone, że modyfikacji i zmian będzie wymagał program szkolenia i dobór kadry.

Niektóre Regionalne Kolegia wydają własne materiały informacyjne. W Grudniędzu wychodzi „Krajoznawca Kujawsko-Pomorski” (red. Krzysztof Czerepowicki), w Kielcach – „Przygodnik” (red. Jerzy Pabian) i w Kra-

kowie „Małopolski Krajoznawca” (red. Edward Fietko). Natomiast kolegium w Opolu prowadzi stronę internetową (red. Henryk Paciej).

Ogólnopolski Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej towarzyszący Targom Regionów i Produktów Turystycznych TOUR SALON jest organizowany na podstawie umowy zawartej między Zarządem Głównym PTTK i Międzynarodowymi Targami Poznańskimi. Jego przygotowaniem w minionej kadencji z ramienia ZG PTTK zajmował się Oddział Poznański PTTK i Wielkopolski Klub Publicystów, które współpracowały z Zarządem Międzynarodowych Targów Poznańskich. Przed Przeglądem przygotowywano regulamin określający zasady uczestnictwa i oceny wydawnictw, a po zebraniu jury – katalog pokonkursowy. Wystawa zgłoszonych wydawnictw (albumy, przewodniki, monografie krajoznawcze, mapy i atlasy, informatory krajoznawcze i foldery) była organizowana podczas TOUR SALONU, po czym następowało ogłoszenie wyników obrad jury i wręczenie dyplomów wydawcom zgłaszanych wydawnictw. Zazwyczaj w Przeglądzie uczestniczy kilkudziesięciu wydawców, zgłaszanych jest około 100 tytułów. Wśród ostatnich wydawnictw, w kategorii monografii pierwsze miejsce zajęło obszerne opracowanie kol. Krzysztofa R. Mazurskiego „Historia turystyki sudeckiej”.

Novum w poszczególnych edycjach Przeglądu była jego promocja internetowa, realizowana przez Centralną Bibliotekę PTTK w Warszawie. W jury Przeglądu biorą udział członkowie Komisji Krajoznawczej i Wielkopolskiego Klubu Publicystów Krajoznawczych.

Stałym polem działalności Komisji Krajoznawczej jest merytoryczna opieka nad regionalnymi pracowniami krajoznawczymi. Każdego roku są organizowane szkolenia kierowników RPK. W latach 2010–2012 szkolenia te odbywały się w Gdańsku, Krakowie i Kaliszu. Uczestniczyło w nich zwykle około 30–35 osób. Tematem ostatnich trzech szkoleń były m.in. sposoby zdobywania funduszy na prowadzenie pracowni, komputerowe katalogowanie zbiorów, warsztaty dotyczące pisania projektów, omawianie bieżących spraw i problemów pracowni. Zwykle szkoleniom towarzyszył program krajoznawczy.

W 2011 r. kol. Małgorzata Pawłowska opracowała raport o stanie RPK, omawiany na dwóch zebraniach Komisji Krajoznawczej i na posiedzeniu Zarządu Głównego PTTK 26 listopada 2011 r. w Warszawie. Dokument ten przedstawia obecny stan pracowni i ich najważniejsze problemy, związane głównie z niewystarczającym finansowaniem tych placówek w stosunku do potrzeb. Na koniec 2012 r. istniały 24 regionalne pracownie krajoznawcze (RPK) w następujących miastach: Białystok, Bydgoszcz, Częstochowa, Elbląg, Gdańsk, Gorzów Wielkopolski, Kalisz, Katowice, Kraków, Legnica, Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Płock, Poznań, Radom, Rzeszów, Suwałki, Siedlce, Szczecin, Wałbrzych, Warszawa, Wrocław. Na początku 2011 roku za-

kończyła swoją działalność Regionalna Pracownia Krajoznawcza w Kielcach, a jej zbiory, decyzją Zarządu Świętokrzyskiego Oddziału PTTK w Kielcach zostały przekazane do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kielcach. Fakt takiego sposobu likwidacji pracowni był tematem dyskusji na zebraniach Komisji Krajoznawczej oraz korespondencji kierowanych przez Komisję do Zarządu Głównego PTTK.

Kierownicy RPK lub osoby zajmujące się organizacją pracy, w tym również udostępnianiem zbiorów najczęściej pracują społecznie (14 pracowni); rzadziej – na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy zlecenia, czy wreszcie oddelegowania do pracy ze szkoły.

We wszystkich RPK działają biblioteki, które liczą od około 1 000 do 11 000 woluminów. Na koniec 2012 roku we wszystkich pracowniach było ponad 118 tysięcy woluminów. Bardzo często są to niezwykle cenne, unikatowe egzemplarze, dotyczące regionu. Niestety w związku z przekazaniem zbiorów kieleckiej RPK (ok. 11 tys. egz.) do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kielcach, nastąpiło zmniejszenie ogólnej liczby woluminów. Ponadto pracownie posiadają w swych zasobach: mapy, czasopisma, foldery, zdjęcia, opracowania krajoznawcze, dokumenty historyczne opracowania multimedialne, plakaty, proporczyki, rękopisy, maszynopisy. Coraz częściej do RPK trafiają spuścizny w postaci księgozbiorów po zmarłych krajoznawcach. Niektóre z pracowni borykają się z brakiem wolnego miejsca, pozwalającego na przechowywanie zgromadzonych zasobów. RPK prowadzą swą działalność we współpracy z samorządami, kuratoriami oświaty, lokalną prasą, radiem i TV, domami kultury, muzeami, archiwami, dyrekcjami parków narodowych i krajobrazowych, państwową służbą ochrony zabytków oraz przyrody.

Każda pracownia ma swoją specyfikę działania, wiele z nich prowadzi bogatą i różnorodną działalność wydawniczą (publikując własne periodyki – Katowice, Łódź, Opole, Rzeszów, Szczecin, Wrocław – internetowo; przewodniki; opracowania) i popularyzatorską (odczyty, wykłady, szkolenia, wystawy, zajęcia specjalistyczne – często z młodzieżą), niektóre specjalizują się w wybranej dziedzinie (np. kolekcjonerstwo – Opole, ochrona środowiska – Kraków); każda pracownia gromadzi i udostępnia zbiory; w większości pracowni turyści mogą również zweryfikować odznaki krajoznawcze, regionalne i turystyki kwalifikowanej. Wokół pracowni gromadzą się regionaliści, krajoznawcy, historycy, prowadzący kursy, wykładający w specjalistycznych szkołach średnich i wyższych. Kierownicy RPK często sami publikują, prowadzą szkolenia i zajęcia specjalistyczne. Coraz częściej informacje o RPK i podejmowanych przez nie działaniach trafiają na strony internetowe. Należy podkreślić fakt, że wszystkie pracownie posiadają niezbędny do działalności

sprzęt komputerowy. Najpoważniejszą przeszkodą w korzystaniu z potencjalnych możliwości, zasobów materialnych oraz wiedzy działaczy współpracujących z RPK jest brak środków na utrzymanie (choćby części) etatu na prowadzenie tych placówek i szersze ich udostępnianie.

Pracownie mają własną stronę internetową www.pracowniapttk.pl zbudowaną w ramach realizacji projektu „Regionalizm on-line. Rozwój potencjału regionalnej pracowni krajoznawczej”, która zawiera podstawowe informacje o pracowniach oraz, na której zamieszczone zostały zbudowane komputerowe katalogi biblioteczne. W Internecie funkcjonuje grupa dyskusyjna RPK, dzięki której możliwe jest szybkie komunikowanie się z kierownikami RPK, członkami i współpracownikami Komisji: przekazywanie, pozyskiwanie i wymiana informacji, np. dotyczących szkoleń, wydawnictw, wydarzeń krajoznawczych. Strona techniczną grupy dyskusyjnej zajmuje się kol. Paweł Miśkowiec. Kol. Anna Becker-Kulińska sukcesywnie opracowuje historię RPK. Pod koniec 2012 r. została przeprowadzona analiza SWOT pracowni, która potwierdziła obecny ich stan, wskazała słabe i mocne strony poszczególnych RPK oraz szanse i zagrożenia dla ich dalszego rozwoju. Komisja Krajoznawcza ZG PTTK wspiera prace merytoryczne pracowni i pomaga w ich doposażeniu dokonując podziału środków przeznaczonych na ten cel z budżetu Zarządu Głównego. Warto przypomnieć, że roczny budżet wszystkich pracowni wynosił: około 80 tys. zł., co oznacza statystycznie około 3,3 tys. złotych rocznie na jedną pracownię krajoznawczą. Środki te przeznaczone są na doposażenie pracowni, zakupy biblioteczne oraz doroczne szkolenia. Ponadto, w ramach ewaluacji zrealizowanego (z dofinansowaniem FIO) w 2009 roku projektu „Regionalizm-on line. Rozwój potencjału regionalnej pracowni krajoznawczej”, sukcesywnie budowane są i umieszczane na stronie www.pracowniapttk.pl komputerowe rekordy biblioteczne RPK w systemie ProgMan. W latach 2010–2012 łącznie wykonano prawie 13 tys. rekordów. Stanowi to, razem z rekordami wykonanymi w ramach wspomnianego projektu około 17 proc. wszystkich jednostek bibliecznych, znajdujących się w pracowniach. W celu realizacji tego przedsięwzięcia Komisja Krajoznawcza współpracuje z kol. Marią Janowicz, kierowniczką Centralnej Biblioteki PTTK i kol. Dariuszem Kuzelewskim, prezesem Regionalnego Oddziału PTTK w Białymstoku. Współpraca z CB PTTK obejmuje także inne zagadnienia, np. przedsięwzięcia związane z organizacją Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Turystycznej i Krajoznawczej, funkcjonowanie strony internetowej regionalnych pracowni krajoznawczych, czy udział w dorocznych szkoleniach kierowników regionalnych pracowni krajoznawczych. W ostatnim przedsięwzięciu od 2011 roku uczestniczy kol. Jolanta Śledzińska, sekretarz ZG PTTK ds. promocji i kontaktów zewnętrznych.

Jesienią 2012 r. została przeprowadzona analiza SWOT dla pracowni krajoznawczych na podstawie kilkunastu wypełnionych przez członków i współpracowników Komisji Krajoznawczej oraz kierowników RPK ankiet; jej wyniki opracowane przez kol. M. Pawłowską i kol. B. Zawilińską były prezentowane na zebraniu Komisji w dniu 8 grudnia 2012 r. Pełna analiza znajduje się na stronie internetowej Komisji Krajoznawczej ZG PTTK – <http://kkraj.pttk.pl>.

Wśród mocnych stron RPK należy wymienić: bogate księgozbiory z wielu dziedzin, archiwalia dotyczące regionu, kolekcje kartograficzne. Siłą pracowni jest również potencjał intelektualny kierowników RPK, a także pracowników naukowych, ludzi kultury na stałe lub dorywczo związanych z pracowniami. Wśród atutów wymienić można również rozpoznawalną markę PTTK jako eksperta w sprawach turystyki i krajoznawstwa, długie tradycje RPK działających w oparciu o zunifikowane podstawy programowe, sieć pracowni zlokalizowanych w miejscowościach na terenie całego kraju. Na uwagę zasługują również osiągnięcia RPK w ostatnich latach w postaci wspólnej strony internetowej, katalogów budowanych w oparciu o jednolity program oraz wyposażenia komputerowego i audiowizualnego.

Szanse na dalszy rozwój pracowni dają zbiory przy pełnym skatalogowaniu i ich dobrej promocji, duży potencjał ludzki w oddziałach przy których działają pracownie oraz szerokie kontakty ze środowiskami akademickimi, szkołami, innymi organizacjami pozarządowymi. Pracownie, skupiając wokół siebie wybitnych krajoznawców, autorów artykułów i przewodników turystycznych, mają szansę wypełniania luk w zakresie specjalistycznych wydawnictw krajoznawczych. Rozwój technik cyfrowych daje możliwość digitalizowania zbiorów, wydawania cyfrowych publikacji oraz promocji działań pracowni poprzez strony internetowe, obecność na portalach społecznościowych, informacje rozsyłane drogą mailową, itp. Szanse na korzystne zmiany stwarza również możliwość pozyskiwania funduszy na realizację projektów ze środków zewnętrznych.

Słabość RPK leży głównie w brakach kadrowych (w większości RPK brak stałych pracowników), z czego wynika problem ograniczonej dostępności pracowni, brak regularnych dyżurów, słaba promocja, niska frekwencja w bibliotekach. Ponadto brakuje środków na zakup nowości wydawniczych, na cyfryzację zbiorów, działalność wydawniczą i wystawienniczą oraz zabezpieczenie i renowację zbiorów. Działalność pracowni ogranicza również niewystarczające zaplecze lokalowe – często zbyt małe na powiększanie księgozbiorów, organizowanie seminariów. Ponadto nie mają one odpowiedniego zaplecza kadrowego, które mogłoby pozyskiwać dodatkowe środki na swą działalność poprzez czerpanie korzyści ekonomicznych z posiadanego poten-

cjału intelektualnego i materialnego.

Zagrożenia dla przyszłej działalności RPK wynikają z braku wizji rozwoju RPK oraz jasnego określenia ich roli jaką powinny pełnić w Towarzystwie, a także słabego umocowania pracowni w strukturze PTTK. Praktycznie los poszczególnych pracowni i posiadanych przez nie zbiorów spoczywa w rękach władz oddziałów. Niebezpieczeństwem dla RPK jest także wzrastająca średnia wieku osób związanych z poszczególnymi pracowniami, wynikająca ze stopniowego zaniku tradycyjnego czytelnictwa (powszechnego korzystania wyłącznie ze źródeł cyfrowych) oraz nikłego zainteresowania tego rodzaju działalnością wśród młodych osób. Nie bez znaczenia jest także wzrastająca konkurencja innych stowarzyszeń i placówek o zbliżonym profilu działalności.

W analizie SWOT znalazły się także propozycje konkretnych działań, wśród których należy wymienić m.in.:

- określenie wizji rozwoju RPK, ich celów i roli w PTTK oraz ogólnych ram funkcjonowania,
- przemodelowanie struktury zarządzania i finansowania,
- zapewnienie stałych pracowników i pomocy wolontariuszy,
- utworzenie sieci pracowni (cyfrowy katalog zbiorów, wspólna promocja zbiorów i działań), wymiana pomysłów, zacieśnienie współpracy z Centralną Biblioteką PTTK, podejmowanie wspólnych projektów,
- rozwój działalności programowej związanej z nowoczesnym regionalizmem krajoznawczym, organizacją interesujących warsztatów, seminariów, szkoleń,
- kreowanie korzystnego wizerunku RPK na zewnątrz, głównie poprzez współpracę z lokalnymi i regionalnymi samorządami, uczelniami, szkołami i placówkami kulturalno-oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

W mijającej kadencji ukazały się drukiem trzy kanony krajoznawcze województw: warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i łódzkiego. Pierwsze dwa zostały wydane na VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie. Duże zasługi w przygotowaniu tych edycji mają nasi zasłużeni krajoznawcy: kol. Stanisław Harajda (Olsztyn), kol. Włodzimierz Łęcki (Poznań) i kol. Jolanta Śledzińska (Łódź). W różnym stopniu są zaawansowane prace redakcyjne pozostałych kanonów, które mają się stopniowo ukazywać w ciągu najbliższych lat do VII Kongresu.

Centralny Zespół Weryfikacyjny Odznak Krajoznawczych PTTK rocznie weryfikuje około 50 odznak, natomiast zespoły terenowe Regionalnej Odznaki Krajoznawczej po około 1700, z czego najwięcej Oddział Wojskowy w Chełmie (prawie 800!). Zespoły terenowe mają uprawnienia do weryfikowania Regionalnej Odznaki Krajoznawczej w stopniu brązowymi srebrnym. Zespół ds. odznak krajoznawczych opracował nowelizację kanonu krajoznawczego Polski weryfikując wykaz obiektów koniecznych do zwiedzania

w celu zdobywania kolejnych stopni odznaki krajoznawczej. W roku 2011 opracowano nowelizację instrukcji weryfikacyjnej ROK i OKP.

Oznakę Krajoznawczą Polski w stopniach brązowym, srebrnym i złotym oraz z szafirem przyznają członkowie CZW, który liczy 12 osób. Są to: kol. Andrzej Rumiński (Wrocław), Zygmunt Cebula (Rzeszów), Henryk Stopikowski (Grudziądz), Małgorzata Pawłowska (Suwałki), Włodzimierz Łęcki (Poznań), Andrzej Danowski (Łódź), Jerzy Winsze (Szczecin), Ryszard Wrzosek (Gdynia), Zbigniew Lewandowski (Warszawa), Maciej Maśliński (Ostrów Wielkopolski), Krzysztof Tęcza (Jelenia Góra) i Felicjan Mierzwa (Katowice).

W okresie sprawozdawczym zespół ds. odznak opiniował kilka regulaminów odznak ogólnopolskich i rekomendował je do zatwierdzenia przez ZG PTTK. Na bieżąco są również udzielane konsultacje i wyjaśnienia w sprawie zdobywania odznak krajoznawczych. Kol. Zbigniew Lewandowski prowadzi rejestr ustanowionych przez ognia PTTK odznak krajoznawczych.

Kolekcjonerstwo krajoznawcze jest kontynuowane dzięki zaangażowaniu kilku znanych kolekcjonerów, zwłaszcza takich kolegów jak Henryk Paciej, Wojciech Kowalski i inni. Uchwałą nr 36/XVII/2011 Komisji Krajoznawczej z dnia 12 lutego 2011 r. powołano Podkomisję Kolekcjonerstwa, która ma zajmować się tą formą krajoznawstwa oraz przyjęto regulamin jej pracy. W skład Podkomisji weszli: Wojciech Kowalski (Lublin) – przewodniczący, Henryk Paciej – wiceprzewodniczący (Opole), Mieczysław Tokarski (Włodawa) – sekretarz, Maciej Maśliński (Ostrów Wielkopolski), Janusz Motyka (Przemyśl). Prowadzony był ogólnopolski Korespondencyjny Klub Kolekcjonerów Krajoznawców „4K”, wydawano „Biuletyn Kolekcjonerski”, jako stałą miesięczną kolumnę „Na kolekcjonerskim szlaku” w internetowym wydaniu miesięcznika „Na szlaku” www.naszlaku.pttk.pl, prowadzono referat weryfikacyjny odznak kolekcjonerskich i rocznie weryfikowano około 20 odznak kolekcjonerskich. Na zebraniu Komisji podczas CZAK-u w Sosnowcu mianowano 5 kolejnych jurorów wystaw kolekcjonerskich (łącznie jest mianowanych 20 jurorów). Wydano dwa numery „Biuletynu Kolekcjonerskiego”. W 2012 r. pracowano nad uproszczeniem regulaminu odznak kolekcjonerskich.

Komisja usiłowała nawiązać współpracę z komisjami krajoznawczymi Oddziałów PTTK wyznaczając do tego celu ze swego składu czterech koordynatorów. Poza ogólną orientacją dotyczącą liczby Komisji terenowych udało się uzyskać niewiele informacji na temat ich działalności.

Nie odnotowano również postępów w inwentaryzacji krajoznawczej Polski, a główną przyczyną tego był brak wystarczających środków na organizację obozów dla młodych inwentaryzatorów. Inwentaryzacja krajoznawcza jako zadanie programowe Towarzystwa, praktycznie zakończyła się w 2003 r. z chwilą zaprzestania finansowania działań w terenie przez ZG PTTK. Kil-

ka osób nadal te prace kontynuuje. Kol. Robert Respondowski (mimo, że już nie współpracuje z Komisją) wykonał dokumentację krajoznawczą dla województwa śląskiego utrwalając jej wyniki na płytkach CDR i DVD, kol. Maciej Maśliński wykonuje inwentaryzację i dokumentację krajoznawczą na terenie południowej Wielkopolski.

Rysują się jednak pewne możliwości kontynuowania prac o charakterze inwentaryzacyjnym poprzez zachęcanie do podejmowania inwentaryzacji i jej kontynuowania w tych ośrodkach, gdzie pojawia się choćby nikłe zainteresowanie. Istotnym elementem tej pracy jest podjęcie digitalizacji dokumentacji inwentaryzacyjnej w regionalnych pracowniach krajoznawczych. Digitalizacja dokumentacji prac inwentaryzacyjnych przez RPK stwarza możliwość trwałego zachowania oraz wykorzystania dorobku wszystkich wykonanych dotychczas prac. Pierwszym krokiem jest przeznaczenie środków finansowych na kontynuację i organizację kursów inwentaryzacji krajoznawczej w ośrodkach PTTK, które nadal przejawiają duże zainteresowanie tą tematyką.

Inwentaryzacja krajoznawcza kontynuowana przez wiele lat, stała się trwałym dorobkiem naszego Towarzystwa, wniosła duży wkład w dokumentowanie kulturowego zasobu kraju. Część inwentaryzowanych wówczas obiektów zmieniła swój stan i funkcję, niektóre zapewne już nie istnieją, mają natomiast swój obraz utrwalony pismem i obiektywem, czym warto zainteresować funkcjonujące programy ochrony dziedzictwa kulturowego kraju, by opracować stan ówczesnej opieki nad zabytkami.

W 2010 roku dwóch członków Komisji (kol. K. R. Mazurski i kol. J. Partyka) uczestniczyło w pracach zespołu programowego VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie. W przesłaniu Kongresu znalazł się m.in. zapis o ochronie krajobrazu kulturowego – jako wartości i własności społecznej, którą należy chronić przed postępującą degradacją, co jest „naszym obowiązkiem wobec przyszłych pokoleń” – czytamy w tym dokumencie. Włączając się w realizację kongresowych postanowień Komisja Krajoznawcza zaproponowała kontynuację dyskusji na temat przemian polskiego krajobrazu pod hasłem „Mijające krajobrazy Polski”. Płaszczyzną wymiany poglądów są seminaria popularnonaukowe organizowane przez Komisje Krajoznawcze Oddziałów PTTK, Regionalne Kolegia Instruktorów Krajoznawstwa, Koła i Kluby Przewodników oraz krajoznawców zrzeszonych w innych strukturach naszego Towarzystwa.

Pierwsza sesja odbyła się w dniu 5 listopada 2010 r. w Krakowie („Mijające krajobrazy Małopolski”); w 2011 r. zorganizowano dalszych sześć takich spotkań – w Żarach, Wleniu, Otwocku, Gdańsku, Jeleniej Górze i Wrocławiu, a w 2012 r. dwa spotkania – w Jeleniej Górze i Opolu.

<i>Lp.</i>	<i>Miejsce</i>	<i>Data</i>	<i>Organizator</i>	<i>Liczba referatów</i>	<i>Liczba uczestników</i>
1	Kraków	05.11.2010	RPK Kraków	11	80
2	Żary	19.02.2011	Oddział PTTK w Żarach	6	130
3	Wleń	21.05.2011	Oddział PTK Ziemi Lwóweckiej	9	30
4	Otwock	10.06.2011	Oddział PTTK im. Andriollego w Otwocku I RPK Warszawa	9	60
5	Gdańsk	15.10.2011	Pomorskie Porozumienie Oddziałów PTTK	11	100
6	Jelenia Góra	05.11.2011	Oddział PTTK Sudety Zachodnie	9	160
7	Wrocław	10.12.2011	Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej	10	110
8	Jelenia Góra	12.05.2012	Oddział PTTK Sudety Zachodnie	9	60
9	Opole	22.09.2012	Opolski Klub Krajoznawców, ORSO Opole	11	82

Równocześnie podjęto starania o druk materiałów prezentowanych na sesjach. Dotychczas wydano materiały z trzech seminariów: w Krakowie (nakładem COTG PTTK), w Otwocku (staraniem tamtejszego Oddziału PTTK) i Wrocławiu (nakładem Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej). W przygotowaniu są wydawnictwa z sesji w Żarach, Gdańsku i Opolu.

Komisja podjęła uchwałę o wydawaniu kwartalnika Komisji zatytułowanego „Krajoznawca. Biuletyn Informacyjny KK ZG PTTK”, zawierającego bieżące wiadomości o jej działalności i ważniejszych wydarzeniach krajoznawczych w poszczególnych regionach Polski. Prace redakcyjne czasopisma powierzono kol. Krzysztofowi Tęczy, który opracował koncepcję pisma i podjął się redakcji technicznej. Do końca 2012 roku wydano 10 numerów tego pisma w niewielkim nakładzie po 50 egz. Ten nowy periodyk formatu A5 ma objętość około 80–100 stron; autorami tekstów są członkowie Komisji i inni krajoznawcy z różnych regionów kraju. Jeden z numerów „Krajoznawcy”, w całości poświęcono VI Kongresowi Krajoznawstwa w Olsztynie (wydanie specjalne).

Komisja zapoznała się z koncepcją kol. Pawła Andersa dotyczącą wydania „Podręcznika krajoznawstwa”. Komisja uznała, że redakcję tego ambitnego wydawnictwa należy powierzyć kol. Pawłowi Andresowi i kol. Krzysztofowi R. Mazurskiemu. Kol. Szymon Bijak zaproponował wydanie „Vademecum Instruktora Krajoznawstwa”. Komisja pozytywnie zaopiniowała tę inicjatywę i powierzyła Jemu redakcję tego wydawnictwa.

6.3. Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK im. Waldemara Dońca

Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK jest specjalistyczną jednostką programową PTTK w zakresie całokształtu zagadnień związanych z fotografią krajoznawczą, techniką video, filmową itp.

W zakres działania powstałego w 1989 r. Centrum wchodzi następujące zadania:

- gromadzenie i archiwowanie materiałów fotograficznych (zdjęć, negatywów, slajdów, zestawów itp.),
- gromadzenie materiałów z działalności Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK i ogniw Towarzystwa związanych z fotografią,
- gromadzenie czasopism, książek, katalogów, komunikatów itp. dotyczących fotografii krajoznawczej,
- opracowywanie pozyskiwanych materiałów, ich katalogowanie i udostępnianie,
- organizacja wystaw na terenie całego kraju, prowadzenie szeroko rozumianej działalności popularyzatorskiej i szkoleniowej (kursy, sesje, publikacje, wydawnictwa).

Tematyka zgromadzonych zdjęć jest bardzo różnorodna i obejmuje m.in. krajobraz polski, przyrodę, architekturę zabytkową, obrzędy, zwyczaje, wydarzenia kulturalne i organizacyjne PTTK.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż całość (dziś wielomilionowej wartości) zbiorów została przez działaczy PTTK przekazana do CFK nieodpłatnie.

Działalność Centrum Fotografii Krajoznawczej w latach 2009-2012 koncentrowała się na następujących zadaniach:

Popularyzacja:

2009 r.:

Wystawy:

- „Fotografowie krajoznawcy z Polski”, Warszawa, XVII Walny Zjazd PTTK,
- „Rośliny mięsożerne Palmiarni Łódzkiej”, fot. Paweł Wojtyczka - Szczecin, Zamek Księżąt Pomorskich,
- „Wędrownik wczoraj i dziś” wystawa z okazji wydania 400 nr kwartalnika Wędrownik, Łódź CFK PTTK,
- „Zabytki Łodzi” wystawa pokonkursowa TOnZ Łódź, siedziba CFK PTTK,
- „Przyroda Wokół Nas” wystawa pokonkursowa, Warszawa, ZG PTTK,
- „Tajemniczy świat storczyków”, fotografie Paweł Wojtyczka, Ogród Botaniczny w Łodzi,
- „Atrakcje turystyczne województwa łódzkiego” wystawa w trakcie Sejmiku Przedkongresowego w Zgierzu,

- „Spod znaku krzyża i PTTK” wystawa poświęcona zmarłemu w 2009 r. Honorowemu Członkowi PTTK, ks. dr. Jerzemu Pawlikowi wg scenariusza ks. dra Pawlika,

W Łodzi w CFK odbyło się posiedzenie międzynarodowej grupy zaproszonej przez Polish Tourfilm Academy. Grupa ta zwiedziła w Łodzi PWSFTi TV, studio SEMAFOR oraz CFK PTTK. CFK zaprezentowało archiwum i przedstawiło specjalną prezentację multimedialną o swojej działalności oraz wystawę,

Na zaproszenie konferencji kulturowej YPERIA 2009 zorganizowano w Grecji na wyspie Amorgos wystawę starej polskiej fotografii uratowanej z potłuczonych klisz szklanych przez CFK wraz z materiałami popularyzującymi PTTK,

Na konferencję regionalną oddziałów PTTK województwa łódzkiego w Łęczycy przygotowano wystawę autorską Andrzeja Danowskiego „Amorgos Impressions”, która jest plonem udziału w konferencji YPERIA 2009.

Prelekcje, prezentacje, wydawnictwa:

- „Podróż w czasie – Nepal 2003” – Marek Więckowski,
- „Matsuri – japońskie festiwale” – Konrad Szczepara i Takako Ueda z Towarzystwa Polsko-Japońskiego,
- „Polsko – Niemiecki mariaż poezji lirycznej” – Gerlinde Großmann i Witold Smętkiewicz – z Unii Europejskich Federalistów Polska ,
- Wydano numer Studiów i Materiałów CFK PTTK w Łodzi,
- Wydano 4 numery kwartalnika „Wędrownik”,
- Przygotowano obszerny artykuł z ilustracjami o CFK dla Komisji Historii i Tradycji ZG PTTK i przekazano go do przygotowywanego wydawnictwa,
- Przygotowano prezentacje na płycie CD i katalog do wystawy Zofii Lubczyńskiej, która miała miejsce w Łodzi i Warszawie w 2008 r.,
- Wydano 5 numerów kwartalnika „Wędrownik” (4 + numer specjalny na zamówienie Rady ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych ZG PTTK),
- Przygotowanie prezentacji multimedialnej poświęconej Mieczysławowi Orłowiczowi.

2010 r.

Wystawy:

- Wystawa „Impresje z Amorgos” na VI Kongresie Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie autorstwa Andrzeja Danowskiego,
- Wystawa „Amorgos impressions” na zamku w Łęczycy, na prośbę Porozumienia Oddziałów woj. łódzkiego,
- Wystawa pokonkursowa „Zabytki Łodzi” wspólnie z Oddziałem TOnZ w Łodzi,

- Obsługa realizacyjna wystawy „Polskich Turystów Krajoznawców portret, własny” na 60 lecie PTTK w PKOl w Warszawie.

Zorganizowano konkursy fotograficzne:

- Konkurs „Polska nieznaną – Polen unbekannt” – wspólnie z Fundacją Współpracy Polsko- Niemieckiej,
- Konkurs Fotograficzny „Zabytki Łodzi” wspólnie z Oddziałem TOnZ w Łodzi,
- Konkurs fotograficzny „Łódź – moje miasto” wspólnie ze SP nr 2 w Łodzi.

Prezentacje i wydawnictwa:

- W „Wędrownikach” w 2010 r. zamieszczono cykl artykułów Wandy Skowron z zakresu historii fotografii krajoznawczej,
- Na VI Kongresie Krajoznawstwa Polskiego wyświetlano prezentacje CFK popularyzujące fotografię krajoznawczą,
- Artykuł dwujęzyczny w czasopiśmie Art.- Film&Tour pt. „Miejsca Chopinowskie na starej fotografii” ze zbiorów CFK PTTK w Łodzi,
- Prezentacja CFK pt. „Miejsca Chopinowskie na starej fotografii” ze zbiorów CFK PTTK w Łodzi na festiwalu filmów turystycznych „Filmat 2010” w Płocku. Prezentacja nagrodzona statuetką „Chopin 2010”,
- Prezentacja multimedialna „Chopin 2010” w O/PTTK w Żarnowie,
- Popularyzacja zbiorów CFK poprzez drukowanie zdjęć w „Wędrowniku”.
- Wydano cztery numery kwartalnika krajoznawczego „Wędrownik”.

2011 r.

Wystawy:

- „Krajobraz Ziemi Kieleckiej” Pawła Pierścińskiego ze zbiorów CFK PTTK – Muzeum Miasta i Rzeki Warty oraz Miejska Biblioteka Publiczna Łódź – Bałuty,
- „Granie i Połoniny” – Oddział PTTK w Jastrzębiu Zdroju oraz Miejska Biblioteka Publiczna Łódź – Bałuty,
- „Nasze rodzinne wędrowanie” – wystawa pokonkursowa ogólnopolska związana z Rokiem Turystyki Rodzinnej w PTTK – Warszawa,
- „Z centralnej Polski – krajobrazy mniej znane”, fotografie Pawła Wojtyczki – Palmiarnia Ogrodu Botanicznego w Łodzi,
- „uRok lasu” – wystawa pokonkursowa wspólnie z Dyrekcją Parku Krajo-
brazowego Wzniesień Łódzkich,
- „Fotografie Waldemara Dońca” – z okazji uroczystości nadania CFK PTTK imienia Waldemara Dońca.

Konkursy:

- Konkurs „Nasze rodzinne wędrowanie” z okazji Roku Turystyki Rodzinnej PTTK,

- Konkurs Fotograficzny „Zabytki Łodzi” wspólnie z Oddziałem TOnZ w Łodzi,
- Konkurs fotograficzny „Łódź – moje miasto” wspólnie ze SP nr 2 w Łodzi.

Wydawnictwa:

- W „Wędrownikach” w 2011 r. zamieszczono cykl artykułów Wandy Skowron z zakresu historii fotografii krajoznawczej,
- Prezentacja CFK pt. „Wpływ lampy błyskowej na fotografowanie zabytków” z materiałów CFK PTTK w Łodzi na festiwalu filmów turystycznych „Filmat 2011” w Warszawie,
- Popularyzacja zbiorów CFK poprzez drukowanie zdjęć w „Wędrowniku”.

W 2011 roku oprócz tradycyjnych 4 numerów kwartalnika „Wędrownik” CFK wydało także broszurę o patronie CFK Waldemarze Dońcu oraz w nakładzie 700 egzemplarzy metodą drukarską, „Łódzka fotografia krajoznawcza – zarys dziejów” autorstwa Waldemara Dońca i Mirosława Zbigniewa Wojalskiego przy współfinansowaniu przez ROT WŁ.

Wydano ponadto II zeszyt „Studiów i materiałów CFK PTTK” poświęcony fotograficznej obróbce cyfrowej.

2012 r.

Wystawy:

- „Rowerzysta na szlaku” – wystawa pokonkursowa – Stadion Narodowy w Warszawie oraz Galeria ZG PTTK,
- „Z centralnej Polski – krajobrazy mniej znane”, fotografie Pawła Wojtyczki – Palmiarnia Ogrodu Botanicznego w Łodzi,
- „Botaniczne impresje” , fotografie Pawła Wojtyczki – Palmiarnia Ogrodu Botanicznego w Łodzi,
- „Krajobrazy światłoczułe”, fotografie Pawła Pierścińskiego – wspólnie z Kołem PTTK w Berlinie – Spiegel Salon w Berlinie,
- „Zabytki Łodzi” wystawa pokonkursowa wspólnie z TOnZ.

Wydano jeden numer kwartalnika krajoznawczego „Wędrownik”, przeprowadzono konkurs „Na rowerowym szlaku” w ramach Roku Turystyki Rowerowej.

Udostępnianie zbiorów:

2009 r.:

Udostępniono zdjęcia zabytków Łodzi do plansz wystawowych przed dworcem Łódź - Fabryczna na prośbę Biura Promocji i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Łodzi,

Przekazano kilka kopii polskich zdjęć zabytkowych organizatorom konferencji YPERIA 2009 w Grecji,

Na bieżąco udostępniano zbiory i materiały dla potrzeb m.in.: studentów szkół wyższych i Polskiej Agencji Fotografów „Forum”, wydawnictw PTTK, Studia Filmowego „KADR”.

2010 r.

Na bieżąco udostępniano zbiory i materiały dla potrzeb m.in.: uczniów szkół średnich oraz studentów szkół wyższych. Przygotowywano materiały fotograficzne dla Polskiej Agencji Fotografów „FORUM”.

2011 r.

Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Łódzkiego – fotografie promujące Łódź i województwo łódzkie, Ośrodek KARTA – fotografia ruin getta warszawskiego autorstwa Edwarda Falkowskiego, rodzina Adama Chyżewskiego – zdjęcia do wspomnieniowej prezentacji multimedialnej, rodzina Edwarda Jabłońskiego – zdjęcia do artykułu wspomnieniowego, Muzeum Miasta i Rzeki Warty – wypożyczenie dwóch wystaw kompletnych, Okręgowa Izba Lekarska w Łodzi – osprzęt wystawowy, Zarząd Osiedla „Nowosolna” – osprzęt wystawowy.

Sprzedaż współczesnych zdjęć Łodzi do biura promocji miasta Łodzi.

2012 r.

Wydawnictwo Szkolne PWN – archiwalne fotografie Łodzi, Okręgowa Izba Lekarska w Łodzi – sztalugi wystawowe, Wytwórnia Filmów Dokumentalnych i Fabularnych, Kierownictwo Produkcji Filmu „Dziewczyna z szafy” – wypożyczenie slajdów do filmu, Wydawnictwo „MUZA” – zdjęcia do publikacji poświęconej schroniskom górskim, Stowarzyszenie Miłośników Człada – zdjęcia Jerzego Żymierskiego, Dyrekcja Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich – archiwalne fotografie turystów.

Dokumentowanie:

Wykonano dokumentację fotograficzną niedostępnych wewnątrz d. pałacu Gustawa Adolfa Kindermanna w Łodzi, dokumentację wraz ze zdjęciami krajoznawczymi konferencji YPERIA 2009.

Obsługa foto-video podczas XVII Walnego Zjazdu PTTK, Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie, obchodów 60-lecia PTTK.

Bieżąca dokumentacja fotograficzno-filmowa działalności Towarzystwa.

Edukacyjne:

2009 r.

- Prowadzenie warsztatów fotograficznych w Palmiarni Ogrodu Botanicznego w Łodzi w okresie ferii zimowych,
- Prowadzenie prelekcji dotyczącej działalności CFK PTTK oraz technik fotograficznych dla młodzieży licealnej,
- Udział CFK w szkoleniach Natura 2000,

- Szkolenie Społecznych Opiekunów Zabytków wraz ze szkoleniem z zakresu fotografii architektury, przy współpracy z Komisją Opieki nad Zabytkami ZG PTTK oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2010 r.

- Szkolenie fotograficzne dla redakcji „Na Sieradzkich Szlakach” w Sieradzu,
- Organizacja wspólnie z KFK ZG PTTK części edukacyjnej Forum Fotografii Krajoznawczej w Radkowie na Dolnym Śląsku,
- Szkolenie młodzieży z Salezjańskiego Koła PTTK,
- Recenzja albumu fotograficznego o Łęczycy,
- Przygotowanie materiałów szkoleniowych o fotografii dla IFK dwie wersje, dla dorosłych i dla młodzieży.

2011 r.

- Szkolenie fotograficzne dla nauczycieli szkół podstawowych – opiekunów SKKT we współpracy z WODN,
- Organizacja wspólnie z KFK ZG PTTK części edukacyjnej Forum Fotografii Krajoznawczej w Srebrnej Górze na Dolnym Śląsku - dwa referaty CFK,
- Szkolenie fotograficzne wraz z warsztatami dla młodzieży ze starszych klas szkoły podstawowej,
- Współorganizacja spotkania edukacyjnego Pawła Pierścińskiego w Muzeum PTTK w Warcie,
- Przygotowanie prezentacji o szkodliwości lampy błyskowej dla zabytków ruchomych i wygłoszenie na Festiwalu Filmów Turystycznych FILMAT.

2012 r.

- Organizacja wspólnie z KFK ZG PTTK części edukacyjnej Forum Fotografii Krajoznawczej w Łowiczu,
- Dwa szkolenia wprowadzające w fotografię dla uczniów szkół podstawowych,
- Szkolenie kadry wojskowej PTTK na Dolnym Śląsku,
- Wykłady z fotografii na Uniwersytecie Dziecięcym Politechniki Łódzkiej.

Organizacyjne:

2009 r.

- Organizacja spotkania Polish Tourfilm Academy,
- Organizacja, wspólnie z KFK ZG PTTK FORUM Fotografii Krajoznawczej Sulistrowickach na Dolnym Śląsku,
- Udział Dyrektora CFK w jury Międzynarodowego Festiwalu Filmów Turystycznych w Płocku (ITFF),
- Aktywny udział i ocena prac w konkursach fotograficznych: „Przyroda Wokół Nas”, „Zabytki Łodzi” – TOnZ, „90 lat województwa łódzkiego” – dyrekcja PKWŁ,

- Jury etapu regionalnego Polskiego Przeglądu Diaporamy, Szczecin 2009.
  - 2010 r.
  - Organizacja Krajowej Narady Fotografii Krajoznawczej PTTK,
  - Organizacja Forum Fotografii Krajoznawczej w Radkowie,
  - Współorganizacja Krajowej Narady Opieki nad Zabytkami PTTK,
  - Obsługa bieżąca Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK,
  - Współpraca przy organizacji VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego (członkostwo w Zespole Naukowo- Programowym Kongresu),
  - Współpraca z RPK PTTK w Łodzi i redakcją „Wędrownika”,
  - Udział w pracach Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego,
  - Współpraca z innymi organizacjami pozarządowymi, w tym Stowarzyszeniem Pilotów Wycieczek, Izbą Turystyki, TOnZ i innymi,
  - Współpraca z Urzędem Marszałkowskim i Urzędem Miasta Łodzi,
  - Współudział w organizacji obchodów ŚDT w woj. łódzkim w Spale.
- Ponadto dyrektor CFK brał udział w jury następujących konkursów:
- „Budowle obronne” organizowany przez O/PTTK przy SOW we Wrocławiu,
  - „Fototour 2010” organizowany przez O/PTTK przy SOW we Wrocławiu,
  - Konkurs „Polska nieznana – Polen unbekannt”,
- Konkurs fotograficzny organizowany przez portal internetowy „Herbaty Świata”,
- Konkurs na „Najlepszy produkt turystyczny woj. łódzkiego” (ROT WŁ),
  - Konkurs na „Najlepszą pamiątkę woj. łódzkiego” (ROT WŁ),
- Dyrektor CFK i starszy kustosz tworzyli regionalne jury oceniające prace w ramach ogólnopolskiego przeglądu diaporam Szczecin 2010.

2011 r.

- Obsługa bieżąca Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK,
  - Organizacja Forum Fotografii Krajoznawczej w Srebrnej Górze,
  - Współpraca z RPK PTTK w Łodzi i redakcją „Wędrownika”,
  - Udział w pracach Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego,
  - Współpraca z innymi organizacjami pozarządowymi (w tym Stowarzyszeniem Pilotów Wycieczek, Izbą Turystyki, TOnZ i innymi),
  - Współpraca z Urzędem Marszałkowskim i urzędem Miasta Łodzi,
  - Współudział w organizacji obchodów ŚDT w woj. łódzkim.
- W 2011 r. dyrektor CFK brał udział w jury następujących konkursów:
- „Budowle obronne” organizowany przez O/PTTK przy SOW we Wrocławiu,
  - „Fototour 2011” organizowany przez O/PTTK przy SOW we Wrocławiu,

- Konkurs „Polska nieznana – Nasze rodzinne wędrowanie,
  - Konkurs fotograficzny „uRok Lasu” organizowany przez Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich,
  - Konkurs na „Certyfikat Informacji Turystycznej woj. łódzkiego” (ROT WŁ),
  - Konkurs na „Najlepszą pamiątkę woj. łódzkiego” (ROT WŁ),
- Dyrektor CFK i Starszy Kustosz tworzyli regionalne jury oceniające prace w ramach ogólnopolskiego przeglądu diaporam Szczecin 2011.

2012 r.

- Obsługa bieżąca Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK,
- Organizacja Forum Fotografii Krajoznawczej w Łowiczu,
- Współpraca z RPK PTTK w Łodzi i redakcją „Wędrownika”,
- Udział w pracach Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego,

Udział w konkursach:

- „Rowerzysta na szlaku” – ogólnopolski,
- „Zabytki Łodzi”,
- „Zabytkowe budowle obronne”,
- „Łódź w obiektywie” – szkolny,
- „Województwo w sercu Polski” – wspólnie ze Studenckim Kołem Naukowym Geografów Turyzmu UŁ.

Archiwizacyjne:

- skatalogowano nabieżąco materiały fotograficzne z imprez plenerowych KFK ZG PTTK oraz wystaw KFK ZG PTK i CFK PTTK oraz własne materiały fotograficzne i dokumentacyjne,
- prowadzono bieżące prace archiwizacyjne i katalogowe, prowadzono na bieżąco katalog cyfrowy (zabezpieczony na innych nośnikach) oraz skanowano i zapisywano na nośnikach cyfrowych aktualnie opracowywane zdjęcia,
- oryginały zdjęć zabezpieczano w kopertach bezkwasowych z rezerwą zasadową i przeprowadzano niezbędne prace konserwatorskie zdjęć,
- do końca 2012 roku skatalogowano 152 890 vol. materiałów fotograficznych.

6.4. Komisja Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK

Komisja Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK wyłoniona na Krajowej Radzie Aktywu Fotografii Krajoznawczej 28 lutego 2010 r. została podzielona na zespoły problemowe:

Główny Referat Weryfikacyjny

Marcin Czerwiński – przewodniczący zespołu

Henryk Hadasz – członek

Mirosław Kubiak – członek

Zespół do Spraw Szkolenia

Krzysztof Maciejewski - przewodniczący zespołu

Ryszard Wrzosek - członek

Paweł Wojtyczka – członek

Zespół Archiwizacji Zbiorów

Paweł Wojtyczka – przewodniczący Zespołu

Wilhelm Szarżanowicz - członek

Komisja kontynuowała strategię działania opracowaną w czasie poprzednich kadencji, pozwalającą przetrwać i zachować znaczący dorobek poprzedników. Najważniejszymi kierunkami działań Komisji było:

- upowszechnianie wiedzy o fotografii krajoznawczej,
- kontynuacja gromadzenia w CFK dokumentacji fotograficznej kraju,
- wymianę informacji, integrację i współpracę z Komisjami ZG PTTK,
- wymianę informacji, integrację i współpracę z Instruktorami Fotografii PTTK w całej Polsce,
- tworzenie nowych struktur na terenie Polski ,
- podjęcie próby przystąpienia do międzynarodowej organizacji „International Tourfilm Academy”.

Zebrań Komisji odbywały się w zależności od dostępnych środków finansowych raz na kwartał. W trakcie spotkań omawiano problematykę szkoleń kadry na najbliższe lata, nowe sposoby popularyzacji fotografii krajoznawczej. Ważnym aspektem dyskusji była ochrona praw autorskich dzieł fotograficznych, a także nowe techniki fotograficzne.

Do wszystkich oddziałów PTTK na terenie Polski została rozesłana informacja o celach i zadaniach Komisji Fotografii Krajoznawczej PTTK, zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnych.

W związku z coraz łatwiejszym dostępem do sprzętu audio – wideo, trwają prace nad uaktualnianiem i upraszczaniem regulaminu OFK. Została wprowadzona Popularna Odznaka Fotografii Krajoznawczej PTTK. Ponadto zmieniono kryteria zdobywania uprawnień Instruktora Fotografii PTTK dostosowując je do obowiązującego statutu PTTK

Zostały uregulowane sprawy Kapituły Nagrody im. Fryderyka Kremsera. Na Forum zostały wręczone nominacje członkom Kapituły Nagrody do jej składu. Do Kapituły zostały powołane następujące osoby:

Wanda Skowron – przewodnicząca,

Mirosław Zbigniew Wojalski – sekretarz,

Jerzy Wygoda – członek,

Paweł Pierściński – członek,

Andrzej Danowski – członek.

W 2010 r., Komisja Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK złożyła wniosek o nadanie Centrum Fotografii Krajoznawczej im. Waldemara Dońca, pomysłodawcy i założyciela CFK PTTK. Wniosek został zaakceptowany przez ZG PTTK i w dniu 8 października 2011 r. Centrum Fotografii Krajoznawczej otrzymało Jego imię.

W 2012 r. przypadła 40 rocznica powstania Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK, z tej okazji na Forum w Łowiczu KFK zostały wręczone przez Prezesa ZG PTTK, dyplomy i odznaczenia PTTK oraz Nagrody Honorowe im. F. Kremsera.

Prowadzona jest strona internetowa <http://kfk.pttk.pl>, na niej została utworzona wirtualna Galeria Fotografów Krajoznawców, prezentująca ich dorobek. Umieszczono na niej również do pobrania druki: kwestionariusz Instruktora Fotografii Krajoznawczej i wniosek o nadanie uprawnień Instruktora Fotografii. Za stronę odpowiada kol. Marcin Czerwiński.

Zostały przejęte zbiory przezroczy barwnych do archiwum CFK od kol. Jerzego Załęskiego oraz film od kol. Mieczysława Zadberga z działalności Komisji Oddziału Fabryczna PTTK we Wrocławiu, a także zbiory filmowe Towarzystwa Miłośników Komunikacji Miejskiej z Wrocławia.

Komisja podjęła się również zabezpieczenia poprzez digitalizację dla przyszłości zbiorów tematycznych, nagradzanych zestawów przezroczy kol. Mirosława Wojalskiego .

Zespół do spraw szkolenia w czasie trwania Ogólnopolskich Forów w latach 2010-13 realizując wytyczne, zawarte w regulaminie Komisji przeprowadzał szkolenia uczestników z zakresu:

- prawa autorskiego - prowadzący Andrzej Kowol,
- metodyki prowadzenia szkoleń fotograficznych - prowadzący Andrzej Danowski,
- rozwoju technicznego sprzętu rejestrującego oraz sprzętu audio – video, a także nowej generacji rzutników multimedialnych i ekranów, oprogramowania do fotografii trójwymiarowej (3D) - Krzysztof Maciejewski,
- zmian w regulaminie OFK – Marcin Czerwiński.

Po latach stagnacji zaczynają odradzać się terenowe ogniwa fotografii PTTK, powstała Pomorska Komisja Fotografii Krajoznawczej, oprócz tego działa Komisja Fotografii Krajoznawczej w Wałbrzychu i Rzeszowie, W grudniu 2012 r. otrzymaliśmy informacje o utworzeniu Komisji Fotografii Krajoznawczej PTTK w Elblągu. Łącznie dysponujemy już czterema nowymi terenowymi ogniwami utworzonymi w tej kadencji.

Członkowie Komisji publikowali swoje prace (zdjęcia i artykuły) na łamach: „Gościńca”, „Wędrownika”, biuletynu „Jedziemy”, „Na szlaku”, oraz

w Zeszytach Szkoleniowych Centrum Fotografii Krajoznawczej, a także na stronach internetowych własnych i dotyczących turystyki, propagujących krajoznawstwo np.: Gmina Kąty Wrocławskie, Oleśnica Mała i inne. Prowadzili też szkolenia i prelekcje w swoich macierzystych oddziałach PTTK.

W związku z „Rokiem Turystyki Rowerowej” opracowano i przekazano do ZG PTTK 7 tras wycieczek rowerowych z okolic Sułowa w Dolinie Baryczy z opisami tras i zdjęciami.

Przedstawiciel Komisji brał trzykrotnie udział w jury konkursu fotograficznego wojskowych kół PTTK organizowanym przez oddział wojskowy PTTK przy Klubie ŚOW we Wrocławiu a także w szkoleniu fotograficznym dla kadry PTTK w Wojsku Polskim.

Zorganizowano 4 szkolenia fotograficzne dla młodzieży szkolnej i 4 konkursy fotograficzne ogólnopolskie związane z poszczególnymi latami turystyki specjalistycznej.

W ramach współpracy z Komisjami ZG PTTK – Komisja Turystyki Kolarskiej ZG PTTK zleciła członkom Komisji wykonanie obsługi fotograficznej Ogólnopolskiego Rowerowego Rajdu w Gródku nad Dunajcem.

Ponadto został opracowany i przekazany projekt instalacji audiowizualnej sali posiedzeń ZG PTTK. Na bieżąco wykonywana była dokumentacja uroczystości, obchodów, rajdów itp. – tam gdzie Komisja była zaproszona.

Ogólnopolskie Forum Fotografii Krajoznawczej jest najważniejszą centralną imprezą Komisji Fotografii Krajoznawczej ZG PTTK organizowaną raz do roku. W 2010 r. Forum odbyło się w czerwcu w Radkowie, uprawnienia IF PTTK otrzymały dwie osoby, w następnym roku Forum odbyło się w Srebrnej Górze uprawnienia IF PTTK otrzymał jeden uczestnik. W 2012 r. Forum zostało zorganizowane w Łowiczu, było to czterdzieste jubileuszowe spotkanie kadry Fotografii Krajoznawczej. W trakcie obrad Forum w Łowiczu mianowano 8 kandydatów na Instruktora Fotografii PTTK, którzy uzyskali rekomendację. W październiku w trybie specjalnym z rekomendacji KFK mianowano jednego kandydata na IF PTTK.

Kolejne Forum Fotografii Krajoznawczej, w Chełmsku Śląskim w powiecie kamiennogórskim odbędzie się w czerwcu 2013 r.

Wszystkie wymienione wyżej imprezy zostały zorganizowane dzięki pomocy finansowej Zarządu Głównego PTTK.

Powstały terenowe referaty weryfikacyjne OFK w Gdyni, Łodzi, Rzeszowie, Wrocławiu, Szczecinie i Gdańsku. W wyniku ich działalności Główny Referat Weryfikacyjny zweryfikował następującą liczbę odznak Fotografii Krajoznawczej.

Stopień odznaki OFK	Liczba przyznanych odznak w latach		
	2010	2011	2012
Popularna	13	3	0 (weryfikują instruktorzy)
Brązowa	17	2	0 (weryfikują instruktorzy)
Srebrna	6	3	10
Złota	4	2	9
Duża	1	0	0
łącznie	41	10	19

6.5 Centralna Biblioteka PTTK im. Kazimierza Kulwiecia

Centralna Biblioteka PTTK jako specjalistyczna jednostka programowa PTTK, gromadzi piśmiennictwo w postaci druków zwartych i ciągłych, multimediiów i dokumentów życia społecznego z zakresu szeroko pojętej turystyki, w szczególności z zakresu historii turystyki PTTK i jego oddziałów. Każdy rodzaj zbiorów jest rejestrowany w odrębnych księgach inwentarzowych i wykazywany w odrębnych katalogach kartkowych i komputerowych.

W latach 2009-2012, zbiory Centralnej Biblioteki PTTK powiększyły się o 1600 jednostek bibliotecznych i na koniec roku 2012 wynoszą 56.960 jednostek bibliotecznych. Wartość zakupionych książek i map oraz darowizn wynosi łącznie 39.078,72 zł.

Zakupy piśmiennictwa do zbiorów bibliotecznych były finansowane ze środków Zarządu Głównego PTTK, natomiast dary pochodzą od osób fizycznych, instytucji, wydawnictw (Wydawnictwo PTTK „Kraj” i Oficyna Wydawnicza „Rewasz”) oraz redakcji czasopism turystycznych. Ponadto 10.400 zł wydano na oprawę introligatorską książek i czasopism.

Corocznie kierowane były do właściwych ministerstw wnioski o dofinansowanie działalności Biblioteki i RPK.

W roku 2009 do Ministerstwa Sportu i Turystyki złożono wnioski o dofinansowanie ze środków publicznych zadań:

- „Archiwizacja cyfrowa zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego jako element tworzenia powszechnego narzędzia systemu doskonalenia kadr dla turystyki” – przyznano 10.000 zł,
- „Utrzymanie i zakup wydawnictw do zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego służących szkoleniu kadr turystycznych” – nie przyznano środków.
- PROGMAN elektroniczny katalog wydawnictw turystycznych Centralnej Biblioteki i regionalnych pracowni krajoznawczych Polskiego Towarzy-

stwa Turystyczno-Krajoznawczego jako element tworzenia powszechnego narzędzia systemu doskonalenia kadr dla turystyki” – nie przyznano środków.

W roku 2009 do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego złożono wniosek pn. „Tworzenie zasobów informacyjnych regionalnych pracowni krajoznawczych PTTK” - nie przyznano środków.

W roku 2009 do Programu Operacyjnego Funduszu Inicjatyw Obywatelskich przy współpracy Regionalnego Oddziału PTTK w Białymstoku złożono wniosek o dofinansowanie zadania pn. „Regionalizm on-line. Rozwój potencjału regionalnej pracowni krajoznawczej” – przyznano 40.000 zł.

W roku 2010 do Ministerstwa Sportu i Turystyki złożono wnioski o dofinansowanie ze środków publicznych zadań:

- „Utrzymanie i zakup wydawnictw do zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki i regionalnych pracowni krajoznawczych Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego służących szkoleniu kadr turystycznych” – nie przyznano środków
- „Archiwizacja cyfrowa zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego jako element tworzenia powszechnego narzędzia systemu doskonalenia kadr dla turystyki” – przyznano 11.400 zł.

W roku 2010 do Ministerstwa Sportu i Turystyki złożono wnioski o dofinansowanie ze środków publicznych zadań:

- „Archiwizacja cyfrowa zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego jako elementu tworzenia powszechnego narzędzia systemu doskonalenia kadr dla turystyki” – nie przyznano środków.
- „Szkolenie liderów krajoznawstwa Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego służącego wzmocnieniu potencjału społecznych kadr turystycznych” – nie przyznano środków.
- „XX Jubileuszowy Ogólnopolski Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej jako element powszechnej edukacji krajoznawczej” – nie przyznano środków.

W roku 2011 do Ministerstwa Sportu i Turystyki złożono wnioski o dofinansowanie ze środków publicznych zadania „Archiwizacja cyfrowa zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego jako elementu tworzenia powszechnego narzędzia systemu doskonalenia kadr dla turystyki” – nie przyznano środków.

W roku 2012 do Narodowego Instytutu Archiwizacji złożono wniosek o dofinansowanie ze środków publicznych zadania „Archiwum PTTK” – nie przyznano środków.

W latach 2009-2012 ze zbiorów bibliotecznych CB PTTK skorzystało 5291 czytelników, którym udostępniono 22.067 druków zwartych, 2579 vol. czasopism oraz 160 jednostek kartograficznych. W ciągu okresu sprawozdawczego udostępniono 24.806 jednostek bibliotecznych. W okresie sprawozdawczym Biblioteka nie świadczyła usług bibliotecznych w okresie od lipca 2011 do maja 2012 roku.

Ze zbiorów biblioteki prezencyjnie korzysta każdy zainteresowany problematyką turystyczną (Ustawa o bibliotekach z 1997 r.), natomiast prawo do wypożyczeń przysługuje wyłącznie członkom PTTK z aktualną legitymacją członkowską (legitymacja PTTK pełni rolę karty bibliotecznej). Statystycznie najliczniejszą grupę czytelników biblioteki stanowi młodzież studencka uczelni turystycznych państwowych i prywatnych.

Ze względu na bardzo zróżnicowany stopień metodycznego i informacyjnego przygotowania młodzieży, pracownicy biblioteki służą radą i pomocą w zakresie informacji naukowej, metodyki pisania prac i doborze piśmiennictwa. Potrzeby i oczekiwania tej grupy czytelniczej mają wpływ na profilowanie zbiorów bibliotecznych oraz modyfikowanie funkcjonujących systemów informacyjnych.

Centralna Biblioteka PTTK prowadzi również kwerendy tematyczne w zbiorach własnych oraz wykonuje w miarę potrzeb skany wybranych materiałów na zlecenie komisji ZG PTTK, oddziałów PTTK, działaczy i pracowników naukowych.

Biblioteka współpracuje z komisjami Zarządu Głównego PTTK, zarówno merytorycznie, jak również organizacyjnie, gościnnie udostępniając swoje pomieszczenia odbywanym spotkaniom. Wymienić tu należy Radę Programową ds. Młodzieży Szkolnej, Komisję Historii i Tradycji ZG PTTK, Komisję Krajoznawczą w szczególności w zakresie współpracy z regionalnymi pracownikami krajoznawczymi uczestnicząc czynnie w zakresie realizacji programów dorocznych szkoleń kierowników RPK.

Od 2010 roku biblioteka włączyła się w promocję dorocznego Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej:

- zbudowana została strona internetowa Przeglądu,
- zaprojektowano nowy layout, opracowano i wydano regulamin Przeglądu,
- zadbano o promocję Przeglądu na Warszawskich i Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie w maju 2010 r. i w latach następnych oraz o promocję e-mailingową i na portalach internetowych,
- wydano katalog pokonkursowy w postaci tradycyjnej i na CD.

Decyzją Komisji Krajoznawczej ZG PTTK publikacje nadsyłane na konkurs od roku 2010 trafiają do zbiorów Centralnej Biblioteki PTTK. W latach

2010-2012 do zbiorów Biblioteki trafiły 324 publikacje, 17 map i 21 dubletów o łącznej wartości 8.118,00 zł.

Biblioteka nawiązała współpracę w zakresie wymiany międzybibliotecnej (publikacji własnych i zeszytów naukowych) z bibliotekami uczelni turystycznych lub prowadzących kierunki turystyczne: Akademią Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Katowicach, Krakowie i Wrocławiu, Instytutem Turystyki i Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie, Politechniką w Opolu i Białymstoku, Wydziałem Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziałem Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wyższą Szkołą Turystyki i Hotelarstwa w Częstochowie i Gdańsku, Wyższą Szkołą Turystyki i Rekreacji w Warszawie, Wyższą Szkołą Hotelarstwa, Gastronomii i Turystyki w Warszawie oraz Almamer w Warszawie, Biblioteką Muzeum Wojska Polskiego, Wyższą Szkołą – Edukacja w Sporcie w Warszawie i Wyższą Szkołą Kultury Fizycznej i Turystyki w Pruszkowie. Prowadzone są również wypożyczenia międzybiblioteczne.

Biblioteka świadczy usługi kserograficzne, ponadto dopuszczane jest fotografowanie dokumentów aparatami cyfrowymi przez użytkowników biblioteki.

Działalność promocyjno-wystawiennicza

W roku 2007 Biblioteka przejęła pieczę nad Galerią PTTK i w latach 2009-2012 zorganizowane zostały liczne wystawy. W roku 2009 roku prezentowano 8 wystaw: wystawa dziecięcych prac pokonkursowych (literackich, malarskich i fotograficznych) zorganizowana w ramach Roku Przyrody pt. „O czym szumi las...”; fotograficzna „Spod znaku Krzyża i ... PTTK” (pamięci ks. Jerzego Pawlika); malarska „Moje spojrzenia” – Teresy Dżiczkaniec; fotograficzna „Mazowiecka kraina Józefa Chełmońskiego”; dokumentacyjna „Prof. Michał Pieszko”; fotograficzna „Beskid Sądecki” Szymona Barny. Biblioteka wzięła również udział w przygotowaniu wystawy fotograficznej z życia Towarzystwa pt. „Nasze wędrowanie – czyli jedna treść, a wiele form”, prezentowanej na XVII Walnym Zjeździe Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. W roku 2010 prezentowanych było 5 wystaw: „Beskid Sądecki” Szymona Barny, „Monochromatyczne wspomnienia. Krajobraz i architektura” Jolanty i Tomasza Dziubińskich, wystawa prac dziecięcych z konkursu „Moje najmilsze chwile spędzone nad wodą”, wystawa poświęcona pamięci Michała Peszki oraz z okazji 50-lecia Komisji Imprez na Orientację. W ciągu 2011 roku zorganizowano 5 wystaw: fotograficzna „Kwiat uśmiechem przyrody” Szymona Barny, fotograficzna „Krynica i Małopolska” Marii Zwierzchowskiej, malarska wystawa jubileuszowa z okazji 100. rocznicy urodzin Ferdynanda Drabika, wystawa pokonkursowych dziecięcych prac plastycznych i fotograficznych pt. „Turystyczna Rodzinka” oraz książkowa pt. „Nowości ze zbiorów Centralnej Biblioteki PTTK”. W roku 2012 zorganizowano wystawę Romana Mirowskie-

go „Album Polski”, „Fotografia Mieczysława Karłowicza” ze zbiorów COTG w Krakowie, „Turystyka w kalendarzykach listkowych” Leszka Białkowskiego, „Skarby kultury i literatury polskiej” ze zbiorów CBPTTK, „Okruchy Ziemi” wystawa fotograficzna Szymona Barny, „Historia Komisji Turystyki Pieszej ZGPPTK”. Odbyła się również promocja książki Krzysztofa R. Mazurskiego „Historia turystyki sudeckiej”.

W latach 2009-2012 zainteresowanym 9. oddziałom PTTK użyczona została wystawa „Polskie Towarzystwo Krajoznawcze 1906-1950”, uświetniająca obchody jubileuszowe oddziałów. Ponadto biblioteka udostępniła swoje zbiory na wystawę książek poświęconą Zygmuntowi Glogerowi Muzeum Regionalnemu w Siedlcach.

W dalszym ciągu problemem jest gromadzenie przez Bibliotekę w zbiorach piśmiennictwa wydawanego przez koła, kluby i oddziały Towarzystwa na terenie Polski. Nie wszystkie publikacje ze znakiem PTTK trafiają do zasobu bibliotecznego Centralnej Biblioteki PTTK. Inaczej wygląda sytuacja czasopism turystycznych, wydawanych najczęściej przy współpracy pracowni krajoznawczych PTTK. Te napływają regularnie, do końca 2012 roku Towarzystwo wydawało 23 tytuły periodyków ogólnopolskich, regionalnych i informatorów (niektóre z nich ukazują się nieregularnie).

Trudnym zagadnieniem, w dalszym ciągu nie rozwiązany, jest problem wieloletniego przetrzymywania książek przez czytelników mimo wielokrotnych monitów.

Uchwałą Zarządu Głównego PTTK nr 193/XIV/2007 z dnia 16 czerwca 2007 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu i struktury organizacyjnej Biura Zarządu Głównego PTTK oraz zasad nadzoru nad jednostkami korzystającymi z osobowości prawnej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Biblioteka pełni nadzór organizacyjny i merytoryczny nad Archiwum PTTK, mieszczącym się przy ul. Hożej 41 w Warszawie. Od roku 2006 obowiązki archiwisty pełni Monika Iglicka.

Biblioteka zatrudnia dwóch bibliotekarzy, do których obowiązków należy całokształt prac organizacyjnych i merytorycznych, związanych z gromadzeniem, ewidencjonowaniem, opracowywaniem i udostępnianiem zbiorów oraz budowaniem nowoczesnego systemu informacyjnego w obrębie biblioteki, spójnego z bibliotekarskimi standardami. Obowiązki kierownika biblioteki pełniła Maria Janowicz, bibliotekarka Monika Luty.

Komputeryzacja i digitalizacja

Kontynuowane są prace nad budowaniem katalogu komputerowego, w którym rejestrowane jest piśmiennictwo wpływające do zasobów bibliotecznych (program MAK21, opis bibliograficzny 2°, hasła przedmiotowe, indeksy

wyszukiawcze). W roku 2009 zasób katalogowy został przekonwertowany do programu Progman (wspólny dla Biblioteki i 24. regionalnych pracowni krajoznawczych) i jest dostępny poprzez Internet. Katalogi komputerowe zarówno biblioteczne, jak i RPK, dostępne są na stronie www.bibliotekapttk.pl i www.pracowniapttk.pl. Statystyki obu stron internetowych wskazują na ok. 2,5 tys. odwiedzin miesięcznie, co w skali roku daje ok. 60 tys. odwiedzin wirtualnych na stronie biblioteki i RPK.

W roku 2010 zakończono prace nad nową stroną internetową biblioteki, na której oprócz kompletnych katalogów komputerowych informujących o drukach znajdujących się w CB PTTK dostępne są również zasoby cyfrowe zdigitalizowane w latach 2009-2010. Znowelizowana strona internetowa Biblioteki wg statystyk cieszy się dużym zainteresowaniem internautów, a w szczególności czasopisma krajoznawcze, z „Ziemią” i „Orlim Lotem” na pierwszych miejscach. Wyniki te wyraźnie wskazują, że przyjęty kierunek działalności Biblioteki w obszarze internetowym był jak najbardziej słuszny.

W roku 2010 Centralna Biblioteka PTTK wraz z Komisją Krajoznawczą ZG PTTK oraz Regionalnym Oddziałem PTTK z Białegostoku podjęła realizację projektu komputeryzacji katalogów bibliotecznych sieci 24 regionalnych pracowni krajoznawczych Towarzystwa, znajdujących się na terenie Polski. Projekt pn. „Regionalizm on-line. Rozwój potencjału regionalnej pracowni krajoznawczej” był finansowany ze środków Programu Operacyjnego Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i Zarządu Głównego PTTK. Wyniki projektu dostępne są na www.pracowniapttk.pl.

W 2009 roku Ministerstwo Sportu i Turystyki po raz drugi przyznało środki finansowe na rozpoczęcie budowy zasobów cyfrowych. Na stronie www.bibliotekapttk.pl zamieszczone zostały zdigitalizowane roczniki ZIEMIA z lat 1910-2006. W roku 2010 zdigitalizowano *Orli Lot* 1920-1939 i 1947-1950, *Roczniki, Statuty, Uchwały i Sprawozdania* Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, *Biuletyn PTK* 1945-1950, *Biuletyn PTTK* 1957-1958, *Biuletyn Informacyjny PTTK* 1958-1972, *Informacje Zarządu Głównego PTTK* 1981-2000 oraz kilka innych tytułów krajoznawczych: *Informator Turystyczny, Kresy, Młody Geograf, Młody Krajoznawca, Młody Krajoznawca Śląski, Nasz Widnokrąg, Nowiny Krajoznawcze, Przegląd Krajoznawczy, Turysta, Wiadomości Krajoznawcze, Z bliska i z daleka, Ziemia Kaliska, Ziemia Lidzka, Ziemia Nadnotecka, Ziemia Olkuska, Ziemia Pińska, Ziemia Podhalańska, Ziemia Tomaszowska i Ziemia Wołyńska*. W roku 2011 zdigitalizowano „Jantarowe Szlaki” z lat 1959-2009, wydawane przez Oddział Gdański PTTK.

Całość dotychczas zdigitalizowanych zasobów dostępna jest na stronie internetowej Centralnej Biblioteki PTTK www.bibliotekapttk.pl w zakładce „zasoby on-line”. Zeskanowane roczniki w postaci plików PDF poprzez za-

mieszczone wyszukiwarki można przeglądać wg różnych kryteriów: numeru i roku wydania, autora czy tytułu.

Projekt był współfinansowany przez PTTK i Ministerstwo Sportu i Turystyki.

Regionalizm on-line

W celu szerszego umożliwienia dostępu do księgozbiorów bibliotecznych RPK temat zbudowania interaktywnych komputerowych katalogów poprzez opracowanie i wdrożenie programu komputeryzacji regionalnych pracowni krajoznawczych Towarzystwa podejmowany był już od kilku lat. W roku 2009 ze środków finansowych otrzymanych z Programu Operacyjnego Funduszu Inicjatyw Obywatelskich zrealizowany został projekt „Regionalizm on-line. Rozwój potencjału regionalnej pracowni krajoznawczej”, dotyczący wdrożenia jednolitego komputerowego informacyjnego systemu katalogowego w regionalnych pracowniach krajoznawczych PTTK. Projekt przewidywał przeszkolenie wszystkich kierowników regionalnych pracowni krajoznawczych PTTK i pracowników Centralnej Biblioteki PTTK w zakresie budowania bibliotecznych katalogów komputerowych w oparciu o profesjonalny program biblioteczny. Dwudniowe szkolenie przeprowadzone zostało w Ośrodku Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów przez przedstawiciela firmy Progman z Gdyni oraz w siedzibie ZG PTTK w Warszawie w dniach 10-11 września 2009 roku. Podstawowymi zagadnieniami, będącymi przedmiotem prowadzonych zajęć było zapoznanie się uczestników szkolenia z pracą w programie bibliotecznym oraz poznanie podstaw opisu bibliograficznego książki. W szkoleniu wzięli udział kierownicy 23. regionalnych pracowni krajoznawczych lub osoby przez nich wskazane, które były bezpośrednimi współrealizatorami zadania z ramienia pracowni. Łącznie udział w szkoleniu wzięło 31 osób.

Szkolenie poprzedzone zostało wyborem programu bibliotecznego, spośród 4. ofert komisja wybrała produkt firmy Progman, jako najbardziej przyjazny humanistom, z łatwym interfejsem i nieskomplikowaną procedurą wprowadzania danych. Nie bez znaczenia również była niezbyt wygórowana cena jednostkowa pojedynczej sublicencji oraz możliwość instalacji w komputerach pracowni na terenie Polski. Uczestnicy szkolenia otrzymali program „Biblioteka Publiczna” wraz z sublicencją oraz certyfikaty potwierdzające udział w szkoleniu.

I etapem realizacji projektu było podpisanie umów na podjęcie pracy przy budowaniu katalogów komputerowych z przedstawicielami wytypowanych w projekcie PO FIO pracowni: z Białegostoku, Gdańska, Olsztyna, Katowic, Poznania, Rzeszowa i Warszawy w realizację projektu oraz umów o nieodpłatne użyczenie pomieszczeń i sprzętu komputerowego regionalnych pracowni

krajoznawczych jako wkład własny instytucjonalny w realizację projektu.

II etapem projektu już wykraczającego poza ramy PO FIO było nawiązanie współpracy w zakresie budowy katalogów komputerowych z pozostałymi 16. pracownikami. Z inicjatywy Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK ze środków budżetowych, jakimi Komisja dysponuje na rzecz RPK, zakupione zostały licencje dla tych pracowni i podpisane umowy z ich przedstawicielami. Ponadto pracownie, które nie posiadały niezbędnego do realizacji zadania sprzętu komputerowego, otrzymały dotację celową na zakup komputerów.

W celu ułatwienia kontaktu oraz wymiany informacji wszystkie pracownie otrzymały odrębne adresy e-mailowe, zbudowane w oparciu o wcześniej zakupioną domenę: pracowniapttk.pl

Zbudowane katalogi były przesyłane głównie pocztą elektroniczną na adres Centralnej Biblioteki PTTK do końca listopada 2009 roku, zaś w grudniu przystąpiono do ich instalacji na stronie internetowej regionalnych pracowni krajoznawczych www.pracowniapttk.pl, utworzonej specjalnie w tym celu przez firmę Mikrofilm Service. Strona jest zbudowana w oparciu o nowoczesny system CMS, który pozwala na dostęp do niej oraz aktualizację poprzez indywidualne loginy. Poza katalogami komputerowymi na stronie zamieszczono aktualną informację o samych pracowniach wraz z historią tych placówek. Historia poszczególnych pracowni jest ustawicznie opracowywana przez kol. Annę Becker-Kulińską i sukcesywnie zamieszczana na stronie. Również zamieszczana jest historia pracowni, które istnieć przestały.

Projekt promowany był poprzez ulotkę reklamową zawierającą informacje o katalogach bibliotek RPK PTTK w Internecie oraz poprzez informację na stronach internetowych Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego www.pttk.pl, a także poprzez e-mailing.

Autorkami projektu są wiceprzewodnicząca Komisji Krajoznawczej kol. Małgorzata Pawłowska i kierownik Centralnej Biblioteki PTTK kol. Maria Janowicz, zaś opracowanie samego wniosku konsultowały kol. Jolanta Śledzińska i kol. Denise Ślęzak z Biura Zarządu Głównego PTTK.

Regionalny Oddział PTTK w Białymstoku był głównym realizatorem ww. projektu, zaś jego współpartnerami były Centralna Biblioteka PTTK i Komisja Krajoznawcza Zarządu Głównego PTTK w Warszawie.

Osobami odpowiedzialnymi za realizację projektu byli: kol. Dariusz Kuźlewski, kierownik, kol. Katarzyna Pierwienis-Laskowska – sekretarz Regionalnego Oddziału PTTK w Białymstoku, kierownik projektu „Regionalizm on-line”, kol. Małgorzata Pawłowska – wiceprzewodnicząca Komisji Krajoznawczej ZG PTTK, ekspert projektu i kol. Maria Janowicz – kierownik Centralnej Biblioteki PTTK, ekspert projektu.

Docelowo na stronie www.pracowniaptk.pl znalazły się katalogi 24. pracowni i zamieszczone zostały informacje o wszystkich pracowniach. Projekt jest corocznie kontynuowany poprzez rozbudowywanie katalogów przez kierowników RPK, te zaś są aktualizowane na stronie internetowej. Nad pracami aktualizacyjnymi czuwa Komisja Krajoznawcza i Centralna Biblioteka PTTK.

Zmiana siedziby Biblioteki

W maju 2011 r. Zarząd Główny PTTK został poinformowany przez Administrację Domów Komunalnych w Warszawie o decyzji władz Gminy Śródmieście-Warszawa o wypowiedzeniu najmu lokalu przy ul. Podwale 23 i związaną z tym koniecznością przeniesienia Centralnej Biblioteki PTTK do nowego lokalu. W czerwcu Zarząd Główny PTTK podjął decyzję o przeniesieniu Biblioteki na ul. Senatorską 11 i od września rozpoczęto prace adaptacyjne parteru budynku i 5 pomieszczeń piwnicznych, zaś w listopadzie ADK poinformowała ZG PTTK o możliwości wynajęcia lokalu przy ul. Hożej 41 na potrzeby biblioteczne. W grudniu rozpoczęto proces przemieszczania zbiorów bibliotecznych z Podwala 23 na Senatorską 11, zaś archiwalia na ul. Hożą 41 w Warszawie.

Od lipca w Bibliotece trwały prace przygotowujące zbiory do przenosin do nowego lokalu, do października przyjmowane były tylko zwroty wypożyczonych książek, zaś od listopada trwały prace adaptacyjne w nowych pomieszczeniach na ul. Senatorskiej 11, w siedzibie Zarządu Głównego PTTK, prowadzone przez Zarząd majątkiem PTTK. Do 23 grudnia trwał proces przenoszenia zbiorów bibliotecznych na ul. Senatorską 11, archiwów na ul. Hożą 41, zaś 2 stycznia 2012 r. lokal przy ul. Podwale 23 został protokolarnie przekazany ADK Dzielnicy Śródmieście w Warszawie.

Koncepcja funkcjonowania Biblioteki w nowej lokalizacji przewidywała utworzenie dwóch czytelni: czasopism i książek oraz dwóch magazynów książek i pracowni na pierwszym poziomie bibliotecznym, umiejscowionym na parterze budynku przy ul. Senatorskiej 11, zaś podstawowe magazyny biblioteczne zostały zaplanowane w 5. pomieszczeniach piwnicznych, wyposażonych w metalowe regały przesuwne. We wszystkich pomieszczeniach bibliotecznych zainstalowano Internet przewodowy i dwupoziomowy Internet bezprzewodowy. W czytelni czasopism zainstalowano stanowiska komputerowe do pracy dla czytelników, zaś czytelnia książek została urządzona również jako sala wykładowa, wyposażona w elektrycznie rozwijany ekran i rzutnik multimedialny. Wszystkie pomieszczenia chronione są systemami alarmowymi przeciwwłamaniowym i przeciwpożarowym. Archiwalia zostały w całości przemieszczone do lokalu na ul. Hożą 41, który wyposażony został w regały i meble, które wcześniej służyły bibliotece na Podwalu. Urządzona

została również czytelnia czasopism (z dubletów CBPTTK) oraz pracownia digitalizacyjna. Archiwum jest chronione również systemami przeciwwłamaniowym i przeciwpożarowym.

W okresie od stycznia do maja 2012 roku w Bibliotece trwały prace porządkowo-organizacyjne. Nowa lokalizacja spowodowała konieczność generalnego przeorganizowania zbiorów i zorganizowania funkcjonowania Biblioteki od podstaw. Zbiory zostały rozmieszczone w magazynach i uporządkowane na półkach. Wyodrębnione zostały księgozbiory czytelniane książek i czasopism. Voluminy zabezpieczono paskami magnetycznymi i obecnie ustawicznie trwają prace nad katalogowaniem komputerowym oraz oznaczaniem kodami kreskowymi zasobu. Od 9 maja 2012 r. Biblioteka wznowiła działalność, udostępniając zbiory czytelnikom, zaś oficjalne otwarcie miało miejsce 28 września. Uroczystość odbyła się w sali konferencyjnej Zarządu Głównego PTTK. Przygotowano program, na który składała się sesja jubileuszowa podsumowująca 105 lecie Centralnej Biblioteki PTTK im. K. Kulwiecia, w trakcie której wygłoszono referaty: prof. dr hab. Adam Dobroński wykład „Polskie Towarzystwo Krajoznawczo-Oświecone”, dr Jan Paweł Piotrowski „Przewodniki turystyczno-krajoznawcze w XIX i XX wieku w Polsce” oraz Maria Janowicz prezentująca w zarysie „Historię i współczesność Centralnej Biblioteki PTK-PTTK”. Sesji towarzyszyły wystawy prezentujące najcenniejsze piśmiennictwo ze zbiorów Biblioteki: starodruki, druki XIX-wieczne, czasopisma i mapy, wyeksponowane specjalnie z tej okazji. Ekspozycje zostały zatytułowane „Skarby Centralnej Biblioteki PTTK” (przygotowana przez pracowników biblioteki) oraz „Centralna Biblioteka PTTK im. Kazimierza Kulwiecia – dzieje, zbiory i dzień dzisiejszy” (przygotowana przez Andrzeja Wielochę).

Wśród przybyłych gości obecni byli między innymi: Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Mirosław Sielatycki, Wiceprezes Polskiej Organizacji Turystycznej Elżbieta Wąsowicz-Zaborek, Z-ca Dyrektora Departamentu Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki Elżbieta Wyrwicz, Wicedyrektor Biblioteki Narodowej Ewa Potrzebnicka, Prodziekan Wydziału Turystyki i Rekreacji AWF w Warszawie prof. nzw. dr hab. Monika Gruszkowska, Z-ca Dyrektora Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie dr Irena Gryś, Dyrektor Instytutu Turystyki prof. Krzysztof Łopaciński, Sekretarz Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej i Nautologicznej Małgorzata Sikorska.

Uroczystość swoją obecnością zaszczylicili Członkowie Honorowi PTTK, członkowie Władz Naczelnych PTTK, przewodniczący komisji PTTK, krajoznawcy i sympatycy Biblioteki, którzy zwiedzali nowo wyremontowaną bibliotekę, czytelnie oraz magazyny. Otwarcie uświetniło spotkanie z Posłem na Sejm RP Arkadym Radosławem Fiedlerem i jego gawęda na temat podróży i kolekcjonerskich pasji rodzinnych.

Nowa biblioteka to nie tylko nowy lokal, ale również nowe cele i zadania, nie związane wyłącznie z literaturą, ale również z innymi dziedzinami kultury i turystyki. Nowocześnie wyposażona siedziba pozwoli na rozwój tych dziedzin i z pewnością stanie się dobrze wyposażonym warsztatem pracy naukowej dla ludzi nauki, pilotów i przewodników turystycznych, krajoznawców i pasjonatów turystyki.

6.6. Komisja Opieki nad Zabytkami ZG PTTK

Komisja Opieki nad Zabytkami ZG PTTK XVII kadencji władz naczelnych, została wybrana na Krajowej Naradzie Aktywu Opieki nad Zabytkami w Łodzi w dniach 6-7 marca 2010 roku.

W roku 2010 odbyły się 3 posiedzenia Komisji: 7 marca, 30 sierpnia i 29 grudnia. Wszystkie miały miejsce w Łodzi w siedzibie gościnnego Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK.

Komisja corocznie rozpoczynała roczną pracę od podziału środków budżetowych ZG PTTK przeznaczonych na muzea regionalne PTTK. Przyjęto zasadę, by nie przyznawać środków poszczególnym muzeom na działania związane z wystawami i imprezami. Jest to podyktowane faktem, iż na tę działalność najłatwiej jest pozyskać muzeom środki m.in. w jednostkach samorządu terytorialnego. Zdecydowano o przekazywaniu środków na działania inwestycyjne. Środki otrzymało 6 spośród 15 muzeów.

W trakcie drugiego posiedzenia komisji, przyjęto plany pracy na rok 2010 oraz na kadencję. Plan pracy na kadencję został później zatwierdzony przez ZG PTTK uchwałą nr 159/XVII/2010 z 4 grudnia 2010 r. Komisja znowelizowała również „Regulamin KOnZ ZG PTTK”, został on zatwierdzony uchwałą Zarządu Głównego PTTK nr 140/XVII/2010 z 16 października 2010 roku.

W dniach 5-7 lipca 2010 r. kol. Andrzej Danowski uczestniczył w europejskiej konferencji organizacji pozarządowych działających w sferze ochrony zabytków w Mechelen w Belgii. Reprezentował PTTK, przedstawiając w postaci posterów, zabytki odrestaurowane przez Towarzystwo.

W związku z wnioskiem Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK dotyczącym finansowania muzeów regionalnych PTTK, podjęto pracę nad opracowaniem ankiety dla muzeów regionalnych. Wypełnione ankiety będą źródłem wiedzy o potrzebach finansowych muzeów i podstawą do zaplanowania odpowiednich środków w budżecie Towarzystwa, z przeznaczeniem na funkcjonowanie muzeów regionalnych. Ostateczny kształt ankiety został zatwierdzony na pierwszym posiedzeniu komisji w 2011 roku.

Komisja przystąpiła do prac związanych z weryfikacją kadry Instruktorów Opieki nad Zabytkami PTTK. Podjęto decyzję o nowelizacji programu szkolenia i regulaminu IONZ PTTK. Ostatnie te dokumenty zostały zatwierdzone

przez ZG PTTK w 1989 roku i wymagały aktualizacji. Oddziały PTTK skupiające Instruktorów Opieki nad Zabytkami PTTK (zgodnie z TKO za rok 2010), zostały poproszone o przekazanie ankiety działającym IOZ PTTK. Instruktorzy OnZ PTTK którzy odesłali wypełnione ankiety otrzymali nowe legitymacje IOZ PTTK.

Przedmiotem prac komisji była sytuacja w muzeach regionalnych PTTK. Szczególnie dużo uwagi poświęcono zaistniałym zagrożeniom w stosunku do funkcjonowania muzeów regionalnych w Nowym Targu, Puławach oraz na Zamku Grodno.

Od 2010 roku, Komisja posiada swoją stronę internetową. Przygotował ją kol. Paweł Zań. Na stronie zamieszczano komunikaty Komisji i informacje związane z opieką nad zabytkami. Swoje teksty publikują członkowie Komisji.

Działania Komisji w 2011 r. skupiały się na następujących zagadnieniach:

- Kontynuowano weryfikację i aktualizację listy instruktorów społecznej opieki nad zabytkami PTTK oraz wymianę legitymacji instruktorskich,
- Rozpoczęto przygotowanie programów kadry programowej do przeprowadzania wykładów dla kandydatów na „państwowych” Społecznych Opiekunów Zabytków (zgodnie z zapisami ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z 2003 roku i ustaleniami ze Zjazdu SOZ i WKZ w Międzyrzeczu).
- Kontynuowano działania w zakresie porządkowania spraw i dokumentacji muzealnej muzeów regionalnych PTTK.
- Rozesłano do muzeów ankietę przygotowaną przez Komisję dotyczącą rozpoznania sytuacji w muzeach, dokumentacji muzealnej i ustalenia w późniejszym terminie standardów dostosowania muzeów PTTK do postanowień ustawy o muzeach.
- Przygotowano materiały na szkolenie w 2012 roku, z zakresu dokumentacji muzeów, zmierzające do doprowadzenia do zgodności dokumentów założycielskich muzeów PTTK z postanowieniami art. 6 ust.6 ustawy o muzeach.

Podejmowano interwencje bieżące :

- opiniowano dla ZG sprawę Muzeum PTTK w Puławach,
- w Oddziale PTTK w Wałbrzychu w sprawie nieprawidłowości przy przekazaniu gminie Walim muzeum PTTK „Zamek Grodno” w Zagórzcu Śląskim,
- dwukrotnie interweniowano na rzecz Muzeum Miasta i Rzeki Warty w Oddziale PTTK Warta oraz udzielano konsultacji w sprawach remontowych i dotacyjnych.

Honorowy przewodniczący Komisji kol. prof. Franciszek Midura i przewodniczący kol. Andrzej Danowski wzięli udział w posiedzeniu ZG PTTK podczas, którego zaprezentowali działania Komisji.

Przygotowano materiały na sesję referatową Komisji podsumowującą Rok Turystyki Rodzinnej w PTTK p.n. „Tradycje rodzinne w opiece nad zabytkami” – sesja odbyła się w marcu 2012 r. w siedzibie PTTK w Warszawie.

Na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Turystycznych FILMAT przewodniczący Komisji kol. Andrzej Danowski wygłosił prelekcję ze slajdami na temat szkodliwego wpływu lampy błyskowej na fotografowane zabytki.

Na stronie internetowej Komisji, sekretarz Komisji kol. Paweł Zań zamieścił dalsze artykuły problemowe.

Wiceprzewodniczący Komisji kol. Robert Starzyński brał udział w Konferencji Muzealnej w Pułtusku wraz z Honorowym przewodniczącym kol. prof. Franciszkiem Midurą.

Komisja jest w trakcie przygotowania materiału dla ZG PTTK jako swoistego raportu o stanie muzealnictwa PTTK, którego opracowanie i analiza powinny być wstępem do zaproponowanej przez Komisję wizyty przedstawicieli ZG PTTK i Komisji w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Departament Muzeów dotyczącej ujednoczenia zapisów ewidencji wszystkich muzeów regionalnych PTTK.

Przewodniczący kol. Andrzej Danowski brał udział w obchodach XXX lecia Muzeum PTTK Miasta i Rzeki Warty i wręczał medal PTTK Prezydentowi Miasta oraz list gratulacyjny Prezesa ZG PTTK Przewodniczącemu Rady Miasta i Gminy.

Przewodniczący Komisji brał udział, z głosem doradczym, w powołaniu Wojewódzkiej Komisji Opieki nad Zabytkami przy Oddziale Łódź Polesie, powołanej na wniosek Porozumienia Oddziałów Województwa Łódzkiego.

Na sesji organizowanej przez Radę ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych ZG PTTK Przewodniczący Komisji wygłosił referat ze slajdami na temat „Dostępność zabytków i obiektów muzealnych dla osób niepełnosprawnych”.

Na pierwszym posiedzeniu Komisji w 2012 roku kol. kol. F. Midura i A. Danowski przedstawili szczegółową relację z rozmów z Dolnośląskim WKZ i rozmów Oddziale PTTK w Wałbrzychu oraz z obecnym Kuratorem Muzeum Zamku Grodno w Zagórzcu Śląskim. Ustalenia z tych rozmów przekazano ponadto Sekretarzowi Generalnemu ZG PTTK i Prezesowi ZG PTTK.

W dniu 9 marca 2012 roku zorganizowano sesję poświęconą wybitnym rodzinom działającym w sferze opieki nad zabytkami. Referaty wygłosili: kol. Jerzy Kowalski, kol. Franciszek Midura i kol. Andrzej Danowski. W sesji uczestniczyło około 40 osób.

W dniu 31 sierpnia 2012 roku kol. Andrzej Danowski, kol. Robert Starzyński, kol. Paweł Zań dokonali wizji lokalnej w remontowanym Muzeum Regionalnym PTTK w Puławach (budynek szpitala św. Karola Boromeusza). Obecny był Dyrektor ZM ZG PTTK kol. Wiesław Cichy. Wizja lokalna wy-

kazała duże zniszczenia zbiorów i eksponatów na skutek zalania z pękniętego zimą hydrantu. Sposób zabezpieczenia i suszenia zbiorów pozostawiał wiele do życzenia. Kol. Andrzej Danowski i Robert Starzyński opracowali wytyczne zabezpieczenia i suszenia zbiorów oraz przesłali je do Zarządu Oddziału w Puławach z prośbą o bezzwłoczną realizację. W wyniku dalszej bezradności władz Oddziału Puławskiego PTTK, Komisja rekomendowała ZG PTTK powierzenie stanowiska kierowniczego w Muzeum osobie spoza grona Zarządu Oddziału w celu właściwego zadbania o zbiory Muzeum, jednocześnie osoba ta w porozumieniu z władzami naczelnymi PTTK powinna przygotować program dalszego funkcjonowania Muzeum.

Komisja podjęła prace nad nowelizacją regulaminu i programu szkolenia IOZ PTTK, który po przyjęciu przez KOZ, został przedłożony ZG PTTK do zatwierdzenia. Na wniosek Komisji Opieki nad Zabytkami przy Oddziale Łódź Polesie rozpoczęto wojewódzki kurs społecznych opiekunów zabytków, na którym wykładowcami są członkowie KOZ ZG PTTK.

Członek KOZ ZG PTTK kol. Wojciech Pasek przygotował program i preliminarz Zjazdu SOZ i WKZ na 2013 rok. Materiały te przedstawiono Generalnemu Konserwatorowi Zabytków w czasie spotkania z władzami ZG PTTK zainicjowanego przez Komisję Opieki nad Zabytkami ZG PTTK. Rozpoczęto negocjacje w sprawie współfinansowania Zjazdu przez MKiDN lub jego agendy.

W 2012 roku Komisja mianowała 3 nowych Instruktorów Opieki nad Zabytkami PTTK. W wyniku akcji wymiany legitymacji IOZ PTTK, która trwała do końca 2012 roku, nowe legitymacje otrzymało 21 osób. Nieznana jest sytuacja pozostałych instruktorów, wg danych TKO za 2011 rok, w oddziałach PTTK funkcjonuje 84 osoby z tymi uprawnieniami.

KOZ ZG PTTK pozytywnie zaopiniowała przystąpienie PTTK jako partnera merytorycznego do projektu „Otwarte zabytki” organizowanego przez Centrum Cyfrowe Projekt: Polska. Projekt ma na celu ułatwić obywatelom dostęp do wiedzy o polskich zabytkach i zaangażować do działań na rzecz ich ochrony. Efekty projektu, baza danych zabytków zamieszczone są na stronie www.otwartzabytki.pl.

W trakcie kadencji działania Komisji zmierzały do uporządkowania spraw formalno-prawnych muzeów PTTK oraz unowocześnienia ekspozycji i do ponownego wzrostu znaczenia PTTK w społecznym ruchu opieki nad zabytkami. To ostatnie uzyskiwano poprzez kursy szkoleniowe organizowane przez PTTK i konsolidację społecznych opiekunów zabytków z PTTK.

6.7. Muzea PTTK

W 2012 roku Oddziały Towarzystwa prowadziły działalność wystawienniczą i edukacyjną w następujących Muzeach Regionalnych PTTK:

- Muzeum Regionalne PTTK w Dobczycach,
- Muzeum Regionalne PTTK w Golubiu-Dobrzyniu,
- Muzeum Regionalne PTTK w Gorlicach,
- Muzeum Regionalne PTTK – Urząd Gminy w Iwanowicach,
- Muzeum Regionalne PTTK w Końskich,
- Regionalne Muzeum Młodej Polski PTTK „Rydlówka” w Krakowie-Bronowicach,
- Muzeum Regionalne PTTK – Urząd Gminy w Muszynie,
- Muzeum Regionalne PTTK w Ojcowie,
- Muzeum Regionalne PTTK w Olkuszu,
- Muzeum Regionalne PTTK w Starachowicach,
- Muzeum Miasta i Rzeki Warty PTTK w Warcie.

Działalność dwóch muzeów została zawieszona:

- Muzeum Regionalne PTTK w Puławach – działalność wystawiennicza zawieszona ze względu na trwający remont.
- Muzeum Pamiątek Turystycznych PTTK w Radomiu – działalność wystawiennicza zawieszona.

Muzea te prowadzone są etatowo, jak i społecznie. Muzeum w Warcie, prowadzone jest jako wspólna instytucja kultury PTTK i Urzędu Gminy. Od 2009 roku Muzeum Regionalne PTTK w Muszynie prowadzone jest przez Urząd Gminy, jego zbiory stanowią depozyt PTTK.

W roku 2012 odbyły się spotkania przedstawicieli KOnZ ZG PTTK z Dolnośląskim WKZ, przedstawicielami Oddziału PTTK w Wałbrzychu oraz z obecnym Kuratorem Muzeum Zamku Grodno w Zagórzcu Śląskim. Spotkania dotyczyły uregulowania statusu zbiorów muzeum. Do wyjaśnienia pozostaje sytuacja Muzeum Podhalańskiego PTTK w Nowym Targu.

Muzea nasze prowadzą różnorodną działalność. Niestety niewypracowany został skuteczny system sprawozdawczości muzeów. Oprócz muzeów przy kilku oddziałach funkcjonują izby regionalne. Swoistą chlubą PTTK i ewenementem w skali kraju są Ośrodki Kultury Turystyki Górskiej – małe muzea, gdzie gromadzone i opracowywane są zasoby kulturowe związane z turystyką górską.

7. Rozwijanie turystyki kwalifikowanej

7.1. Pozycja PTTK

Kolejny czteroletni okres działalności potwierdza, że PTTK jest głównym organizatorem i animatorem turystyki kwalifikowanej w Polsce, rozwijanej w formie działalności społecznej, nieznacznie tylko wspieranej środkami

publicznymi. Aktywność Towarzystwa w tej sferze przejawiała się udziałem w zagospodarowywaniu turystycznym, popularyzacji turystyki aktywnej w szerokich kręgach społeczeństwa oraz tworzeniu wartościowych wzorców imprez, przedsięwzięć i inicjatyw. Świadczą o tym dane dotyczące zorganizowanych w kadencji wycieczek i imprez turystyki kwalifikowanej. Zorganizowano ich 88.290 a udział w nich wzięło 2 493.108 osób, z czego młodzież szkolna to 1.160.006 osób.

Odnosić również należy znaczenie jakie dla rozwoju turystyki kwalifikowanej mają organizowane przez Towarzystwo wycieczki i imprezy turystyki powszechnej stanowiące dla wielu ich uczestników pierwszy krok do podjęcia aktywności w turystyce kwalifikowanej.

Kontynuowane były działania Towarzystwa na rzecz wytyczania, monitorowania, utrzymania oraz prowadzenia ewidencji szlaków turystycznych stanowiących czynnik decydujący dla uprawiania turystyki kwalifikowanej. Długość szlaków nad którymi pieczę sprawuje Polskie Towarzystwo Krajoznawczo-Turystyczne wynosiła na koniec 2012 roku 66.492,8 km. Grupami szlaków o największej długości były szlaki nizinne: 37.332,1 km, rowerowe: 13.505,6 km, górskie: 10.477,9 km, konne: 3.018,5 km.

Od wielu lat z powodzeniem znakujemy wszystkie rodzaje szlaków turystycznych na użytek ogólnospołeczny według opracowanych przez Towarzystwo zasad. Oznakowane przez nas szlaki umożliwiają bezpieczne dotarcie do najciekawszych obiektów krajoznawczych, przyrodniczych, architektonicznych i archeologicznych. Towarzystwo nigdy nie pobierało i nadal nie pobiera żadnych opłat od beneficjentów wędrujących po szlakach turystycznych na terenie całego kraju. W celu zapewnienia bezpiecznego wędrowania po szlakach turystycznych prowadzony jest ich monitoring, dokonywana niezbędna konserwacja znaków i usuwanie drobnych uszkodzeń. Prace na szlakach wykonywane są ze środków własnych, pozyskanych przez Oddziały z jednostek samorządowych różnych szczebli, pozyskanych przez Towarzystwo ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki i samorządów wojewódzkich. W roku 2009 w ramach dotacji Ministerstwa Sportu i Turystyki prace znakarskie wykonywało 55 oddziałów oraz centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie. Objęto nimi szlaki nizinne piesze 17 oddziałów (1353 km szlaków), szlaki górskie piesze 33 oddziały (1065 km szlaków), szlaki narciarskie 5 oddziałów (92 km szlaków). Łącznie oznakowano 2533 km szlaków turystycznych, w tym szlaków odnowionych 2511 km, szlaków nowych 11,5 km, skasowano 11,5 km. Wykonano i ustawiono urządzenia informacyjne i ostrzegawcze. Koszt ogólny zadania : 283 525,29 zł, z tego: 195 867,30 zł. – dotacja z MSiT, 87 657,99 zł. koszty własne PTTK.

W 2010 r. odnowiono: 215 km szlaków narciarskich, 1300,8 km szlaków górskich pieszych, 1834,4 km szlaków pieszych nizinnych, wytyczono 62 km nowego szlaku rowerowego.

Łącznie pozyskano 225 721,04 zł dotacji, prace na terenie całego kraju wykonywało 58 Oddziałów. W 2011r. odnowiono 73,42 km szlaków narciarskich, 1808,83 km szlaków górskich pieszych, 2328,6 km szlaków pieszych nizinnych, wytyczono 5 km nowego szlaku pieszego nizinnego, skasowano 4,5 km szlaku pieszego nizinnego.

Łącznie pozyskano 287 431,00 zł dotacji, prace na terenie 15 województw poza opolskim prowadziło 60 Oddziałów. W roku 2012r. Ministerstwo nie przyznało środków na szlaki.

W roku 2013 w wyniku pozytywnego rozpatrzenia przez MSiT złożonych wniosków dotyczących wytyczania, znakowania i odnawiania szlaków pieszych nizinnych, rowerowych, pieszych i narciarskich górskich, pozyskano kwotę 353 220, 76 zł, prace prowadzone są na terenie 13 województw.

7.2 Rola PTTK w zwiększaniu udziału osób niepełnosprawnych w turystyce

W niedługim czasie po XVII Walnym Zjeździe PTTK, 14 listopada 2009 r. w Warszawie odbyło się pierwsze posiedzenie Rady ds. TON ZG PTTK w nowej kadencji. Dużo uwagi poświęcono udziałowi członków Rady w sejmikach przedkongresowych, a także przygotowaniu ekip z udziałem osób z niepełnosprawnością do uczestnictwa w VI Kongresie Krajoznawstwa Polskiego.

Po raz trzeci zarekomendowana na przewodniczącą Rady kol. Maria Maranda zwróciła się do obecnych członków o podjęcie dalszej współpracy. Wiceprzewodniczącym ponownie wybrano kol. Jarosława Żbikowskiego, a sekretarzem – kol. Kają Justynę Czacharę.

16 listopada 2009 roku w Urzędzie Miasta Łodzi, podczas przygotowanej przez organizację pozarządowe konferencji „O czasie wolnym osób starszych i niepełnosprawnych”, kol. M. Maranda – jako gość specjalny – wystąpiła z referatem „Walory rekreacyjne krajoznawstwa i turystyki osób niepełnosprawnych i seniorów – w kręgu PTTK”. Konferencję szczegółowo zrelacjonowano w wydawanym przez Łódzki Sejmik Osób Niepełnosprawnych kwartalniku „Marzenia i fakty” (nr IV/2009).

W dniu 14 marca 2010 r. w siedzibie ZG PTTK w Warszawie odbyło się kolejne posiedzenie Rady ds. TON, podczas którego przyjęto program pracy na całą kadencję. Postanowiono przede wszystkim skupić się na przygotowaniu wspólnych, otwartych posiedzeń z poszczególnymi komisjami ZG PTTK po to, aby w jak największym stopniu angażować coraz liczniejsze grono członków PTTK do zainteresowania się i współdziałania w zakresie krajoznawstwa

i turystyki osób niepełnosprawnych. Należy systematycznie współpracować ze środowiskami przewodnickimi, aby rosły ich kwalifikacje w zakresie oprowadzania grup osób z niepełnosprawnością. Trzeba także kontynuować nowatorską działalność seminaryjną, podejmować działalność publicystyczną i brać udział w opracowywaniu specjalnych wydawnictw, adresowanych do osób z niepełnosprawnością.

17 marca 2010 roku w Gdyni-Oksywiu odbył się sejmik przedkongresowy „Pomorze’2010”. Jeszcze przed tym spotkaniem opublikowano monografię „Turystyka i krajoznawstwo z morzem w tle. Studia i materiały z dziejów krajoznawstwa na Pomorzu Gdańskim”. W opracowaniu tym znalazł się artykuł kol. M. Marandy, zatytułowany „Atuty Pomorza do wykorzystania w krajoznawstwie i turystyce osób z niepełnosprawnością”.

W dniach 23-24 IV 2010 r. w Zawoi odbyło się posiedzenie ZG PTTK, podczas którego wszyscy przewodniczący Komisji i Rad, a wśród nich kol. M. Maranda, zapowiedzieli program działań. Następnie udano się do schroniska PTTK na Markowych Szczawinach, które po remoncie stało się obiektem dostosowanym dla osób z niepełnosprawnością.

1 maja 2010 roku na jeziorze Pogoria w Dąbrowie Górniczej odbyło się otwarcie Roku Turystyki Wodnej PTTK, połączone z rejsem żeglarskim, w którym wzięły również udział osoby z niepełnosprawnością. Przykładem dobrze zorganizowanego seminarium było spotkanie pod hasłem „Turystyka szyta na miarę”, przygotowane przez kol. Eugeniusza Jacka – prezesa oddziału PTTK „Poznań-Nowe Miasto” – wspólnie z Ośrodkiem dla Dzieci i Młodzieży Głuchej i Niedosłyszącej w Poznaniu. Odbyło się ono w dniach 18-20 czerwca 2010 roku. W części seminaryjnej referentami byli głównie praktycy, organizujący systematyczną działalność w środowisku osób głuchych i niedosłyszących. Obok programowego wystąpienia kol. Marii Marandy, głos zabrali wszyscy obecni członkowie Rady. Z uwagi na wolę zebranych w Poznaniu osób, zapowiedziano kontynuację tego typu seminariów. Interesujący wykład wstępny do części seminaryjnej wygłosiła kol. prof. dr hab. Pola Kuleczka.

W dniach 10-12 września 2010 roku w Olsztynie odbył się VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego, na który z całej Polski przybyło spore grono niepełnosprawnych krajoznawców, naturalnie integrując się ze wszystkimi. Z samego tylko Oddziału „Łódzkiego” PTTK im. Jana Czeraszkiewicza przyjechało 5 uczestników z niepełnosprawnością. Zaprezentowali się oni aktywnie zwłaszcza w obradach zespołu pracującego pod przewodnictwem prof. dra hab. Kazimierza Denka („Krajoznawstwo w społeczeństwie wiedzy”). Swoje referaty wygłosili kol. kol. Łukasz Maranda („Moje krajoznawcze spotkania z PTTK”, opublikowany w czwartym zeszycie kongresowym „Z teorii i praktyki krajoznawstwa”), a także kol. Kamila Czerwińska – doktorantka Uni-

wersytetu Łódzkiego – mówiąca o przenikaniu w sferę krajoznawstwa relacji ekonomicznych. W obradach Kongresu uczestniczyli także przedstawiciele Rady ds. TON: kol. kol. Maria Maranda i Benedykt Wojcieszak z Gdańska. Przewodnicząca Rady zabrała głos w zespole „Przemiany krajobrazu kulturowego. Tradycja, współczesność, przyszłość”, pracującego pod kierunkiem prof. dr hab. Jacka Purchli, mówiąc o dostępności przestrzeni kulturowej dla osób z niepełnosprawnością.

2 grudnia 2010 roku na odbywającym się w Warszawie pod hasłem „Stan i perspektywy turystyki wodnej w Polsce” Ogólnopolskim Forum Wodniaków, kończącym Rok Turystyki Wodnej PTTK, przyjęty został Apel, formułujący istotne wskazania do przyszłych działań, realizowanych także przy współpracy członków Rady ds. TON. Z ramienia Rady obecni byli kol. kol. A. Szczuciński i B. Wojcieszak.

Podczas I Ogólnopolskiego Forum Przewodników Turystycznych, które odbyło się w Białymstoku w dniach 11-13 lutego 2011 roku, kol. M. Maranda przedstawiła swoje metodyczne wystąpienie pod tytułem „Oprowadzanie grup osób z niepełnosprawnością”, które zostało opublikowane w opracowaniu „Problemy współczesnego przewodnictwa turystycznego w Polsce” (Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa 2013). W dniach 25-27 marca 2011 roku w siedzibie CFK PTTK odbyło się szkolenie dla 27 przewodników z Łodzi i okolic. Miało ono na celu zdobycie nowych umiejętności w zakresie oprowadzania grup osób z niepełnosprawnością. W tym szkoleniu – jako wykładowcy – wzięło udział 8 członków Rady ds. TON ZG PTTK. Słuchacze mieli okazję zadać pytania m. in. Rzecznikowi Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta Łodzi – p. Ewie Ściborskiej, dyrektorowi Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego – p. Zbigniewowi Frączykowi i przewodniczącemu Komisji Przewodnickiej ZG PTTK, kol. Stanisławowi Kawęckiemu. Wśród wykładowców znalazło się również dwoje przedstawicieli łódzkiego oddziału Polskiego Związku Głuchych oraz przewodniczący Komisji Opieki nad Zabytkami ZG PTTK, kol. Andrzej Danowski. W ciągu dwóch dni przewodnicy wysłuchali 13 wykładów, a także uczestniczyli w warsztatach i pokazach. W niedzielę, 27 marca 2011 r., przewodnicy oprowadzali po centrum Łodzi 5 grup osób niepełnosprawnych (młodzież niedostosowana społecznie, osoby z problemami z narządami ruchu, niewidomi i niedowidzący oraz seniorzy). W wycieczkach wzięło udział blisko 100 osób. Zakończenie i podsumowanie szkolenia miało miejsce w siedzibie Rzecznika Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta Łodzi. Tu przewodnicy otrzymali certyfikaty ukończenia kursu, a uczestnicy wycieczki – łódzkie wydawnictwa promocyjne. Miejscowa prasa opublikowała ciekawe relacje z tych wycieczek, opatrzone interesującymi zdjęciami.

W miesiącach letnich 2011 roku odbywały się tradycyjne imprezy, wynikające ze szczególnej aktywności środowisk osób z niepełnosprawnością oraz oddziałów PTTK w Białymstoku, Sosnowcu, Mysłowicach i innych miastach. W miarę posiadanego czasu uczestniczyli w nich także członkowie Rady ds. TON ZG PTTK.

Podczas Regionalnego Kongresu Kultury (Łódź, październik 2011 r.) kol. Maria Maranda przedstawiła wystąpienie „Łódzka przestrzeń kulturowa – czy dla wszystkich?”. Jako jedyne na Kongresie, dotyczyło ono dostępności łódzkich obiektów kultury dla osób niepełnosprawnych.

5 listopada 2011 roku – po zamknięciu odbywającego się w Jeleniej Górze Sejmiku z cyklu „Mijające krajobrazy” – miało miejsce posiedzenie przedstawicieli Rady ds. TON oraz Komisji Krajoznawczej ZG PTTK. W imieniu Rady swoje wystąpienia wygłosili kol. kol.: Helena Bęben-Jaworska, Antoni Szczuciński i Maria Maranda. Następnie rozwinęła się bardzo twórcza dyskusja, dzięki której ustalone zostały wspólne pola współpracy. Zwrócono uwagę na to, że dzięki krajoznawczym wędrownikom, osoby z niepełnosprawnością budują swoją tożsamość patriotyczną, poznają nowe obiekty, uczą się fascynacji ojczystym krajobrazem. Przyjęto i skierowano do zamieszczenia na stronie internetowej Komisji Krajoznawczej PTTK wspólne stanowisko. Ustalono również, że program Centralnego Zlotu Aktywu Krajoznawczego (Sosnowiec, sierpień 2012 roku) będzie uwzględniał problematykę krajoznawstwa osób z niepełnosprawnością.

W dniu 19 listopada 2011 roku w siedzibie ZG PTTK w Warszawie odbyło się wspólne posiedzenie Komisji Środowiskowej i Rady ds. TON ZG PTTK. Współprowadzący to posiedzenie przewodniczący – kol. kol. Maria Maranda i Ryszard Kunce – po ożywionej i ciekawej dyskusji wszystkich obecnych uznali, że nie zostały jeszcze wyczerpane możliwości realizacji wstępnych przedsięwzięć. Analizując zapowiadane na 2012 rok ogólnopolskie działania PTTK – członkowie obu komisji zgłaszali akces do współpracy (m. in. przy realizacji X Pikniku Osób Niepełnosprawnych w Sosnowcu). Wymienione wówczas doświadczenia i opinie były ogromną wartością tego spotkania.

24 marca 2012 r. w Łodzi odbyło się wspólne, otwarte posiedzenie Rady Programowej ds. Młodzieży Szkolnej i Rady ds. TON. Zostało ono poprzedzone realizacją wycieczek integracyjnych dla młodzieży szkolnej na 4 trasach (polskiej, rosyjskiej, niemieckiej i żydowskiej), które zgromadziły ponad 60 osób. Posiedzenie miało miejsce w siedzibie CFK PTTK w Łodzi. Z ramienia Rady ds. TON głos w dyskusji zabrali kol. kol.: Helena Bęben-Jaworska, Eugeniusz Jacek, Benedykt Wojcieszak i Maria Maranda, która również prowadziła całość obrad. Przyjęto wspólne posiedzenie obu Rad, które określa najpilniejsze w tym względzie zadania do wykonania.

Podczas II Zlotu Turystów-Przyrodników (Supraśl koło Białegostoku, 7-10 czerwca 2012 roku) odbyło się otwarte spotkanie Komisji Ochrony Przyrody i Rady ds. TON ZG PTTK. Już w trakcie uroczystego otwarcia Zlotu kol. Maria Maranda przedstawiła walory przyrodnicze Podlasia, dzięki którym od lat rozwija się tu aktywna turystyka przyrodnicza osób z niepełnosprawnością. Tym zagadnieniom została poświęcona odrębna sesja, która odbyła się 9 czerwca. Członkini Rady ds. TON i przewodnik z Wrocławia, kol. Helena Bęben-Jaworska przedstawiła prezentację „Edukacja przyrodnicza dzieci i młodzieży niepełnosprawnych – dolnośląskie doświadczenia”. Kol. Maria Maranda zrealizowała dwa wystąpienia: „Walory rehabilitacyjne w kontaktach osób z niepełnosprawnością z ojczystą przyrodą” oraz, w zastępstwie kol. A. Szczucińskiego, „Parki narodowe i krajobrazowe – jako warsztat edukacji przyrodniczej osób z niepełnosprawnością”. Przeprowadzono dyskusję, którą moderował kol. A. Wąsikowski, przewodniczący KOP ZG PTTK.

16 czerwca 2012 r. odbyły się dwie ważne imprezy: w Sosnowcu X Piknik Osób Niepełnosprawnych w Owińskach koło Poznania seminarium, zorganizowane przez kol. Eugeniusza Jacka dotyczące dzieci i młodzieży niewidomej i niedowidzącej wyruszających na krajoznawczo-turystyczne szlaki. W obu tych imprezach uczestniczyli także członkowie Rady ds. TON ZG PTTK.

Podczas odbywającego się w Sosnowcu w sierpniu 2012 roku XLII CZA-K-u, kol. M. Maranda przedstawiła wystąpienie akcentujące rolę pracy krajoznawczej z osobami niepełnosprawnymi. Zachęcała wszystkich obecnych, aby w swoich regionach jak najmądrzej zapoznawali osoby z niepełnosprawnością z dziedzictwem kulturowych tych obszarów. Na przykładzie województw śląskiego, łódzkiego i podlaskiego mówiła o najważniejszych kwestiach związanych z dostępnością osobom niepełnosprawnym obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Kontynuując uczestnictwo PTTK w Międzynarodowych Targach Sprzętu Rehabilitacyjnego i Sprzętu dla Osób Niepełnosprawnych „Rehabilitacja”, podczas ich dwudziestej edycji („Rehabilitacja’2012”) – w trakcie konferencji „Niepełnosprawni: obecni, pełnoprawni, aktywni” kol. Ł. Maranda przedstawił referat zatytułowany „Strategia opracowania miejskiej ścieżki turystycznej dostępnej dla osób z niepełnosprawnością”. Na stoisku PTTK i podczas tej konferencji promowano tę trasę, opublikowaną w formie folderu.

W dniu 22 września 2012 roku w siedzibie Urzędu Miasta w Wiśle na otwartym posiedzeniu spotkali się członkowie Komisji Turystyki Górskiej i Rady ds. TON ZG PTTK. Przed rozpoczęciem tego spotkania zainteresowani otrzymali projekt Stanowiska, wokół którego toczyła się niezwykle wartościowa debata. Przewodniczący KTG, kol. Jerzy Gajewski, zrelacjonował podejmowane przez Komisję działania, dawał przykłady niedobrych zacho-

wań wobec turystów z niepełnosprawnością na szlakach górskich, a także wskazywał najważniejsze pola współpracy. Kol. Maria Maranda przedstawiła najważniejsze kwestie, dotyczące turystyki i krajoznawstwa osób z niepełnosprawnością na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. W trakcie dyskusji wyrażano wolę podejmowania nowych inicjatyw bądź kontynuowania dotychczasowych wspólnych działań, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa poruszania się po górach. Stwierdzono również, że przyjęte Stanowisko powinno być zamieszczone w Internecie. Po zamknięciu obrad ich uczestnicy udali się do amfiteatru w Wisłe na imprezę kończącą III Śląski Rajd Osób Niepełnosprawnych „Bez barier”, przygotowywany wysiłkiem kol. Zbigniewa Orłowskiego – prezesa Oddziału PTTK w Mysłowicach i członka Rady ds. TON. W podsumowaniu Rajdu wzięło udział ponad 400 niepełnosprawnych turystów, którzy pokonywali różne trasy wokół Wisły. Samo zakończenie imprezy, w którym uczestniczyli także mieszkańcy Wisły i przebywający tu turyści, miało radosny, artystyczny charakter.

W dniu 17 listopada 2012 roku w siedzibie ZG PTTK odbyło się posiedzenie członków Komisji Pieszej i Rady ds. TON ZG PTTK, które współprowadzili kol. S. Łuć, przewodniczący Komisji Pieszej i kol. Jarosław Żbikowski, wiceprzewodniczący Rady ds. TON. Obie te Komisje miały w przeszłości wiele kontaktów i wspólnych działań. W dyskusji, w której zabrali wszyscy obecni (z ramienia Rady przybyli także kol. kol. Helena Bęben-Jaworska i Eugeniusz Jacek), przyjęto treść wspólnego stanowiska, które określa kierunki współpracy obu tych ciał na przyszłość. Zawnioskowano również o umieszczenie tego stanowiska na stronie internetowej PTTK.

Należy przyznać, iż w mijającej kadencji potwierdziła się potrzeba organizowania otwartych posiedzeń Rady ds. TON ZG PTTK z innymi, wiodącymi komisjami ZG PTTK. W przyszłych działaniach Towarzystwa niewątpliwie trzeba będzie korzystać z wypracowanych w tym trybie wspólnych ustaleń.

8. PTTK w górach

8.1. Komisja Turystyki Górskiej ZG PTTK

Sprawy organizacyjne

Komisja Turystyki Górskiej ZG PTTK została wybrana podczas Krajowej Narady Aktywu Górskiego PTTK, która odbyła się w schronisku PTTK na Szyndzielni 20 marca 2010 r. W ramach Komisji działały dwie Podkomisje: Klubów Górskich (przewodniczący Jacek T. Nowicki z Warszawy) oraz Kultury i Historii Turystyki Górskiej. Delegaturom w terenie przewodniczyli: Sudeckiej – Jacek Pielich (Wałbrzych), Zachodniokarpackiej – Jerzy Mróz (Tarnów), Wschodniokarpackiej – Ireneusz Krauze (Sanok). W związku

z nieokreślonym statusem dotychczasowej Podkomisji Kultury i Historii Turystyki Górskiej – KTG wprowadziła zmianę w zapisach §14 regulaminu KTG, zatwierdzoną przez ZG PTTK 16 grudnia 2011 r. i poprosiła M. Michalika o koordynowanie prac ośrodków muzealnych KTG w górach. W skład powołanej – na podstawie zmienionych zapisów w regulaminie KTG – trzeciej podkomisji, tj. działającej dopiero od 2012 r. Podkomisji ds. Programowych weszli: Andrzej Łączyński - przewodniczący, Zbigniew Kressek, Andrzej Matuszczyk, Bartłomiej Ranowicz, Edward Wieczorek, Janusz Zdebski, Marek Staffa.

Od 4 lipca 2009 r. J.W. Gajewski jest członkiem rady nadzorczej spółki z o.o. „Karpaty – Schroniska i Hotele PTTK” w Nowym Sączu. Ponadto jest on członkiem rad naukowych parków narodowych – Bieszczadzkiego i Małgurskiego.

W okresie sprawozdawczym posiedzenia Komisji odbyły się w dniach: 10 kwietnia, 26 czerwca, 9 października i 5 grudnia 2010 r., 12 lutego, 18 czerwca, 3 września i 14-15 października (w Szklarskiej Porębie), 4 grudnia 2011 r.; 24 marca, 18 maja (w Pokrzywniej), 22-23 września (na Przysłopie pod Baranią Górą), 2 grudnia 2012 r. i 23 lutego i 11 maja 2013 r. Poza posiedzeniami Komisji odbyło się w ciągu kadencji kilka roboczych spotkań Prezydium Komisji. Przewodniczący, M. Szot i J. Konieczniak uczestniczyli też w posiedzeniach ZG PTTK (np. 24 maja i 16 października 2010 r.), a J. W. Gajewski także w spotkaniu dotyczącym projektu ustawy o bezpieczeństwie w górach (29 października 2010 r.). Ponadto J. W. Gajewski uczestniczył 4 grudnia 2012 r. w posiedzeniu Zespołu ds. współpracy i kontaktów zagranicznych ZG PTTK i w VI Kongresie Krajoznawstwa.

Obsługę biurowo-techniczną KTG zapewniał Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie w osobach Andrzeja Matuszczyka (prowadził sprawy Centralnego Referatu Weryfikacyjnego GOT PTTK) i Katarzyny Mazurkiewicz. COTG PTTK zapewniał organizację sympozjów, wykonawstwo druku materiałów (w tym książeczek GOT PTTK, Regulaminu GOT, *Wierchów*) i odznak, a także podejmował szereg inicjatyw dotyczących przygotowania i składania wniosków o dofinansowanie prac znakarskich na szlakach górskich z programów operacyjnych urzędów marszałkowskich i in.. Działania merytoryczne, mając na uwadze ich charakter oznaczały, że niektóre zadania KTG i COTG uzupełniały się, a nawet pokrywały.

KTG działała w ramach budżetu Zarządu Głównego PTTK rozporządzając na swą działalność kwotami rządu 6-6,5 tys. zł. rocznie, przy czym koszty delegacji i organizacji zebrania pochłaniały znaczną część środków finansowych. W niektórych przypadkach członkowie KTG udawali się w teren pokrywając samemu towarzyszące koszty. Podnoszony postulat, skądinąd słuszny, aby po-

siedzenia organizować w terenie, w górach, z uwagi na koszty był realizowany tylko okazjonalnie. Przyjęto z czasem zasadę, że w imprezach KTG uczestniczą tylko 1-2 osoby z KTG, które są bezpośrednio związane z tematyką spotkania, co obniżało koszty działania Komisji. ZG PTTK przyznawał też, na wniosek KTG, kwoty przeznaczone na dofinansowanie wybranych inicjatyw programowych Towarzystwa. Do dyspozycji KTG pozostawało 10-11 tys. zł. rocznie, które kierowano na dofinansowanie zlotów organizowanych pod patronatem Komisji.

Redakcja *Wierchów* nie wypłaca honorarium autorom tekstów i zdjęć, a zatem rocznik – poza pracami redakcyjnymi – przygotowywany jest społecznie, zaś cena zbytu egzemplarza wynosiła ok. 30 zł.

Sprawy programowe

Koszty związane z edycją i ekspedycją publikowanych niegdyś *Informacji dla przodowników turystyki górskiej* PTTK zmusiły KTG do poszukiwania innych form kontaktu z górskim aktywem. Z inicjatywy M. Michalika i Sławomira Dolaty utworzono w latach 2007-08 r. stronę internetową KTG (M. Michalik jest nadal jej administratorem), aczkolwiek w ramach tej strony nie ma podstrony Podkomisji Kultury i Historii Turystyki Górskiej (odrębne strony prowadzą ośrodki muzealne w Ustrzykach Grn., w Pieninach i pod Baranią Górą). W tej sytuacji propozycja zgłaszania przez przodowników turystyki górskiej PTTK adresów poczty elektronicznej do KTG jest wciąż aktualna, ma służyć bezpośrednio i bezkosztowemu rozsyłaniu wszelkich informacji Komisji. Akcja ta spotyka się ze stopniowo rosnącym zainteresowaniem zarówno przodowników, jak i turystów, aczkolwiek spodziewano się liczniejszego grona odbiorców. Obecnie notuje się 50-90 wejść na stronę KTG dziennie.

KTG opiniowała projekty rozporządzenia w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne, co było m.in. przedmiotem spotkania 29 października 2010 r. z posłem P. van der Coghennem. Projekt dotyczył głównie zapisów dotyczących uprawiania narciarstwa, tak więc KTG mogła jedynie wypowiadać się w kwestiach szlaków pieszych oraz spraw dotyczących narciarstwa wędrownego, w kontekście rosnącej popularności nart „skiturowych”, ślawych i rakiet śnieżnych.

Opiniowano też projekty ustawy o szlakach turystycznych, a także zgłaszano szereg uwag - zarówno merytorycznych, jak i redakcyjnych – do projektu *Instrukcji znakowania szlaków turystycznych*. Istnieje wciąż potrzeba oddzielenia instrukcji znakowania od spraw dotyczących metodyki znakowania, toteż J. Kaczor opracował uwagi do wciąż poszukiwanego opracowania W. Krygowskiego *Metodyka znakowania górskich szlaków turystycznych* (wyd.

w 1967 r.). Odrębnie złożono uwagi do projektu zmian w Statucie PTTK przygotowanych pod obrady nadzwyczajnego Zjazdu PTTK.

Zgodnie z założeniami rok 2011 był rokiem popularyzacji Sudetów i imprez związanych z tym pasmem górskim. Stąd przygotowana tematyka sympozjum KTG, organizacja połączonych – ogólnopolskiego i sudeckiego - zlotów przodowników w Karkonoszach, wsparcie Międzynarodowego Zimowego Biwaku Górskiego „Chojnik-2011” oraz zlotu na Wielkiej Sowie, realizowanego także w ramach Roku Turystyki Rodzinnej PTTK.

Rok 2013 łączy się z obchodami 140. rocznicy zawiązania Towarzystwa Tatrzańskiego W ramach podkreślenia kontynuacji działalności TT i PTT przez PTTK Komisja postanowiła swymi imprezami nawiązać do idei i historii z XIX w. Zlot Klubów Górskich odbędzie się zatem w schronisku w Roztoce mając na uwadze pionierską działalność Wydziału (tj. zarządu) Tow. Tatrzańskiego z Krakowa w Dol. Rybiego Potoku w Tatrach, a Ogólnopolski Zlot Przodowników Turystyki Górskiej PTTK – w Beskidach Wschodnich, aby przypomnieć działalność oddziałów we Lwowie, Stanisławowie, Kołomyi, Stryju.

W r. 2011 KTG przygotowała i przesłała uwagi dotyczące projektu planu ochrony Bieszczadzkiego Parku Narodowego, a w r. 2013 J.W. Gajewski, jako członek rady naukowej Magurskiego Parku Narodowego, negatywnie ustosunkował się do projektu zmian przebiegu szlaków w rejonie Magury Wątkowskiej i poparł propozycję wyznakowania szlaku przeł. Majdan – Świątkowa na terenie Magurskiego Parku Narodowego, co było już wcześniej intencją Komisji. KTG (i PTTK) usilnie zabiegają o uruchomienie tego szlaku, w zamian za zamknięcie odcinka szlaku w rejonie dawnej wsi Ciechania, ale zamysł ten – strategiczny mając na uwadze położenie schroniska PTTK na Bartnem i dostęp do Parku od zachodu – nie znajduje poparcia dyrekcji MPN i członków rady naukowej MPN. Ustawowe uprawnienia dyrektorów parków narodowych ograniczają działania PTTK w sprawach zagospodarowania gór, toteż kontakty z administracjami parków narodowych były istotnym punktem działań KTG i całego PTTK.

Przewodniczący i członkowie KTG uczestniczyli w dniach 24-25 kwietnia 2010 r. w uroczystości otwarcia przebudowanego schroniska PTTK na Markowych Szczawinach oraz poparli koncepcję przedłożoną przez COTG, o przeniesieniu babiogórskiego ośrodka muzealnego z dotychczasowego, zniszczonego w dużej mierze obiektu, do nowej „goprówki” i stworzenie tam nowoczesnej ekspozycji.

KTG odniosła się do propozycji Oddziału PTTK w Sanoku o nazwanie niebieskiego szlaku prowadzącego z Sanoka na Chryszczatą (997m), imieniem wybitnego znawcy Bieszczadów, wieloletniego członka KTG ZG i szefa

Delegatury Wschodniokarpackiej, Honorowego Członka PTTK - Ignacego Zatwarnickiego, wskazując, że bardziej odpowiednim, byłoby nadanie Jego imienia schronisku w dawnej wsi Jaworzec. Ostatecznie, na wniosek Oddziału PTTK w Sanoku i spółki z o.o. „Bieszczadzkie Schroniska i Hotele”, nadano imię Ignacego Zatwarnickiego schronisku PTTK w Komańcy. Uroczystość nadania imienia obiektowi, odbyła się 28 listopada 2010 r.

Z zadowoleniem należy odnotować dobrą współpracę i liczne spotkania przedstawicieli KTG z zarządami spółek PTTK w Sanoku i w Nowym Sączu, a także – przy okazji zlotu przodowników turystyki górskiej PTTK - z przedstawicielami spółki w Jeleniej Górze. Współpraca ta pozwalała przekazywać uwagi turystów, w razie potrzeby wspierać inicjatywy karpackich spółek. Zaangażowanie i zapał pracowników spółek miały wpływ na poprawę jakości oferowanych usług w schroniskach, a także – mimo niełatwej sytuacji finansowej – na podejmowanie inwestycji związanych z modernizacją obiektów, a nawet z ich przebudową (przykładem – schroniska PTTK na Markowych Szczawinach czy na Hali Łabowskiej).

J. W. Gajewski wygłosił w ramach dorocznej konferencji (13-15 września 2012 r.) organizowanej przez dyrekcję Bieszczadzkiego Parku Narodowego pod hasłem „Człowiek i przyroda w Karpatach – przekształcenia krajobrazu, konkurencja o przestrzeń i zasoby naturalne” referat pt. *Współczesne formy turystyki w górach a konflikty między turystyką i ochroną przyrody*.

22 września 2012 r. doszło w Wiśle, przy okazji zakończenia rajdu osób niepełnosprawnych, do spotkania KTG z Radą ds. Turystki Osób Niepełnosprawnych ZG PTTK. Przedstawiono możliwości ułatwień w dostępności gór i schronisk dla osób niepełnosprawnych (informacja na temat samochodowych dróg turystycznych, kolei linowych itp.) oraz przyjęto wspólną deklarację.

Gazeta Górską, wydawana przez COTG PTTK, zmieniła w 2008 r. swój profil, m.in., nie publikowano już informacji o pracach KTG, ale kol. J. Konicznik redaguje na jej łamach „Raptularz górski”.

Wyróżnieniem KTG jest Dyplom KTG ZG PTTK oraz Medal Komisji Turystyki Górskiej ZG PTTK. W okresie kadencji nadano 20 Dyplomów i 31 Medali, zarówno osobom fizycznym, jak klubom turystyki górskiej i oddziałowym komisjom turystyki górskiej.

KTG podjęła próbę uporządkowania systemu odznak. W związku z odmiennym w stosunku do innych dotychczasowym wzorem odznaki honorowego przodownika turystyki górskiej PTTK wprowadzono w r. 2010 odznakę nawiązującą do standardowej odznaki przodowniczej. Z inicjatywy A. Mazura wprowadzono nowy wzór legitymacji honorowego przodownika turystyki górskiej, nie uniknięto wszakże konieczności pokrywania kosztów odznak przez wyróżnione osoby. W 2012 r. wprowadzono odznakę Zasłu-

zonego znakarza szlaków górskich. Wzór legitymacji odznaki przygotowali M. Michalik i M. Szot. Wcześniej wprowadzono też wzór odznaki Komisji, którą – o średnicy 15mm (zielony otok) - mają prawo nosić dawni i obecni członkowie Komisji, ale napływają wnioski, aby mogli ją nosić również członkowie oddziałowych KTG. W oparciu o ten wzór przygotowano odznakę (czerwony otok), która mają prawo nosić osoby wyróżnione Medalem KTG. Ponadto przygotowano regulaminy nadawania Dyplomu i Medalu KTG. Projekty odznak oraz graficzny wzór dokumentów towarzyszących wyróżnieniom (legitymacja Medalu KTG, arkusz Dyplomu KTG i okolicznościowych adresów) opracował W. T. Kacperski.

KTG opracowała i umieściła na stronie internetowej KTG jednolite wzory formularzy dla osób pragnących przystąpić do egzaminu na przewodnika turystyki górskiej PTTK lub o rozszerzenie uprawnień, a także formularze wniosków na mianowania honorowym przewodnikiem turystyki górskiej PTTK oraz o wyróżnienie Medalem KTG i Dyplomem. KTG.

Imprezy

W miarę możliwości członkowie KTG uczestniczyli w zlotach organizowanych pod patronatem Komisji, a także starali się brać udział w różnych wydarzeniach „górkich” organizowanych przez oddziały PTTK, kluby górskie – rajdach, zlotach, imprezach jubileuszowych itp. Przykładowo: w grudniu 2010 r. J. T. Nowicki w ZG PTTK reprezentował KTG podczas uroczystości wręczenia kol. Markowi Staffie, przyznanej przez kolegium redakcyjne *Wierchów* Nagrody Literackiej im. Władysława Krygowskiego za 2010 rok, 10 października 2011 r. J. Gajewski i J. Konieczniak uczestniczyli w jubileuszowo-wpamiętniowym wieczorze Oddziałowej KTG w Gliwicach. 9 czerwca 2012 r. J. W. Gajewski i J. Konieczniak uczestniczyli w Niedzicy w zakończeniu 50 Centralnego Rajdu Hutników (organizatorem jest od lat Hutniczo-Miejski Oddział PTTK w Krakowie-Nowej Hucie). 8 września 2012 r. J.W. Gajewski uczestniczył w Koniuszowej w otwarciu szlaku im. gen. Franciszka Gągora, który urodził się w tej wiosce, a zginął w katastrofie lotniczej 10 kwietnia 2010 r. pod Smoleńskiem. J.T. Nowicki uczestniczył 25 października 2012 r. w Łodzi w odsłonięciu tablicy poświęconej tragicznie zmarłemu na skutek wypadku w Tatrach Adamowi Chyżewskiemu, byłemu prezesowi ZG PTTK. 3 listopada J.W. Gajewski i J. Konieczniak uczestniczyli w obchodach 60-lecie O/KTG i Koła Przewodników Turystycznych w Bytomiu. Z kolei W.T. Kacperski uczestniczył 1 grudnia 2012 r. w Warszawie w obchodach 60. rocznicy powołania Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK.

Głównymi imprezami organizowanymi przez KTG są dwa zloty przewodników turystyki górskiej PTTK – ogólnopolski i sudecki zlot przewodników

oraz zlot klubów górskich. Zmniejszenie zainteresowania ogólnopolskimi zlotami przodownikimi spowodowało przed laty zawieszenie organizacji tej imprezy, ale od poprzedniej kadencji powróciła ona do kalendarza imprez PTTK. Ilość uczestników zlotu ogólnopolskiego – niestety - odbiega in minus od ilości uczestników zlotów sudeckich, co wymaga sprecyzowania przyczyn takiego stanu rzeczy: czy barierą jest niewystarczająca akcja informacyjna, czy rosnące koszty uczestnictwa, związane m.in. z dojazdem do miejsca zlotu itp.? Coraz trudniej pogodzić wzrastające koszty organizacji imprezy z koniecznością ustalenia wysokości wpisowego na rozsądnym, czyli możliwym do zaakceptowania przez potencjalnych uczestników poziomie. W rezultacie w organizację zlotów angażują się bezpośrednio delegatury KTG.

24-27 września 2010 r. odbył się 41. zlot z zakończeniem w Krasnobrodzie na Roztoczu. Organizatorem był Oddział Miejski PTTK w Lublinie. Miejsce spotkania było po części rezultatem wniosków, aby proponować trasy nie tylko górskie, ale także turystom górskim mniej znane, z bogatym programem krajoznawczym.

Mając na uwadze akcję popularyzacji Sudetów i fakt, iż w roku 2011 organizowany był jubileuszowy – pięćdziesiąty – Zlot Sudeckich Przodowników Turystyki Górskiej PTTK, KTG postawiła połączyć zlot ogólnopolski z sudeckim. Spotkanie miało miejsce w Szklarskiej Porębie w dn. 13-15 października 2011 r., połączone było z forum dyskusyjnym i spotkaniem z przedstawicielem zarządu sp. z o.o. „Sudeckie Schroniska i Hotele PTTK.

4-7 października 2012 r. odbył się XLIII Zlot organizowany przez Oddział PTTK w Rzeszowie z bazą w Iwoniczu Zdroju.

Jak wspomniano popularnością cieszą się zloty sudeckich przodowników turystyki górskiej PTTK, które tradycyjnie organizowane są w 3. weekend października. Są one zarazem forum dyskusyjnym i spotkaniem towarzyskim przodowników połączonym z możliwością rozszerzenia swych uprawnień terenowych. I tak:

49. zlot odbywał się w dniach 22-24 października 2010 r. w Bolesławowie u stóp Śnieżnika Kłodzkiego. Organizatorem był Klub Turystyki Górskiej „Łazek” z Wrocławia.

51. Zlot odbył się w dn. 19-21 października 2012 r. z bazą w Głuchołazach. Organizatorem był Oddział PTTK Wrocław Fabryczna, Klub Turystyki Górskiej „Łazek” z Wrocławia i Delegatura Sudecka KTG. Atrakcją były wycieczki po czeskiej stronie Gór Opawskich.

Zloty klubów górskich PTTK odbywały się odpowiednio:

- 30. zlot odbył się w dn. 21 -23 maja 2010 r. w Warszawie, Modlinie i na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Organizatorem był – Stołeczny Klub Tatrzański. Wzięło w nim udział 58 osób z 10 klubów.

- 31. zlot odbywał się w dn. 20-22 maja 2011 r. w Beskidzie Sądeckim, z bazą w Piwnicznej-Koszarzyskach. Organizatorem był Warszawski Klub Górski im. prof. Walerego Goetla. Uczestniczyło 71 osób z 16 klubów.
- 32. zlot, którego organizatorem był Klub Górski PTTK „Świstak” z Opola odbywał się w dn. 18-20 maja 2012 r. w Pokrzywniej (Góry Opawskie), co nawiązywało do programu popularyzacji Sudetów. Wzięło w nim udział 129 osób z 17 klubów.

Organizatorzy zlotów, mając na uwadze doświadczenie górskie przodowników i znajomość przez nich terenu i wielu szlaków, zmuszeni są coraz częściej proponować trasy mało znane, nieznakowanymi szlakami, ze wskazaniem miejsc krajoznawczo interesujących a rzadko odwiedzanych, dzięki czemu impreza staje się atrakcyjna.

Organizacja zlotów stanowi ważny element współpracy KTG z aktywnym górskim PTTK i łączności z przodownikami turystyki górskiej. Zloty nawiązują do roli jaka została im przypisana w postanowieniach §22 regulaminu KTG ZG PTTK, tj. formy konsultacji KTG z turystami góorskimi.

Symposium KTG

Zgodnie z tradycją KTG organizowała w lokalu COTG PTTK w Krakowie doroczne sympozja, których tematyka została sprecyzowana na początku kadencji. I tak:

Tematem sympozjum zorganizowanego 5 grudnia 2010 r. były „Góry – woda – człowiek”. Referat tytułowy wygłosiła prof. dr hab. Joanna Pociask-Karteczka, kolejne: dr Krzysztof Kulesza (*Wody Tatr*), dr Anna Fiema (*Pogoda w górach*), mgr Grzegorz Kaczor (*Zastosowanie wód mineralnych w bromatologii, leczeniu schorzeń*), mgr inż. Jerzy Kapłon (*Wykorzystanie energii wód rzek górskich do produkcji energii elektrycznej na przykładzie kaskady górnej Soły*), prof. dr inż. Wojciech T. Kacperski (*Energia wody górskiej jako źródło energii odnawialnej*).

Zorganizowane 3 grudnia 2011 r. sympozjum nawiązywało tematycznie – zgodnie z programem - do promocji Sudetów. Referaty przygotowali: Leszek Majewski (*Franz Pabel – pierwszy europejski przewodnik*), Jacek Pielich (*Co nam zostało z dawnych lat, czyli rzecz o liniach kolejowych w Sudetach*), Jacek Potocki (*Z dziejów zagospodarowania Sudetów*), Bartłomiej Ranowicz (*Sudeckie towarzystwa turystyczne*), Marek Szot (*Krzyże pokutne w Sudetach na przykładzie Kotliny Kłodzkiej*) i Krzysztof Tęcza (*Chatki turystyczne w Karconozach*).

Sympozjum, które odbyło się 1 grudnia 2012 r. poświęcone było przemianom górskiego krajobrazu. Referaty wygłosili: mgr Stefan Gawroński (*Człowiek w krajobrazie*), dr inż. arch. Marek Staffa (*Co nam zostało z tych Sudetów*), prof. dr hab. Krystyna German (*Przemiany krajobrazu górskiego*

Beskidów i Podhala), prof. dr hab. arch. Piotr Patoczka (*Przemiany krajobrazu Beskidu Niskiego i Bieszczadów*), mgr Maciej Szajowski (*100 lat zmian krajobrazu w Pieninach*), dr Zbigniew Moździerz (*Architektura schronisk górskich projektu Anny Górskiej*) i mgr Michał Sobala (*Krajobraz po polaniarzach*).

Mając na uwadze duże zainteresowanie tematyką Sudetów w roku 2011 i referatami na temat przemian krajobrazu górskiego wygłoszonymi w roku 2012, z inicjatywy Delegatury Sudeckiej doszło do kolejnej prezentacji wybranych referatów na tzw. sympozjach sudeckich, zorganizowanych w Morzeszowie w dniach 10-11 marca 2012 r. i 8 marca 2013 r. Spotkania te organizowane przez KTG „Łazek” z Wrocławia i Delegaturę Sudecką KTG ZG są nowym, godnym poparcia, dotychczas nie podejmowanym działaniem środowisk dolnośląskich.

KTG zamierzała wydać serię plakatów o formacie B2 z wizerunkami polskich gór, propagujących zdobywanie GOT PTTK. Przygotowano ostatecznie jeden plakat, którego druk czasowo zawieszono w związku z edycją przez ZG PTTK plakatu o podobnej tematyce.

Przodownicy turystyki górskiej PTTK

Od początku akcji GOT, tj. od r. 1935 do końca 2012 r. mianowano 7847 przodowników turystyki górskiej PTTK. Ocenia się, że liczba czynnych przodowników turystyki górskiej PTTK sięga 3 tys. osób. Ilość mianowań w latach 2010-12 przedstawia poniższe zestawienie:

Rok	Mianowania	Rozszerzenia uprawnień	Mianowania Honorowych PTG
2010	112	92	30
2011	56	57	14
2012	47	59	23

Zauważyć można rosnącą liczbę mianowań Honorowych Przodowników Turystyki Górskiej PTTK, co jest w dużej mierze rezultatem coraz liczniejszej rzeszy starszych działaczy w Towarzystwie. Jako kandydaci do wyróżnienia spełniają oni zarówno wymogi wiekowe, jak i wykazują się wieloletnią aktywnością.

Dokumenty obejmujące programy i zasady, które służyć miały ujednoliceniu systemu egzaminowania kandydatów na przodowników, zredagowane przez W. T. Kacperskiego i Zbigniewa Kreska, wraz z instrukcją i regulaminem pracy przodownika, ukazały się drukiem w 2004 r. jako *Vademecum przodownika turystyki górskiej PTTK*. W rozszerzonej i uzupełnionej wersji ukazały się drukiem w r. 2010. Znakomitą część stanowi zestaw zagadnień, które mogą okazać się pomocne zarówno członkom komisji egzaminacyjnych

ds. przewodników turystyki górskiej PTTK, jak i kandydatom na przewodników, czym materiał nawiązuje do dawnych publikacji z cyklu „Co przewodnik powinien wiedzieć o górach”.

Problemem, który nie został jednoznacznie rozwiązany w skali Towarzystwa, a został zasygnalizowany w wyżej wspomnianym 2. wydaniu *Vademecum* jest kwestia uprawnień do prowadzenia wycieczek przez przewodników turystyki górskiej PTTK. Interpretacja prawna wynikająca z analizy różnych nakładających się swą tematyką aktów prawnych nie pozwala na jednoznaczne rozstrzygnięcie. Opinie na temat uprawnień przewodników są rozmaite i wiążą się m.in. z systemem ubezpieczeń i odpowiedzialności przewodników.

Górska Odznaka Turystyczna PTTK

W r. 2010 działały, oprócz Centralnego Referatu Weryfikacyjnego GOT PTTK w Krakowie, 122 Terenowe Referaty Weryfikacyjne. Odpowiednio w r. 2011 – 116, w r. 2012 – 114.

Ilość zweryfikowanych GOT PTTK w poszczególnych latach prezentuje poniższa tabela:

Rok	Popularna	Mata brązowa	Mata srebrna	Mata złota	Duża brązowa	Duża srebrna	Duża złota	Za Wytrwałość	Normy Za Wytrwałość
2009	5697	2864	968	441	82	84	51	81	972
2010	5477	2830	1045	468	106	67	77	86	992
2011	5209	3016	1121	457	127	62	48	81	1156
2012	5355	3014	1142	493	132	78	50	72	1032

Od czasu generalnych zmian w regulaminie GOT PTTK i zasadach punktacji odznaki (zapoczątkowanych w r. 2001) zmniejszyła się liczba propozycji dalszych zmian. Szereg nadsyłanych sugestii wykluczało się wzajemnie; szereg pomysłów ma charakter trudnych do akceptacji uproszczeń itp. Jednakże wiele uwag dotyczy zbyt daleko wprowadzonych przez KTG ułatwień w zdobywania odznaki (dotyczy zwłaszcza zasad zdobywania odznak dużych), co może doprowadzić do obniżenia rangi GOT. Z krytyką spotyka się wprowadzenie przed laty do regulaminu GOT schematycznych mapek z punktacją, zamiast poprzednio obowiązującego spisu wycieczek punktowanych. KTG stanęła na stanowisku, że jakiegokolwiek zmiany w regulaminie GOT PTTK

można przeprowadzać najwyżej raz na 4 lata, aczkolwiek nie unikano wprowadzania redakcyjnych korekt w kolejnych edycjach regulaminu w związku z pojawiającymi się zapytaniami o interpretację poszczególnych zapisów. W tej sytuacji KTG przygotowała projekt zmiany regulaminu GOT i zaprezentowała go do dyskusji na stronie internetowej wychodząc z założenia, że jest to o tyle ważna sprawa, że wymaga szerszej konsultacji. Założenia zmian szły w kierunku podniesienia wymagań związanych ze zdobywaniem odznak, m.in. założono w projekcie, że zdobywca dużej złotej GOT PTTK musi odwiedzić wszystkie pasma górskie Polski, co nawiązuje do dawnych zasad.

Powołana Podkomisja ds. programowych miała za zadanie dokonać rewizji tekstu regulaminu pod kątem redakcyjnym oraz przygotowała – do prezentacji w roku 2013, w oparciu o istniejące już i nadesłane materiały – projekt nowelizacji regulaminu GOT PTTK z założeniem, iż zmiany będą wprowadzone, z uwzględnieniem okresu przejściowego, od roku 2014.

Jedyna generalna zmiana, jaką wprowadzono do regulaminu GOT PTTK, notabene na podstawie otrzymanych wniosków, było ustanowienie dużej odznaki GOT PTTK „Za Wytrwałość”. Projekt odznaki wykonał W. T. Kacperski. Celem odznaki jest wyróżnienie osób, które są dwukrotnie zdobywcami GOT PTTK „Za Wytrwałość”, a więc pokonały dwukrotnie cykl zdobywania GOT PTTK.

Zagospodarowanie terenu i znakowanie szlaków górskich

Sprawy te, a zwłaszcza dotyczące finansowania i rozliczania prac znakarskich, były tematem niemal każdego zebrania. Z niepokojem trzeba stwierdzić, że sprawy znakarskie stają się coraz bardziej skomplikowane zarówno w planowaniu jak i rozliczaniu, co wymaga ścisłej współpracy z COTG.

Daje się zauważyć tendencja zmierzająca do decentralizacji środków finansowych przeznaczonych na prace znakarskie, np. do urzędów marszałkowskich i gmin. Sytuacja finansowa oddziałów nie pozwala na kredytowanie prac znakarskich, toteż późne uzyskanie promesy finansowania tych robót z puli resortowej (centralnej), coraz częściej ograniczanych, powoduje, iż prace te nie są prowadzone przed, lecz w trakcie, a nawet po sezonie turystycznym. Wzrost biurokracji towarzyszącej zarówno planowaniu jak i rozliczaniu prac ze środków centralnych spotyka się z krytyką środowiska znakarzy, a niektóre oddziały PTTK podejmują mniej lub bardziej udane próby wykonywania prac znakarskich ze środków samorządów.

Obecnie obowiązuje zasada, że znakowaniem szlaków turystycznych może się zajmować jakakolwiek instytucja, stowarzyszenie, fundacja etc. W rezultacie powstają liczne szlaki nie ewidencjonowane, lokalne, znakowane różnymi metodami, prowadzone nierzadko po szlakach PTTK, lecz pod innym hasłem, czego przykładem szlaki biograficzne. Obserwuje się nakładanie szla-

ków innych dyscyplin turystycznych na sieć szlaków górskich itp., których twórcy rozporządzają niejednokrotnie większymi funduszami na znakowanie niż PTTK. Nierzadko prowadzi to do konfliktu między uczestnikami różnych form turystyki (piesi kontra pojazdy terenowe, kolarstwo, jeździectwo itp.) i powoduje zwiększenie zagrożeń na szlaku. Estetyka znaków i towarzyszących tablic nierzadko budzi sprzeciw, zaś nowe wzory oznakowania, wprowadzane np. przez administrację Tatrzańskiego Parku Narodowego i lasów państwowych, tworzą niekorzystny obraz znakowania turystycznego w Polsce.

Mimo tych trudności KTG podtrzymuje zasadę centralnego odnawiania części szlaków i wykonawstwa drogowskazów przez COTG PTTK. Poniższa tabela prezentuje prace wykonane w tym zakresie i ich koszt:

Rok	Długość szlaków w km	Dotacja resortu w zł	Liczba drogowskazów w szt.
2010	1363,3	92 588,00	250
2011	1833,8	137 749,80	455

Obszar działania przypisanych do konserwacji w poszczególnych oddziałach PTTK na koniec 2012 roku, przedstawiają poniższe tabele:

<i>Delegatura Wschodniokarpacka</i>	
<i>Oddział PTTK</i>	<i>Zasięg prac znakarskich</i>
Gorlice	Beskid Niski – cz. zach.: pasmo Magurskie, G. Hańczowskie, G. Grybowskie
Jaśło	Beskid Niski – pasmo Magurskie cz. wsch., pasmo graniczne – cz. zach.
Krosno	Beskid Niski – G. Dukielskie i cz. środkowa pasma granicznego, Pogórze Strzyżowsko- Dynowskie – cz. pd.
Przemysł	Pogórze Przemyskie, G. Słone – cz. pn.
Rzeszów	Pogórze Strzyżowsko-Dynowskie – cz. pn.
Sanok	Beskid Niski – pasmo Bukowicy i wsch. cz. pasma granicznego, G. Słone – cz. pd., Bieszczady Zach.- cz. zach.
Ustrzyki Dolne	Bieszczady Zach. – cz. wsch., pasmo Otrytu, Pogórze Bieszczadów

<i>Delegatura Zachodniokarpacka i Góry Świętokrzyskie</i>	
<i>Oddział PTTK</i>	<i>Zasięg prac znakarskich</i>
Bielsko	Beskid Śląski – Pasma Wiślańskie, cz. Pasma Klimczoka i Błatniej, Beskid Mały – cz. Zach.

Bochnia	Pogórze Wielickie, Beskid Wyspowy – cz. Pn.
Cieszyn	Beskid Śląski – cz. Pasma Wiślańskiego, rejon Klimczoka i Błatniej
Krościenko n/D.	Gorce – pasmo Lubania oraz w Pieninach szlaki poza granicami PPN
Limanowa	Beskid Wyspowy – cz. wsch.
Myślenice	Beskid Średni, Beskid Wyspowy – cz. zach.
Nowy Sącz	Beskid Sądecki prócz rejonu Jaworzyny Krynickiej, Małe Pieniny, Pogórze Rożnowskie – cz. Pd.
Krynica	Beskid Sądecki – cz. pasma Jaworzyny, Beskid Niski – cz. Zach.
Rabka	Gorce, Beskid Wyspowy – cz. wsch., Spisz, Orawa, Pasma Podhalańskie
Sucha	Pasma Jałowieckie, Polic i Babiogórskie, Pasma Żurawnicy w Beskidzie Średnim
Szczyrk	Beskid Śląski – otoczenie dol. Żyłicy
Tarnów	Pogórze Ciężkowickie, Pogórze Rożnowskie – cz. pn.
Wadowice	Beskid Mały, Beskid Średni – cz. pn.
Wisła	Beskid Śląski – cz. Pasma Wiślańskiego, pasmo Stożka i Czantorii
Zakopane	Podhale, Spisz – cz. pd.
Żywiec	Beskid Żywiecki – pasma Wlk. Raczy, Pilska, Lipowskiej, grupa Mędralowej, Beskid Średni – Pasma Pewelskie
Kielce	G. Świętokrzyskie

<i>Delegatura Sudecka</i>	
<i>Oddział PTTK</i>	<i>Zasięg prac znakarskich</i>
Głuchotaży	G. Opawskie
Jelenia Góra	G. Izerskie – Wysoki Grzbiet, Karkonosze, Kotlina Jeleniogórska, G. Sokole
Jawor	Pogórze Kaczawskie cz. wsch., Wzgórza Strzegomskie
Kamienna Góra	Lasocki Grzbiet, Rudawy Janowickie, G. Kamienne – cz. zach., Zawory, Kotlina Jeleniogórska
Kłodzko	Kotlina Kłodzka, G. Stołowe, G. Orlickie, G. Bystrzyckie – cz. Zach.

Lądek Zdr.	Masyw Śnieżnika Kł. – cz. Wsch., G. Bialskie, G. Złote
Lubań	Pogórze Izerskie – cz. zach.
Lwówek Śl.	Pogórze Izerskie – cz. wsch., Pogórze Kaczawskie – cz. zach., G. Izerskie – Grzbiet Kamienicki, Kotlina Jeleniogórska – cz. Pn.-zach.
Międzygórze	(G. Bystrzyckie – cz. wsch., Masyw Śnieżnika – cz. Zach.
Strzelin	Wzgórze Niemczański-Strzelińskie – cz. pn.
Świdnica	G. Sowie – cz.pn., Przedgórze Sudeckie – Wzgórze Kiełczyńskie
Wałbrzych	G. Kamienne – cz. wsch., G. Wałbrzyskie
Wrocław	Masyw Ślęży
Ząbkowice Śl.	G. Sowie – cz. pd., G. Bardzkie, Wzgórze Niemczańsko-Strzelińskie

Na podkreślenie zasługuje zaangażowanie COTG PTTK w organizację spraw formalnych związanych z planowaniem i rozliczaniem prac znakarskich, a także z działaniami, zakończonymi powodzeniem, na rzecz podejmowania projektów wojewódzkich planów operacyjnych. Jest to szczególnie ważne mając na uwadze fakt, iż nie wszystkie szlaki są – z uwagi na brak środków finansowych - odnawiane w cyklu 3-letnim, a np. w roku 2012 Ministerstwo Sportu i Turystyki, z bliżej nieznanых powodów, nie skierowało dla PTTK dotacji na konserwację szlaków turystycznych. Podejmowane przez COTG działania pozwalają pozyskać środki finansowe nie tylko na utrzymanie szlaków znakowanych, ale także na prowadzeniu ich ewidencji. Celem jest stworzenie, pod egidą PTTK, bazy danych dotyczących wszystkich rodzajów szlaków w górach (i nie tylko w górach) bez względu na gestora. Równocześnie dąży się do tego, aby wprowadzać jednolity system znakowania według instrukcji przygotowanej przez Towarzystwo. KTG starała się wspierać tego rodzaju inicjatywy COTG, w tym wszelkie działania związane z prowadzeniem kontroli prac znakarskich i oceną ich jakości.

W roku 2013 COTG, przy pełnej akceptacji KTG, wprowadził nowy system rozliczania uzyskiwanych dotacji poprzez podpisywanie umów bezpośrednio ze znakarzami. Rola oddziałów znakujących w górach sprowadzać się będzie do planowania, kontroli i odbioru prac. Zaniechanie w ostatnich latach przez KTG organizacji porad znakarzy wynikało ze zmiany formuły rozliczania prac znakarskich na jesieni każdego roku. W roku 2013 COTG zorganizował w zamian spotkania z przedstawicielami oddziałów – co istotne - przed sezonem znakarskim (6 kwietnia 2013 r. we Wrocławiu i 13 kwietnia 2013 r. w Krakowie), połączone z przekazaniem wzorów przyjętych dokumentów dotyczących zleceń i odbioru prac. Uczestniczył w nich przewod-

niczący KTG. Należy sądzić, że środowisko znakarzy będzie cenić tego typu spotkania, choć towarzyszące dyskusje zawierają niekiedy słowa krytyki pod adresem ZG PTTK. Odnotować należy, iż niektóre oddziały PTTK rezygnują z dotacji resortowej i starają się o sfinansowanie prac znakarских na ich terenie ze środków administracji lokalnej. Tego typu działania są godne poparcia tylko w przypadku uzgodnienia zakresu prac znakarских z KTG i COTG.

W związku z ograniczonymi środkami finansowymi przeznaczonymi na konserwację szlaków trzeba się liczyć z likwidacją niektórych z nich. Dotyczy to przede wszystkim szlaków prowadzonych szosami, aczkolwiek już odnotowano propozycje likwidacji szlaków rzadko odwiedzanych, zarośniętych i trudnych do utrzymania (np. w Beskidzie Żywieckim); szlak taki skasowano. Podobnie należy się liczyć z kasacją znaków w przypadku dublujących się szlaków na granicy z Czeską Republiką i Słowacją.

W okresie sprawozdawczym zorganizowano pod szyldem KTG dwa kursy znakarские, jeden – w r. 2011 - na terenie Oddziału PTTK w Myślenicach, drugi, w r. 2012 – dzięki inicjatywie Oddziału PTTK w Jaśle, ale szkolenie znakarzy pozostawiono też w gestii poszczególnych oddziałów PTTK.

Niekorzystne dla PTTK sytuacje zachodzą na obszarach parków narodowych w kontekście ustawowego wzrostu kompetencji administracji parków narodowych. Wprowadzanie własnego systemu znakowania (np. w Tatrach), próby określania szlaków PTTK jako ścieżek edukacyjnych, co odnotowywane jest jako przykład korzystnych działań administracji parków na rzecz organizacji ruchu turystycznego, wreszcie decyzje o ograniczaniu uprawnień PTTK do zarządzania siecią i znakowania szlaków (np. w Pieninach, w Gorcach), połączone z zamykaniem odcinków szlaków i utrudnianiem wyznakowania nowych – oto zjawiska wynikające z niekorzystnych dla organizacji turystycznych zapisów ustawy o ochronie przyrody.

Z inicjatywy W. T. Kacperskiego powstało opracowanie poświęcone wizualizacji schronisk górskich PTTK oraz rewitalizacji ich wnętrza. Idea wizualizacji sprowadza się do tego, aby obecność PTTK w schroniskach była wyraźnie zaznaczona, aby – w dobie pojawiania się rozmaitych obiektów w górach - podkreślić przynależność obiektów do Towarzystwa. Obecność flagi PTTK na obiektach, jednolite oznakowanie obiektów tablicami z emblematem Towarzystwa, wreszcie urządzenie wystroju wnętrza schronisk w ten sposób, aby propagowały idee i akcje PTTK (w tym GOT PTTK), historię obiektu i regionu – oto idea pomysłu.

Obok schronisk PTTK przypomnieć wypada o istnieniu w górach studenckich baz namiotowych (notabene powstałych jeszcze w 1985 r. z inicjatywy KTG) i chat akademickich. Te ostatnie dawniej nie zawsze dostępne dla ogółu, stoją obecnie otworem dla każdego turysty.

Kontakty zagraniczne

Kontakty międzynarodowe Komisji sprowadziły się do spotkań przewodniczącego KTG i dyrektora COTG z przedstawicielami Słowackiego Klubów Turystów (KST) 28 listopada 2011 r. w Bratysławie oraz J. W. Gajewskiego podczas roboczych spotkań ze znakarzami KST w dn. 10-11 grudnia 2011 r. w Martinie i 16-17 marca 2013 r. w Zvoleniu. Ponadto w dn. 14-15 kwietnia 2012 r. J. W. Gajewski uczestniczył w Bratysławie w zebraniu regionalnym Europäische Wandervereinigung. Kolejna konferencja z udziałem przedstawicieli Czeskiego i Słowackiego Klubów Turystów odbyła się w schronisku PTTK w Sromowcach Niżnych 8-11 maja 2013 r.

Głównym tematem były zasady proponowanych zmian w znakowaniu i utrzymaniu szlaków granicznych w kontekście układu podpisanego w Schengen. W świetle tych postanowień poza obszarami przygranicznych parków narodowych i terenami specjalnymi (np. poligonami wojskowymi) istnieje dowolność przekraczania granic. Tym samym dotychczasowe turystyczne przejścia graniczne, poza przejściami w terenach chronionych, przestały mieć rację bytu. Oznacza to stopniową likwidację podwójnego oznakowania wzdłuż granicy, gdzie powinien prowadzić jeden szlak znakowany przez jedną z umawiających się stron, a równolegle prowadzony drugi szlak powinien być skasowany.

Projekt ten został oprostowany przez przedstawicieli oddziałów Delegatury Wschodniokarpackiej na spotkaniu w Nowym Sączu w dniu 11 lutego 2012 r. Dotyczyło to w szczególności koncepcji kasacji na granicy ze Słowacją odcinka szlaku niebieskiego (łączy Grybów z Przemyślem; przestałby istnieć na odcinku Przeł. Regetowska - Krzemieniec) i pozostawienie czerwonego. Opinie, jakoby dotychczas wydane mapy i przewodniki miały stracić rację bytu nie mają uzasadnienia, bowiem szlak który pozostaje w terenie zachowuje dotychczasowy kolor i przebieg i jest zaznaczony na mapach.

KTG stoi na stanowisku, że proponowane rozwiązanie jest zasadne tym bardziej, że udało się wstępnie wskazać odcinki szlaku granicznego znakowane przez poszczególne kluby; PTTK ma odpowiadać za utrzymanie odcinka szlaku czerwonego Obručne – przeł. nad Cigel'ką (Oddziały PTTK Krynica i Gorlice) i Przeł. Łupkowska - Przeł. Nad Roztokami (Oddział PTTK w Sanku).

Strona słowacka zamierza przedłużyć międzynarodowy szlak E-8 z Bieszczadów (Nova Sedlica) przez Ub'łę na Ukrainę i proponuje przełożenie fragmentu tego szlaku po stronie polskiej w ten sposób, aby nie kończył się w Wołosatem, lecz na szczycie Krzemieńca. Proponowane jest również, przez stronę słowacką, utworzenie południkowego szlaku międzynarodowego Kraków – Szczawnica – G. Lewoczkie – Węgry – Słowenia.

Na terenie Sudetów współpracę z KCT podjął Klub Turystyki Górskiej „Łazek” z O/PTTK Wrocław-Fabryczna. Jej owocem jest coroczne organizowanie przez Klub Międzynarodowych Zimowych Biwaków Górskich. Organizowane są w różnych partiach Sudetów i gromadzą miłośników zimowych wędrówek połączonych z biwakiem w namiotach z udziałem turystów z PTTK i KCT. Podobną imprezą są Zimowe Biwaki na Śnieżniku, organizowane wspólnie z Oddziałem KCT „Horal” z Usti nad Orlicą według zasady, że kolejnych pięć organizuje klub czeski, kolejne pięć – Polacy. Zimowe wędrówki z biwakiem, to stosunkowo mało znana w naszym Towarzystwie forma górskiej aktywności, która daje duże możliwości wykorzystania propagowanych przez COTG PTTK raket śnieżnych.

Działalność podkomisji

Podkomisja Klubów Górskich (w składzie: Jacek T. Nowicki – przewodniczący, Jacek Gołębiowski, Adam Półrolczyk, Jacek Płonczyński) odbywa spotkania swych przedstawicieli przy okazji dorocznych zlotów klubów górskich oraz przy okazji sympozjów KTG. Skupia w chwili obecnej 66 klubów górskich, i co bardzo cieszy, liczba ich wzrasta. W okresie kadencji powstało, bądź reaktywowało swą działalność 8 klubów.

Aktywność klubów związana z organizacją wycieczek i wypraw zagranicznych, a także działalnością programową w postaci spotkań, prelekcji itp. godna jest podkreślenia. Warto odnotować, iż niektóre kluby wznowiły organizację szkoleń, np. dla kandydatów na przodownika turystyki górskiej PTTK, a jednocześnie rozszerzają profil swojej działalności tworząc np. klubowe kabarety i zespoły muzyczne. Podkomisja ma swoją zakładkę (podstronę) na stronie internetowej KTG i wydzielony tematycznie dział na forum komisji poświęcony sprawom klubowym. Na klubowej podstronie zamieszczony jest stale aktualizowany wykaz klubów górskich afiliowanych przy KTG zawierający ich dane kontaktowe.

Dało się także zauważyć postęp w zakresie wymiany informacji między klubami o swoich imprezach i przedsięwzięciach, w których mogą brać udział przedstawiciele innych klubów górskich. Z zadowoleniem Podkomisja odnotowuje wzrost zainteresowania udziałem w dorocznych zlotach klubów górskich. Na pewno wpływ na to miała atrakcyjność programowa, jak i perfekcyjna organizacja imprez przez kolejnych organizatorów - kluby z Warszawy, Opola i Krakowa. Doprowadziło to do konieczności ograniczania wielkości reprezentacji poszczególnych klubów z uwagi na pojemność bazy noclegowej oraz możliwości logistyczne.

Dotychczasowa Podkomisja Kultury i Historii Turystyki Górskiej, mając na uwadze zmiany regulaminowe, zmieniła swą formułę. Poprzednia, która zakładała, iż kustosze stworzą tę Podkomisję niestety nie zdała egzaminu,

przeto uznano wstępnie, że jest to zespół, który docelowo będzie podlegał Podkomisji ds. Programowych, zaś łącznikiem z kustoszami z ramienia KTG został M. Michalik. W dn. 22 czerwca 2010 i 18 lutego 2012 r. odbyły się spotkania z kustoszami.

Działalność zespołu sprowadzała się do prowadzenia ośrodków muzealnych zlokalizowanych przy schroniskach PTTK. Kustosze poszczególnych ośrodków: pod Baranią Górą – Eugeniusz Gnacik, na Markowych Szczawinach – Robert Wosiek, na Turbaczu – Tadeusz Kochański, przy schronisku PTTK „Orlica” w Szczawnicy – Ryszard Remiszewski, na Jaworzynie Krynickiej Danuta Reško, w Ustrzykach Górnych „Zielony Domek” – Wojciech Stankiewicz. Ponadto w Międzygórzu tamtejszym ośrodkiem na stokach Iglicznej opiekował się Włodzimierz Głaz. Zlikwidowany w krakowskim Domu Turysty PTTK „Gabinet Sosnowskiego” został – za akceptacją KTG – przeniesiony do obiektu przy schronisku PTTK na Prehybie (opiekę nad zbiorami sprawowali Olga Bielakowa oraz - z ramienia O/PTTK „Beskid” w Nowym Sączu - Tadeusz Czubek). Centralnym Archiwum Turystyki Górskiej w budynku COTG PTTK zawiaduje Jerzy Kapłon. Przeniesiono zbiory ośrodka muzealnego na Turbaczu z szafasu zlokalizowanego nieopodal schroniska do jego wnętrza.

Kustosze społecznie prowadzą zarówno działalność kolekcjonerską, jak i edukacyjną, połączoną z dyżurami, głównie w sezonie letnim. Ujemną stroną społecznego prowadzenia ośrodków jest fakt, iż nie sposób uzyskać przed sezonem informacje o godzinach otwarcia ośrodków i dyżurach kustoszy. Ośrodki pełnią funkcję muzealną związaną z rejonem, w którym się znajdują. Polega to na gromadzeniu i ekspozycji przykładów kultury materialnej i archiwaliów związanych z historią turystyki, a także – w miarę możliwości - publikowaniu materiałów dotyczących regionu.

Od roku 2008 finansowanie działalności ośrodków ujęte zostało w budżecie ZG PTTK i sięga 20-30 tys. zł. rocznie, a rozliczane przez COTG w porozumieniu z M. Michalikiem któremu powierzono rolę opiekuna zespołu z ramienia KTG. Zapewnienie źródła finansowania stworzyło możliwość przeprowadzenia najpilniejszych napraw i pokrycia kosztów eksploatacji, a także pozwoliło na uporządkowanie spraw prawno-własnościowych. Należy mieć na uwadze, że wielkość tych środków jest niewystarczająca, aby dokonywać większych napraw lub remontów. Natomiast godną podkreślenia, jest pomoc ze strony spółek „karpackiej” i „bieszczadzkiej” w utrzymywaniu sprawności technicznej tych obiektów.

Rocznik Wierchy

W latach 2010-2013 r. ukazały się drukiem kolejno 74, 75, 76 i 77. tomy rocznika *Wierchy* (za lata 2008, 2009, 2010 i 2011) w nakładach rzędu 700 eg-

zemplarzy każdy. Tom 77, za rok 2011, poświęcony Sudetom, jest elementem akcji promocji tych gór. Zrezygnowano z publikowania na łamach *Wierchów* bibliografii górskiej, która zajmowała sporą objętość tomu. Mając na uwadze ogromną ilość wydawnictw o górach – bibliografia wydawana była jako odrębna publikacja.

Kolegium redakcyjne *Wierchów* stanowili do końca 2010 r.: Jacek Kolbuszewski - przewodniczący oraz Stefan W. Alexandrowicz, Jerzy W. Gajewski (jako przewodniczący KTG), Stanisław Grodziski, Ryszard Kantor, Andrzej Matuszyk, Zbigniew Mirek, Zdzisław J. Ryn, Marek Staffa, Jacek Woźniakowski, Wiesław A. Wójcik (redaktor naczelny rocznika), Janusz Zdebski i Bogdan Zemanek. Na kadencję w latach 2010-14 przewodniczenia kolegium podjął się Janusz Sondel, Do wyżej wymienionego składu dokooptowano Jacka Potockiego i Jacka Purchłę; z członkostwa zrezygnowali J. Kolbuszewski i M. Staffa, a w roku 2012 r. zmarł J. Woźniakowski.

Co roku ZG PTTK przyznaje – na wniosek komitetu redakcyjnego *Wierchów* – Nagrodę Literacką im. Władysława Krygowskiego. W okresie sprawozdawczym wyróżniono nią następujące osoby: za rok 2010 – Romana Hennele, za rok 2011 – Jacka Kolbuszewskiego.

8.2. Komisja Turystyki Narciarskiej ZG PTTK

Komisja działała w 9 osobowym składzie. Ponadto w pracach Komisji brali udział: przewodniczący CRW ON Wojciech Biedrzycki i Andrzej Wiśniewski, początkowo także Jerzy Zarębski oraz do chwili śmierci w 2010 r honorowy Przewodniczący KTN ZG PTTK Zbigniew Siudak.

Zasadnicze zebrania Komisji odbywały się 2 razy w roku w maju i październiku lub listopadzie w Krakowie w siedzibie COTG. Dodatkowo bieżące sprawy omawiano w mniejszym gronie podczas spotkań przed sezonowych na Kalatówkach i posezonowych na Polanie Chochołowskiej. Poza zebraniem w bieżących sprawach kontaktowano się za pośrednictwem Internetu. Ponadto 24 listopada 2012 r. w Krakowie odbyło się zebranie zespołu redakcyjnego powołanego do opracowania wydawnictwa jubileuszowego „60 lat KTN ZG i 80 lat GON” w składzie: W. Biedrzycki, E. Brzozowski, M. Garus i A. Stróżecki.

Głównymi tematami zebrań były sprawy:

- opracowania kalendarza imprez na poszczególne sezony zimowe z koordynacją terminów,
- podsumowanie realizacji imprez ujętych w kalendarzu po każdym sezonie,
- współpracy i podsumowania wpływu sprawozdań z oddziałowych KTN, TRW i CRW ON.

- wytypowanie imprez programowych KTN ZG PTTK o wystąpienia do ZG PTTK ich dofinansowanie,
- omawianie obchodów jubileuszu „60-lat KTN ZG i 80-lat GON”,
- omówienie planu wydawnictwa jubileuszowego „Okruchy historii narciarstwa turystycznego w Polsce” i powołanie zespołu redakcyjnego,
- rozpatrzenia wniosków o nadanie tytułu Honorowego Przodownika Turystyki Narciarskiej - przygotowań do VI MZZT w 2010 r. w Bielsku-Białej i VII MZZT w 2012 r. w Lewoczy,
- szkolenia kadry przodownickiej,
- ewidencji kadry przodownickiej i instruktorskiej.

Na zebraniach podjęto uchwały:

- o przyznaniu tytułu Honorowego Przodownika Turystyki Narciarskiej PTTK oraz Instruktora TN PTTK i Przodownika TN PTTK,
- o przyjęciu Kalendarza Imprez KTN ZG PTTK na poszczególne sezony zimowe,
- o wystąpieniu do ZG PTTK w sprawie dofinansowania wytypowanych imprez programowych KTN ZG PTTK,
- o przyjęciu preliminarza kosztów wydania okolicznościowego opracowania dot. jubileuszu „60-lat KTN ZG i 80 lat GON”,
- o wystąpieniu do ZG PTTK w sprawie dofinansowania wydawnictwa jubileuszowego „Okruchy historii narciarstwa turystycznego w Polsce” na jubileusz 60 lat KTN ZG i 80 lat GON,
- o przyznaniu Odznaki Wysokogórskiej,
- o podziale zadań dla członków Komisji i współpracowników na kadencję 2009-12,
- o przyjęciu stanowiska Komisji w sprawie ujednoczenia książeczek odznak turystycznych,
- o wykonaniu jubileuszowej odznaki „60-lecia KTN i 80-lecia GON”.

Kol. przewodniczący E. Brzozowski uczestniczył w podpisaniu uaktualnionego Statutu o współpracy i organizacji Międzynarodowych Zimowych Zlotów Turystów przez trzy organizacje turystyczne ze Słowacji, Czech i Polski. W historycznej sali Urzędu Miejskiego w Lewoczy na Słowacji podczas VII MZZT 2 lutego 2012 r. , zaktualizowany Statut ze strony polskiej podpisał prezes ZG PTTK kol. Lech Drożdżyński. Ponadto kol. E. Brzozowski brał udział w spotkaniu dotyczącym już organizacji VIII MZZT, które odbyło się 7-9 grudnia 2012 w Czechach. Komisja opiniowała w 2010 r. projekty ustaw o bezpieczeństwie w górach i o szlakach turystycznych.

Przyjęto zasadę, że szkolenie kandydatów na Przodowników Turystyki Narciarskiej odbywa się na Kalatówkach przed sezonem w przypadku uprawnień górskich a na rajdach „Wędrówki Północy” i „Rajd Narciarski po Ju-

rze” w przypadku uprawnień nizinnych. Wymaga się od kandydata na PTN PTTK, aby odbył staż praktyczny na rajdach (imprezach KTN ZG), w których uczestniczy przynajmniej 2 członków KTN ZG PTTK.

Komisja prowadzi swoją witrynę internetową, w której umieszcza wszystkie aktualne informacje. Prowadzenie witryny znajduje się w gestii kol. Piotra Szuckiego.

W grudniu odbywały się tradycyjne spotkania kadry programowej na Katalówkach, ale występujący w ostatnich latach brak śniegu w tym okresie coraz bardziej ogranicza ilość chętnych i np. w 2011r. odwołano to spotkanie.

Z imprez narciarskich, które znalazły się w kalendarzu KTN ZG PTTK największą pod względem ilości uczestników był VI Międzynarodowy Zimowy Zlot Turystów w Bielsku-Białej w 2010 r., w pozostałych latach: „Wędrówki Północy” w 2009 r., Rajd Narciarski po Jurze w 2011 r. i Narciarski Rajd Bieszczadzki w 2012 r. Najdłuższą imprezą, trwającą ponad tydzień są „Wędrówki Północy” organizowane już po raz 44 przez Oddział PTTK w Suwałkach.

Szlaki narciarskie aktualnie nie otrzymują dotacji z Ministerstwa, w związku z czym prace znakarskie wykonywane są w minimalnym zakresie bądź z środków własnych PTTK, bądź z środków otrzymanych z samorządów. Prace takie na większą skalę wykonały w tej kadencji tylko Oddziały PTTK w Nowym Sączu i Bielsku-Białej.

Z zarejestrowanych w KTN ZG PTTK 22 Terenowych Referatów Weryfikacyjnych Odznak Narciarskich sprawozdania nadsyła tylko część, w poszczególnych latach: 2009 - 12, 2010 - 15, 2011 - 12. Łącznie zweryfikowano 4 477 odznak. Najwięcej tradycyjnie weryfikują TRW w Jaworznie, Łodzi i Bielsku-Białej. Z rodzajów odznak najpopularniejsze są Dziecięce, Młodzieżowe i Górskie, natomiast bardzo słabo weryfikowane są Nizinne ON. W 2012 r. dodatkowo weryfikowano odznaki jubileuszowe „60 lat KTN ZG” i „80 lat GON”.

KTN ZG PTTK stara się współpracować z oddziałowymi KTN i Klubami Narciarskimi. Niestety tylko kilka utrzymuje kontakty z KTN ZG.: Są to kluby: Gronie z Bielska-Białej, KN „Psie Pole” z Wrocławia, Ostańce z Zawiercia oraz Oddziały KTN z Bielska-Białej, Bochni, Elbląga, Jaworzna, Jeleniej Góry, Krakowa, Łodzi, Nowego Sącza, Dąbrowy Górniczej i Oddziału Stołecznego w Warszawie.

Z upoważnienia Zarządu Głównego PTTK Komisja Turystyki Narciarskiej ZG PTTK została delegowana do reprezentowania PTTK w ramach współpracy między KST, KCT i PTTK na krajowych zimowych zlotach turystycznych. I tak:

- kol. Edmund Brzozowski był w dniach 17-20.01.2013 r. uczestnikiem jako delegat PTTK na 47 Zimowym Zlocie Turystów KST w Oszczadnicy,

- kol. kol. Wanda Oryszczak i Irena Kempisty z Oddziałowej Komisji Turystyki Narciarskiej O/ PTTK „Sudety Zachodnie” w dniach 7-10 lutego 2013 r. reprezentowały PTTK w 13 Zimowym Zlocie Turystów KCT w Jilemnicy.

Ogólnie podczas spotkań poruszone były tematy wzajemnej współpracy poprzez koordynowanie terminów imprez narciarskich szczególnie organizowanych w rejonach przygranicznych z rozszerzeniem na inne dyscypliny turystyczne (piesza, kolarska, wodna i kajakowa).

KTN ZG PTTK wyraża podziękowanie za współpracę wszystkim członkom ZG PTTK, działaczom Oddziałowych KTN PTTK i Klubów Narciarskich oraz turystom narciarzom za aktywne uczestnictwo w imprezach narciarskich odbywających się w Polsce i za granicą i reprezentowanie PTTK. Szczególne słowa podziękowania kierujemy również do znakarzy szlaków narciarskich, dzięki pracy, których na wyznakowanych szlakach mogą się odbywać wędrówki narciarskie w sposób bezpieczny i ku zadowoleniu uczestników.

8.3. Komisja Górskiej Turystyki Jeździeckiej ZG PTTK

Komisji Górskiej Turystyki Jeździeckiej w poszczególnych latach odbyła niżej wymienioną ilość zebrań:

2009	5	zebrań
2010	6	zebrań
2011	5	zebrań
2012	4	zebrań

Szkolenie nowej kadry przodownickiej – organizacja kursów:

<i>rok</i>	<i>kurysów</i>	<i>przodowników I st.</i>	<i>przodowników II st.</i>	<i>znakarzy</i>
2009	7	79	13	27
2010	6	46	15	14
2011	6	62	11	0
2012	10	97	10	32
Razem:	29	284	49	73

Szkolenia dla kadry przodownickiej mające na celu podniesienie bezpieczeństwa uprawiania turystyki, oraz podnoszenia kwalifikacji:

- Turystyka Jeździecka w Europie – wykład,
- Zdrowie koni i jego wpływ na bezpieczne uprawianie turystyki jeździeckiej, nowoczesna diagnostyka urazów i kontuzji koni – wykład,
- Bezpieczeństwo i ubezpieczenia na końskich szlakach – wykład,
- Pielęgnacja kopyt końskich – wykład i warsztaty.

Organizacja corocznych Sejmików Przodowników Górskiej Turystyki Jeździeckiej

2009	Wysowa Beskid Niski	obecnych 89 przodowników
2010	Święta Katarzyna	obecnych 111 przodowników
2011	Rabka	obecnych 103 przodowników
2012	Bartkowa	obecnych 135 przodowników
Razem:	4 sejmiki	450 uczestników

Organizacja Centralnego Ogniska Papieskiego (stały termin-2 kwietnia):

2009	Grzechynia OGT Drwałówka uczestników	200 osób
2010	Tomaszowice k/Krakowa uczestników	80 osób
2011	Jaworki, Szczawnica uczestników	300 osób
2012	Bukowina Tatrzańska uczestników	200 osób

Współpraca z Ośrodkami Afiliowanymi i Współpracującymi Górskiej Turystyki Jeździeckiej.

Nadano status ośrodka współpracującego:

2009	1 ośrodek
2010	1 ośrodek
2011	0
2012	1 ośrodek

Nadano status ośrodka afiliowanego:

2009	3 ośrodki
2010	3 ośrodki
2011	3 ośrodki

Licencje Turystycznego Konia Górskiego uzyskało:

2009	136 koni
2010	18 koni
2011	19 koni
2012	36 koni

Razem 209 koni

Inwentaryzacja szlaków turystyki jeździeckiej - próby pozyskiwania środków na ich odnawianie.

Propagowanie idei Turystyki Jeździeckiej poprzez ofertę zdobywania poszczególnych stopni Jeździeckiej Odznaki Turystyki Górskiej – zadanie to spoczywało głównie na ośrodkach i przodownikach działających w terenie.

Promocja Górskiej Turystyki Jeździeckiej poprzez:

2010 Udział w konferencji „Koń w agroturystyce” Kędzierzyn Koźle wygłoszenie referatu.

2011 Udział w konferencji w Gładyszowie,

- kontakt z mediami,
- drobne wydawnictwa,

2010 wydanie kalendarzyka listkowego z adresem strony internetowej:

- opracowanie i wydanie „20 lat Górskiej Turystyki Jeździeckiej w strukturach PTTK”,

2011 wydanie kart pocztowych 3 rodzaje,

- wydanie III edycja: książki podręcznika Górską Turystyką Jeździecką,
- udział w imprezach regionalnych-współpraca z właścicielami terenów, po których przebiegają szlaki,
- 2011 udział w targach „Łowy i połowy” w Zabrze.

Stały patronat nad imprezami organizowanymi przez Ośrodki:

- Wszechstronny Konkurs Konia Bieszczadzkiego (Lesko, Lutowiska),

2009	50 uczestników
2010	60
2011	60
2012	60

Razem 230 uczestników

- Pustynne Miraże (Błędów, Klucze)

2009	40 uczestników
2010	40 uczestników
2011	35 uczestników
2012	45 uczestników

Razem: 160 uczestników

- „Gonitwa Hubertusowa” (co roku w innych górach)

2009	Duszniki Zdrój	120 uczestników
2010	Zawoja	120 uczestników
2011	Szczawnica	150 uczestników
2012	Kroczyce	200 uczestników
Razem		590 uczestników

- Wszechstronny Konkurs Konia Turystycznego (Węgierska Górka)

2009	90 uczestników
2010	100 uczestników
2011	80 uczestników
2012	90 uczestników

Razem 360 uczestników

- Przodownicki Rajd Kadrowy - Bieszczady (Chmiel)

2009	60 uczestników
2010	70 uczestników
2011	40 uczestników
2012	60 uczestników

Razem 230 uczestników

Główne imprezy organizowane przez Komisję GTJ w latach:

2010 Rajd Gwieździsty "60 lat PTTK – 20 lat działania Komisji GTJ" Ogrodzieniec,

2011- „Rodzinka na koniach” Rajd Konny, Rodaki- Olszanica k/Krakowa,

2012- „Na koniu, na rowerze i pieszo” Rajd- Marklowice.

Pomoc przy tworzeniu nowych szlaków turystyki jeździeckiej w poszczególnych górach (i poza terenem gór również).

2010 rok kol. Ewa Dębska Przodownik GTJ – pomoc przy utworzeniu szlaku konnego wokół Kamiennej Góry – Sudety 87 km.

2010 rok kol. Katarzyna Smółka Przodownik GTJ – pomoc przy przedłużeniu Transjurajskiego Szlaku Konnego z Nielepice do Olszanicy pod Krakowem.

2010 rok Współpraca z organizacją lokalną Beskid Zielony przy tworzeniu siatki szlaków konnych w Beskidzie Niskim.

2011 rok przedłużenie szlaku Sudeckiego o odcinki ze Ścięgien k/Karpacza do Borów Dolnośląskich (współpraca z O/PTTK „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze).

Próba połączenia istniejących głównych szlaków turystyki jeździeckiej z zagranicznymi - brak osiągnięć w tej sprawie.

Stała współpraca z Ośrodkiem dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Krakowie – organizowanie wycieczek do naszych Ośrodków GTJ oraz obozu integracyjnego w czasie wakacji. Poszukiwanie dobrodziejów którzy zapłacą za paliwo do autobusu, którym wożone są dzieci do ośrodków (jedzenie, konie, opieka gratis, sprawę załatwiają przodownicy i gospodarze ośrodków GTJ):

- 2009 wycieczka i kulig Żabnica 22 uczestników,
wycieczka Małobądz 18 uczestników,
- 2010 Rychłowice k. /Wielunia obóz jeździecki 20 dzieci,
wycieczka Nielepice 24 uczestników,
- 2011 wycieczka Sławków 25 uczestników,
- 2012 Żabnica obóz jeździecki 18 dzieci,
- 2012 wycieczka „Gajówka” Trzebinia 22 uczestników,
- 2012 w Wycieczka „Tabun” Sławków 20 uczestników.

Wyszkolenie Kadry do wprowadzania nowej dyscypliny TREC PTTK: przeszkolono i przeegzaminowano: 47 sędziów i 59 organizatorów.

Zdobyte odznaki Jeździeckiej Odznaki Turystyki Górskiej:

2009	popularna	420	brązowa	104	srebrna	10	złota	2
2010	popularna	297	brązowa	57	srebrna	9	złota	5
2011	popularna	442	brązowa	49	srebrna	14	złota	2
2012	popularna	332	brązowa	126	srebrna	12	złota	6
Razem:	popularna	1491	brązowa	336	srebrna	45	złota	15

8.4. Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK

Ośrodek działa zgodnie z hasłem *Wszystko o górach – wszystko dla gór*. Działalność COTG to w szczególności działalność informacyjna, popularyzatorska, wydawnicza, utrzymywanie kontaktów i współpracy z instytucjami i osobami związanymi z górami oraz obsługa organizacyjna, administracyjna i finansowa komisji Zarządu Głównego prowadzącymi działalność górską: Komisji Turystyki Górskiej ZG PTTK, Komisji Turystyki Narciarskiej ZG PTTK oraz Komisji Górskiej Turystyki Jeździeckiej ZG PTTK. W strukturze COTG działają: Centralna Biblioteka Górską PTTK, Oficyna Wydawnicza Wierchy, redakcje: rocznika Wierchy i kwartalnika Gazeta Górską. COTG PTTK w Krakowie prowadzi Centralne Archiwum Turystyki Górskiej PTTK. Podstawą formalną tej działalności jest zapis w Statucie PTTK oraz Regulamin zatwierdzony przez Zarząd Główny PTTK uchwałą nr 30/XII/93 Zarządu Głównego PTTK z 19 grudnia 1993 r., a od roku 2011 uchwałą nr 205/XVII/2011 ZG PTTK. W COTG mieści się siedziba szeregu jednostek programowych Towarzystwa działających na polu turystyki górskiej – w tym Koła Przewodników Tatrzańskich im. Macieja Sieczki, Koła Przewodników Beskidzkich i Terenowych im. Władysława Krygowskiego, Krakowskiego Klub Przdowników Turystyki Górskiej – jednostki Oddziału Krakowskiego PTTK, Studenckiego Koła Przewodników Górskich – jednostki Oddziału Akademickiego PTTK. W okresie sprawozdawczym zorganizowały one na terenie COTG ponad 250 prezentacji, prelekcji i odczytów.

Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK jest jednostką Towarzystwa zajmującą się wyłącznie działalnością statutową, głównie w zakresie działalności pożytku publicznego, także częściowo odpłatną. Oprócz działań wynikających z konieczności bezpośredniej obsługi działalności komisji górskich Towarzystwa stara się popularyzować przyjęte w PTTK kierunki rozwoju i promocji turystyki górskiej, coraz częściej realizując projekty związane z kulturą związaną z górami. Duże znaczenie przywiązywano do współpracy ze studenckimi kołami przewodnickimi wspierając bazy namiotowe oraz budując wspólną ofertę komercyjną realizowaną przez STA Wierchy. COTG wziął udział w projektach „Zielone schroniska w Tatrach” i „Zielone schroniska w Beskidach” realizowanych przez Spółkę „Karpaty” w latach 2010-2013, wspierając merytorycznie działania programowe w postaci budowy nowej ekspozycji w ośrodku muzealnym KTG ZG PTTK przy schronisku PTTK na Markowych Szczawinach, a także w schroniskach PTTK na Polanie Chochołowskiej, w Morskim Oku, Przehybie i na Turbaczu. W roku 2009 zakończona została wieloletnia współpraca z firmą Kraft Foods, która wsparła finansowo działania związane z promocją Górskiej Odznaki Turystycznej oraz promo-

wała się w naszych schroniskach, w których eksponowane były meble i użytkowane urządzenia do dystrybucji płynnej czekolady.

COTG PTTK organizował lub współorganizował szereg imprez popularyzujących działalność PTTK w górach:

W 2009 roku COTG PTTK wziął udział w kilku wydarzeniach związanych z rocznicą śmierci Mieczysława Karłowicza, np. udzielając w zamian za promocję swojej działalności 2 fotografii przedstawiających M. Karłowicza na Szatanie oraz podczas ćwiczeń narciarskich pod Gubałówką, Polskiemu Wydawnictwu Muzycznemu S.A. z siedzibą w Krakowie do wykorzystane w II wydaniu publikacji PWM S.A. autorstwa Macieja Pinkwarta pt. „Zakopiańskim szlakiem Mieczysława Karłowicza”. Zdjęcia Mieczysława Karłowicza lub Jego autorstwa z zasobów COTG PTTK pojawiły się w kilku poczytnych tygodnikach (Polityka, Tygodnik Powszechny), 11 zdjęć stworzyło galerię udostępnianą przez 6 dni na poczytnej pierwszej stronie ONET.pl. Największym projektem, w którym promowaliśmy nasze zasoby był koncert Głósy Gór, który szeroko nagłośniony w Warszawie odbył się także w Mediolanie i Barcelonie. Wydarzeniom tym towarzyszyła wystawa fotogramów Karłowicza, która po wykorzystaniu została nam подарowana. W każdym z przypadków zadbano o odpowiednie oznaczenie i informację o pochodzeniu ilustracji z zasobów PTTK.

W 2009 roku rozpoczęto organizację cyklicznej imprezy kolarskiej o nazwie Karpacki Maraton Rowerowy. Dla uczczenia pamięci wybitnego działacza turystycznego z Nowego Sącza nadano maratonowi imię Jacka Bugańskiego. Zadaniem maratonu jest promocja Karpackiego Szlaku Rowerowego wyznakowanego przez COTG. 8 sierpnia tego roku odbył się pierwszy maraton na trasie Nowy Sącz – Myślenice, drugi, nad którym patronat objęli Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej, Prezydent Miasta Nowego Sącza i Starosta Nowosądecki odbył się 7 lipca 2010 roku i został zaliczony w poczet imprez cyklu ROAD MARATON (ogólnopolskiego cyklu imprez kolarstwa szosowego dla amatorów), trzeci 30 lipca 2011, czwarty 28 lipca 2012 roku. W celu zorganizowania maratonu zrealizowano szereg działań o charakterze logistycznym, prowadzącym do uzyskanie niezbędnych zezwoleń na zorganizowanie imprezy rowerowej. Warunki uczestnictwa w maratonie zostały szczegółowo wskazane w przygotowanym regulaminie, który został umieszczony na portalu internetowym poświęconym maratonowi (www.rowery.ptt.pl). Maraton z założenia był imprezą łączącą w sobie cechy rywalizacji sportowej, z promowaniem aktywnych form turystyki, co dało uczestnikom możliwość poznawania walorów turystycznych okolic Nowego Sącza. Turystyczny aspekt maratonu został podkreślony przez założony (i zapisany w regulaminie) wymóg korzystania z mapy turystycznej prezentującej szczegółowy przebieg ma-

ratonu. Mapa w skali 1:50000 została opracowana i wydana we współpracy z profesjonalnym wydawnictwem kartograficznym. Promocja maratonu była realizowana za pośrednictwem Internetu, gdzie informacje o maratonie zamieścił także organizator cyklu szosowego Road Maraton i lokalne portale informacyjne oraz za pośrednictwem przygotowanych ulotek/plakatów i informacji prasowych („Miasto” Tygodnik Nowosądecki).

Najważniejszą imprezą zorganizowaną przez COTG w kadencji był Międzynarodowy Festiwal Huculski – Słowiańska Atlantyda. Odbywał się od 17 marca do 22 października 2011 r. w 14 miastach Polski i w 4 ośrodkach na Ukrainie. Festiwal „Słowiańska Atlantyda” był niezwykle przez swoją skalę, do grona współorganizatorów i partnerów należały 42 instytucje i organizacje pozarządowe z Polski i Ukrainy. Patronat honorowy nad wydarzeniami objęli: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Prezydenci Krakowa i Łodzi, Ambasador Ukrainy w RP, Marszałkowie Województwa Małopolskiego i Łódzkiego Wojewoda Łódzki, Zarząd Główny PTTK oraz Dyrektor Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Celem głównym tego wydarzenia było upowszechnienie postaci i spuścizny Stanisława Vincenza – „Homera Huculszczyzny”, prekursora idei integracji europejskiej, patrona porozumienia pomiędzy Wschodnią a Zachodnią Europą oraz promocja wschodniokarpackiego regionu Huculszczyzny – Słowiańskiej Atlantydy - jako najbardziej reliktoowego pod względem żywotności tradycji zakątka Europy. Festiwal wpisał się w obchody 40. rocznicy śmierci Stanisława Vincenza, 20 rocznicy sprowadzenia Jego prochów do Polski oraz w uroczystości Roku Miłosza w Polsce.

Centrum festiwalu stanowił Kraków – miasto Stanisława Vincenza i polska „Stolica Huculszczyzny”, ze względu na miejsce spoczynku Vincenza na Cmentarzu Salwatorskim oraz na trwającą tu od 2006 roku tradycję festiwalu huculskich. Inauguracja Festiwalu oraz wernisaż towarzyszącej temu wydarzeniu największej w historii wystawy poświęconej Huculszczyźnie „*Na wysokiej połoninie: Sztuka Huculszczyzny, Huculszczyzna w sztuce*” miały miejsce 17 marca 2011 r. w Gmachu Głównym Muzeum Narodowego w Krakowie.

W ciągu ośmiu miesięcy odbyło się 67 interdyscyplinarnych imprez skierowanych do wszystkich grup społecznych. Podczas trwania festiwalu odbyły się wszystkie zaplanowane wydarzenia, które objęły: 8 wystaw, 5 konferencji naukowych, 24 wykłady, 16 warsztatów, 8 przeglądów filmów o tematyce wschodniokarpackiej, 18 koncertów tradycyjnej muzyki huculskiej, muzyki folkowej i poważnej inspirowanej folklorem karpackim, 5 pokazów koni huculskich oraz 3 uroczyste pochody z udziałem koni huculskich i muzyki huculskiej ulicami Warszawy, Krakowa i Łodzi. W ramach ukraińskiej części festiwalu, w maju we Lwowie odbyła się konferencja naukowa poświęcona

historii Huculszczyzny wraz z koncertami kapel ze wszystkich regionów Huculszczyzny, a w czerwcu w Krzyworówni, miał miejsce konkurs na najlepszego muzykanta, wieczornica huculska z udziałem miejscowych muzykantów i twórców ludowych oraz wycieczki na wysokie połoniny Czarnohory i do miejsc związanych z Patronem festiwalu.

Punktem kulminacyjnym festiwalu była majowe wydarzenie „Kraków miastem Stanisława Vincenza”, podczas którego miała miejsce prezentacja modelu popiersia Stanisława Vincenza, z udziałem wybitnych postaci życia społecznego, kultury i nauki – członków Komitetu Honorowego Pamięci Stanisława Vincenza.

Cele szczegółowe festiwalu obejmowały:

I. Propagowanie dorobku i przesłania Stanisława Vincenza, poprzez panele dyskusyjne i prelekcje: „*Stanisław Vincenz i Czesław Miłosz – w kręgu wzajemnych inspiracji*” w Krakowie, „*Czytając Vincenza – odbiór Twórcy i dzieła w środowisku współczesnych krajoznawców*” w Krośnie, „*Huculszczyzna w czasach S. Vincenza i dziś*” w Ustrzykach Dolnych, uroczystości „Kraków miastem S. Vincenza”, interdyscyplinarne warsztaty artystyczne „Stanisław Vincenz – Homer z huculskich połonin” oraz widowisko teatralne „Dobosz” podczas uroczystego zakończenia Festiwalu „Słowiańska Atlantyda” w Łodzi.

II. Popularyzację kultury i sztuki ludowej we wszystkich grupach wiekowych i społecznych poprzez realizację zintegrowanej wizji działań artystyczno – edukacyjnych, służących przedstawieniu bogactwa kultury huculskiej w kontekście wspólnoty kulturowej kręgu karpackiego. Realizacja tego zamierzenia miała miejsce poprzez wystawy:

- „*Na wysokiej połoninie. Sztuka Huculszczyzny - Huculszczyzna w sztuce*”. Kraków, marzec – maj 2011 r.,
- „*Barwy Kresów. Kilimy ze zbiorów Muzeum Kresów w Lubaczowie*”, marzec 2011 r.,
- „*Huculszczyzna jako inspiracja twórczości i filozofii Stanisława Vincenza*” – ze zbiorów Joanny i Andrzeja Vincenzów. Krosno, kwiecień - lipiec 2011 r.,
- „*Krajobrazy wspomnień... w rocznicę śmierci Zosi Florys*”, Kraków, maj – październik 2011r.,
- „*Tradycja na czterech nogach*”, Płońsk, lipiec 2011 r.,
- „*Na wysokiej połoninie*”, Ustrzyki Górne, październik 2011r .

Konkurs „*Karpackie Brzmienia – Huculszczyzna*” - konkurs dla młodych wykonawców muzyki inspirowanej tradycją w Sanoku oraz Konkurs na najlepszego muzykanta huculskiego w Krzyworówni.

III. Integrację środowisk naukowych zajmujących się tematyką wschodniokarpacką. W jej ramach odbyło się 5 konferencji naukowych:

- 16 kwietnia: Sesja naukowa „Huculszczyzna w badaniach młodych naukowców”. Kraków, Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK – gdzie ufundowano nagrody dla młodych doktorantów za najlepsze prace oceniane przez zespół profesorów z kilku uczelni wyższych Polski i Ukrainy,
- 6 maja: Międzynarodowa konferencja „Huculszczyzna z otchłani wieków” Lwów,
- 10 maja: Konferencja „Szlakiem karpackich tradycji ludowych”. Instytut Muzykologii UJ. Kraków,
- 8 czerwca: Konferencja naukowa „Vincenz i Huculszczyzna”. Lublin, Katolicki Uniwersytet Lubelski,
- 25 czerwca: Panel dyskusyjny „Stanisław Vincenz i huculski folklor”. Krzyworównia, Muzeum Iwana Franki.

Festiwal cieszył się niezwykłym uznaniem wśród środowisk zainteresowanych kulturą góralszczyzny i historią polskiej turystyki na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej.

Kolejną dużą imprezą zorganizowaną przez COTG PTTK był 51. Ogólnopolski Sportowo-Szkoleniowy Zlot Przodowników Turystyki Kolarskiej PTTK, który odbył się w dniach 18-25 czerwca 2011 r. na Ziemi Sądeckiej (Nowy Sącz – Bartkowa nad Jeziorem Rożnowskim). Bazą Zlotu był Dom Wczasowy „Stalownik” w Bartkowej. Uroczyste rozpoczęcie odbyło się 19 czerwca 2011 roku na Rynku w Nowym Sączu. Przed Ratuszem po powitaniu i przemówieniach gości honorowych najmłodszy i najstarszy uczestnicy Zlotu otrzymali upominki od Prezydenta Miasta Nowego Sącza oraz od Starosty Nowosądeckiego a goście albumy od Wójta Gminy Gródek nad Dunajcem. Honorowy Patronat nad Zlotem objęli: Prezydent Miasta Nowego Sącza, Starosta Nowosądecki, Prezes Zarządu Głównego PTTK, Przewodniczący Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK.

Zlot Przodowników Turystyki Kolarskiej PTTK został zorganizowany we współpracy merytorycznej z Oddziałem PTTK „Beskid” w Nowym Sączu, Komisją Turystyki Kolarskiej Zarządu Głównego PTTK oraz Sądecką Organizacją Turystyczną i Spółką Schroniska i Hotele PTTK „Karpaty” w Nowym Sączu.

Prócz wyżej opisanych imprez COTG zorganizował lub był współorganizatorem następujących przedsięwzięć:

- I Skiturowy Memoriał im. Edwarda Hudziaka, - 28.01.2012 r.,
- Spotkanie zimowe w Schronisku PTTK na Przehybie - 25.02.2012 r.,
- Spotkanie zimowe w Bacówce PTTK Nad Wierchomlą - 10.03.2012 r.,
- Spotkanie zimowe w Schronisku PTTK na Polanie Chochołowskiej. Na spotkanie to przybyło 63 turystów oraz członek Zarządu Województwa Małopolskiego i dyrektor Departamentu Turystyki, Sportu i Promocji

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Trzy zimowe spotkania miały na celu popularyzację zimowej turystyki pieszej na rakietach śnieżnych oraz na nartach.

Seminaria i konferencje organizowane przez COTG:

– *Przewodnictwo turystyczne w prawodawstwie polskim i europejskim.*

10 grudnia 2011 roku COTG jako pomysłodawca, we współpracy ze Stowarzyszeniem Międzynarodowych Przewodników Lider oraz Samorządem Przewodników PTTK Województwa Małopolskiego zorganizował seminarium pt. *”Przewodnictwo turystyczne w prawodawstwie polskim i europejskim”*. Tematyką seminarium objęto problematykę prawną funkcjonowania przewodnictwa w aspekcie prawa polskiego i europejskiego. W seminarium któremu patronowali Marszałek Województwa Małopolskiego i Prezydent Krakowa, uczestniczyły 84 osoby. Uczestnicy seminarium otrzymali komplet referatów w postaci drukowanej.

– *„Szlaki turystyczne a prawo – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość”* – Ogólnopolska konferencja naukowa organizowana dnia 22 czerwca 2012 r. – 12 referatów; ok. 90 uczestników, Patronat honorowy Marszałek Województwa Małopolskiego i Prezydent Miasta Krakowa. Dofinansowanie ze środków Województwa Małopolskiego. Materiały wydane drukiem.

W szeregu seminariach i konferencjach przedstawiciele COTG występowali z przygotowanymi wystąpieniami w postaci prezentacji multimedialnych:

- Tatrzański Park Narodowy- Odnawialne źródła energii w parkach Narodowych. Międzynarodowa Konferencja w Zakopanem, 20 -23 kwietnia 2009,
- „Perspektywy turystyki wodnej na Ukrainie w powiązaniu z potencjałem Polski i Europy” – Konferencja „Zachodniopomorskie i Polska nad wodą” – w czasie dni województwa zachodniopomorskiego w Katowicach 22 maja 2009 roku,
- „Działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w ramach udostępniania pogranicza polsko-słowackiego dla turystyki aktywnej”. Pierwsza międzynarodowa słowacko-polska konferencja pt. Aktualny stan i trendy rozwoju ruchu turystycznego w Euroregionie Tatry – 14 października 2009 r. Liptowski Mikulasz,
- „Turystyka polska na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej” prezentacja z okazji 80 -lecia Oddziału PTT – PTTK w Sanoku. 24 listopada 2009, Sanok.
- „Tworzenie szlaków rowerowych w górach na przykładzie Karpackiego Szlaku Rowerowego”. Bukowina Tatrzańska, 9 czerwca 2010 r. w ramach projektu współpracy transgranicznej,
- 9-10 września 2010 r. - „Tatrzańskie Towarzystwo Narciarzy – zarys dziejów” Muzeum Narciarstwa w Cieklinie im. Stanisława Barabasza, II Ogól-

- nopolskie Sympozjum Naukowe zorganizowane przez Sekcję Historii Polskiego Towarzystwa Naukowego Kultury Fizycznej, Urząd Gminy Dębowiec i Muzeum Narciarstwa w Cieklinie pt. Tematem II sympozjum były „Sporty zimowe i turystyka zimowa w tradycji polskiej kultury fizycznej”
- 19-20 listopada 2010 roku Sucha Beskidzka - „Oddział Akademicki Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego – zarys dziejów”, II Sympozjum na temat: „Turystyka młodzieży akademickiej – tradycje i współczesność” zorganizowane przez Wyższą Szkołę Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej oraz Oddział Akademicki PTTK w Krakowie z okazji 80-lecia założenia przez Władysława Midowicza pierwszego akademickiego oddziału Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego,
  - 20 stycznia 2011 r. „Karpackie Towarzystwo Narciarzy – zarys dziejów”, Muzeum Podkarpackie w Krośnie z okazji otwarcia wystawy „*Tradycja narciarska*” ze zbiorów Bartosza Górskiego, Erwina Gorczycy i Stanisława Włodyki
  - 18 kwietnia 2011 r. W ramach Międzynarodowego Festiwalu Huculskiego „Słowiańska Atlantyda”, w Kawiarni Naukowej Polskiej Akademii Nauk i Dziennika Polskiego Odkrywanie Huculszczyzny – turystyka Polska na Kresach Wschodnich,
  - 27 kwietnia 2011 r. „Turystyczne odkrywanie Huculszczyzny” – Muzeum Narodowe w Krakowie w ramach festiwalu „Słowiańska Atlantyda”,
  - 20 czerwca 2011 r. „Turystyka górską na kresach wschodnich II Rzeczypospolitej – zarys dziejów” - w ramach „Spotkań z Tatrami” organizowanych przez Bibliotekę Główną Politechniki Śląskiej i Koło Przewodników Tatrzańskich im. Tadeusza Szczerby Oddziału Ziemi Gliwickiej PTTK,
  - 13 lipiec 2011 r. Dobra panel turystyczny „Poznać, pokochać żeby to czynić trzeba wędrować” Leopold Węgrzynowicz - współorganizator: Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie, w trakcie panelu prezentacja Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i jego działalności ze szczególnym uwzględnieniem L. Węgrzynowicza,
  - 17 lipca 2011 r. – Kalatówki - promocja PTTK i inwestycji proekologicznych dla przedstawicieli norweskich stowarzyszeń turystycznych podczas wyjazdu zorganizowanego do Polski przez Norweskie Towarzystwo Turystyczne,
  - 19 stycznia 2012 r. – „Podróż do Truskawca, Worochty, Kołomyi, Zaleszczyk i dalej - na skraj świata”- Miejska Biblioteka Publiczna Gorlice wraz z wystawą pamiątek związanych z turystyką polską na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej,
  - 30 października 2012 r. „Turystyka górską na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej – zarys dziejów” – podczas wystawy w Łodzi pt. „Wyróżnieni

- strojem. Huculszczyzna - tradycja i współczesność”
- 3 listopad 2012 r. „Sekcja Narciarska Watra Oddziału PTT w Cieszynie 1920 (1921) – 1950” „Turystyka i sporty zimowe w polskiej tradycji”, Cielin,
  - 27 listopada 2012 r. „Gisowa baza danych małopolskich szlaków turystycznych. Propozycja nadzoru i promocji”, Toruń.

Centralna Biblioteka Górska

W ramach funkcjonowania Centralnej Biblioteki Górskiej w wyniku zakupów ze środków własnych oraz darowizn przybyło:

<i>NOWE WYDAWNICTWA CENTRALNEJ BIBLIOTEKI GÓRSKIEJ PTTK</i>						
	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>Razem 2009-2012</i>	<i>Stan na koniec 2012</i>
Druki zwarte – woluminy	292	383	544	394	1 613	25 348
Czasopisma woluminy	14	77	31	45	167	6 813
Mapy - woluminy	31	35	104	43	213	2 304
Razem nowe woluminy	337	495	679	482	1 993	34 465

Wzbogacanie zbiorów następowało drogą zakupów ze środków PTTK oraz darów od instytucji i osób prywatnych. Centralna Biblioteka Górska PTTK nie pobiera żadnych opłat z tytułu udostępniania swoich zasobów.

Promocje książek organizowane przez CBG

Biblioteka, we współpracy z wydawnictwami, prowadziła promocję nowo wydawanych pozycji z zakresu szeroko rozumianego piśmiennictwa górskiego.

- Promocja albumu Tatry autorstwa Mieczysława Żbika wspólnie z Sp z o.o. Biały Kruk z udziałem Adama Bujaka i Anny Polony (3.12. 2009 r.),
- Tatrzańska Arkadia Adrianny Dominiki Sznapić, wspólnie z Wydawnictwem Neriton (31.03.2011 r.),
- Główny Szlak Beskidzki Agaty Kapłon, wspólnie z Wydawnictwem Compass (18.05.2011 r.),
- Myśli o górach i wspinaniu Andrzeja Matuszyka, wspólnie z Wydawnictwem Góry Books (19.05.11),
- Albania. Przewodnik Stanisława Figla i Piotra Krzywdy, wspólnie z Oficyną Wydawniczą Rewasz (13.06.2011 r.),
- Dębno Podhalańskie. Kościół drewniany Rafała Monity, Andrzeja Skorupy, ks. Józefa Milana, wspólnie z Wydawnictwem Astraia (9.11.2011 r.),

- *Podtatrze. Przewodnik* Macieja Pinkwarta i Renaty Piżanowskiej, wspólnie z Wydawnictwem Bosz (17.11.2011 r.),
- *Serce z widokiem na Giewont* Jerzego Tawłowicza, wspólnie z Mika Studio, Technopomiary (24.11.2011 r.),
- *Przedwojenne Tatry, Zakopane i Podhale. Najpiękniejsze fotografie* Macieja Pinkwarta, wspólnie z Wydawnictwem RM (26.01.2012 r.),
- *Strój Górali Podhalańskich* Stanisławy Trebuni-Staszal i Jacka Kubieny, wspólnie z Fundacją Braci Golec (9.02.2012 r.),
- *Kultura ludowa Górali Orawskich, Pr. zbior. pod red. Urszuli Janickiej-Krzywdy*, wspólnie z Oficyną Wydawniczą „Wierchy” Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK (16.02.2012 r.),
- *Dębno cudami słynące* Tadeusza Stacha, wspólnie z Wydawnictwem Astraia (8.03.2012 r.),
- *Kościół drewniany Ł* Rafała Monity, Andrzeja Skorupy i Wojciecha Bonowicza, wspólnie z Wydawnictwem Astraia (24.05.2012 r.),
- *Historia turystyki sudeckiej* Krzysztofa R. Mazurskiego, wspólnie z Oficyną Wydawniczą „Wierchy” Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK (21.06.2012 r.),
- *Wołanie w górach* Michała Jagiełły, wspólnie z Wydawnictwem „Iskry” (28.06.2012 r.),
- *„Zapomniane Kresy”. Spisz, Orawa, Czadeckie w świadomości i działaniach Polaków 1895-1925* Jerzego M. Roszkowskiego, wspólnie z Polskim Towarzystwem Historycznym – Oddział w Nowym Targu (12.09.2012 r.),
- *Alpy Julijskie. Słowenia – Włochy* Jacka Płonczyńskiego, wspólnie z wydawnictwem autora (27.09.2012 r.),
- *Goralenvolk. Historia zdrady* Wojciecha Szatkowskiego, wspólnie z Firmą Księgarsko-Wydawniczą Kanon (19.10.2012 r.),
- *Babcyne korole. Z etnografii południowej Polski* Katarzyny Ceklarz, wspólnie z Oficyną Wydawniczą „Wierchy” Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK (25.10.2012 r.),
- *Niebieska Gaździna. Legendy o Matce Bożej z obszaru polskiego Podkarpacia*, wspólnie z Polskim Towarzystwem Historycznym – Oddział w Nowym Targu (29.11.2012 r.),
- *Szczyty Tatr i ludzie* Ivana Bohuša, wspólnie z Ydavatelstvem I&B oraz Wydawnictwem Tatrzeńskiego Parku Narodowego (30.11.2012 r.),
- *Bukowina Tatrzeńska. Przewodnik TPBT po miejscowości i okolicach* Stanisławy Galicy-Górkiewicz, wspólnie z Towarzystwem Przyjaciół Bukowiny Tatrzeńskiej oraz Wydawnictwem Promo (5.12.2012 r.),
- *Tatry. Koncert na dwóch* Michała Jagiełły i Krzysztofa Wojnarowskiego, wspólnie z Wydawnictwem Astraia (12.12.2012 r.).

Tworzenie katalogu internetowego CBG

Kontynuowano akcję wprowadzania danych do katalogu komputerowego Biblioteki, ogólnie dostępnego w sieci Internetu.

<i>Rekordy wprowadzone do katalogu internetowego Centralnej Biblioteki Górskiej PTTK</i>						
	<i>ROK 2009</i>	<i>ROK 2010</i>	<i>ROK 2011</i>	<i>ROK 2012</i>	<i>Razem w latach 2009-2012</i>	<i>Stan ogólny na koniec 2012</i>
Druki zwarte (ilość rekordów)	561	466	761	1049	2837	11924
Czasopisma (ilość rekordów)	14	11	31	12	68	68
Mapy (ilość rekordów)	31	7	49	42	129	129
Artykuły (ilość rekordów)	18	70	62	77	227	580
Razem nowych rekordów	624	554	903	1180	3261	12701

Udostępnianie zbiorów dla czytelników.

	<i>ROK 2009</i>	<i>ROK 2010</i>	<i>ROK 2011</i>	<i>ROK 2012</i>	<i>Razem w latach 2009-2012</i>
Ilość obsłużonych Czytelników	778	668	992	1095	3533
Wypożyczenia druków zwartych (voluminy)	1892	2312	2025	2407	8636
Wypożyczenia czasopisma (voluminy)	1528	2333	1425	2187	7473
Wypożyczenia map (voluminy)	92	230	524	670	1516
Razem udostępnionych voluminy	3512	4875	3974	5264	17625

Biblioteka nadto pośredniczyła w udostępnianiu archiwaliów ze zbiorów Centralnego Archiwum Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie. W tym zakresie obsłużono 7 osób.

Oficyna Wydawnicza „Wierchy”

W latach 2009-2012 Oficyna wydała następujące pozycje:

- Wierchy” t. 73 (800 egz.) Wierchy” t. 74 (800 egz.), Wierchy” t. 75 (800 egz.), Wierchy” t. 76 (800 egz.),
- Bibliografia górską nr 2 (800 egzemplarzy) oraz Bibliografie górskie dołączane do Wierchów t.74 oraz t.75 (każda po 800 egzemplarzy). W roku 2012 „Bibliografii górskiej”, wydawanej dotąd jako osobny druk nadano formę cyfrową. Bibliografia obejmująca 2 752 pozycje w zrzębie głównym,

- oraz 3362 pozycje w indeksie, zamieszczona została jako osobna zakładka na stronie internetowej COTG PTTK,
- „Maćkowa Perć” n r 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 (po 300 egz.),
  - Tutaj wszystko jest Polską... Eseje krajoznawcze o Krakowie i Małopolsce (350 egz.),
  - Po Krakowie i Małopolsce. Słownik krajoznawczy (1050 egz.),
  - *Na górskich szlakach. Katalog bazy turystycznej* (spółki „Karpaty”) (4 000 egz.),
  - *Lubań. Przyrodniczo-kulturowe dziedzictwo turystyczną przyszłością regionu* (300 egz.),
  - Leszek Migrała – *PTT i PTTK w Krynicy w latach 1924-2009* (530 egz.) seria Biblioteka Górska COTG,
  - *Osiemdziesiąt lat zorganizowanej turystyki w Sanoku* (500 egz.) – seria Biblioteka Górska COTG,
  - Paweł Podsiadło, *Gdy zachorujesz w górach* (2 000 egz.) – seria Biblioteka Górska COTG,
  - Władysław Krygowski człowiek gór. Informator wydany z okazji nadania schronisku na Hali Kondratowej imienia Władysława Krygowskiego w nakładzie 300 sztuk,
  - Wspólnie z Tatrzańskim Parkiem Narodowym wydano kalendarz na rok 2010 w oparciu o ilustracje tatrzańskie autorstwa Stanisława Krygowskiego z zasobów COTG w nakładzie 3000 egzemplarzy,
  - *Władysław Krygowski – człowiek gór* (300 egz.), - seria Biblioteka Górska COTG,
  - *Na górskich szlakach. Katalog bazy turystycznej* (spółki „Bieszczady”): wersja ukraińska (1 000 egz.), wersja angielska (2 000 egz.), wersja niemiecka (2 000 egz.), wersja polska (7 000 egz.),
  - *Vademecum przewodnika turystyki górskiej* (300 egz.),
  - Janusz Konieczniak, *Encyklopedia schronisk tatrzańskich* (1000 egz.) Książka, będąca wynikiem wieloletniej pracy autora ukazała się w bardzo pięknej edycji, bogato ilustrowana. Jej wydanie spotkało się z dużym uznaniem środowisk zainteresowanych Tatrami i stało się trwałym zapisem działalności PTTK związanej z badaniem historii turystyki tatrzańskiej.
  - *Markowe Szczawiny* (2000 egz.), folder o schronisku
  - *Kultura współczesnej Huculszczyzny* (300 egz.), seria Biblioteka Górska COTG,
  - Katarzyna Ceklarcz, *Monografia Muzeum im. Władysława Orkana* (600 egz.),
  - *Górale Babiogórscy*, (600 egz.), seria Biblioteka Górska COTG. Duże znaczenie miało wydanie i promocja Monografii grupy etnograficznej Góra-

li Babiogórskich. Wartość dofinansowania zadania 20 000 zł ze środków Małopolskiego Urzędu Marszałkowskiego. Jest to pierwsza pozycja z cyklu o góralszczyźnie, która kontynuowana w następnych latach powinna przynieść opisy poszczególnych grup górali karpackich. Na promocji książki w COTG zjawiała się liczna reprezentacja Zawoi, a prezentacji książki towarzyszyły przyspiewki góralskie.

- Marian Kotarski, *Historia turystyki kolarskiej PTTK 1952–2010 w zarysie* (2 000 egz.),
- Piotr Kłapyta, *Panoramy górskie. Gorce i Beskid Sądecki* (400 egz.),
- Piotr Kłapyta, *Panoramy górskie. Beskid Śląski i Żywiecki* (200 egz.),
- *Instalacja odnawialnych źródeł energii w obiektach PTTK w Bieszczadach i Beskidzie Niskim* (2000 egz.),
- *Wieś Dobra w powiecie limanowskim* (reprint, 1 040 egz.),
- „*Przewodnictwo turystyczne w prawodawstwie polskim i europejskim*” (600 egzemplarzy) seria Biblioteka Górská COTG,
- Mateusz Troll i Agata Warchalska, *Huculszczyzna w badaniach młodych naukowców* (400 egz.), - seria Biblioteka Górská COTG,
- Edward Wojtusiak, „*Kultura ludowa w dolinie górnej Łososiny*” (1 040 egz.) seria Biblioteka Górská COTG,
- Urszula Janicka-Krzywda, „*Kultura ludowa Górali Orawskich*” (630 egz.) seria Biblioteka Górská COTG, wydanie wsparte kwotą 10000 zł ze środków Małopolskiego Urzędu Marszałkowskiego, druga pozycja z cyklu o góralszczyźnie. Na promocji książki w Jabłonce na Orawie w Bibliotece Orawskiej zjawiała się liczna reprezentacja mieszkańców Orawy,
- Wojciech Szatkowski „*Skitouring w Tatrach Polskich*” (1 500 egz.),
- Krzysztof R. Mazurski, „*Historia turystyki sudeckiej*” (800 egz.),
- J. Kapłon, W. A. Wójcik, „*Źródła biją w Tatrach*” (1 200 egz.),
- M. Olszowska, E. Trybowska, „*Słownik biograficzny Rabki*” (1 090 egz.),
- Julian Rachwał, Bogdan Pasek, „*Przewodnik po powiecie wielickim*” (3000 egz.),
- „*Jaworzyna - srebrem biją dzwony*”, 1000 egz. (wydawnictwo Ośrodka Kultury Górskiej KTG ZG PTTK na Jaworzynie Krynickiej,
- „*Kaukaskie ścieżki. Chewsuretia i krótki opis wschodniej Gruzji*”, wersja polska 1500 egz., wersja gruzińska 1000 egz., wersja angielska 2500 egz. Osobno wydano mapy „*Pszawia – Chewsuretia. Mapa szlaków turystycznych*” wersja polska, gruzińska i angielska w sumie 6000 egz.,
- „*Instrukcja znakowania szlaków turystycznych*”, w gruzińskiej wersji językowej 50 egz.,
- Urszula Janicka- Krzywda, „*Kultura ludowa Górali Spiskich*” (500 egz.) seria Biblioteka Górská COTG. Pozycja wsparta kwotą 10000 zł ze środków

Małopolskiego Urzędu Marszałkowskiego oraz kwotą 1500 zł przez Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica. Trzecia pozycja z cyklu o góralszczyźnie. Na promocji książki w Niedzicy na zamku zjawiła się liczna reprezentacja mieszkańców Spisza,

- Katarzyna Ceklarz, „*Babcyne korole. Z etnografii południowej Polski*” (500 egz.) seria Biblioteka Górská COTG,
- „*Szlaki turystyczne a prawo – przeszłość, terażniejszość, przyszłość*” (300 egz.) seria Biblioteka Górská COTG,
- „*Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańského*” T.III, IV, V, VI, VII, reprint (300 egz.) oraz „*Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańského*” T. VIII, reprint (200 egz.),
- Kalendarz COTG, z okazji 140-lecia powstania Towarzystwa Tatrzańského, w nakładzie 550 egz.,
- Gazeta Górská. W roku 2009 pojawiły się jeszcze dwa numery czarno białe (po 800 egz.) natomiast później pojawiła się nowa wersja Gazety. Ma ona za zadanie edukować krajoznawczo turystę górskiego, ukazywać rolę PTTK w kształtowaniu kierunków jej rozwoju oraz budować korzystny wizerunek naszego Towarzystwa jako instytucji wiodącej w zakresie niekomercyjnej turystyki górskiej. Promocja Gazety realizowana była w bardzo rozbudowanej formie. Wykonano osobną stronę internetową, Gazeta otrzymała własny adres internetowy, wydrukowano plakaty w nakładzie 300 sztuk oraz 2000 ulotek. Celem spopularyzowania Gazety sporządzono zestawienie portali internetowych i dyskusyjnych forum związanych z turystyką, na których zamieszczano informacje na temat Gazety. Podpisano umowy o dystrybucji Gazety w sieci EMPIK. Nowa Rada Programowa na czele z prof. Januszem Zdebskim czuwa nad poziomem merytorycznym. Do końca 2012 pojawiło się 15 nowych numerów Gazety Górskiej (każdy po 2000 egzemplarzy) od numeru 66 do 80,
- Materiały statutowe GOT. W latach 2009-2012 wydano dwa wydania Regulaminu GOT PTTK w sumie 6000 egzemplarzy oraz 135 100 sztuk Książeczek GOT PTTK.

Szlaki turystyczne

Znakowanie w roku 2009

Główne prowadzone akcje w roku 2009 to:

- Znakowanie szlaków turystycznych w oparciu o środki pozyskane przez ZG PTTK od Ministerstwa Sportu i Turystyki we współpracy z 35 Oddziałami PTTK. W sumie wykonano renowację 1065,75 km szlaków letnich i 91,5 km szlaków zimowych wraz z urządzeniami pomocniczymi z dofinansowaniem o wartości 104 665 zł.
- Inwentaryzacja szlaków turystycznych w Małopolsce oraz tworzenie bazy

danych jako narzędzie rozwoju sieci znakowanych tras turystycznych w Województwie Małopolskim. Wynik pokazano na aktywnej stronie www.malopolska.szlaki.pttk.pl, gdzie w oparciu o udostępnianie nieodpłatnie w internecie aktywne mapy Google ukazano przebieg sieci szlaków na obszarze części województwa małopolskiego. Prace kontynuowane również w latach kolejnych.

- Budowa markowego produktu turystyki rowerowej w Małopolsce. Zakończenie prac znakarskich przy Karpackim Szlaku Rowerowym, jego otwarcie i promocja. W ramach projektu zrealizowano I Karpacki Maraton Rowerowy na trasie Nowy Sącz – Myślenice. Maraton uzyskał profesjonalną stronę internetową, skierowaną przede wszystkim do młodych uczestników, zapisy realizowane były właśnie poprzez internet. Prowadzono bogatą akcją promocyjną nie tylko na stronach internetowych poświęconych kolarstwu, ale także poprzez wydrukowanie i dystrybucję 2000 ulotek. Patronat medialny nad imprezą objęła Gazeta Krakowska, która poświęciła mu sporo miejsca w kilku artykułach. Zarówno organizacji maratonu jak i sam pomysł spotkał się z dużym uznaniem uczestników.

Znakowanie w roku 2010

- „Zimowa turystyka aktywna – popularyzacja walorów regionu przyjaznych dla jej rozwoju”. W ramach projektu wykonano i zamontowano 10 słupów (rogaczy) pod drogowaskazy i tablice 4 szt. tablic informacyjnych, wykonano i zamontowano 50 szt. tyczek kierunkowych oraz zorganizowano imprezę Winter Trophy 10.01.2010 r. oraz cykl szkoleń na raketach śnieżnych - 3 szkolenia ze szkoleniem GPS, cykl prelekcji w szkołach (5) i organizacja wyjazdów dla uczniów (2), oraz promocja wędrówek na raketach śnieżnych: baner, odznaki (200), oznakowanie wypożyczalni raket,
- „Wytyczanie i oznakowanie nowych tras Karpackiego Szlaku Rowerowego na obszarze południowej Polski”, zadania z Ministerstwa Sportu i Turystyki. Opracowanie koncepcji przebiegu szlaków rowerowych i wyznakowanie 195 km część małopolsko-śląska, oznakowanie 2 nowych tras o długości 500 km, wykonanie i montaż elementów infrastruktury szlakowej: tablice informacyjne (20 szt.), kierunkowskazy (130 szt.), słupy (70 szt.), monitoring szlaków, uzupełnienie kartoteki szlaków turystycznych (500 km).

Znakowanie w roku 2011

Projekt: „Szlaki turystyczne w Małopolsce – integracja różnorodnych szlaków i innych atrakcji turystycznych w spójny kompleksowy produkt regionalny”.

19 maja 2011 roku COTG PTTK podpisał umowę o dofinansowanie projektu w ramach Osi Priorytetowej 3. Turystyka i przemysł kulturowy Dzia-

łanie 3.1 Rozwój infrastruktury turystycznej Schemat C Rozwój produktów i oferty turystycznej regionu Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013. W wyniku realizacji projektu:

I/ zinventaryzowane zostaną dane o szlakach i powiązanych z nimi atrakcjach turystycznych oraz pełna inwentaryzacja szlaków w pozostałych powiatach województwa.

II/ uporządkowana zostanie infrastruktura całości sieci szlaków turystycznych różnych form turystyki oraz odnowa 10% na najbardziej zniszczonych i wymagających napraw odcinkach (renowacja, uzupełnione znakowanie, drogowskazy),

III/ powstanie regionalny portal szlakowy, jako narzędzie zarządzania szlakami i informacją o nich wraz z opisem krajoznawczym, umożliwiający budowę podstawowego kompleksowego produktu turystycznego turystyki aktywnej w regionie oraz ułatwiający budowę pochodnych, lokalnych produktów turystycznych. W wyniku realizacji projektu powstanie baza danych zawierająca zdigitalizowane informacje o zinventaryzowanych szlakach turystycznych oraz powiązanych z nimi atrakcjach turystycznych, wyremontowane zostaną szlaki turystyczne i nowe elementy infrastruktury na szlakach a także powstanie portal internetowy prezentujący turystom, gestorom, organizatorom turystyki, samorządom itp. system szlaków turystycznych w Małopolsce. Zakłada się, że docelowo przeprowadzona w ramach projektu integracja szlaków występujących w granicach województwa obejmie różne ich rodzaje: piesze, narciarskie, rowerowe, konne, spacerowe, ścieżki przyrodnicze/edukacyjne, szlaki chatkowe/bazowe, tematyczne, inne. Wszystkie te typy szlaków zostaną zinventaryzowane, ustalone ich punkty wspólne i węzłowe, część szlaków, zostanie uporządkowana i odnowiona, wszystkie jednolicie opisane i zaprezentowane – wraz z towarzyszącymi im atrakcjami – w regionalnym portalu szlakowym.

Znakowanie w 2012 roku

W roku 2012 kontynuowano prace związane z realizacją projektu „Szlaki turystyczne w Małopolsce – integracja różnorodnych szlaków i innych atrakcji turystycznych w spójny kompleksowy produkt regionalny”. Widząc w tym szansę na budowę nowoczesnej bazy szlaków turystycznych w PTTK Zarząd Główny podjął uchwałę nr 256/XVII/2011 z 24 września 2011 r. którą Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK został zobowiązany do stworzenia Centralnej Bazy Szlaków Turystycznych PTTK oraz określenia jej standardów i zasad dostępu.

W ramach programu MSZ „Polska Pomoc” i międzynarodowej współpracy rozwojowej PTTK Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej, wraz ze Stowarzyszeniem Społeczno-Kulturalnym „Most do Gruzji”, zrealizował projekt

pt. „Wsparcie mikroprzedsiębiorstw rejonu Pszawi-Chewsuretii w Gruzji za pomocą wspomżenia rozwoju sektora turystycznego” Głównymi celami pośrednimi projektu było:

- Wytyczenie i wyznakowanie 300 km nowych szlaków turystycznych w regionie Pszawi-Chewsuretii,
- Zaprojektowanie, wykonanie 100 drogowych szlaków i umieszczenie ich na szlakach turystycznych powstałych podczas realizacji projektu,
- Zaprojektowanie, wykonanie 3 stanowisk informacyjnych i 3 map do stanowisk turystycznych, w wybranych punktach przy trasach przebiegu szlaków, oraz 1 mapy do siedziby CIT,
- Powstanie 1 centrum informacji turystycznej (CIT) i jego doposażenie w meble i sprzęt komputerowy, mapę turystyczną i materiały promocyjne
  - mapy, przewodniki, powstałe w projekcie,
- Zorganizowanie warsztatów dla MŚP i osób zainteresowanych samozatrudnieniem w branży turystycznej, z udziałem 2 ekspertów z Gruzji prowadzących warsztaty oraz ok. 50 mikroprzedsiębiorców z regionu,
- Opracowanie i wydanie materiałów promocyjnych:
  - Opracowanie i wydanie mapy w 3 wersjach językowych, w nakładzie 6000 egz.: w j. gruzińskim 1000 egz. w j. angielskim 3000 egz., w j. polskim 2000 egz.,
  - Opracowanie i publikacja przewodnika w 3 wersjach językowych, w nakładzie 5000 egz.: w j. gruzińskim 1000 egz. w j. angielskim 2500 egz., w j. polskim 1500 egz.
  - Przetłumaczenie na j. gruziński i wydrukowanie Instrukcji znakowania szlaków turystycznych PTTK, nakład 50 egz.,
- Opracowanie i uruchomienie strony internetowej <http://pshav-khevsureti.info>, która będzie narzędziem informacji o mikroprzedsiębiorstwach i innych podmiotach z regionu Pszawi-Chewsuretii i komunikacji dla turystów, służąc rozwojowi turystycznemu regionu.

W ramach programu:

- Zorganizowano wizytę studyjną organizacyjno-zapoznawczą w Gruzji, z udziałem 4 przedstawicieli z Polski i 6 przedstawicieli z Gruzji,
- Zorganizowano i przeprowadzono szkolenie programowo-terenowe w Polsce, w którym wzięło 25 gruzińskich uczestników projektu,
- Zorganizowanie warsztatów znakarskich w regionach Pszawetii i Chewsuretii, w których uczestniczyli częściowo Gruzini przeszkoleni wcześniej w Polsce oraz inni przedstawiciele lokalnej społeczności, przy wsparciu instruktorów z Polski,
- Uroczyste otwarcie CIT z siedzibą w Dusheti,

Koszt projektu wyniósł 386 981 zł. Koszty pokryte ze środków finansowych własnych: 42205,86 zł (10,9% kosztów całego projektu). Koszty pokryte z wkładu własnego rzeczowego lub osobowego (w tym świadczeń wolontariuszy, pracy społecznej członków): 4720,00 zł (1,22% kosztów całego projektu).

Akcja Górskich Odznak Turystycznych COTG PTTK.

W roku 2010 COTG przygotował zatwierdzoną przez ZG PTTK propozycję zdobywania odznak turystycznych za przejście Głównego Szlaku Beskidzkiego i Głównego Szlaku Sudeckiego oraz rozpoczął promocję tych szlaków.

Odnaka Głównego Szlaku Beskidzkiego

Jest czterostopniowa. Odnakę można zdobyć w wyniku jednorazowego przejścia całego szlaku w czasie nie dłuższym niż 21 dni (diamentowa) lub pokonując go w odcinkach niezależnie od czasu trwania i ilości wycieczek i zdobywając określoną ilość punktów GOT PTTK (brązowa, srebrna i złota). Do ewidencji przebytych wycieczek służy książeczka GOT PTTK, która wraz z potwierdzeniami uzyskanymi w terenie, analogicznie jak dla GOT PTTK, stanowi dokumentację zdobywania odznaki. W trakcie zdobywania kolejnych stopni odznak nie można powtarzać raz już odbytych wycieczek, niezależnie od kierunku przejścia.

Odnaka Głównego Szlaku Sudeckiego

Czterostopniową Odnakę można zdobyć w wyniku jednorazowego przejścia całego szlaku w czasie nie dłuższym niż 18 dni (diamentowa) lub pokonując go w odcinkach niezależnie od czasu trwania i ilości wycieczek i zdobywając określoną ilość punktów GOT (brązowa, srebrna i złota). Do ewidencji przebytych wycieczek służy książeczka GOT PTTK, która wraz z potwierdzeniami uzyskanymi w terenie, analogicznie jak dla GOT PTTK, stanowi dokumentację zdobywania odznaki. W trakcie zdobywania kolejnych stopni odznak nie można powtarzać raz już odbytych wycieczek, niezależnie od kierunku przejścia. Inną nową odznaką ustanowioną przez COTG jest:

Zimowa Odnaka Górską

Turystom, którzy wędrują zimą na raketach śnieżnych proponujemy zdobywanie Zimowej Odnaki Górskiej. Zimową Odnakę Górską COTG PTTK zdobywa się przez odbycie pieszych wędrówek na raketach śnieżnych w górach Polski oraz w zagranicznych pasmach górskich Karpat i Sudetów, położonych na obszarze pogranicza. Jest ona trzystopniowa a podstawą do jej weryfikacji jest wypełniona i zawierająca potwierdzenia pobytu w terenie książeczka GOT PTTK. Punkty do weryfikacji zdobywa się na takiej samej zasadzie, jak przy zdobywaniu Górskiej Odnaki Turystycznej PTTK.

Szczegółowe regulaminy odznak dostępne są na stronie internetowej COTG.

W roku latach 2009-2012 przyznano w COTG PTTK:

<i>Rodzaje Odznak</i>	<i>WERYFIKACJA ODZNAK W CRW</i>			
	<i>ROK 2009</i>	<i>ROK 2010</i>	<i>ROK 2011</i>	<i>ROK 2012</i>
Odnaki GOT Populane	342	229	230	177
Odnaki GOT Małe Brązowe	189	159	152	76
Odnaki GOT Małe Srebrne	68	68	76	64
Odnaki GOT Małe Złote	38	38	40	35
Odnaki GOT Duże Brązowe	82	106	108	127
Odnaki GOT Duże Srebrne	84	67	58	78
Odnaki GOT Duże Złote	51	77	41	48
Odnaki Za Wytrwałość	81	86	78	72
Powtórzenia Za Wytrwałość	969	922	1033	991
Odnaka Zimowa Górską Wszystkich Stopni	34	49	45	71
Odnaki GSB Wszystkich Stopni	X	12	71	147
Odnaki GSS Wszystkich Stopni	X	X	32	68

Ośrodki Muzealne KTG ZG PTTK

W roku 2009 - 2012 COTG zajmował się obsługą działalności Podkomisji Kultury i Historii Turystyki Górskiej KTG ZG PTTK. Prowadził obsługę finansowo-księgową Podkomisji z rozbiciem kosztów na poszczególne ośrodki oraz włączał się w jej działalność merytoryczną.

W roku 2009 wykonano przeglądy techniczne obiektów z określeniem zakresu niezbędnych prac remontowych z wpisami do ksiąg budowlanych obiektów. Zakres rzeczowy planowanych i wykonywanych prac w latach następnych uwzględnia w pierwszej kolejności zalecenia zawarte w tych przeglądach. W roku tym w ośrodkach wykonano prace remontowe na łączną kwotę 15,0 tys. zł w wyniku czego w znaczący sposób polepszone ich stan techniczny. W roku 2011 w ramach współpracy ze Spółką Schroniska i Hotele Górskie PTTK Karpaty z siedzibą w Nowym Sączu wykonana została całkowicie nowa ekspozycja ośrodka na Markowych Szczawinach w nowych pomieszczeniach całkowicie odnowionego budynku tzw. goprówki, uzyskana znaczące wsparcie Spółki w sprawach remontowych ośrodka na Jaworzynie Krynickiej. W roku 2012 głównym zrealizowanym zadaniem była likwidacja osuwiska grożącego budynkowi ośrodka na Baraniej Górze poprzez wykona-

nie prac budowlanych związanych z murem oporowym. Wydano także pozycję książkową dla Ośrodka na Jaworzynie Krynickiej.

Sprzedaz materiałów statutowych

<i>Rodzaje Odznak</i>	<i>SPRZEDAŻ MATERIAŁÓW STATUTOWYCH</i>			
	<i>ROK 2009</i>	<i>ROK 2010</i>	<i>ROK 2011</i>	<i>ROK 2012</i>
Odznaki GOT wszystkich wtopni	6755	5530	5143	5482
Odznaki OT Za Wytrwałość	204	277	233	95
Odznaki 75 Lat GOT	-	1835	843	-
Odznaki Głównego Szlaku Sudeckiego	-	-	36	32
Odznaki Głównego Szlaku Beskidzkiego	-	13	67	85
Odznaki Przodownika GOT wraz z Honorowym	218	256	247	153
Odznaki Turystyki Narciarskiej	137	134	37	33
Blachy Przewodnika Tatrzańskiego	35	4	15	7
Blachy Przewodnika Sudeckiego	6	26	9	28
Blachy Przewodnika Beskidzkiego	244	256	197	227
Odznaki Górskiej Turystyki Jeździeckiej	356	563	733	513
Odznaki Przodownika Turystyki Jeździeckiej	11	21	42	55
Odznaka Znakarza	48	9	79	27
Razem	8014	8924	7681	6737

Za swoją działalność na różnorodnych polach COTG został uhonorowany:

- Oficyna Wydawnicza Wierchy za I miejsce w kategorii monografie i inne opracowania krajoznawcze na XIX Ogólnopolskim Przeglądzie Książek Krajoznawczych i Turystycznych w Poznaniu w 2010 roku za Encyklopedię Schronisk Tatrzańskich Janusza Konieczniaka,
- Oficyna Wydawnicza Wierchy za I miejsce w kategorii monografie i inne opracowania krajoznawcze na XXI Ogólnopolskim Przeglądzie Książek Krajoznawczych i Turystycznych w Poznaniu w 2012 roku za Historię turystyki sudeckiej Krzyszofa R. Mazurskiego,
- Złotym Jabłkiem Sądeckim przez Starostę Nowosądeckiego za całokształt działalności w roku 2012 .

Udział w projektach:
2009

<i>Lp.</i>	<i>Tytuł i opis zadania</i>	<i>Instytucja</i>	<i>Koszt całkowity (zł.)</i>	<i>Dotacja (zł.)</i>	<i>Wkład własny (zł.)</i>
1.	Inwentaryzacja szlaków turystycznych w Małopolsce oraz tworzenie bazy danych jako narzędzie rozwoju sieci znakowanych tras turystycznych w Województwie Małopolskim	Województwo Małopolskie – Departament Promocji i Turystyki	74010	70 000	4010
2.	Budowa markowego produktu turystyki rowerowej w Małopolsce. Zakończenie prac znakarskich przy Karpackim Szlaku Rowerowym, jego otwarcie i promocja.	Województwo Małopolskie – Departament Promocji i Turystyki	45071	40 000	5071
3.	Rozwój zimowej turystyki narciarskiej i pieszej na raketach śnieżnych poprzez budowę oferty turystycznej i jej promocję. Szkolenie kadr turystycznych na potrzeby zimowej turystyki górskiej	Województwo Małopolskie – Departament Promocji i Turystyki	36420	30 000	6420

2010

<i>Lp.</i>	<i>Tytuł i opis zadania</i>	<i>Instytucja</i>	<i>Kwota całkowita (zł.)</i>	<i>Dofinansowanie (zł.)</i>	<i>Wkład własny (zł.)</i>
1.	Opracowanie i wydanie drukiem publikacji pt. „Kultura ludowa Górali Babiogórskich” oraz promocja wydawnictwa podczas spotkania w siedzibie COTG PTTK z udziałem zaproszonych gości w tym wójta gm. Zawoja. Publikacja wydana w nakładzie 600 egz., zawiera 18 tekstów poświęconych aspektom kultury materialnej, duchowej, społecznej Górali Babiogórskich, których autorami są wybitni znawcy tej grupy etnograficznej.	Województwo Małopolskie – Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego	25275,93	20000,00	5275,93

2.	<p>Małopolski Szlak Papieski im. Jana Pawła II - renowacja szlaku i jego promocja. Rozwój , renowacja i promocja szlaków turystycznych tworzących Małopolski Szlak Papieski im. Jana Pawła II poprzez renowację oznakowania 230 km tras MSP, wymianę 20 tablic informacyjnych i 35 drogowaskazów, opracowanie wznowienia i wydanie mapy 1:160 000 po trasach MSP w nakładzie 2000 egz. W ramach projektu zrealizowano inwentaryzację GPS szlaków turystycznych w 7 powiatach Małopolski, o łącznej długości 650 km. Zgromadzone i opracowane dane GPS zostały wprowadzone do bazy szlaków.</p>	<p>Woje- wództwo Małopolskie – Departa- ment Promocji i Turystyki</p>	53755,00	45000,00	8755,00
3.	<p>Rozwój, aktywizacja i promocja aktywnej turystyki zimowej w Małopolsce, w tym współorganizacja imprezy promującej uprawianie turystyki na raketach śnieżnych Winter Adventure Trophy Turbacz 2010, renowacja, przygotowanie i utrzymanie 3 szlaków narciarskich w Beskidzie Sądeckim: wykonanie i montaż 4 rogaczy pod drogowaskazy, 50 tyczek kierunk., zorganizowanie i przeprowadzenie 3 okazów szkoleniowych z użyciem GPS promujących turystykę na raketach śnieżnych dla 64 osób, przygotowanie i przeprowadzenie 5 prelekcji dla 385 os. młodzieży szkolnej , przygotowanie i przeprowadzenie 2 wyjazdów w góry dla 64 uczniów, wykonanie materiałów promujących turystykę zimową: 200 odznak, 1 baner, 130 plakatów i naklejek</p>	<p>Woje- wództwo Małopolskie – Departa- ment Promocji i Turystyki</p>	46107,79	40500,00	5607,79
4.	<p>Karpacki Szlak Rowerowy – promocja szlaku szansą na budowę produktu regionalnego turystyki rowerowej w Małopolsce. Przygotowanie i przeprowadzenie imprezy rowerowej promującej trasy Karpackiego Szlaku Rowerowego tj. II Karpackiego Maratonu Rowerowego im. Jacka Bugańskiego, ze startem i metą w Nowym Sączu (Camping PTTK), na 2 trasach (główna, rodzinna), dla około 100 uczestników z Małopolski i innych regionów kraju.</p>	<p>Woje- wództwo Małopolskie – Departa- ment Promocji i Turystyki</p>	29864,09	18000,00	8754,09

5.	Wykonanie odnowienia i konserwacji 2 szlaków turystycznych: pieszego i rowerowego w Powiecie Wielickim poprzez: odnowienie znakowania 22 km szlaku rowerowego okrężnego wokół Wieliczki, zaprojektowanie, wykonanie i montaż tabliczek kierunkowych w ilości 11 szt. na szlaku pieszym .	Powiat Wielicki	7636,34	5500,00	2136,34
6.	Rozbudowa sieci szlaków rowerowych na obszarze południowej Polski poprzez oznakowanie 500 km szlaków rowerach przebiegających na obszarze 3 województw (podkarpackie, małopolskie, śląskie), w tym wytyczenie i oznakowanie nowych tras Karpackiego Szlaku Rowerowego – powstał Główny Karpacki Szlak Rowerowy koloru czerwonego, który stanowi oś prowadzącą przez całe polskie Karpaty od Krościenka n/Strwiążem w Bieszczadach na granicy Polski i Ukrainy do Cieszyna W Beskidzie Śląskim na granicy Polski i Czech. Opracowano koncepcję i wykonano dokumentację wytyczenia, wyznakowano (malowanie) 195 km części małopolsko-śląskiej ww. Szlaku, a także wykonanie i zamontowanie 150 elementów małej infrastruktury szlakowej: 20 tablic, 130 kierunkowskazów rowerowych, oznakowanie szlaków znakami logo Szlaku i tabliczkami rower - 560 szt.	Ministerstwo Sportu i Turystyki	158886,10	111107,50	5803,60

2011

Lp.	Tytuł i opis zadania	Źródło finansowania	Koszt całkowity	Dotacja	Wkład własny
1	Organizacja Wielkanocy Huculskiej i Międzynarodowych Pokazów Koni Huculskich – Nielepice 2011	Gmina Zabierzów	15009	8000	7009
2	Spotkanie z kulturą – Nielepice 2011	Powiat Krakowski	22691	6000	16691
3	Promowanie i rozpowszechnianie wiedzy o historii i zabytkach z I wojny światowej na terenie Powiatu Wielickiego	Powiat Wielicki	11487	8500	2987
4	Odnowienie i konserwacja szlaków turystycznych w Powiecie Wielickim	Powiat Wielicki	11194	8000	3194

5	Popularyzacja markowego produktu turystyki rowerowej pn. Karpacki Szlak Rowerowy w Małopolsce	Województwo Małopolskie	110503	10000	100503
6	Małopolski Szlak Papieski im. Jana Pawła II – rozwój turystyki regionalnej	Województwo Małopolskie	17200	15000	2200
7	Opracowanie i publikacja monografii j Górali Orawskich	Województwo Małopolskie	25600	10000	15600
8	Szlaki turystyczne w Małopolsce – integracja różnorodnych szlaków i innych atrakcji turystycznych	Województwo Małopolskie MRPO 2007-2013	888612	539842,50 (2011-2013)	179 947,50 (2008-2013) rok 2011: 24700 l. 2008-2009: 168822

2012

Lp.	Tytuł i opis zadania	Instytucja	Kwota całk. (zł.)	Kwota dof. (zł.)
1.	Organizacja IV Karpackiego Maratonu Rowerowego im. Jacka Bugańskiego – wytyczenie przebiegu 3 tras (rodzinna 12 km, główna 80 km, terenowa 50 km), udział 142 osób, przygotowanie i wykonanie materiałów informacyjnych i promocyjnych tj. ulotki, plakaty, 3000 egz., mapy z trasami maratonu „Przez Pogórze Rożnowskie i Góry Grybowskie”, 1000 egz.	Województwo Małopolskie – Departament Turystyki, Sportu i Promocji	24310,00	10000,00
2.	Odkryj Beskid Wyspowy. Organizacja cyklu 7 wędrówek na szczyty Beskidu Wyspowego dla 280 uczestników, opracowanie, druk dystrybucja ulotek, plakatów 2500 egz., inwentaryzacja walorów turystycznych Beskidu Wyspowego, stworzenie 8 ofert i wydanie drukiem katalogu ofert turystyki aktywnej w Beskidzie Wyspowym, 2000 egz.	Województwo Małopolskie – Departament Turystyki, Sportu i Promocji	32008,00	20000,00
3.	Budowa bazy informatycznej sieci szlaków turystycznych Województwa Mazowieckiego. Przeszkolenie 10 znakarzy z prowadzenia pomiarów GPS szlaków i punktów, wykonanie pomiarów GPS 700 km i 1400 punktów w woj. mazowieckim, budowa bazy informatycznej szlaków przez wprowadzenie opracowanych danych GPS, opracowanie, wykonanie i udostępnienie strony internetowej www.mazowieckie.szlaki.pttk.pl.	Województwo Mazowieckie -Departament Kultury, Promocji i Turystyki	38650,00	30000,00

4.	Opracowanie i wydanie pierwszej monografii etnograficznej Górali Spiskich w nakładzie 500 egz., która prezentuje 18 tekstów monograficznych, 8 rycin tematycznych, zorganizowanie i przeprowadzenie spotkania promocyjnego na zamku w Niedzicy, we współpracy z gminą Łąpsze Niżne	Województwo Małopolskie – Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego	27965,00	10000,00
5.	Realizacja, we współpracy z partnerami gruzińskimi - Administracją Obwodu Dusheti i Stowarzyszeniem Rozwoju Chewsuretii oraz partnerem polskim – Stowarzyszeniem Most do Gruzji, projektu służącego stworzeniu w regionie Pszawi-Chewsuretii platformy trwałej współpracy samorządu, NGO mikroprzedsiębiorstw, uczelni zainteresowanych rozwojem turystyki, z wykorzystaniem rozwiązań modułowych wypracowanych przez PTTK , poprzez: organizację szkolenia programowo-terenowego w Polsce dla grupy 25 Gruzinów – zapoznanie z działalnością schronisk PTTK w Beskidach, Tatrach, Bieszczadach, przeprowadzenie szkolenia z zakresu znakowania szlaków, warsztaty znakarskie w regionach Pszawii i Chewsuretii prowadzone przez polskich instruktorów, znakarzy PTTK – wytyczenie i wyznakowanie 300 km szlaków, zaprojektowanie, wykonanie, montaż 100 drogowskazów, 3 stanowisk informacyjnych z mapami, utworzenie centrum informacji i promocji CIT w Dusheti, opracowanie i wydanie w 3 wersjach językowych map turyst., nakład 6000 egz. oraz przewodników, nakład 5000 egz., opracowanie i uruchomienie strony internetowej promującej turystykę w regionie Pszawii-Chewsuretii	Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP – Departament Współpracy Rozwojowej	387699,00	340281,00
6.	Szlaki turystyczne w Małopolsce – integracja– kontynuacja projektu realizowanego w latach 2011-2013. Budowa portalu szlaków turystycznych w Małopolsce wraz z pracami towarzyszącymi – kontynuacja projektu	Województwo Małopolskie – Departament Funduszy Europejskich	261 055,00	195791,25

Zadania z zakresu częściowo odpłatnej działalności
pożytku publicznego zrealizowane w 2012 r.

<i>Lp.</i>	<i>tytuł</i>	<i>opis</i>	<i>Instytucja</i>	<i>Kwota (zł.)</i>
1.	Organizacja wycieczek turystycznych po Małopolsce i konkursu w ramach akcji Przewodnicy PTTK dzieciom	Zorganizowanie wycieczek dla 1000 uczestników – dzieci i młodzieży z domów dziecka, świetlic środowiskowych, dzieci niepełnosprawnych, przeprowadzenie konkursu wiedzy ze znajomości atrakcji turystycznych Małopolski w 3 kategoriach: literacko-plastycznej, plastycznej, fotograficznej, przekazanie materiałów promocyjnych	Województwo Małopolskie – Departament Turystyki, Sportu i Promocji	12000,00
2.	Słownik Biograficzny Rabki	Wykonanie „Słownika Biograficznego Rabki” autorstwa Marii Olszowskiej i Elfydy Trybowskiej , w nakładzie 1000 egz.	Miejski Ośrodek Kultury w Rabce-Zdroju	24000,00
3.	Wykonanie inwentaryzacji/ digitalizacji szlaków turystycznych w Sudetach	Wykonanie za pomocą urządzeń GPS inwentaryzacji/ digitalizacji szlaków o łącznej długości min. 2500 km oraz punktów poza węzłami szlaków w liczbie min. 2500 w Sudetach, przygotowanie bazy umożliwiającej scalenie z regionalnym lub ogólnopolskim systemem GIS typu GeoPortal,	Województwo Dolnośląskie – Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego	55350,00
3.	Powiat Wielicki. Przewodnik Turystyczny – opracowanie i wydrukowanie przewodnika	Opracowanie i wydanie przewodnika turystycznego po Powiecie Wielickim, nakład 3000 egz.	Powiat Wielicki	35925,00
4.	Opracowanie i montaż tablic informujących o atrakcjach turystycznych Powiatu Limanowskiego	Prace projektowe: zakup map, opracowanie merytoryczne i komputerowe, uzgodnienia lokalizacji z aktualizacją map, wykonanie i montaż tablic z mapami – 19 sztuk. Termin zakończenia 05.04.2013	Powiat Limanowski	14956,80

9. PTTK w turystyce wodnej:

9.1. Komisja Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK

Komisja pracowała w składzie wybranym 19 marca 2010 r. na XVII Krajowej Naradzie Aktywu Turystyki Żeglarskiej PTTK. W trakcie Narady zgłoszono szereg wniosków do realizacji przez nowo wybraną Komisję.

W całym 2010 r. Komisja Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK odbyła 4 posiedzenia plenarne oraz trzy posiedzenia Prezydium Komisji w składzie: przewodniczący, dwóch wiceprzewodniczących i sekretarz komisji.

Działalność KTŻ w roku 2010 skupiała się na trzech obszarach:

- Przygotowanie i przeprowadzenie XVII Krajowej Narady Aktywu Turystyki Żeglarskiej PTTK,
- Realizacja uchwał XVII Krajowej Narady Aktywu TŻ PTTK,
- Realizacja uchwał XVII Walnego Zjazdu PTTK w sprawie Roku Turystyki Wodnej.

Komisja w nowym składzie na swym pierwszym posiedzeniu zatwierdziła zmiany w logotypie KTŻ i na stronie tytułowej biuletynu KTŻ. Przyjęła priorytety działalności KTŻ na 2010 rok i całą kadencję oraz zatwierdziła kalendarz imprez żeglarskich patronowanych przez KTŻ. Zatwierdzono również projekt uchwały skierowany do ZG PTTK w sprawie zmiany nazwy żeglarskiej kadry programowej z Przewodnika Turystyki Żeglarskiej PTTK na Instruktora Turystyki Żeglarskiej PTTK. Przyjęto zmiany w regulaminie Komisji i przesłano do zatwierdzenia uchwałą ZG PTTK. Omówiono i zaaprobowano wewnętrzny regulamin Komisji dotyczący weryfikacji żeglarskiej kadry programowej oraz uprawnienia Instruktora Turystyki Żeglarskiej PTTK. Zaakceptowano kształt, wygląd i zapisy w legitymacji ITŻ PTTK. Zatwierdzono skład Komisji Weryfikacyjnej Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK. Przyjęto listę imprez żeglarskich, w których uczestniczyli później członkowie KTŻ oraz zasady i formę promowania obchodów Roku Turystyki Wodnej w PTTK. Omówiono rolę KTŻ w promowaniu konkursu o Nagrodę Przyjaznego Brzegu, oraz model propagowania ŻOT. Członkowie KTŻ brali aktywny udział organizacji I Forum Wodniaków nt.: „Perspektywy rozwoju turystyki wodnej w Polsce” zorganizowanego 2 grudnia 2010 r. w Warszawie. I Forum Wodniaków było podsumowaniem Roku Turystyki Wodnej w PTTK oraz innych inicjatyw i przedsięwzięć związanych z turystyką wodną.

Rok 2010 był rokiem 55 lecia istnienia i działalności KTŻ ZG PTTK. Okolicznościowa uroczystość odbyła się 11 grudnia w sali konferencyjnej Zarządu Głównego z udziałem zaproszonych gości oraz dzieci – laureatów ogólnopolskiego konkursu plastycznego dla najmłodszych „Moje najmilsze chwile spędzone nad wodą”. Podczas spotkania historię Komisji Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK i sylwetki dotychczasowych jej przewodniczących przedstawił przewodniczący Komisji XVII kadencji kol. Wojciech Skóra. Pokazał również dokonania Komisji w minionych 55 latach. W trakcie uroczystości zasłużonym działaczom turystyki żeglarskiej PTTK zostały wręczone dyplomy, medale, odznaczenia organizacyjne i resortowe oraz upominki.

W roku 2010 kontynuowano konkurs o współzawodnictwo klubów wodnych i żeglarskich PTTK oraz konkurs o tytuł „Turysty Żeglarza Roku” oraz wydawanie Biuletynu KTŻ, będącego podstawowym źródłem informacji o zamierzeniach i dokonaniach Komisji Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK oraz klubów i oddziałów żeglarskich PTTK. W 2010 roku wydano 4 numery Biuletynu: nr 23-specjalny, 24, 25 i 26.

W roku 2011 r. Komisja Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK odbyła 4 posiedzenia plenarne. Działalność KTŻ w roku 2011 skupiała się na pięciu głównych obszarach:

- Zakończenie weryfikacji Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK,
- Przygotowanie i realizacja XXXIII Ogólnopolskiego Rodzinnego Rejsu Żeglarsko- Motorowodnego PTTK i PZŻ „Wielka Pętla Wielkopolska 2011”,
- Organizacja XXVIII Zlotu i Kursu Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK „Wdzydze Kiszewskie 2011”,
- Udział w imprezach obchodów Roku Pamięci gen. Mariusza Zaruskiego,
- Monitorowanie zmian w przepisach prawnych dotyczących żeglarstwa śródlądowego oraz o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych.

Przeanalizowano i podsumowano przebieg weryfikacji żeglarskiej kadry programowej KTŻ, która dobiegła końca. W 2011 r. zweryfikowano 101 Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK, przygotowano i wydrukowano spersonalizowane legitymacje instruktorskie w formie „karty plastikowej”.

KTŻ ZG PTTK zatwierdziła listę imprez żeglarskich nad którymi przyjęto patronat w ramach obchodów „Roku Turystyki Rodzinnej” i wyznaczono odpowiedzialnych za ich realizację:

- 14.05.2011 - Ogólnopolskie otwarcie Sezonu Żeglarskiego PTTK – Jacht Klub PTTK Pszczyna J. Goczałkowickie, kol. H. Motyka,
- 27-29.05.2011 - Dolnośląskie otwarcie Sezonu Wodniackiego i festyn wodniacki „Viadrus 2011” w Ścinawie Dolnej koło Oławy, kol. L. Mulka,
- 6.06-18.07.2011 Ogólnopolski Rodziny Rejs Żeglarsko-Motorowodny PTTK i PZŻ „Wielka Pętla Wielkopolska 2011”, kol. W. Skóra,
- 1-3.07.2011 Dni Odry w Szczecinie i zakończenie XVI Flisu Odrzańskiego kol. L. Mulka,
- 16-18.09.2011 Regaty Pamięci J. Przepierskiego. Koronowskie Klub PTTK „Passat”, kol. M. Sulewski,
- 3.09.2011 Puchar Wrzосу Płock Z. Włocławski O/ Żeglarsko-Motorowodny „Morka” kol. W. Łągiewski,
- 2.10.2011 Regaty Wrocław – Wały, OZŻ Wrocław, kol. L. Mulka.

XXXIII Ogólnopolski Rodziny Rejs Żeglarsko-Motorowodny PTTK i PZŻ „Wielka Pętla Wielkopolska 2011”, odbył się w dniach 26.06-18.07.2011 r.

i wzięły w nim udział 22 łodzie i 57 uczestników. Głównym celem rejsu było uświadomienie lokalnym samorządom i stowarzyszeniom wodniackim pilnej potrzeby inwestowania w wodną infrastrukturę brzegową. Wydaje się, że w wielu przypadkach udało się przerwać zakłęty krąg niemocy: „nie warto budować, bo nikt nie pływa, a nikt nie pływa, bo nie ma się gdzie zatrzymać”. Jako wyróżnienie uczestnicy rejsu mogą sobie poczytać udział w przecięciu wstęg i inauguracji działalności nowych przystani w Drawsku i Czarnkowie nad Notecią. Rejs również wykazał brak spójnej polityki w zagospodarowaniu i eksploatacji rzek pomiędzy RZGW a zamierzeniami władz samorządowych i prywatnych gestorów przystani.

W XXVIII Kursie i Zlocie Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK „Wdzydze Kiszewskie”, udział wzięło 56 osób, a trzech uczestników kursu otrzymało uprawnienia Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK.

W roku 2011 przypadała 70 rocznica śmierci gen. Mariusza Zaruskiego, i rok ten został ogłoszony przez KTŻ PTTK Rokiem gen. M. Zaruskiego. W całym kraju odbyło się wiele imprez związanych z życiem i dokonaniem Mariusza Zaruskiego, a patronat nad nimi objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski. Głównym elementem obchodów rocznicowych był rejs pamięci gen. Mariusza Zaruskiego, który odbył się Dnieprem na trasie Sławutycze – Chersoń w dniach od 5 sierpnia do 25 września 2011 r. Współorganizatorem rejsu była Komisja Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK, a Komandorem rejsu był kol. Wojtek Skóra. W rejsie wzięło udział 5 polskich jachtów kabinowych, w tym trzy pod banderą PTTK, w części rejsu uczestniczył też ukraiński jacht „Calypso”. Ukoronowaniem rejsu były dwudniowe regaty w Chersoniu, o Puchar Mariusza Zaruskiego z udziałem jachtów polskich i ukraińskich. Rejs Pamięci gen. Mariusza Zaruskiego został uznany za najlepszy śródlądowy rejs roku, a jego Komandor otrzymał nagrodę „Błękitnego Spinakera 2011” Polskiego Związku Żeglarskiego.

W roku 2011 kontynuowano konkurs o współzawodnictwo klubów wodnych i żeglarskich PTTK oraz konkurs o tytuł „Turysty Żeglarza Roku”, działania popularyzujące Żeglarską Odznakę Turystyczną ŻOT. Wydano 27 i 28 numer Biuletynu KTŻ, unowocześniono stronę internetową Komisji.

Przedstawiciele KTŻ brali udział w następujących imprezach:

- Targi Wiatr i Woda w Warszawie (4-6 marca),
- Targi Turystyki i Wypoczynku LATO 2011 w Warszawie (1-3 kwietnia),
- Międzynarodowe Targi Turystyczne „Wrocław 2011” (8 -10 kwietnia),
- Dni Odry w Szczecinie i zakończenie XVI Flisu Odrzańskiego (1-2 lipca),
- Seminarium z okazji 50-lecia Administracji Żegluga Śródlądowej we Wrocławiu na którym kol. Leszek Mulka wygłosił prelekcję „Turystyka wodna na Odrze – wyzwanie dla instytucji i wodniaków” (19 sierpnia),

- Konferencja WATERFRONT FORUM Szczecin 2011, na której kol. Leszek Mulka wygłosił prelekcję „Czy polskie brzegi są przyjazne? Szanse, wyzwania, koszty” (29-30 września),
- Targi Żeglarstwa i Sporów Wodnych „Boatshow Poznań 2011” 16-18 listopada na których odbyła się konferencja „Boatshow Forum Poznań 2011”, gdzie kol. Wojtek Skóra wygłosił referat „Polska nad wodą – od przyjaznych brzegów do rozwoju produktów turystycznych”,
- Konferencja „Rozwój powiązań kooperacyjnych nauka, przemysł, samorząd – Kanał Odra - Dunaj - Łaba – szansa czy konieczność” w Kędzierzynie-Koźlu (18 listopada).

W roku 2012 r. Komisja Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK odbyła 3 posiedzenia plenarne oraz jedno posiedzenie prezydium komisji w składzie: przewodniczący, wiceprzewodniczący i sekretarz. Działalność KTŻ skupiła się głównie na czterech tematach:

- Udział w ważnych krajowych imprezach żeglarskich i turystycznych,
- Opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących uprawiania turystyki i żeglarstwa.
- Organizacja XXXIV Ogólnopolskiego Rejsu Żeglarsko-Motorowodnego PTTK „Jeziro Müritz 2012” w Niemczech”,
- Organizacja XXIX Zlotu i Kursu Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK „Otmuchów 2012”.

Ogólnopolskie działania Komisji Turystyki Żeglarskiej:

- Dolnośląskie otwarcie sezonu żeglarskiego 2012 na Odrze we Wrocławiu- 28 kwietnia, kol. L. Mulka,
- Na zaproszenie władz miejskich Dąbrowy Górniczej 1 maja 2012 roku, prezes ZG PTTK kol. Lech Drożdżyński, sekretarz generalny ZG PTTK kol. Roman Bargieł oraz przewodniczący KTŻ ZG PTTK kol. W. Skóra wzięli udział w ogólnopolskiej inauguracji sezonu żeglarskiego w PTTK oraz otwarciu Centrum Sportów Letnich Wodnych „Pogoria III”,
- Dolnośląskie otwarcie sezonu motorowodnego i festyn wodniacki „Piana Bosmana” nad Odrą w Ścinawie Polskiej koło Oławy- 26-27 maja,
- XXXIV Ogólnopolski Rejs Żeglarsko-Motorowodny PTTK „Jeziro Müritz 2012” - 30 czerwca - 22 lipca, kol. W. Skóra,
- Powitanie flotyli XVII Flisu Odrzańskiego oraz Dni Rzeki Odry w Szczecinie-1-2 lipca,
- XLII Regaty o Puchar Wrzosu na Zalewie Włocławskim -1 września,
- XIII Regaty Pamięci im. Komandora Jerzego Przepierskiego na Zalewie Koronowskim 22-23 września,
- XXIX Zlot i Kurs Instruktorów Turystyki Żeglarskiej PTTK „Otmuchów 2012” -27 – 30 września, w imprezie wzięło udział 49 osób z całej Polski,

- XVIII Turystyczne Regaty Długodystansowe na Odrze na trasie Wrocław – Uraz 6-7 października.

KTŻ ZG PTTK w 2012 roku opracowała 3 opinie w ministerialnych w konsultacjach społecznych na temat:

- projektu ustawy Prawo Wodne,
- projektu rozporządzenia MSiT z września 2012 w sprawie uprawiania turystyki wodnej,
- projektu rozporządzenia MSiT z grudnia 2012 w sprawie uprawiania turystyki wodnej, gdzie na zaproszenie Departamentu Prawnego MSiT w bezpośrednich konsultacjach udział wzięli Przewodniczący KTŻ ZG PTTK kol. Wojtek Skóra.

KTŻ ZG PTTK razem z CTW PTTK poprzez ZG PTTK wystąpiło do Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z pismem o podjęcie prac mających na celu podpisanie z Republiką Ukrainy umowy służącej rozwojowi współpracy w transporcie i turystyce wodnej, na zasadach równości praw, odpłatności oraz wzajemnych korzyści i swobody żeglugi. Prace związane ze zmianą regulacji prawnych są toku uzgodnień resortowych i międzynarodowych.

Komisja Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK w 2012 roku, przy ograniczonych własnych środkach finansowych, przyjęła patronat honorowy nad następującymi ogólnopolskimi imprezami żeglarskimi:

- Regaty Pamięci, Bydgoszcz,
- Regaty o Puchar Prezydenta Dąbrowy Górniczej, Dąbrowa Górnicza,
- 42 Regaty o Puchar Wrzosu, Płock,
- XXXIV Ogólnopolski Rejs Żeglarsko Motorowodny „Jezioro Müritz 2013”.

XXXIV Ogólnopolski Rejs Żeglarsko-Motorowodny PTTK na wody jeziora Müritz i kanały Berlina przebiegał na trasie: Kostrzyn – Waren – Poczdam – Berlin – Kostrzyn, w dniach 30 czerwca - 22 lipca 2012 r. Brało w nim udział 13 jachtów i 39 uczestników z całej Polski - ilość jachtów i uczestników była ograniczona niewielką ilością miejsc do cumowania dla gości, w przystaniach na trasie rejsu.

Udział w targach turystycznych:

- Międzynarodowe Targi Turystyki, Rekreacji i Wypoczynku i Targi Sportów Wodnych i Sprzętu Pływającego BOAT EXPO, Sosnowiec, 17-19 lutego 2012,
- Targi Sportów Wodnych i Rekreacji „Wiatr i Woda” Warszawa, 1- 4 marca 2012,
- Międzynarodowe Targi Turystyki, Sprzętu Turystycznego, Żeglarskiego i Sportowego „GLOB 2012”, Katowice: 30 marca - 1 kwietnia 2012,

- Targi Turystyki i Wypoczynku LATO 2012, Warszawa, 20-22 kwietnia 2012,
- Targi Sportów Wodnych i Rekreacji na Wodzie „Wiatr i Woda”, Gdynia, 2-5 sierpnia 2012,
- Targi Żeglugi Śródlądowej i Gospodarki Wodnej „Water Ways Expo 2012”, Wrocław, 19 -21 września 2012,
- Targi Żeglarstwa i Sportów Wodnych Boatshow, Poznań, 16-18 listopada 2012.

W 2012 r. wydano dwa numery Biuletynu Informacyjnego KTŻ – nr 29 i 30, działalność programowa oraz relacje z organizowanych i patronowanych przez KTŻ imprez żeglarskich i turystycznych zamieszczane były na stronie internetowej Komisji.

Działalność Komisji Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK w czasie kadencji udowodniła, że podążając za potrzebami środowiska turystów żeglarzy z pod znaku PTTK, na bieżąco wypełniane są jego postulaty, a nowoczesne podejście do rozwiązywania i realizacji wynikłych problemów świadczy o ogromnym zaangażowaniu członków Komisji. Znajomość przepisów dotyczących spraw wodnych i rzetelna praktyka żeglarska, dały o sobie znać podczas konsultacji społecznych wielu projektów ustaw i rozporządzeń sygnowanych przez MSiT. Na szczególne wyróżnienie zasługuje tutaj działalność kol. kol. P. Czudowskiego, L. Mulki oraz Wiesława Łągiewskiego.

9.2. Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK

Komisja Turystyki Kajakowej Zarządu Głównego PTTK pracowała w oparciu o dokument „Priorytety działalności Komisji w czasie XVII kadencji” opracowany na podstawie treści wniosków zgłoszonych i przyjętych przez KNAK w 2009 roku w Augustowie oraz bieżących wniosków dostarczanych przez ZG PTTK, kluby i indywidualnych turystów i sytuacji jakie dyktowane były przez dynamikę „codziennych zdarzeń”. Komisja pracowała w niezmiennym składzie ustalonym w czasie KNAK w 2009 roku, w kadencji odbyło się 10 posiedzeń w czasie których zawsze frekwencja pozwalała na podejmowanie prawomocnych uchwał.

<i>LP</i>	<i>Zadanie</i>	<i>Okres realizacji</i>	<i>Wykonanie 2010-13 w %</i>	<i>Uwagi</i>
1	Kształcenie kadr dla potrzeb kajakarstwa turystycznego .	cała kadencja	100	Zorganizowano cztery szkolenie na III i IV stopień przodownika TK PTTK.
2	Koordinacja działalności ogniw turystyki kajakowej .	cała kadencja	50	Synchronizowanie imprez, szkoleń.

3	Rozszerzenie współpracy z innymi środowiskami zajmującymi się turystyką kajakową ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z Komisją Turystyki i Rekreacji PZK i Stowarzyszeniem Instruktorów i Trenerów Kajakarstwa.	cała kadencja	50	Współpraca z KTIR PZK podlega aktualnie dużym napięciom i jest z dużą pieczołowitością nadal utrzymywana, choć nie wykazuje ona zadawalającej dynamiki wzrostu. Nowe nadzieje budzi wybór nowej Przewodniczącej KTIRPZK.
4	Promocja turystyki kajakowej we współpracy z klubami w możliwie szerokiej gamie mediów ze szczególnym uwzględnieniem Internetu i strony Komisji turystyki Kajakowej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.	cała kadencja	100	Prowadzenie strony internetowej KTK ZG PTTK Wydawanie informatora kajakarza. Prezentowanie idei turystyki kajakowej PTTK w mediach, pomoc w opracowaniu materiałów informacyjnych o kajakarstwie, zainicjowanie prac nad doktoratem na temat turystyki kajakowej w Polsce.
5	Poszukiwanie metod osiągnięcia wpływu na rozwiązania projektowe budowli wodnych i zagospodarowania terenów, w tym również prywatnych, przyległych do turystycznych szlaków wodnych pod kątem potrzeb ich użytkowników.	cała kadencja	50	Przeprowadzono rozmowy z Ministerstwem Sportu i Turystyki, Regionalnym Zarządem Dróg Wodnych we Wrocławiu, jest w opracowywaniu przez ekspertów wystąpienie merytoryczne do MSiT.
6	Poszukiwanie metod osiągnięcia wpływu na przywracanie istniejącym rozwiązaniom prawnym i stanu zagospodarowania istniejących budowli wodnych i terenów doń przyległych, w tym również prywatnych, należytej funkcji uwzględniającej potrzeby turystyki wodnej.	cała kadencja	50	Jak wyżej
7	Nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami państwa zajmującymi się problematyką ekologicznego zagospodarowywania terenów przyległych do szlaków kajakowych.	cała kadencja	40	Udział w trzech konferencjach i jednym szkoleniu przeprowadzonych przez organa państwowe i pozarządowe organizacje ekologiczne, nawiązano kontakt z organizacjami ekologicznymi, określenie głównych kierunków współpracy .

8	Poszukiwanie możliwie najefektywniejszych form zachęcania młodzieży do uprawiania turystyki kajakowej.	cała kadencja	10	Rozpoczęto opracowywanie koncepcji
9	Opracowanie i przyjęcie przez Komisję TK ZG PTTK nowej wersji Regulaminu Przewodnika Turystyki Kajakowej PTTK.	cała kadencja	100	Opracowano, zatwierdzono przez ZG PTTK - obowiązuje od 01.01.2011
10	Opracowanie i przyjęcie przez Komisję TK ZG PTTK nowej wersji Regulaminu Komisji Turystyki Kajakowej ZG PTTK.	cała kadencja	100	Opracowano projekt, został poddany głosowaniu przez KTK ZG PTTK.. Do zatwierdzenia przez ZG PTTK.

9.3. Komisja Działalności Podwodnej ZG PTTK, Ogólnopolskie Centrum Szkolenia Podwodnego

Do zakresu działania Komisji Działalności Podwodnej należą zagadnienia związane z realizacją celów i zadań PTTK w dziedzinie pletwonurkowania rekreacyjnego i turystyki podwodnej, w szczególności fachowe doradztwo dla Zarządu Głównego, kształtowanie polityki w tej dziedzinie, koordynacja działalności szkoleniowej, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pletwonurków w klubach PTTK oraz w organizacjach i klubach współpracujących z KDP ZG PTTK na mocy dwustronnych porozumień (afiliacji). Statutowe zadania wypełniane są przez KDP poprzez nadzór nad przestrzeganiem zasad bezpieczeństwa, koordynację podwodnej działalności turystycznej i szkoleniowej w klubach i centrach nurkowych zarejestrowanych w KDP ZG PTTK, opracowywanie i unifikacja programów szkolenia, organizacja centralnych szkoleń instruktorskich, nadawanie uprawnień, certyfikatów międzynarodowych, propagowanie działalności podwodnej i reprezentowanie kraju w międzynarodowych organizacjach pletwonurkowych.

Komisja Działalności Podwodnej na mocy uchwały Zarządu Głównego PTTK uprawniona jest do samodzielnego reprezentowania PTTK w CMAS.

Ogólnopolskie Centrum Szkolenia Podwodnego KDP ZG PTTK jako wydzielona jednostka gospodarcza ZG PTTK rozpoczęła działalność w dniu 10 stycznia 2000 roku na podstawie uchwały Plenum ZG PTTK nr 90/14/99 z dnia 27 marca 1999 r.

Podstawowym celem działania OCSP jest obsługa szeroko pojętej działalności szkoleniowej i organizacyjnej prowadzonej przez Komisję Działalności Podwodnej ZG PTTK, kluby PTTK, oraz niezależne kluby i inne osoby prawne afiliowane przy KDP ZG PTTK.

W zakres działalności OCSP wchodzi między innymi:

- Obsługa biurowo-finansowa ogólnopolskich kursów szkoleniowych i egzaminów na stopnie pletwonurkowe, instruktorskie oraz szkolenia specjalistyczne,
- Finansowanie działalności programowej KDP PTTK,
- Wydawanie i obrót materiałami informacyjno-szkoleniowych KDP PTTK,
- Finansowanie promocja działalności szkoleniowo-turystycznej PTTK w zakresie pletwonurkowania,
- Obsługa biurowo-finansowa narad, konferencji, imprez organizowanych przez KDP
- Prowadzenie bazy danych KDP PTTK,
- Rejestracja instruktorów i pletwonurków, którzy utracili kontakt z klubami macierzystymi,
- Organizacja i finansowanie zagranicznych imprez, wyjazdów szkoleniowych i turystycznych,
- Wydawanie i dystrybucja indywidualnych dokumentów certyfikacyjnych KDP CMAS,
- Zadania zlecone przez KDP PTTK.

Skład osobowy i organizacja pracy KDP ZG PTTK i OCSP KDP ZG PTTK. Komisja Działalności Podwodnej ZG PTTK wybrana została przez uczestników Krajowej Narady Aktywu Podwodnego w dniu 26 marca 2010 r. w Warszawie. Jej prace wspiera zespół doradczy (powołany przez KDP) w składzie:

Tymoteusz Furmanek (Warszawa)

Robert Korandy (Olkusz)

Jacek Paradowski (Warszawa)

Izabela Radecka (Gliwice)

Krzysztof Rojek (Bydgoszcz)

Jacek Zachara (Kraków)

Biuro Ogólnopolskiego Centrum Szkolenia Podwodnego PTTK pracowało w następującym składzie:

Lata 2009-2010

Wiesław Wachowski – dyrektor Biura

Iwona Miodek – pracownik (pełen etat)

Karolina Klimkiewicz-Teresa – pracownik (1/2 etatu)

Rok 2011

Wiesław Wachowski – do 01.01.2011

Iwona Miodek – do 07.2011 pracownik (pełen etat)

Karolina Klimkiewicz-Teresa – do 31.03.2011 pracownik (1/2 etatu)

Jakub Świątkiewicz – 01.02.2011 dyrektor Biura (1/2 etatu)

Agnieszka Kochan – od 15.03.2011 pracownik (pełen etat)

Ewelina Zawadzka – od 15.03.2011 pracownik (pełen etat)

Rok 2012

Maciej Tomaszewski – dyrektor Biura od 1.04.2012 (1/2 etatu)

Jakub Świątkiewicz – do 31.03.2012 dyrektor Biura (1/2 etatu)

Agnieszka Kochan – pracownik (pełen etat)

Ewelina Zawadzka – pracownik (pełen etat)

Działalność KDP ZG PTTK oraz OCSP KDP PTTK w roku 2010

Działalność organizacyjna

W styczniu 2010 r. zorganizowano Złoty Instruktorów Płetwonurkowania, na którym prowadzono zajęcia rekreacyjno-sportowe szkolenie kadry instruktorskiej oraz komercyjne prezentacje usług i sprzętu nurkowego w imprezie brało udział 80 osób.

W marcu 2010 odbyła się KNAP, podczas której został wybrany nowy skład KDP. Środowisko aktywu podwodnego wyraźnie nakreśliło oczekiwania w zakresie zmian w celu modernizacji KDP ZG PTTK. W dniu 10.04.2010 r. odbyło się pierwsze oficjalne spotkanie KDP w siedzibie ZG PTTK w Warszawie. Podstawową formą organizacyjną pracy Komisji były co poniedziałkowe spotkania i dyżury członków prezydium Komisji. Oprócz tego Komisja w prawie pełnym składzie osobowym (ponad 75%) spotykała się pięć razy w roku 2010.

Działalność szkoleniowa

W 2010 roku działalność prowadzono w oparciu o Zarządzenie Sekretarza Generalnego PTTK 14/99 z dnia 6.01.99 (znowelizowane zarządzenie Sekretarza Generalnego nr 3/97 z dnia 25. 04. 1997), w którym ujęto i uregulowano zasady szkolenia, zasady bezpieczeństwa, strukturę i nazewnictwo stopni i uprawnień w płetwonurkowaniu, opracowane na podstawie ramowego programu szkolenia CMAS dostosowując go do polskich potrzeb. Obowiązywały następujące stopnie i uprawnienia płetwonurków i instruktorów:

Płetwonurek Młodzieżowy KDP/CMAS	PM
Płetwonurek KDP/CMAS*	P1
Płetwonurek KDOP/CMAS**	P2
Płetwonurek KDOP/CMAS***	P3
Płetwonurek KDOP/CMAS****	P4
Instruktor Płetwonurkowania KDP/CMAS*	M1
Instruktor Płetwonurkowania KDP/CMAS**	M2
Instruktor Płetwonurkowania KDP/CMAS***	M3

Dodatkowo stopnie specjalistyczne (nitroksowe, fotografii podwodnej, nurkowania jaskiniowego, poziom 1° dla płetwonurków i 2° dla instruktorów) oraz szkolenia specjalistyczne (wrakowo-morskie, nurkowania podlodowego, nurkowania w suchych skafandrach, nitroksowe, reabreatherowe, trymiksove - poziom 1° dla płetwonurków i 2° dla instruktorów).

Na koniec 2010 r. w Komisji Działalności Podwodnej ZG PTTK było zarejestrowanych mniej niż 100 PTTK-owskich i afiliowanych, przy czym część z tych klubów nie wykazuje czynnych kontaktów z KDP, co związane jest prawdopodobnie z brakiem aktywności samego klubu i jego członków.

W zakresie szkolenia Komisja zajmowała się nadzorowaniem kursów organizowanych w klubach na stopnie pletwonurka, organizacją centralnych kursów instruktorskich, a także szkoleniem specjalistycznym instruktorów oraz wprowadzaniem nowych technik nurkowania.

Rok 2010 w aspekcie szkoleniowym był potwierdzeniem spadkowej tendencji lat poprzednich. Przyczyn można było upatrywać w:

- niekorzystnym wizerunku personalnym KDP,
- niskiej oceny programów szkoleniowych,
- w przypadku kursów instruktorskich M1, zależności od Ministerstwa Sportu,
- odpływu kadry instruktorskiej do innych federacji nurkowych,
- jakości pracy biura OCSP,
- ograniczeniach administracyjnych wewnętrznych narzuconych przez KDP.

Mimo niesprzyjających okoliczności KDP przeprowadziła 12 kursów instruktorskich na poziomie centralnym w trakcie których nadano 43 certyfikaty instruktorskie różnych specjalizacji:

- podlodowej,
- nurkowań z zastosowaniem mieszanin oddechowych,
- przygotowania mieszanin oddechowych,
- nurkowań wrakowo – morskich,
- nurkowań w skafandrach suchych,
- nauczania nurkowania na poziomach M1 i M2.

Kadra instruktorska zrzeszona w KDP ZG PTTK, również wykazała się aktywnością i w oparciu o kluby oraz centra nurkowe przeprowadziła około 560 kursów, w trakcie których nadano ponad 2500 certyfikatów w kilkunastu specjalizacjach nurkowych.

Działalność medyczna

W 2010 r. KDP odnowiła współpracę ze Stowarzyszenie Lekarzy Klubowych oraz zmotywowała działaczy SLK do reaktywacji działalności.

W roku 2010 okresie sprawozdawczym Komisja Działalności Podwodnej ZG PTTK współpracowała z Krajowym Ośrodkiem Medycyny Hiperbarycznej IMMiT, Państwową Strażą Pożarną oraz Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym.

Imprezy

W czerwcu 2010r. na zlecenie KDP ZG PTTK zorganizowano Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Łowiectwie Podwodnym i Memoriał Fotografii

Podwodnej im Jerzego Macke - organizowane przez KP „Mares” Koszalin, w którym wzięło udział kilkadziesiąt osób z kraju i zagranicy.

Działalność informacyjno-promocyjna

Komisja kontynuowała prace nad własną stroną internetową przekazującą stałe i bieżące informacje z działalności KDP. Kontynuowano również ściśle kontakty z Magazynem „Nurkowanie”. KDP rozpoczęła na dużą skalę promocję systemu szkolenia KDP/CMAS oraz różnych form turystyki podwodnej uczestnicząc aktywnie w różnych imprezach targowych i zlotach, piknikach mistrzostwach, splotach, konferencjach.

Wielkim pozytywem jest bezwypadkowe realizowanie procesu edukacji nurkowej w strefie świadomego ryzyka jakim jest środowisko wodne. To konsekwencja realizowania naszej wieloletniej misji – JAKOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO.

Działalność KDP ZG PTTK oraz OCSP KDP PTTK w roku 2011

Działalność organizacyjna

Kolejny rok działalności KDP ZG PTTK tradycyjnie rozpoczął się w Hotelu Górskim PTTK na Kalatówkach zorganizowany został Zlot Instruktorów Płetwonurkowania, na którym prowadzone były zajęcia rekreacyjno-sportowe, szkolenie kadry instruktorskiej oraz komercyjne prezentacje usług i sprzętu nurkowego. W 2011 r. w imprezie brało udział ok. 110 osób.

Przewodniczący KDP ZG PTTK – kol. M. Górny uczestniczył w uroczystościach obchodów 25-lecia CN Nurek Bytom, kierowanego przez kol. Stanisława Lamparta.

W 2011 r. Przewodniczący KDP kilkakrotnie spotykał się z przedstawicielami innych organizacji krajowych zrzeszonych w CMAS (Polski Związek Płetwonurkowania i Liga Obrony Kraju). Celem tych spotkań było określenie warunków współpracy między tymi trzema organizacjami. Komisja współpracowała również z Krajowym Ośrodkiem Medycyny Hiperbarycznej IM-MiT, Zakładem Sprzętu Nurkowego i Technologii Prac Podwodnych AMW, Państwową Strażą Pożarną oraz Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, HDS Poland.

W ciągu 2011 roku kontynuowano politykę edytorską, opracowując i wydając różnego rodzaju materiały szkoleniowe i organizacyjne na użytek klubów i instruktorów. Wydano między innymi:

- Książkę Płetwonurka (nowy wzór) +nowa okładka „organizer”;
- Rejestr Nurkowań (nowy wzór),
- Nowy Schemat Szkolenia,
- materiały informacyjno – promocyjne.

Na koniec roku 2011 r. w Komisji Działalności Podwodnej ZG PTTK zarejestrowanych było 101 klubów i centrów nurkowych, w tym tylko kilkanaście klubów PTTK.

Działalność szkoleniowa

W 2011 r. KDP przede wszystkim skoncentrowała się na reformie systemu szkolenia. Podjęto szereg uchwał popartych działaniami zmierzającymi do zmiany sierniężnego wizerunku naszej organizacji (KDP) na prężny, dynamiczny i nowoczesny. Najważniejsze działania podjęte w 2011 roku:

- zaprojektowanie i zatwierdzenie nowego schematu szkolenia,
- włączenie do prac nad reformą szkoleniową przedstawicieli 10 najprężniejszych ośrodków szkoleniowych,
- zatwierdzenie programów pięciu nowych specjalizacji (Nurkowanie nocne - PNO, Nawigacja Podwodna - PNA, Płetwonurek Eksplorator- PE, Poszukiwanie i Wydobywanie - PPW oraz Zestawy Butlowe - PZB),
- uproszczenie i wdrożenie nowego obiegu dokumentów szkoleniowych,
- zakup maszyny do drukowania certyfikatów – rezygnacja z zewnętrznej firmy,
- wydanie nowej Książeczki Płetwonurka i nowego Rejestru Nurkowań,
- umożliwienie wiodącym klubom i centrom współorganizowania szkoleń centralnych – organizację kursu centralnego przyznano aż 9 ośrodkom szkoleniowym,
- zaproszenie do kadry kursów centralnych wyróżniających się instruktorów spoza KDP – w kadrze kursów centralnych organizowanych w 2011 r. znalazło się 10 Instruktorów Płetwonurkowania,
- zwiększenie ilości kursów centralnych – 28 kursów centralnych, 109 dni szkoleniowych,
- zmiana koncepcji kursu instruktorskiego M1,
- zwiększenie kompetencji instruktorom M2 – umożliwienie kierowania kursami P3 oraz samodzielnego przeprowadzania egzaminów na najwyższy stopień płetwonurka,
- stworzenie alternatywnych rozwiązań dla szkolenia w KOMH,
- stworzenie jasnych zasad weryfikowania uprawnień instruktorskich dla instruktorów zrzeszonych w innych organizacjach nurkowych,
- urealnienie listy klubów i centrów nurkowych KDP/CMAS – nowe kryteria warunkujące przynależność do KDP PTTK.

Wszystkie wymienione powyżej działania wpłynęły w 2011 r. na wzrost (w porównaniu z rokiem wcześniejszym) liczby certyfikowanych płetwonurków. W Porównaniu z rokiem 2010 odnotowaliśmy również znaczny progres w szkoleniu instruktorów KDP PTTK.

Sukces w liczbach – przykłady:

<i>Stopień</i>	<i>Relacja do 2010 r.</i>
P1 – stopień podstawowy	+ 13 %
P2 – stopień średni	+ 44 %
P3 – stopień wyższy	+ 125 %
PWM – płetwonurek wrakowo-morski	+ 125 %
PSS – płetwonurek w skafandrach suchych	+ 19 %
PN1 – płetwonurek nitroksowy	+ 29 %
PF1 – płetwonurek fotograf	+ 500 %
GB1 – przygotowanie mieszanek gazowych	+ 28 %
PN2 – zaawansowany płetwonurek nitroksowy	+ 32 %
PT1 – płetwonurek trimiksowy	+ 400 %

Działalność medyczna

Podobnie jak w latach poprzednich KDP PTTK współpracowała z Krajowym Ośrodkiem Medycyny Hiperbarycznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Na 6 kursach zorganizowanych w 2011 r. zostało przeszkolonych w zakresie patofizjologii nurkowania i udzielania pierwszej pomocy (PP) prawie 120 płetwonurków. Szkolenia te stanowiły integralną część szkolenia na stopień Płetwonurka KDP/CMAS (P3), a dokładnie są realizacją jego medycznej części.

Współpraca ze Stowarzyszeniem Lekarzy KDP uległa rozluźnieniu. Sytuacja ta nie jest jednak spowodowana złą wolą żadnej ze stron, a kłopotami samego stowarzyszenia. Z funkcji prezesa SL KDP zrezygnował kol. Krzysztof Mukanowski i do dnia dzisiejszego w Stowarzyszeniu nie ma osoby decyzyjnej. Mimo dwóch spotkań przewodniczącego KDP z wiceprezesem Stowarzyszenia Lekarzy KDP kol. Robertem Mielcarkiem oraz uczestnictwa kol. wiceprezesa w posiedzeniu KDP nie udało się zachęcić działaczy SL KDP do większej aktywności w zakresie realizacji zamierzeń statutowych Stowarzyszenia.

Imprezy

W trakcie roku 2011 KDP patronowała następującym imprezom ogólnopolskim, fundując uczestnikom puchary i drobne nagrody:

- Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Łowiectwie Podwodnym i Memoriał Fotografii Podwodnej im. Jerzego Macke - KP Mares, Czaplinek - Koszalin 2011,

- Ekosportkania Płetwonurków w Wałczu i innych miejscowościach woj. Zachodniopomorskiego 2011,
- Skorpenowy Splyw Płetwonurków Łyną w Olsztynie – 2011.

Kontakty zagraniczne

Rzym (Włochy) 19-22.05.2011 r., delegat KDP PTTK kol. Michał Górny, Walne Zgromadzenie CMAS (General Assembly CMAS) Paryż (Francja) 30.09-03.2011 r. delegat KDP PTTK kol. Michał Górny, Walne Zgromadzenie CMAS Europa (General Assembly CMAS Europe).

Działalność informacyjno-promocyjna

W ramach działań marketingowych mających na celu promowanie systemu szkoleniowego KDP/CMAS oraz możliwości organizacyjno-szkoleniowych KDP i zarejestrowanych klubów uczestniczono w następujących przedsięwzięciach:

- Targi „Wiatr i Woda” - Warszawa – wspólne stoisko PTTK - 2011
- Konferencja Nurków Technicznych Baltictech 2011 – uczestnik.

Prawie przez cały 2011 rok KDP reklamowała się w miesięczniku „Nurkowanie”, przygotowując artykuły reklamowe i zdjęcia. Artykuł o zmianach w KDP pojawił się również w „Gościńcu PTTK”.

Komisja w celach marketingowych (oprócz uczestnictwa w targach i konferencjach) wydawała w 2011 r. różnego rodzaju (w dużej części) darmowe materiały promocyjno-informacyjne, reklamujące system szkolenia, logo i zakres usług szkoleniowo- turystycznych:

- Kalendarz 2011,
- Naklejka KDP,
- Flagi, banery do czasowej i stałej ekspozycji na imprezach i w klubach prowadzących centralne szkolenia,
- Znaczki KDP,
- Smycze z nazwą i adresem strony internetowej,
- Naszywki KDP,
- Bluzy KDP.

W ciągu roku kontynuowano politykę edytorską opracowując i wydając różnego rodzaju materiały szkoleniowe i organizacyjne na użytek klubów i instruktorów. Wydano między innymi:

- Książkę Płetwonurka (nowy wzór) + nowa okładka „organizer”,
- Rejestr Nurkowań (nowy wzór),
- Nowy Schemat Szkolenia,
- Materiały informacyjno-promocyjne .

Stałą formą przekazywania wszelkich informacji o KDP i klubach jest strona internetowa www.kdp.pttk.pl oraz system newsletterów do instruktorów, działaczy klubowych i lekarzy.

Koszty wystawiennictwa i udziału we wszystkich targach i konferencjach, opracowania i druku materiałów informacyjnych, obsługi strony internetowej pokrywane są głównie ze środków własnych, czyli OCSP KDP.

Działalność KDP ZG PTTK oraz OCSP KDP PTTK w roku 2012

Działalność szkoleniowa

W 2012 roku nadal koncentrowaliśmy się na reformowaniu systemu szkolenia. Zespół instruktorów pod kierownictwem Przewodniczącego KDP kol. M. Górnego, opracował nowe programy szkolenia w zakresie: Płetwonurka w Konfiguracji Bocznej KDP/CMAS (PKB), Płetwonurka Ekologa KDP/CMAS (PEK) oraz zaktualizował schemat szkolenia i programy już istniejące. Wydano 3 książeczki z programami: programy podstawowe, programy specjalizacji rekreacyjnych oraz programy specjalizacji technicznych. Zatwierdzenie w grudniu przez ZG PTTK wspomnianych programów zwieńczyło najbardziej czasochłonne przedsięwzięcie KDP i OCSP w 2012 roku.

Rok był pierwszym, w którym zaczęła obowiązywać ścieżka szkoleniowa wytyczona przez nowy schemat. Okres przejściowy, który pozwalał realizować niektóre kursy według „starych” programów definitywnie się zakończył. Nowe programy entuzjastycznie zostały przyjęte przez środowisko instruktorskie. Spójność całego systemu szkolenia docenili przede wszystkim najaktywniejsi szkoleniowcy. Poszczególne programy stały się łatwiejsze do zdefiniowania, przez co instruktorzy w sposób bardziej precyzyjny mogą realizować ich założenia.

Dzięki wspomnianym zmianom, w roku 2012 odnotowaliśmy 6 % progres w szkoleniu płetwonurków oraz 11 % w szkoleniu instruktorów płetwonurkowania. Wynik ten oczywiście w pełni nas nie zadowala, jednak na tle osiągnięć naszej najsilniejszej konkurencji, przedstawia się co najmniej dobrze.

Wyniki szkoleniowe w liczbach – przykłady:

<i>Stopień</i>	<i>Relacja do 2011 roku</i>
Płetwonurek młodzieżowy KDP/CMAS (PM)	+ 56 %
Płetwonurek KDP/CMAS* (P1)	+ 2 %
Płetwonurek KDP/CMAS** (P2)	- 47 %
Płetwonurek KDP/CMAS*** (P3)	+ 16 %
Płetwonurek nocny KDP/CMAS (PNO)	+ 3 %
Płetwonurek nawigator KDP/CMAS (PNA)	+ 90 %
Płetwonurek eksploatator KDP/CMAS (PE)	+ 153 %

Płetwonurek wrakowo-morski KDP/CMAS (PWM)	- 16 %
Płetwonurek w skafandrach suchych KDP/CMAS (PSS)	+ 9 %
Płetwonurek nitroksowy KDP/CMAS (PN1)	+ 3 %
Przygotowanie mieszanek gazowych KDP/CMAS (GB)	+ 173 %
Zaawansowany płetwonurek nitroksowy KDP/CMAS (PN2)	+ 2 %
Płetwonurek trimiksowy KDP/CMAS (PT1)	+ 20 %
Płetwonurek archeolog KDP/CMAS (PA)	+ 77 %
Płetwonurek w zestawach butylowych KDP/CMAS (PZB)	+ 276 %

W dalszym ciągu jednym z naszych najwyższych priorytetów jest szkolenie nowych instruktorów. Dlatego wciąż rozszerzamy kadre kursów centralnych, które lokujemy w najlepszych ośrodkach szkoleniowych KDP.

Działalność medyczna

Podobnie jak w latach poprzednich z KDP ZG PTTK współpracowała z Krajowym Ośrodkiem Medycyny Hiperbarycznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Na 4 kursach zorganizowanych w 2012 r. zostało przeszkolonych w zakresie patofizjologii nurkowania i udzielania pierwszej pomocy (PP) prawie 80 płetwonurków. Szkolenia te stanowiły integralną część szkolenia na stopień Płetwonurka KDP/CMAS (P3), a dokładnie są realizacją jego medycznej części. Ożywieniu uległa współpraca ze Stowarzyszeniem Lekarzy KDP. Na poprawę dynamiki działania SL KDP wpłynęło uaktywnienie się dawnych liderów oraz pozyskanie nowych lekarzy, którzy prawdopodobnie staną się siłą pociągową Stowarzyszenia.

Projekty wydawnicze

Przygotowanie nowych materiałów szkoleniowych

KDP wraz z OCSP podjęło starania na rzecz przygotowania i wydania nowych materiałów szkoleniowych dla stopni podstawowych zgodnie z wymogami obowiązującego programu szkolenia. Dyrektor biura przedstawił koncepcję rozpisania otwartego konkursu mającego na celu wyłonienie autora tychże materiałów. W konkursie wzięło udział ośmiu oferentów. Wszyscy zgodnie z regulaminem konkursu musieli być instruktorami KDP ZG PTTK.

Do ostatniego – III etapu konkursu zakwalifikowali się trzech oferenci. Ostateczna decyzja zapadła po ocenie przygotowanych przez nich rozdziałów podręcznika (P1). Ocena materiału dokonana została przez członków KDP. Zwycięzcą konkursu został kol. K. Rojek.

Projekt jest już w fazie realizacji, a harmonogram prac przedstawia się następująco:

- złożenie pracy przez autora nastąpi do 31.05.2013,
- OCSP przygotowuje proces wydawniczy oraz zdjęcia,
- planowany termin wydania – lipiec/sierpień 2013.

Członkowie KDP postanowili wykorzystać również potencjał pozostałych oferentów, którzy dobrnęli do III etapu konkursu. Kol. Piotrowi Gliszczyńskiemu zlecono przygotowanie prezentacji na stopnie KDP/CMAS: Płetwonurek Nocny (PNO), Płetwonurek Nawigator (PNA), Płetwonurek Eksplorator (PE), Płetwonurek Podlodowy (PPL), Płetwonurek KDP/CMAS** (P2), Płetwonurek w Skafandrze Suchym (PSS). Prezentacje wraz z pełnymi prawami autorskimi zostały przekazane do biura w grudniu 2012 roku. Kol. Adamowi Kozakiewiczowi zlecono przygotowanie pakietu Płetwonurka Młodzieżowego (PM) (kol. Adam Kozakiewicz jest również autorem nowego programu szkolenia Płetwonurków Młodzieżowych). W skład przygotowanego i wydanego na przełomie grudnia 2012 i stycznia 2013 roku zestawu wchodzi:

- książka – zeszyt ćwiczeń,
- koszulki z nadrukami,
- plakietki,
- znaczki odblaskowe,
- naklejki KDP CMAS,
- worki na basen,
- certyfikat PM,
- dyplom ukończenia kursu,
- karty egzaminacyjne dla instruktora,
- prezentacja dla instruktora,

Budowanie nowego serwisu internetowego KDP ZG PTTK

Funkcjonujący do tej pory serwis www stworzony został w 1999 roku. Strona w tej formie nie mogła dalej sprostać wymaganiom i oczekiwaniom środowiska.

Dyrektor OCSP zaproponował przeprowadzenie konkursu otwartego na budowę nowego serwisu www. Podjęto następujące działania:

- przygotowanie i przeprowadzenie konkursu na wykonanie nowego serwisu www,
- przygotowanie wytycznych dotyczących technologii oraz implementacji strony z CRM oraz naszą autorską bazą „Kaszalot”,

Na konkurs wpłynęło 6 ofert, z których wybrano najkorzystniejszą.

Prace nad stroną obejmują:

- przygotowanie nowej grafiki serwisu.

- stworzenie nowych struktur strony, przeniesienie treści oraz tworzenie nowych, budowa sklepu internetowego, stworzenie automatu newsletter'a.
- implementacja z systemem CRM.
- nowe katalogi treści, uporządkowanie pod względem logicznym i merytorycznym.
- uruchomienie nowych wyszukiwarek:
  - instruktorów,
  - klubów i centrów,
  - kursów,
  - baz nurkowych.

Nowością są dwa pierwsze e-wnioski: e-certyfikat KDP/CMAS i sprawozdanie z kursu instruktorskiego i e-karta pracy instruktora. Obydwa są w pełni zintegrowane z autorską bazą „Kaszalot”.

- wprowadzenie przygotowanych zestawów materiałów reklamowych do e-sklepu Prace nad serwisem wymagają uporządkowania istniejącej bazy danych instruktorów i klubów, która posiada braki. Biuro podjęło się uporządkowania bazy na podstawie brakujących dokumentów, które sukcesywnie przysyłają instruktorzy.

Imprezy targowe i działalność promocyjna

W ramach działań marketingowych mających na celu promowanie systemu szkoleniowego KDP/CMAS oraz możliwości organizacyjno-szkoleniowych KDP i zarejestrowanych klubów uczestniczono w następujących przedsięwzięciach:

- Targi „Podwodna Przygoda” – Warszawa,
- Targi „Wiatr i Woda” – Warszawa – wspólne stoisko PTTK,
- Targi Turystyczne Sosnowiec – wspólne stoisko PTTK.

Koszty wystawiennictwa i udziału we wszystkich targach i konferencjach, opracowania i druku materiałów informacyjnych, obsługi strony internetowej pokrywane ze środków własnych, czyli OCSP KDP.

Biuro OCSP w celach marketingowych przygotowało zestaw materiałów promocyjnych skierowanych do nowych członków KDP, instruktorów i klubów. Przeprowadzono:

- wewnętrzny konkurs fotograficzny na zdjęcia do kalendarz promocyjnego na rok 2013,
- przygotowano nowe rollupy reklamujące kursy centralne oraz działalność szkoleniową KDP,
- nowe banery o dł. 2 m do baz nurkowych zrzeszonych w KDP,
- przeprowadzono wybór oferenta na dostawę materiałów promocyjnych tj.: smycze, polary dla instruktorów, kubki termiczne, długopisy, koszulki z logo KDP oraz czapki,

- przygotowano wielkoformatowe flagi dla centrów nurkowych KDP,
Stałą formą przekazywania wszelkich informacji o KDP i klubach jest strona internetowa www.kdp.pttk.pl oraz system newsletterów do instruktorów, działaczy klubowych i lekarzy. Rozpoczęto prowadzenie serwisu KDP na portalu społecznościowym Facebook.pl gdzie przesyłane są wszelkie informacje o działalności Komisji, Biura oraz innych inicjatywach nurkowych w tym relacje zdjęciowe z wydarzeń ważnych w życiu KDP.

Imprezy objęte patronatem KDP ZG PTTK

W roku 2012 KDP patronowała następującym imprezom ogólnopolskim, fundując uczestnikom puchary i drobne nagrody:

- Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Łowiectwie Podwodnym i Memoriał Fotografii Podwodnej im. Jerzego Macke - KP Mares, Czaplinek - Koszalin 2011,
  - „Skorpenowy” Spływ Płetwonurków Łyną w Olsztynie – 2012.
- Przewodniczący KDP uczestniczył również w jubileuszowej imprezie 50 - lecia OSP- RW „Zorba” Wrocław.

Najważniejsze uchwały

Uchwała nr 3/2012

KDP zatwierdza regulaminu oraz wzór legitymacji i odznaki „Za zasługi dla KDP PTTK”.

Uchwała nr 7/2012

KDP ustala kryteria przyjęcia instruktorów LOK CMAS w poczet instruktorów KDP/CMAS tworząc trzy grupy kandydatów:

- I GRUPA – aktywni instruktorzy znani i szanowani w środowisku, z rekomendacją;
- II GRUPA – instruktorzy bez rekomendacji – potrzeba weryfikacji w warunkach szkoleniowych (2 dni – zajęcia teoretyczne, warsztat podwodny, test sprawności);
- III GRUPA – instruktorzy mający niewielkie szanse przejścia weryfikacji.

Uchwała nr 16/2012

Zwolnienie z rocznej opłaty instruktorskiej czynnych instruktorów starszych niż 65 lat.

Uchwała nr 26/2012

Podjęto uchwałę o przygotowanie regulaminu konkursu „najlepszy instruktorski debiut roku” dla nowych instruktorów M1.

Uchwała nr 34/2012

KDP ZG PTTK zobowiązała szefa szkolenia do nowelizacji zasad zdobywania stopnia M3.

Uchwała nr 40/2012

Przeprowadzenie III go etapu konkursu na materiały dydaktyczne dla KDP wg założeń:

- Kol. Krzysztofowi Rojkowi, zlecenie napisania II rozdziałów podręcznika P1 (Podstawy fizyki nurkowania, Podstawy fizjologii i patofizjologii nurkowania),
- Kol. Adamowi Kozakiewiczowi, zlecenie napisania II rozdziałów podręcznika P1 (Technika i bezpieczeństwo nurkowania, Środowisko wodne),
- Kol. Piotrowi Gliszczyńskiemu, zlecenie napisania podręcznika nawigacja do kursu PNA.

Kontakty zagraniczne

Rzym (Włochy) 21.04.2012 r., delegat: KDP PTTK kol. Michał Górny, Walne Zgromadzenie CMAS (General Assembly CMAS).

Działania dodatkowe KDP i OCSP

Zgodnie z wnioskiem pokontrolnym uporządkowano system organizacji i rozliczeń szkoleń i kursów centralnych. Wszystkie szkolenia prowadzone od kwietnia 2012 rozliczane były bezpośrednio przez biuro OCSP. Uporządkowano również kwestie umów wolontariackich członków Komisji. Wszyscy członkowie Komisji podpisali stosowne umowy za rok 2012, w których znalazły się ich zakresy działalności na rzecz KDP. W Urzędzie Patentowym RP został zastrzeżony znak towarowy KDP.

Podsumowanie pracy

Analizując wyniki szkolenia KDP podjęła szereg uchwał popartych działaniami zmierzającymi do zmiany siermiężnego wizerunku naszej federacji nurkowej na prężny, dynamiczny i atrakcyjny. Efekty były pozytywnie komentowane przez środowisko nurkowe.

Ogółem Komisja Działalności Podwodnej ZG PTTK wydała w latach 2009-2012 ponad 15.300 certyfikatów oraz afiliowała około 60 nowych klubów i centrów nurkowych.

<i>ROK</i>	<i>LICZBA CERTYFIKATÓW</i>
2009	2959
2010	2980
2011	5330
2012	4083
Razem	15352

Za sprzyjające okoliczności należy uznać zdjęcie podległości ministerialnej dla kursów instruktorskich, co pozwoli na większą mobilność organizacyjną poprzez wprowadzenie zmian programowych oraz konkurencyjność na płaszczyźnie szkoleń nurkowych. W chwili obecnej nowelizacje programu są testowane w wyróżniających się ośrodkach nurkowych, a po korektach wynikających z weryfikacji praktycznej w trakcie sezonu letniego zostaną przedłożone ZG PTTK w formie propozycji do zatwierdzenia. Komisja poza oficjalnymi posiedzeniami utrzymujemy stały kontakt poprzez Internet, telekonferencje, spotkania w biurze OCSP i podczas imprez w terenie.

Niezwykle trudny dla KDP był rok 2011. Członkowie Komisji na swoje barki wzięli ogrom pracy związanej z reformowaniem systemu szkolenia, restrukturyzacją pracy biura, wyprowadzaniem finansów OCSP na prostą oraz umacnianiem pozycji KDP w strukturach CMAS i PTTK.

Rok 2012 rozpoczął się dorocznym – 50 już „Zlotem Instruktorów Płetwonurkowania”. Jubileusz był podwójny bowiem świętowaliśmy również 55 lecie powstania KDP. Swoją obecnością zaszczyliło nas wielu znamienitych gości. Najważniejsi z nich to: kol. Jerzy Kapłon – skarbnik ZG PTTK, Kevin O’Shannessy – Prezydent Komitetu Technicznego CMAS, Andrzej Zinserling – przewodniczący KDP ZG PTTK w latach 1957 – 1965, kol. Wiesław Wachowski – wieloletni przewodniczący KDP ZG PTTK. Cała impreza przebiegła w bardzo uroczystej i podniosłej atmosferze.

Najwięcej uwagi w minionych latach, podobnie zresztą jak we wcześniejszych latach, poświęciliśmy podwodnym turystom. Dzięki konsekwentnej polityce szkoleniowej, jako jedyni w 2012 roku odnotowaliśmy progres w szkoleniu płetwonurków i instruktorów. Wyodrębnienie z poszczególnych kursów specjalizacji spowodowało, że proces podnoszenia kwalifikacji od poziomu podstawowego do wyższego wydłużył się. Przełożyło się to bez wątpienia na jakość oferowanych przez KDP usług i co jest z tym związane, bezpieczeństwo naszych płetwonurków.

Jesteśmy pewni, że to również, dzięki tym pomysłom żaden z płetwonurków legitymujących się certyfikatem KDP ZG PTTK nie uległ wypadkowi pod wodą.

W okresie sprawozdawczym Komisja Działalności Podwodnej ZG PTTK współpracowała z Krajowym Ośrodkiem Medycyny Hiperbarycznej IMMiT, Zakładem Sprzętu Nurkowego i Technologii Prac Podwodnych AMW, Państwową Strażą Pożarną oraz Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, Urzędem Miasta Gdyni.

Stałą formą przekazywania wszelkich informacji o KDP i klubach jest strona internetowa www.kadp.ptt.pl wraz z system newsletterów do instruktorów, działaczy klubowych i lekarzy oraz portal społecznościowy Facebook.pl gdzie

przesyłane są wszelkie informacje o działalności Komisji, Biura oraz innych inicjatywach nurkowych w tym relacje zdjęciowe z wydarzeń ważnych w życiu KDP.

9.4. Centrum Turystyki Wodnej PTTK

Rok 2009 był już drugim od czasu powołania przez Zarząd Główny PTTK Centrum Turystyki Wodnej. W tym czasie działalność CTW PTTK stała się znana w kraju i zaczyna być rozpoznawalna także za granicą. Nawiązano współpracę między innymi z Parlamentarnym Zespołem ds. Dróg Wodnych i Turystyki Wodnej, Ministerstwem Sportu i Turystyki, Ministerstwem Infrastruktury, Ministerstwem Środowiska, centralnymi instytucjami takimi jak Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Polską Organizacją Turystyczną. Związane jest to między innymi z konsultacjami różnego typu projektów przepisów i programów działań w imieniu całego PTTK-owskiego środowiska wodnego.

CTW PTTK wspólnie ze Stowarzyszeniem „Pomost” ze Szczecina rozpoczęło konstruowanie programu „Polska nad Wodą”, którego założenia prezentowane były Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego, a także na konferencji pt. „Zachodniopomorskie i Polska nad wodą” zorganizowanej 22 maja w Katowicach przez Urząd Marszałkowski województwa Zachodniopomorskiego. Spośród uczelni stałą współpracę CTW PTTK prowadziło z Uniwersytetem im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Akademią Morską w Szczecinie oraz Politechnikami we Wrocławiu i Gdańsku. Stały charakter ma współpraca z Uniwersytetem im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy na temat dróg wodnych.

Centrum Turystyki Wodnej PTTK w 2009 roku przejęło większość obowiązków organizacyjnych i finansowych związanych z konkursem o Nagrodę Przyjaznego Brzegu, łącznie z jego finałem w czasie Targów Wiatr i Woda, przygotowaniem i wręczaniem nagród, prowadzeniem organizowanej już tradycyjnie debaty „Co robić, by polskie brzegi były bardziej przyjazne”. Organizacja wspólnych stoisk PTTK na targach wodnych to także zrealizowane zadania CTW promujące m.in. ofertę Spółki z o.o. „Mazury” PTTK, wielu oddziałów i klubów wodniackich.

Inny charakter mają szkolenia zainicjowane przez kol. Wojciecha Skórę, by kadra żeglarska PTTK dodatkowo także uzyskała międzynarodowe uprawnienia- instruktorów ISSA, czyli International Sailing Schools Association.

Centrum Turystyki Wodnej wspierało wybrane rejsy, spływy, regaty itp. W 2009 roku dotyczyło to między innymi XXXI Ogólnopolskiego Rejsu Żeglarsko-Motorowodnego ODRA 2009 z Kędzierzyna - Koźła do Bałtyku. Przy wodniackich imprezach CTW PTTK stara się partycypować w kosztach pucharów dla najlepszych, czy materiałów reklamowych.

Bardzo ważnym narzędziem CTW PTTK jest serwis internetowy www.polskieszlakiwodne.pl - także ze względu na fakt, iż zastępuje brak środków na cele wydawnicze. Serwis wzbogacił się o swój newsletter, co radykalnie poprawiło jego zasięg, również dzięki współpracy z innymi portalami, mogącymi robić przedruki z podaniem źródła.

CTW PTTK dysponuje kadrami, partnerami, koncepcjami i projektami zarówno własnymi jak i zgłaszanymi przez oddziały, kluby i członków PTTK – główną przeszkodą rozwoju były sprawy finansowe i lokalowe. Przy tworzeniu CTW zakładano, iż koszty organizacyjne finansować będzie ZG PTTK. Centrum zaś miało poszukiwać środków na działalność programową. Niedostateczne fundusze na pierwszy cel utrudniały realizację drugiego.

Główne cele powołania Centrum Turystyki Wodnej PTTK zostały w 2009 roku zrealizowane, a formuła się sprawdza - nawet lepiej, niż zakładano. CTW PTTK przyczyniło się do większego zintegrowania wodniaków z różnych komisji Zarządu Głównego i z różnych części kraju, a także z innymi partnerami.

Rok 2010 był szczególnie ważny dla Centrum Turystyki Wodnej PTTK, gdy XVII Walny Zjazd PTTK ogłosił go Rokiem Turystyki Wodnej, nad którym patronat honorowy objął Minister Sportu i Turystyki Adam Giersz. Do inicjatywy tej przyłączyły się inne organizacje, instytucje i samorządy. Pod tym hasłem odbyło się w całym kraju wiele spływów kajakowych, rejsów żeglarskich, regat – ale także i popularno-naukowych konferencji, związanych z zagospodarowaniem turystycznych szlaków wodnych.

Ogólnopolska inauguracja Roku Turystyki Wodnej miała miejsce 1 maja 2010 r. w Turystycznym Klubie Żeglarskim „Tramp” Górnośląskiego Oddziału PTTK w Dąbrowie Górniczej. Uczestniczyli członkowie centralnych władz PTTK: Prezes Zarządu Głównego- kol. Lech Drożdżyński, Pełnomocnik ZG PTTK ds. CTW kol. Andrzej Tereszowski, wiceprezes ZG PTTK, Prezes Górnośląskiego Oddziału PTTK w Katowicach – kol. Roman Bargieł, członek ZG PTTK kol. Jacek Czober, członek Głównej Komisji Rewizyjnej kol. Józef Rusiecki oraz Przewodnicząca Rady ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych Maria Maranda.

Wcześniej 23 kwietnia, obchody Roku Turystyki Wodnej zainaugurowano we Wrocławiu w czasie uroczystego otwarcia sezonu wodniackiego 2010 na przystani HOW „Stanica”.

Centrum Turystyki Wodnej PTTK było współorganizatorem lub uczestniczyło w konferencjach:

- „Gospodarcze wykorzystanie Odry i Kanału Gliwickiego – szansą na wzrost innowacyjności przedsiębiorstw regionu”. Konferencja odbyła się 23 kwietnia 2010 r. w Opolu przy współudziale przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego. W imieniu CTW PTTK wygłoszono referaty: kol.

Leszka Mulki nt. „Rozwój turystyki na Odrze – nowe obszary działalności gospodarczej” oraz Andrzeja Tereszковского nt. „Polska nad Wodą - zrównoważony rozwój poszczególnych regionów i całego kraju – budowa sieciowej infrastruktury”.

- „Turystyka wodna w Polsce – wyzwania zrównoważonego rozwoju” w Augustowie, 14 maja 2010 r. przy współudziale Polskiej Izby Turystyki O/Podlaski, Urzędu Miasta Augustów, Stowarzyszenia „Szot” oraz Polskiej Organizacji Turystycznej, gdzie w imieniu CTW PTTK referat pt. „Szlaki wodne” wygłosił kol. Andrzej Tereszkowski.
- „Odra wrocławska – spotkajmy się nad Odrą” – konferencja odbyła się we Wrocławiu 25 czerwca 2010 r. organizowana przez Urząd Miasta Wrocław, a CTW PTTK prezentowało swój materiał dotyczący Roku Turystyki Wodnej i Nagrody Przyjaznego Brzegu oraz merytoryczne referaty dotyczące rozwoju turystyki wodnej na Odrze i konieczności budowy sieciowej infrastruktury turystyki wodnej dla regionów i całego kraju. W konferencji uczestniczyli także przedstawiciele Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej.
- IV Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Samorządowa „Rewitalizacja dróg wodnych w Polsce szansą dla gospodarki” odbyła się w Bydgoszczy w dniach 10-11. września 2010 r. Organizował ją Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego wspólnie z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego zaś jednym z patronów było Centrum Turystyki Wodnej PTTK. W imieniu CTW PTTK głos zabierał na niej kol. Mirosław Czerny.
- Konferencję „Turystyka wodna stymulatorem rozwoju gospodarczego Polski - szansa dla Pojezierza Dąbrowskiego” zorganizowali 5 listopada 2010 r. wspólnie Urząd Miasta w Dąbrowie Górniczej oraz Centrum Turystyki Wodnej PTTK, w którego imieniu występowali koledzy Leszek Mulka i Mirosław Czerny i Wojtek Skóra. Głos zabierali także przedstawiciele klubów żeglarskich PTTK.

W ramach promocji Roku Turystyki Wodnej, Centrum Turystyki Wodnej PTTK uczestniczyło wspólnie z Ministerstwem Sportu i Turystyki, Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Polską Organizacją Turystyczną, WOPR oraz Komendą Główną Policji w realizacji akcji informacyjno-edukacyjnej „Bezpieczna woda”, w wyniku której powstał poradnik adresowany do dzieci i młodzieży.

Do kalendarza imprez wodniackich - w ramach Roku Turystyki Wodnej - Centrum zakwalifikowało 15 imprez tzw. „sztandarowych” o zasięgu ogólnopolskim, organizowanych przez oddziały PTTK oraz kluby kajakowe i żeglarskie. W porozumieniu z komisjami wodnymi ZG PTTK, imprezy te otrzymały wsparcie finansowe ze środków budżetowych PTTK.

Imprezy turystyki kajakowej (łącznie liczba uczestników: 1.400 osób)

Lp.	Termin/ miejsce	Nazwa	Liczba uczestników	Realizator
1.	30.04–3.05.10 rz. Nysa Kłodzka	XVIII Ogólnopolski Spływ Kajakowy „Nysa Kłodzka 2010”	200 os.	KTK „Ptasi Uskok”, O/Wrocławski PTTK
2.	20-23.05.10 rz. Rawka	Spływ Kajakowy – XIII Spotkanie Miłośników rzeki Rawki	60 os.	Łódzki Klub Kajakowy PTTK „Albatros”, Oddz. Łódzki PTTK
3.	19-20.06.10 Żuławy	VII Spływ Kajakowy „Wodami Żuław”	50 os.	Klub Turystyczny „Szuwarek”, Oddz. Regionalny PTTK w Gdańsku
4.	10-18.07.10 rz. Górny San	60 Jubileusz OSK rzeką San dla uczczenia 600-lecia Bitwy Grunwald	120 os.	Klub „Pol-Survival”, Oddział PTTK Rzeszów
5.	31.07-14.08 Pojezierze Brodnickie	Centralny Jubileusz 50 Międzynarodowy Spływ Kajakowy „Drwęca-Wiśła”	150 os.	Klub Turystów Wodnych PTTK Chełmno, Oddział PTTK w Chełmnie
6.	10-15.08.10 Środkowa Odra	V Międzynarodowy Spływ Kajakowy Integracyjny	80 os.	Klub Wikon „Kopok”, Oddz. Wrocławski PTTK
7.	25-29.08.10 rzeka Rawka	XXXIV OSK „Rawka 2010”	200 os.	Oddział PTTK „Szaniec” Skierniewice
8.	03-05.09.10 rz. Drawa	X OSK „Jesienna Drawa 2010”	100 os.	Wojskowy Oddział PTTK Wałcz
9.	16-18.09.10 rz. Radunia i jez. Raduńskie	XLI Międzynarodowy Spływ Kajakowy „Złote Liście”	280 os.	Oddz. Zakładowy PTTK przy Stoczni Gdynia S.A.
10.	24-26.09.10 rz. Nysa Łużycka	I Jesienny OSK „Nysa Łużycka 2010”	60 os.	Klub Wodny PTTK „Szron”, Oddz. PTTK Żagań
11.	25 -26.09. Wrocław	VII Regaty Turystyczne, rz. Odra. Wrocław	100 os.	Wrocławski Klub Kajakowy „Wiadrus”, Oddz. Wrocławski

Imprezy turystyki żeglarskiej(łącznie uczestników: 740 osób)

Lp.	Termin	Nazwa	Liczba uczestników	Realizator
1.	01-02.05. Pogoria I	Turystyczne Regaty Żeglarskie, inauguracja Roku Turystyki Wodnej w PTTK	300 os.	TKŻ „Tramp” Dąbrowa Górnicza, Górnośląski Oddział PTTK
2.	22-29.05. W. J. M	VII Mazurski Ogólnopolski Rejs Chemików „Morch'2010”	90 os.	Oddział Zakładowy PTTK przy „Michelin” Polska S.A. w Olsztynie
3.	23.06-18.07 Wisła, Zalew Wiślaný, Iława	XXXII Ogólnopolski Rejs Żeglarski WP i PTTK „Grunwald 2010”	50 os.	WKŻ „Pasat” Bydgoszcz, Oddział PTTK przy Klubie POW Bydgoszcz
4.	04.09.2010 Płock	40 Ogólnopolskie Regaty o Puchar Wrzосу	300 os.	Oddział PTTK „Morka” w Płocku

Doroczny Konkurs Plastyczny dla dzieci z całej Polski organizowany przez Komisję Środowiskową ZG PTTK, w Roku Turystyki Wodnej nosił temat: „Moje najmiłsze chwile spędzone nad wodą”. Centrum Turystyki Wodnej PTTK aktywnie włączyło się do organizacji tego Konkursu uczestnicząc m.in. w posiedzeniu Jury Konkursu, a także poprzez ufundowanie nagród rzeczowych dla 9 jego laureatów.

Centrum Turystyki Wodnej PTTK popularyzowało w 2010 roku odznaki za przepłynięcie Wisły, Odry i Wielkiej Pętli Wielkopolskiej, ustanowione przez Zarząd Główny PTTK na wniosek Centrum. Uczestniczyło także 25-26 czerwca 2010 r. w organizowanym przez władze miasta Warszawy „Święcie Wisły” prowadząc nad jej brzegiem stoisko wystawiennicze z ofertą programową PTTK.

Ważnym zadaniem z zakresu promocji i udostępniania informacji o polskich szlakach wodnych realizowanym w 2010 r. przez CTW PTTK, był udział w międzynarodowych i ogólnopolskich targach turystycznych z prezentacją zarówno zamierzeń, jak i zrealizowanych działań:

- 19-21 luty 2010 r. w Międzynarodowych Targach Turystyki Rekreacji i Wypoczynku w Sosnowcu na wspólnym stoisku PTTK / „Wierchy” sp. z o.o., KDP ZG PTTK, „Mazury” sp. z o.o. w Olsztynie i Oddziału PTTK Sosnowiec, gdzie m.in. prezentowano ofertę programową na sezon letni środowiska wodniackiego PTTK.
- 11-14 marca 2010 r. w Warszawie w Targach Wiatr i Woda z ofertą żeglarskich i kajakowych kół, klubów i oddziałów PTTK, Spółki „Mazury” w Olsztynie

i Komisji Działalności Podwodnej ZG PTTK. PTTK jest jednym z patronów Targów, w ich trakcie wręczono nagrodę specjalną Prezesa ZG PTTK za najciekawszą ofertę targów,

- 5-8 sierpnia 2010 r. w Gdyni zorganizowano wspólnie z Ogólnopolskim Centrum Szkolenia Podwodnego KDP ZG PTTK, stoisko na Targach Wiatr i Woda na Wodzie, a w programie towarzyszącym Targom pokaz sprzętu nurkowego z lat dawnych.

Centrum Turystyki Wodnej PTTK jak co roku przygotowało i obsługiwało konkurs „Nagroda Przyjaznego Brzegu”, jako jego główny organizator. Tradycyjnie już w trakcie Targów Wiatr i Woda w marcu 2010 roku ogłoszono wyniki VI edycji konkursu za rok 2009, w której potwierdzono 29 nominacji dla samorządów, klubów, stowarzyszeń, fundacji i placówek naukowych oraz przyznano 10 nagród, także za działania proekologiczne czy współpracę z osobami niepełnosprawnymi. Zorganizowano coroczną debatę „Co zrobić, by polskie brzegi były bardziej przyjazne?”.

Nagroda Przyjaznego Brzegu stała się już w środowisku wodniackim i turystycznym uznaną formą wyróżnienia za działania czyniące polskie brzegi przyjaznymi dla turystów. Jest coraz bardziej znana i ceniona, czego wyrazem jest Patronat Honorowy Ministra Sportu i Turystyki Adama Giersza.

Kończąc Rok Turystyki Wodnej, Centrum Turystyki Wodnej PTTK dla jego podsumowania zorganizowało w dniu 2 grudnia 2010 r. Ogólnopolskie Forum Wodniaków. Spotkali się na nim kajakarze, wioślarze, żeglarze, motorowodniacy i sympatycy nurkowania swobodnego z PTTK oraz współpracujący z nimi przyjaciele z Polskiego Związku Żeglarskiego i Polskiego Związku Kajakowego i innych organizacji. Uczestniczyli także przedstawiciele Ministerstwa Sportu i Turystyki, Ministerstwa Infrastruktury oraz Polskiej Organizacji Turystycznej. Uczestnicy spotkania z jednej strony doceniali zaczynający się renesans turystyki wodnej – z drugiej strony wskazywali iż ciągle jest zaniedbana. Znalazło to wyraz w Apelu przyjętym przez Forum, adresowanym do włodarzy polskich wód oraz korzystających z nich turystów.

Mimo problemów personalnych, organizacyjnych i finansowych Centrum Turystyki Wodnej PTTK sprostało organizacji Roku Turystyki Wodnej, znacznie podniosło rangę konkursu o Nagrodę Przyjaznego Brzegu i spowodowało wyraźny wzrost zainteresowania turystyką wodną mediów, samorządów, różnego typu organizacji i instytucji oraz turystów.

Mimo wspomnianych kłopotów w drugim półroczu, głównie personalnych związanych z funkcją Dyrektora Centrum, działalność CTW PTTK prowadzona była zgodnie z przyjętym planem pracy na 2010 r.

Lata 2010 i 2011 były ważne, ale i trudne dla Centrum Turystyki Wodnej PTTK. Perturbacje związane z przekazaniem obowiązków Dyrektora CTW

PTTK, zdecydowanie utrudniało szybkie i profesjonalne rozpoczęcie działalności programowej CTW. Przekładało się to niestety również na termin przejęcie i dostosowanie siedziby na ul. Kasprowicza 40, i uniemożliwiło realizację wielu działań planowanych na 2011 rok. Budżet CTW PTTK został wykorzystany ze względu na brak środków finansowych tylko w niecałych 50%. Z kwoty tej zostały uregulowane zaległości CTW z 2010 r. oraz bieżące płatności za najem, energię elektryczną, gaz, reklamę obciążające jeszcze Oddział Żoliborz w likwidacji. Dalsze wydatkami budżetowe pokryły koszty organizacji i obsługi stoisk na targach: Wiatr i Woda marcu, Lato w Warszawie, Intourex w Sosnowcu, Międzynarodowych Targów Turystycznych w Warszawie, Boatshow w Poznaniu, koszty umów o dzieło i zlecenie osób pracujących na rzecz CTW PTTK. Brak środków finansowych nie pozwolił na zakupienie sprzętów niezbędnych do wyposażenie biura, zwłaszcza w zabezpieczenie antywłamaniowe, sprzęt komputerowy i biurowy.

Pod koniec lutego 2011r. funkcję pełniącego obowiązki dyrektora CTW PTTK przejął kol. Wojciech Skóra, w listopadzie Zarząd Główny zatwierdził zmiany w regulaminie CTW, w grudniu ukonstytuowała się na swym pierwszym posiedzeniu Rada Programowa CTW PTTK w składzie: kol. E. Kozanowski - przewodniczący, kol. P. Czudowski, kol. J. Czober, kol. M. Górny i kol. M. Głowacki.

Sprawy kadry wodniackiej PTTK

CTW angażowało się w organizację szkoleń kadry instruktorskiej/programowej PTTK (instruktorzy turystyki żeglarskiej PTTK, instruktorzy ISSA, instruktorzy nurkowania - szkoląc kadrę programową dla swoich potrzeb). Ważna jest tu zarówno tradycyjna współpraca z Polskim Związkiem Żeglarskim, Polskim Związkiem Kajakowym, CMAS, jak i rozpoczęta w ostatnich latach z polskim oddziałem International Sailing Schools Assotiation – Federacją Szkół Żeglarskich ISSA Poland.

Realizacja kalendarza imprez wodnych

Na początku 2011 roku ukazał się kalendarz ogólnopolskich, otwartych imprez wodnych PTTK. W końcu roku opracowano jego kolejną edycję, „Kalendarz wodniaka na rok 2012”. Część wymienionych tam imprez CTW PTTK uznało za główne przedsięwzięcia, chociażby symbolicznie wspierane z budżetu Centrum:

- XXI Ogólnopolski Spływ Kajakowy ZIMOWA WEŁNA 2011, Wągrowiec,
- XVIII Ogólnopolski Zimowy Spływ Kajakowy „GWDA 2011”, Wałcz,
- XIX Ogólnopolski Spływ Kajakowy „Nysa Kłodzka”, Wrocław,
- Regaty o Puchar Komandora Klubu z okazji „Święta Konstytucji 3-Maja”, Dąbrowa Górnicza,

- XXVIII Ogólnopolski Splyw Kajakowy „Młynareczka 2011”, Nowy Dwór Mazowiecki,
- Splyw Kajakowy „Czarna Woda – M. Bałtyckie – Piaśnica 2011”, Gdynia,
- XXXIX Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Łowiectwie oraz XII Memoriał Fotografii Podwodnej. im. Jerzego Macke, Koszalin,
- LXX Jubileuszowy Międzynarodowy Splyw Kajakowy im. Tadeusza Pilarzkiego na Dunajcu. Centralny splyw kajakowy PTTK.
- XXXIII Ogólnopolski Rodzinny Rejs Żeglarsko-Motorowodny PTTK „Pętla Wielkopolska 2011”,
- VI Regaty żeglarskie o Bursztyn Grodu Kopernika, Frombork,
- Regaty o Puchar Wrzosu, Płock,
- Regaty Pamięci im. J. Przepierskiego, Bydgoszcz,
- XLII Międzynarodowy Splyw Kajakowy „ZŁOTE LIŚCIE 2011”, Gdynia,
- VII Splyw Kajakowy BARWY JESIENI, Bydgoszcz,
- XV Długodystansowe Regaty Turystyczne Wrocław – Wały – Uraz,
- Regaty o Błękitną Wstęgę Jeziora Goczałkowice w klasie Omega, Pszczyna,
- 25 Ogólnopolski Barbórkowy Wyścig Kajakowy, Bydgoszcz.

Ze środków budżetowych CTW wspomagało organizację następujących imprez kajakowych:

	<i>Termin/ miejsce</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Liczba uczest.</i>	<i>Realizator</i>
1	30.04 – 3.05.11 rz. Nysa Kłodzka	XIX Ogólnopolski Splyw Kajakowy „Nysa Kłodzka’2010”	40	KTK „Ptasi Uskok” Oddziału PTTK przy Politechnice Wrocławskiej
2	19-22.05.11 rz. Rawka	Splyw Kajakowy – XIV Spotkanie Miłośników rzeki Rawki	60	Łódzki Klub Kajakowy „Albatros” Oddziału Łódzkiego PTTK
3	17-19.06.11 Wodami Żuław	VIII Splyw Kajakowy „Wodami Żuław”	50	Klub Turystyczny „Szuwarek” PTTK Oddz. Regionalny Gdańsk
4	23-30.07.11 rz. GórnySan	Ogólnopolski Młodzieżowy Splyw Kajakowy rzeką San	120	Klub „Pol-Survival” Oddział PTTK Rzeszów
5	30.07-13.08.11 Pojezierze Brodnickie	51 Rodzinny Międzynarodowy Splyw Kajakowy „Drwęca-Wiśła”	150	Klub Turystów Wodnych PTTK Chełmno Oddział PTTK w Chełmnie
6	25-28.08.11 rzeka Rawka	XXXV Ogólnopolski Splyw Kajakowy „Rawka’2010”	200	Oddział PTTK „Szaniec” Skierniewice

7	02-04.09.11 rz. Drawa	XI Ogólnopolski Spływ Kajakowy „Jesienna Drawa”	100	Wojskowy Oddział PTTK Wałcz
8	15-17.09.11 rz. Radunia i jez. Raduńskie	XLII Międzynarodowy Spływ Kajakowy „Złote Liście”	180	PTTK Oddz. zakładowy przy Stoczni Gdynia S.A.
9	23-25.09.11 rz. Nysa Łużycka	II Ogólnopolski Spływ Kajakowy „Nysa Łużycka’2011’	50	Klub Wodny PTTK „Szron” Oddz. Żagań
10	24 -25.09.11 Wrocław	VIII Regaty Kajakowe rz. Odra. Wrocław	100	Wrocławski Klub Kajakowy „Wiadrus” Oddz. Wrocławski PTTK
11	08-09.10.11 rz. Pilica	Maraton Kajakowy na Pilicy	60	Łódzki Klub Kajakowy „Albatros” Oddziału Łódzkiego PTTK

Ze środków budżetowych CTW wspomagało organizację następujących imprez żeglarskich:

<i>l.p.</i>	<i>Nazwa</i>	<i>realizator</i>	<i>termin</i>
1.	Rodzinne pływanie po jez. Pogoria i zajęcia rekreacyjno sportowe – otwarcie Roku Turystyki Rodzinnej	TKŻ „Tramp” Dąbrowa Górnicza	01.05.2011 r.
2.	54 Regaty Żeglarskie „Fromborska Jesień”	Morski Klub Żeglarski „DAL” Oddziału PTTK Elbląg	03-04.09 2011 r.
3.	Złot Młodzieży PTTK pod patronatem Urzędu Marszałkowskiego	TKŻ „Tramp” w Dąbrowie Górniczej Oddział PTTK w Katowicach	24.09.2011 r.
4.	LV Regaty Żeglarskie o Błękitną Wstęgę Wigier	Oddział PTTK w Suwałkach	04.09.2011 r
5.	Regaty o Błękitną Wstęgę Jez. Goczałkowickiego w kl. Omega	Jacht Klub PTTK Pszczyna	08.10.2011 r.
6.	Ogólnopolski, Rodzinny Rejs Żeglarski „Pętla Wielkopolska”	KTŻ ZG PTTK i Oddział przy Klubie POW-Bydgoszcz	25.06.2011 – 18.07.2011 r.

We wszystkich tych imprezach propagowany był Rok Turystyki Rodzinnej w PTTK oraz promowane szlaki wodne, dla których ustanowione zostały odznaki „Szlak Wisły”, „Szlak Odry” i „Szlak Pętli Wielkopolskiej”. Ogromnym

wysiłkiem organizacyjnym było zorganizowanie z udziałem CTW PTTK dwóch wielkich wydarzeń żeglarskich:

- XXXIII Ogólnopolskiego Rodzinnego Rejsu Żeglarsko-Motorowodnego PTT i PZŻ „Wielka Pętla Wielkopolska 2011”,
- Rejsu Żeglarskiego Dnieprem w ramach Partnerstwa Wschodniego, rejsu Pamięci Generała Mariusza Zaruskiego z okazji 70 rocznicy śmierci.

Komandorem obu rejsów był kol. Wojciech Skóra.

Konsultowano akty prawne oraz opiniowano projekty związane z turystyką wodną, w tym:

- „Program rozwoju infrastruktury transportu wodnego śródlądowego w Polsce”, opracowany na zamówienie Ministerstwa Infrastruktury,
- założenia organizacyjne Targów i Konferencji Żeglugi Śródlądowej i Gospodarki Wodnej, 19-21.09.2012 we Wrocławiu, objęcie patronatu nad częścią turystyczną targów i konferencji, z pozyskaniem nieodpłatnego stoiska dla CTW PTTK i Przyjaznego Brzegu,
- konsultacja serii kart pocztowych i znaczków Poczty Polskiej, przyjęto założenia, iż rocznie wydawane będą co najmniej 4 karty w kilku seriach, w tym dotyczące laureatów konkursu Nagrody Przyjaznego Brzegu.

Duże znaczenie miała V Międzynarodowa Konferencja na temat „Rewitalizacja dróg wodnych jako szanse rozwoju turystyki i rekreacji”, Bydgoszcz, 12-13 września 2011 r. CTW PTTK było oficjalnym współorganizatorem obok Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, inspirując i prowadząc turystyczną część konferencji, zaś wystąpienie kol. Mirosława Czerneho było jednym z głównych na konferencji.

Centrum Turystyki Wodnej PTTK, Fundacja Instytut Studiów Regionalnych, Związek Portów i Przystani Jachtowych oraz Interservis i MTP – organizatorzy Targów BOATSHOW w Poznaniu wspólnie firmowali konferencję Forum Boatshow organizowaną 18 listopada 2011 r. w ramach Targów Żeglarstwa Sportów Wodnych BOATSHOW POLAND w Poznaniu, z wystąpieniem kol. Wojciecha Skóry „Polska nad Wodą – od przyjaznych brzegów do rozwoju produktów turystycznych”.

Udział i wystąpienie kol. Leszka Mulki w imieniu CTW PTTK w V Międzynarodowej Konferencji Naukowej INLAND SHIPPING, organizowanej w dniach 30.06-01 lipca 2011 r. przez Akademię Morską w Szczecinie, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego oraz Urząd Miasta Szczecin.

Konkurs Nagroda Przyjaznego Brzegu

Uczestnictwo jako Honorowych Patronów konkursu „Nagroda Przyjaznego Brzegu”: Ministra Sportu i Turystyki, Ministra Infrastruktury (Transportu,

Budownictwa i Gospodarki Morskiej), Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej, organizacja finału VII edycji Konkursu wraz z debatą „co czynić, by polskie brzegi były bardziej przyjazne?”, dają pewność, że „Nagroda Przyjaznego Brzegu” stała się już w środowisku wodniackim i turystycznym uznaną formą wyróżnienia za działania czyniące polskie brzegi przyjaznymi dla turystów. Opracowano i wydano w nakładzie 200 egz. folder konkurs „Nagroda Przyjaznego Brzegu 2004-2011”. Prowadzona przez cały rok kampania promocyjna konkursu poskutkowała rekordową ilością 48 zakwalifikowanych kandydatów do nagrody.

Rok 2012 rozpoczął się dla CTW PTTK przenosinami do nowej siedziby w Warszawie przy ul. Kasprowicza 40. Przewiezienie archiwum dwóch komisji: Komisji Turystyki Żeglarskiej i Komisji Turystyki Kajakowej ZG PTTK, dokumentów programowych CTW i materiałów źródłowych związanej z ośmioma edycjami konkursu Nagrody Przyjaznego Brzegu zajęło kilka dni. Brak mebli biurowych, szaf archiwizacyjnych, innych niezbędnych pojemników a przede wszystkim środków finansowych na ich zakup, spowodował, że większość dokumentów pozostało przez kilka miesięcy w pudłach. Ograniczenia finansowe wymusiły podjęcie decyzji o dwumiesięcznym (lipiec, sierpień) zamknięciu siedziby CTW PTTK, a jednocześnie uzyskane oszczędności na kosztach osobowych, pozwoliły na wznowienie we wrześniu normalnej pracy. Dodatkową trudnością w realizacji zadań stała się długotrwała choroba Kolegi, odpowiedzialnego za sprawy programowe oraz zebranie i opracowanie nominacji do konkursu Nagrody Przyjaznego Brzegu.

Przygotowany jeszcze w 2011 roku wniosek do Ministerstwa Sportu i Turystyki o dofinansowanie grupy przedsięwzięć turystyki wodnej uzyskał pozytywną ocenę i uzyskano dofinansowanie projektu „Turystyka nad Przyjazydami Brzegami”. Projekt składał się z pięciu części realizowanych podczas całego 2012 r. Już w miesiącu styczniu i lutym został przygotowany i wydrukowany Kalendarz Imprez Wodniackich 2012 w nakładzie 2500 egzemplarzy, zawierający wykaz imprez kajakowych, żeglarskich i nurkowych ogólnodostępnych oraz opis bazy i miejsc szczególnie polecanych do uprawiania danej formy turystyki wodnej. Kolejnym zadaniem realizowanym w ramach projektu było opracowanie autorskiego poradnika, informatora – „Inwestycje turystyczne nad wodą”, będącego kompendium wiedzy na temat projektowania marin i stanic wodnych. Jego adresatem stały się przede wszystkim samorządy lokalne, inwestorzy prywatni, Lokalne Grupy Działania. Nakład 1000 egzemplarzy.

Następne zadanie to modernizacja witryny www.polskieszlakiwodne.pl informującej o polecanych miejscach i wydarzeniach w całym kraju, zestawianych z doświadczeniami zagranicznymi, popularyzującej „dobre obyczaje” nad wodą.

Nagroda Przyjaznego Brzegu - sztandarowe przedsięwzięcie CTW PTTK, którego VIII edycja została zrealizowana w miesiącu marcu 2012. Po raz drugi patronat honorowy nad konkursem przyjęła Minister Sportu i Turystyki finansując nagrodę Grand Prix w kwocie 10 000 zł. Kolejni patroni honorowi to Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Wodnej, Prezesi Polskiej Organizacji Turystycznej i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Przy technicznej pomocy MSiT, wydano w nakładzie 250 egz. folder z prezentacją laureatów dotychczasowych ośmiu edycji konkursu „Nagroda Przyjaznego Brzegu”

Jury oceniało 48 kandydatów rekomendowanych do nagrody za rok 2011, spełniających formalne wymogi regulaminu, 19 z nich otrzymało nagrody. Członkowie jury opowiedzieli się, by w jubileuszowej, X edycji konkursu, poza oceną nowych zgłoszeń przyznawane zostały „Nagrody Dziesięciolecia” dla najbardziej zasłużonych dotychczasowych laureatów.

Podsumowaniem projektu była organizacja II Forum Wodniaków sumującego całoroczne działania z udziałem animatorów turystyki wodnej, przedstawicieli samorządów terytorialnych aktywnych nad wodami, praktyków i naukowców zajmujących się gospodarką wodną i ochroną środowiska. Forum odbyło się 18 listopada na terenie Centrum Konferencyjnego Stadionu Narodowego w Warszawie. Stało się kontynuacją wcześniej podejmowanych zadań realizowanych przez PTTK w 2010 roku - Roku Turystyki Wodnej. Wzięli w nim udział turyści z PTTK, PZŻ, PZKaj, innych organizacji i niezrzeszeni, również przedstawiciele takich środowisk istotnych dla turystyki wodnej, jak gospodarka wodna, żegluga, administracja państwowa i samorządowa, laureaci Nagrody Przyjaznego Brzegu itd. Podczas II Forum Wodniaków wygłoszono 6 referatów wiodących.

Trwałym elementem forum stała się publikacja pokonferencyjna „Turystyka wodna w Polsce”, przygotowana i wydana jeszcze przed konferencją, w nakładzie 250 egz.

W Forum udział wzięło 107 uczestników. Całkowity koszt zadania to 109 201.00 zł, z czego dofinansowanie ze strony MSiT wyniosło 53 670.00 zł, i stanowiło 49,15% kosztów projektu.

Opiniowanie projektów aktów i rozporządzeń prawnych

CTW PTTK w 2012 roku wypracowało i wysłało zainteresowanym stronom, w tym ministerstwu, 3 opinie w konsultacjach społecznych na temat:

- projekt ustawy prawo wodne,
- projekt rozporządzenia MSiT z września 2012 w sprawie uprawiania turystyki wodnej,
- projekt rozporządzenia MSiT z grudnia 2012 w sprawie uprawiania turystyki wodnej oraz na zaproszenie Departamentu Prawnego MSiT udział

przedstawiciela CTW PTTK kol. Wojciecha Skóry w bezpośrednich konsultacjach.

CTW PTTK wystąpiło również do Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z pismem o podjęcie prac mających na celu podpisanie z Republiką Ukrainy umowy służącej rozwojowi współpracy w transporcie i turystyce wodnej, na zasadach równości praw, odpłatności oraz wzajemnych korzyści i swobody żeglugi.

Zgodnie z przyjętym zadaniami i zatwierdzonym budżecie CTW PTTK na 2012 rok, dofinansowano następujące imprezy wodne wskazane przez poszczególne komisje:

- XX Ogólnopolski Spływ Kajakowy „Nysa Kłodzka”,
- XIII Memoriał Fotografii Podwodnej im. Jerzego Macke,
- Regaty Pamięci, Bydgoszcz ,
- Regaty o Puchar Prezydenta Dąbrowy Górniczej,
- 42 Regaty o Puchar Wrzosu,
- XXXIV Ogólnopolski Rejs Żeglarsko Motorowodny „Jez. Müritz 2013”.

By CTW PTTK mogło w pełni realizować przyjęte zadania programowe i skutecznie reprezentować PTTK w sprawach turystyki wodnej niezbędne jest umożliwienie korzystania w pełni z przyjętego przez ZG PTTK na dany rok budżetu. Uzupełnienie wyposażenia biurowo-szkoleniowo-wystawienniczego umożliwi prowadzenie zajęć szkoleniowych, wykładów, spotkań i wystaw tematycznych, praktycznych zajęć z pierwszej pomocy przedmedycznej, z głównym naciskiem na pomoc dla tonących. Doskonałe położenie siedziby Centrum w pobliżu wielu szkół, ciekawe projekty przygotowane przez CTW PTTK, stwarzają okazję do pełniejszego rozwinięcia działalności zarówno w dzielnicy Bielany, w Warszawie jak i na poziomie ogólnopolskim w turystycznym środowisku wodniaków.

10. PTTK w działalności na terenach nizinnych

Tereny nizinne to obszar, na którym PTTK popularyzuje oraz organizuje w sposób ciągły turystykę pieszą, kolarską, jeździecką, motorową oraz imprezy na orientację. Podstawowymi formami uprawiania tych rodzajów turystyki są liczne wycieczki i imprezy. Niezbędne narzędzie do jej uprawiania stanowią szlaki turystyczne, nad którymi PTTK sprawuje pieczę i aktywnie uczestniczy w ich znakowaniu i monitorowaniu. Instrumentami wspomagającymi rozwój wymienionych rodzajów turystyki są odznaki turystyki kwalifikowanej oraz odznaki krajoznawcze o zasięgu ogólnopolskim, regionalne i lokalne.

Niezwykle ważne znaczenie dla rozwoju turystyki na terenach nizinnych ma aktywność kadry programowej Towarzystwa wymienionych dyscyplin

turystyki, z którą na bieżąco współpracują: Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK, Komisja Turystyki Kolarskiej ZG PTTK, Komisja Turystyki Jeździeckiej Nizinnej ZG PTTK, Komisja Turystyki Motorowej ZG PTTK oraz Komisja Imprez na Orientację ZG PTTK.

10.1. Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK

W latach 2010-2012 Komisja działała w dziewięcioosobowym składzie wybranym podczas Krajowej Rady Aktywu Turystyki Pieszej 23 stycznia 2010 roku w Warszawie. Prace Komisji wspierane były przez osoby na stałe współpracujące z Komisją:

Władysława Gwardysa – Honorowego Przewodniczącego KTP,
 Włodzimierza Majdewicza – Honorowego Przewodniczącego KTP,
 Daniela Nazaruka – współpraca z klubami turystyki pieszej,
 Monikę Pszczółkowską – współpraca przy tworzeniu strony internetowej,
 Teresę Trębałę – problematyka osób niepełnosprawnych,
 Szymona Wołkowicza – Główny Referat Weryfikacyjny.

Niestety, ponieśliśmy w tym okresie straty: w maju 2012 r. zmarła współpracowniczka Komisji kol. Monika Pszczółkowska, w czerwcu 2012 r. ciężka choroba uniemożliwiła pracę kol. Jadwidze Zwierz pełniącej funkcję sekretarza Komisji. Wobec powyższych zdarzeń losowych w listopadzie 2012 r. KTP zaprosiła do współpracy kol. Mieczysława Zochowskiego z Warszawy.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 15 zebrań plenarnych (po pięć w każdym roku) według cyklu: styczeń lub luty, marzec lub kwiecień, lipiec (zakończenie OWRP), wrzesień (podczas Ogólnopolskiego Zlotu PTP), listopad. Dwa posiedzenia wiosenne odbyły się w terenie: w Opolu i w Rzeszowie z udziałem przodowników i działaczy turystyki pieszej z tamtych rejonów – ich celem była aktywizacja lokalnych środowisk. W kwietniu 2011 r. odbyło się spotkanie z udziałem członków Rady ds. Młodzieży Szkolnej; w jego wyniku skierowany został wspólny list do Sekretarza Generalnego ZG PTTK zawierający szereg postulatów. Natomiast listopadowe spotkanie w roku 2012 odbyło się z udziałem członków Rady ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych; w jego wyniku skierowany został list do Sekretarza Generalnego ZG PTTK zawierający wspólne stanowisko.

W czasie cotygodniowych, piątkowych dyżurów, (o których informacja podana jest do wiadomości oddziałów terenowych i aktywu pieszego), członkowie Komisji odpowiadali na zapytania telefoniczne, udzielali informacji interesantom, a także prowadzili bieżącą korespondencję. Odpowiadano także na zapytania zadane drogą elektroniczną. Stałe wsparcie ma w tym względzie Komisja w osobie pracownika biura ZG – kol. Karoliny Rukat.

Członkowie Komisji brali udział w regionalnych zlotach turystów pieszych, egzaminach, spotkaniach jubileuszowych, sesjach naukowych i szkoleniowych.

W ramach działalności programowej kontynuowano popularyzację imprez pieszych nawiązujących do ważnych wydarzeń historycznych.

W roku 2010 jako wiodące hasło imprez turystyki pieszej przyjęto 600. rocznicę bitwy grunwaldzkiej (tu największą imprezą był 51. OWRP), oraz 60. rocznicę powstania PTTK. Na wniosek Komisji Zarząd Główny PTTK podjął uchwałę o ustanowieniu „Odznaki 60-lecia PTTK”. Dystrybucję odznaki prowadził Oddział PTTK w Jaworze; rozprowadzono ponad 1200 szt. odznaki.

W roku 2011 kontynuowano propagowanie zdobywania ustanowionej z inicjatywy Komisji „Odznaki 60-lecia PTTK”. Kolejnym projektem była odznaka jubileuszowa „60 lat OTP” zaakceptowana przez ZG PTTK, a przeznaczona do zdobywania w jubileuszowym dla Komisji roku 2012.

Wiodącym zadaniem w roku 2012 była realizacja przyjętego programu obchodów jubileuszu 60-lecia KTP ZG i zorganizowanej turystyki pieszej w Polsce. Propagowano i przy udziale Oddziału PTTK Zagłębia Miedziowego rozprowadzono odznakę jubileuszową „60 lat OTP”. Dotychczas rozprowadzono 700 sztuk. Można ją zdobywać do końca 2013 roku.

W grudniu 2012 r. zorganizowano uroczyste obchody jubileuszu 60-lecia działalności Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK, na które przybyło ponad 50 osób zaproszonych z całego kraju. Zasłużonym weteranom i jednostkom PTTK wręczono specjalnie przygotowane Medale 60-lecia. Uczestnicy otrzymali również pamiątkowe materiały – w tym okolicznościowe wydawnictwo „Oddziałowe Komisje Turystyki Pieszej w 60-leciu”.

W zakresie przygotowania imprez centralnych Komisja TP kontynuowała organizację Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego:

- 2010 51. OWRP na Warmii i Mazurach (organizatorem był Oddział Warmińsko-Mazurski PTTK w Olsztynie) z udziałem 465 osób,
- 2011 52. OWRP w Borach Tucholskich i na Ziemi Chełmińskiej (organizatorem był Oddział PTTK w Chełmnie) z udziałem 341 osób,
- 2012 53. OWRP w Puszczy Noteckiej i Drawskiej (organizatorem był Oddział PTTK w Szamotułach) z udziałem ok. 320 osób.

Impreza ta od wielu lat cieszy się dużą popularnością wśród młodzieży, która stanowi około 60-70% ilości uczestników. Następny OWRP planowany jest w 2013 roku na Ziemi Świętokrzyskiej.

Drugą imprezą centralną jest tradycyjny Ogólnopolski Zlot Przodowników Turystyki Pieszej, który odbywa się zawsze we wrześniu:

- 2010 po raz 53. w Opolu, z udziałem ok. 200 uczestników,
- 2011 po raz 54. w Żarach, z udziałem ok. 140 uczestników,

– 2012 po raz 55. we Włocławku, z udziałem ponad 150 uczestników.

Należy podkreślić, że uczestnicy zlotów przyjeżdżają z całej Polski, a większość z nich stanowią Przodownicy Turystyki Pieszej. W ciągu trzech dni trwania zlotu przodownicy obradują nad sprawami organizacyjno-regulaminowymi, sprawami znakarskimi, tematyką historyczną w imprezach pieszych oraz w innych zespołach powoływanych w miarę potrzeb. Spotkanie to jest największym forum wymiany myśli i poglądów dla turystów pieszych. Zlot jest także dla większości uczestników okazją do penetracji krajoznawczych i poszerzenia uprawnień przodowniczych. Kolejne zloty planowane są: w 2013 r. w Gdańsku, w 2014 roku w Gnieźnie.

Jednym z głównych kierunków działalności Komisji jest szkolenie nowej kadry oraz podnoszenie kwalifikacji osób posiadających uprawnienia przodownicze. W okresie sprawozdawczym kontynuowano przyjęty przed kilku laty (wobec niedoboru środków na szkolenia centralne) system samokształcenia. Ogólnopolskie Zloty Przodowników TP są wykorzystywane jako miejsce kształcenia kadry, ale wobec krótkiego czasu ich trwania nie ma możliwości przeprowadzenia pełnego szkolenia zgodnego z programem.

Egzaminy organizowane przez Komisję odbywają się na zakończenie Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego, podczas Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Pieszej, a także – przy współpracy Oddziału Stołecznego PTTK wiosną i jesienią w Warszawie. Poza tym sprawdziany wiedzy organizowane przez miejscowe oddziały PTTK mają miejsce w wielu miastach Polski; w sprawozdawczym okresie było ich 36. Zgodnie z wcześniejszymi postanowieniami w każdym egzaminie brali udział upoważnieni przedstawiciele Komisji TP ZG. Sprawy szkolenia i egzaminów koordynuje wiceprzewodnicząca Komisji – kol. Elżbieta Nowak.

Komisja pracuje nieustannie nad doskonaleniem systemu egzaminów testowych. Wprowadzono program (opracowany przez kol. Marcina Czerwińskiego) do losowego tworzenia testów. Łącznie w latach 2010-2012 nadano uprawnienia przodownika turystyki pieszej III stopnia 124 osobom, uprawnienia młodzieżowego przodownika turystyki pieszej 8 osobom oraz poszerzono uprawnienia 519 osobom. Ponadto Komisja mianowała 45 Honorowych Przodowników Turystyki Pieszej. 42 osoby zostały wyróżnione Dyplomem „Zasłużony dla Turystyki Pieszej”. W roku 2012 Komisja rozpoczęła tworzenie elektronicznej bazy przodowników turystyki pieszej. W tym celu rozprowadzana jest ankieta zawierająca podstawowe dane przodownika; w miarę ich napływu wprowadzane są one do internetowej bazy; na koniec roku znajdowało się w niej ok. 700 przodowników.

Główny Referat Weryfikacyjny Odznaki Turystyki Pieszej działał w miarę napływającej dokumentacji. Do zadań GRW OTP należy weryfikacja Dużych

Odnak Turystyki Pieszej. W minionym okresie zweryfikowano ich 32 (srebrnych i złotych) oraz 97 odznak „Za wytrwałość w turystyce pieszej”. W ostatnich latach ilość zweryfikowanych Dużych OTP utrzymuje się na poziomie kilku-kilkunastu odznak rocznie, ich zdobywcy to najbardziej elitarna grupa wśród turystów pieszych w Polsce.

W ramach działalności zespołu ds. szlaków i znakarzy organizowano obrady zespołu ds. znakarzy podczas ogólnopolskich zlotów PTP oraz tradycyjne jesienne narady znakarzy, podczas których omawiane są kwestie rozliczeń prac znakarskich. Co roku, na wiośnię organizowany jest Centralny Kurs Znakarzy Nizinnych Szlaków Pieszych. Na trzech kursach centralnych w okresie sprawozdawczym uzyskało uprawnienia 60 osób (ponadto część uczestników kursu nie otrzymała legitymacji, a jedynie zaświadczenie o ukończeniu kursu w związku z brakiem odpowiedniego stopnia OTP). Poza tym przeprowadzono pięć innych kursów znakarzy (na zlecenie jednostek terenowych i parków narodowych), w wyniku których kolejnych 38 osób uzyskało uprawnienia znakarza.

Dotychczas uprawnienia znakarza nadano 1 037 osobom. W wyniku prowadzonej w latach 2010-2011 weryfikacji i bieżącej ewidencji uznano: 217 osoby za czynnych znakarzy, 778 osoby nieczynne (brak sprawozdania za 2012 rok lub rezygnacja z przynależności do PTTK), 42 osoby zmarły. Znakarze są zrzeszeni w 80 Grupach Znakarskich. W ewidencji jest 1 057 znakowanych pieszych nizinnych szlaków turystycznych o łącznej długości 35 226,8 km w tym: 1 031 szlaków o długości 35 077,4 km, 25 ścieżek spacerowych o długości 145,4 km i 1 ścieżka dydaktyczna o długości 4,0 km. Niezmiennie od lat sprawy szlaków i znakarzy prowadzi wiceprzewodniczący Komisji – kol. Konrad Bielecki.

Komisja dostrzega potrzebę przeprowadzenia akcji weryfikacji szlaków w związku z zachodzącymi w kraju zmianami (asfaltowanie dróg, kasowanie połączeń kolejowych i autobusowych, większe zapotrzebowanie na szlaki typu „pętka” wiodące od parkingu).

Wzorem lat ubiegłych, Komisja popularyzowała dorobek kadry turystyki pieszej za pośrednictwem własnego biuletynu „Piechur” wydawanego pięć razy w roku w nakładzie 250 egzemplarzy. Do tej ilości należy dodać podobną ilość pobieraną z witryny internetowej Komisji. Do końca roku 2012 ukazało się 70 numerów „Piechura”, z tego 35 w wersji regularnie ukazującej się broszury. Redaktorem jest od początku kol. Stanisław Łuć.

Najwygodniejszą obecnie formą (zarówno dla Komisji, jak i turystów) przekazywania wszelkich komunikatów i informacji jest witryna internetowa Komisji <http://www.ktpzg.pttk.pl>, gdzie można znaleźć wszelkie aktualności, regulaminy, druki oraz zaproszenia i relacje z imprez. Stronę prowadzi od sze-

regu lat kolega Marcin Czerwiński – dzięki niemu oraz gronu współpracowników osiągnęła ona wysoki poziom. Jest na bieżąco aktualizowana (w roku 2012 – 140 zmian na stronie), dzięki czemu licznie odwiedzają ją zarówno przodownicy, turyści, jak i przypadkowe osoby, co oznacza, że strona pełni ważną rolę popularyzatorską. Strona cieszy się coraz większym zainteresowaniem o czym świadczy liczba wejść na stronę a wynosiła ona w latach 2010-2012 – 58.083 razy (od początku działania strony – 108.590 razy).

Na stronie Komisji umieszczony został spis Przodowników Turystyki Pieszej, który na bieżąco jest aktualizowany z ankiet przesłanych przez Przodowników. Na koniec roku do bazy było wprowadzonych ponad 700 ankiet.

Komisja prowadzi stały nadzór nad podażą Książeczek Wycieczek Pieszych oraz Odznak Turystyki Pieszej wszystkich stopni. Nawiązano współpracę ze sklepem internetowym PTTK.

10.2. Komisja Turystyki Kolarskiej ZG PTTK

Komisja Turystyki Kolarskiej pracowała w wybranym składzie na Krajowej Naradzie Aktywu Turystyki Kolarskiej PTTK w Warszawie w dniu 13 lutego 2010 r. Na zebraniu w dniu 26 lutego 2011 r. komisja przyjęła rezygnację kol. Dariusza Nowackiego, natomiast na zebraniu w dniu 23 czerwca 2011 r. powołano kol. Michała Raczyńskiego na wakujące miejsce członka komisji, co zostało zatwierdzone stosowną uchwałą przez Zarząd Główny PTTK 22 października 2011 r.

W 2010 r. odbyły się trzy posiedzenia plenarne komisji: 10 kwietnia w Toruniu, 3 czerwca w Myszkowie podczas 50 Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Kolarskiej, oraz 5 listopada w Warszawie. W 2011 r. odbyły się cztery posiedzenia plenarne komisji: 26 lutego w Staszowie, 3 czerwca w Bartkowiej Posadowej k/Nowego Sącza podczas 51 Ogólnopolskiego Zlotu Przodowników Turystyki Kolarskiej, 17 sierpnia w Staszowie podczas 60 Centralnego Zlotu Turystów Kolarzy, oraz 6 listopada w Cesarce k/ Strykowa. Natomiast w 2012 r. odbyły się cztery zebrania komisji: 3-4 marca w Antoninie, 7 czerwca podczas zlotu przodowników turystyki kolarskiej, 14 sierpnia podczas zlotu centralnego oraz 16 listopada w Warszawie. Frekwencja członów komisji na wszystkich posiedzeniach w latach 2010 - 2012 wyniosła ok. 80%. We wszystkich zebraniach uczestniczyła ponadto kol. Grażyna Orłowska-Rybicka pracownik biura ZG PTTK oraz kol. Edward Kutyla członek ZG PTTK. Na wybrane zebrania zapraszani byli członkowie honorowi PTTK kol. Zbigniew Boroński (wieloletni członek komisji i jej wiceprzewodniczący, który zmarł w lipcu 2011 r.) oraz kol. Stanisław Radomski i kol. Roman Kościński, współpracownicy komisji kol. Krzysztof Borkowski, kol. Grzegorz Kukowka, ks. Jerzy Grochowski. Bieżące sprawy komisji prowadzone były poprzez In-

ternet w ramach tzw. e-komisji, ponieważ wszyscy członkowie komisji posiadają stały dostęp do internetu. Na bieżąco prowadzona jest współpraca z oddziałami, klubami i radami regionalnymi. Zarząd Główny PTTK na zebraniu w dniu 26 lutego 2011 r. na wniosek Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK podjął uchwałę o ustanowieniu roku 2012 Rokiem Turystyki Rowerowej.

Imprezy.

Na zlecenie i przy współpracy komisji odbyły się następujące centralne imprezy turystyki kolarskiej:

- 50 Jubileuszowy Ogólnopolski Szkoleniowy Zlot Przodowników Turystyki Kolarskiej w Myszkowie, którego organizatorem był Oddział Regionalny PTTK w Częstochowie i Klub „M-2” w Myszkowie, w dniach 30 maja – 5 czerwca 2010 r. a komandorem kol. Marian Kotarski, w zlocie uczestniczyło ok. 520 osób,
- 59 Centralny Zlot Turystów Kolarzy w Prudniku połączony z VI Europejskim Tygodniem Turystyki Rowerowej UECT zorganizowany przez Oddział PTTK „Sudetów Wschodnich” w Prudniku w dniach 10-17 lipca 2010 r, którego komandorem był kol. Michał Raczyński, w zlocie uczestniczyło 618 osób,
- 51 Ogólnopolski Szkoleniowy Zlot Przodowników Turystyki Kolarskiej w Bartkowej Posadowej k/Nowego Sącza, którego organizatorem był Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej w Krakowie i Oddział PTTK w Nowym Sączu, w dniach 18 – 25 czerwca 2011 r. którego komandorem był kol. Michał Raczyński, w zlocie uczestniczyło ok. 450 osób,
- 60 Centralny Zlot Turystów Kolarzy w Golejowie k/Staszowa zorganizowany przez Oddział PTTK w Sandomierzu i Koło Grodzkie PTTK w Staszowie w dniach 13-20 sierpnia 2011 r., którego komandorem był kol. Lucjan Zaczkowski, w zlocie uczestniczyło ok. 400 osób,
- 52 Ogólnopolski Szkoleniowy Zlot Przodowników Turystyki Kolarskiej w Cesarce k/Strykowa, w dniach 2-9 czerwca 2012 r. zorganizowany przez Łódzki Klub Turystów Kolarzy im. Henryka Gintera w Łodzi, którym uczestniczyło 490 osób w tym 21 osób z Ukrainy i 7 osób z Czech. Komandorem zlotu był kol. Bogdan Krupiński,
- 61 centralny Zlot Turystów Kolarzy w Antoninie w dniach 11-18 sierpnia 2012 r. zorganizowany przez Oddział PTTK w Ostrowie Wielkopolskim, w którym uczestniczyło 549 osób w tym 47 osób z Ukrainy i 7 osób z Niemiec. Komandorem zlotu był kol. Dariusz Nowacki.

Począwszy od roku 2006 z własnej inicjatywy przy poparciu komisji ks. kanonik Jerzy Grochowski rozpoczął organizowanie Ogólnopolskich Rowerowych Pielgrzymek na Jasną Górę, w których z roku na rok zwiększa się liczba uczestników. W roku 2010 odbyła się V Pielgrzymka w której uczestniczyły

502 osoby, w 2011 odbyła się VI Pielgrzymka, w której uczestniczyło ponad 686 osób, oraz w 2012 r. w VII Pielgrzymce udział wzięło 935 osób.

Informacja i promocja

Corocznie wydawany jest Ogólnopolski Kalendarz Imprez Turystyki Kolarskiej, który rozprowadzany jest wraz z Gościńcem ZG PTTK oraz z Informatorem KTK.

Na bieżąco aktualizowana jest strona internetowa Komisji (<http://ktkol.pttk.pl>), której autorem jest kol. Mirosław Okoński a bieżącą aktualizacją strony zajmuje się kol. Krzysztof Mieczkowski. Wydawany jest Informator Komisji Turystyki Kolarskiej jako dwumiesięcznik, redaktorem do września 2011 r. był kol. Mirosław Okoński, a od października 2011 r. kol. Grzegorz Kukowka, dzięki któremu zdecydowanie poprawiła się jakość techniczna jak i merytoryczna tego periodyku, natomiast prenumeratą i wysyłką zajmuje się kol. Edward Kutyla, Informator dostępny jest również w Internecie. W roku 2012 w ramach Roku Turystyki Rowerowej wydane zostały uaktualnione zbiory regulaminów wszystkich odznak o charakterze centralnym, przygotowaniem których zajęli się kol. Marian Kotarski, kol. Marek Koba i kol. Krzysztof Mieczkowski. Wydany został poradnik młodego turysty „Wybieram rower”, którego współautorem jest kol. Marian Kotarski. Wydane zostały bezpłatne książeczki Kolarskiej Odznaki Turystycznej w ilości 6.000 egzemplarzy które rozprowadzone zostały wszystkim środowiskom zgłoszonym do akcji „Bezpiecznie na rowerze”. Staraniem kol. Grażyny Orłowskiej-Rybickiej i kol. Mariana Kotarskiego wykonano 4 plansze na pcv formatu A-1 ze zdjęciami z najważniejszych wydarzeń w 60-leciu działania KTK ZG PTTK, oraz planszę prezentującą 34-lecie Klubu PTTK „M-2”. Plansze prezentowano na 61 CZAK w Antoninie i na konferencji w Zielonce.

Przodownicy Turystyki Kolarskiej

W trakcie Krajowej Narady Aktywu Kolarskiego w Warszawie, 13 lutego 2010 roku nadano tytuł Honorowego Przodownika Turystyki Kolarskiej 28 osobom.

Kursy dla kandydatów na Przodowników Turystyki Kolarskiej

rok 2010	– 2 kursy	61 nowych ptkol
rok 2011	– 4 kursy	48 nowych ptkol
rok 2012	– 2 kursy	29 nowych ptkol + jeden z nadania KTK ZG PTTK

Corocznie kurs odbywa się na Ogólnopolskim Zlocie Przodowników Turystyki Kolarskiej oraz organizowane są kursy przez oddziały PTTK oraz rady regionalne, które otrzymały wcześniejszą zgodę Komisji, zaaprobowane zostały programy szkolenia, osoby prowadzące oraz komisje egzaminacyjne. Odpowiedzialnymi za szkolenia są kol. Jerzy Winsze i kol. Wojciech

Malinowski. Ewidencją kadry, oraz wystawianiem legitymacji zajmuje się kol. Wojciech Malinowski.

Działalność międzynarodowa

Od roku 2004 wstąpiliśmy (czynni przodownicy turystyki kolarskiej) do Europejskiego Związku Turystyki Kolarskiej UECT z siedzibą w Paryżu będąc jednym z pięciu krajów (obok Francji, Portugalii, Belgii i Hiszpanii) należących do tej organizacji. Sukcesem zakończyły się starania, aby otrzymać zlecenie na organizację w roku 2010 VI Europejskiego Tygodnia Turystyki Rowerowej UECT, który został zorganizowany w Prudniku w połączeniu z 59 Centralnym Zlotem Turystów Kolarzy. Europejski Tydzień Turystyki Rowerowej UECT, w roku 2011 odbył się w Belgii w miasteczku Marche en Femenne w którym uczestniczyło ponad 1300 osób w tym ok. 180 turystów z Polski. W roku 2012 VII Tydzień UECT odbył się w Gijon w Hiszpanii w którym uczestniczyło ponad 1300 osób, w tym 55 osób z Polski. Kol. Stanisław Karuga od marca 2006 roku pełni funkcję Wiceprezydenta UECT. Corocznie odbywają się cztery posiedzenia UECT w tym jedno posiedzenie generalne. W zdecydowanej większości posiedzeń w imieniu PTTK uczestniczyli kol. Stanisław Karuga i kol. Waldemar Wieczorkowski.

Czynione są intensywne starania o zachęcenie innych federacji krajowych do przystąpienia do UECT, w latach 2010 – 2012 do UECT przystąpiły: Hiszpania, Ukraina, Luksemburg, a w roku bieżącym planowane jest przyjęcie Szwecji. W ramach współpracy przygranicznej współdziałamy z Czechami, Słowacją, Ukrainą i Węgrami. W 2012 r. odbył się I Zlot Turystów Kolarzy Ukrainy w okolicach Lwowa w który uczestniczyło 16 osób z Polski a zastępcą komandora był kol. Michał Raczyński. Osobą odpowiedzialną za współpracę przygraniczną jest kol. Michał Raczyński.

Weryfikacja odznak

Centralny Referat Weryfikacyjny w skład, którego wchodzi 9 filii terenowych działał pod kierownictwem kol. Mariana Kotarskiego.

Odznaki turystyki kolarskiej PTTK wg rodzajów i stopni przyznane w latach 2010-2012 przez centralny referat weryfikacyjny KTKol. ZG PTTK

Rok	KOT d zł	KOT z/w	Szlakami zamków sr	Szlakami zamków zł	Mały rkdP	Duży rkdP	SWW	WTR*)	Razem
2010	28	21	4	5	7	14	10	–	89
2011	21	23	5	1	5	14	3	–	72
2012	49	30	5	3	4	21	2	11	125
Razem	98	74	14	9	16	49	15	11	286

*) odznaka weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

Referat Kardynalny „Kolarskiej Odznaki Pielgrzymiej” prowadzi obecnie ks. kanonik Jerzy Grochowski, który nadzoruje również działalność sześciu filii referatu kardynalnego KOP.

Szkolenie znakarzy szlaków rowerowych:

- w 2010 r. przeszkolono 9 osób (szkolił kol. Marian Kotarski w Klubie M-2 w Myszkowie),
- w 2011 r. przeszkolono 6 osób (w tym 5 na szkoleniu w woj. kujawsko-pomorskim),
- w 2012 r. przeszkolono 3 osoby (woj. zachodniopomorskie, szkolił kol. Jerzy Winsze).

Na 343 przeszkolonych znakarzy od 1996 r. ewidencja przedstawia się następująco: 46 zrezygnowało (z różnych powodów, niektórzy zmarli); pozostało 296 znakarzy, z których:

- 124 przedłużyło uprawnienia,
- 172 nie przedłużyło uprawnień.

Znakowanie szlaków rowerowych

W 2010 r. powstały 3 nowe szlaki, o łącznej długości 97 km:

- lokalny EWE-207n/4 „Łącznik do Świby” (długość 7 km, kolor niebieski), znakował O/PTTK Wieruszów,
- lokalny ZST-250c „Północny Szlak Dolicki (długość: 30 km, kolor czerwony), znakował Regionalny Oddział PTTK w Szczecinie,
- międzynarodowy (transgraniczny) R-67 o przebiegu: Beeskow - Sulęcín (długość 60 km na terenie Polski), oznakowany częściowo ze środków ZG PTTK.

W 2011 r. powstały 2 nowe szlaki, o długości 94 km, o których informacje dotarły do Komisji:

- w gminie Chociwel w woj. zachodniopomorskim ZST-251c – *Szlak do źródeł Okry i Krąpieli* (długość: 16 km, kolor czerwony),
- w województwie kujawsko-pomorskim: Toruń – Dobrzyń nad Wisłą (długość 78 km, kolor czarny).

Oba szlaki wykonane za środków gmin i Lokalnych Grup Działania.

W 2012 r. powstało 6 nowych szlaków o łącznej długości 689,9 km:

- ZST-252y Południowy Szlak Dolicki w woj. zachodniopomorskim dł. 38,8 km,
- ZPY-253z Szlak gmin Pyrzyce i Warnice w woj. zachodniopomorskim dł. 94,4 km,
- P-20c, -20c Szlak Dawnego Pogranicza w woj. śląskim dł. 47,9 km,
- SCZ-206n Traktem Dworów Szlacheckich w woj. śląskim dł. 24,0 km,
- P-21y Rowerowa Pętla Południowej Wielkopolski w woj. wielkopolskim

dł. 341,5 km,

- L-11s Czarna Perła w woj. podlaskim dł. 143,3 km.

Sprawami szkolenia znakarzy i znakowania szlaków rowerowych oraz ich ewidencji zajmuje się kol. Krzysztof Mieczkowski oraz podkomisja ds. znakowania szlaków.

Inne działania

Na pierwszym w kadencji zebraniu komisji w Toruniu 10 kwietnia 2010 r. podjęto uchwałę o rozpoczęciu starań o ogłoszenie roku 2012 rokiem turystyki rowerowej w PTTK, podjęta została uchwała powołująca zespół do przygotowania działań w tym zakresie. Komisja przygotowała przyjęty przez Zarząd Główny PTTK harmonogram obchodów Roku Turystyki Rowerowej, oraz projekt uchwały wprowadzającej nową Ogólnopolską Odznakę Kolarską „Wiślanej Trasy Rowerowej”, oraz Jubileuszową Odznakę „60 Lat Turystyki Kolarskiej w PTTK”, którą w roku 2012 zweryfikowało 1043 osoby, a zdobywać ją będzie można jeszcze w 2013 roku. Przy udziale członków komisji przygotowany został przez kol. Jolantę Śledzińską wniosek do Ministerstwa Sportu i Turystyki o dofinansowanie działań w roku 2012 pn. „Rowerem przez Polskę”, który uzyskał wysokie oceny i otrzymał pełną wnioskowaną dotację.

Podczas Centralnego Zlotu Turystów Kolarzy odbyła się konferencja popularnonaukowa „Krajoznawstwo w turystyce kolarskiej”.

W opinii całego środowiska turystów rowerowych „Rok Turystyki Rowerowej 2012” był dużym sukcesem organizacyjnym jak i promocyjnym Towarzystwa.

Corocznie przeprowadzany jest konkurs na najaktywniejszą komisję, klub, sekcję turystyki kolarskiej w PTTK, zwycięzcy współzawodnictwa otrzymują na Ogólnopolskim Zlocie Przewodników Turystyki Kolarskiej dyplomy oraz nagrody. W konkursie za rok 2012 ilość zgłoszeń do konkursu znacznie wzrosła. Komisję konkursową stanowią kol. Roman Kościński – przewodniczący oraz kol. Krzysztof Borkowski i kol. Grzegorz Kukowka. Od początku poprzedniej kadencji prowadzona jest kronika Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK, którą na bieżąco prowadzi ks. Jerzy Grochowski – inicjator jej powstania.

10.3. Komisja Turystyki Jeździeckiej ZG PTTK

Komisja Turystyki Jeździeckiej została wybrana podczas Krajowej Rady Aktywu Jeździeckiego PTTK w Golubiu-Dobrzyniu 6 marca 2010 r. We wrześniu 2010 r. kol. Adam Arbat poinformował przewodniczącego Komisji, że zamierza złożyć rezygnację z pełnienia funkcji członka Komisji, dotychczas jej nie złożył zatem Komisja nie mogła dokooptować nowego członka na jego miejsce. W czasie kadencji Komisja odbyła 7 posiedzeń

plenarnych, przy czym 6 posiedzeń odbyło się na Zamku w Golubiu-Dobrzyniu, jedno posiedzenie odbyło się w ośrodku afiliowanym w Bratuszewie koło Iławy. Frekwencja na poszczególnych zebraniach wynosiła średnio 60 %, przy czym kol. Adam Arbat -nie brał udziału w żadnym posiedzeniu Komisji. Komisja spotykała się również wirtualnie prowadząc dyskusję i dokonując głosowań elektronicznie (za pomocą listów elektronicznych). Komisja przyjęła w sumie 30 uchwał, w tym 5 uchwał zostało przyjętych w trakcie głosowań elektronicznych.

W okresie sprawozdawczym Komisja zajmowała się następującymi sprawami:

1. Program kursów dla przodowników

Uchwałą nr 7/2010 Komisja zatwierdziła program kursu I stopnia w stylu western. Podobnie jak kurs I stopnia w stylu klasycznym, kurs składa się z 60 godzin wykładów i 25 godzin zajęć praktycznych, oraz egzaminów teoretycznych i praktycznych i stażu przodownickiego. Uchwałą nr 8/2010 Komisja zatwierdziła program kursu II stopnia w stylu klasycznym. Kurs ten składa się z dwudniowego rajdu oraz z zajęć teoretycznych, które mogą mieć charakter wykładów lub seminarium.

2. Ośrodki afiliowane

W 2010 Komisja afiliowała ośrodek „Stajnia Brzozowe Wzgórze” w Bratuszewie gmina Kurzętnik, (powiat Nowe Miasto Iławskie, woj. warmińsko-mazurskie), oraz Ośrodek „Stadnina Koni Huculskich” w Antoniewie gmina Kodrąb (powiat Radomsko, woj. łódzkie). W 2012 roku Komisja afiliowała Ośrodek „Stajnia Psotny Kucyk” w miejscowości Joachimów-Mogiły (powiat Skierniewice, woj. łódzkie). Dotychczas Komisja afiliowała dziewięć ośrodków turystyki jeździeckiej: w Wólce Prackiej, w miejscowości Majdan, w Laszkownicy, w miejscowości Nawino, w Boroszewie, w Nieborowie, w Bratuszewie, w Antoniewie i Joachimowie.

3. Kursy dla przodowników

Komisja zorganizowała w tym okresie cztery kursy dla przodowników, w których uczestniczyły w sumie 33 osoby. Dwukrotnie we współpracy z Komisją dwuletnim szkoleniem zbliżonym do szkolenia przodowników objęta została młodzież z Technikum Hodowli Koni w Supraślu (ok. 20 uczniów).

W okresie od 16 do 28 sierpnia 2010 r. w Boroszewie koło Tczewa odbył się kurs dla przodowników I stopnia. Kierownikiem kursu był kol. Wiesław Ołowski, a organizatorem kursu był Oddział Regionalny PTTK w Gdańsku. Zajęcia praktyczne oraz egzaminy praktyczne przeprowadzili Instruktorzy-Wykładowcy Turystyki Jeździeckiej kol. Jakub Ciemnoczołowski i kol. Sła-

womir Niedbalski. W kursie uczestniczyło 9 osób. Wszyscy uczestnicy kursu zdali egzaminy teoretyczne i praktyczne.

W okresie wrzesień 2008 – czerwiec 2010 w Technikum Hodowli Koni w Supraślu w ramach zajęć szkolnych odbywały się zajęcia zbliżone programowo do kursu dla przodowników I stopnia. Inicjatorem takiej formy kursu była kol. Joanna Sokólska. Egzaminy praktyczne i teoretyczne przeprowadzili Instruktorzy-Wykładowcy kol. Sławomir Niedbalski i kol. Andrzej Ruta. W zajęciach szkolnych uczestniczyło 12 osób. Do egzaminów 22 września 2010 przystąpiło 8 uczestników w/w zajęć szkolnych Wszyscy egzaminowani zdali egzaminy praktyczne, natomiast 7 osób zdało egzaminy teoretyczne.

W dniach 22-24 września 2010 w Supraślu koło Białegostoku odbył się kurs dla przodowników II stopnia. Kierownikiem kursu był kol. Sławomir Niedbalski a organizatorem było Gospodarstwo Pomocnicze „Bukowisko” przy Centrum Edukacyjnym w Supraślu. Zajęcia seminaryjne, praktyczne oraz egzaminy przeprowadzili Instruktorzy-Wykładowcy: kol. Sławomir Niedbalski i kol. Andrzej Ruta. W kursie uczestniczyło 5 osób, wszyscy uczestnicy kursu zdali egzaminy.

W okresie od 21 stycznia do 30 kwietnia 2011 r. w Supraślu odbył się kurs dla przodowników I stopnia. Kierownikiem kursu była kol. Hanna Siekierska a organizatorem był Ośrodek Jeździecki „Bukowisko”. Zajęcia praktyczne oraz egzaminy przeprowadzili kol. kol. Jakub Ciemnoczołowski, Andrzej Ruta, Sławomir Niedbalski i Agnieszka Szafran. W kursie uczestniczyło 8 osób, wszyscy uczestnicy kursu zdali egzaminy praktyczne, jedna osoba nie zdała jednego egzaminu teoretycznego. Przy okazji egzaminów końcowych dla uczestników kursu dwie osoby z kursów w 2007 i w 2008 roku zdały egzaminy poprawkowe.

W okresie od 29 października 2011 do 10 marca 2012 w Wólce Prackiej odbył się kurs dla przodowników I stopnia. Kierownikiem kursu był kol. Andrzej Ruta, a organizatorem był Oddział PTTK w Piasecznie. W kursie tym uczestniczyło 11 osób. Zajęcia praktyczne prowadzili kol., kol. Jakub Ciemnoczołowski, Andrzej Ruta i Agata Bączkowska. Wszyscy uczestnicy kursu zdali egzamin teoretyczny z hipologii. Pięć osób nie przygotowało do dnia egzaminu pracy pisemnej z zakresu krajoznawstwa, więc osoby te nie zaliczyły w pierwszym terminie egzaminu z krajoznawstwa. Egzaminy praktyczne w pierwszym terminie zaliczyło 9 kursantów, a dwie osoby zaliczyły jeden z egzaminów praktycznych w terminie poprawkowym.

W roku szkolnym 2011/2012 oraz 2012/2013 prowadzone były zajęcia teoretyczne i praktyczne z turystyki jeździeckiej dla uczniów Technikum Hodowli Koni w Supraślu. Egzamin przodowniczy dla uczestniczących w zajęciach uczniach planowany jest w roku 2013.

Nowi przodownicy

Spośród 10 absolwentów kursu w Boroszewie/Gdańsku w 2010 roku dotychczas 7 osób uzyskało uprawnienia przodownika.

Spośród 8 absolwentów kursu w Supraślu w 2011 roku dotychczas 5 osób uzyskało uprawnienia przodownika.

Spośród 11 absolwentów kursu w Wólce Prackiej/Piasecznie w 2011/2012 roku dotychczas 4 osoby uzyskały uprawnienia przodownika.

Ośrodki stażowe

W poprzedniej kadencji Komisja zatwierdziła trzy Ośrodki Stażowe: w Golubiu-Dobrzyniu, w Wólce Prackiej oraz w miejscowości Majdan.

W 2010 roku Komisja zatwierdziła dwa ośrodki stażowe: w Laskownicy (powiat Kcynia woj. kujawsko-pomorskie) oraz w Supraślu (powiat Białystok, woj. podlaskie). W 2011 roku Komisja zatwierdziła ośrodek stażowy w Antonowie (powiat Radomsko woj. łódzkie). Dotychczas Komisja uznała zatem sześć ośrodków stażowych położonych w pięciu województwach.

Powołanie nowych instruktorów-wykładowców

Uchwałą nr 5/2011 Komisja zwróciła się do Zarządu Głównego PTTK z prośbą o nadanie stopnia Instruktor-Wykładowcy Turystyki Jeździeckiej PTTK dla pięciu osób. Zarząd Główny PTTK uchwałą z 22 października 2011 r. nadał koleżankom Agacie Bączkowskiej z Piaseczna, Joannie Sokólskiej, Hannie Siekierskiej i Agnieszce Szafran z Supraśla oraz koledze Wiesławowi Ołowskiemu z Rynkówki stopień Instruktor-Wykładowcy Turystyki Jeździeckiej PTTK. Zatem obecnie 15 przodowników posiada stopień Instruktor-Wykładowcy Turystyki Jeździeckiej PTTK.

Sejmiki

W obecnej kadencji Komisja trzykrotnie zorganizowała Sejmiki przodowników turystyki jeździeckiej na Zamku w Golubiu-Dobrzyniu. Sejmiki miały charakter warsztatów szkoleniowo-integracyjnych.

Pierwszy sejmik odbył się 13 listopada 2010 r. W trakcie sejmiku między innymi odbyły się dwa pokazy (o przygotowywaniu koni do turystyki, oraz o udzielaniu pierwszej pomocy) oraz zostały wygłoszone trzy prelekcje.

Drugi sejmik odbył się 3 grudnia 2011 r. W trakcie sejmiku między innymi odbyły się dwa pokazy („Ćwiczenia gimnastyczne na koniu” oraz „Naturalne metody pracy z koniem z ziemi i pod siodłem”) oraz zostały wygłoszone dwie prelekcje, w tym prelekcja przewodniczącego Komisji na temat działalności KGTJ. Ponadto uczestnicy mieli możliwość poznania się i poinformowania uczestników sejmiku o organizowanych w swoich ośrodkach imprezach turystycznych i rekreacyjnych.

Trzeci sejmik przeprowadzono 9 marca 2013 roku. Komisja postanowiła zaprosić do wygłoszenia na sejmiku prelekcji i przygotowania pokazu – mistrza kowalskiego Józefa Antczaka oraz prekursora naturalnego jeździectwa Andrzeja Makacewicza.

Stałymi elementami wszystkich sejmików są sprawozdania Komisji z działalności w mijającym roku, oraz część dyskusyjno – integracyjna pozwalająca na wymianę doświadczeń pomiędzy przodownikami.

Propozycja wprowadzenia zmian w kodeksie drogowym

Przewodniczący Komisji kontynuował działania mające na celu doprowadzenie do korzystnych dla jeźdźców zmian w kodeksie drogowym. Po przeprowadzeniu konsultacji z członkami Komisji w 2011 r. napisał do czerwcowego numeru miesięcznika „Koń Polski” artykuł pod tytułem „Rajdowcy na drodze”. Po konsultacjach z Komisją Górskiej Turystyki Jeździeckiej dnia 29 listopada 2011 r. wystosowano list do pani poseł Iwony Guzowskiej zawierający omówienie dziesięciu najbardziej niekorzystnych dla jeźdźców przepisów kodeksu drogowego z prośbą o podjęcie kroków, które doprowadzą do zmiany tych przepisów. List o podobnej treści Przewodniczący wysłał do pana posła Janusza Piechocińskiego – wiceprzewodniczącego Sejmowej Komisji Infrastruktury. Efektem listu wysłanego do pani poseł Iwony Guzowskiej była interpelacja poselska. Odpowiedzi na tę interpelację udzieliło Ministerstwo Transportu. Odpowiedź na interpelację utwierdza nas w przekonaniu, że Ministerstwo nie wystąpi z inicjatywą dokonania opisanych w liście do pani Poseł zmian w kodeksie drogowym. Pan poseł Janusz Piechociński udzielił odpowiedzi, iż kwestię takich zmian powinna zaopiniować Komisja Infrastruktury, ale wniosek o nowelizację przepisów musi trafić do Komisji w imieniu innego podmiotu.

Porozumienie z Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie

Komisja zaakceptowała, aby absolwenci i studenci ostatniego roku kierunku „Hipologia i Jeździectwo” Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie mogli zdawać eksternistycznie egzamin dla Przodowników Turystyki Jeździeckiej PTTK I stopnia. Uchwałą nr 1/2012 Komisja zaproponowała warunki dopuszczenia studentów/absolwentów do takiego egzaminu. Zarząd Główny PTTK przekazał stosowny list intencyjny Uniwersytetowi.

Współpraca z założycielem portalu o turystyce jeździeckiej

Przewodniczący Komisji zaprosił na posiedzenie Komisji w 2012 roku założyciela portalu „WakacjeKonno.pl”. Celem jaki postawił sobie twórca tego portalu jest ułatwienie potencjalnym uczestnikom turystycznych rajdów konnych dotarcie do organizatorów takich rajdów. Portal planuje rozpoczęcie działalności wiosną 2013 roku.

W okresie sprawozdawczym przewodniczący Komisji kilkakrotnie uczestniczył w posiedzeniach Zarządu Głównego PTTK z udziałem przewodniczących Komisji ZG. Spotkania te były poświęcone m.in. szlakom turystycznym, ubezpieczeniom NNW i OC oraz projektom zmian w Statucie PTTK.

10.4. Komisja Imprez na Orientację ZG PTTK

Komisja Imprez na Orientację Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wybrana podczas Krajowej Narady Aktywu Imprez na Orientację PTTK w dniu 5 grudnia 2009 r. w Pucku działa w 9-osobowym składzie.

Członkowie KInO współpracowali z komisjami regionalnymi i podejmowali działania aktywizujące poszczególne środowiska.

W trakcie kadencji Komisja odbyła 13 zebrań plenarnych i roboczych przedstawionych w tabeli.

<i>Lp.</i>	<i>Data</i>	<i>Miejsce</i>	<i>Frekwencja</i>	<i>Dodatkowe informacje</i>
1.	26.01.2010	Warszawa	8/9	
2.	5.06.2010	Oborniki Śląskie	7/9	
3.	26.09.2010	Czersk	5/9	robocze
4.	10-11.12.2010	Wrocław	8/9	Zlot PlnO
5.	29-30.01.2011	Warszawa	7/9	
6.	25.06.2011	Wiktorowo	8/9	
7.	22.10.2011	Wiązowna	9/9	
8.	10.12.2011	Pasterka	7/9	Zlot PlnO
9.	4.02.2012	Warszawa	6/9	
10.	8.06.2012	Kostkowice	7/9	
11.	27.10.2012	Warszawa - Wesola	8/9	
12.	8.12.2012	Lublin	9/9	Zlot PlnO
13.	19.01.2013	Warszawa	7/9	

Podczas zebrań plenarnych zajmowano się tematami: finansów Komisji, w tym bieżącego monitorowania wykorzystania przyznanego budżetu, dofinansowywaniem organizowanych pod patronatem i przy współpracy KInO imprez pucharowych i mistrzowskich, przyznaniem rangi i zatwierdzeniem kalendarza imprez ogólnopolskich, Pucharu Polski i Mistrzostw Polski i poruszano sprawy regulaminów turystycznych. Znaczną część posiedzeń Komisji zajmowały sprawy dot. regulaminów turystycznych imprez na orientację, w szczególności w związku z planowanym V wydaniem publikacji Regulaminów oraz przedstawienie stanu realizacji uchwał i wniosków z KNAInO

w Pucku, jak i podejmowanych działań w celu ich wykonania. Na poszczególnych posiedzeniach raportowany był stan prac nad stroną internetową ino.pttk.pl i jej nieustaną rozbudową i aktualizacją, szczególnie o materiały archiwalne związane np. z wynikami imprez, klasyfikacji i konkursów oraz współpracą z klubami i kołami InO. Dodatkowo pojawiał się temat czasopiśma Komisji „Tramwaj” i zakresem jego tematyki oraz dystrybucji do środowisk i współpracą z innymi wydawnictwami.

W 2010 r. w związku z rocznicą 50-lecia uchwalono regulamin odznaki okolicznościowej 50-lecia KInO, przyjęto wydanie medalu i ogłoszono 2 konkursy 50-lecia Komisji InO: „Pierwsza – Najstarsza” impreza InO w regionie lub środowisku oraz drugiego dotyczącego budowy tras oraz „Kiedyś i Teraz” - obrazującego zmiany w wyglądzie map i materiałów imprezowych. Z okazji 50-lecia KInO zorganizowano wystawę, która była prezentowana przez ponad 2 tygodnie w okresie 16.10-2.11.2010 r. w siedzibie Zarządu Głównego PTTK. Na zlecenie KInO ZG PTTK wystawę przygotowała Mazowiecka KInO (Dariusz Walczyna, Łukasz Skłodowski z Koła PTTK nr 1 przy PW. Wykorzystane zostały materiały dostarczone przez znanych orientalistów z Polski: Waldemara Fijora (Toruń), Jacka Gduli (Wrocław), Andrzeja Krochmala (Warszawa), Zbigniewa Sochy (Gliwice), Romana Trochy (Dzierżonów) oraz Dariusza Walczyny (Radzyń Podlaski/Warszawa). Zaprezentowano bardzo różnorodne materiały statutowe i organizacyjne, wydawnictwa, pamiątki z okresu 50 lat organizowania turystycznych imprez na orientację w Polsce. Łącznie wystawę zwiedziło podczas dnia otwartego (23.10.) ponad 200 osób. Wydany został okolicznościowy numer pisma uczestników i sympatyków InO „TRAMWAJ” z licznymi rocznicowymi artykułami i materiałami. Podczas uroczystego Zlotu Przodowników InO we Wrocławiu odbyły się uroczystości, które zgromadziły kilkadziesiąt osób z całej Polski: członków kolejnych kadencji KInO, najstarszych Przodowników oraz działaczy lokalnych środowisk InO. Medal „50 LAT KOMISJI IMPREZ NA ORIENTACJĘ ZG PTTK” 1960 – 2010 uchwaliła Komisja i przyznała ogólnie ponad 200-tu osobom – działaczom InO, spośród których kilkadziesiąt osobom zostały wręczone uroczystości podczas Zlotu.

W latach 2011-2012 Komisja w dalszym ciągu uroczystości honorowała zasłużonych działaczy InO medalami z okazji 50-lecia KInO ZG PTTK, które było obchodzone w 2010 r. Takie uroczystości odbyły się 29 stycznia 2011 w Warszawie i 25 czerwca 2011 w Wiktorowie oraz roku następnym w środowisku pomorskim oraz podczas Zlotu PInO (8 grudnia 2012) w Lublinie.

Szkolenia. Centralny Kurs Przodowników Imprez na Orientację

Każdego roku w listopadzie organizowany jest specjalistyczny kurs Przodowników Imprez na Orientację.

W roku 2010 taki kurs odbył się w Mogilnie (woj. Kujawsko-Pomorskie) w dniach 13 -15 listopada. Baza kursu zlokalizowana została w miejscowym gimnazjum przy organizacyjnej współpracy z SKKT. W kursie uczestniczyło 11 osób. Bezpośrednio na kursie uprawnienia otrzymały 4 osoby.

W roku 2011 kurs przodowników odbył się w Siedlcu k. Janowa w dniach 25 -27 listopada. Baza kursu zlokalizowana została w Schronisku Młodzieżowym w Siedlcu. W kursie uczestniczyło 17 osób. Bezpośrednio na kursie uprawnienia otrzymało 9 osób.

W roku 2012 Centralny Kurs PInO odbył się w Warszawie Radości. Baza kursu w tym roku zlokalizowana była w, położonym w środku lasu, Ośrodku Szkoleniowym Wyższego Seminarium Baptistycznego. W kursie uczestniczyło 16 osób. Bezpośrednio z kursu z uprawnieniami wyjechało 5 osób, niektórzy Młodzieżowi Przodownicy muszą poczekać do skończenia regulaminowych 16 lat, a pozostali muszą jednak uzupełnić swoją wiedzę i umiejętności.

Egzaminy uzupełniające można składać przez cały rok u dowolnej z osób Ogólnopolskiego Zespołu Egzaminacyjnego w składzie: Waldemar Fijor (Toruń), Sławomir Frynas (Lublin), Edward Fudro (Police), Jakub Kaczyński (Gdańsk), Krzysztof Ligienza (Wrocław), Andrzej Krochmal (Warszawa), Zbigniew Tarnowski (Częstochowa), Roman Trocha (Dzierżonów), Andrzej Wysocki (Gliwice), Dariusz Zajac (Radom), Mirek Marek (Nowa Dęba), Zbigniew Socha (Gliwice).

Szkolenia Organizatorów Imprez na Orientację

Szkolenia Organizatorów InO organizowane są przez Oddziały PTTK lub za zgodą KInO ZG przez inne jednostki organizacyjne PTTK.

W roku 2010 odbyły się 2 takie szkolenia dofinansowane ze środków Komisji InO. Szkolenia takie zostały zorganizowane w: Warszawie (31) i Grudziądzu (15). Łącznie uczestniczyło w tych szkoleniach – 46 osób. W roku 2011 odbyły się 3 szkolenia organizatorów w Warszawie, Radzynie Podlaskim i Częstochowie uczestniczyło w nich łącznie 55 osób, w 2012 r. przeprowadzono 8 szkoleń w trakcie których uprawnienia uzyskało łącznie 75 osób: w Czersku (7), Jeleniej Górze (7), Lwówku Śląskim (12), Środzie Wlkp. (8), Radzynie Podl. (7), Warszawie (4), Toruniu (15), Nowej Sarzynie (15).

W roku 2012 Komisja InO na wniosek organizatora szkolenia przekazywała nieodpłatnie legitymacje oraz Odznaki Organizatorów InO.

Szkolenia Animatorów Imprez na Orientację

W roku 2010 przeprowadzono kolejne szkolenia Animatorów Turystycznych Imprez na Orientację. Zostały zorganizowane łącznie ze szkoleniami Organizatorów InO, m.in. w Grudziądzu (25), Koszalinie (88) i Warszawie (11). Razem w samym tylko roku 2010 uprawnienia Animatora InO uzyskały 124 osoby, a wg stanu na koniec 2010 roku certyfikaty Animatora InO posia-

dało 188 osób. W roku 2011 szkolenia Animatorów Turystycznych Imprez na Orientację zorganizowane w Radzynie Podlaskim i Warszawie. Uprawnienia Animatorów uzyskało 12 osób, a w 2012: 6 szkoleń podczas których uprawnienia uzyskały 52 osoby: we Wleniu (11), w Lwówku Śląskim (2), Lublinie (10), Warszawie (21), Łodzi (4), Toruniu (4).

Kadra

Marsze na orientację są trudną dyscypliną turystyki kwalifikowanej. Wymaga ona sporych umiejętności oraz sprzętu. Jednakże podstawą jej rozwoju jest dobrze wykształcona kadra. Składają się na nią: Przodownicy Imprez na Orientację, Młodzieżowi Przodownicy Imprez na Orientację oraz Organizatorzy Imprez na Orientację. Kadra przodownicza systematycznie powiększa się o nowych przodowników. Niestety wielu młodych ludzi po skończeniu szkoły ponadgimnazjalnej zaprzestaje jakiegokolwiek działalności. Spowodowane jest to zazwyczaj studiami. Chociaż ostatnio trzeba odnotować spore zainteresowanie u studentów. Przodownikami zostają najczęściej młodzi ludzie, posiadający niekiedy mały staż w organizacji i startach w imprezach na orientację. Rzadko pojawiają się jednak osoby starsze. Obecnie osoby organizujące imprezy muszą obowiązkowo posiadać uprawnienia, stąd też chęć do ich posiadania. W trakcie kadencji prowadzony spis „Kadra Przodowników Imprez na Orientację” zmieniał się od 662 wpisów wg stanu na 28.01.2010 r., 678 wpisów w 2011 r. (stan na 11.02.2012 r.) do obecnego stanu: 686 wpisów (stan na 7.11.2012r.). Uprawnienia ważne do końca 2013 roku posiadają 203 osoby, w tym 41 Honorowych PInO. Wielu doświadczonych Przodowników niestety nie odnowiło swoich uprawnień. Niektórzy przodownicy nie uaktualnili swoich danych osobowych. Dotyczy to również Honorowych Przodowników Imprez na Orientację, którzy mimo, iż nie składają Ankiety – Sprawozdań, powinni na tym dokumencie podać swoje aktualne dane osobowe. Jest to pewnego rodzaju łączność pomiędzy nimi i Komisją. Wśród kadry przodowniczej kobiety stanowią zaledwie kilkanaście procent. W trakcie kadencji uprawnienia przodownicze uzyskało łącznie 37 osób.

Przodownicy pod koniec 2012 r. reprezentują 58 oddziałów PTTK z 14 województw. Optymistyczny jest fakt, iż ponad 80 % kadry przodowników imprez na orientację to ludzie młodzi do 30 roku życia. Są oni aktywni w swoich środowiskach, najczęściej to dobrzy organizatorzy i w nich cała nadzieja tej jakże trudnej dyscypliny turystyki kwalifikowanej.

W grudniu 2010 roku podczas Złotu Przodowników InO i uroczystych obchodów 50-lecia Komisji InO ZG PTTK dla wyróżniających się działaczy zostały wręczone uroczyste odznaczenia przyznane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz odznaczenia, dyplomy i okolicznościowe listy Zarządu Głównego PTTK.

Regulaminy

W 2010 roku Komisja pracowała nad zmianami, które zostały zgłoszone podczas Krajowej Narady Aktywu InO oraz przez działaczy w ciągu roku. W związku z tym postanowiono odłożyć wydanie Regulaminów Turystycznych InO na czas po opracowaniu, uchwaleniu i wdrożeniu zmian. W 2011 roku Komisja pracowała nad dalszymi zmianami regulaminowymi, które zostały zgłoszone przez działaczy w toku wielu dyskusji. Najważniejsze zmiany wprowadzone do regulaminów: zmiana definicji punktu kontrolnego, wprowadzenie do przepisów wcześniejszych interpretacji Komisji (np. PK na LOP), wprowadzenie zapisu, że odstępstwa od zasad nie są możliwe bez uzgodnienia z KInO ZG PTTK, określenie liczby etapów na PP i MP, wprowadzenie kategorii TW oraz definicji imprez ekstremalnych (1 pkt. do OInO) i wprowadzenie zapisu o zwolnieniu Honorowych PInO z obowiązku sprawozdania. W 2012 roku Komisja pracowała nad dalszymi zmianami regulaminowymi, które zostały zgłoszone przez działaczy w ciągu roku. Serię zmian w regulaminach, związanych z dokonanymi wcześniej, zgłosił kol. Krzysztof Kula, który badał spójność zapisów regulaminowych pod kątem wzajemnych powiązań. Zaproponował również kolejne zmiany, nad którymi Komisja nadal pracowała.

W ramach dostępnych środków wydano kolejną – piątą – edycję „Turystyczne imprezy na orientację. Regulaminy”, które uwzględnia powyższe zmiany. Wydanie sygnowane przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zarząd Główny Komisja Imprez na Orientację. Duży wkład pracy wniósł kol. Tomasz Gronau – autor projektu okładki, składu i przygotowania do druku. Autorami zdjęć w opracowaniu są: kol. kol. Jacek Gdula, Tomasz Gronau, Mirosław Marek, Bartosz Niezgódka, Krzysztof Stańczyk, Barbara Szmyt, Jan Zasepa i „Lilijka 160”.

Imprezy

Mistrzostwa Polski i Puchar Polski

Komisja InO ZG PTTK corocznie typuje i zatwierdza kalendarz imprez ogólnopolskich. Spośród tych imprez w drodze głosowania (zatwierdzenia) wybierane są imprezy rangi Mistrzostw Polski oraz 8 imprez rangi Pucharu Polski. W 2010 roku w kalendarzu znalazło się 31 imprez rangi Mistrzostw i Pucharu Polski oraz ogólnopolskich, w 2011: 28 imprez, i w 2012 również 28 imprez. Przez całą kadencję funkcję Sędziego Głównego Pucharu Polski pełnił kol. Roman Trocha. W Pucharze Polski 2012 w imprezach na orientację sklasyfikowano 131 osób w kat. TS oraz 65 uczestników w kat. TJ.

Konkurs Organizatora Najlepszej Imprezy Ogólnopolskiej

W ciągu całego roku imprezy podlegają szczegółowej ocenie prowadzonej grono sędziów uczestników imprez. Ocenie podlegają program, oprawa

imprezy i wartości krajoznawcze imprezy a także, walory techniczne tras i sędziowanie.

W roku 2010 najwyżej ocenionymi imprezami były:

- „V Tropy Żubra” organizowane przez Klub Turystyczny PLESSINO z Pszczyny w dniach 10-12.09.2010 r.,
- III Mistrzostwa Polic „CHEMIK 2010” organizowane przez Polickie Centrum Turystyki w dniach 9 – 11.14.2011 w Trzebieży,
- XIX Mistrzostwa Polski w Indywidualnych Marszach na Orientację MATNIA 2010, których organizatorem był Klub Imprez na Orientację ORIENTOP przy Wojskowym Oddziale PTTK we Wrocławiu, mistrzostwa odbyły się w dniach 3-6.06.2010 w Obornikach Śląskich.

W roku 2011 najwyżej ocenionymi imprezami były:

- XXXIV Drużynowe Mistrzostwa Polski w Turystycznych Imprezach na Orientację – organizowane przez Klub Turystyczny „PLESSINO” z Pszczyny w dniach 7 – 9 września 2011 r. w ok. Pszczyny,
- XXXIV Ogólnopolski Rajd na Orientację „PODKUREK” – organizowany przez Harcerski Klub Turystyczny „TREP” działający przy Oddziale PTTK Warszawa Praga Płd. w dniach 21– 23.10.2011 w Wiązownie k. Warszawy,
- XX Mistrzostwa Polski w Nocnych Marszach na Orientację, których organizatorem był Oddział PTTK w Kwidzynie, mistrzostwa odbyły się w dniach 11-13.11.2011 r. w ok. Kwidzyna.

Konkurs Budowniczego Najlepszego Etapu Imprezy Ogólnopolskiej

Każdy etap imprezy ogólnopolskiej jest oceniany pod kątem pomysłowości i innowacyjności trasy, jednoznaczności zadań, lokalizacji punktów kontrolnych, doboru limitów czasu, bezpieczeństwa uczestników oraz szeregu innych względów technicznych.

W roku 2010 najwyżej sklasyfikowanymi etapami były:

- „Red Point” – przygotowany przez Artura Skoczyńskiego z Pszczyny,
- „Ziomopoziomio 2” – przygotowany przez Huberta Świerczyńskiego ze Szczecina,
- „Kaledoskop” – przygotowany przez Marcina Hoffmanna ze Szczecina,
- „Prosty jak budowa cepa...” - przygotowany przez Piotra Janowskiego z Warszawy,
- „Falszywki” - przygotowany przez Adama Skoczyńskiego z Pszczyny.
- „Kubolot” - przygotowany przez Adama Skoczyńskiego z Pszczyny.

W roku 2011 najwyżej ocenione były etapy:

- „Mordo Ty Moja...” – przygotowany przez Jacka Gdulę z Wrocławia,
- „Nocka zadecyduje...” – przygotowany przez Marka Packa z Gdańska,
- „Perć Podkurka” - przygotowany przez Piotra Janowskiego z Warszawy,
- „Kubek” - przygotowany przez Jacka Gdulę z Wrocławia,

- „Ciemną nocą...” - przygotowany przez Jarosława Kabułę z Gdańsk,
- „Czarny Krzyż” - przygotowany przez Jana Zasępę z Bystrzycy Kłodzkiej.

Zloty PInO

Komisja Imprez na Orientację ZG PTTK organizuje również pod swoim patronatem Zloty Przodowników InO, które gromadzą kadrę InO oraz umożliwiają wymianę poglądów i poruszenie aktualnych problemów, zgłaszaniem nowych wniosków do KInO. Podczas Zlotów PInO odbywają się również otwarte spotkania Komisji ZG PTTK, na których poruszone są aktualne sprawy związane m.in. z dofinansowywaniem imprez, przeprowadzaniem szkoleń, omawiane są sprawy przodownicze i referatów weryfikacyjnych oraz stan realizacji wniosków z Krajowej Narady.

W roku 2010 odbył się XIII Zlot PInO wraz z obchodami 50-lecia Komisji Ino ZG PTTK we Wrocławiu w dniach 10-12 grudnia. W dn. 10.12. odbyło się zebranie Komisji InO ZG PTTK poświęcone bieżącym sprawom oraz przygotowaniu do uroczystości, które miały miejsce następnego dnia.

W roku 2011 odbył się XIV Zlot PInO w schronisku w Pasterce (Góry Stołowe) w dniach 9-11 grudnia. W dn. 10.12.2011 otwarte zebranie Komisji poświęcone sprawom bieżącym oraz planowanym zmianom i kierunkom rozwoju InO w najbliższych latach. W roku 2012 odbył się XV Zlot PInO w Lublinie w dniach 7-9 grudnia. W dn. 8.12.2012 odbyło się zebranie Komisji InO ZG PTTK poświęcone sprawom bieżącym oraz, w części otwartej, planowanym zmianom i kierunkom rozwoju InO w najbliższych latach, podczas której główny nurt dyskusji dot. możliwości zmian i wprowadzenia podziału na kategorie pod względem zaawansowania, a nie wiekowe. Zwrócono również uwagę na kulturę zachowania się uczestników imprez turystycznych w sytuacjach krytycznych (spornych) oraz zapobieganiu pojawiającym się problemom ze spożywaniem alkoholu.

Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy

We współpracy z Komisją InO ZG PTTK odbywają się finały centralne Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Członkowie Komisji InO uczestniczą również przy organizacji finałów wojewódzkich eliminacji OMTTK.

XXXVIII Finał Centralny OMTTK PTTK i szkolenie Młodzieżowych Liderów Turystyki w 2010 roku odbył się w Bocheńcu w dniach 10 – 13.06.2011 r., a impreza na orientację została przygotowana i przeprowadzona przez kol. Waldemara Fijora i kol. Zbigniewa Tarnowskiego. Przeprowadzone zostało również Szkolenie Liderów Turystyki z zakresu InO oraz zajęcia terenowe na mapie OMTTK. W finale uczestniczyły 153 osoby (trzy kategorie wiekowe, każda reprezentowana przez 3-osobowe zespoły, będących zwycięzcami eliminacji wojewódzkich).

Komisja InO ZG PTTK w ramach współpracy z Radą Programową ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK przygotowywała imprezę na orientację w podczas finału centralnego XXXIX Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, który odbywał się w dniach 9-12 czerwca w woj. pomorskim. Etapy InO zostały przygotowane i przeprowadzone przez kol. Jarosława Kabułę i kol. Mariusza Albeckiego. W finale uczestniczyły łącznie 192 osoby.

Podczas finału centralnego XL Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, który odbywał się w dniach 31 maja – 3 czerwca w Świeradowie Zdroju, etapy InO zostały przygotowane i przeprowadzone przez przedstawicieli dolnośląskiego środowiska InO kol. Adama Pawłowicza i kol. Adama Palbowa. W finale uczestniczyły łącznie 178 osoby.

Kongres Krajoznawstwa Polskiego – Olsztyn 2010

Członkowie KInO ZG PTTK przygotowali i przeprowadzili ogólnodostępną turystyczno-krajoznawczą imprezę na orientację podczas VI Kongresu Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie, który odbywał się w dniach 10-11 września 2010 r. Impreza pod nazwą Krajoznawczy Spacer z Mapą „Pocztówka ze Starego Olsztyna“ była dostosowana dla uczestników w każdym wieku i niezależnie od stopnia znajomości zasad posługiwania się mapą i kompsem. Trasa zgromadziła licznych uczestników Kongresu oraz mieszkańców Olsztyna.

Jubileusz Stulecia Harcerstwa

Komisja InO w ramach współpracy ze Związkiem Harcerstwa Rzeczpospolitej przygotowała i przeprowadziła imprezę na orientację podczas obchodów Jubileuszu Stulecia Harcerstwa. Impreza odbyła się 26 sierpnia 2011 r. w Krakowie Zakrzówku pod nazwą „DezOrientacja 2011“. Budowniczym tras dla harcerzy ze szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych oraz innych środowisk i sędzią głównym imprezy był kol. Dariusz Walczyna. W imprezie wzięło udział ok. 650 harcerek i harcerzy na 4 trasach: TD, TM, TJ i TP. Każdy uczestnik po zakończeniu etapu otrzymał książeczkę InO, która na miejscu została uzupełniona danymi o imprezie wraz z potwierdzeniem. Książeczki InO zostały specjalnie wydane na tę imprezę przy pomocy kol. T. Gronaua (przygotowanie i skład wydania) ze zdjęciem harcerskim na okładce.

Media. Tramwaj

Oficjalnym pismem Komisji Imprez na Orientację ZG PTTK jest czasopiśmo „Tramwaj”. Ukazuje się w nakładzie 150 egzemplarzy oraz jest w wersji elektronicznej (.pdf) dostępny na stronach Komisji InO <http://ino.pttk.pl>.

W roku 2010 wydano 3 numery „Tramwaju” – numery: 62, 63 i 64 – ostatnie okolicznościowe wydanie podczas XIII Zlotu PInO we Wrocławiu (gru-

dzień 2010).

W roku 2011 wydano jeden numer „Tramwaju” – numer: 65 (kwiecień 2011). W tym wydaniu ukazały się artykuły poświęcone m.in. obchodom 50-lecia KInO ZG we Wrocławiu, opublikowane zostały wyniki klasyfikacji Pucharu Polski w kat. TS i TJ za rok 2010 oraz podsumowanie konkursów Komisji na najlepszy etap i najlepszą imprezę 2010. Ponadto opisano zmiany regulaminowe, wspomnienia z imprezy ekstremalnej i Złotowi Przodowników.

W roku 2012 nie wydano żadnego numeru „Tramwaju”.

Internet

Pod patronatem KInO działają również strony internetowe, w tym oficjalna strona KInO: <http://ino.pttk.pl>, aktualizowana na bieżąco z informacjami o imprezach, regulaminach i protokołach z imprez oraz przepisach InO. Strona internetowa Komisji, stanowi aktualne i coraz bardziej kompletne źródło informacji o pracach KInO ZG PTTK, przepisach, regulaminach InO, rankingach, historii oraz imprezach rangi Pucharu Polski i Mistrzostw Polski. Prowadzenie strony zostało powierzone kol. Hubertowi Świerczyńskiemu, który dostosował ją do standardów oraz prowadzi nieustanne prace związane z pozyskaniem i zamieszczeniem na serwerach pełnej dokumentacji InO. Działy zostały ułożone tematycznie. Następuje praktycznie bieżąca aktualizacja danych.

Forum

Komisja dysponuje również forum internetowym, które znajduje się pod adresem: www.komisjaino.fora.pl. Forum służy wymianie opinii w różnych tematach, które można przedstawiać w założonych kilku działach, m.in. regulaminy, odznaki, imprezy, kadra i inne.

Główny Referat Weryfikacyjny

Główny Referat Weryfikacyjny nr 001 od początku swojej działalności zweryfikował łącznie ponad 1220 odznak. Referat zajmuje się głównie weryfikacją odznakami w stopniu dużym oraz za wytrwałość i dla najwytrwalszych.

W 2010 r. został powołany środowiskowy referat weryfikacyjny przy KInO OM w Warszawie: RW nr 104 (powołany 17 listopada 2010 r.). Na Złocie PInO we Wrocławiu, zgodnie z tradycją uroczystego wręczenia odznak w stopniach najwyższych nadano odznakę „Dla najwytrwalszych III stopnia”, którą otrzymali: kol. Roman Trocha i kol. Andrzej Kędziorek oraz odznakę „Za wytrwałość I stopnia”, którą otrzymał kol. Hubert Świerczyński. W roku 2010 GRW zweryfikował łącznie 27 odznak InO.

W 2011 r. GRW zweryfikował 24 odznaki w poszczególnych stopniach: duża brązowa – 7; duża srebrna – 3; duża złota – 2; „Za wytrwałość”: I – 0, II – 3, III – 0; „Dla Najwytrwalszych”: I – 1, II – 0, III – 0. Poza tym zweryfikowano 1 popularną, 1 małą brązową, 1 małą złotą i 5 odznak okolicznościowych. Do

przewodniczącego GRW wpłynęło 11 sprawozdań referatów weryfikacyjnych za rok 2011: 100 - Mazowiecki, 103 – Praga Południe, 500 – Zachodniopomorski, 531 - Toruń, 532 - Grudziądz, 170 - Częstochowa, 194 - Gdynia, (brak numeru) – Tarnów, 236 – Śląsk, 211 – „Łapiguz” Siedlęcín, 001- GRW i 212 Lwówek Śląski. Na Zlocie PInO w Pasterce w 2011 r. wręczono odznakę „Dla najwytrwalszych I stopnia”, którą otrzymał kol. Edward Fudro z Polic.

GRW w 2012 r. zweryfikował 27 odznak w poszczególnych stopniach: duża brązowa – 7; duża srebrna – 6; duża złota – 2; „Za wytrwałość”: I – 1, II - 1, III - 3; „Dla Najwytrwalszych”: I - 1, II - 0, III - 0. Poza tym zweryfikowano 3 odznaki w stopniu popularnym i 1 małą brązową oraz 2 odznaki okolicznościowe „50 lat KInO ZG”. Do przewodniczącego GRW wpłynęło 10 sprawozdań referatów weryfikacyjnych za rok 2012 oraz jeden wniosek z Nowej Sarzyny dot. powołania referatu weryfikacyjnego. Podczas Złotu Przodowników InO w Lublinie wręczono odznakę „Dla najwytrwalszych I stopnia”, którą otrzymał kol. Kazimierz Makiela z Warszawy.

Liczba odznak zweryfikowanych przez GRW latach 2009-2012

<i>Odnaka</i>	<i>2009</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Okolicznościowa		5	2
popularna		1	3
mała brązowa	3	1	1
mała srebrna	2		
mała złota	1	1	
duża brązowa	2	7	7
duża srebrna	4	3	6
duża złota	2	2	2
za wytrwałość:			
I stopnia			1
II stopnia		3	1
III stopnia			3
dla najwytrwalszych I stopnia	1	1	1
dla najwytrwalszych II stopnia			
dla najwytrwalszych III stopnia			
Razem	15	24	27

Główny Referat Weryfikacyjny był obecny na wszystkich imprezach z cyklu Mistrzostw Polski i Pucharu Polski w MnO.

Historia

W zakresie historii imprez na orientację w roku 2011 ukazała się publikacja w nowym wydaniu „Turystycznych Imprez na Orientację. Regulaminy“. W obszernej formie ukazano problematykę poruszania się z mapą i kompasem po terenie w czasach nowożytnych, poczynając od pierwszych wydawnictw kartograficznych w XIX wieku.

Na stronach Komisji w dziale Historia znajduje się również dokumentacja fotograficzna wystawy poświęconej historii imprez na orientację w Polsce i Europie.

Realizacja wniosków z KNAInO

Komisja InO realizowała w trakcie kadencji przede wszystkim uchwały i wnioski zgłoszone podczas Krajowej Narady Aktywu InO, która odbyła się w Pucku 5 grudnia 2009 roku. Do końca roku 2012 Komisja Imprez na Orientację ZG PTTK zrealizowała 15 spośród 19 zgłoszonych uchwał i wniosków poprzez podjęte uchwały oraz w pozostałych sprawach podjęła odpowiednie działania organizacyjne, publikacje internetowe oraz na łamach czasopisma „Tramwaj“.

10.5. Komisja Turystyki Motorowej ZG PTTK

Komisja Turystyki Motorowej pracowała w składzie wybranym na Krajowej Naradzie Aktywu Motorowego w Golubiu-Dobrzyniu 23 stycznia 2010 roku. W okresie sprawozdawczym odbyło się 9 posiedzeń Komisji:

20 lutego 2010 r. w Warszawie – posiedzenie konstytucyjne, uczestniczyło 9 członków Komisji oraz Członek Honorowy KTM ZG PTTK kol. Zbigniew Biedny.

- wręczono uprawnienia nowym Przodownikom Turystyki Motorowej z Oddziału Międzyuczelnianego w Warszawie,
- omówiono przebieg Krajowej Narady Aktywu Motorowego w Golubiu-Dobrzyniu,
- omówiono i przyjęto do realizacji uchwały KNAM,
- uzgodniono podziału obowiązków pomiędzy członkami komisji,
- ustalono Plan Pracy Komisji na 2010 rok,
- omówiono przygotowania do 43 Centralnego Zlotu Przodowników Turystyki Motorowej,
- uzgodniono stan ilościowy odznak i książeczek obowiązujących w turystyce motorowej PTTK,
- omówiono przebieg aktualizacji stanu ilościowego klubów, członków w klubach motorowych w tym Przodowników Turystyki Motorowej,

- omówiono aktualny stan przygotowań do umieszczenia strony internetowej komisji na serwerze ZG PTTK,
- uzgodniono, że Biuletyn Informacyjny „Motorowiec” będzie wydawany 2 razy w roku kalendarzowym.

16 maja 2010 r. w Dobczycach – w posiedzeniu uczestniczyło 9 członków Komisji. Członkowie Honorowi KTM ZG PTTK kol. kol. Zbigniew Biedny, Zbigniew Abramek, Tadeusz Głowicki, Tadeusz Gołębiowski, Ferdynand Jabłoński, Zenon Kajdaniak, Jerzy Modliński.

- Zatwierdzono protokół nr 1//XVIII/2010 z posiedzenia Komisji 20 lutego 2010 r. w Warszawie,
- omówiono wyniki i zatwierdzono współzawodnictwo międzyklubowe za 2009 rok,
- omówiono postęp prac nad zmianami w Regulaminie współzawodnictwa zgodnie z uchwałą KNAM,
- omówiono i zaakceptowano działającą na serwerze ZG PTTK internetową stronę komisji,
- uzgodniono, że Biuletyn Informacyjny „Motorowiec” będzie wydany po zakończeniu 43 Centralnego Zlotu Przodowników Turystyki Motorowej PTTK w Dobczycach,
- omówiono przygotowania do organizacji kursu na Przodowników Turystyki Motorowej PTTK.

18 września 2010 r. w Warszawie – w posiedzeniu uczestniczyło 8 członków Komisji. Członkowie Honorowi KTM ZG PTTK kol. Konstanty Zacharski, kol. Ferdynand Jabłoński.

- zatwierdzono protokół nr 2//XVIII/2010 z posiedzenia Komisji 16 maja 2010 r. w Dobczycach,
- zatwierdzono Regulamin Współzawodnictwa Międzyklubowego,
- powołano zespół do przygotowania nowej koncepcji szkolenia wynikającej z możliwości wykorzystania dostępnych internetowych form przekazu informacji,
- omówiono przygotowania do organizacji 47 Zlotu i Rajdu Turystów Zmotoryzowanych PTTK.

21 stycznia 2011 r. w Warszawie – w posiedzeniu uczestniczyło 9 członków Komisji Turystyki Motorowej, Członek Honorowy KTM ZG PTTK kol. Konstanty Zacharski, kol. Jan Jagliński z KTM PTTK „Rywal” Lipno organizatora XX Centralnego Kursu PTM. kol. Ireneusz Dolata z KTM PTTK „Przemysław” Poznań organizatora 47 Centralnego Rajdu i Zlotu Turystów Zmotoryzowanych.

- Zatwierdzono protokół nr 3//XVII/2010 z posiedzenia Komisji 18 września 2010 r. w Warszawie,

- zatwierdzono Plan Pracy Komisji na XVII kadencję lata 2010 – 2013,
- zatwierdzono Plan Pracy Komisji na rok 2011,
- zatwierdzono Harmonogram Imprez Motorowych na 2011 r.,
- omówiono stanu przygotowań do XX Centralnego Kursu Przodowników Turystyki Motorowej PTTK,
- zatwierdzono organizatora i wykładowców XX Centralnego Kursu Przodowników Turystyki Motorowej,
- omówiono stanu przygotowań do 47 Centralnego Rajdu i Zlotu Turystów Zmotoryzowanych oraz Narady Aktywu Turystów Motorowych PTTK ,
- zatwierdzono organizatora 47 Centralnego Rajdu i Zlotu Turystów Zmotoryzowanych oraz Narady Aktywu Turystów Motorowych PTTK,
- zatwierdzono wnioski na wyróżnienia,
- zatwierdzono zmiany w TZW V/2 ,
- omówiono stan przygotowań do wydania biuletynu „Motorowiec”,
- omówiono aktualizację strony internetowej Komisji.

15 maja 2011 r. w Błażejewku – w posiedzeniu uczestniczyło 9 członków Komisji Turystyki Motorowej oraz zaproszeni Członkowie Honorowi KTM ZG PTTK kol.kol. Zbigniew Abramek, Tadeusz Głowicki, Ferdynand Jabłoński, Andrzej Skrzydlewski.

- Zatwierdzono protokół nr 4/XVII/2011 z posiedzenia Komisji 22 stycznia 2011r. w Warszawie,
- zatwierdzono Regulaminu Przodownika Turystyki Motorowej PTTK,
- zatwierdzono koncepcji szkolenia specjalistycznego dla kandydatów na Przodowników Turystyki Motorowej PTTK,
- zatwierdzono wyniki współzawodnictwa klubowego za 2010 r.,
- zatwierdzono wniosków na wyróżnienia,
- podsumowano XX Centralnego Kursu PTM w Chełmnie ,
- omówiono stan pracach nad biografią zasłużonych działaczy w turystyce motorowej PTTK,
- omówiono stan osobowy klubów motorowych oraz ewidencję Przodowników Turystyki Motorowej wg stanu na dzień 31.12.2010 r.,
- omówiono możliwości współpracy z wydawnictwami ,
- omówiono wnioski z Narady PTM w Błażejewku.

3 grudnia 2011 r. w Warszawie – w posiedzeniu uczestniczyło 7 członków Komisji Turystyki Motorowej, oraz zaproszeni goście: Członek Honorowy KTM ZG PTTK kol. Ferdynand Jabłoński, kol. Jan Jagliński z KTM PTTK „Rywal” Lipno.

- Zatwierdzono protokół nr 5/XVII/2011 z posiedzenia Komisji 15 maja 2011 r.,
- zatwierdzono Planu Pracy na rok 2012,

- zatwierdzono Centralnego Terminarza Imprez Motorowych na 2012 rok,
- omówiono stan przygotowań do 44 Centralnego Zlotu Przodowników Turystyki Motorowej PTTK oraz Narady Aktywu Turystów Motorowych PTTK,
- zatwierdzono wnioski na wyróżnienia,
- zmówiono stan przygotowań do wydania biuletynu „Motorowiec”,
- omówienie aktualizacji strony internetowej Komisji przeniesiono na następne posiedzenie,
- omówiono wymianę legitymacji Przodownikom Turystyki Motorowej.

21 kwietnia 2012 r. w Golubiu-Dobrzyniu – w posiedzeniu uczestniczyło 7 członków KTM ZG PTTK, członkowie honorowi KTM ZG PTTK kol. Zbigniew Biedny, kol. Zbigniew Abramek, kol. Ferdynand Jabłoński. Przewodniczący i sekretarz komisji przekazali w imieniu komisji list oraz okolicznościową tablicę z okazji 55 lat KTM „FLISAK” Toruń, na ręce Honorowego Członka KTM oraz gospodarza spotkania kol. Ferdynanda Jabłońskiego.

- zatwierdzono protokół nr 6/XVII/2011 z posiedzenia Komisji 3 grudnia 2011r.
- zatwierdzono sprawozdania Komisji za rok 2011.
- zatwierdzono wyniki współzawodnictwa klubowego za 2011r.
- przyznano tytułu Zasłużonego Przodownika Turystyki Motorowej PTTK kol. Zbigniewowi Biednemu,
- omówiono stan przygotowań do 44 Centralnego Zlotu Przodowników Turystyki Motorowej PTTK, Narady Aktywu Turystów Motorowych PTTK,
- zatwierdzono wnioski na wyróżnienia,
- omówiono przyczyny braku bieżącej aktualizacji strony internetowej komisji,
- omówiono stan wymiany legitymacji Przodownikom Turystyki Motorowej.

24 sierpnia 2012 r. w schronisku PTTK „Trzy Korony” – w posiedzeniu uczestniczyło 5 członków KTM ZG PTTK. W naradzie uczestniczył Członek Honorowy KTM ZG PTTK kol. Zbigniew Biedny.

- zatwierdzono protokół nr 7/XVII/12 z posiedzenia komisji w dniu 21.04.2012 r.,
- omówiono stan przygotowań do 48 Centralnego Rajdu i Zlotu Turystów Zmotoryzowanych PTTK oraz Narady Aktywu Turystów Motorowych PTTK,
- zatwierdzono wnioski na wyróżnienia,
- omówiono wymianę legitymacji Przodownikom Turystyki Motorowej,
- przyznano tytułu Zasłużonego Przodownika Turystyki Motorowej PTTK kol. Tadeuszowi Głowickiemu,

- omówiono przyczyny braku bieżącej aktualizacji strony internetowej komisji. Przewodniczący komisji kol. Andrzej Kuligowski zadeklarował swój udział w pracach nad aktualizacją strony. Propozycja została zaakceptowana przez obecnych członków komisji,
- komisja upoważniła kol. Andrzeja Guskę do przeanalizowania dotychczasowego Regulaminu TM/MOT oraz zaproponowania zmian mających na celu popularyzację zdobywania odznak TM/MOT.

8 grudnia 2012 r. w Warszawie – w posiedzeniu uczestniczyło 7 członków KTM ZG PTTK, w naradzie uczestniczył Członek Honorowy KTM ZG PTTK kol. Konstanty Zacharski.

- zatwierdzono protokół nr 8/XVII/2012 z posiedzenia Komisji 24 sierpnia 2012 r.,
- zatwierdzono Plan Pracy na rok 2013,
- zatwierdzono Harmonogram Imprez Motorowych na 2013 rok,
- omówiono stanu przygotowań do 48 Centralnego Rajdu i Zlotu Turystów Motorowych PTTK oraz Narady Aktywu Turystów Motorowych PTTK,
- ustalono termin wydania Biuletynu „Motorowiec” ,
- mówiono przebieg aktualizacji strony internetowej komisji,
- uzgodniono tryb pracy nad zmianami Regulaminie TM/MOT,
- omówiono wymianę legitymacji Przodownikom Turystyki Motorowej.

W okresie sprawozdawczym Komisja zaktualizowała dostosowując do obowiązujących przepisów:

- Regulamin Współzawodnictwa Międzyklubowego,
- Regulamin Przodownika Turystyki Motorowej PTTK,
- Ramowy program szkolenia dla kandydatów na Przodowników Turystyki Motorowej PTTK.

Zarząd Główny PTTK zatwierdził Regulamin Przodownika Turystyki Motorowej PTTK i Ramowy program szkolenia na kandydatów na Przodownika Turystyki Motorowej PTTK.

Komisja pracuje nad zmianami w Regulaminie Odznak TM/MOT w celu dokonania zmian mających na celu popularyzację zdobywania odznak TM/MOT.

W okresie sprawozdawczym zostały zaplanowane w Centralnym Harmonogramie Imprez Motorowych następujące imprezy:

- centralne	5
- ogólnopolskie	46
- regionalne	176
- klubowe	239
- oddziałowe	8
Razem	474 imprezy

Komisja w okresie sprawozdawczym przyznała wyróżnienia:

- Dyplom KTM ZG PTTK - 54 osoby,
  - Plakieta Złotej Kierownicy – 23 osoby,
  - Zasłużonego Organizatora Imprez Motorowych - 7 osób,
- Razem wyróżniono - 84 osoby.

Zweryfikowano i przyznano odznaki TM/MOT:

- Młodzieżowa Odznaka TM Brązowa – 7,
  - Młodzieżowa Odznaka TM Srebrna – 16,
  - Młodzieżowa Odznaka TM Złota – 9,
  - Motorowa Odznaka MOT Mała Brązowa – 96,
  - Motorowa Odznaka MOT Mała Srebrna – 77,
  - Motorowa Odznaka MOT Mała Złota – 85,
  - Motorowa Odznaka MOT Duża Brązowa – 58,
  - Motorowa Odznaka MOT Duża Srebrna – 25,
  - Motorowa Odznaka MOT Duża Złota – 21,
  - Za Wytrwałość – 9,
- Razem – 403 odznaki

11. PTTK dla przyszłości

11.1. Rada Programowa ds. młodzieży szkolnej ZG PTTK

Rada na XVII kadencję władz naczelnych została powołana w październiku 2009 roku, odbyła w okresie sprawozdawczym 10 protokołowanych spotkań. W swojej działalności skupiła się na koordynowaniu głównych przedsięwzięć kierowanych do dzieci i młodzieży organizowanych przez PTTK. Odbywało się to głównie poprzez realizację wcześniej wypracowanych form, m.in. takich jak Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy PTTK (OMTTK), Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę”, Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy Dzieci i Młodzieży Szkolnej oraz konkurs na „Najlepszy Szkolny Klub Krajoznawczo-Turystyczny” (szczegółowy wykaz laureatów tych przedsięwzięć zawiera załącznik do sprawozdania). Zrealizowano kolejne edycje Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego PTTK, z finałami centralnymi przygotowanymi przez Oddział „Świętokrzyski” PTTK w Kielcach (2010), Oddział Regionalny PTTK w Gdańsku (2011) Oddział PTTK Ziemi Lwóweckiej w Lwówku Śląskim (2012). Oddział PTTK w Elblągu (2013) Turniej jest sprawdzoną formą wychowania młodych turystów, którzy w przyszłości zasilą szereg kadry PTTK.

Zachodzące w systemie oświaty przeobrażenia, a także napływające od jednostek i działaczy PTTK uwagi i wnioski do regulaminu Turnieju, sygna-

lizowały konieczność jego znowelizowania. Rada podjęła w tej sprawie odpowiednie działania.

Zrealizowano kolejne edycje Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”. W konkursie, w całym kraju, co-roczenie bierze udział od 2 do 5 tys. uczestników. W tej kadencji centralne podsumowania konkursu zorganizowały: Oddział Miejski PTTK im. M. Sydowa w Toruniu (2010), Oddział PTTK w Radzynie Podlaskim (2011), Oddział PTTK Sudetów Wschodnich w Prudniku (2012), Oddział PTTK Ziemi Tarnowskiej w Tarnowie (2012/13). Rada w XVII kadencji ZG PTTK doprowadziła do znowelizowania regulaminu konkursu. Nowa formuła tego przedsięwzięcia została przyjęta przez Zarząd Główny PTTK w 2011 r. Po wprowadzeniu drobnych poprawek został on ponownie zatwierdzony w 2012 r. i w obecnym kształcie obowiązuje od roku szkolnego 2012/2013.

Tradycyjnie kontynuowane były konkursy krasomówcze, w których dzieci i młodzież pokazują, jak „pięknie opowiedzieć Ojczyznę”. Niestrudzonymi organizatorami finałów centralnych tych konkursów były Oddział PTTK w Golubiu-Dobrzyniu (organizujący Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy Młodzieży Szkół Ponadgimnazjalnych) oraz Oddział PTTK w Legnicy (organizujący Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy Dzieci Szkół Podstawowych i Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy Młodzieży Gimnazjalnej). W konkursach na wszystkich szczeblach bierze udział około 2 tys. krasomówców.

Kontynuowano realizację konkursu na „Najlepszy Szkolny Klub Krajoznawczo-Turystyczny”. Inicjatorem tego konkursu w 2002 r. był resort edukacji, jednak w tej kadencji, organizację finałów centralnych wziął na siebie Zarząd Główny PTTK. Ze względu na ciągły spadek zainteresowania konkursem na szczeblu centralnym, Rada podjęła próbę nowelizacji jego regulaminu. Było to jednak wyzwanie, któremu nie udało się podołać. Nie udało się wypracować obiektywnych kryteriów oceny działalności SKKT, tak by nie stanowiły one wyłącznie subiektywnej oceny prowadzonych przez SKKT kronik. Na wniosek Rady, Prezydium Zarządu Głównego PTTK podjęło decyzję o zakończeniu na 10 edycji organizowania na szczeblu ogólnopolskim konkursu na „Najlepszy Szkolny Klub Krajoznawczo-Turystyczny”. Zalecono kontynuowanie konkursu na szczeblu regionalnym w tych województwach, gdzie cieszył się on popularnością.

W 2011 r. odbyło się w Ministerstwie Edukacji Narodowej spotkanie w sprawie współpracy MEN i PTTK. Spotkanie to było pokłosiem wizyty pani minister na ceremonii zakończenia XXXIX OMTTK PTTK w Gdańsku. Dyskutowano m.in. o uproszczeniu zasad patronowania ministerstwa nad konkursami organizowanymi przez PTTK, projekcie Ministerstwa Edukacji Na-

rodowej „Szkola z pasją” a także o organizacji wspólnej ceremonii wręczenia tytułów i medali „Nauczyciel Kraju Ojczystego”.

Wśród turystów skupionych w PTTK, są Ci dla których turystyka jest czymś więcej niż tylko zwykłą wędrówką. W uznaniu szczególnych zasług nauczycieli oraz innych osób prowadzących systematyczną pracę edukacyjno-wychowawczą w środowisku i na rzecz dzieci i młodzieży, upowszechniającą turystykę i krajoznawstwo, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze ustanowiło wyróżnienie honorowe w postaci tytułu i medalu „Nauczyciel Kraju Ojczystego”. Pierwsze wyróżnienia, wręczone w 2011 r., otrzymały 52 osoby. Z kolei w 2012 r. medal został nadany 46 osobom. Za każdym razem ceremonia wręczenia tytułów i medali „Nauczyciel Kraju Ojczystego” odbywała się w Ministerstwie Edukacji Narodowej, w pierwszej edycji z udziałem Minister Edukacji Narodowej pani Katarzyny Hall, w roku 2012 z udziałem sekretarza stanu w MEN pana Tadeusza Sławeckiego.

W latach 2010-2012, 129 osób spośród członków PTTK zostało wyróżnionych Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2010 r. – 35 osób, 2011 r. – 51 osób, 2012 r. – 43 osoby).

W trosce o osoby, które przygodę z turystyką i organizacją imprez już rozpoczęły, chcą rozwijać się w tym kierunku, w 2010 r. zorganizowane zostało II Ogólnopolskie Forum Młodzieżowych Liderów Turystyki. Wzięli w nim udział uczestnicy finału centralnego XXXVIII OMTTK PTTK, a także 45. młodzieżowych liderów turystyki. Ci drudzy wzięli udział w szkoleniach m.in. z zakresu: podstaw prawnych organizacji imprez turystycznych, pierwszej pomocy, obsługi urządzeń GPS, orientacji w terenie. Finansowego wsparcia Forum udzieliło m.in. Ministerstwo Sportu i Turystyki.

W latach 2010-2012 Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego PTTK wydawała swoje pismo pod nazwą „mlodziej.pttk.pl”. Pismo miało charakter bezpłatnego wydawnictwa i początkowo ukazywało się z częstotliwością dwa razy do roku. Jego zawartość tworzyły wybrane artykuły ze strony www.mlodziej.pttk.pl. Prezentowało dokonania PTTK z zakresu edukacji turystycznej i krajoznawczej najmłodszego pokolenia polskich turystów. Pragnęliśmy przedstawiać w nim ciekawe i godne naśladowania inicjatywy. Publikowano krótkie relacje z minionych wydarzeń. Ukazało się 5 numerów pisma.

Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK, na polecenie ZG PTTK przystąpiła do pracy nad zestawieniem kół i klubów zrzeszających dzieci i młodzież w ramach struktur PTTK. Do wszystkich Oddziałów PTTK przesłane zostały „Ankiety organizacyjne szkolnych/młodzieżowych kół/klubów krajoznawczo-turystycznych PTTK” z prośbą o przekazanie ich do klu-

bów i kół zrzeszających dzieci i młodzież ankiety przesłało 14% kół i klubów wykazywanych w TK-O.

Struktura PTTK wśród dzieci i młodzieży wygląda następująco:

<i>Rok</i>	<i>Ilość kół i klubów w szkołach</i>	<i>Ilość skupionych w nich członków</i>	<i>Łączna ilość dzieci i młodzieży członków PTTK*</i>	<i>% ogólnego stanu członków PTTK</i>
2010	876	14250	19795	32,1
2011	829	13982	15308	24,5
2012	738	12567	14055	22,7

* Dzieci i młodzież w wieku szkolnym skupiona jest również w kołach i klubach działającymi poza szkołami

Niestety, struktura systemu edukacji, oparta na szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej, powoduje częste zmiany miejsca nauki, co ogromnie utrudnia pracę w zakresie edukacji krajoznawczej i turystycznej. Tym bardziej należy podkreślić rolę oddziałów szczególnie aktywnie prowadzących działalność programową wśród dzieci i młodzieży. To głównie dzięki nim możemy podkreślać masowy udział tej grupy turystów w imprezach turystyki kwalifikowanej.

W 2010 r. ruszyła witryna internetowa www.mlodziex.pttk.pl, nad którą patronat objęła Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK. Stronę i jej zawartość przygotowali dwie osoby kol. Aleksandra Staszak i kol. Paweł Zań. Strona powstała całkowicie społecznie, na udostępnionym przez ZG PTTK serwerze. Aktualnie witryna jest miejscem gdzie znaleźć można wiele informacji o turystyce i krajoznawstwie dzieci i młodzieży. Powstały działy poświęcone: konkursom PTTK kierowanym do dzieci i młodzieży; działalności SKKT; odznakom turystyczno-krajoznawczym; kalendarz przedsięwzięć kierowanych do dzieci i młodzieży. Witryna ma również część społecznościową oraz forum, gdzie młodzi turyści i krajoznawcy mogą wymieniać się doświadczeniami. Strona ciągle jest rozwijana i rozbudowywana o nowe funkcje.

Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK kontynuowała współpracę z ogólnopolskim miesięcznikiem krajoznawczo-turystycznym „Poznaj swój kraj”. Na jego łamach na bieżąco publikowane były materiały dotyczące podejmowanych przez Radę działań jak również inicjatyw centralnych PTTK skierowanych do dzieci i młodzieży.

Podczas trwania kadencji Rada odbyła posiedzenia wspólne z Komisją Turystyki Pieszej ZG PTTK oraz Radą ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych ZG PTTK. Owocem tych posiedzeń było przygotowanie wspólnych wnio-

sków przedłożonych sekretarzowi generalnemu oraz stanowisko wspólne w sprawie turystyki i krajoznawstwa osób niepełnosprawnych.

Zmieniające się otoczenie zewnętrzne Towarzystwa, zmusza do głębszej refleksji na temat naszej roli w kształtowaniu młodych pokoleń Polaków. Dyskusji na temat w jakim miejscu jesteśmy w do czego mamy zmierzać. W trakcie kadencji nie bez problemów pracowano nad materiałem „Kierunki działań PTTK wśród młodzieży”. Przygotowywane opracowanie oparte zostało na wcześniejszym projekcie z 2008 roku. Pomimo kontynuowania dyskusji i przedłożeniu kolejnej wersji materiału Zarządowi Głównemu PTTK, nie nastąpiło jego ostateczne przyjęcie i opublikowanie. Wypracowane sugestie i wnioski, zostały wykorzystane w pracach Zespołu Programowego przygotowującego XVIII Walny Zjazd PTTK.

Współpraca PTTK z Disney Polska

Jesienią 2011 roku zapoczątkowana została współpraca pomiędzy The Walt Disney Company (Polska) sp. z o.o. i PTTK. Towarzystwo włączyło się jako partner merytoryczny akcji „Miki i Donald: Na rowerze dookoła świata”, kierowanej do dzieci i rodzin, która odbyła się w pierwszej połowie 2012 roku. Oficjalne podpisanie porozumienia o współpracy w ramach akcji nastąpiło 3 lutego 2012 roku. PTTK dzięki swojemu doświadczeniu mogło wesprzeć akcję, zaangażować się i przygotować część merytoryczną projektu w zakresie uzgodnionym z The Walt Disney Company (Polska). Jednocześnie ze strony PTTK podjęto inicjatywę rozbudowania akcji o dodatkowe działania, które nie były planowane w pierwotnych założeniach akcji. Propozycje te spotkały się z przychylnym przyjęciem, zostały zaakceptowane i sfinansowane przez The Walt Disney Company (Polska).

Kampanię akcję „Miki i Donald: Na rowerze dookoła świata”, której PTTK było partnerem merytorycznym, oparto na stronie <http://disney.pl/miki/rowery>, gdzie użytkownicy rejestrowali się i dołączali do jednej z drużyn: czerwonych (Miki), niebieskich (Donald), zielonych (Goofy) i fioletowych (Minnie). Użytkownicy zgłaszali na stronie swoje wycieczki rowerowe. W zgłoszeniu podawali przejechany dystans, trasę (interaktywne mapy), uczestników (koledzy, rodzice), sprawozdania, zdjęcia lub materiały video. Akcja zawierała elementy rywalizacji, na żywo pokazana była suma kilometrów przejechanych przez wszystkich członków danej drużyny. Poprzez realizację akcji, połączono wiedzę merytoryczną, kapitał ludzki stowarzyszenia z kapitałem finansowym firmy. Przeprowadzona akcja nie miała charakteru komercyjnego. Dla wszystkich dzieci, rodzin udział w niej był bezpłatny. PTTK użyczyło wybrane materiały merytoryczne: teksty, grafiki i zdjęcia do wykorzystania na stronie internetowej akcji oraz w prasie drukowanej (tygodnik „Kaczor Donald”). Dotyczyły one atrakcyjnych turystycznie miejsc

i obiektów przyrodniczych, potencjalnych celów rodzinnych rowerowych wypraw. Udostępnione zostały porady dotyczące rodzinnej turystyki, przygotowania do wypraw, oznakowania szlaków pieszych i rowerowych w Polsce, opisów wybranych szlaków rowerowych, kultury i ekologii na szlaku, pierwszej pomocy. Dodatkowo przygotowany został kalendarz imprez kierowanych do rodzin, organizowanych przez PTTK na terenie kraju. Odbiorcami działań były dzieci i rodziny z terenu całego kraju. Uczestnicząc w akcji „Miki i Donald: Na rowerze dookoła świata” mieli okazję wyruszyć na rowerowe wycieczki. Zarówno w okolicach miejsca zamieszkania jak i w lokalizacjach atrakcyjnych turystycznie. Relacje z odbytych wycieczek ich autorzy publikowali na specjalnie przygotowanej stronie internetowej.

Akcja była reklamowana poprzez ogłoszenie w prasie, spoty w telewizji. We wszystkich materiałach obecny był znak PTTK. The Walt Disney Company (Polska) sp. z o.o. przekazał Towarzystwu 2000 metalowych odznak „Mikiego i Donalda”, 3000 plakatów promocyjnych. Odznaki poprzez sieć Oddziałów PTTK na terenie całego kraju, bezpłatnie trafiły do dzieci biorących udział w akcji. Aby zdobyć odznakę należało odbyć i udokumentować cztery wycieczki rodzinne (piesze, rowerowe lub kajakowe) w specjalnej książeczce. Plakaty umieszczone w oddziałach i obiektach noclegowych PTTK na terenie całego kraju promowały wspólne przedsięwzięcie. W ramach akcji odbył się konkurs z główną nagrodą w postaci rodzinnych wczasów rowerowych w Austrii. Co dwa tygodnie ogłaszany był mini konkurs z określonym zadaniem. Nagradzane były najciekawsze raporty z wycieczek przyrodniczych, z najliczniejszej wycieczki, najlepsze zdjęcie itp. Łącznie nagrodzono ponad 50 osób. Do udziału w akcji na stronie Disney.pl zarejestrowało się blisko 1000 użytkowników – głównie dzieci, ale i dorosłych, którzy reprezentowali rodzinny zespół rowerzystów. Przez okres trwania akcji (marzec-maj), podczas wycieczek rowerowych przejechali oni łącznie 55604 kilometrów, a więc objechali Ziemię dookoła. Niezależnie od akcji internetowej, w 2012 roku 1613 dzieci zdobyło Odznakę Turystyczną Disney i PTTK i bezpłatnie otrzymało ją w estetycznej metalowej postaci .

Odznaka PTTK Geocaching Polska

PTTK idąc z duchem czasu i odpowiadając na potrzeby współczesnych turystów, szczególnie młodych, we współpracy z portalem internetowym Geocaching Polska, ustanowiło w dniu 25 lutego 2012 roku odznakę „PTTK Geocaching Polska”. Odznaka jest przeznaczona dla turystów uprawiających różne formy turystyki aktywnej, połączonej z poszukiwaniem „skarbów” w ramach Geocachingu. Odznaka służy upowszechnianiu Geocachingu, popularyzacji walorów krajoznawczych i turystycznych Polski. Może ją zdobywać każdy użytkownik serwisu Geocaching.pl bez względu na wiek

i przynależność do PTTK. Osoba zdobywająca odznakę, zobowiązana jest do przestrzegania prawa i norm zwyczajowych obowiązujących w Polsce. Zdobywając odznakę należy z poszanowaniem odnosić się do zasobów dziedzictwa naturalnego i kulturowego. W 2012 roku odznakę zdobyło około 200 osób.

11.2. Komisja Akademicka ZG PTTK

Komisja została wybrana przez delegatów na Krajowej Naradzie Aktywu Akademickiego. W skład komisji wchodzi przedstawiciele reprezentujący środowiska akademickie z całej Polski. Komisja zajmuje się koordynacją działań pomiędzy środowiskami, sprawuje opiekę nad siecią chatek i baz namiotowych, a co najważniejsze zapewnia stały kontakt pomiędzy środowiskiem studenckim a Zarządem Głównym PTTK. Okres sprawozdawczy 2009-2012 obejmuje XXI oraz XXII kadencję Komisji Akademickiej. W tym czasie odbyły się dwie Krajowe Narady Aktywu Akademickiego oraz siedem spotkań Komisji organizowanych przez środowiska akademickie. Zebrania Komisji miały charakter roboczy i były poświęcone koordynacji działań pomiędzy środowiskami, prowadzonym przez oddziały bazom namiotowym oraz chatkom studenckim, rozliczaniem przyznawanej dotacji ZG, organizacji pod patronatem komisji wspólnych rajdów dla studentów oraz młodzieży akademickiej, rozwiązywaniu bieżących problemów środowisk, pomocy prawnej, wydawanemu informatorowi SBN (Studenckiej Bazy Noclegowej), zadaniom bieżącym.

Poniżej wymieniono zrealizowane inicjatywy:

- Podczas Krajowej Narady Aktywu Akademickiego w 2009 r. w Gliwicach Komisja wyróżniła najstarszego oraz najdłużej bazującego bazowego (bazowy bazy Lubañ);
- Od 2011 r. corocznie Komisja wręcza podczas YAPY (Ogólnopolskiego Studenckiego Przeglądu Piosenki Turystycznej) nagrodę Komisji Akademickiej w postaci karnetu na noclegi w studenckich chatkach i bazach namiotowych;
- Komisja corocznie przygotowuje kalendarz imprez akademickich o charakterze turystycznym, umieszczany na stronie internetowej Komisji oraz udostępniany środowiskom w formie elektronicznej;
- Komisja corocznie prowadzi nadzór nad prowadzonymi bazami namiotowymi oraz chatami studenckimi. Nadzór polega na kontakcie z osobami odpowiedzialnymi za obiekty oraz monitorowaniu stanu technicznego, ruchu turystycznego oraz podejmowaniu akcji marketingowych;
- Komisja corocznie rozdysonowuje środki z dotacji przyznawanej przez Zarząd Główny PTTK na działalność baz namiotowych oraz chat studenc-

kich biorąc pod uwagę stan techniczny obiektów oraz funkcjonowanie obiektów;

- Komisja corocznie zajmuje się aktualizacją i dystrybucją Informatora o Studenckiej Bazie Noclegowej przygotowuje rozdzielniki wysyłki map i informatorów;
- Komisja współpracowała z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Przyjaciół Przyrody (IYNF). Delegowany komisarz posiadał stały kontakt z przedstawicielami stowarzyszenia, komisja organizowała wspólny rajd górski, za pośrednictwem komisji środowisko akademickie było informowane o międzynarodowych eventach;
- Komisja wspierała wymianę informacji pomiędzy środowiskami, poprzez administrowanie grupami google oraz mailingiem;
- Komisja promuje działalność akademicką poprzez administrowanie stroną internetową www.ka.pttk.pl oraz funpagem na portalu Facebook;
- Komisja utrzymuje stały kontakt środowiska akademickiego z Zarządem Głównym PTTK w szczególności przekazuje informacje oddziałom, kolejom, klubom;
- Komisja obejmuje patronatem imprezy akademickie o charakterze ogólnopolskim (min. Ogólnopolski Rajd Akademicki „Zapiecek”);
- Udział Komisarza z ramienia Komisji w Komisji Turystyki Górskiej;
- komisja poprzez wydelegowanego Komisarza świadczy pomoc prawną środowiskom akademickim oraz udziela informacji w razie kierowanych zapytań;
- Komisja podejmuje działania, które mają na celu doprowadzenie do uregulowania sytuacji prawnej oddziałów, kół i klubów na uczelniach wyższych (pisma kierowane do ZG, informowanie o możliwych formach działalności itp.);
- Komisja podejmuje działania marketingowe mające na celu promocję turystyki akademickiej w Polsce (spotkania, prelekcje, działalność w socialmediach).

XXII Kadencja Komisji Akademickiej (2012-2013 r.)

Ostatnia Krajowa Narada Aktywu Akademickiego PTTK odbyła się 24 marca 2012 roku w Gorczańskiej Chacie w Ochotnicy Górnej. Wybrano wówczas członków XXII kadencji Komisji Akademickiej w składzie 9 przedstawicieli różnych środowisk. Od początku kadencji odbyły się dwa spotkania Komisji:

- czerwiec 2012 – Ojców,
- październik 2012 – Warszawa.

Podczas obecnej kadencji realizowała wskazane powyżej coroczne inicjatywy oraz podjęła działania dodatkowe. W październiku 2012 r. Przewod-

niczący Komisji Akademickiej brał udział w spotkaniu Zarządu Głównego, podczas, którego prezentował działalność Komisji Akademickiej, stan środowiska akademickiego, oraz Studenckiej Bazy Noclegowej. Komisja podjęła pierwsze kroki w celu rozpoczęcia współpracy ze Związkiem Harcerstwa Polskiego - reprezentacja działalności Komisji oraz Studenckiej Bazy Noclegowe podczas zimowiska jednej z chorągwi.

Opracowana została baza klubów akademickich w Polsce obejmująca przede wszystkim kluby akademickie PTTK oraz inne kluby turystyczne. W imieniu Komisji Akademickiej zostały złożone gratulacje środowisku akademickiemu w Kielcach, które w 2012 r. obchodziło 10 lecie swojej działalności. W 2013 r. została uruchomiona nowa strona internetowa Komisji pod adresem www.ka.ptt.pl wraz z aktualizowanymi danymi. Komisja rozpoczęła w obecnej kadencji szerszą akcję marketingową w social mediach (przede wszystkim na portalu FB).

Działalność Komisji Akademickiej w okresie sprawozdawczym, to także działalność całego środowiska akademickiego, aktywnie wspierającego rozwój turystyki akademickiej w Polsce.

Poniżej została przedstawiona działalność środowiska według określonych płaszczyzn:

Działalność kulturalna

Środowiska akademickie coroczni są inicjatorami oraz organizatorami koncertów o tematyce turystycznej. Do najbardziej rozpoznawalnych należy zaliczyć koncert „W górach jest wszystko, co kocham”, Studencki Przegląd Piosenki Turystycznej „YAPA”, Turniej Piosenki Turystycznej „RETRO”. W okresie letnim na bazach namiotowych, w chatach studenckich organizowane są śpiewanki, które w otoczeniu przyrody, bez prądu, w świetle świec gromadzą ludzi szerzę zakochanych w górach. Środowiska podejmują również szereg mniejszych inicjatyw takich jak wystawy zdjęciowe, pokazy zdjęciowe, projekty kulturowe i wiele innych eventów.

Kadra programowa PTTK

Studenckie Koła Przewodnickie prowadzą kursy przewodnickie, które dostarczają, co roku nową kadrę programową PTTK. W kursach każdego roku uczestniczą setki kursantów (studentów, licealistów, doktorantów). Działalność kół jest nieprzeceniona ze względu na fachowość prowadzonych szkoleń oraz charakter promocyjny organizacji.

Działalność edukacyjna

Odziały, koła kluby akademickie uczestniczą, jak również organizują szereg akcji edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, studentów. Corocznie organizowany jest dla młodzieży Turniej Wiedzy o Górach oraz Festiwal Slajdów

Podróżniczych skierowany do studentów. Środowiska studenckie pomagają również w organizacji imprez edukacyjnych dla dzieci takich jak np. Konkurs Krasomówczy, Rajdy Integracyjne.

Działalność wędrowna

Środowiska akademickie, co roku organizują szereg rajdów, obozów górskich dla młodzieży i studentów. Na terenie całego kraju imprezy wędrowne gromadzą tysiące uczestników, a rajdy mają różnorodną formę (spływy kajakowe, obozy kolarskie, obozy survivalowe).

W okresie wakacyjnym przewodnicy studenci prowadzą obozy wędrowne, zarówno w Polsce jak i poza granicami kraju. Środowiska działają samodzielnie lub współpracując z organizacjami zewnętrznymi.

Odnaki

Środowiska akademickie popularyzują zdobywanie odznak turystycznych PTTK.

Krajoznawstwo

W środowiskach akademickich działają Regionalne Pracownie Krajoznawcze, które są promowane wśród braci akademickiej.

Współpraca zagraniczna

Oddziały Akademickie starają się prowadzić ożywioną współpracę międzynarodową, współpracując z takimi organizacjami jak „Nature Friends International” (NFI), uczestnicząc w projektach realizowanych w ramach „Programu Młodzież w Działaniu”; uczestnicząc w seminariach i spotkaniach „Youth and Environment Europe” (YEE); prowadząc działalność w ramach „International Youth Nature Friends” (IYNF); uczestnicząc w działaniach i projektach sieci CEEWEB (Central & East European Working Group for the Enhancement of Biodiversity).

Studenckie chatki i bazy namiotowe

Środowisko akademickie od wielu lat prowadzi obiekty noclegowe o niskich kosztach funkcjonowania, z niskimi opłatami za noclegi. Ich cechą charakterystyczną jest skromny standard co wcale nie oznacza niskiego poziomu prostych usług świadczonych dla turystów. Dzięki pomysłowości gospodarzy w bazach namiotowych jest dostępna ciepła woda ogrzewana słońcem, kuchnia ze stale dostępnym wrzątkiem i inne udogodnienia. Obiekty starają się wypełniać zasady określone Regulaminem Schroniska PTTK. Podstawowymi obiektami są studenckiej bazy noclegowej są bazy namiotowe znajdujące się głównie w polskich Karpatach. W jej skład wchodzi odpowiednio z podziałem na grupy górskie:

Beskid Żywiecki

Przysłop Potócki – baza namiotowa prowadzona przez Oddział Uczelniany PTTK w Gliwicach, 30 miejsc noclegowych, uzupełnia bazę noclegową w Grupie Wielkiej Raczy.

Hala Górowa – baza namiotowa prowadzona przez Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Katowicach działające w OM PTTK Katowice. 70 miejsc noclegowych. Baza przyjmuje turystów od 1985 roku. Mimo sąsiedztwa schroniska PTTK na Hali Miziowej cieszy się bardzo dużą popularnością.

Przełęcz Głuchaczki – baza namiotowa prowadzona przez Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Katowicach działające w OM PTTK Katowice, 70 miejsc noclegowych. Doskonała baza wypadowa w rejon Babiej Góry, położona przy Głównym Szlaku Beskidzkim. Uzupełnia sieć noclegową między schroniskami PTTK na Markowych Szczawinach i na Hali Miziowej.

Madejowe Łoże koło Podwilka – baza namiotowa prowadzona przez OM PTTK w Warszawie, 55 miejsc noclegowych. Jedyne obiekty PTTK na Orawie.

Gorce

Gorc i Lubań – bazy namiotowe prowadzone przez Studenckie Koło Przewodników Górskich Oddziału Akademickiego Kraków. W obu bazach po 40 miejsc noclegowych. Bazy o ponad 50-letniej tradycji. Są bardzo ważnym uzupełnieniem sieci schronisk PTTK łącząc wschodnią część Gorców z Beskidem Sądeckim.

Beskid Wyspowy

Polana Wały – jedyny obiekt PTTK w Beskidzie Wyspowym poza schroniskiem na Luboniu Wielkim. Baza namiotowa prowadzona przez Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Katowicach działające w OM PTTK Katowice. 50 miejsc noclegowych, baza położona obok głównych „nurtów” ruchu turystycznego, od wielu lat ma swoich wiernych klientów.

Pieniny

Jaworki – baza namiotowa prowadzona przez SKPB w Łodzi, 140 miejsc noclegowych, położona w pobliżu bardzo uczęszczanego szlaku prowadzącego przez Wąwóz Homole na Wysoką, stanowi uzupełnienie PTTK-owskiej bazy noclegowej w Pieninach

Beskid Sądecki

Złockie – baza namiotowa prowadzona przez SKPB w Łodzi, 140 miejsc noclegowych, wypełnia lukę w bazie noclegowej PTTK w okolicach Muszyny i Żegiestowa.

Beskid Niski

Radocyna – baza prowadzona przez SKPG Kraków, 70 miejsc noclegowych. Miejsce wielu imprez i rajdów pieszych, m.in. Rajdu Magury.

Wisłoczek – baza prowadzona przez SKPB Rzeszów, doskonale uzupełnienie bazy noclegowej PTTK w tej grupie górskiej, 70 miejsc noclegowych.

Bieszczady

Rabe – baza namiotowa prowadzona przez SKP Czwórka OM PTTK w Warszawie.

Łopienka – baza namiotowa prowadzona przez OM PTTK w Warszawie wraz z AKT SGGW Warszawa, 70 miejsc noclegowych. Uzupełnienie bazy noclegowej PTTK w Bieszczadach.

Ważną częścią studenckiej bazy noclegowej są obiekty stałe będące własnością akademickich oddziałów PTTK.

Chata na Zagroniu koło Rajczy – obiekt prowadzony przez Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Katowicach działające w OM PTTK Katowice, własność OM PTTK w Katowicach. 50 miejsc noclegowych. Miejsce szeregu imprez środowiskowych, uzupełnienie bazy noclegowej w rejonie Rajczy i Ujsoł.

Chatka na Adamach – prowadzona przez Oddział Uczelniany PTTK w Gliwicach, łączy Beskid Żywiecki z Beskiem Średnim, miejsce wielu imprez środowiskowych i prelekcji o tematyce górskiej.

Gorczańska Chata – chatka prowadzona przez SKPG w Krakowie. Własność OA PTTK w Krakowie, 50 miejsc, uzupełnienie bazy noclegowej PTTK w części wschodniej Gorców.

Chatka w Nieznajowej – prowadzona przez Koło PTTK nr 18 przy OM PTTK w Warszawie. Uzupełnienie bazy noclegowej PTTK w Beskidzie Niskim. 30 miejsc noclegowych.

Zawadka Rymanowska – chatka prowadzona przez SKPB Lublin przy OA PTTK w Lublinie. 40 miejsc noclegowych. Chatka urządzona w łemkowskiej chyży, miejsce szeregu imprez środowiskowych, uzupełnienie bazy noclegowej w Beskidzie Niskim.

Bazy namiotowe i obiekty stałe popularnie zwane chatkami studenckimi są nie tylko obiektami noclegowymi, są również niezwykle ważnym miejscem aktywności środowiska akademickiego w sferze kultury (przeglądy piosenki autorskiej, filmów). Są też miejscem, w którym młodzi przewodnicy szczególnie górcy nieodpłatnie pracują na rzecz szerokiego środowiska turystów.

11.3. Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK

21 marca 2010 r. na Krajowej Naradzie Aktywu Ochrony Przyrody PTTK, która odbyła się w Warszawie wybrano 9-osobowy skład Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK na XVII kadencję.

Działalność Komisji

Komisja w latach 2010–2012 odbyła 15 posiedzeń i podjęła 30 Uchwał. Działalność Komisji determinowały postulaty i wnioski zgłaszane przez Koleżanki i Kolegów podczas poprzednich KNAOP. Uznano za priorytetowe szersze otwarcie się KOP ZG PTTK na współpracę i ściślejszy kontakt z działaczami w terenie, którzy wykonują bezinteresowną i altruistyczną pracę na rzecz ochrony przyrody. Zadanie to starano się realizować podczas dwóch Zlotów Turystów Przyrodników PTTK oraz posiedzenia wyjazdowego Komisji zorganizowanego w Biłgoraju. W trakcie tych spotkań przedstawiono i wyjaśniono szczegółowo „politykę” KOP ZG PTTK, zbierano także cenne uwagi, które wyznaczały dalsze kierunki działalności. Wiele miejsca zajęły sprawy organizacyjne.

W 2010 r. zmieniano naszą stronę internetową na której zamieszczono wiele materiałów dydaktycznych, artykułów, 8 Biuletynów „Na tropie przyrody”, wykaz Referatów Weryfikacyjnych odznaki „Turysta Przyrodnik”, apele do działaczy o udział w „Dniach Ziemi” itd. Popularne są periodyki „Na Tropie Przyrody” z którymi zapoznano się ponad 2000 użytkowników internetu. Ogółem stronę odwiedziło już ponad 15 000 czytelników.

Z dokumentacji wynikało, iż ostatni Regulamin Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK zatwierdzony był uchwałą nr 82/XIV/98 z dnia 20.12.1998 r. należało go więc znowelizować. Opracowany nowy Regulamin został zatwierdzony przez ZG PTTK Uchwałą Nr 161/XVII/2012 z dnia 4.12.2010 r.

Oczywistym jest, że wszelka działalność w zakresie ochrony przyrody oparta jest na profesjonalnie wyszkolonej kadrze programowej PTTK i to postanowiliśmy unormować w pierwszej kolejności. Znowelizowano Regulamin Instruktora Ochrony Przyrody i opracowano „Ramowy program szkolenia”, które zatwierdził ZG PTTK w dniu 4.12.2010 r. Uchwałą nr 162/XVII/2010.

Zainicjowano organizację Zlotów Turystów Przyrodników. Dwa ogólnopolskie Zloty odbyły się w Lesie Smołdzińskim i Supraślu, efektem ich było powołania nowych Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody i Referatów Weryfikacyjnych odznaki „Turysta Przyrodnik”. Zwiększyła się też ilość kadry programowej.

Diametralnej zmianie uległa polityka związana z uhonorowaniem działaczy terenowych. Od chwili powstania Komisji do 2010 r. nadano 37 honorowych odznak „Turysta Przyrodnik” w tym aż 16 dla członków KOP ZG PTTK i 14 dla Oddziału w Bielsku Białej (w sumie 30). Uznaliśmy, że korelacja taka jest nie do przyjęcia. Podstawowa bowiem działalność realizowana jest w terenie. Dlatego też nadaliśmy 18 takich odznak w tym tylko 2 dla członków KOP ZG PTTK. Odznaki przyznano dla działaczy z Gdańska, Gliwic, Cieszyna, Częstochowy, Kielc, Koszalina, Krakowa, Lubonia, Lublina, Ostrowca Święto-

krzyskiego, Poręby, Radlina i Siemianowic Śląskich.

Promocja turystyki przyjaznej przyrodzie realizowana było poprzez zamieszczenie w „Gościńcu” artykułów na tematy przyrodnicze.

Działalność Komisji dokumentowana była na bieżąco w kronice KOP ZG PTTK.

Odnotować należy też działalność interwencyjną. Wyjaśniliśmy autorowi pisma jego niezasadne pretensje dotyczące wycinki drzew w Gliwicach, gdzie drzewa posadzone przy samych budynkach zagrażały bezpieczeństwu mieszkańców i budynkom. Wyjaśniliśmy drogą e-mailową niezasadną prośbę o interwencję w sprawie budowy przebiegu projektowanej trasy nr 74 przez rzekome obszary chronione. Przedstawiliśmy stanowisko KOP ZG PTTK w sprawie projektu inwestycji narciarskich w rejonie obszarów „Natura 2000” Ostoja Popradzka, zlokalizowanych na obszarze Popradzkiego Parku Krajo-
brazowego.

Stan organizacyjny

Oddziałowe Komisje Ochrony Przyrody

W 2010 r. drogą e-mailową i telefoniczną zweryfikowano dane dotyczące Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody. Potwierdzenia o działalności OKOP uzyskano zaledwie od 42 komisji. Wynikało z tego, że 42 komisje zaprzestały działalności. Informacje wzbudziły zaniepokojenie i rozpoczęto działania w celu zwiększenia liczby i reaktywowania Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody. Aktualnie według rejestrów działa 49 Oddziałowych KOP. Nowe powstały przy Oddziałach: Miejskim PTTKw Bydgoszczy, w Busku Zdroju, im. Witolda Prelicza we Wrocławiu, Wolskim im. gen. Józefa Sowińskiego w Warszawie, im. „Ziemi Wadowickiej” w Wadowicach, im. Kazimierza Staszewskiego w Pabianicach, „Zielonogórski” w Zielonej Górze. Reaktywowała się Komisja w Biłgoraju.

Kluby Przyrodnicze

Działalność Klubowa w naszym Towarzystwie pozostawia wiele do życzenia. Według TK-O funkcjonuje 7 klubów przyrodniczych w tym jeden Klub Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK przy Oddziale Świętokrzyskim PTTK w Kielcach skupiający 33 Instruktorów Ochrony Przyrody. Działały kluby, które w swoich szeregach miały jednego lub kilku członków.

Kadra programowa.

W ślad za nowelizacją Regulaminu Instruktorów Ochrony PTTK należało dokonać wymiany legitymacji na nowe. Do chwili rozpoczęcia wymiany zarejestrowanych było 299 Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK. Od września 2011 r. rozpoczęto wymianę legitymacji. Na koniec 2012 r. wystawiono 219 legitymacji w tym wymieniono 151 legitymacji, co stanowi 65,5 % stanu przed rozpoczęciem wymiany. Pozyskaliśmy również 68 nowych Instrukto-

rów. Wymiana legitymacji jest okazją do weryfikacji Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK. Celem nadrzędnym naszych działań jest ustalenie rzeczywistej ilości naszej kadry programowej. Okazuje się, bowiem, iż KOP ZG PTTK w poprzednich kadencjach nie była informowana o Instruktorach, którzy zrezygnowali z działalności i osobach zmarłych. W 2012 r. zmarło kilku naszych wspaniałych Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK: kol., kol. Jerzy Szukalski z Gdańska, Krystyna Forys z Gliwic, Jerzy Kapuściński z Kielc, Jan Tumiłowicz z Lublina i Kazimierz Wojciechowski z Lubania Śląskiego. Członkami kadry programowej są również Opiekunowie Przyrody PTTK. Według TK-0 w PTTK działa dość liczna grupa (545 w 2012 r.) Opiekunów Przyrody.

Referat Weryfikacyjny

W 2011 r. drogą e-mailową i telefoniczną z Oddziałami ustaliliśmy, że na figurujące 94 referaty praktycznie działa jedynie 76, czyli o 18 referatów mniej niż podano w sprawozdaniu za poprzednią kadencję. Ponadto w 15 Oddziałach weryfikowane były odznaki przez osoby nieposiadające odpowiednich określonych regulaminami uprawnień kadry programowej. Aktualnie w nieprawidłowo działających poprzednio referatach w Oddziałach PTTK w Elblągu, Biłgoraju, Białymstoku i Opolu wiele osób uzyskało stosowne uprawnienia i zgodnie z obowiązującym Regulaminem odznaki „Turysta Przyrodnik” mogą oni weryfikować odznaki. Do uporządkowania pozostają kwestie działalności Referatów w Oddziałach w Szczecinie, Żninie, Piotrkowie Trybunalskim, Płocku i Mińsku Mazowieckim.

W latach 2010–2012 utworzono 10 nowych Referatów w Oddziałach: „Kujawskim” we Włocławku, „Ziemi Zielonogórskiej” w Zielonej Górze, Stołecznym w Warszawie, Kamiennej Górze, Busku Zdroju, Miejskim w Bydgoszczy, „Ziemi Wadowickiej” w Wadowicach, Wolskim im. gen. „Józefa Sowińskiego” w Warszawie, im. Kazimierza Staszewskiego w Pabianicach oraz przy Oddziale PTTK Wrocław Fabryczna im. Witolda Prelicza we Wrocławiu.

Odnaka „Turysta Przyrodnik” jest trzecią w kolejności najchętniej zdobywanych odznak przez członków PTTK. W latach 2010–2012 odznaki zdobyło 6 669 osób Centralny Referat Weryfikacyjny odznaki „Turysta Przyrodnik” KOP ZG PTTK w analogicznym okresie zweryfikował 72 odznaki w stopniu złotym i 195 w stopniu srebrnym.

Ogólnopolskie Zloty Turystów Przyrodników

Uchwała KNAOP zobowiązywała Komisję do nawiązania ścisłego kontaktu z działaczami. Wychodząc naprzeciw postulatowi zdecydowaliśmy się na organizowanie Ogólnopolskich Zlotów Turystów Przyrodników.

I Zlot Turystów Przyrodników odbył się w dniach 8-11 czerwca 2011 r. w Smołdzińskim Lesie. Został on zorganizowany przez KOP ZG PTTK oraz

przez Oddział Regionalny PTTK w Gdańsku im. Mariana Czyżewskiego udział w nim wzięły 23 osoby.

Kolejny II Zlot odbył się on w Supraślu w dniach 7-10 czerwca 2012 r. z udziałem 72 przyrodników. Uczestniczyli w nim reprezentanci 26 Oddziałów PTTK, PTTK. Zlot został znakomicie przygotowany przez Regionalny Oddział PTTK w Białymstoku przy wsparciu Dyrekcji Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej i Nadleśnictw w Krynkach, Supraślu i Czarnej Białostockiej. Gośćmi Zlotu byli przedstawiciele Rady ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych, którym poświęcono jedną z sesji.

Podstawowym celem zlotów było zapoznanie uczestników z zagadnieniami ochrony przyrody, pracą naszej Komisji, sprawami organizacyjnymi oraz zdobycie uprawnień Instruktora Ochrony Przyrody PTTK. Omówiono szczegółowo zagadnienia związane z Opiekunami Przyrody, Instruktorami Ochrony Przyrody, zasady weryfikacji książeczek „Turysta Przyrodnik”, zasady sprawozdawczości, prowadzenie referatów weryfikacyjnych oraz tworzenie Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody.

Podsumowanie

Podsumowując działalność w kadencji należy zaznaczyć, iż KOP ZG PTTK czeka jeszcze wiele pracy i poszukiwanie sensownych rozwiązań w wielu obszarach działalności.

12. Rozwijanie turystyki i krajoznawstwa w środowiskach

12.1. Komisja ds. Współpracy z Wojskiem Polskim ZG PTTK

Działalność turystyczno-krajoznawcza w Wojsku Polskim w latach 2009-2012 prowadzona była przede wszystkim w oparciu o wojskowe oddziały, koła i kluby PTTK oraz wojskowe ośrodki i instytucje kultury, przy wsparciu i pomocy stowarzyszeń działających w tym obszarze, w szczególności Wojskowego Stowarzyszenia „Sport-Turystyka-Obronność”. Struktura wojskowych ogniw PTTK przedstawiała się następująco:

2009 rok:	14 Wojskowych Oddziałów PTTK, 109 Wojskowych Kół i Klubów PTTK, 2.969 członków PTTK,
2010 rok:	14 Wojskowych Oddziałów PTTK, 83 Wojskowe Koła i Kluby PTTK, 3.241 członków PTTK,
2011 rok:	14 Wojskowych Oddziałów PTTK, 96 Wojskowych Kół i Klubów PTTK,

3.422 członków PTTK,
 2012 rok: 14 Wojskowych Oddziałów PTTK,
 96 Wojskowych Kół i Klubów PTTK,
 3.360 członków PTTK.

Przedstawione dane świadczą o stabilnej, a nawet wzrostowej tendencji rozwoju struktur PTTK w środowisku wojskowym. Biorąc pod uwagę, powstające już w roku bieżącym nowe koła i kluby PTTK, te pozytywne tendencje winny się umacniać.

Realizacja działalności programowej wojskowych ogniw PTTK (turystyki kwalifikowanej, turystyki powszechnej, działalności popularyzatorskiej) przedstawiała się następująco:

2009 rok: zrealizowano 1148 przedsięwzięć,
 uczestniczyło 61.013 osób,
 2010 rok: zrealizowano 1462 przedsięwzięcia,
 uczestniczyło 58.364 osób,
 2011 rok: zrealizowano 1769 przedsięwzięć,
 uczestniczyło 56.616 osób,
 2012 rok: zrealizowano 2227 przedsięwzięć,
 uczestniczyło 64.324 osób.

Zaprezentowane dane wskazują na rosnącą popularność turystyki w środowisku wojskowym oraz aktywną pracę w nim ogniw PTTK.

Ogółem w latach 2009 – 2012 wojskowe oddziały, koła i kluby PTTK zrealizowały 6.606 przedsięwzięć turystyczno-krajoznawczych, w których udział wzięło 240 317 osób.

Najliczniejszym i najprężniej działającym wojskowym oddziałem PTTK jest Oddział PTTK Marynarki Wojennej przy Klubie Marynarki Wojennej „Riwiera” w Gdyni, który w 2012 roku skupiał 672 członków i który zorganizował ponad 700 przedsięwzięć turystyczno-krajoznawczych, w których wzięło udział 18.831 osób.

Do najważniejszych przedsięwzięć turystyczno-krajoznawczych organizowanych przez środowisko wojskowe należały:

- Centralny Rajd Turystyczny Wojska Polskiego na Orientację „Bieszczady”, który w przyszłym roku będzie obchodził jubileusz 50-lecia.
- Centralny Zlot Turystów Wojska Polskiego (dotychczas 41 edycji),
- Rajd Górski Wojska Polskiego „Sudety” (dotychczas 42 edycje),
- Seminarium Krajoznawcze Wojska Polskiego (dotychczas 26 edycji),
- Rodzinny Rajd Górski Wojska Polskiego (dotychczas 15 edycji),
- Rodzinny Spływ Kajakowy Wojska Polskiego (dotychczas 14 edycji),

- Ogólnopolskie konkursy fotograficzne „Budowle obronne” i „Foto – tur” (dotychczasowym plonem konkursów jest ponad 2.700 prac fotograficznych).

Wymienione przedsięwzięcia to zaledwie niewielki procent imprez zrealizowanych przez wojskowe oddziały, koła i kluby PTTK. Wiele z przedsięwzięć turystycznych, również tych o charakterze lokalnym, ma wieloletnie tradycje, co świadczy o uznaniu środowiska i popularności proponowanych form spędzania czasu wolnego. Znacząca ich część ma też charakter rodzinny, co sprzyja integracji środowiska wojskowego i pttkowskiego.

Należy podkreślić, że środowisko wojskowe wypracowało również znaczące formy wyróżniania aktywności swoich ogniw PTTK i poszczególnych członków. Przykładem na to są nadawane rokrocznie w czasie Centralnego Zlotu Turystów Wojska Polskiego – tytuły honorowe: Oddział Roku, Koło Roku, Klub Roku i Turysta Roku. Także wojskowe oddziały PTTK poszukują rozwiązań w tym zakresie np. przyznawanie po raz trzeci w 2012 roku przez Oddział PTTK Marynarki Wojennej „Bałtyckich Sterów Turystyki”.

W 2009 roku we wszystkich wojskowych ogniwach PTTK odbyły się zebra- nia i zjazdy sprawozdawczo – wyborcze, dokonujące wyboru nowych władz i delegatów na Konferencje Regionalne. Delegatami na XVII Walny Zjazd PTTK zostało wybranych 10 przedstawicieli środowiska wojskowego, co było znaczącym osiągnięciem w stosunku do poprzedniego zjazdu. Po raz pierwszy też na czele Regionalnych Porozumień Oddziałów PTTK stanęli prezesi wywodzący się z środowiska wojskowego. W województwie lubuskim kol. Danuta Cierpisz (Prezes Oddziału Wojskowego PTTK w Krośnie Odrzań- skim) oraz w województwie zachodniopomorskim kol. Przemysław Jaskuła (z Oddziału Wojskowego PTTK w Szczecinie). Warto również podkreślić, że podczas Walnego Zjazdu PTTK w skład Zarządu Głównego wybrany został kol. Edward Kozanowski – prezes Oddziału Wojskowego PTTK w Bydgosz- czy, który otrzymał również godność Członka Honorowego PTTK.

W 2010 roku wszystkie wojskowe ogniw PTTK wzięły aktywny udział w organizacji i przeprowadzeniu Sejmików Przedkongresowych przed VI Kon- gresem Krajoznawstwa Polskiego. Szczególne zaangażowanie w tym zakre- sie wykazały Oddziały Wojskowe PTTK w Szczecinie, Krośnie Odrzańskim, Chełmie i Gdyni. Przedstawiciele środowiska wojskowego aktywnie uczest- niczyli w Kongresie, podczas którego zaprezentowano m.in. cele i kierunki działalności krajoznawczej prowadzonej w naszym środowisku.

Komisja ZG PTTK do Współpracy z Wojskiem Polskim w mijającej ka- dencji pracowała w składzie wybranym na Krajowej Naradzie Aktywu.

Komisja prowadziła działalność w oparciu o Regulamin Komisji ZG PTTK do Współpracy z Wojskiem Polskim, zatwierdzony Uchwałą nr 216/

XVII/2010 Zarządu Głównego PTTK z 26 marca 2011 roku oraz o przyjęty przez ZG PTTK Plan pracy Komisji ZG PTTK do Współpracy z Wojskiem Polskim na lata 2011-2014.

W latach 2009-2012 Komisja odbyła 14 posiedzeń oraz realizowała zadania wynikające z własnego planu pracy, uchwał Zarządu Głównego PTTK oraz Planów Zasadniczych Przedsięwzięć Departamentu Wychowania i Promocji Obronności MON na kolejne lata.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono m.in. cztery posiedzenia Komisji połączone ze szkoleniem prezesów wojskowych oddziałów i kół PTTK (2009 r. – Borne Sulinowo, 2010 r. – Sieradz, 2011 r. – Hermanice, 2012 r. – Rynia), których celem było podsumowanie działalności turystyczno-krajoznawczej za dany rok oraz przyjęcie Kalendarza przedsięwzięć krajoznawczo-turystycznych i sportowo-rekreacyjnych Wojska Polskiego na następny rok. Kalendarze przekazywane są w formie wydawnictwa do wojskowych oddziałów, kół i klubów PTTK, do klubów jednostek wojskowych, oficerom wychowawczym w jednostkach wojskowych oraz umieszczane w formie elektronicznej na stronach internetowych: DWiPO MON – www.wojsko-polskie.pl.

W czasie ostatniego szkolenia w listopadzie 2012 r., w Ryni doszło również do spotkania przedstawicieli Ministerstwa Obrony Narodowej z Kierownictwem Zarządu Głównego PTTK. W spotkaniu uczestniczyli: płk Jerzy Gutowski – Dyrektor Departamentu Wychowania i Promocji Obronności MON, płk Marek Lisowski – Szef Oddziału Kultury i Oświaty DWiPO oraz kol. Lech Drożdżyński – Prezes Zarządu Głównego PTTK, kol. Tadeusz Sobieszek – Prezes Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK, kol. Andrzej Gordon – Wiceprezes Zarządu Głównego PTTK, kol. Roman Bargieł – Sekretarz Generalny ZG PTTK. Uczestnikami spotkania byli również dowódcy jednostek wojskowych, aktywnie wspierający działalność turystyczno-krajoznawczą w środowisku wojskowym oraz prezesi wojskowych oddziałów, kół i klubów PTTK. W trakcie spotkania wysoko oceniono współpracę resortu Obrony Narodowej z PTTK oraz podkreślono dokonania wojskowych ogniw PTTK w tym zakresie. Uznano, że upowszechnianie turystyki, krajoznawstwa i rekreacji stanowi nie tylko istotny element działalności wychowawczej prowadzonej w Siłach Zbrojnych, ale jest również cenną formą kształtowania postaw patriotycznych i obywatelskich, sprzyja pogłębianiu wiedzy historycznej oraz popularyzowaniu walorów krajoznawczych i kulturowych Polski w społeczeństwie.

Dyrektor Departamentu Wychowania i Promocji Obronności MON uznał za słuszny kierunek rozwoju wojskowych ogniw PTTK, zmierzający do tworzenia ich we wszystkich klubach jednostek wojskowych. Przyjęto również zadania zmierzające do opracowania i podpisania w pierwszym kwartale 2013 r.

nowego porozumienia o współpracy pomiędzy Ministerstwem Obrony Narodowej a Polskim Towarzystwem Turystyczno Krajoznawczym oraz określono główne kierunki dalszej współpracy.

Najważniejszym kierunkiem działalności Komisji było przygotowywanie i organizacja centralnych przedsięwzięć turystyczno-krajoznawczych realizowanych w Wojsku Polskim. Od opracowania złożeń programowo-organizacyjnych, koncepcji i programu imprez do realizacji we współpracy z odpowiedzialnymi za organizację Oddziałami Wojskowymi PTTK. Przyjęta na początku kadencji zasada typowania organizatorów przedsięwzięć centralnych z co najmniej półtorarocznym wyprzedzeniem w znaczący sposób usprawniła przygotowanie i realizację tych przedsięwzięć.

Z inicjatywy Komisji zostały opracowane i wydane 4 wydawnictwa związane z tematyką Seminariów Krajoznawczych Wojska Polskiego. Były to: „Fortyfikacje nadbrzeżne Zatoki Gdańskiej wraz z płytą multimedialną (2009 r. – 500 egz.), „Fortyfikacje Twierdzy Przemyśl” wraz z płytą multimedialną (2011 r. – 500 egz.), „Budowle Obronne w fotografii i w filmie” (2012 r. – 450 egz.), „XXVI Seminarium Krajoznawcze WP – informator krajoznawczy” (2012 r. – 500 egz.). Należy podkreślić, że wszystkie wydawnictwa wzbogaciły księgozbiory bibliotek oświatowych klubów wojskowych oraz wybranych bibliotek cywilnych i trafiły do wszystkich wojskowych oddziałów, kół i klubów PTTK.

Komisja była również pomysłodawcą i wykonawcą wystawy dotyczącej działalności turystyczno-krajoznawczej w Wojsku Polskim, która swój wernisaż miała w czasie spotkania przedstawicieli kierownictwa MON i ZG PTTK podczas narady szkoleniowej wojskowego środowiska PTTK, w listopadzie 2012 r. w Ryni. Na 20 planszach zaprezentowały swoją działalność i tradycje wszystkie wojskowe oddziały i wybrane koła PTTK.

W okresie sprawozdawczym (2009 – 2012) Komisja otrzymała z ZG PTTK 42.000 zł dotacji, z tego na wsparcie imprez turystyczno-krajoznawczych 20.500 zł, a na obsługę Komisji 21.500 zł. W poszczególnych latach przyznane dotacje kształtowały się następująco: w 2009 roku – 5.000/5.000 zł, w 2010 roku – 5.000/5.000 zł, w 2011 roku – 6.500/5.000 zł i w 2012 roku – 4.000/6.500 zł. Przyznane środki finansowe zostały rozliczone w terminie i zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W 2012 r. działalność Komisji została poddana kontroli przez Główną Komisję Rewizyjną PTTK, która wysoko oceniła działalność Komisji i całego środowiska wojskowego.

12.2. Działalność w środowisku osiedli mieszkaniowych i na terenach wiejskich

W latach 2009-2012 Komisja Środowiskowa ZG PTTK corocznie była patronem i współorganizatorem czterech przedsięwzięć skierowanych do przedstawicieli środowisk osiedli mieszkaniowych oraz terenów wiejskich. W maju bądź czerwcu odbywały się Ogólnopolskie Zloty Młodzieży Wiejskiej PTTK. Organizatorami były oddziały PTTK z: Sulęcina (V Zlot), Szamotuł (VI), Łęczycy (VII) i Siedlec (VIII). W zlotach uczestniczyło ponad 100 dzieci przyjeżdżających wraz z opiekunami z małych miejscowości z 4-5 województw. Młodzież tworzyła drużyny biorące udział w wielu konkurencjach, a także w bogatym programie krajoznawczym i szkoleniowym. Zloty były organizowane z dużym zaangażowaniem działaczy oraz władz samorządowych.

We wrześniu w Podlesicach odbywały się Złazy Mieszkańców Spółdzielni Mieszkaniowych woj. śląskiego (w 2011 roku jubileuszowy – XXX). Co roku brało w nim udział około 2000 osób z kilkudziesięciu spółdzielni mieszkaniowych. Współorganizatorką zjazdu z ramienia Komisji Środowiskowej była wiceprzewodnicząca – kol. Barbara Konieczna.

Ogólnopolskie Zloty Oddziałów i Kół Środowiskowych PTTK odbywały się we wrześniu bądź październiku w: Toruniu, Giżycku, Kołobrzegu i Karpaczu. Organizatorami były oddziały PTTK: Miejski im. M. Sydowa w Toruniu (X Zlot), „Wielkich Jezior Mazurskich” w Giżycku (XI), im. J. Frankowskiego w Kołobrzegu (XII) oraz „Sudety Zachodnie” w Jeleniej Górze (XIII). W zlotach brało udział około 120 osób z różnych rejonów Polski. Miały one możliwość wymiany doświadczeń oraz zgłoszenia nowych propozycji działań programowych w środowisku zamieszkania i zakładzie pracy.

W latach 2009-2012 ogłoszone zostały Ogólnopolskie Konkursy Plastyczne skierowane do dzieci i młodzieży. Współorganizatorami były Komisja Środowiskowa ZG PTTK i Tyska Spółdzielnia Mieszkaniowa „Oskard”. Na konkurs nadsyłane były prace także z małych środowisk wiejskich. W kolejnych latach odbyły się konkursy:

- w roku 2009 „Kocham i szanuję przyrodę” związany z Rokiem Przyrody i Rokiem Dzieci i Młodzieży w PTTK. Prace oceniano w czterech kategoriach wiekowych: 4-6 lat, 7-9 lat, 10-12 lat i 13-16 lat.
- w roku 2010 „Moje najmilsze chwile spędzone nad wodą” adresowany do dzieci w dwóch kategoriach wiekowych: od 6 do 9 i od 10 do 13 lat. W I kategorii nadesłano 46 prac z 12 jednostek (szkół, Młodzieżowych Domów Kultury, SKKT), w II – 54 prace z 18 jednostek.
- w roku 2011 „Moja rodzina na turystycznym szlaku”, wpłynęły 264 prace, które oceniano w trzech kategoriach wiekowych: przedszkola – 37 prac, szkoły podstawowe – 176 prac oraz gimnazja – 51 prac. Prace zostały nade-

ślane z 61 środowisk takich jak: przedszkola, szkoły podstawowe, ośrodki i centra kultury, świetlice, biblioteki publiczne, domy kultury, spółdzielnie mieszkaniowe, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz koła, szkolne kluby i oddziały PTTK.

- w roku 2012 konkurs „Moja rodzina na rowerowym szlaku” przeznaczony dla dzieci i młodzieży w trzech kategoriach: przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja. Wpłynęły 743 prace ze wszystkich województw w Polsce: 59 w I kategorii z 19 środowisk, 558 w II kategorii z 146 jednostek oraz 126 w III kategorii z 47 ośrodków.

Nagrody fundował Zarząd Główny PTTK, Zarząd Majątkiem PTTK oraz Spółdzielnia Mieszkaniowa „Oskard” w Tychach. Uroczyste podsumowania odbywały się w Warszawie: w latach 2009 i 2010 w siedzibie Zarządu Głównego PTTK, w 2011 roku w Muzeum Etnograficznym, a w 2012 roku na Stadionie Narodowym.

Komisja we współpracy z Radą ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych opracowała nowelizację Regulaminu odznaki „Turysta Senior” oraz nowe wzory odznak.

12.3. Działalność w środowisku policji i straży granicznej

W latach 2009-2012 Komisja Środowiskowa ZG PTTK patronowała i współuczestniczyła w imprezach dla środowiska Policji i Straży Granicznej. Komisja ufundowała puchary na wiele z nich: 38, 39, 40 i 41 Ogólnopolskie Rajdy Górskie „Szlakami Obrońców Granic” oraz XVII i XVIII Ogólnopolskie Spotkania Turystyczne Policji oraz po zmianie nazwy – XIX i XX Ogólnopolskie Rajdy Górskie Służb Mundurowych Resortu SW.

Ogólnopolskie Rajdy Górskie „Szlakami Obrońców Granic” odbywały się kolejno w: Kacwinie, Węgierskiej Górze, Ustrzykach Górnych i Zawoi. Wśród organizatorów rajdu byli członkowie Komisji kol. Kazimierz Rabczuk, a w roku 2009 kol. Andrzej Masłoń.

Ogólnopolskie Rajdy Górskie Służb Mundurowych Resortu SW zostały zorganizowane w: Krościenku n/Dunajcem, Karpaczu, Wysowej Zdroju i Zakopanem. Komandorem rajdów był kol. Grzegorz Serbakowski – członek Komisji. Co roku w rajdach uczestniczy kilkaset osób, a większość z nich to członkowie PTTK. W 2012 roku, w uroczystym otwarciu jubileuszowego XX rajdu udział wzięli prezes ZG PTTK kol. Lech Drożdżyński oraz przewodniczący Komisji Środowiskowej kol. Ryszard Kunce.

Wyżej wymienione imprezy spełniają funkcję integrującą członków Towarzystwa wywodzących się ze środowiska Policji i Straży Granicznej, a także szerszą wiedzę krajoznawczą o Polsce.

13. Działalność gospodarcza

13.1. Warunki prowadzenia

W mijającej kadencji zrealizowany został szereg działań mających na celu z jednej strony racjonalizację wydatków z budżetu Towarzystwa, z drugiej – polepszeniu efektywności gospodarowania. Racjonalizację wydatków umożliwia wprowadzona odpowiednia konstrukcja zapisów budżetu, która umożliwia ich pełną identyfikację. Taki kształt zapisu uchwały budżetowej powoduje pełną świadomość planowania wydatków oraz, co równie ważne – dyscyplinę w ich realizacji. Ważnym elementem było jednoznaczne wydzielenie wydatków programowych i określenie zasad ich finansowania z dochodów pochodzących z różnych sfer działalności, w tym działalności gospodarczej. W ramach ciągłego doskonalenia funkcjonowania struktur gospodarczych zrealizowano Uchwałę nr 258/XVII/2011 Zarządu Głównego PTTK z 24 września 2011 r. w sprawie połączenia spółek Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK sp. z o.o. w Sanoku i Hotele Lubelskie PTTK sp. z o.o. z siedzibą w Lublinie. Dzięki temu działaniu uzyskano znaczący wzrost dochodu ze spółki kontynuującej działalność pod nazwą Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK sp. z o.o. Wycofano się ze spółki Bydgoskie Biuro Turystyki Zagranicznej PTTK sp. z o.o. w Bydgoszczy zbywając 240 należących do PTTK udziałów.

Kadencja, była okresem, w którym Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze realizowało inwestycje, głównie proekologiczne, wykorzystując zarówno dotacje z funduszy Unii Europejskiej jak i z innych źródeł środków finansujących taką działalność. Na finansowanie inwestycji poświęcono także własne środki Towarzystwa. Wśród tych działań należy wyróżnić projekty: „Instalacja pomp ciepła wraz z osprzętem dla Hotelu Górskiego i Campingu PTTK nr 150 w Ustrzykach Górnych” i zakończony projekt „Markowy produkt turystyki górskiej „Zielone Schroniska” w pasmach: Tatr (7 obiektów), w ramach Osi Priorytetowej 3. Turystyka i przemysł kulturowy Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 oraz w znaczący sposób zaawansowany podobny projekt w Beskidach, Gorcach i Pieninach (11 obiektów). To bardzo rozbudowane projekty, w wyniku których nie tylko ulegną radykalnej poprawie warunki sanitarne w schroniskach, nastąpi znacznie zmniejszona ich uciążliwość dla środowiska naturalnego, ale zostały również zrealizowane nowoczesne działania promocyjne, związane z budową oferty turystyki zimowej. W ramach działalności programowej Towarzystwa zbudowano jeden nowy oraz zmodernizowano istniejące w okolicach schronisk ośrodki muzealne. Zakończony też został bardzo efektywną modernizacją schroniska PTTK w Dolinie Pięciu Stawów wieloletni projekt pt. „Zmniejszenie uciążliwości górskich schronisk PTTK dla środowiska natu-

ralnego parków narodowych”, w wyniku której obiekt ten stał się prawdziwą perłą wśród schronisk górskich. Projekt współfinansowano ze środków Eko-unduszu, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz własnych PTTK.

Prawdziwym świętem Towarzystwa było otwarcie po kapitalnym remoncie 25 kwietnia 2010 roku schroniska PTTK na Markowych Szczawinach. Inwestycja zrealizowana całkowicie z własnych środków PTTK całkowicie zmieniła wizerunek obiektu, który stał się bardzo przyjazny dla turystów i środowiska naturalnego Babiogórskiego Parku Narodowego. Szereg inwestycji z własnych środków wykonano także w Sudetach.

21 czerwca 2011 roku otwarto Eko-Marinę PTTK Wilkasy. Wyposażona jest w nowe pomosty przy, których może cumować około 150 jachtów. W wielofunkcyjnym budynku kapitanatu o powierzchni użytkowej 882,2 m². znajduje się Centrum Monitoringu Środowiska oraz Ruchu Turystycznego, tawerna, sala konferencyjna, trzy pokoje dla gości oczekujących na naprawę łodzi. Port posiada całą niezbędną infrastrukturę ekologiczną systemu odbioru i segregacji nieczystości płynnych i stałych z łodzi. W dodatkowych pomieszczeniach budynku zlokalizowane są punkty sanitarne z dodatkowymi prysznicami dla żeglarzy i obsługi portu oraz miejsce do mycia naczyń wraz z obsługą pralni i suszarni. Zaplecze sanitarne zostało wyposażone w punkt opróżniania toalet z jednostek pływających. W skład kompleksu portowego obok kapitanatu wchodzi Amfiteatr Wilkasy w którym to odbywać się będą liczne imprezy kulturalno-sportowe. Nowa Eko-Marina powstała z dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia-Mazury w latach 2007-2013.

W ramach umów wieloletnich zakończono realizację inwestycji OZGT PTTK w Krakowie, w wyniku której nasz obiekt stał się trzecim co do wielkości hotelem w Krakowie. Powiększenie hotelu skutkuje także znacznym zwiększeniem środków kierowanych na działalność programową Towarzystwa. Zakończono w roku 2012 remont obiektu w Zegrzynku, gdzie w efekcie podjętych działań powstała całoroczna marina świadcząca usługi noclegowo-gastronomiczne, szkoleniowe, związane z obsługą turystyki wodnej, w tym dla korzystających z portu jachtowego. Program modernizacyjny objął renowację istniejącej zabudowy, remont kapitalny pomieszczeń, całkowitą wymianę lub częściowe odtworzenie infrastruktury technicznej a prace przeprowadzane były z zachowaniem dotychczasowego charakteru nieruchomości, bez naruszania brył, konstrukcji budynków oraz nadbudowy pięter. Oficjalne otwarcie odbyło się 26 maja 2012r. Aktualnie w oparciu o obiekt PTTK prowadzony jest ośrodek sportowo-rekreacyjny stanowiący pierwszą z baz

Klubu Miła Akademii Żeglarskiej firmowanej przez olimpijczyka Mateusza Kusznierewicza.

W kadencji odjęto także szereg innych inwestycji w oparciu o pozyskanych partnerów inwestycyjnych w takich obiektach jak: DT w Szczyrku, Wiśle, Zakopanem i Warszawie. Przedłużające się procedury administracyjne powodują wydłużenie czasu trwania inwestycji, z których najbardziej zaawansowana w Zakopanem będzie zakończona prawdopodobnie wiosną 2014 roku.

Mijająca kadencja była trudnym okresem w działalności gospodarczej PTTK. Uwidoczniły się zagrożenia związane z nie ukończoną regulacją prawną naszych nieruchomości. Podjęte zadania inwestycyjne, w tym związane z pozyskaniem strategicznych inwestorów, zostały lub są realizowane i powodują, że ciągle polepsza się stan techniczny naszych obiektów. Sprawia to, że stają się nie tylko coraz lepszą wizytówką naszego Towarzystwa, ale i polepszają jego możliwości ekonomiczne.

13.2. Potencjał

Na majątek Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego składa się majątek rzeczowy (środki trwałe) i majątek finansowy (udziały w spółkach).

Majątek trwały PTTK

PTTK na dzień 31.12.2012r. posiadało w swoim zarządzie 171 nieruchomości. Powyższe nieruchomości wykorzystywane były na działalność gospodarczą, która była prowadzona w 109 obiektach w tym w 98 obiektach hotelarskich (hotele, domy wycieczkowe, schroniska, campingi, domy turysty, stacje wodne ośrodki turystyczne itd.), 3 obiektach gastronomicznych, 8 innych obiektach wykorzystywanych na cele biurowe, produkcyjne i turystyczne. 17 nieruchomości stanowiły działki gruntu niezabudowane lub zabudowane urządzeniami niezbędnymi do prowadzenia działalności gospodarczej (ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków itp.). Zaznaczyć należy, że często działalność obiektu prowadzona jest na kilku nieruchomościach.

W XVII kadencji tj. w latach 2009-2012 majątek trwały w wartościach ewidencyjnych brutto wykazuje systematyczny wzrost, porównując początek kadencji 109.370,32 tys. zł. i koniec kadencji 136.598,19 tys. zł. stanowi on 24,90% przyrost, co w liczbach bezwzględnych wynosi 27.227,87 tys. zł.

Na stan ten wpływ miały m.in. zwiększenia majątku z tytułu poniesionych nakładów i zakupów inwestycyjnych (zakup działki na górze Czantoria w Wiśle (2009), nabycie prawa wieczystego użytkowania działek gruntu i własności budynków w Puławach (2010), ujawnienie gruntów własnych i budynków (2011), zakup sprzętu biurowego (drukarki, komputery, urządzenia wielofunkcyjne) oraz gospodarczego (2009-2012), zakup środka transportu

(2012)) i regulacji prawnych nieruchomości (nabycie poprzez zasiedzenie działek z Jastrzębiej Górze (2009), nabycie prawa wieczystego użytkownika działek w Jastrzębiej Górze (2011), nabycie działki w Sychowie (2012) w kwocie 35.205,70 tys. zł. oraz zmniejszenia majątku wskutek sprzedaży nieruchomości (w Warszawie, ul. Bukowiecka (2009), w Lubominie - schronisko Pod Trójgarbem (2011), w Pasymiu (2012), Żaganiu (2012), Nieborowie (2012)), sprzedaży środków trwałych (budynki i budowle w Olecku (2010), autokar Volvo (2010)) oraz likwidacji zużytych środków trwałych (budynków, wiaty magazynowej, środków transportu, kotłów i pieców co, cw, sprzętu biurowego, dźwigu towarowego, ujęć wody, stacji trafo, domków campingowych, agregatów prądotwórczych, hydrantów, oczyszczalni kanalizacyjnych, wymiennika ciepła, pomostu żelbetowego) ogółem w wysokości 9.260,69 tys. zł.

Majątek trwały w wartościach netto (tzn. z uwzględnieniem amortyzacji) wykazuje na przestrzeni lat 2009-2012 ok. 34,55% wzrost, co oznacza, że pomimo amortyzowania majątku ok. 3,45 mln zł rocznie, co ma wpływ na zmniejszenie jego wartości, majątek jest systematycznie odtwarzany.

Szczegółowe informacje na temat wartości majątku trwałego PTTK opracowane na podstawie sprawozdań zbiorczych ZG PTTK w kwotach brutto i netto oraz w rozbiciu na poszczególne jednostki PTTK zawarte są w tabeli 15.

Przyrost amortyzacji na koniec XVII kadencji w porównaniu do jej początku wynosi ok. 889,63 tys. zł, co stanowi 9,43%, jest to efekt działań inwestycyjnych prowadzonych przez PTTK przez cztery lata kadencji.

Majątek finansowy

Poza majątkiem rzeczowym, PTTK posiada również majątek finansowy w postaci udziałów i akcji w spółkach prawa handlowego. Na koniec roku 2012 wartość udziałów i akcji PTTK w funkcjonujących 7 spółkach wynosiła łącznie 10.640,80 tys. zł. Na początku kadencji wartość tych udziałów w 10 spółkach wynosiła 10.103,40 tys. zł. (wzrost o 5,32 %). Wzrost udziału w spółkach nastąpił poprzez:

- wniesienie wkładu pieniężnego do spółki Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK sp. z o.o. w Sanoku (77,0 tys. zł.),
- połączenie spółek Hotele Lubelskie PTTK sp. z o.o. w Lublinie i Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK sp. z o.o. w Sanoku (kapitał spółki BSiH PTTK sp. z o.o. w Sanoku został podwyższony o kwotę 1.457,90 tys. zł., z czego 923,50 tys. zł. stanowił kapitał zakładowy spółki HL PTTK sp. z o.o. w Lublinie).

W roku 2012 zakończone zostało postępowanie likwidacyjne Wydawnictwa PTTK „KRAJ” sp. z o.o. o kapitale zakładowym w wysokości 50,0 tys. zł. oraz dokonano sprzedaży udziałów o wartości 24 tys. zł. w spółce Bydgoskie Biuro Turystyki Zagranicznej PTTK sp. z o.o. w Bydgoszczy.

Poziom wniesionych dopłat do kapitału zakładowego zmniejszył się o 28,27%. W okresie XVII kadencji zwrotu dopłat dokonały spółki: SHiS PTTK w Jeleniej Górze (71,12 tys. zł.), Mazury PTTK w Olsztynie (190,49 tys. zł.), ZZGT PTTK w Szczecinie (82,54 tys. zł.), HL PTTK w Lublinie (173 tys. zł.)

Kapitał PTTK w kwocie 258,0 tys. zł. zaangażowany w Meritum Bank ICB SA z siedzibą w Gdańsku (dawny BWE SA) przeznaczony jest do sprzedaży.

PTTK poza udziałami w spółkach wymienionymi wyżej posiada również udziały w 12 spółkach, które nie prowadzą działalności gospodarczej. Kapitał zaangażowany przez PTTK w te spółki na koniec 2012 r. wynosi łącznie 262,59 tys. zł. Zmiany kapitału funkcjonujących spółek z udziałem kapitału PTTK w latach 2009-2012 przedstawia tabela 17.

Wyniki działalności spółek z udziałem kapitału PTTK

Łączny wynik finansowy brutto w roku 2012 osiągnięty przez funkcjonującą Spółki z udziałem kapitału PTTK (z wyłączeniem wyniku Meritum Banku ICB SA) stanowił kwotę 1.332,53 tys. zł. co w porównaniu z łącznym wynikiem finansowym brutto osiągniętym przez te Spółki w roku 2009 – kwota 1.809,58 tys. zł., stanowiło spadek o 26,36%. Warto zaznaczyć, że wypracowany wynik finansowy uwzględnia czynsz dzierżawny dla ZM PTTK, który łącznie w 2012 roku wyniósł kwotę 5.085,55 tys. zł. oraz opłatę za korzystanie ze znaku PTTK w łącznej kwocie za 2012r. w wysokości 27,92 tys. zł.

W 2012r. Spółki wpłaciły na działalność statutową PTTK (także oddziałów PTTK) kwotę 511,24 tys. zł. (wpłata dokonana w roku 2012, ale dotycząca sprawozdania finansowego za rok 2011) co w porównaniu z rokiem 2009 kiedy to na działalność statutową PTTK Spółki wpłaciły kwotę 1.770,36 tys. zł. (wpłata dokonana w roku 2009, ale dotycząca sprawozdania finansowego za rok 2008), stanowi spadek o 71,12%.

W 2012 r. opłatę za korzystanie ze znaku PTTK w kwocie 27,92 tys. zł. wniosły dwie spółki (Hotele Lubelskie PTTK w Lublinie i ZZGT w Szczecinie). W porównaniu z rokiem 2009 kiedy to opłata za znak wyniosła 74,68 tys. zł. nastąpił spadek jej wysokości o 62,61 %.

Szczegółową informację o wynikach działalności funkcjonujących spółek z udziałem kapitału PTTK w latach 2009-2012 przedstawia tabela 18.

13.3. Stan prawny majątku PTTK

Na koniec 2012 r. PTTK zarządzało 171 nieruchomościami. Nieruchomości te posiadały następujący status prawny:

- własność gruntu i budynków – 51 nieruchomości;
- współwłasność gruntu i własność budynków – 23 nieruchomości;
- wieczyste użytkowanie gruntu i własność budynków – 50 nieruchomości;

- wieczyste użytkowanie gruntu i budynków – 13 nieruchomości;
- dzierżawa gruntu i własność budynków – 9 nieruchomości;
- bezpłatne użytkowanie gruntu /służebność/ i własność budynków – 2 nieruchomości;
- zarząd i użytkowanie – 7 nieruchomości;
- własność na rzecz oddziału PTTK – 9 nieruchomości;
- wieczyste użytkowanie na rzecz oddziału PTTK – 2 nieruchomości;
- własność na rzecz innych osób prawnych – 2 nieruchomości;
- w trakcie regulacji – 3 nieruchomości.

W trakcie kadencji PTTK uregulowano stan prawny:

- nieruchomości w Spychowie (w 2009 roku podpisana została z Nadleśnictwem Spychowo umowa dzierżawy gruntu leśnego w Spychowie co częściowo uregulowało status prawny Stancji Wodnej PTTK w Spychowie, w 2012 roku PTTK nabyło własność nieruchomości zabudowanej budynkami – nieruchomości w Jastrzębiej Górze (w 2009 roku PTTK nabyło własność gruntu – dz. 11/2i 13 - poprzez zasiedzenie),
- nieruchomości w Jastrzębiej Górze (w 2010 roku PTTK nabyło prawa wieczystego użytkowania gruntu – dz. 10/2 i 12 - i własności budynków).

W okresie XVII kadencji PTTK poza ww. regulacjami stanu prawnego,

- nabyło:
  - parcelę na górze Czantoria (2009),
  - prawo wieczystego użytkowania i własności budynków położonych w Puławach przy ul. Czartoryskich 6A (2010),
- zbyło:
  - nieruchomość w Warszawie przy ul. Bukowieckiej (2010),
  - nieruchomość w Lubominie (Pod Trójgarbem) (2011)
  - prawo wieczystego użytkowania gruntu i własności budynków w Pasymiu (2012),
  - prawo wieczystego użytkowania gruntu i własności budynków w Nieborowie, (2012)
  - prawa wieczystego użytkowanie gruntów i budynków w Żaganii (2012),
  - przekazano prawnym właścicielom nieruchomości w Poznaniu (2011),
  - rozwiązano umowę najmu pomieszczeń w budynku przy ul. Podwałe 23 w Warszawie (2011).

W trakcie kadencji prowadzone były i będą prowadzone nadal działania zmierzające do uregulowania stanu prawnego nieruchomości w Jastarni, Tleńniu i na Połoninie Wetlińskiej.

13.4. Formy zarządzania majątkiem PTTK

Zarządzanie majątkiem PTTK odbywa się poprzez wyodrębnione jednostki gospodarcze ZG PTTK, działające na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym oraz poprzez spółki z udziałem kapitału PTTK.

Na dzień 31 grudnia 2012 r. 171 nieruchomości PTTK były zarządzane przez:

- ZM PTTK – 166 nieruchomości;
- OZGT PTTK w Krakowie – 4 nieruchomości;
- CFK PTTK w Łodzi – 1 nieruchomość.

Nieruchomości były zarządzane w systemie dwu lub trzy stopniowym w układzie jednostka zarządzająca – dzierżawca lub jednostka zarządzająca – dzierżawca – poddzierżawca.

Spśród 166 nieruchomości zarządzanych przez Zarząd Majątkiem PTTK 145 nieruchomości zostały przekazane w dzierżawę spółkom z o.o. Sudeckie Hotele i Schroniska PTTK w Jeleniej Górze (19 nieruchomości), Schroniska i Hotele PTTK „Karpaty” w Nowym Sączu (82 nieruchomości), Mazury PTTK w Olsztynie (30 nieruchomości), Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK w Sanoku (14 nieruchomości), 2 nieruchomości wydzierżawione były Oddziałowi PTTK w Gorlicach, a 4 – użyczone Regionalnemu Oddziałowi PTTK „Szlak Brdy” w Bydgoszczy. Pozostałe 15 nieruchomości było w bezpośrednim Zarządzie ZM PTTK.

Od stycznia 2010 zawarto ze spółkami umowy dzierżawy nieruchomości PTTK wg nowego, jednolitego wzoru, wprowadzając nowe unormowania związane, m.in. z ustalaniem czynszu dzierżawnego, zabezpieczeniem ewentualnych przyszłych roszczeń PTTK, procedurą realizacji zadań inwestycyjno-remontowych.

13.5. Nadzór nad sprawami majątkowymi

Zgodnie ze Statutem PTTK wszystkie sprawy prawno-majątkowe (obciążanie hipoteki, sprzedaż, nabycie itp.) pozostają w wyłącznej gestii Zarządu Głównego PTTK a decyzje w tym zakresie podejmowane są w formie uchwał. Realizacją uchwał ZG PTTK w sprawach majątkowych zajmują się: Biuro ZG PTTK, ZM PTTK lub inne jednostki, spółki z większościowym udziałem kapitału PTTK. Realizacja uchwał odbywa się pod nadzorem Sekretarza Generalnego i Skarbnika ZG PTTK. Na posiedzeniach ZG PTTK okresowo składane są bieżące informacje z realizacji uchwał, a na koniec kadencji wykonywane jest zbiorcze sprawozdanie z wykonania wszystkich uchwał.

W ramach nadzoru nad sprawami majątkowymi centralnie nadzorowane są ponadto realizacje przyjętych i zatwierdzonych na dany rok przez Zarząd Główny PTTK planów inwestycyjno-remontowych w obiektach PTTK, za-

również ze środków własnych i dotacyjnych, płatności podatków od nieruchomości, opłat za wieczyste użytkowanie i inne zobowiązania publiczno-prawne dotyczące nieruchomości PTTK, porządkowanie i regulowanie, wspólnie z zarządami spółek PTTK, spraw własnościowych powierzonych nieruchomości, ubezpieczanie majątku, prowadzenie sprawozdawczości (w tym m.in. wynikającej z wymogów Ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej) itp.

Od 1999 r. corocznie dodatkowo prowadzona jest przez Zarząd Majątkiem PTTK analiza ekonomiczna działalności obiektów PTTK, obejmującą nieruchomości będące w ewidencji PTTK oraz nieruchomości będące w ewidencji spółek PTTK. Analiza ekonomiczna jest przeprowadzona na szczeblu jednostki zarządzającej (spółka, oddział) oraz Zarządu Majątkiem PTTK. W analizie uwzględniana jest część ekonomiczna obejmująca przychody uzyskiwane z danego obiektu, koszty jego działalności, nakłady remontowe i inwestycyjno-modernizacyjne w tym obiekcie oraz część informacyjną zawierającą m.in. informacje o czasie trwania umowy, obłożeniu itp.

W związku z rozporządzeniem Komisji Europejskiej dotyczącym pomocy de minimis, centralnie, na szczeblu Zarządu Głównego PTTK, gromadzone są informacje dotyczące otrzymanej pomocy publicznej oraz innego rodzaju pomocy np. horyzontalnej, regionalnej itp. w części obiektów Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego. Udzielana pomoc dotyczy odroczenia terminów płatności podatków od nieruchomości, rozłożenia ich na raty bądź ich umorzenia, przesunięcia terminu opłat za wieczyste użytkowanie, rozłożenia na raty odsetek od zobowiązania dot. wykupu nieruchomości, dofinansowania uczestnictwa w targach i wystawach za granicą itp. Informacja o otrzymanej pomocy publicznej jest dokumentem każdorazowo załączanym do składanych przez PTTK wniosków dotyczących ubiegania się o udzielenie takiej pomocy w różnych jej formach.

13.6. Prace inwestycyjne PTTK i ich efekty

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze działalność inwestycyjną i remontową prowadzoną w swoich obiektach zlokalizowanych na terenie całego kraju realizuje za pośrednictwem własnych jednostek organizacyjnych, takich jak Zarząd Majątkiem PTTK w Warszawie, Okręgowy Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK w Krakowie, Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie, Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK w Łodzi, Centrum Turystyki Wodnej PTTK w Warszawie oraz Spółki PTTK z o.o. i Oddziały PTTK w Gorlicach i Bydgoszczy.

W XVII kadencji przypadającej na lata 2009-2012 działalność ta koncentrowała się głównie na poprawieniu ogólnego stanu technicznego obiektów PTTK, dostosowaniu ich do obowiązujących przepisów p. poz., podnoszeniu standardu obiektów ze szczególnym uwzględnieniem ogólnodostępnych pomieszczeń sanitarnych i kuchni turystycznych, porządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej, na wykonywaniu remontów bieżących i konserwacji, jak również na kontynuowaniu regulacji formalno-prawnych, w tym wykupie nieruchomości PTTK.

W dalszym ciągu dużą wagę poświęcano realizacji inwestycji przyjaznych środowisku i kontynuowano prowadzony od 1998 r. proekologiczny program pn. „Zmniejszenie uciążliwości obiektów PTTK zlokalizowanych na terenie parków narodowych”. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze realizuje w ten sposób jeden ze swych celów statutowych w zakresie ekologii i ochrony zwierząt, ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz troski o racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.

Ponadto w obecnej kadencji działania inwestycyjne PTTK skupiały się również na pozyskiwaniu środków dotacyjnych pochodzących z Unii Europejskiej w ramach programów operacyjnych na lata 2007-2013 oraz z Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Szersze informacje o niniejszej działalności przedstawiono w dalszej części materiału. Ogółem w latach 2009-2012 na prace zrealizowane w obiektach PTTK, biorąc pod uwagę wszystkie źródła ich finansowania, wydano 68.986.909,81 zł.

Zarząd Majątkiem PTTK w Warszawie

Wartość zadań inwestycyjnych i remontowych zrealizowanych w latach 2009-2012 w obiektach znajdujących się w ewidencji Zarządu Majątkiem PTTK (dzierzawionych Spółkom PTTK z o.o., Regionalnemu Oddziałowi PTTK „Szlak Brdy” w Bydgoszczy i Oddziałowi PTTK w Gorlicach oraz w obiektach będących w bezpośrednim zarządzie ZM PTTK) wyniosła 58.640.869,00 zł, w tym inwestycje w kwocie 54.844.811,82 zł, remonty w kwocie 2.684.588,43 zł, a pozostałe koszty związane m.in. z regulacjami prawnymi, likwidacjami wyeksploatowanych środków trwałych w kwocie 1.111.468,75 zł.

W poszczególnych latach kadencji podział ten kształtował się następująco:

<i>Lata</i>	<i>Inwestycje</i>	<i>Remonty</i>	<i>Pozostałe koszty</i>	<i>Razem</i>
2009 r.	8.291.426,78	595.577,48	360.670,54	9.247.674,80
2010 r.	9.694.018,35	1.140.751,44	158.701,75	10.993.471,54
2011 r.	13.786.335,60	399.107,95	316.110,41	14.501.553,96

2012 r.	23.073.031,09	549.151,56	275.986,05	23.898.168,70
Ogółem lata 2009-2012	54.844.811,82	2.684.588,43	1.111.468,75	58.640.869,00

Źródłem finansowania zadań inwestycyjnych i remontowych były następujące środki:

PTTK	24.690.423,93 zł
EkoFunduszu	1.473.785,69 zł
NFOŚiGW	4.499.866,37 zł
WFOŚiGW	700.000,00 zł
Unia Europejska	7.420.173,48 zł
Dzierżawców	19.828.688,36 zł
Inne	27.931,17 zł

Łączny udział środków PTTK wydatkowanych w ww. obiektach w czasie XVII kadencji wyniósł 24.690.423,93 zł, co stanowi 42% wartości wszystkich poniesionych nakładów. W ubiegłej kadencji była to kwota w wysokości 15.991.972,51 zł (stanowiła 67 % poniesionych wówczas nakładów). Jak wynika z powyższych danych w stosunku do ubiegłej kadencji wartość środków własnych PTTK przeznaczonych na realizację zadań inwestycyjnych i remontowych w obiektach znajdujących się w ewidencji ZM PTTK wzrosła o 8.698.451,42 zł, tzn. o 54 %.

W ramach planów inwestycyjnych w czasie XVII kadencji kontynuowano realizację proekologicznego programu pn. „Zmniejszenie uciążliwości obiektów PTTK zlokalizowanych na terenie parków narodowych”, który był współfinansowany przez Fundację EkoFundusz (dotacja), NFOŚiGW (dotacja) oraz WFOŚiGW (pożyczka).

W ramach ww. programu możliwa była realizacja zadań inwestycyjnych polegających na budowie lub modernizacji oczyszczalni ścieków, kolektorów sanitarnych, budowie kotłowni ekologicznych wraz z wymianą instalacji c.o. i c.c.w., dociepleniu obiektów wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, montażu kolektorów słonecznych, budowie małych elektrowni wodnych i powietrznych oraz innych zadań przynoszących efekty ekologiczne i wymierne korzyści dla środowiska. Od roku 1998, w którym to rozpoczęto realizację programu, do końca 2012 r. udało się zmodernizować 17 obiektów PTTK.

W okresie XVII kadencji w ramach programu zrealizowano m.in. I etap proekologicznej inwestycji w schronisku (w budynek 1) na Hali Szrenickiej, polegającej na zmianie systemu ogrzewania z montażem kolektorów słonecznych i modernizacją kotłowni oraz na termomodernizacji obiektu wraz z wymianą stolarki okiennej. Wartość prac zrealizowanych w latach 2011-2012 wyniosła 1.665.216,93 zł, w tym środki pochodzące z pożyczki WFO-

ŚiGW we Wrocławiu w kwocie 700.000 zł. W 2013 r. zadanie to będzie kontynuowane w budynku nr 2 schroniska.

Bardzo ważną proekologiczną inwestycją przeprowadzoną w ramach ww. programu była inwestycja w schronisku w Dolinie Pięciu Stawów Polskich. Realizacja zadania ze względu na położenie obiektu w wysokich Tatrach była bardzo trudna zarówno w zakresie przygotowania dokumentacji czy w zakresie logistycznym (transport materiałów odbywał się m.in. helikopterem), jak również ze względu na skomplikowany technologicznie i technicznie zakres prac. Biorąc to pod uwagę można stwierdzić, że było to najbardziej spektakularne i doniosłe przedsięwzięcie przeprowadzone przez PTTK w bieżącej kadencji. Inwestycja realizowana była w latach 2009-2010. Zakres wykonanych robót obejmował budowę budynku małej elektrowni wodnej (MEW) wraz z urządzeniami i infrastrukturą (rurociągi układane w skałach i na dnie stawu), budowę budynku biologicznej oczyszczalni ścieków wraz z urządzeniami i infrastrukturą, termomodernizację obiektu obejmującą docieplenie przegród zewnętrznych oraz wymianę stolarki zew., modernizację instalacji c.o., modernizację kotłowni c.o. i c.w. z montażem dwóch ekologicznych kotłów (elektrycznego i opalanego drewnem). Wartość prac wyniosła 5.744.842,81 zł, w tym dotacja EkoFunduszu w wysokości 1.460.000 zł oraz dotacja NFO-ŚiGW w wysokości 3.276.099,11 zł.

Ponieważ w 2010r. Fundacja EkoFundusz zakończyła swoją działalność konieczne było znalezienie dodatkowych źródeł finansowania dla inwestycji w obiektach PTTK. W związku z tym, jak również w związku z pojawianiem się możliwości pozyskania dotacji z Unii Europejskiej PTTK podjęło starania o uzyskanie środków pochodzących z Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013 oraz z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF).

Jeszcze w 2009r. PTTK zawarło umowę z NFOŚiGW na realizację projektu pn. „Instalacja odnawialnych źródeł energii w obiektach PTTK w Bieszczadach i Beskidzie Niskim”. Wartość całkowita inwestycji wyniosła 3.225.790,57 zł, w tym dotacja pochodząca ze środków ww. NMF w wysokości 1.223.767,26 zł. W ramach tego zadania zmodernizowano 7 obiektów PTTK: we wszystkich zamontowano instalację kolektorów słonecznych, w jednym z nich wykonano elektrownię hybrydową (turbina wiatrowa i ogniwa fotowoltaiczne), w kolejnym instalację pomp ciepła. W trakcie jego realizacji, jak również już po zakończeniu prac w kwietniu 2011r. prowadzone były działania, w wyniku których w 2012 r. PTTK podpisało umowę dotyczącą refundacji nakładów poniesionych na wykonanie ww. instalacji pomp ciepła w HG PTTK w Ustrzykach Górnych ze środków pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego. Wartość

przyznanych środków wyniosła 535.600 zł, jednak ich faktyczne przekazanie nastąpiło dopiero w I kw. 2013 r.

W 2010 r. PTTK zawarło umowy o współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej trzech projektów inwestycyjnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Były to:

- „Budowa ekologicznej mini przystani żeglarskiej wraz z systemem odbioru i segregacji odpadów na wybranych obszarach Warmii i Mazur w OTW PTTK w Wilkasach”, w ramach projektów kluczowych Regionalnego Programu Operacyjnego Warmii i Mazur. Wybudowano nowoczesny wielofunkcyjny budynek mariny o wysokim standardzie, w którym zastosowano odnawialne źródła energii, tj. instalację kolektorów słonecznych oraz instalację pomp ciepła, zamontowano m.in. nowoczesny system bezpieczeństwa pogodowego oraz systemem informacji turystycznej z bezprzewodowym łączem internetowym, dobudowano nowy system pomostów i falochronów pływających na 80 miejsc do cumowania łodzi wraz z dostępem do mediów, dostosowano port do slipowania łodzi oraz wykonano ekspresowy punkt naprawy łodzi. Zadanie zakończono w czerwcu 2011r. Koszt całkowity wyniósł 5.547.740 zł, w tym dotacja w wysokości 2.504.186,60 zł.
- „Markowy produkt turystyki górskiej ZIELONE SCHRONISKA w Tatrach Polskich”, w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Projekt zakładał wystandaryzowanie i podniesienie jakości ogólnodostępnej nieodpłatnej oferty w 7 schronisk tatrzańskich, w tym zagospodarowanie miejsc odpoczynku w sąsiedztwie schronisk, wykonanie ogólnodostępnych kuchni turystycznych i suszarni, zapleczy do udzielania pierwszej pomocy wyposażonych w środki ratujące życie tj. defibrylatory, punktów naprawy sprzętu turystycznego i ładowania urządzeń osobistych IT, zapewnienie dostępu do multimediów, wyeksponowanie historycznego wystroju schronisk, wykonanie ogólnodostępnych punktów odbioru odpadów. Ponadto w schronisku na Hali Gąsienicowej zaplanowano przebudowę oczyszczalni ścieków i montaż kolektorów słonecznych oraz wykonanie wystaw poświęconych pamięci Jana Pawła II w schroniskach nad Morskim Okiem i na Polanie Chochołowskiej. W tym ostatnim obiekcie zaplanowano również rozbudowę ośrodka promocji skitouringu. Zadanie realizowano w latach 2010-2012 (zakończenie marzec 2012 r.). Wartość całkowita projektu wyniosła 2.810.498,46 zł, w tym dotacja MRPO w wysokości 1.964.652,07 zł.
- Markowy produkt turystyki górskiej ZIELONE SCHRONISKA w paśmie Beskidów- Gorców-Pienin”, w ramach Małopolskiego Regionalnego Pro-

gramu Operacyjnego. Projekt analogicznie jak w ww. projekcie tatrzańskim zakładał wystandaryzowanie i podniesienie jakości ogólnodostępnej nieodpłatnej oferty w 11 schroniskach PTTK zlokalizowanych w Beskidach, Gorcach i Pieninach i miał podobny zakres prac. Inwestycja realizowana jest od 2011r. Zakończenie planowane jest na połowę 2013 r. Umowna wartość całkowita wynosi 5.283.910 zł netto, w tym dotacja MRPO 3.842.788,30 zł.

W trakcie kadencji rozpoczęto również przygotowania do budowy drugiej po Wilkasach mini przystani żeglarskiej w OTW PTTK w Kamieniu w ramach projektu kluczowego Regionalnego Programu Operacyjnego Warmii i Mazur na lata 2007-2013 pn. „Modernizacja istniejącej infrastruktury Ośrodka Turystyki Wodnej PTTK Kamień na potrzeby mini przystani żeglarskiej wraz z systemem odbioru i segregacji odpadów”. Planowany termin realizacji projektu przypada na lata 2014-2015.

W czasie XVII kadencji poza ww. projektami, których realizacja wspierana była ze środków zewnętrznych, PTTK wybudowało nowe schronisko na Markowych Szczawinach sfinansowane w całości ze środków własnych. Przygotowania do tej inwestycji zaczęły się jeszcze w poprzedniej kadencji i obejmowały również rozbiórkę starego schroniska. Główny okres budowy przypadł na lata 2008-2010. Obiekt został wybudowany w technologii tradycyjnej przy użyciu wysokiej jakości materiałów. Koszt całkowity inwestycji wyniósł około 5 mln. zł.

W wyniku realizacji zapisów Uchwały nr 21/XVI/2005 Zarządu Głównego PTTK z 26 XI 2005r. w sprawie realizacji zamierzeń inwestycyjnych, przyjęcia procedury analizy i wyboru kierunków inwestowania, w okresie XVII kadencji zawarte zostały umowy dzierżawy ze strategicznymi dzierżawcami, którzy w zamian za długoletnie dzierżawy zobowiązali się do poniesienia znaczących nakładów inwestycyjnych w majątku Towarzystwa. Dotychczas takie umowy dzierżawy zawarto na obiekty PTTK w Szczyrku, w Wiśle, w Zakopanem, w Kamieniu, w Zegrzynku.

Ogółem w latach 2009-2012 w ramach prac inwestycyjno-remontowych realizowanych w obiektach PTTK znajdujących się w ewidencji Zarządu Majątkiem PTTK, w tym dzierżawionym Spółką PTTK z o.o. w Jeleniej Górze, Nowym Sączu, Olsztynie i Sanoku oraz dwóm Oddziałom PTTK w Gorlicach i Bydgoszczy wykonano około 615 zadań w ponad 80 obiektach PTTK.

Zestawienie wysokości nakładów poniesionych w tym czasie w obiektach PTTK z podziałem na źródła finansowania przedstawia tabela 19.

Poza zadaniami zrealizowanymi w obiektach ZG PTTK, Spółki PTTK z o.o. prowadziły prace w swoich obiektach aportowych.

W latach 2009-2012 ze środków własnych Spółek, ze środków dzierżawców obiektów i innych pozyskanych źródeł zewnętrznych wykonano zadania inwestycyjne na kwotę 6.123.800,13 zł oraz zadania remontowe na kwotę 2.357.633,21 zł, co ogółem wynosi 8.481.433,34 zł.

Zestawienie nakładów poniesionych w apartowych obiektach PTTK z podziałem na źródła finansowania przedstawia tabela 20.

14.7. Ubezpieczenie majątku PTTK

W latach 2009-2012 majątek rzeczowy PTTK ubezpieczony był w Sopockim Towarzystwie Ubezpieczeniowym Ergo Hestia S.A zgodnie z umowami zawartymi pomiędzy PTTK a STU Ergo Hestia S.A z dnia 27.III.2008 r. oraz 31.III.2010 r.

Ubezpieczenie obejmowało działanie wszystkich żywiołów i szkody polegające na utracie, uszkodzeniu i zniszczeniu, będące następstwem zdarzenia o charakterze losowym i niepewnym, które wystąpiło nagle, nieprzewidziane i niezależnie od woli ubezpieczającego i zaistniało w miejscu i okresie ubezpieczenia. Ubezpieczeniem objęty był cały majątek trwały widniejący w księgach ZM PTTK. Majątek rzeczowy ubezpieczony był w wartościach księgowych brutto oraz w wartościach odtworzeniowych wg jednej składki dla budynków drewnianych i murowanych oraz budowli – w 2009 r. wynosiła ona 0,035% a od 2010 r. w wyniku negocjacji uległa zmniejszeniu do 0,033%. Ubezpieczeniem objęte były również przychody wynikające z umów dzierżawy na wypadek ich utraty wskutek wszystkich ryzyk. Składka dla tego ubezpieczenia wynosiła 0,081% dla całego okresu 2009 – 2012. Koszty ubezpieczenia majątku dzierżawionego zostały zrefundowane przez dzierżawców.

W okresie XVII kadencji wystąpiło 47 szkód spowodowanych zdarzeniami losowymi takimi jak: intensywne opady deszczu, śniegu, huraganowe wiatry, wyładowania atmosferyczne a łączna kwota wypłaconego odszkodowania wyniosła 333 554,50 zł.

14. Gospodarka finansowa

14.1. Dokumentacja i sprawozdawczość finansowa

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze wraz z jednostkami korzystającymi z osobowości prawnej Towarzystwa prowadzą rachunkowość zgodnie z ustawą z 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity ogłoszony w Dzienniku Ustaw z 2002 r., Nr 76, poz. 694, z późniejszymi zmianami)

Zgodnie z wyżej wymienioną Ustawą, każda jednostka ma prawo wyboru rozwiązań w prowadzeniu ksiąg rachunkowych i dostosowania systemu

księgowego do jej potrzeb. Prezydium Zarządu Głównego PTTK uchwałą nr 64/2003 z 14 lutego 2003 r. w sprawie przyjętych zasad rachunkowości określiło:

- zasady ustalania roku obrotowego i okresów sprawozdawczych,
- zakładowe zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego,
- zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym zakładowy plan kont,
- system ochrony danych i ich zbiorów.

Zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości w bilansach na koniec roku obrotowego aktywa i pasywa wyceniono następującymi metodami:

- wartości niematerialne i prawne – w cenie zakupu pomniejszone o odpisy umorzeniowe,
- środki trwałe – w cenie nabycia pomniejszone o odpisy umorzeniowe,
- Środki trwałe amortyzowane są metodą liniową i przy ustaleniu stawek amortyzacyjnych stosuje się przepisy o podatku dochodowym od osób prawnych,
- środki trwałe w budowie – wyceniane są według cen ich nabycia lub po koszcie ich wytworzenia,
- zapasy materiałów – wyceniane są według cen zakupu. Koszty zakupu po ich poniesieniu odnosi się w ciężar kosztów bezpośrednich,
- zapasy materiałów – wyceniane są w cenach zakupu,
- należności – wyceniane są w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszone o uzasadnione odpisy aktualizujące z zachowaniem ostrożnej wyceny,
- kapitały własne – w wartości nominalnej,
- zobowiązania – w kwocie wymagającej zapłaty,
- prawo wieczystego użytkowania – wyceniono wartości godziwej, za którą przyjęto wartość rynkową tego prawa, wartość ustaloną przez rzeczoznawcę lub wartość wynikającą z relacji do wartości gruntu określonej w ostatnio otrzymanej decyzji administracyjnej, która ustala opłatę roczną za użytkowanie wieczyste gruntów,
- rezerwy i odpisy aktualizujące wartości należności – wyceniono w uzasadnionej i wiarygodnie oszacowanej wartości,
- w celu ustalenia wyniku finansowego przyjęto do stosowania wariant porównawczy rachunku zysków i strat.

Sprawozdania finansowe zarówno ZG PTTK jak i sprawozdanie finansowe łączne, sporządzane są zgodnie z art. 45 Ustawy o rachunkowości obejmują:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego,
- bilans,

- rachunek zysków i strat, który sporządzony jest w wariantcie porównawczym,
- zestawienie zmian w kapitałach własnych,
- rachunek przepływów pieniężnych wg metody pośredniej,
- informację dodatkową i objaśnienia.

Sprawozdanie finansowe PTTK podpisują wszyscy Członkowie ZG PTTK.

Art. 64 ust. 1 Ustawy o rachunkowości, zobowiązuje Towarzystwo do rocznego badania bilansów przez biegłego rewidenta. Zarząd Główny PTTK realizując zapis art. 64 podpisywał umowę z Firmą Audytorską Szafranczy Sp. z o.o. oraz firmą REWIKS Sp. z o.o. których zadaniem było wyrażenie opinii i sporządzenie raportów uzupełniających opinie z badania sprawozdań finansowych.

Opinie wyrażone przez Auditorów obejmowały stwierdzenia, iż sprawozdania finansowe i objaśnienia słowne:

- przedstawiają jasno i rzetelnie wszystkie informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej Towarzystwa jak i też wyniku finansowego,
- sprawozdania zostały sporządzone we wszystkich istotnych aspektach, zgodnie z określonymi w powołanej wyżej ustawie zasadami (polityką) rachunkowości oraz na podstawie prawidłowo sporządzonych jednostkowych sprawozdań finansowych,
- są zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i statutu PTTK.

Sprawozdanie finansowe jednostkowe i łączne oraz sprawozdanie z wykonania uchwały w sprawie budżetu były przedmiotem oceny Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK, która po wyrażeniu opinii i przedstawieniu uwag i wniosków, rekomendowała przyjęcie przez Zarząd Główny PTTK w/w sprawozdań.

14.2. Realizacja zobowiązań podatkowych

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jako stowarzyszenie, jak i przedsiębiorca, podlega przepisom prawa podatkowego. Wszystkie czynności związane z postępowaniem w sprawach podatkowych reguluje Ustawa z 29 sierpnia 1977 r. – Ordynacja podatkowa.

Podatek dochodowy od osób prawnych

Obowiązek podatkowy w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych został ustalony ustawą z 15 lutego 1992r. (tekst jednolity ogłoszony w Dzienniku Ustaw z 2000, Nr 54, poz. 654, z późniejszymi zmianami).

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w latach 2009-2012 korzystało ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem od osób prawnych. Wypracowane zyski, zgodnie z zapisami art. 7 i 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o podatku

dochodowym od osób prawych, przeznacz było na cele statutowe Towarzystwa w zakresie określonym w Statucie PTTK.

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Z tytułu zatrudnienia pracowników na umowę o pracę, umowę zlecenia lub umowę o dzieło, PTTK jako płatnik podlega obowiązkom w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych zgodnie z ustawą z 26 lipca 1991 r. (tekst jednolity ogłoszony w Dzienniku Ustaw z 2000, Nr 14, poz. 176, z późniejszymi zmianami)

Naliczanie, pobór podatku oraz jego odprowadzenie do właściwych terytorialnie Urzędów Skarbowych Zarząd Główny PTTK realizuje w terminie.

Podatek od towarów i usług

Ustawa z 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (Dziennik Ustaw z 2004, Nr 54 poz. 535 z późniejszymi zmianami) nałożyła na Zarząd Główny PTTK obowiązek rozliczania podatku VAT zbiorczo, od wszystkich jednostek korzystających z osobowości prawnej ZG PTTK.

Biuro Zarządu Głównego PTTK rozlicza VAT następujących jednostek:

- Zarząd Majątkiem PTTK w Warszawie,
- Okręgowy Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK w Krakowie,
- Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej w Krakowie,
- Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK w Łodzi,
- Ogólnopolskie Centrum Szkolenia Podwodnego KDP PTTK w Warszawie,
- Centrum Turystyki Wodnej PTTK w Warszawie.

Podatek od nieruchomości i opłaty za wieczyste użytkowanie

Opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości podlegają budynki lub ich części, budowle lub ich części związane z działalnością gospodarczą, grunty oraz grunty pod jeziorami.

Stawki roczne podatku oraz wysokość opłat za wieczyste użytkowanie ustalają rokrocznie rady gmin, przy czym stawki te nie mogą być wyższe niż określone Ustawą z 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity ogłoszony w Dzienniku Ustaw z 2006 r., Nr 121 poz. 844 z późniejszymi zmianami).

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze za lata 2009-2012 odprowadziło z tytułu podatku od nieruchomości i opłat za wieczyste użytkowanie kwotę 13.691.599,52 zł. Odprowadzony podatek za 2012 rok był wyższy od obciążeń podatkowych za 2009 rok o 8,9 %.

Obowiązujące przepisy na równi traktują schroniska, sezonowe campingi, domy wycieczkowe, jak i hotele pięciogwiazdkowe. ZG PTTK wielokrotnie podejmował działania zmierzające do zmniejszenia obciążeń podatkowych, ze względu chociażby na okres ich eksploatacji czy standardu świadczonych

usług. Podobnie jak w poprzedniej kadencji Zarząd Główny PTTK kilkakrotnie wnosił o ustawowe rozwiązania w tej sprawie.

Pomimo bardzo dużych obciążeń podatkowych PTTK w terminie realizuje swe zobowiązania i nie posiada żadnych zaległości podatkowych w stosunku do budżetu państwa, gmin oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

14.3. Źródła finansowania działalności PTTK

Podobnie jak w poprzedniej kadencji podstawowym źródłem finansowania działalności PTTK były wpłaty na działalność statutową z działalności gospodarczej, ze składki członkowskiej, ze sprzedaży majątku oraz pozostałe (zwrot pożyczek, zwrot dopłat do kapitału spółek, sponsoring, kredyt).

W latach 2009-2012 przychody budżetu ZG PTTK wyniosły:

40.831.472,40 zł, w tym:

z działalności gospodarczej:	25.783.067,70 zł
ze składki członkowskiej:	2.797.633,00 zł
ze sprzedaży majątku:	4.406.768,46 zł
pozostałe:	7.844.003,24 zł

14.4. Sytuacja finansowa Towarzystwa

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze na koniec 2012 roku dysponowało majątkiem trwałym, netto w wysokości 74.328.891,25 zł. Majątek brutto w wysokości 141.288.544,21 umorzony jest w 52,61 %. Majątek obrotowy natomiast wynosił na 31.12.2012 r. 5.913.057,02 zł i był wyższy od stanu na 31.12.2008 r. o 1.988.706,64 zł. Łączny majątek jakim dysponuje Towarzystwo na koniec 2012 roku wynosi 91.976.224,70 zł.

Wpływy do budżetu ZG PTTK w latach 2009-2012 wyniosły 40.831.472,40 zł. Na działalność statutową i inwestycje zostały wydatkowane środki w wysokości 42.429.175,03 zł. Kierunki wydatkowania środków zostały przedstawione w tabeli nr 24.

W latach 2009-2012 w stosunku do ubiegłej kadencji uległy poprawie następujące wskaźniki:

- osiągnięty wynik finansowy,
- zyskowność sprzedaży,
- rentowność funduszu własnego,
- rentowność majątku,
- płynność finansowa ogólna,
- trwałość struktury finansowania,
- pokrycie aktywów trwałych funduszem własnym.

Wykonanie w/w wskaźników w poszczególnych latach zostało przedstawione w tabeli nr 25.

Szczegółowe dane w zakresie majątku Towarzystwa, jego kapitałów i dochodów ZG PTTK zawierają tabele nr 21, 22, 23.

III. Informacja o realizacji uchwał przyjętych przez XVII Walny Zjazd PTTK i wniosków zgłoszonych w czasie obrad

Podjmując prace nad realizacją uchwał Zjazdu Zarząd Główny 25 października 2009 r. podjął uchwałę nr 6/XVII/2009 w sprawie Harmonogramu realizacji Uchwał XVII Walnego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego a później 19 grudnia 2010 r. uchwałę nr 169/XVII/2010 w tej samej sprawie, przyjmując harmonogramy realizacji uchwał XVII Walnego Zjazdu i wniosków zgłoszonych podczas jego obrad. Powierzono, wymienionym w harmonogramach osobom podjęcie działań zmierzających do realizacji zapisów uchwał, upoważniając do włączenia do tych prac zainteresowanych członków ZG PTTK oraz przewodniczących komisji, rad i zespołów ZG PTTK. Okresowo dokonywano oceny stanu realizacji harmonogramów i wykonania uchwał XVII Walnego Zjazdu PTTK.

Informacja o realizacji uchwały XVII Walnego Zjazdu PTTK „O kierunkach działań programowych Towarzystwa w XVII kadencji”

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jest organizacją pozarządową zabiegającą o przestrzeń do uprawiania turystyki oraz reprezentującą interesy polskiego turysty wobec władz rządowych i samorządowych. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, prawny następca Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego kontynuuje tradycje i chroni dorobek swój i swoich poprzedników. Działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego była i będzie prowadzona tak, by 136-letnia historia zorganizowanej turystyki polskiej była obecna w zadaniach realizowanych na rzecz turystów, przyrody, krajobrazu i dóbr kultury. Jesteśmy przekonani, że zaplanowane i zrealizowane działania sprawią, że PTTK będzie postrzegane jako stowarzyszenie skuteczne, nowoczesne, otwarte na nowe wyzwania i atrakcyjne dla całego społeczeństwa. Realizacji zadań towarzyszyć będzie dbałość o dotrzymanie kroku dynamicznie zmieniającym się warunkom i oczekiwaniom społecznym oraz stosowanie nowoczesnych technologii.

<i>lp</i>	<i>Treść</i>
1.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze będzie nadal aktywnie uczestniczyć w ochronie przyrody, krajobrazu i dóbr kultury, upowszechniając wiedzę o Polsce i Europie, propagując emocjonalne zaangażowanie w sprawy Ojczyzny, szczególnie wśród ludzi młodych. Służyć temu będą, między innymi, VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego oraz sejmiki przedkongresowe. Zarząd Główny PTTK wspierać będzie działalność wydawniczą i funkcjonowanie muzeów PTTK oraz Regionalnych Pracowni Krajoznawczych PTTK.
Realizacja: sejmiki przedkongresowe, VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego, wystawy, publikacje i wydawnictwa.	

2.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze będzie rozwijać atrakcyjne dla młodzieży przedsięwzięcia programowe popularyzujące wiedzę o Ojczyźnie. PTTK będzie dbało o wykorzystanie nowoczesnych form i technologii w trakcie realizacji tych przedsięwzięć. Towarzystwo będzie wprowadzać i popularyzować mechanizmy zachęcające nauczycieli do działalności w szeregach Towarzystwa. Towarzystwo będzie kontynuować zmiany w systemie odznak turystycznych i krajoznawczych, w szczególności obniżając barierę wieku osób je zdobywających i usprawniając system dystrybucji odznak.
<p>Realizacja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja II Forum Młodzieżowych Liderów Turystyki w Bocheńcu. Szkolenie odbyło się podczas finału Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Dofinansowanie otrzymano z Ministerstwa Sportu i Turystyki. Uczestnicy szkolenia brali udział w VI Kongresie Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie. III Forum Młodzieżowych Liderów Turystyki odbyło się w roku 2013 w Elblągu podczas finału XLI OMTTK 2. Powstanie strony internetowej dla dzieci i młodzieży oraz opiekunów szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych www.mlodziez.pttk.pl. Stronę prowadzi Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK. 3. Ustanowienie wyróżniania honorowego w postaci tytułu i medalu „Nauczyciel Kraju Ojczystego”. 4. Opracowanie znaczka i książeczki Dziecięcej Odznaki Turystycznej. 5. Ustanowienie Odznaki Turystycznej Disney i PTTK oraz Odznaki PTTK Geocaching Polska. 	
3.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze będzie propagować turystykę i krajoznawstwo jako najlepszą formę aktywnego spędzania czasu wolnego i wskazywać na szczególne znaczenie tej aktywności w procesie wychowywania młodzieży. PTTK będzie domagać się usuwania barier dla turystyki i krajoznawstwa oraz będzie dążyć do uzyskania uregulowań prawnych umożliwiających zmniejszenie obciążeń fiskalnych dla usytuowanych na szlakach schronisk górskich i stanic wodnych, jako obiektów przeznaczonych do realizacji działalności programowej.
Działania realizowano na bieżąco, problemy związane z obciążeniami fiskalnymi działalności przedstawiano na posiedzeniach komisji sejmowych oraz podczas spotkań z przedstawicielami Ministerstwa Finansów, niestety nie uzyskano rozwiązań poprawiających warunki działania.	
4.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze zorganizuje w 2010 roku obchody 60-lecia powstania PTTK.
Odbyły się obchody 60-lecia PTTK z akcentem na połączenie PTT i PTK oraz jubileusze najstarszych oddziałów. Zrealizowano główne przedsięwzięcia: Zlot Oddziałów PTTK w Czersku, Obchody 60 – lecia PTTK w Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie, wystawy, publikacje i wydawnictwa.	
5.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze zorganizuje w 2013 roku obchody 140-lecia powstania Towarzystwa Tatrzańskiego. Celem tych uroczystości będzie ukazanie członków założycieli TT oraz podkreślenie kontynuowania przez PTTK tradycji TT i PTT.
Realizacja: opracowano znak graficzny 140-lecia, wydano ulotki 140-lecia, uruchomiono witrynę internetową popularyzującą 140-lecie, w przygotowaniu wystawa okolicznościowa.	

6.	Zarząd Główny PTTK znowelizuje system kadry PTTK, dostosowując go do istniejącego otoczenia prawnego, w szczególności ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. ZG PTTK precyzyjnie określi odpowiedzialność kadry PTTK przy wykonywaniu czynności wynikających z nadanych przez PTTK uprawnień, wprowadzi dla kadry obowiązkowe praktyczne szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy, określi wspólne zakresy szkoleń ogólnych. PTTK stworzy mechanizmy umożliwiające większy udział młodych ludzi w działalności kadry Towarzystwa, a także określi zakres odpowiedzialności młodych ludzi za wspólne działania. Rozwiązania organizacyjne powinny także zapewnić utrzymanie więzi młodzieży z PTTK po zakończeniu edukacji. Intensyfikacja działań skierowanych do młodych ludzi ma na celu zapewnienie ciągłości pokoleniowej w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym.
Podjęto realizację zadania, przyjęto Uchwałę kierunkową 336/XVII/2012 w dniu 26 maja 2012 roku „Szkolenie w PTTK”, obecny etap to analiza możliwości prawnych.	
7.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze będzie uwzględniać w swoich zamierzeniach potrzeby i możliwości osób z niepełnosprawnością w zakresie czynnego uprawiania turystyki.
Realizacja uchwały	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stoisko PTTK na targach REHABILITACJA w Łodzi. 2. Udział osób niepełnosprawnych w VI Kongresie Krajoznawstwa Polskiego w Olsztynie. 3. Uczestnictwo Rady ds. Turystyki Osób Niepełnosprawnych w Forum Wodniaków 2010. 	
8.	Zarząd Główny PTTK będzie systematycznie wprowadzać rozwiązania „lojalnościowe” dla członków Towarzystwa, między innymi rozszerzając ofertę ubezpieczeń dla członków i oddziałów PTTK o możliwość zakupu dodatkowych zróżnicowanych pakietów ubezpieczeń, w tym ubezpieczeń komunikacyjnych i innych powszechnych.
Zadanie realizowano na bieżąco. Umowa rabatowa m.inn. z PKL. Wynegocjowano pakiet ubezpieczeń kadry, organizatorów turystyki, KL przy wyjazdach zagranicznych.	
9.	Zarząd Główny PTTK zwiększy wykorzystanie współczesnych systemów informatycznych i informacyjnych w celu usprawnienia obiegu informacji w Towarzystwie, w szczególności informacji kierowanej indywidualnie do członków i oddziałów Towarzystwa. Ponadto Zarząd Główny PTTK ułatwi dostęp do Towarzystwa za pomocą technologii informatycznych - dostęp ten jest szczególnie istotny w miejscach gdzie nie ma jednostek organizacyjnych PTTK.
Przygotowano platformę ewidencji członkowskiej. Trwają prace nad uruchomieniem platformy.	
10.	Zarząd Główny PTTK będzie rozwijać system szkolenia kadry funkcyjnej i etatowej oddziałów PTTK z zakresu zagadnień ekonomicznych, prawnych oraz technologii informatycznej i informacyjnej.
Odbyły się szkolenia dla kadry oddziałów i władz.	
11.	Zarząd Główny PTTK i oddziały PTTK będą chronić nazwę, znak oraz markę PTTK.

Realizowane na bieżąco, przedłużono okresy ochrony nazwy i znaków zarejestrowanych w Urzędzie Patentowym RP.	
12.	PTTK wykorzystując środki masowego przekazu będzie informować społeczeństwo o swojej działalności, propagować model turystyki społecznej oraz przyjaznej przyrodzie. Będzie prezentować swoje stanowisko wobec problemów dotyczących turystyki i ochrony środowiska naturalnego.
Zadanie realizowano na bieżąco. Towarzystwo włączało się w opiniowanie dokumentów dotyczących parków narodowych, obszarów Natura 2000	
13.	PTTK będzie systematycznie zabiegać o przestrzeń dla uprawiania turystyki i krajoznawstwa. Towarzystwo będzie domagać się ochrony krajobrazu protestując przeciwko nadmiernej i chaotycznej zabudowie, ekspansji reklam i pojazdów mechanicznych.
<p>Zarząd Główny PTTK systematycznie uczestniczy w pracach zwracających uwagę na zagrożenia przestrzeni dla uprawiania turystyki i krajoznawstwa. Konsekwentnie występujemy w ochronie przestrzeni w Sudetach (sprawa Stogu Izerskiego i Karpacza). Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK podejmuje działania związane z ochroną przestrzeni turystycznej w Karpatach. Na konferencjach naukowych prezentujemy PTTK – owską koncepcję rozumienia wartości przestrzeni. Dzięki Centrum Turystyki Wodnej PTTK problematyka ochrony wartości wodnych była podejmowana na konferencjach w ramach Roku Turystyki Wodnej (w Opolu, Augustowie, Wrocławiu, Bydgoszczy i Dąbrowie Górniczej).</p> <p>W rozwiązaniach prawnych domagamy się zakazu używania quadów na tych odcinkach szlaków turystycznych, które nie są drogami publicznymi. Z kolei przykładem promowania dobrych praktyk jest prowadzony przez PTTK konkurs „Przyjaznego Brzegu” będący instrumentem wskazania rozwiązań godnych upowszechniania w stosunku do przestrzeni wodnych i nadwodnych.</p>	
14.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze nasili działania mające na celu objęcie sieci szlaków turystycznych, utworzonych przez Towarzystwo i jego poprzedników prawnych, ochroną wynikającą z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. ZG PTTK wystąpi do Polskiego Komitetu Normalizacyjnego o nadanie Instrukcji Znakowania Szlaków PTTK normy PN.
W związku z trwającymi pracami nad założeniami do ustawy o szlakach turystycznych wystąpienie o normę PN planowano po konsultacjach z Polskim Komitetem Normalizacyjnym. Wspólnie z KČT przyjęto rozwiązania dotyczące ochrony znaków szlaku jako znaku towarowego.	

Informacja o realizacji uchwały XVII Walnego Zjazdu PTTK dotyczącej działalności gospodarczej Towarzystwa

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze posiada znaczący majątek, głównie obiekty służące realizacji działalności programowej. W trakcie realizacji procesów gospodarczych należy jako nadrzędny cel traktować zadanie utrzymania możliwości kreowania turystyki aktywnej i krajoznawstwa przez nasze Towarzystwo. Przez ponad 130 lat baza dla tego rodzaju turystyki, podczas tworzenia i w trakcie jej funkcjonowania, była częściowo finansowana ze środków zewnętrznych. Brak obecnie takiego wsparcia powoduje, że Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze musi dokonać weryfikacji swoich zasobów, tak aby utrzymując potencjał służący realizacji działalności programowej, zwiększać przychody z działalności gospodarczej prowadzonej na bazie komercyjnej części majątku.

lp	Treść
1.	Walny Zjazd uznaje za nadrzędne wspieranie działalności programowej Towarzystwa poprzez kierowanie na jej potrzeby zwiększonych środków finansowych, pochodzących z różnych źródeł, w tym z prowadzonej działalności gospodarczej. Działalność programowa Towarzystwa nie powinna być finansowana ze środków uzyskanych ze sprzedaży majątku. Celem prawidłowego określenia potrzeb sfery programowej Zarząd Główny PTTK w terminie do jednego roku po Walnym Zjeździe opracuje i przyjmie do realizacji wieloletnią strategię działalności programowej Towarzystwa.
Podjęto prace nad opracowaniem strategii, rozwiązania nie zostały jeszcze przyjęte do realizacji.	
2.	<p>Walny Zjazd uznaje za konieczną intensyfikację działań w sferze działalności gospodarczej Towarzystwa, czego spodziewanym efektem powinien być dalszy wzrost wartości posiadanego majątku. Jednocześnie należy dążyć do jego unowocześniania celem polepszenia efektywności gospodarowania, konkurencyjności a także zmniejszenia uciążliwości dla środowiska naturalnego. Zarząd Główny PTTK powinien w pierwszym roku działalności po Walnym Zjeździe opracować i przyjąć strategię będącą podstawą działalności gospodarczej. Za jej główne założenia należy uznać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie rentowności majątku, • uzyskanie stabilnych i różnorodnych źródeł przychodu, • optymalizację procesu zarządzania działalnością gospodarczą, przy założeniu, że majątek Towarzystwa powinien być profesjonalnie nadzorowany. Nadzór powinien być sprawowany przez jednostkę wewnętrzną Towarzystwa odpowiednio umocowaną. Zadania i kompetencje tej jednostki określi Zarząd Główny PTTK w terminie do jednego roku po Walnym Zjeździe Towarzystwa, • wzmocnienie nadzoru właścicielskiego nad spółkami, innymi jednostkami gospodarczymi, • tworzenie możliwości aplikacji o środki zewnętrzne pojawiające się w różnych programach wsparcia, w tym poprzez uzyskanie środków własnych niezbędnych jako wkład do projektów ze zbywania nierentownego majątku o nieznaczonej wartości dla działalności programowej, • określenie priorytetowych kierunków prowadzenia działalności gospodarczej z uwzględnieniem wymogów działalności programowej oraz kryteriów opłacalności inwestowania. <p>Strategia ta powinna określać także możliwości, sposoby wsparcia i konsolidacji działalności gospodarczej oddziałów PTTK.</p>
Zadanie wykonane. 19 grudnia 2010 r. podjęto uchwałę nr 170/XVII/2010 w sprawie realizacji uchwały XVII Walnego Zjazdu PTTK dotyczącej działalności gospodarczej PTTK przyjmując do realizacji Strategię gospodarczą PTTK na lata 2011-2013, a 26 listopada 2011 r. uchwałę nr 275/XVII/2011 ZG PTTK w sprawie nadzoru właścicielskiego.	

3.	Zarząd Główny PTTK nowej kadencji winien wzmocnić relacje gospodarcze z oddziałami PTTK, w tym poprzez realizację wspólnych zadań gospodarczych i powiązania kapitałowe w spółkach Towarzystwa. Zarząd Główny PTTK powinien opracować i wdrożyć system monitoringu działalności gospodarczej i stanu majątku oddziałów wraz z potrzebami finansowymi na realizację niezbędnych zadań inwestycyjno-remontowych, a także kontynuować wsparcie działalności oddziałów poprzez realizację szkoleń dla kadry zarządzającej, kontynuując podjęte w minionej kadencji działania. Należy niezwłocznie po Walnym Zjeździe opracować, w oparciu o istniejące możliwości prawne i unormowania podatkowe i wdrożyć system poręczeń, gwarancji i funduszy jako elementów wsparcia działalności oddziałów, a także ustalić możliwości i zasady realizacji wspólnych z oddziałami PTTK aplikacji o środki zewnętrzne wspierające działalność Towarzystwa zwłaszcza wspierające renowację obiektów zabytkowych będących własnością Towarzystwa.
W uchwale o strategii gospodarczej.	
4.	<p>Ważną rolę w konsolidacji działalności PTTK winien spełniać proces informatyzacji Towarzystwa. Proces ten należy realizować w następujących kierunkach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • relacje wewnętrzne – system informacji dla członków PTTK, tworzenie niezbędnych baz danych wraz z systemem łączności między Zarządem Głównym PTTK i oddziałami Towarzystwa oraz połączenie systemem informacji gospodarczej jednostek gospodarczych Towarzystwa, • relacje zewnętrzne – promocja i prezentacja działalności programowej Towarzystwa. <p>Działania te powinny być realizowane w oparciu o ustalone kierunki na podstawie sporządzonego i zatwierzonego przez Zarząd Główny PTTK harmonogramu procesu informatyzacji Towarzystwa. Harmonogram powinien być przejęty do realizacji w terminie do jednego roku po XVII Walnym Zjeździe PTTK.</p>
Zadanie realizowano na bieżąco, opracowano harmonogram, przygotowano platformę ewidencji członkowskiej. Trwają prace nad jej uruchomieniem.	
5.	Zarząd Główny PTTK w nowej kadencji winien zwrócić wzmoczoną uwagę na promocję działalności Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz jego znaku. W tym celu Zarząd Główny PTTK w terminie do jednego roku od Walnego Zjazdu sporządzi i przyjmie perspektywiczny plan rzeczowo finansowy działań promocyjnych i marketingowych. Za niezwykle ważne w promocji Towarzystwa należy uznać zwiększenie wyrazistości działalności programowej poprzez wyrażanie jednoznacznego stanowiska w najbardziej ważkich problemach dla turystyki, krajoznawstwa i ochrony środowiska naturalnego.
Zadanie realizowane na bieżąco, systematycznie są przedstawiane plany uczestnictwa Towarzystwa w targach turystycznych. Ukazało się wiele artykułów prasowych związanych z wojewódzkimi sejmikami przedkongresowymi, Kongresem Krajoznawstwa Polskiego oraz 60-leciem PTTK. Nie zrealizowano sporządzenia i przyjęcia perspektywicznego planu działań promocyjnych i marketingowych.	

Informacja o realizacji uchwały XVII Walnego Zjazdu PTTK w sprawie rozwoju turystyki wodnej w PTTK

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, masowa organizacja turystyczna inicjująca istotne zmiany w postrzeganiu przez władze państwowe i samorządowe znaczenia gospodarki wodnej i turystyki wodnej w gospodarce kraju i poszczególnych regionów, wykorzystując drżemiący w PTTK potencjał gospodarczy i społeczny w zakresie infrastruktury materialnej własnej i kadr własnych, uchwała:

<i>lp</i>	<i>Treść</i>
1.	W zakresie infrastruktury własnej: podjęcie przyspieszenia modernizowania obiektów wodnych będących własnością PTTK i spółek PTTK.
	<p>Podjęto i zrealizowano modernizację OTW Wilkasy jako nowoczesnego centrum turystyki wodnej obejmującą min. praktycznie podwojenie wielkości powierzchni portu - nowe większe pomosty cumowniczei budowę nowego budynku mariny (restauracja, warsztaty, sanitariaty, część magazynowa).</p> <p>PTTK podpisało porozumienie z samorządowymi władzami województwa warmińsko - mazurskiego oraz Wojewódzkim Funduszem Ochrony i Gospodarki Wodnej w Olsztynie dotyczące realizacji nowego portu i budynku mariny w Kamieniu nad jeziorem Beldany (Zatoka Iznocka). Unowocześniono obiekty wodne w Drawsku oraz we Wdzydzach Kiszewskich. W ramach umów wieloletnich pozyskano inwestora strategicznego dla obiektu w Zegrzynku, który został zmodernizowany i tym samym uzyskano w pobliżu Warszawy bazę żeglarską o dobrym standardzie.</p>
2.	W zakresie infrastruktury własnej: modernizowanie w partnerstwie z innymi podmiotami spod znaku PTTK obiektów wodnych będących własnością oddziałów i jednostek regionalnych.
	<p>Mimo starań CTW PTTK, które stworzyło i przedłożyło Polskiej Organizacji Turystycznej z udziałem oddziałów PTTK min. Augustów, Gorzów, Nowy Sącz, Wrocław i samorządów z różnych regionów Polski projektu „Perły w Koronie Polskich Wód” – pierwszą kompleksową propozycję modernizacji obiektów wodnych nie zyskał on przychylności Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Powstał jednak wartościowy ponadregionalny obejmujący Podlasie, Warmię i Mazury, Mazowsze i Małopolskę, Dolny Śląsk, region pomorsko-kujawski program, do którego dołączył się oddział PTTK w Brodnicy wraz samorządem pow. brodnickiego (woj. kujawsko-pomorskie) oraz pow. Nowe Miasto Lubawskie (woj. warmińsko-mazurskie). Przygotowany projekt „Perły w Koronie Wód Polskich” obejmował m.in. modernizację samych stanic wodnych na szlakach: Czarnej Hańczy od Starego Folwarku, Krutyni od Sorkwit, Dunajca w Znamierowicach, Bzury w Tułowicach, Legii w Olecku, we Wrocławiu i nad jeziorem Charzykowskim. Rozwojowi budowy ma służyć wydany i rozpowszechniony przez Centrum Turystyki Wodnej PTTK poradnik „Założenia do projektowania marin i stanic kajakowych”.</p>
3.	W zakresie infrastruktury własnej: utworzenie banku informacji o wodnych szlakach turystycznych, zawierającego opisy szlaków, dokumentację szlaków, zalecenia na temat ich wytyczania i znakowania wraz z opcjami szlaków im towarzyszących.
	Centrum Turystyki Wodnej PTTK stworzyło podstawy nowoczesnego banku informacji o wodnych szlakach turystycznych (z interaktywnymi szablonami locji szlaków kajakowych i żeglarskich, kalendarzami imprez turystycznych, z informacją o projektach dotyczących rozbudowy infrastruktury wodnej).

4.	W zakresie infrastruktury własnej: opracowywanie i wydawanie map i przewodników po atrakcyjnych szlakach wodnych Polski (również w językach obcych). Ciekawe przewodniki wodne (w wersji polskiej i niemieckojęzycznej): „Szlakami Krutyni” folder + film na dvd, mapy szlaków kajakowych Mazur wydały „Mazury PTTK” sp. z o. o. w współpracy z samorządami gminnymi oraz firmą Kompas. Działacze PTTK przyczynili się do powstania nowych przewodników kajakowych na szlakach: Pilicy, Pętli Wielkopolskiej, Sanie.
5.	W zakresie infrastruktury własnej: modernizację witryny internetowej www.polskieszlakiwodne.pl oraz utworzenie jej wersji obcojęzycznych – jako platformy promującej produkty turystyki wodnej wszystkich jednostek PTTK. Centrum Turystyki Wodnej PTTK stworzyło witrynę „Polskie szlaki wodne”.
6.	W zakresie aktywizacji kadr własnych: organizowanie i przeprowadzanie szkoleń kadry PTTK turystyki wodnej oraz kształtowanie struktur regionalnych społecznych liderów turystyki wodnej. Z inicjatywy Komisji Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK stworzono nowoczesną koncepcję szkolenia kadry żeglarskiej. Na wniosek KTŻ Zarząd Główny PTTK przyjął nowy Regulamin Instruktora Turystyki Żeglarskiej PTTK uchwałą nr 126/XVII/2010 z dnia 26 czerwca 2010 r.
7.	W zakresie współpracy zewnętrznej: utrzymywanie kontaktów i współdziałanie w sferze legislacyjnej w sprawach dotyczących turystyki wodnej ze strukturami parlamentarnymi i państwowymi a zwłaszcza z parlamentarnym zespołem ds. dróg wodnych i turystyki wodnej. Zarząd Główny PTTK przekazał do Ministra Środowiska swoje, opracowane przez Centrum Turystyki Wodnej PTTK, stanowisko w sprawie rozwiązań dotyczących planowania i gospodarki wodnej.
8.	W zakresie współpracy zewnętrznej: utrzymywanie kontaktów i współdziałanie w sprawach dotyczących turystyki wodnej ze strukturami samorządu terytorialnego oraz innymi organizacjami. Centrum Turystyki Wodnej PTTK przygotowywała analizy projektów ustaw dot. bezpieczeństwa i ratownictwa na wodzie, turystyki wodnej. Zorganizowano Ogólnopolskie Forum Wodniaków w którym brali udział przedstawiciele Ministerstw: Infrastruktury, Sportu i Turystyki, Ochrony Środowiska, samorządów lokalnych, przedstawiciele związków sportowych: PZZ i PZKaj., środowiska naukowe, przedstawiciele klubów wodnych PTTK oraz członkowie kierownictwo ZG PTTK.
9.	W zakresie współpracy zewnętrznej: uczestniczenie oraz patronowanie uczestnictwu w targach turystycznych, promowanie i reklamowanie na nich imprez i produktów turystyki wodnej PTTK. Znamienną metodą promowania i reklamowania turystyki wodnej był coroczny udział PTTK w targach: Sosnowiec – INTUREX, Warszawa – Targi „Wiatr i Woda”, Katowice – Glob, Gdańsk – Kajak Expo, Gdynia – Targi „Wiatr i Woda” (edycja letnia), Poznań – Boatshow.
10.	W zakresie współpracy zewnętrznej: rozwijanie formuły konkursu o „Nagrode Przyjaznego Brzegu” i pozyskiwanie sponsorów dla niego.

Rozwijano Konkurs, od 2010 r. w konkursie biorą udział przedstawiciele Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Ministerstwa Środowiska obok wcześniej już uczestniczącej w organizacji Polskiej Organizacji Turystycznej.	
11.	W zakresie współpracy zewnętrznej: pozyskiwanie partnerów i sponsorów dla międzynarodowych i ogólnopolskich imprez turystyki wodnej PTTK. Nie udało się pozyskać sponsorów, nawiązano współpracę z partnerami w Niemczech i Rosji (obwód kaliningradzki).
12.	W zakresie współpracy zewnętrznej: działania mające na celu uzyskania przez Mazury tytułu jednego z 7 nowych cudów natury (New 7 Wonders of Nature). Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze aktywnie popularyzowało kandydaturę Mazur do jednego z 7 nowych cudów natury.

Informacja o realizacji uchwały XVII Walnego Zjazdu PTTK w sprawie roku turystyki wodnej w PTTK

Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO) ogłosiła rok 2010 Rokiem Turystyki Wodnej. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze przyłącza się do tej inicjatywy i ogłasza rok 2010 „Rokiem Turystyki Wodnej w PTTK”. Wszystkie jednostki PTTK, którym bliskie są sprawy turystyki wodnej, włączają się w realizację programu „Roku Turystyki Wodnej w PTTK”, zarówno jako przedsięwzięcie własne Towarzystwa, jak i wspólnie z innymi podmiotami, w tym z jednostkami samorządu terytorialnego.

<i>lp</i>	<i>Treść</i>
1.	Centrum Turystyki Wodnej PTTK przygotowuje do uchwalenia przez Zarząd Główny program „Roku Turystyki Wodnej w PTTK”, uwzględniający m.in.: kalendarz imprez turystyki wodnej i przedsięwzięć związanych z obchodami „Roku Turystyki Wodnej w PTTK” w 2010 r.;
Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze wystąpiło i uzyskało patronat nad Rokiem Turystyki Wodnej w PTTK, pana Adama Giersza ministra SiT.	
2.	Centrum Turystyki Wodnej PTTK przygotowuje do uchwalenia przez Zarząd Główny program „Roku Turystyki Wodnej w PTTK”, uwzględniający m.in.: konkurs na „Najlepszy Nadwodny Ośrodek Turystyczny PTTK”, promujący innowacyjne podejście do oferty turystyki wodnej, poprawę jakości środowiska, radzenie sobie z problemem sezonowości i realizowanie własnej oferty turystycznej zapewniającej zrównoważenie celów społecznych, kulturowych i środowiskowych;
Centrum Turystyki Wodnej przygotowało kalendarz najważniejszych imprez turystyki wodnej i przedsięwzięć związanych z obchodami „Roku Turystyki Wodnej w PTTK” w 2010 r., Przedłożyło go Zarządowi Głównemu PTTK i spopularyzowano w PTTK-owskich mediach.	
3.	Centrum Turystyki Wodnej PTTK przygotowuje do uchwalenia przez Zarząd Główny program „Roku Turystyki Wodnej w PTTK”, uwzględniający m.in.: zabezpieczenie środków budżetowych niezbędnych do realizacji programu.
Dofinansowano główne imprezy ze środków przyznanych na ten cel przez ZG PTTK w tym: - Inauguracja CTW w PTTK – jez. Pogoria w Dąbrowie Górniczej, VII Mazurski Ogólnopolski Rejs Chemików „Morch 2010”, w Olsztynie, XXXVII Ogólnopolski Rejs Żeglarski PTTK Grunwald 2010, 40 Ogólnopolskie Regaty o Puchar Wrzosu - Płock, XVIII Ogólnopolski Splyw Kajakowy Nysa Łużycka – Wrocław, VII Splyw Kajakowy „Wodami Żuław” – Gdańsk, Centralny Jubileuszowy 50 Międzynarodowy Splyw Kajakowy Drwęca – Wisła – Chełmno, XOSK Jesienna Drawa 2010 – Wałcz, XLI Międzynarodowy Splyw Kajakowy „Złote Liście” – Gdynia.	

PTTK zachęca wszystkie instytucje państwowe i samorządowe oraz inne organizacje do włączania się w realizację „Roku Turystyki Wodnej”, a w szczególności zwraca się do Polskiej Organizacji Turystycznej o ogłoszenie roku 2010 „Rokiem Turystyki Wodnej w Polsce”.

Informacja o realizacji załącznika do uchwały XVII Walnego Zjazdu PTTK w sprawie postępowania z wnioskami zgłoszonymi do Komisji Uchwał i Wniosków Zjazdu

<i>nr</i>	<i>dane delegata</i>	<i>treść wniosku</i>
<i>lp</i>	<i>1</i>	<i>2</i>
1.	Kol. Leszek Warowny	Ogłoszenie roku 2010 rokiem seniora PTTK pod hasłem „Krajoznawstwo pokoleń – pokoleniom krajoznawców”. Ogłoszenie roku 2011 lub 2012 rokiem kadry programowej PTTK. Jednocześnie należy zobowiązać ZG PTTK do działań w celu unormowania pracy tej kadry w przepisach państwowych (ustawa i rozporządzenia do ustawy). Ponadto należy zobowiązać ZG PTTK i jego komisje do przeglądu i uaktualniania dotychczasowych przepisów PTTK. Systematycznie promować regiony Polski (województwa) ogłaszając każdorazowo „Rok ... jest czasem promocji dla województwa...”. Jednocześnie część imprez centralnych, w miarę możliwości, należy organizować w promowanym regionie.
Realizacja: Każdego roku wokół hasła przewodniego budowano kalendarz przedsięwzięć programowych na różnych poziomach organizacyjnych wspierając je materiałami promocyjnymi i czyniono starania o pozyskanie środków zewnętrznych na realizację. Część komisji podejmowała inicjatywy aktualizacji przepisów dotyczących zakresu ich działania. Polityka deregulacyjna państwa nie sprzyjała tworzeniu rozwiązań ustawowych nadających szczególny status kadry programowej PTTK.		
2.	Kol. Marian Kotarski	Opracowanie (przez biuro radców prawnych) wzorcowej umowy w sprawie wynajmu lub możliwości wykorzystania bazy nodegowej ośrodka wypoczynkowego, szkoły lub OSiR na potrzeby zespołu organizującego ogólnopolski zlot turystyczny.
W miarę potrzeb konsultowano treści umów.		
3.	Kol. Lech Tota	Z okazji 60-lecia PTTK wprowadzić w 2010r. znaczki karencyjne umożliwiające uznanie okresu przed przerwą w opłacaniu składek do stażu członkowskiego.
Wniosek zrealizowano.		
4.	Kol. Edward Kudelski	Wnioskuje o przeznaczenie koniecznych funduszy na przeprowadzenie prac remontowo-instalacyjnych w Centralnej Bibliotece im. K. Kulwiecia.
W związku ze zmianą siedziby Biblioteki i jej przeniesieniem na ul. Senatorską 11 wykonano szeroki zakres prac adaptacyjnych nowych pomieszczeń.		

5.	Kol. Edward Kudelski	Powiększenie powierzchni Archiwum ZG PTTK oraz zatrudnienie fachowego archiwisty w celu umacniania tożsamości Towarzystwa.
Archiwum uzyskało nową lokalizację przy ulicy Hożej w Warszawie. W wyniku podjętej uchwały 324/XVII/2012 z dnia 28 kwietnia 2012 r. w sprawie archiwów w PTTK uporządkowano działalność archiwalną ustalając Archiwum w Krakowie (OZGT PTTK) jako właściwe do gromadzenia archiwalnej dokumentacji ekonomiczno-finansową ze zlikwidowanych jednostek PTTK, w tym dokumentacji kadrowo-płacowej byłych pracowników tych jednostek, zaś Archiwum PTTK w Warszawie jako właściwe do gromadzenia dokumentów o charakterze programowo-organizacyjnym dokumentujących historię Towarzystwa.		
6.	Kol. Edward Kudelski	Zbudowanie internetowego zasobu informacyjnego: „Kompedium wiedzy o PTTK”
Wniosek będzie realizowany w ramach nowej witryny internetowej PTTK.		
7.	Główna Komisja Rewizyjna	Zobowiązać ZG do ostatecznego podjęcia decyzji co do celowości dalszego utrzymywania udziałów o wartości 262 586 zł w 12 spółkach, co do których brak jest informacji.
W uchwale o strategii gospodarczej ujęte do realizacji, ze względu na złożoność sprawy – w trakcie realizacji w miarę możliwości.		
8.	Główna Komisja Rewizyjna	ZG powinien bardziej aktywnie prowadzić nadzór właścicielski w spółkach poprzez opracowanie zasad nadzoru i dobór członków Rad Nadzorczych o odpowiednich kwalifikacjach, znających zasady profesjonalnego zarządzania.
W uchwale o strategii gospodarczej ujęte do realizacji, 26 listopada 2011 r. podjęto uchwałę nr 275/XVII/2011 ZG PTTK w sprawie nadzoru właścicielskiego.		
9.	Główna Komisja Rewizyjna	Zobowiązać ZG do opracowania zasad nadzoru i pomocy: a/ jednostkom organizacyjnym, b/ jednostkom terenowym – oddziałom PTTK.
Realizowano w ramach istniejących regulacji prawnych wynikających ze znowelizowanego Statutu PTTK w dniu 14 kwietnia 2012 roku.		
10.	Główna Komisja Rewizyjna	Usprawnić system zarządzania majątkiem Towarzystwa przez uproszczenie struktury zarządzania. Majątek Towarzystwa powinien być profesjonalnie zarządzany.
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
11.	Główna Komisja Rewizyjna	Wzmocnić relacje z oddziałami, szczególnie gospodarcze, poprzez realizację wspólnych zadań gospodarczych oraz szkoleń dla kadry zarządzającej w oddziałach.
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu		

12.	Główna Komisja Rewizyjna	Znowelizować system szkoleń i regulaminy odznak funkcjonujących w PTTK.
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
13.	Kol. Aniela i Tytus Szłompek	Wnosimy aby w terminie możliwie najkrótszym spowodować budowę oczyszczalni ścieków i doprowadzenie wody do schroniska PTTK na Leskowcu w Beskidzie Małym.
Wniosek zrealizowany.		
14.	Kol. Mirosław Bielachowicz	Kontynuować prace nad doprowadzeniem do podniesienia rangi MTTK aby wyniki laureatów regionalnego i centralnego szczebla, były uwzględniane w świadectwach kończących poszczególne etapy nauki w szkole (szkoły podstawowe, gimnazja, licea).
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
15.	Kol. Andrzej Mateusiak	Wprowadzić możliwość rozliczenia zwrotu lub wymiany na koniec roku znaczków do legitymacji członkowskich.
ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		
16.	Kol. Barbara Kopydłowska-Kaczorowska	Zreformować (zlikwidować?) Spółkę „Sudety”.
Zwrócono się do wnioskodawcy o doprecyzowanie wniosku, ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		
17.	Kol. Andrzej Mateusiak	Wniosek o zobowiązanie producenta kart PTTK do opracowania takiego rozwiązania, które zlikwiduje problem rozlewania się napisów pod folią.
Znowelizowano instrukcję wypełniania legitymacji		
18.	Kol. Andrzej Mateusiak	Proponuję aby protokoły z posiedzeń ZG PTTK były przesyłane drogą elektroniczną do zainteresowanych członków PTTK lub oddziałów w formie tzw. newsletter'a, poza treściami poufnymi lub tajnymi (jeśli takie są uchwalone).
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
19.	Kol. Krzysztof Prajzner	Uprościć i usprawnić sprawozdawczość na linii Oddział – Zarząd Główny, bo dotychczas stosowana procedura jest zbyt pracochłonna i mało przejrzysta.
Po nowelizacji Statutu PTTK ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		

20.	Kol. Krzysztof Prajzner	Powołanie przy ZG PTTK „ Rady Pomocy Oddziałom”, która pomagałaby i służyła pomocą oddziałom mającym określone kłopoty i nie radzą sobie głównie w kwestiach finansowych.
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
21.	Kol. Krzysztof Prajzner	Uprościć procedurę rozliczania prac znalarskich.
ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować, ponieważ procedura rozliczania prac jest ustalana przez instytucję finansującą zadanie.		
22.	Kol. Krzysztof Prajzner	O potrzebie szkoleń prezesów, skarbników, przewodniczących komisji: rewizyjnej sądu koleżeńkiego. Poszerzających ich wiedzę prawną i finansową, w celu fachowego wypełniania przez nich swych społecznych funkcji.
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
23.	Kol. Krzysztof Antoniszak	Ułatwić procedurę tworzenia nowych oddziałów PTTK. Obecne, statutowe, są zaporą dla wielu, które chcą powstać.
Przy opracowywaniu nowelizacji Statutu ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		
24.	Kol. Barbara Guzik	Należy rozwinąć współpracę PTTK z uczelniami. Muzea regionalne powinny znaleźć swoje miejsce w (ogólnopolskim) systemie muzealnym. Regionalizm powinien być łączony z krajoznawstwem (co umożliwiłoby pozyskiwania funduszy np. z Unii Europejskiej). Stworzenie przestrzeni kulturowo-przyrodniczej, a nie dwóch osobnych dziedzin.
Współpraca z uczelniami jest mocno akcentowana w działalności PTTK. Należy poszukiwać miejsca w ogólnopolskim systemie muzealnym dla muzeów PTTK – temat na całą kadencję. Regionalizm to stały element krajoznawstwa polskiego od pierwszego Kongresu Krajoznawstwa w Poznaniu. Ta przestrzeń kulturowa była wypełniana treścią w pierwszym roku kadencji ZG PTTK. Zawarta została także w przesłaniu Kongresu Krajoznawstwa Polskiego „Olsztyn 2010” jako wciąż ważny element naszej tożsamości.		
25.	Kol. Edward Kozanowski	Powinniśmy opracować strategię działania naszego Towarzystwa, zarabiać na naszych produktach turystycznych. Popularyzacja turystyki przyjazdowej, popularyzacja Polski wśród obcokrajowców jako kraju do którego warto przyjechać na wczasy. Rozbudowa sieci przystani i marin na rzekach Polski np. na Wiśle. Możliwość zarobku na tych ośrodkach.
ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		
26.	Kol. Zbigniew Orłowski	Wprowadzić zapis w Statucie PTTK art. ...,aby oddziały nie prowadzące działalności gospodarczej odprowadzały do ZG PTTK część składki pokrywającą tylko wydatki wynikające z przynależności do PTTK.

ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		
27.	Kol. Zbigniew Orłowski	Obniżyć próg członków PTTK potrzebnych do założenia Oddziału do 20 osób. Liczba ta powinna dotyczyć nowotworzonych Oddziałów w jednostkach administracji terenowych(miasto, powiat),w których Oddział nie istnieje.
Przekazano Zespołowi Statutowemu przygotowującemu projekt nowelizacji Statutu PTTK.		
28.	Kol. Andrzej Wasilewski	Wprowadzić do kalendarza obchodów jubileuszowych 60-lecie połączenia Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, wzorem obchodów jubileuszowych najstarszych oddziałów o rodowodzie PTT i PTK uwzględnić jubileusze najstarszych oddziałów Polskiego Towarzystwa Turystyczno- Krajoznawczego jako kontynuatorów tradycji krajoznawczej.
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
29.	Kol. Wiesław Ładniak	Budowanie emocjonalnych więzi wojsko-cywilne. Wzmocnienie wojskowych Oddziałów PTTK. Wprowadzenie cyklicznych szkoleń dla młodych liderów turystyki.
Wniosek ujęty w uchwale Zjazdu		
30.	Kol. Janusz Zaremba	Zaktualizować ewidencję stanu członków PTTK posiadających uprawnienia SOP w związku z likwidacją organizacji Straży Ochrony Przyrody. Zmiana przepisów ustawowych.
Wniosek w trakcie analizy.		
31.	Kol. Bogdan Bereszyński	Współpraca z władzami lokalnymi na różnych płaszczyznach. Wydanie wykazu obiektów, które faktycznie respektują przewidzianą w ramach karty rabatowej PTTK zniżkę. Ułatwienie sprzedaży odznak(nietypowych, mniej popularnych). Polepszenie dostępności materiałów statutowych (w Oddziałach) dla członków PTTK.
Ujęty w Uchwale Zjazdu.		
32.	Kol. Zofia Sikora Oddział PTTK	Włączanie słabszych Oddziałów w skład silniejszych (bardziej liczebnych, umożliwiających organizację większej ilości imprez). Znazarze powinni stać się kadrą zawodową, możliwość pozyskiwania funduszy np. z gmin. Wspólne, międzyoddziałowe zloty przewodników itp. Przyspieszenie korespondencji między Oddziałami/ działaczami. Należy działać zespołowo, a nie indywidualnie. Rozwój turystyki przyjazdowej. Aktywizacja kadry.
Sprzeczny ze Statutem, brak możliwości nakazowego łączenia oddziałów PTTK. ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		

33.	Kol. Barbara Ząbczyk-Chmielewska	Wypracowanie nowej formuły przewodnictwa w PTTK. Stanie się przedstawicielem przewodnictwa na zewnątrz. Mamy być kreatorem przewodnictwa dla innych organizacji. Współpraca z innymi organizacjami przewodnickimi. PTTK powinno stać się trzonem skupiającym te organizacje. PTTK powinno stać się stroną dla organizacji samorządowych na zewnątrz.
Wniosek realizowany m. in. poprzez działania w ramach Roku przewodników Turystycznych.		
34.	Kol. Elżbieta Łobacz-Bącal	Kadra PTTK powinna służyć pomocą przy tworzeniu SKKT lub kół zainteresowań turystyki i/lub krajoznawstwa w ramach obowiązkowej godziny (godzin) wprowadzonej przez MEN od roku szkolnego 2009/2010.
Zrealizowano. 28 stycznia 2010 r. członkowie ZG otrzymali materiał, który pokazywał, jak wykorzystać 1 godzinę; do prowadzenia zajęć z zakresu edukacji krajoznawczo-turystycznej oraz dodatkowe 2 godziny wychowania fizycznego na zajęcia stricte turystyczne. Rada Programowa ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK przygotowała odpowiedni list, do którego załącznikami były przedstawione. W marcu 2010 r. list został rozesłany do oddziałów PTTK.		
35.	Kol. Marian Jurak	Szkolenia dla nauczycieli jak zagospodarować dodatkowe godziny zajęć w-f na rzecz krajoznawstwa.
Wniosek realizowany		
36.	Kol. Krzysztof Mazurski	Zobowiązanie do zajęcia się kwestią młodzieżowych liderów krajoznawstwa. Powinno działać się głównie na rzecz członków swojego Towarzystwa. Przejdźmy od promocji np. w szkołach, bardziej do pracy na rzecz samego PTTK, tak aby uczestnictwo w imprezach Towarzystwa stanowiło magnes do wstępowania do niego.
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
37.	Kol. Hanna Komorowska-Kukulska	Po ukonstytuowaniu się nowych władz rozesać do Oddziałów (tak jak przed wyborami, w „Gościńcu”) kto jest za co odpowiedzialny i w miarę możliwości podać kontakt (telefon, adres e-mail). Zobowiązać ZG PTTK do odpowiadania na skierowane do niego pisma od oddziałów. Wnosimy również, aby informacje o Oddziałach publikować po dokładnym ich sprawdzeniu, a jeśli będzie popełniony błąd-sprostowanie również powinno być upublicznione (sprawa „nie opłacenia” składek przez ON PTTK w 2007 lub 2008r.)
Wniosek realizowany		
38.	Kol. Lech Tota	Zrezygnować z wypełniania deklaracji przynależności w dwóch egzemplarzach – jeden egzemplarz wystarczający. Zrezygnować z naklejania zdjęć na deklaracji członkowskiej. Deklaracja członkowska powinna być przechowywana w Oddziałach macierzystych PTTK lub innych wskazanych przez Oddział jednostkach.
Wniosek realizowany		
39.	Kol. Wiesław Piprek	Utworzyć Centrum Przewodnictwa PTTK w Warszawie, Krakowie lub w Nowym Sączu.

ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		
40.	Kol. Paweł Ajdacki	Muzea Regionalne PTTK są jednym z elementów, które świadczą o intelektualnym dorobku Towarzystwa, o jego wkładzie w kulturę narodową. W związku z powyższym należy zaprzestać przekazywania Muzeów Regionalnych Samorządom i innym instytucjom i utrzymywać sieć muzeów regionalnych PTTK. Powołać Instytut Krajoznawstwa jako jednostkę Centralną PTTK. Powołanie Instytutu zajmującego się krajoznawstwem, prowadzenie rzetelnych badań naukowych będzie uwierzeniem idei krajoznawczych obecnych w działaniach Towarzystwa od czasów PTK do PTTK, organizacja o tak wielkim potencjale intelektualnym powinno posiadać jednostkę o takim profilu działania.
ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		
41.	Kol. Antoni Hadała	Wprowadzić specjalny znaczek członkowski do legitymacji dla osób zwolnionych z obowiązku opłacania składek, oznaczając np. literą Z.
Wniosek zrealizowano.		
42.	Kol. Cecylia Jabłońska	Zobowiązać przyszły Zarząd Główny PTTK do pilnego przeorganizowania zarządzania gospodarką w Towarzystwie. Bezwzględną koniecznością jest wprowadzenie menadżerskiego, profesjonalnego nadzoru nad spółkami PTTK. Jednostka ta winna być podporządkowana bezpośrednio Zarządowi Głównemu i przed nim odpowiadać za podejmowane decyzje..
Wniosek ujęty w Uchwale Zjazdu.		
43.	Kol. Paweł Ajdacki	Zamek w Ogrodzieńcu jest symbolem Ruchu Krajoznawczego zapoczątkowanego przez Aleksandra Janowskiego i PTK, jest dziedzictwem naszego Towarzystwa. Doprowadzić do zwolnienia z zakupu biletu lub do zakupu tylko biletu ulgowego. Obecny zarządca zamku powinien traktować członków PTTK na specjalnych warunkach. Taka sama zasada powinna dotyczyć wstępu do Muzeów Regionalnych oddanych samorządom i innym instytucjom.
ZG PTTK postanowił wniosku nie realizować.		
44.	Kol. Jakub Nowak	Proszę o wyjaśnienie podczas obrad kwestii poruszanej dziś przez Prezesa GKR dotyczącej tego, że ZG jest równocześnie władzą ustawodawczą i wykonawczą PTTK. Jakie są propozycje rozwiązania tego problemu?
Wniosek zrealizowany nowelizacją Statutu PTTK. Rozdzielono władzę wykonawczą i ustawodawczą.		
45.	Kol. Bogusław Polak	Zdobywanie odznaki GOT zwieńczone jest odznaką „Za Wyttrwałość” przez kilkadziesiąt lat na rewersie tej odznaki znajdował się wygrawerowany numer zdobywcy. Kilka lat temu zaprzestano zdobywcom odznaki „Za Wyttrwałość” wydawania tej prestiżowej odznaki z numerem. Proponuję powrót do tradycji tzn. do wprowadzenia numeracji w/w odznaki na jej rewersie.
Przekazano do KTG ZG do rozważenia.		

46.	Kol. Wojciech Napiórkowski	Celem podniesienia rangi Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej, a jednocześnie zadbania o interesy Towarzystwa niezbędne jest wypracowanie nowej koncepcji organizacyjnej funkcjonowania przeglądu, pozwalającego na wsparcie dotychczasowych organizatorów i opracowanie koncepcji marketingowej przeglądu jako znakomitego elementu promocji Towarzystwa. Koniecznym jest włączenie do współpracy w zakresie organizacyjnym Centralnej Biblioteki PTTK.
Wniosek w realizacji.		
47.	Kol. Wojciech Napiórkowski	W związku z ogromną rolą regionalnych pracowni krajoznawczych w popularyzacji krajoznawstwa, a jednocześnie stosunkowo słabym wyposażeniem, ich trudną sytuacją finansową, nowy Zarząd Główny PTTK powinien stworzyć warunki do pełniejszego wykorzystania potencjału RPK do promowania dokonań krajoznawczo-publicystycznych Towarzystwa poprzez znaczniejsze zaangażowanie środków finansowych z budżetu ZG PTTK i z intensyfikowanie starań o pozyskanie środków zewnętrznych z konkretnych przedsięwzięć.
Wniosek w realizacji		
48.	Kol. Paweł Miśkowiec	Podjęcie prac nad zmianą oficjalnego tłumaczenia angielskiego nazwy PTTK (POLISH TOURIST COUNTRY LOVERS SOCIETY) na nie ośmieszającą Towarzystwa w świecie.
Ustalono brzmienie nazwy PTTK w języku angielskim i niemieckim.		
49.	Kol. Dariusz Kuźelewski	Zamieścić wszystkie obowiązujące uchwały ZG PTTK oraz zarządzania Sekretarza Generalnego PTTK na stronie internetowej www.pttk.pl oraz stale aktualizować w/w stronę w tym zakresie.
Realizowano na bieżąco.		
50.	Kol. Kotarski Marian	Zainicjować akcję (na 60-lecie PTTK) skomputeryzowania wszystkich oddziałów PTTK zwłaszcza w aspekcie utworzenia własnych stron internetowych.
Wniosek realizowany na bieżąco.		
51	Kol. Kotarski Marian	Dokonać przeglądu (w aspekcie funkcjonowania referatów weryfikacyjnych) odznak regionalnych PTTK, zwłaszcza ustanowionych przez koła i kluby bądź niegdysiejsze zarządy wojewódzkie
ZG PTTK postanowił wnioskowi nie realizować.		

IV. Załączniki

Aneks

Wykaz zwycięzców ogólnopolskich przedsięwzięć programowych, kierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej w latach 2010-2013

Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy PTTK

Rok 2010

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Szkoła Podstawowa nr 12 im. Jana Pawła II w Tomaszowie Mazowieckim (woj. łódzkie). Drużyna w składzie Marcin Przybysz, Maciej Dzikowski, Piotr Nakiela, opiekun Wanda Popławska.

GIMNAZJA

- SKKT przy Zespole Szkół Publicznych nr 2 – Narciarskiej Szkole Sportowej w Ustrzykach Dolnych (woj. podkarpackie). Drużyna w składzie Maria Karkula, Aneta Wrosz, Dominika Zając, opiekun Andrzej Rybski.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- Klub Turystyczny „Hejszowizna” przy Oddziale PTTK Poznań Nowe Miasto (woj. wielkopolskie). Drużyna w składzie Mateusz Bajer, Dominik Frątczak, Michał Łażewski, opiekun Danuta Żurkiewicz.

Rok 2011

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Szkoła Podstawowa nr 19 w Rybniku (woj. śląskie). Drużyna w składzie: Daniel Mołdrzyk, Szymon Pałka, Klaudia Wowra, opiekun Michał Wieczorek.

GIMNAZJA

- Powiatowe Gimnazjum w Biłgoraju (woj. lubelskie). Drużyna w składzie: Paulina Węgrzyn, Dominika Leszczyńska, Marcin Jamroz, opiekun Wiesław Świerczyński.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Krośnie (woj. podkarpackie). Drużyna w składzie: Bartosz Mięśowicz, Grzegorz Mięśowicz, Wojciech Pawul, opiekun Krystyna Janocha.

Rok 2012

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Katolicka Szkoła Podstawowa im. św. Rodziny w Szczecinie (woj. zachodniopomorskie). Drużyna w składzie Jakub Kujawa, Franciszek Lenkiewicz, Marcel Szmeterowicz, opiekun Urszula Kolada.

GIMNAZJA

- Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Aleksandrowie (woj. lubelskie). Drużyna w składzie: Magdalena Harasiuk, Jakub Książ, Błażej Maciocha, opiekun Tadeusza Maciocha.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Krośnie (woj. podkarpackie). Drużyna w składzie: Bartosz Mięrowicz, Grzegorz Mięrowicz, Maciej Maciejczyk, opiekun Małgorzata Podyma.

Rok 2013

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Szkoła Podstawowa nr 9 im. Króla Jana III Sobieskiego w Gliwicach (woj. śląskie). Drużyna w składzie: Łukasz Nowicki, Jan Byrczek, Jakub Hejdukiewicz, opiekun Agnieszka Jarnutowska

GIMNAZJA

- Powiatowe Gimnazjum w Biłgoraju (woj. lubelskie) Drużyna w składzie: Katarzyna Sadowy, Wojciech Kopacz, Jakub Gąsiorowski, opiekun Wiesław Świerczyński.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- III Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie (woj. zachodniopomorskie). Drużyna w składzie: Filip Łysakowski, Jakub Oronowicz, Hanna Siek, opiekun Andrzej Lindner.

Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy**„Poznajemy Ojcowiznę”**

(nagrody Grand Prix)

Rok 2010

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Aleksandra Kamińska z Publicznej Szkoły Podstawowej w Częstoniewie (woj. mazowieckie), za pracę: „Ola na ojcowizny drózkach”, przygotowaną pod opieką Mirosławy Jaworskiej.

GIMNAZJA

- Olga Marcinek z Gimnazjum nr 5 w Lublinie (woj. lubelskie), za pracę: „Dzieje mojej rodziny, tradycje i zwyczaje”, przygotowaną pod opieką Haliny Byczek – Krasuckiej.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- Łukasz Dzimira z Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Pawła II Sióstr Prezentek w Rzeszowie (woj. podkarpackie), za pracę: „Rzeszów i jego zabytki w cieniu Podziemnej Trasy Turystycznej”, przygotowaną pod opieką Marii Oćwieji.

Rok 2011

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Iwona Weronika Piorun ze Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Przeworsku (woj. podkarpackie) za pracę: „Historia mojego kościoła”, przygotowaną pod opieką Włodzimierza Gązwy.

GIMNAZJA

- Wojciech Kabat z Gimnazjum w Otfinowie (woj. małopolskie) za pracę: „Wielki człowiek z sąsiedztwa”, przygotowaną pod opieką Jadwigi Dziubli.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- Joanna Prażuch z I Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Brodzińskiego w Tarnowie (woj. małopolskie) za pracę „Z kufra ciotki Jadwigi”, przygotowaną pod opieką Rozalii Bartosik.

Rok 2012

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Aleksandra Bielak, Dominik Bielak, Krystian Świerczyński ze Szkoły Podstawowej nr 1 im. Sługi Bożego Księdza Prymasa Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Biłgoraju (woj. lubelskie), za pracę „Między młotem a kowadłem”, przygotowaną pod opieką Joanny Adamowicz i Anny Tworek.

GIMNAZJA

- Krystian Alechno z Gimnazjum nr 1 w Żarach (woj. lubuskie), za pracę „Beret z antenką” przygotowaną pod opieką Marleny Olechno.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE (równorzędne dwa Grand Prix)

- Patrycja Motyl, Natalia Słojewska, Emilia Szcześniak, Adam Ziemiński z Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego im. Św. Królowej Jadwigi w Mariówce (woj. mazowieckie), za pracę „Oni byli świadkami – my będziemy pamiętać” przygotowaną pod opieką Marzeny Papis.
- Natalia Figiela, Aleksandra Fluda, Judyta Osmyk z 13 Przeworskiej Drużyny Harcerek z Kresów, Hufiec ZHP Przeworsk (woj. podkarpackie), za pracę „Ginąca śpiewka” przygotowaną pod opieką Agnieszki Bernackiej.

Rok 2013

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Zofia Wrosz ze Szkoły Podstawowej nr 10 w Rumi (woj. pomorskie), za pracę „Beka, spacer po moim sercu”, przygotowaną pod opieką Aliny Dempc.

GIMNAZJA

- Karolina Szmidtką z Gimnazjum nr 4 w Rumi (woj. pomorskie), za pracę „Zielony dar gdańskiego patrycjusza”, przygotowaną pod opieką Joanny Kuźby.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE (równorzędne dwa Grand Prix)

- Kamil Żyłka z Liceum Ogólnokształcącego im. Mieszka I w Zawadzkiem (woj. opolskie), za pracę „II wojna światowa w Zawadzkiem – ślady, których nic nie zatrze...”, przygotowaną pod opieką Arkadiusza Barona.

Ogólnopolski Konkurs Krasomówczy Dzieci i Młodzieży Szkolnej

Rok 2010

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Michalina Gadomska z Legnicy (woj. dolnośląskie).

GIMNAZJA

- Urszula Sowa z Nowosielca (woj. podkarpackie).

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- Paweł Przedpełski z Golubia-Dobrzynia (woj. kujawsko-pomorskie).

Rok 2011

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Julia Niewiadomska z Lidzbarka Warmińskiego (woj. warmińsko-mazurskie).

GIMNAZJA

- Szymon Jezierski z Osiećiny (woj. kujawsko-pomorskie).

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- Maciej Doryk ze Stalowej Woli (woj. podkarpackie).

Rok 2012

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Julia Kaźmierczak z Poznania (woj. wielkopolskie).

GIMNAZJA

- Ewa Sokolik z Glinianki (woj. mazowieckie).

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- Marta Bodecka z Dobrego (woj. mazowieckie).

Konkurs na „Najlepszy Szkolny Klub Krajoznawczo-Turystyczny”

Rok 2010

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Szkolne Koło Turystyczne „Wszędobylscy” ze Szkoły Podstawowej w Białej, województwo łódzkie, opiekunki Barbara Gębicka, Barbara Malinowska.

GIMNAZJA

- Gimnazjalny Klub Krajoznawczo-Turystyczny „Trampek” przy Gimnazjum nr 5 im. Cypriana Kamila Norwida we Wrocławiu, województwo dolnośląskie, opiekun Renata Pysiewicz-Jędrusik.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne PTTK przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 9 im. Komisji Edukacji Narodowej w Łodzi, województwo łódzkie, opiekunowie Jan Ślewa, Rafał Borszyński.

Rok 2011

SZKOŁY PODSTAWOWE

- Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne przy Szkole Podstawowej im. Lotników Września 1939 roku w Dłutowie, województwo łódzkie, opiekun Mariola Seliga.
- Szkolne Koło Turystyczno-Krajoznawcze „Powsinoga” przy Publicznej Szkole Podstawowej w Janikowie, województwo mazowieckie, opiekun Piotr Maciejewski.
- Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne PTTK „Tramp” przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Sługi Bożego Księdza Prymasa Stefana Wyszyńskiego w Biłgoraju, województwo lubelskie, opiekunki Joanna Adamowicz, Anna Tworek..

GIMNAZJA

- Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne „Azymut”, przy Publicznym Gimnazjum nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Prudniku, województwo opolskie, opiekun Halina Garczyńska.
- Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne „Włóczykije” przy Gimnazjum im. Generała Dezyderego Chłapowskiego w Bojanowie, województwo wielkopolskie, opiekun Maria Gościniak.
- Klub Turystyki Pieszkiej i Rowerowej „Turysta Rowerzysta” w Renicach, województwo zachodniopomorskie, opiekunowie Józef Dworzyński, Ireneusz Dąbrowski.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

- Koło Turystyki Górskiej i Krajoznawstwa „Kangchendzonga” PTTK przy I Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika w Żywcu, województwo śląskie, opiekun Jacek Seweryn.
- Szkolny Klub Turystyczny nr 24 AGRUŚ przy Zespole Szkół Agropodsiębiorczości im. Mikołaja Kopernika w Rzeszowie, województwo podkarpackie, opiekun Marcin Sondej.
- Grupa Pontnicus przy II Liceum Ogólnokształcącym im. płk Lisa Kuli w Rzeszowie, województwo podkarpackie, opiekun Maria Szulikowska.

Rok 2012

Jury zdecydowało o przyznaniu wyróżnień następującym klubom:

- Szkolny Klub Krajoznawczo-Turystyczny „Świeradowskie Orły”, przy Miejskim Zespole Szkół w Świeradowie Zdroju, opiekun Teresa Fierko-

wicz.

- SKKT PTTK „Pójdźki” przy Gimnazjum w Daszynie, opiekun Katarzyna Ogonowska.
- SKKT PTTK „Sopelki” przy Liceum Ogólnokształcącym „SOP” im ks. Jana Twardowskiego w Płocku, opiekun Ewa Różańska.
- SKKT PTTK przy Gimnazjum im. gen. Władysława Andersa w Ostrowach, opiekun Ewelina Kołomołocka.
- SKKT PTTK „Azymut” przy II Liceum Ogólnokształcącym im. Piotra Firleja w Lubartowie, opiekunowie Katarzyna Płaszczewska, Ewa Sławińska, Przemysław Kural.

Tabela 1. Oddziały PTTK

Lp	Wyszczególnienie	2009	2012	Wskaźnik
				2009=100 %
1	terenowe: (regionalne, miejskie, miejsko-gminne, gminne, dzielnicowe, osiedlowe)	244	237	97,1%
2	w zakładach pracy	29	27	93,1%
3	akademickie	11	12	109,1%
4	wojskowe	15	15	100,0%
5	inne środowiska:	11	12	109,1%
	w tym:			
	szkolne	2	2	
	przewodniczące	5	5	
	nauczycielskie	1	1	
	środowiskowy			
	żeglarski	2	3	
	wodny	1	1	
	RAZEM	310	303	97,7%

Tabela 2. Koła i kluby PTTK wg wybranych środowisk działania oraz liczby zrzeszonych w nich członków

Lp	Wyszczególnienie (środowisko)	koła i kluby					członkowie				
		2009	2010	2011	2012	wskaźnik 2009 = 100%	2009	2010	2011	2012	wskaźnik 2009 = 100%
1	szkoły	926	876	829	738	79,7%	14655	14394	13982	12567	85,8%
2	zakłady pracy	228	220	224	193	84,6%	7810	7942	7841	6719	86,0%
3	terenowe	495	506	508	506	102,2%	17128	17309	17773	19016	111,0%
4	osiedlowe	33	34	36	37	112,1%	1128	1102	1162	1071	94,9%
5	akademickie	46	56	49	51	110,9%	1002	1215	1148	1108	110,6%
6	Wojsko Polskie	79	84	94	91	115,2%	2458	3115	3149	2953	120,1%
7	emeryci, renciści, inwalidzi	50	45	51	44	88,0%	1942	1718	1946	1770	91,1%
8	inne	410	377	374	368	89,8%	11783	11285	11189	11566	98,2%
	Razem:	2267	2198	2165	2028	89,5%	57906	58080	58190	56770	98,0%
9	Członkowie w oddziałach bez kół, klubów	-	-	-	-	-	3444	3635	4289	5190	150,7%
	Ogółem:	2267	2198	2165	2028	89,5%	61350	61715	62472	61960	101%

Tabela 3. Kluby turystyczno-krajoznawcze PTTK oraz liczba zrzeszonych w nich członków

Lp.	Wyszczególnienie	Kluby			Członkowie					
		2009	2012	wskaźnik 2009 = 100%	2009 ogółem	2012 ogółem	wskaźnik 2009 = 100%	2009 z zapłaconą składką PTTK	2012 z zapłaconą składką PTTK	wskaźnik 2009 = 100%
1.	górskie	92	79	85,9%	4197	3629	86,5%	2983	2842	95,3%
2.	jeździeckie nizinne	8	4	50,0%	291	63	21,6%	133	63	47,4%
3.	jeździeckie górskie	5	4	80,0%	132	50	37,9%	72	50	69,4%
4.	kajakowe	50	42	84,0%	1306	1143	87,5%	1010	932	92,3%
5.	kolarskie	98	88	89,8%	2589	2241	86,6%	1868	1777	95,1%
6.	motorowe	35	35	100,0%	1095	826	75,4%	801	677	84,5%
7.	narciarskie	15	14	93,3%	434	497	114,5%	285	397	139,3%
8.	piesze	79	82	103,8%	2591	2962	114,3%	2220	2724	122,7%
9.	żeglarskie	39	36	92,3%	1639	1412	86,2%	1321	1256	95,1%
10.	podwodne	25	20	80,0%	649	421	64,9%	473	391	82,7%
11.	InO	23	17	73,9%	497	476	95,8%	343	183	53,4%
12.	krajoznawcze	32	27	84,4%	1193	1217	102,0%	620	794	128,1%
13.	fotograficzne	4	3	75,0%	53	46	86,8%	36	34	94,4%
14.	przyrodnicze	6	6	100,0%	219	199	90,9%	119	114	95,8%
15.	młodzieżowe	127	73	57,5%	3804	2447	64,3%	2065	1051	50,9%
16.	speleologii	7	6	85,7%	151	141	93,4%	101	135	133,7%
17.	inne, w tym:	150	166	110,7%	4730	5191	109,7%	3843	4019	104,6%
	wielodyscyplinowe		27			1034			608	
	przewodnickie		36			1113			767	
	Ogółem:	795	702	88,3%	25570	22961	89,8%	18293	17439	95,3%

Tabela 4. Komisje społeczne PTTK

Lp.	Komisje w Oddziałach	2009	2010	2011	2012	wskaznik (2009 = 100%)
1	Górska	133	130	132	129	97,0%
2	Jeździecka nizinna	3	2	2	1	33,3%
3	Jeździecka górską	3	2	1	1	33,3%
4	Kajakowa	31	32	29	29	93,5%
5	Kolarska	94	98	94	95	101,1%
6	Motorowa	25	26	24	24	96,0%
7	Narciarska	35	35	29	28	80,0%
8	Pieszka	147	140	135	131	89,1%
9	Żeglarska	18	20	18	16	88,9%
10	Podwodna	8	6	5	4	50,0%
11	Imprez na Orientację	27	26	25	27	100,0%
12	Krajoznawcza	114	118	112	99	86,8%
13	Fotografii krajoznawczej	10	12	12	12	120,0%
14	Ochrony Przyrody	87	84	81	80	92,0%
15	Opieki nad Zabytkami	39	37	35	33	84,6%
16	Przewodnicka	55	58	58	52	94,5%
17	Rada Programowa d/s Młodzieży Szkolnej	65	64	64	60	92,3%
18	Akademicka	1	1	1	1	100,0%
19	Środowiskowa	5	3	3	2	40,0%
20	Rada d/s tur. osób niepełnosprawnych	14	11	9	9	64,3%
21	Historii i Tradycji	20	23	24	27	135,0%
22	Inne	41	46	39	34	82,9%
23	Wielodyscyplinowe			3	4	
24	Kapituła odznaczeń			28	39	
	Razem:	975	974	963	937	96,1%
25	Komisje ZG PTTK	26	25	24	24	92,3%
	OGÓŁEM:	1001	999	987	961	96,0%

Tabela 5. Kadra programowa PTTK i jej uprawnienia

A.

Lp.	Osoby fizyczne	2009	2010	2011	2012	wskaźnik
						(2009 = 100%)
1	ogółem	15529	14993	14434	13589	87,5%
w tym:						
a)	przodownicy i instruktorzy	7476	7410	6949	6677	89,3%
b)	przewodnicy	7220	6847	6799	6743	93,4%
c)	piloci wycieczek	4098	3514	3414	3392	82,8%

B.

Lp.	Rodzaj uprawnień	2009	2010	2011	2012	wskaźnik
						(2009 = 100%)
1	przodownicy i instruktorzy	10142	10127	9948	9612	94,8%
w tym:						
	przodownicy turystyki górskiej	2735	2644	2477	2357	86,2%
	przodownicy turystyki jeździeckiej nizinnej	43	42	48	52	120,9%
	przodownicy turystyki jeździeckiej górskiej	118	84	68	70	59,3%
	przodownicy turystyki kajakowej	487	507	500	476	97,7%
	przodownicy turystyki kolarskiej	1125	1173	1127	1103	98,0%
	przodownicy turystyki motorowej	336	322	337	318	94,6%
	przodownicy turystyki narciarskiej	346	253	217	214	61,8%
	przodownicy turystyki pieszej	2068	2030	2031	1946	94,1%
	przodownicy imprez na orientację	283	286	265	248	87,6%
oraz						
	instruktorzy turystyki żeglarskiej	193	178	160	145	75,1%
	instruktorzy narciarstwa	146	109	97	90	61,6%
	instruktorzy nurkowania swobodnego	107	103	89	94	87,9%
	instruktorzy krajoznawstwa	1143	1134	1239	1210	105,9%

	instruktorzy fotografii krajoznawczej	47	78	68	73	155,3%
	instruktorzy ochrony przyrody	351	334	375	382	108,8%
	instruktorzy ochrony zabytków	104	112	84	92	88,5%
	instruktorzy przewodnictwa	703	738	766	742	105,5%
2	opiekunowie przyrody	766	605	601	545	71,1%
3	społeczni opiekunowie zabytków PTTK	441	430	423	412	93,4%
	społeczni opiekunowie zabytków*	467	314	281	291	62,3%
4	organizatorzy turystyki	5596	5149	4804	3847	68,7%
5	znakarze	1047	1038	1087	1066	101,8%
6	opiekunowie SKKT	1402	1357	1217	1179	84,1%
7	przewodnicy	10135	8850	8941	8549	84,4%
	Ogółem kadra programowa PTTK	30189	27870	27302	25501	84,5%

Tabela 6. Liczba kursów szkoleniowych i ich absolwentów

Lp.	Rodzaj kadry	2009		2010		2011		2012	
		Liczba kursów	Liczba absolwentów	Liczba kursów	Liczba absolwentów	Liczba kursów	Liczba absolwentów	Liczba kursów	Liczba absolwentów
1	organizatorzy turystyki	48	462	42	530	27	407	17	183
2	przodownicy i instruktorzy	66	926	46	674	37	424	38	346
3	społeczni opiekunowie przyrody	1	17			0	0	0	0
4	społeczni opiekunowie zabytków							0	0
5	znakarze	7	90	2	36	9	111	9	66
6	opiekunowie SKKT	2	50	4	132	3	123	3	86
7	przewodnicy	19	357	20	458	48	713	31	645
8	piloci wycieczek	16	418	18	414	15	362	12	311
	Razem:	159	2320	132	2244	139	2140	110	1637
9	szkolenie podstawowe	95	1642	86	1470	89	1206	48	624
10	szkolenie ogólne	62	1094	101	1696	71	1439	94	1687
	Ogółem:	316	5056	319	5410	299	4785	252	3948

Tabela 7. Wycieczki i imprezy turystyki kwalifikowanej wg dyscyplin oraz ich uczestnicy

Lp	Wyszczególnienie	liczba wycieczek i imprez					liczba uczestników														
							ogółem					młodzieży szkolnej					osób niepełnosprawnych				
		2009	2010	2011	2012	wskaznik (2009 = 100%)	2009	2010	2011	2012	wskaznik (2009 = 100%)	2009	2010	2011	2012	wskaznik (2009 = 100%)	2009	2010	2011	2012	wskaznik (2009 = 100%)
1.	Piesze górskie	4180	4202	4747	4654	111,3	124639	134671	135573	126123	101,2	48816	47364	52946	43965	90,1	2412	3019	2271	1937	80,3
2.	Jeździeckie nizinne	76	51	128	82	160,8	4649	864	4016	1465	31,5	1773	618	3225	754	42,5	166	4	511	186	112,0
3.	Jeździeckie górskie	54	197	243	71	36,0	514	3828	2502	927	180,4	192	1639	1062	435	226,6	46	14	44	64	139,1
4.	Kajakowe	1031	1037	895	998	96,2	18596	18754	20223	20099	108,1	5348	6248	5241	5838	109,2	536	938	694	644	120,1
5.	Kolarskie	3552	3679	3751	3820	103,8	68407	70824	67384	74127	108,4	26844	29586	25618	28410	105,8	754	1129	939	1235	163,8
6.	Motorowe	429	460	394	382	83,0	10506	10841	9355	7759	73,9	1579	1104	1576	797	50,5	77	64	195	103	133,8
7.	Narciarskie	572	646	489	608	94,1	8733	10290	8593	9243	105,8	2751	3191	2059	2037	74,0	69	61	39	185	268,1
8.	Piesze nizinne	8217	8248	6286	6403	77,6	278140	294065	240602	247479	89,0	153350	164003	135637	143070	93,3	9437	8170	5396	6405	67,9
9.	Żeglarskie	1345	1006	1286	1204	119,7	11675	8978	10560	9350	80,1	4965	3086	2201	2145	43,2	734	119	207	160	21,8
10.	Płetwonurków	338	170	221	467	274,7	4633	2377	2294	6121	132,1	973	251	398	3700	380,3	200	3	2	604	302,0
11.	Na orientację	633	586	617	647	110,4	36044	33852	34465	36080	100,1	26601	23749	25179	23185	87,2	254	332	423	606	238,6
12.	Speleologiczne	166	129	156	191	148,1	1011	818	817	1119	110,7	46	103	68	161	350,0	3	2	0	10	333,3
13.	Inne	1979	1853	2433	2281	123,1	61329	72627	69778	55389	90,3	21558	25373	29760	19428	90,1	1116	1378	1287	935	83,8
	razem:	22572	22264	21646	21808	98,0%	628876	662789	606162	595281	94,7%	294796	306315	284970	273925	92,9%	15804	15233	12008	13074	82,7%

Tabela 8. Wycieczki i imprezy turystyki powszechnej oraz ich uczestnicy

A	Wycieczki imprezy ogółem (organizowane przez koła, kluby, oddziały, komisje, BORT) dla swoich członków	<i>Liczba imprez i wycieczek</i>				<i>Liczba uczestników</i>			
		2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
		10215	10474	7255	7372	321393	310578	227048	215672
B	Wycieczki obsługiwane przez przewodników	<i>Liczba wycieczek</i>				<i>Liczba uczestników</i>			
		2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
	Organizowane przez ogniwa PTTK	4473	5784	7548	7631	155948	203523	260071	267843
	Zlecone do obsłużenia przez obce biura podróży, instytucje, organizacje	19247	20077	17160	17058	645564	717032	571279	519447
	OGÓŁEM	23720	25861	24708	24689	801512	920555	831350	787290
C	Młodzieżowe obozy wędrowne	<i>Liczba wycieczek</i>				<i>Liczba uczestników</i>			
		2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
	OGÓŁEM	151	171	240	420	3289	3649	5621	9335

Tabela 9. Odznaki turystyczne zdobyte w latach 2009-2012

Lp	Rodzaj odznaki	liczba przyznanych odznak			
		2009	2010	2011	2012
1	Górska Odznaka Turystyczna	10934	11184	8722	8190
2	Jeździecka Odznaka Turystyki Nizinnej	10	3	86	3
3	Jeździecka Odznaka Turystyki Górskiej	70	145	614	508
4	Turystyczna Odznaka Kajakowa	306	301	233	313
5	Dziecięca Odznaka Kajakowa „Kiełbik”	57	84	62	72
6	Kolarska Odznaka Turystyczna	928	891	1120	1417
7	Motorowa Odznaka Turystyczna	156	180	178	99
8	Młodzieżowa Odznaka „Turystyka Motorowy”	39	45	19	8
9	Nizinna Odznaka Narciarska	119	165	100	112
10	Górska Odznaka Narciarska	2378	361	275	284
11	Odznaka Turystyki Pieszej	3262	2805	3194	2766
12	Odznaka Turystyki Pieszej „Siedmiomilowe Buty”	1830	1655	1695	2283
13	Dziecięca Odznaka Turystyczna	94	243	480	846
14	Żeglarska Odznaka Turystyczna	131	112	45	71
15	Odznaka Imprez na Orientację	474	496	564	460
16	Odznaka Krajoznawcza	1428	1908	1530	1369
17	Odznaka Fotografii Krajoznawczej	45	31	131	212
18	Odznaka Turysta Przyrodnik	3537	2251	2408	2010
19	Młodzieżowa Odznaka Krajoznawcza	1309	824	1680	687
20	Turysta Senior	65	177	160	270
21	Regionalne	9127	8708	7495	7527
22	inne	9560	11716	12032	13520
23	Odznaka Turystyczna Disney i PTTK				1613
	Ogółem:	45859	44285	42823	44640

Tabela 10. Stan organizacyjny w województwach, uprawnienia kadry, aktywność programowa (stan na 31.12.2012 r.)

Lp	Województwo	Liczba oddziałów	Liczba członków		Liczba kół i klubów	Kadra programowa		Liczba komisji, rad i zespołów	Turystyka kwalifikowana		Turystyka powszechna	
			ogółem	w tym: młodzież szkolna		uprawnienia	osoby fizyczne		liczba imprez i wyjazdów	liczba uczestników	liczba imprez i wyjazdów	liczba uczestników
1.	dolnośląskie	27	4258	656	132	2323	1145	85	1562	40828	398	11599
2.	kujawsko-pomorskie	20	3533	642	139	1338	680	56	1172	39173	431	12564
3.	lubelskie	14	1877	633	92	1078	476	47	568	21377	340	9991
4.	lubuskie	10	1250	398	51	549	261	28	498	8003	239	6645
5.	łódzkie	19	3820	1273	117	964	466	55	790	31244	219	11230
6.	małopolskie	26	7368	1672	165	3228	1912	83	2084	60591	469	14783
7.	mazowieckie	34	6719	1448	257	2475	1521	101	2898	72401	913	26973
8.	opolskie	11	2425	561	60	718	376	31	577	17749	202	3517
9.	podkarpackie	16	3918	1705	81	1306	644	33	767	24281	332	11981
10.	podlaskie	7	895	172	49	329	276	13	317	5800	52	1602
11.	pomorskie	11	3039	842	106	1618	993	45	2388	42403	824	23163
12.	śląskie	41	12404	3126	366	4755	2482	174	4107	94276	1690	46271
13.	świętokrzyskie	10	1512	658	72	964	522	37	613	25694	87	4323
14.	warmińsko-mazurskie	9	1626	578	52	639	384	19	681	20341	59	1494
15.	wielkopolskie	29	4643	1328	181	2147	1000	101	1489	58374	436	11573
16.	zachodnio-pomorskie	19	2673	799	108	1070	451	29	1293	32507	681	17963
	razem:	303	61960	16491	2028	25501	13589	937	21804	595042	7372	215672
	ZG PTTK		0	0	0	0	0	24	4	239	0	0
	ogółem:	303	61960	16491	2028	25501	13589	961	21808	595281	7372	215672

Tabela 11. Procentowy udział poszczególnych województw w wynikach całego Towarzystwa (stan na 31.12.2012 r.)

Lp	Województwo	Liczba oddziałów		Liczba członków				Liczba kół i klubów		Uprawnienia kadry programowej		Liczba komisji, rad i zespołów		Turystyka kwalifikowana				Turystyka powszechna			
		ogółem	w %	ogółem	w %	w tym: młodzież szkolna	w % do członków danego woj.	ogółem	w %	ogółem	w %	ogółem	w %	liczba imprez i wytyczek	w %	liczba uczestników	w %	liczba imprez i wytyczek	w %	Liczba uczestników	w %
1	dolnośląskie	27	8,9	4258	6,9	656	15,4	132	6,5	2323	9,1	85	9,1	1562	7,2	40828	6,9	398	5,4	11599	5,4
2	kujawsko-pomorskie	20	6,6	3533	5,7	642	18,2	139	6,9	1338	5,2	56	6,0	1172	5,4	39173	6,6	431	5,8	12564	5,8
3	lubelskie	14	4,6	1877	3,0	633	33,7	92	4,5	1078	4,2	47	5,0	568	2,6	21377	3,6	340	4,6	9991	4,6
4	lubuskie	10	3,3	1250	2,0	398	31,8	51	2,5	549	2,2	28	3,0	498	2,3	8003	1,3	239	3,2	6645	3,1
5	łódzkie	19	6,3	3820	6,2	1273	33,3	117	5,8	964	3,8	55	5,9	790	3,6	31244	5,3	219	3,0	11230	5,2
6	małopolskie	26	8,6	7368	11,9	1672	22,7	165	8,1	3228	12,7	83	8,9	2084	9,6	60591	10,2	469	6,4	14783	6,9
7	mazowieckie	34	11,2	6719	10,8	1448	21,6	257	12,7	2475	9,7	101	10,8	2898	13,3	72401	12,2	913	12,4	26973	12,5
8	opolskie	11	3,6	2425	3,9	561	23,1	60	3,0	718	2,8	31	3,3	577	2,6	17749	3,0	202	2,7	3517	1,6
9	podkarpackie	16	5,3	3918	6,3	1705	43,5	81	4,0	1306	5,1	33	3,5	767	3,5	24281	4,1	332	4,5	11981	5,6
10	podlaskie	7	2,3	895	1,4	172	19,2	49	2,4	329	1,3	13	1,4	317	1,5	5800	1,0	52	0,7	1602	0,7
11	pomorskie	11	3,6	3039	4,9	842	27,7	106	5,2	1618	6,3	45	4,8	2388	11,0	42403	7,1	824	11,2	23163	10,7
12	śląskie	41	13,5	12404	20,0	3126	25,2	366	18,0	4755	18,6	174	18,6	4107	18,8	94276	15,8	1690	22,9	46271	21,5
13	świętokrzyskie	10	3,3	1512	2,4	658	43,5	72	3,6	964	3,8	37	3,9	613	2,8	25694	4,3	87	1,2	4323	2,0
14	warmińsko-mazurskie	9	3,0	1626	2,6	578	35,5	52	2,6	639	2,5	19	2,0	681	3,1	20341	3,4	59	0,8	1494	0,7
15	wielkopolskie	29	9,6	4643	7,5	1328	28,6	181	8,9	2147	8,4	101	10,8	1489	6,8	58374	9,8	436	5,9	11573	5,4
16	zachodnio-pomorskie	19	6,3	2673	4,3	799	29,9	108	5,3	1070	4,2	29	3,1	1293	5,9	32507	5,5	681	9,2	17963	8,3
	razem:	303	100,0	61960	100,0	16491	26,6	2028	100,0	25501	100,0	937	100,0	21804	100,0	595042	100,0	7372	100,0	215672	100,0

Tabela 12. Oddziały PTTK w województwach: stan organizacyjny; kadra programowa, aktywność programowa (na 31.12. 2012)

Lp.	Województwo	Liczba członków PTTK		liczba kół i klubów	Kadra programowa		Liczba komisji, rad i zespołów	Turystyka kwalifikowana (krajowa i zagraniczna)		Turystyka powszechna (krajowa i zagraniczna)	
		ogółem	w tym: młodzież szkolna		Uprawnienia kadry programowej	Osoby fizyczne		liczba imprez i wy-cieczek	liczba uczestników	liczba imprez i wy-cieczek	liczba uczestników
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	województwo dolnośląskie										
1	"Rokita" Brzeg Dolny	103	6	0	25	24	0	20	1217	5	160
2	Głogów	24	1	3	30	12	0	15	266	0	0
3	Zakładowy w Głogowie	204	19	4	7	5	0	0	0	19	643
4	Jawor	110	65	7	89	21	7	48	2649	6	415
5	"Sudety Zachodnie" w Jeleniej Górze	407	47	7	357	213	6	171	3525	38	509
6	Kamienna Góra	88	2	2	68	43	4	38	1062	0	0
7	Kłodzko	198	26	5	99	49	4	40	707	81	1128
8	Lądek Zdrój	38	4	2	96	34	2	22	521	0	0
9	Legnica	156	34	6	145	56	9	24	4204	24	1200
10	Huta Miedzi w Legnicy	196	19	4	44	25	2	58	1016	21	963
11	"Zagłębie Miedziowe" w Lubinie	321	50	11	87	52	4	59	2966	20	400
12	Lubań Śląski	118	21	6	82	30	4	108	572	21	1877
13	Lwówek Śląski	67	43	5	68	14	8	18	1564	0	0
14	Międzygórze	121	44	6	102	25	4	37	861	0	0
15	Oława	brak danych									
16	Prochowice	98	63	4	19	7	6	15	1375	6	286
17	Stronie Śląskie	50	11	4	33	30	3	6	252	8	198
18	Strzelin	95	40	5	24	15	0	33	1868	5	188

19	Świdnica	245	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Wałbrzych	317	60	10	165	70	5	123	2845	14	308
21	„Wrocławski”	535	22	11	417	272	6	245	6147	43	1058
22	Wrocław Fabryczna	202	20	8	129	47	3	84	1162	11	157
23	Instytuty przy PAN we Wrocławiu	131	44	6	63	20	5	101	608	30	718
24	MPK we Wrocławiu	71	0	0	0	0	0	5	152	0	0
25	Politechnika we Wrocławiu	58	0	2	32	14	0	32	927	5	186
26	Wojskowy we Wrocławiu	232	10	9	40	27	0	184	2185	33	890
27	Ząbkowice Śląskie	73	5	5	102	40	3	76	2177	8	315
razem:		4258	656	132	2323	1145	85	1562	40828	398	11599
województwo kujawsko-pomorskie											
28	Brodnica	234	43	5	6	5	1	108	1509	5	151
29	Miejski w Bydgoszczy	234	11	11	44	30	5	123	2498	68	1296
30	Wojskowy w Bydgoszczy	312	90	10	45	35	1	74	1214	16	373
31	Regionalny „Szlak Brdy” w Bydgoszczy	315	0	16	143	61	4	176	3863	135	3508
32	Żeglarski PASAT w Bydgoszczy	78	4	0	4	4	0	4	293	0	0
33	Chełmno	50	17	3	28	22	5	20	888	8	420
34	Golub Dobrzyń	154	8	20	23	16	1	25	1290	0	0
35	Grudziądz	357	61	9	302	132	7	95	5188	25	678
36	Inowrocław	88	0	2	54	25	8	35	3910	5	300
37	Kruszwica	164	41	4	20	14	0	20	930	11	1112
38	Lipno	44	15	4	35	20	2	33	481	26	418
39	Strzelno	137	12	0	0	0	0	7	500	15	614
40	Świecie	77	15	6	20	15	0	24	397	36	440
41	Uniwersytecki w Toruniu	189	6	7	18	18	0	35	298	12	168
42	Przewodnicki w Toruniu	46	0	2	90	46	0	0	0	1	50
43	SKARPA w Toruniu	91	4	3	19	16	0	49	790	0	0

44	Miejski w Toruniu	442	204	18	250	111	10	135	7672	40	2002
45	Wojskowy w Toruniu	82	0	0	14	6	3	7	487	0	0
46	Włocławek	300	20	7	166	49	6	84	4411	26	1010
47	Żnin	139	91	12	57	55	3	118	2554	2	24
razem:		3533	642	139	1338	680	56	1172	39173	431	12564
województwo lubelskie											
48	Biłgoraj	263	188	10	115	38	11	103	5170	105	3807
49	Chełm	122	59	9	90	25	8	34	737	5	205
50	Wojskowy w Chełmie	50	12	5	59	35	5	7	644	2	95
51	Miejski w Dęblinie	30	12	2	8	4	0	28	201	0	0
52	Kazimierz Dolny	107	30	4	37	26	0	24	699	11	157
53	Krasnostaw	43	4	2	3	3	1	22	585	2	49
54	Miejski w Lublinie	506	107	20	305	139	9	207	5879	147	3258
55	Akademycki w Lublinie	51	0	3	74	30	0	16	405	1	35
56	Wojskowy w Lublinie	76	16	4	21	18	0	13	518	3	125
Nałęczów		15	Uchwała ZG PTTK nr 369/XVII/2012								
57	„Puławski” w Puławach	52	3	2	93	30	2	7	242	3	205
58	Zakłady Azotowe „Puławy” SA	192	16	0	15	9	0	30	495	7	440
59	Radzyń Podlaski	142	104	12	53	40	3	12	1665	0	0
60	Włodawa	126	82	6	52	23	6	31	1269	14	415
61	Zamość	102	0	13	153	56	2	34	2868	40	1200
razem:		1877	633	92	1078	476	47	568	21377	340	9991
województwo lubuskie											
62	ZWCH „Stilon” w Gorzowie	88	4	0	8	7	0	16	364	6	302
63	Ziemi Gorzowskiej	201	104	10	23	8	4	33	1226	0	0
64	Miejski w Gubinie	140	45	7	26	16	0	53	1032	53	1027
65	Wojskowy w Krośnie Odrzańskim	131	18	3	12	10	1	17	420	10	440
66	Międzyrzecz	67	30	6	63	18	7	5	107	6	241

67	Nowa Sól	83	8	2	60	28	0	53	695	3	137
68	Sulęcín	52	7	3	29	13	2	64	672	0	0
69	Zielona Góra	128	25	6	161	73	7	67	328	129	3859
70	Żagań	70	7	4	16	8	1	46	903	0	0
71	Żary	290	150	10	151	80	6	144	2256	32	639
razem:		1250	398	51	549	261	28	498	8003	239	6645
województwo łódzkie											
72	Kutno	131	74	3	34	15	0	31	1504	1	48
73	Łask	25	3	2	0	0	0	9	138	0	0
74	Łęczycza	363	234	10	17	13	1	14	3740	16	3699
75	„Łódzki”	698	86	13	273	82	15	197	6403	39	828
76	Łódź - Polesie	335	95	10	95	60	7	197	5188	21	778
77	Nauczycielski w Łodzi	175	1	2	21	8	0	7	95	7	217
78	Łowicz	166	50	6	53	40	1	49	820	0	0
79	Opoczno	132	110	8	54	24	1	12	559	25	997
80	Ozorków	49	0	2	0	0	0	22	256	10	441
81	Pabianice	402	101	12	64	53	10	83	2434	9	216
82	Piotrków Trybunalski	233	50	8	105	38	6	74	2814	66	3052
83	Sieradz	54	30	3	23	14	0	3	770	0	0
84	Skierniewice	61	9	2	35	10	2	34	2300	0	0
85	Warta	91	14	4	45	30	1	9	240	2	31
86	Wieluń	55	25	3	10	5	0	0	0	5	152
87	Wieruszów	83	78	5	24	10	3	8	258	0	0
88	Zduńska Wola	258	30	4	22	15	4	23	587	6	290
89	Zgierz	36	11	4	36	15	1	7	1821	0	0
90	Żarnów	473	272	16	53	34	3	11	1317	12	481
razem:		3820	1273	117	964	466	55	790	31244	219	11230
województwo małopolskie											
91	AZPB „Andropol” w Andrychowíe	84	0	3	42	30	4	21	2600	16	2100
92	Bochnia	190	96	4	85	35	5	51	1562	27	764
93	Chrzanów	379	16	5	56	37	6	53	1410	27	870

94	Dobczyce	77	5	1	32	17	1	9	460	2	50
95	Gorlice	343	93	6	122	71	5	55	2127	18	1300
96	„Krakowski”	1371	271	26	384	206	8	647	13915	130	2501
97	Akademicki w Krakowie	337	0	9	209	160	3	111	1557	5	105
98	Wojskowy w Krakowie	109	17	4	61	21	1	28	625	5	190
99	Hutniczo-Miejski w Krakowie	1028	51	10	127	55	5	143	4288	9	270
100	„Pieniński” w Krościenku	44	1	1	24	21	0	9	230	3	38
101	Krynica	291	149	5	90	30	2	18	783	23	328
102	Limanowa	28	0	0	0	0	0	4	143	1	50
103	„Lubomir” w Myślenicach	63	10	3	66	36	1	53	449	13	175
104	„Gorce” w Nowym Targu	93	21	3	62	24	1	27	580	7	72
105	„Beskid” w Nowym Sączu	1010	542	31	753	582	9	362	9808	77	2640
106	Ojców	51	4	3	113	51	2	5	165	2	94
107	Olkusz	134	0	5	128	47	7	139	2959	15	248
108	„Ziemia Oświęcimska”	263	20	2	239	84	0	20	1361	0	0
109	Rabka	162	58	4	122	49	3	16	1305	0	0
110	Sucha Beskidzka	225	89	5	116	95	6	3	1076	24	542
111	„Pieniński” w Szczawnicy	90	39	5	39	37	3	57	774	8	100
112	przy Zakładach Azotowych SA w Tarnowie	167	4	8	10	7	0	22	829	9	425
113	Tarnów	459	144	13	226	143	5	163	7523	28	1504
114	Wadowice	198	19	5	62	18	3	39	3555	8	233
115	Miejski w Wieliczce	30	2	0	10	6	0	13	346	3	109
116	„Tatrzański” w Zakopanem	142	21	4	50	50	3	16	161	9	75
razem:		7368	1672	165	3228	1912	83	2084	60591	469	14783
województwo mazowieckie											
117	Ciechanów	38	2	2	23	14	2	18	245	27	565
118	Gostynin	100	6	0	0	0	6	48	874	3	133

119	Kozienice	115	101	9	23	12	1	9	481	15	455
120	Lipisko	75	59	8	7	6	0	19	220	5	154
121	Mińsk Mazowiecki	72	0	0	10	7	0	0	0	0	0
122	Nowy Dwór Mazowiecki	164	20	4	15	10	0	5	202	14	521
123	"Celuloza" w Ostrołęce	91	19	2	2	2	0	14	301	5	206
124	Otwock	52	8	4	18	6	1	38	747	0	0
125	Piaseczno	150	64	8	81	54	5	26	1121	9	410
	Pionki	Uchwała Zjazdu Oddziału o likwidacji									
126	Płock	617	410	39	145	103	8	153	8708	58	1668
127	ORLEN S.A. w Płocku	71	3	5	42	23	0	45	980	6	229
128	"Morka" w Płocku	79	3	2	6	6	1	221	1269	0	0
129	Miejski w Pruszkowie	86	6	1	6	6	1	28	621	0	0
130	Przysucha	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
131	Oddział "Wodny" w Pułtusk	brak danych									
132	Miejski w Radomiu	225	93	18	111	25	3	47	796	25	475
	"Łucznicz" w Radomiu	Uchwała ZG PTTK nr 369/XVII/2012									
133	"Podlasie" w Siedlcach	68	5	7	118	37	5	55	2187	32	1216
134	Warka	124	74	5	37	13	4	7	1156	3	114
135	Stoleczny w Warszawie	1724	22	31	417	376	6	822	11624	242	4496
136	Warszawa Praga Południe	122	61	8	79	40	6	121	3892	0	0
137	"Żoliborski"	w likwidacji									
138	Marymont w Warszawie	262	4	4	20	16	1	15	195	0	0
139	"Wolski"	86	50	7	44	27	7	60	1165	53	1178
140	Warszawa Ochota	93	19	5	96	38	3	77	2229	91	3798
141	Międzyuczelniany w Warszawie	318	0	10	435	137	11	189	3798	0	0
142	Stoleczny Oddział Wojskowy	353	39	9	69	57	4	129	2264	16	460

143	Wojskowy Oddział przy Klubie Sił Powietrznych w Warszawie	138	6	3	11	9	2	11	315	3	135
144	"Mazowsze" w Warszawie	686	67	20	104	69	2	190	4025	58	899
145	Warszawski Oddział Przewodników	127	0	2	147	127	2	0	0	14	377
146	przy ArcelorMittal Warszawa	83	0	1	23	23	0	1	30	6	180
147	Ursus	116	5	6	19	16	0	23	176	3	126
148	Węgrów	61	47	3	121	61	7	65	1160	44	395
149	Żuromin	20	2	0	0	0	0	1	13	0	0
150	Żyrardów	403	253	33	246	201	13	461	21607	181	8783
razem:		6719	1448	257	2475	1521	101	2898	72401	913	26973
województwo opolskie											
151	Brzeg	431	77	13	30	22	1	77	1380	49	838
152	Cisek	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
153	Głuchoczązy	50	18	8	56	42	0	142	3450	63	1146
154	Nysa	58	22	2	31	17	2	88	706	31	266
155	Olesno	198	92	8	136	60	4	58	777	31	407
156	Regionalny w Opolu	142	36	10	70	33	7	37	1166	9	375
157	Opole	525	0	0	257	108	10	0	0	0	0
158	Huta Małapanew w Ozimku	155	14	1	22	10	0	23	1089	2	96
159	Prudnik	422	94	4	63	53	3	72	6022	0	0
160	Strzelce Opolskie	61	30	1	12	6	2	2	402	0	0
161	Huta „Andrzej” S.A. w Zawadzkiem	369	178	13	41	25	2	78	2757	17	389
razem:		2425	561	60	718	376	31	577	17749	202	3517
województwo podkarpackie											
162	Jasło	93	11	0	46	30	1	15	636	0	0
163	Krosno	149	41	3	91	30	4	28	1474	76	2884
164	Łańcut	66	7	5	10	7	3	9	250	16	347
165	Miejski w Mielecu	94	5	0	14	10	0	11	415	0	0
166	Nowa Sarzyna	44	14	0	19	9	0	6	1046	2	38

167	Przemysł	182	23	4	77	50	2	51	1133	25	1731
168	Wojskowy w Przemysłu	70	2	0	27	16	0	7	522	3	92
169	Przeworsk	65	13	3	45	18	6	8	65	14	252
170	Międzyszkolny w Przeworsku	60	50	5	24	10	4	9	137	5	200
171	„WSK - PZL” w Rzeszowie	54	4	0	12	12	0	7	223	7	223
172	Rzeszów	2360	1372	41	595	217	7	460	14229	115	4818
173	Akademicki w Rzeszowie	28	0	0	46	28	0	10	215	0	0
174	Ropczyce	189	109	11	35	18	2	53	1376	17	819
175	Sanok	231	32	4	159	132	1	24	1018	2	73
176	“Siarkopol” w Tarnobrzegu	165	14	2	48	25	2	46	602	46	423
177	„Bieszczadzki” w Ustrzykach Dolnych	68	8	3	58	32	1	23	940	4	81
razem:		3918	1705	81	1306	644	33	767	24281	332	11981
województwo podlaskie											
178	Augustów	50	5	6	0	0	0	0	0	0	0
179	Białowieża	84	0	1	79	79	0	0	0	2	86
180	Białostocki w Białymstoku	55	10	6	26	11	3	35	400	9	200
181	Regionalny w Białymstoku	415	60	16	163	143	3	212	2842	3	103
182	Bielsk Podlaski	51	42	6	7	5	3	37	1110	27	810
Hajnówka		zlikwidowany, wykreślony z KRS									
183	Łomża	104	46	7	36	20	3	12	891	2	82
184	Suwałki	136	9	7	18	18	1	21	557	9	321
razem:		895	172	49	329	276	13	317	5800	52	1602
województwo pomorskie											
185	Gdański	462	30	12	249	185	4	181	3214	15	360
186	Studencki w Gdańsku	42	3	4	67	39	2	101	3934	61	1783
187	Regionalny w Gdańsku	325	104	21	363	190	21	364	10567	268	10081
188	Przewodnicki w Gdańsku	16	0	0	64	16	0	0	0	0	0

189	"Morski" w Gdyni	571	206	11	340	167	0	120	1948	43	1047
190	"Marynarki Wojennej" w Gdyni	672	85	14	75	58	1	426	9803	296	8021
191	„Stocznia Gdynia” SA	72	0	1	102	54	0	3	211	2	80
192	Kwidzyn	153	31	9	80	29	3	556	3235	74	610
193	Przewodnicki w Malborku	56	19	1	29	22	0	17	397	3	73
194	Regionalny w Słupsku	630	364	26	224	218	11	558	8484	18	301
195	Sopot	40	0	7	25	15	3	62	610	44	807
	razem:	3039	842	106	1618	993	45	2388	42403	824	23163
	województwo śląskie										
196	Akademicki w Bielsku Białej	63	15	3	100	63	1	40	677	11	168
197	Bielsko Biała	1064	382	38	395	180	11	349	5410	318	6178
198	Będzin	120	22	3	63	25	10	18	577	14	205
199	Bytom	244	7	10	150	96	1	78	2118	25	128
200	Chorzów	196	7	5	330	96	4	60	1282	34	1116
201	Batory w Chorzowie	57	0	0	53	33	0	0	0	0	0
202	"Beskid Śląski" w Cieszynie	491	0	8	169	124	7	216	7677	74	1512
203	Częstochowa	116	18	8	45	32	4	52	405	14	216
204	przy Hucie „Częstochowa”	w likwidacji									
205	Regionalny w Częstochowie	1274	859	48	312	218	6	510	16676	124	4455
206	Częstochowski Oddział Przewodników	41	0	0	53	29	0	31	422	4	191
207	Dąbrowa Górnicza	148	27	5	203	37	8	30	1445	59	430
208	Huta „Katowice” w Dąbrowie Górniczej	43	6	4	56	10	4	38	990	23	757
209	Gliwice	653	153	21	193	96	9	180	4247	162	6004
210	Uczelniany przy Politechnice Śląskiej w Gliwicach	149	16	6	192	76	7	200	752	16	88

211	„Kolejowy” w Gliwicach	52	0	4	30	28	2	8	244	6	92
212	Jastrzębie Zdrój	349	78	9	125	50	8	68	2579	49	1361
213	Jaworzno	264	52	5	98	40	7	99	4726	35	1125
214	Górnośląski w Katowicach	1073	172	31	386	268	6	198	7830	97	3716
215	Międzyuczelniany w Katowicach	85	0	3	70	40	0	21	630	15	220
216	„Huta Baildon” w Katowicach	378	22	7	42	42	0	13	245	14	583
217	Katowicki O/Regionalny	57	22	1	16	10	0	4	200	0	0
218	Mikołów	244	76	5	93	33	3	6	906	37	1450
219	Miejski w Mysłowicach	425	273	15	86	39	7	34	1269	1	52
220	Pszczyna	650	263	19	92	53	5	8	1000	37	1097
221	Racibórz	93	36	4	51	23	5	50	1334	7	315
222	Radlin	150	60	2	87	57	7	119	1111	0	0
223	Ruda Śląska	266	14	8	77	53	2	23	1036	39	1427
224	Rybnik	426	87	12	146	71	7	120	4171	19	401
225	Siemianowice	54	6	3	74	31	5	51	567	17	99
226	Sosnowiec	492	54	9	97	63	0	42	1410	27	2444
227	Szczyrk	79	49	5	19	6	1	39	1290	11	370
228	Świętochłowice	221	23	6	23	12	2	16	263	22	628
229	Tarnowskie Góry	153	10	5	91	65	4	715	1879	12	254
230	Tychy	232	24	6	131	95	1	94	1890	38	1280
231	Wista	112	33	3	109	83	4	26	1276	51	842
232	Wodzisław	354	0	3	19	14	4	70	2971	0	0
233	Miejski w Zabrze	391	26	10	78	42	3	94	2543	37	1724
234	„Wędrowiec” w Zabrze	181	54	4	61	35	3	20	646	0	0
235	Zawiercie	205	15	6	209	66	11	128	3269	11	550
236	„Babiogórski” w Żywcu	759	165	22	131	48	5	239	6313	230	4793
	razem:	12404	3126	366	4755	2482	174	4107	94276	1690	46271
	województwo świętokrzyskie										
237	Busko Zdrój	82	0	4	38	27	0	84	2061	8	272

238	„Świętokrzyski” w Kielcach	270	94	12	249	130	6	114	8971	2	150
239	Końskie	55	11	3	73	38	4	13	2421	0	0
240	Opatów	229	179	11	66	30	7	24	696	24	696
241	„Świętokrzyski” w Ostrowcu Święto- krzyskim	90	19	12	129	53	2	27	1105	11	500
242	im. Radwana w Ostrowcu Święto- krzyskim	68	2	2	33	13	3	77	1044	8	213
243	Sandomierz	377	195	16	149	127	1	94	1854	14	245
244	Miejski w Skarżysku Kamiennej	78	20	3	85	31	6	62	2418	0	0
245	Starachowice	54	10	0	35	25	3	26	1620	2	30
246	Międzyszkolny w Starachowicach	209	128	9	107	48	5	92	3504	18	2217
	razem:	1512	658	72	964	522	37	613	25694	87	4323
województwo warmińsko-mazurskie											
247	Ziemi Elbląskiej	458	261	18	186	102	12	338	11840	21	945
248	Wojskowy w Elblągu	w likwidacji									
249	Ełk	brak danych									
250	Giżycko	268	106	8	40	39	1	27	697	4	86
251	Łława	38	17	3	1	1	0	17	192	0	0
252	Kętrzyn	103	19	4	132	56	0	14	175	27	247
253	Warmińsko-Mazur- ski w Olsztynie	567	171	13	243	165	6	176	6392	0	0
254	Zakładowy w Olsztynie	141	2	4	15	10	0	101	609	7	216
255	“Olsztyński”	51	2	2	22	11	0	8	436	0	0
	razem:	1626	578	52	639	384	19	681	20341	59	1494
województwo wielkopolskie											
256	Buk	169	73	4	47	27	7	29	2402	16	890
257	Chodzież	23	13	4	9	4	0	19	496	5	236
258	Gniezno	178	52	10	128	70	5	92	3097	0	0
259	Jarocin	110	8	2	60	37	1	20	761	7	244
260	Kaliski	306	153	12	309	97	6	97	5668	14	2500
261	Kalisz - WSK-PZL	80	1	1	38	19	1	10	296	1	35

262	Konin	203	10	4	99	64	3	67	2629	9	285
263	Kościan	89	17	2	61	32	3	25	2417	11	387
264	Koźmin	90	61	5	10	4	2	35	876	36	986
265	Krotoszyn	257	101	16	95	39	6	63	2300	20	376
266	Luboń	161	75	10	91	36	3	69	1772	16	838
267	Ostrów Wielkopolski	223	51	8	127	54	7	145	3951	12	370
268	Piła	124	2	3	61	28	5	43	2192	14	726
269	Pleszew	114	47	5	40	16	5	51	654	18	440
270	"Poznański"	630	150	23	473	240	6	91	3645	0	0
271	Poznań - Nowe Miasto	254	153	12	56	32	5	174	6728	13	240
272	"Rataje" przy Spółdzielni Mieszkaniowej w Poznaniu	111	0	5	44	26	2	36	847	43	712
273	H. Cegielski - Poznań S.A.	171	6	7	35	25	3	35	774	8	159
274	Żeglarski "Wagabunda" w Poznaniu	119	30	0	4	4	2	3	119	0	0
275	Pracowników Kolejowych w Poznaniu	51	0	4	22	10	1	9	902	1	35
276	Międzyuczelniany w Poznaniu	117	0	6	162	43	4	3	80	0	0
277	Rawicz	200	65	5	15	5	2	29	1558	54	494
278	Słupca	121	0	4	16	11	0	59	6118	2	115
279	"Meblarz" w Swarzędzu	116	16	7	32	15	6	189	2060	123	1023
280	Szamotuły	226	162	9	50	24	6	15	3072	4	185
281	Środa Wielkopolska	53	37	4	33	14	2	17	675	0	0
282	Wągrowiec	224	12	4	11	8	4	48	824	2	97
283	Września	83	33	3	1	1	4	16	1461	5	105
284	Złotów	40	0	2	18	15	0	0	0	2	95
	razem:	4643	1328	181	2147	1000	101	1489	58374	436	11573
	województwo zachodniopomorskie										
285	Choszczno	51	20	3	11	5	1	32	506	25	573
286	Darłowo	56	14	3	11	9	0	16	145	0	0
287	Drawsko Pomorskie	137	45	4	33	14	0	57	1147	22	318

288	Koszalin	282	146	15	117	52	5	48	2839	311	10157
289	Kołobrzeg	111	25	5	38	24	3	5	28	12	770
290	Wojskowy w Kołobrzegu	92	52	4	26	10	0	26	1259	14	1125
291	Międzyzdroje	199	28	5	86	58	0	7	405	15	237
292	Elektrownia "Dolna Odra" w Nowym Czarnowie	90	5	2	5	5	5	8	153	4	200
293	Połczyn Zdrój	w likwidacji									
294	Stargard Szczeciński	62	22	1	24	13	1	10	1536	3	115
295	Kolejowy w Stargardzie Szczecińskim	133	3	5	15	11	0	15	829	8	258
296	Akademicki w Szczecinie	34	6	2	34	15	0	119	1212	0	0
297	Stocznia Szczecińska S.A.	50	2	1	10	6	0	0	0	0	0
298	Wojskowy w Szczecinie	204	26	11	11	11	0	248	4206	184	2386
299	Regionalny Oddział Szczeciński	473	166	17	308	89	5	278	10126	43	511
300	„Zachodnio-pomorski” w Szczecinie	108	0	11	106	51	7	99	1678	4	106
301	Świdwin	233	204	9	153	50	1	270	3970	29	925
302	„Morski” w Świnoujściu	53	11	5	13	11	0	7	282	1	20
303	Pomorski Oddział Wojskowy w Wąlczu	305	24	5	69	17	1	48	2186	6	262
razem:		2673	799	108	1070	451	29	1293	32507	681	17963
razem w województwach:		61960	16491	2028	25501	13589	937	21804	595042	7372	215672
ZG PTTK (Komisje, Rady i Zespoły; COTG, CFK)		0	0	0	0	0	24	4	239	0	0
Ogółem:		61960	16491	2028	25501	13589	961	21808	595281	7372	215672

Tabela 13. Znakowanie szlaków turystycznych w latach 2009-2012 (w km)

Lp.	Wyszczególnienie	stan na koniec roku 2009			stan na koniec roku 2010			stan na koniec roku 2011			stan na koniec roku 2012		
		PTTK	inne*	ogółem	PTTK	inne*	ogółem	PTTK	inne*	ogółem	PTTK	inne*	ogółem
1	piesze górskie	10728,0	82	10810	10993,6	82	11075,60	10477,9	82,0	10559,9	10827,20	82	10909,20
2	piesze nizinne	35653,9	254,3	35908,2	33698,6	239,8	33938,40	37332,1	517,4	37849,5	37494,90	517,8	38012,70
3	konne	3122,4	227,7	3350,1	2958,0	301,4	3259,40	3 018,5	524,3	3542,8	3018,50	539,3	3557,80
4	kajakowe	837,3		837,3	1113,3	0	1113,30	1113,3	0,0	1113,3	1113,30	0	1113,30
5	rowerowe	13887,5	3342,2	17229,7	12863,0	3621,80	16484,80	13 505,6	3610,8	17116,4	13926,70	3 902,30	17829,00
6	narciarskie	413,8	26	439,8	389,8	26	415,8	333,8	26,0	359,8	348,8	26	374,8
7	inne	618,8	870,9	1489,7	521,8	1005,90	1527,70	711,6	985,5	1697,1	645,4	991,1	1636,50
	piesze dydaktyczne							18,0	56,7	74,7	18	56,7	74,7
	piesze spacerowe							349,1	277,1	626,2	352,9	267,6	620,5
	ogółem:	65261,7	4803,1	70 064,8	62538,1	5 276,9	67 815,0	66492,8	5746,0	72238,8	67374,80	6058,50	73433,30

* szlaki wyznakowane przez PTTK na zlecenie innych podmiotów

Tabela 14. Działalność popularyzatorska (wg nadesłanych sprawozdań)

Lp.	Wyszczególnienie		2009	2010	2011	2012	wskaźnik 2009 = 100%
1	Odczyty, seminaria, wykłady	liczba	2 961	2 812	2 577	3 190	107,7%
		liczba uczestników	97 930	100 504	87 476	94 779	96,8%
2	Wystawy	liczba	942	823	742	713	75,7%
		liczba zwiedzających	279 915	263 350	228 055	204 903	73,2%
3	Biblioteki	liczba	121	124	111	111	91,7%
		liczba woluminów	271 994	287 093	302 996	313 414	115,2%
4	Muzea	liczba	13	13	11	11	84,6%
		liczba zwiedzających	132 209	109 730	77 091	69 028	52,2%
5	Izby regionalne	liczba	3	4	3	7	233,3%
		liczba zwiedzających	23 312	14 989	627	728	3,1%
6	RPK oraz Poradnie Krajoznawcze	liczba	36	27	29	29	80,6%
		liczba udzielonych porad	13 086	14 466	16 724	19 712	150,6%
7	Punkty informacji turystycznej	liczba	97	81	67	64	66,0%
		liczba obsłużonych turystów	263 446	278 408	360 340	316 092	120,0%
8	Ośrodki Kultury Turystyki Górskiej	liczba	11	12	15	13	118,2%
		liczba zwiedzających	22 502	22 682	25 904	22 481	99,9%

Tabela 15. Wartość majątku trwałego w latach 2009-2012 wg stanu na koniec grudnia każdego roku

Lp.	Jednostka	1.01.2009 Początek XVII kadencji		31.12.2009		31.12.2010		31.12.2011		31.12.2012 Koniec XVII kadencji		Wzrost spadek % (11:3)	Wzrost spadek % (12:4)
	PTTK	Wartość brutto	Wartość netto	Wartość brutto	Wartość netto	Wartość brutto	Wartość netto	Wartość brutto	Wartość netto	Wartość brutto	Wartość netto		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	ZG PTTK Warszawa	1 968,12	888,36	1434,26	576,37	1 445,38	528,78	1 460,34	501,28			0,00	0,00
2.	ZM PTTK Warszawa	97583,32	46 002,60	102777,58	48119,97	110864,10	54373,32	119664,09	60 839,23	123 528,32	63 676,27	126,59	138,42
3.	OZGT PTTK Kraków	8977,63	4 643,40	9 207,12	4620,56	9691,43	4783,92	10 327,02	4 879,02			0,00	0,00
4.	COTG PTTK Kraków	250,85	39,60	250,85	36,38	155,88	2,04	162,54	7,96			0,00	0,00
5.	CFK PTTK Łódź	532,27	134,30	522,17	133,65	519,81	120,29	520,83	106,92			0,00	0,00
6.	OCSP KDP Warszawa	43,62	1,75	33,39	0,64	33,39	0,00	38,76	4,29			0,00	0,00
7.	CTW PTTK Warszawa	14,51	5,03	4,51	4,48	14,85	3,94	14,85	3,40			-	-
	R a z e m:	109370,32	51 715,04	114239,88	53492,05	122724,84	59 812,29	132188,43	66342,10	123528,32	63 676,27	112,95	123,13

Tabela 16. Wartość majątku trwałego w latach 2009-2012 w spółkach z większościovym kapitałem PTTK

Lp.	Jednostka PTTK	1.01.2009 Początek XVII kadencji		31.12.2009		31.12.2010		31.12.2011		31.12.2012 Koniec XVII kadencji		Wzrost spadek % (11:3)	Wzrost spadek % (12:4)
		Wartość brutto	Wartość netto	Wartość brutto	Wartość netto	Wartość brutto	Wartość netto	Wartość brutto	Wartość netto	Wartość brutto	Wartość netto		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	SHiS PTTK w Jeleniej Górze	2553,33	1500,82	3474,70	2340,35	3691,41	2456,36	3756,43	2409,93	3820,61	2380,85	149,63	158,64
2.	HL PTTK w Lublinie	4076,59	2418,04	4115,87	2366,47	4380,60	2490,97	5205,89	3214,54	-	-	0,00	0,00
3.	SiH PTTK Karpaty w Nowym Sączu	10337,10	6572,65	12738,81	8468,25	12 52,04	7670,45	12926,27	7610,45	13316,88	7388,46	128,83	112,41
4.	Mazury PTTK w Olsztynie	3890,55	2565,33	4042,90	2541,49	4186,36	2442,97	4515,81	2596,35	4719,17	2508,41	121,30	97,78
5.	BSiH PTTK w Sanoku	3075,15	1737,44	3214,00	1726,59	4716,65	3064,61	5107,06	3358,25	10 27,27	6191,97	335,83	356,39
6.	ZZGT PTTK w Szczecinie	3054,41	1376,83	3122,77	1377,62	3249,58	1431,23	3288,35	1392,71	3240,40	1394,07	106,09	101,25
7.	STA PTTK Wierchy w Krakowie	13,23	1,30	13,23	0,33	13,23	0,00	13,84	0,00	17,40	0,00	131,50	-
	R a z e m:	27000,37	16172,41	30722,28	18821,10	32689,87	19556,59	34813,65	20582,23	35441,73	19863,76	131,26	122,82

**Zmiany kapitału funkcjonujących spółek z udziałem kapitału PTTK
w latach 2009 - 2012**

w tys. zł.

Rok	Wyszczególnienie	Nazwa spółki										Razem spółki
		SHiS PTTK Jelenia Góra	OZGT PTTK Hotele Lubelskie Lublin	SiH PTTK "Karpaty" Nowy Sącz	Mazury PTTK Olsztyn	BSiH PTTK Sanok	ZZGT PTTK Szczecin	Wydawnictwo PTTK "Kraj" Warszawa	STA PTTK WIERCHY Kraków	Bydgoskie BTZ PTTK Bydgoszcz	Bank WE Meritum Bank ICB SA	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
rok 2009 stan na 1.01.2009	Kapitał zakładowy	1 373,80	923,50	2 515,00	2 074,20	1 874,20	1 281,20	50,00	50,00	50,00	105 188,46	115 380,36
	w tym:											
	kapitał PTTK	1 372,80	923,50	2 217,50	2 074,20	1 874,20	1 281,20	50,00	28,00	24,00	258,00	10 103,40
	Udział % PTTK	99,93	100,00	88,17	100,00	100,00	100,00	100,00	56,00	48,00	0,245	-
	Dopłaty do kapitału	619,96	-	0,00	320,00	310,64	82,54	45,00	-	-	-	-
w tym dopłaty PTTK	618,18	-	-	320,00	310,64	82,54	45,00	-	-	-	-	1 376,36
rok 2009 stan na 31.12.2009	Kapitał zakładowy	1 373,80	923,50	2 515,00	2 074,20	1 951,20	1 281,20	50,00	50,00	50,00	105 188,46	115 457,36
	w tym:											
	kapitał PTTK	1 372,80	923,50	2 217,50	2 074,20	1 951,20	1 281,20	50,00	28,00	24,00	258,00	10 180,40
	Udział % PTTK	99,93	100,00	88,17	100,00	100,00	100,00	100,00	56,00	48,00	0,245	-
	Dopłaty do kapitału	619,96	-	-	210,90	310,64	-	45,00	-	-	-	-
w tym dopłaty PTTK	618,18	-	-	210,90	310,64	-	45,00	-	-	-	-	1 184,72
rok 2010 stan na 31.12.2010	Kapitał zakładowy	1 373,80	923,50	2 515,00	2 074,20	1 951,20	1 281,20	50,00	50,00	50,00	105 188,46	115 457,36
	w tym:											
	kapitał PTTK	1 372,80	923,50	2 217,50	2 074,20	1 951,20	1 281,20	50,00	28,00	24,00	258,00	10 180,40
	Udział % PTTK	99,93	100,00	88,17	100,00	100,00	100,00	100,00	56,00	48,00	0,245	-
	Dopłaty do kapitału	619,96	173,00	-	135,32	310,64	-	45,00	-	-	-	-
w tym dopłaty PTTK	618,18	173,00	-	135,32	310,64	-	45,00	-	-	-	-	1 282,14
rok 2011 stan na 31.12.2011	Kapitał zakładowy	1 373,80	923,50	2 515,00	2 074,20	1 951,20	1 281,20	50,00	50,00	50,00	105 188,46	115 457,36
	w tym:											
	kapitał PTTK	1 372,80	923,50	2 217,50	2 074,20	1 951,20	1 281,20	50,00	28,00	24,00	258,00	10 180,40
	Udział % PTTK	99,93	100,00	88,17	100,00	100,00	100,00	100,00	56,00	48,00	0,245	-
	Dopłaty do kapitału	619,96	173,00	-	135,32	310,64	-	45,00	-	-	-	-
w tym dopłaty PTTK	618,18	173,00	-	135,32	310,64	-	45,00	-	-	-	-	1 282,14
rok 2012 koniec XVII kadencji stan na 31.12.2012	Kapitał zakładowy	1 373,80		2 525,00	2 074,20	3 409,10	1 281,20		73,00		105 188,46	115 924,76
	w tym:											
	kapitał PTTK	1 372,80	Połączenie ze spółką	2 217,50	2 074,20	3 409,10	1 281,20	Likwidacja	28,00	Sprzedaż udziałów	258,00	10 640,80
	Udział % PTTK	99,93	BSiH PTTK	87,82	100,00	100,00	100,00	-	38,36	-	0,245	-
	Dopłaty do kapitału	547,06	w Sanoku	-	129,51	310,64	-	-	-	-	-	-
w tym dopłaty PTTK	547,06		-	129,51	310,64	-	-	-	-	-	-	987,21
%	Kapitał zakładowy	100,00		100,40	100,00	181,90	100,00		146,00		100,00	100,47
	w tym:											
	kapitał PTTK	100,00		100,00	100,00	181,90	100,00		100,00		100,00	105,32
	Dopłaty do kapitału	88,24			40,47	100,00						71,63
	w tym dopłaty PTTK	88,50			40,47	100,00						71,73

Wyniki działalności funkcjonujących spółek z udziałem kapitału PTTK w latach 2009-2012

w tys. zł.

L.p.	Rok	Przychody ogółem	Koszty ogółem	w tym		Wynik finansowy brutto	Wynik finansowy netto	Wpłata na dział. statut. PTTK *
				czynsz dzierżawny ZM PTTK	opłata za znak PTTK			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Sudeckie Hotele i Schroniska PTTK Sp. z o.o. w Jeleniej Górze							
	rok 2009	1 755,57	1 636,73	961,94	0,00	118,84	80,19 ^{3/}	20,00
	rok 2010	2 362,13	1 956,70	978,42	0,00	405,43	310,02 ^{4/}	20,00
	rok 2011	2 046,12	1 945,77	1 006,48	0,00	100,35	44,59 ^{5/}	35,00
	rok 2012	2 175,19	2 024,90	994,82	0,00	150,29	8,03	130,00
2	Hotele Lubelskie Sp. z o.o. w Lublinie							
	rok 2009	2 858,89	2 562,10	0,00	48,39	296,79	45,23 ^{4/}	250,00
	rok 2010	2 559,08	2 542,02	0,00	44,44	17,06	5,28 ^{5/}	0,00
	rok 2011	2 993,81	2 729,59	0,00	36,84	264,22	149,83 ^{5/}	70,00
	rok 2012	spółka połączona ze spółką Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK sp. z o.o. w Sanoku						
3	Schroniska i Hotele PTTK "Karpaty" Sp. z o.o. w Nowym Sączu							
	rok 2009	6 710,83	5 750,87	1 518,01	0,00	959,96	386,79 ^{1/5/}	500,00 ^{2/}
	rok 2010	7 855,74	7 288,64	1 807,69	0,00	567,10	142,98 ^{1/5/}	400,00 ^{2/}
	rok 2011	10 150,03	9 837,17	2 115,35	0,00	312,86	69,10 ^{1/5/}	161,24 ^{2/}
	rok 2012	9 368,71	9 261,97	2 112,18	0,00	106,74	22,15 ^{1/5/}	50,00 ^{2/}
4	Mazury PTTK Sp. z o.o. w Olsztynie							
	rok 2009	3 964,88	3 876,25	1 282,54	0,00	88,63	30,65 ^{4/}	50,00
	rok 2010	4 182,72	4 103,51	1 434,09	0,00	79,21	15,56 ^{5/}	60,00
	rok 2011	4 106,51	4 084,49	1 514,30	0,00	22,02	-52,49	20,00
	rok 2012	4 139,89	3 841,12	1 276,82	0,00	298,77	53,21 ^{4/}	229,00
5	Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK Sp. z o.o. w Sanoku							
	rok 2009	1 647,08	1 467,72	522,54	0,00	179,36	91,94 ^{3/}	60,00
	rok 2010	1 874,54	1 669,03	568,83	0,00	205,51	133,33 ^{3/}	50,00
	rok 2011	2 042,65	1 953,06	603,35	0,00	89,59	20,80 ^{3/}	50,00
	rok 2012	3 850,40	3 244,34	701,73	8,58 **	606,06	268,95 ^{3/}	250,00
6	Zachodniopomorski Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK Sp.z o.o. w Szczecinie							
	rok 2009	1 371,63	1 208,25	0,00	18,27	163,38	49,23 ^{5/}	100,00
	rok 2010	1 400,77	1 154,28	0,00	18,55	246,49	82,95 ^{5/}	150,00
	rok 2011	1 431,03	1 237,73	0,00	30,77	193,30	3,62 ^{5/}	175,00
	rok 2012	1 495,77	1 321,86	-	19,34	173,91	14,63 ^{5/}	150,00
7	Wydawnictwo PTTK "KRAJ" Sp. z o.o. w Warszawie							
	rok 2009	0,00	2,99	0,00	0,00	-2,99	-2,99	0,00
	rok 2010	0,00	11,00	0,00	0,00	-11,00	-11,00	0,00
	rok 2011	6,47	3,30	0,00	0,00	3,17	3,17	0,00
	rok 2012	spółka zlikwidowana						
8	STA PTTK WIERCHY Sp. z o.o. w Krakowie							
	rok 2009	578,20	571,54	0,00	0,00	6,66	4,96 ^{5/}	0,00
	rok 2010	372,80	371,07	0,00	0,00	1,73	1,14 ^{5/}	0,00
	rok 2011	353,49	389,07	0,00	0,00	-35,58	-35,58	0,00
	rok 2012	332,92	336,16	-	0,00	-3,24	-3,24	0,00
9	Bydgoskie Biuro Turystyki Zagranicznej PTTK w Bydgoszczy							
	rok 2009	307,55	308,60	0,00	8,02	-1,05	-1,05	0,00
	rok 2010	279,06	317,74	0,00	2,66	-38,68	-38,68	0,00
	rok 2011	264,92	285,99	0,00	0,00	-21,07	-21,07	0,00
	rok 2012	sprzedaż udziałów						
10	RAZEM SPÓŁKI							
	rok 2009	19 194,63	17 385,05	4 285,03	74,68	1 809,58	684,95	980,00
	rok 2010	20 886,84	19 413,99	4 789,03	65,65	1 472,85	641,58	680,00
	rok 2011	23 395,03	22 466,17	5 239,48	67,61	928,86	181,97	511,24
	rok 2012	21 362,88	20 030,35	5 085,55	27,92	1 332,53	363,73	809,00
	% 2012/2009	111,30	115,22	118,68	37,39	73,64	53,10	82,55

UWAGA: wpłata na działalność statutową dokonywana jest w roku następnym po roku sprawozdawczym

* sprawozdanie finansowe nie zatwierdzone jeszcze przez ZZW

** dotyczy opłaty za znak wniesionej przez HL PTTK w Lublinie

^{1/} ujednolicona prezentacja danych^{2/} dla wszystkich udziałowców^{3/} zysk przeznaczony na pokrycie straty z lat ubiegłych^{4/} część zysku przeznaczony na pokrycie straty, część na fundusz zapasowy^{5/} zysk przeznaczony na fundusz zapasowy

**ZBIORCZE ZESTAWIENIE NAKŁADÓW PONIESIONYCH W LATACH 2009-2012 NA REALIZACJĘ ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONTOWYCH
FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PTTK, DOTACYJNYCH I DIERŻAWCÓW W OBIEKTACH PTTK, ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W EWIDENCJI ZARZĄDU MAJĄTKIEM PTTK.**

w zł netto

Lp.	Obiekt - krótki zakres zadania	Rozliczenie planu inwestycyjnego i remontowego z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania								
		Ogółem	w tym finansowany ze środków							
			ZM PTTK/ ZG PTTK *	Własnych Spółki/ Oddziału	EkoFundusz	NFOŚiGW	WFOŚ i GW	Unia Europejska	Inne	Środki Dzierżawcy
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I.	Nakłady w 2009r. ogółem - w tym:	9 247 674,80	5 433 591,77	652 422,79	641 241,83	1 870 752,04	0,00	0,00	27 931,17	621 735,20
	inwestycje	8 291 426,78	5 054 499,92	491 365,79	641 241,83	1 870 752,04	0,00	0,00	0,00	233 567,20
	remonty	595 577,48	18 421,31	161 057,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27 931,17	388 168,00
	pozostałe koszty i wydatki	360 670,54	360 670,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.	Nakłady w 2010r. ogółem - w tym:	10 993 471,54	5 164 058,93	873 467,70	832 543,86	1 405 347,07	0,00	1 401 270,43	0,00	1 316 783,55
	inwestycje	9 694 018,35	4 981 558,33	479 323,41	832 543,86	1 405 347,07	0,00	1 401 270,43	0,00	593 975,25
	remonty	1 140 751,44	23 798,85	394 144,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	722 808,30
	pozostałe koszty	158 701,75	158 701,75	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.	Nakłady w 2011r. ogółem - w tym:	14 501 553,96	7 789 233,61	736 711,97	0,00	1 223 767,26	400 000,00	3 976 801,86	0,00	375 039,26
	inwestycje	13 786 335,60	7 465 593,07	584 257,46	0,00	1 223 767,26	400 000,00	3 976 801,86	0,00	135 915,95
	remonty	399 107,95	7 530,13	152 454,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	239 123,31
	pozostałe koszty	316 110,41	316 110,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV.	Nakłady w 2012r. ogółem - w tym:	23 898 168,70	3 277 500,81	763 436,35	0,00	0,00	300 000,00	2 042 101,19	0,00	17 515 130,35
	inwestycje	23 073 031,09	3 114 720,10	537 700,79	0,00	0,00	300 000,00	1 934 744,49	0,00	17 185 865,71
	remonty	549 151,56	800,00	225 735,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	322 616,00
	pozostałe koszty i wydatki	275 986,05	161 980,71	0,00	0,00	0,00	0,00	107 356,70	0,00	6 648,64
Nakłady w 2009-2012r. ogółem, w tym:		58 640 869,00	21 664 385,12	3 026 038,81	1 473 785,69	4 499 866,37	700 000,00	7 420 173,48	27 931,17	19 828 688,36
inwestycje		54 844 811,82	20 616 371,42	2 092 647,45	1 473 785,69	4 499 866,37	700 000,00	7 312 816,78	0,00	18 149 324,11
remonty		2 684 588,43	50 550,29	933 391,36	0,00	0,00	0,00	0,00	27 931,17	1 672 715,61
pozostałe koszty i wydatki		1 111 468,75	997 463,41	0,00	0,00	0,00	0,00	107 356,70	0,00	6 648,64

**ZBIORCZE ZESTAWIENIE NAKŁADÓW PONIESIONYCH W LATACH 2009-2012 NA REALIZACJĘ ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I REMONTOWYCH
W OBIEKTACH APORTOWYCH**

w zł netto

Lp.	Obiekt - krótki zakres zadania	Rozliczenie planu inwestycyjnego i remontowego z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania									
		Ogółem	w tym finansowany ze środków								
			ZM PTTK	Własnych Spółki	Eko-	Fundusz	NFOŚ i GW	WFOŚiGW	Unia Europejska	Inne	Środki Dzierżaw.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
I.	Nakłady w 2009r. ogółem - w tym	1 765 341,52	0,00	1 413 731,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	351 610,00
	inwestycje	1 191 497,49	0,00	1 191 497,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	remonty	573 844,03	0,00	222 234,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	351 610,00
II.	Nakłady w 2010r. ogółem - w tym	3 104 086,86	0,00	2 726 060,75	161 552,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	216 474,11
	inwestycje	2 451 407,58	0,00	2 272 004,58	161 552,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17 851,00
	remonty	652 679,28	0,00	454 056,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	198 623,11
III.	Nakłady w 2011r. ogółem - w tym	2 006 095,54	0,00	1 634 732,04	0,00	0,00	124 537,91	0,00	1 299,61	0,00	245 525,98
	inwestycje	1 530 172,76	0,00	1 405 634,85	0,00	0,00	124 537,91	0,00	0,00	0,00	0,00
	remonty	475 922,78	0,00	229 097,19	0,00	0,00	0,00	0,00	1 299,61	0,00	245 525,98
IV.	Nakłady w 2012r. ogółem - w tym	1 605 909,42	0,00	823 808,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	782 101,06
	inwestycje	950 722,30	0,00	522 471,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	428 251,06
	remonty	655 187,12	0,00	301 337,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	353 850,00
Nakłady w 2009-2012r. ogółem - w tym		8 481 433,34	0,00	6 598 332,67	161 552,00	0,00	124 537,91	0,00	1 299,61	0,00	1 595 711,15
inwestycje		6 123 800,13	0,00	5 391 608,16	161 552,00	0,00	124 537,91	0,00	0,00	0,00	446 102,06
remonty		2 357 633,21	0,00	1 206 724,51	0,00	0,00	0,00	0,00	1 299,61	0,00	1 149 609,09

BILANS ANALITYCZNY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO
ZA LATA 2009-2012

kwoty w zł

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	Zmiany 2012-2009
A. Aktywa trwałe	70 243 769,72	74 823 647,21	84 405 314,92	86 063 167,68	15 819 397,96
I. Wartości niematerialne i prawne	70 386,91	52 762,87	36 767,90	84 224,62	13 837,71
II. Rzeczowe aktywa trwałe	57 987 264,08	63 520 835,81	73 191 006,95	74 328 891,25	16 341 627,17
III. Należności długoterminowe	1 357 024,73	1 418 444,73	1 355 403,13	987 206,29	- 369 818,44
IV. Inwestycje długoterminowe	10 828 200,42	9 830 861,18	9 821 545,28	10 662 404,82	- 165 795,60
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	893,58	742,62	591,66	440,70	- 452,88
B. Aktywa obrotowe	3 924 350,38	4 444 439,16	6 066 614,02	5 913 057,02	1 988 706,64
I. Zapasy	329 053,91	388 028,42	363 277,49	305 312,32	- 23 741,59
II. Należności długoterminowe	2 190 716,34	2 505 496,87	3 531 927,38	3 810 655,17	1 619 938,83
III. Inwestycje krótkoterminowe	1 200 205,24	1 390 951,26	2 099 868,00	1 791 239,09	591 033,85
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	204 374,89	159 962,61	71 541,15	5 850,44	- 198 524,45
RAZEM	74 168 120,10	79 268 086,37	90 471 928,94	91 976 224,70	17 808 104,60

BILANS ANALITYCZNY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO
ZA LATA 2009-2012

kwoty w zł

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	Zmiany 2012-2009
A. Kapitał własny	55 140 180,17	60 356 705,77	61 208 898,11	63 321 577,70	8 181 397,53
Kapitał podstawowy	36 426 796,30	36 426 796,30	36 426 796,30	36 426 796,30	-
Kapitał zapasowy	218 436,22	454 373,86	695 949,82	966 322,69	747 886,47
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny	17 285 889,04	17 049 951,40	16 808 375,44	16 538 002,57	- 747 886,47
Niepodzielony wynik finansowy	990 955,81	1 907 058,61	6 433 261,33	7 267 776,55	6 276 820,74
Wynik roku obrotowego	218 102,80	4 518 525,60	844 515,22	2 122 679,59	1 904 576,79
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	19 027 939,93	18 911 380,60	29 263 030,83	28 654 647,00	9 626 707,07
Rezerwy na zobowiązania	846 055,45	846 591,62	542 542,88	832 915,88	- 13 139,57
Zobowiązania długoterminowe	389 435,64	329 505,92	4 696 080,81	4 033 186,41	3 643 750,77
Zobowiązania krótkoterminowe	2 103 464,67	1 499 890,23	3 431 640,87	2 367 929,47	264 464,80
Rozliczenia międzyokresowe	15 688 984,17	16 235 392,83	20 592 766,27	21 420 615,24	5 731 631,07
RAZEM	74 168 120,10	79 268 086,37	90 471 928,94	91 976 224,70	17 808 104,60

**ANALIZA RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO
ZA LATA 2009-2012**

kwoty w zł

Lp.	Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	Zmiany 2012-2009
A.	Przychody ze sprzedaży	15 241 111,05	17 793 484,47	18 777 097,89	19 135 705,90	3 894 594,85
B.	Koszty działalności operacyjnej	16 918 907,07	16 851 461,87	18 333 230,17	19 291 303,80	2 372 396,73
C.	Wynik ze sprzedaży	- 1 677 796,02	942 022,60	443 867,72	- 155 597,90	1 522 198,12
D.	Pozostałe przychody operacyjne	4 395 149,08	5 646 590,51	2 348 621,66	3 355 966,94	- 1 039 182,14
E.	Pozostałe koszty operacyjne	2 493 558,76	1 172 420,79	1 682 622,53	1 432 510,04	- 1 061 048,72
F.	Wynik na działalności operacyjnej	223 794,30	5 416 192,32	1 109 866,85	1 767 859,00	1 544 064,70
G.	Przychody finansowe	44 121,74	308 392,30	87 734,34	959 919,43	915 797,69
H.	Koszty finansowe	41 231,24	1 206 259,02	353 085,97	605 098,84	563 867,60
I.	Wynik z działalności gospodarczej	226 684,80	4 518 325,60	844 515,22	2 122 679,59	1 895 994,79
J.	Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	6 048,00	200,00	-	-	- 6 048,00
K.	Wynik brutto	232 732,80	4 518 525,60	844 515,22	2 122 679,59	1 889 946,79
M.	Podatek dochodowy	14 630,00	-	-	-	- 14 630,00
N.	Wynik netto	218 102,80	4 518 525,60	844 515,22	2 122 679,59	1 904 576,79

**REALIZACJA BUDŻETU
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO
W LATACH 2009-2012**

kwoty w zł

	Wykonanie 2009 rok	Wykonanie 2010 rok	Wykonanie 2011 rok	Wykonanie 2012 rok	Zmiany 2012-2009
I. DOCHODY	9 102 207,02	8 694 157,32	13 567 194,56	9 467 913,50	365 706,48
1. Wpłaty na dz. statutową z działalności gospodarczej	6 537 187,81	6 030 739,51	7 026 914,15	6 188 226,23	-348 961,58
2. Z tyt. składki członkowskiej	625 889,00	655 081,00	733 196,00	783 467,00	157 578,00
3. Wpływy ze sprzedaży majątku	1 326 110,00	1 765 218,97	115 439,49	1 200 000,00	-126 110,00
4. Pozostałe (zwrot pożyczek, dopłat, sponsoring)	613 020,21	243 117,84	91 644,92	1 296 220,27	683 200,06
5. Kredyt	0,00	0,00	5 600 000,00	0,00	0,00
II. WYDATKI	9 133 660,73	8 851 850,52	14 300 402,16	10 143 261,62	1 009 600,89
1. Wydatki na działalność programową	1 954 085,11	2 159 624,10	1 876 383,27	1 876 832,24	-77 252,87
2. Wydatki organizacyjne działalności programowej	3 298 398,61	3 331 440,70	3 854 258,35	3 874 907,78	576 509,17
3. Wydatki na aplikacje i udział w pozyskiwaniu środków zewnętrznych do programów miękkich	93 626,06	196 244,25	438 445,23	269 104,97	175 478,91
4. Wydatki na aplikacje i udział w pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz wydatki na wkład własny do programów inwestycyjnych, remonty	1 312 974,40	2 860 743,97	7 007 045,45	2 059 869,86	746 895,46
5. Ubezpieczenia	277 884,00	292 797,50	285 432,00	393 641,20	115 757,20
6. Walny Zjazd PTTK	297 283,31	0,00	0,00	0,00	-297 283,31
7. Spłata zobow. wewnętrznego z przeznaczeniem na realizację inwestycji "Markowe Szczawiny"	1 876 100,00	0,00	0,00	0,00	-1 876 100,00
8. Koszty likwidacji Wydawnictwa KRAJ	8 679,24	11 000,00	0,00	0,00	-8 679,24
9. Podatek dochodowy od osób prawnych	14 630,00	0,00	0,00	0,00	-14 630,00
10. Spłata kredytu	0,00	0,00	838 837,86	1 668 905,57	1 668 905,57

**WSKAŹNIKI PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA MAJĄTKU PTTK
W LATACH 2009-2012**

Tabela nr 25

Wyszczególnienie		2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Suma bilansowa (tys. zł)	74 168	79 268	90 472	91 976
2.	Fundusz własny (tys. zł)	55 140	60 357	61 209	63 322
3.	Wynik finansowy (tys. zł)	218	4 518	845	2 123
4.	Zyskowość sprzedaży (%)	1,43	25,39	4,50	11,10
5.	Rentowność f-szu własnego (ROE w %)	0,40	7,49	1,38	3,40
6.	Rentowność majątku (ROA w %)	0,29	5,70	0,93	2,30
7.	Płynność finansowa ogólna	1,87	2,96	1,77	2,50
8.	Płynność finansowa natychmiastowa	1,71	2,70	1,66	2,37
9.	Ogólny poziom zadłużenia (%)	25,70	23,90	32,30	31,22
10.	Pokrycie aktywów trwałych funduszem własnym (%)	78,50	80,10	72,50	73,61
11.	Trwałość struktury finansowania (%)	75,50	77,10	67,70	68,90

Pozyskiwanie środków zewnętrznych przez biuro ZG PTTK w latach 2009-2013

Lp.	Rok	Tytuł projektu	Instytucja Finansująca	Ocena	Wartość projektu	Wysokość wnioskowanej dotacji	Wysokość przyznanej dotacji
1	2013	Bezpieczne szlaki - wytyczanie, znakowanie i odnawianie szlaków pieszych nizinnych i rowerowych	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony	313 947,76	217 805,76	217 805,76
2		III Ogólnopolskie Forum Młodzieżowych Liderów Turystyki	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony	206 648,00	94 440,00	65 000,00
3		Szlaki, jako element turystycznego zagospodarowania Polski	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony/ lista rezerwowa	526 665,00	261 165,00	0,00
4		Z przewodnikiem ciekawiej poznawać kraj	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony/ lista rezerwowa	226 460,00	110 255,00	0,00
5		Szlaki turystyczne - od pomysłu do produktu	Samorząd Woj. Łódzkiego	Pozytywnie oceniony	20 200,00	13 200,00	13 200,00
6		53 Centralny Zlot Młodzieży „Palmiry” 2013	MON	Pozytywnie oceniony	92 761,00	30 050,00	15 000,00
7	2012	Rowerem przez Polskę	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony	378 386,00	185 409,00	185 409,00
8		Turystyka nad przyjaznymi brzegami	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony	109 201,00	53 670,00	53 670,00
9		Szlaki, jako element zagospodarowania przestrzeni turystycznej Polski	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony/ lista rezerwowa	446 620,00	220 300,00	0,00
10		Wytyczanie, znakowanie i odnawianie szlaków turystycznych na terenie Polski 2012r.	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony/ lista rezerwowa	701 054,50	490 425,50	0,00

11	2012	Międzynarodowa konferencja popularnonaukowa „Turystyka rowerowa w zjednoczonej Europie”	Samorząd Woj. Wielkopolskiego	Pozytywnie oceniony	84 990,00	20 000,00	20 000,00
12		Inwentaryzacja sieci szlaków turystycznych pieszych górskich i nizinnych w Polsce	MSiT Departament Turystyki	Wniosek nierekomendowany do realizacji	209 930,00	104 965,00	0,00
13		III Ogólnopolskie Forum Młodzieżowych Liderów Turystyki	MSiT Departament Turystyki Samorząd Woj. Dolnośląskiego Gm. Stary Luboń/ Gm. Świeradów	Wniosek nierekomendowany do realizacji/ dotowany	171 760,00	59 500,00	20 000,00 7 000,00 4 000,00
14	2012	52 Centralny Zlot Młodzieży „Palmiry” 2012	MSiT Departament Turystyki/ MON/ Samorząd Woj. Mazowieckiego	Wniosek nierekomendowany do realizacji/ dotowany	186 155,00	71 050,00	0,00 28 950,00 20 000,00
15	2011	Wybieram wędrowanie - wyd.II	MEN	Pozytywnie	81 715,72	63 000,19	63 000,19
16		Promowanie aktywności fizycznej w rodzinie poprzez organizację I Ogólnopolskiego Turnieju Rodzin Turystycznych	MSiT Departament Rozwoju i Promocji Sportu	Pozytywnie oceniony	229 746,00	164 546,00	0,00

17	2011	Tworzenie wzorców w zakresie turystyki społecznej poprzez zagospodarowanie czasu wolnego, podniesienie poziomu wiedzy i świadomości rodzin w obszarach związanych z bezpiecznym wędrowaniem, ochroną dziedzictwa naturalnego i kulturowego, prozdrowotnej funkcji turystyki i krajoznawstwa	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie	259 650,00	129 700,00	129 700,00
18		Szkolenie kadry instruktorskiej, lekarzy i działaczy klubowych komisji działalności podwodnej ZG PTTK w związku ze zmianami programów szkoleniowych, systemu certyfikacji wprowadzonych w roku 2011 w ramach dorocznego zlotu kadry Komisji Działalności Podwodnej ZG PTTK - Kalatówki 2011	MSiT Departament Rozwoju i Promocji Sportu	Pozytywnie/zabrakło środków	82 000,00	29 900,00	0,00
19		Doskonalenie kadry instruktorskiej, lekarzy i działaczy klubowych Komisji Działalności Podwodnej ZG PTTK wynikające ze zmiany standardów szkoleniowych i certyfikacyjnych wprowadzonych w roku 2011	MSiT Departament Rozwoju i Promocji Sportu	Pozytywnie/zabrakło środków	116 860,00	67 300,00	0,00
20		Kanon Krajoznawczy Województwa Łódzkiego	Samorząd Woj. Łódzkiego	Pozytywnie oceniony	49 750,00	43 950,00	40 000,00
21		Obszary cenne przyrodniczo dostępne dla osób z różnymi „niepełnosprawnościami”	FIO	Pozytywnie/zabrakło środków	339 285,00	270 500,00	0,00

22	2011	Przyroda uczy najpiękniej realizacja 2011-2013	NFOŚ i GW	Pozytywnie/zabrakło środków	810 770,00	644 660,00	0,00
23		Inwentaryzacja sieci szlaków turystycznych pieszych górskich i nizinnych oraz szlaków wodnych w Polsce	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony, aktualizowany	240 000,00	120 000,00	120 000,00
24		Wytuczanie, znakowanie i konserwacja szlaków turystycznych w 2011r.	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie oceniony/ aktualizowany	416 550,05	291 585,04	291 585,04
25		III Ogólnopolskie Forum Młodzieżowych Liderów Turystyki	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie/ lista rezerwowa zabrakło środków	213 526,00	102 536,00	0,00
26		51. Centralny Zlot Młodzieży "PALMIRY 2011"	MSiT Departament Turystyki MON	pozytywnie	106 000,00	40 450,00 15 000,00	40 450,00 10 730,41
27		Archiwizacja cyfrowa zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego, jako element tworzenia powszechnego narzędzia doskonalenia kadr dla turystyki	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie/zabrakło środków	32 000,00	16 000,00	0,00
28		Szkolenie liderów krajoznawstwa Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego służącego wzmocnieniu potencjału społecznych kadr turystycznych	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie/zabrakło środków	68 900,00	34 450,00	0,00
29		XX Jubileuszowy Ogólnopolski Przegląd książki Krajoznawczo – Turystycznej jako element powszechnej edukacji krajoznawczej	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie/zabrakło środków	34 170,00	17 085,00	0,00

30	2010	VI Kongres Krajoznawstwa Polskiego	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie/aktualizacja	287 339,39	93 000,00	55 564,56
31		Archiwizacja cyfrowa zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego, jako element tworzenia powszechnego narzędzia doskonalenia kadr dla turystyki	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie	22 800,00	11 400,00	11 400,00
32		50 Centralny Zlot Młodzieży „Palmiry”	MSiT Departament Turystyki MON	Pozytywnie/aktualizacja	93 139,13	34 400,00	26 424,63 10 517,51
33	2010	„Ojczyzna widziana oczyma pokoleń” plan na 2010 i 2011	FIO	Pozytywnie oceniony – nie otrzymał dofinansowania - brak środków	173 470,00 226 770,00	137 970,00 162 030,00	0,00
34		II Ogólnopolskie Forum Młodzieżowych Liderów Turystyki	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie	170 483,00	85 145,00	84 736,00
35		Wytyczanie, znakowanie i konserwacja szlaków turystycznych	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie/aktualizowany	1 201 671,85	841 123,50	229 744,55
36		Utrzymanie i zakup wydawnictw do CB PTTK i RPK Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego służących szkoleniu kadr turystycznych	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie/zabrakło środków	70 000,00	35 000,00	0,00
37		Zwiększenie bezpieczeństwa imprez turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem imprez prowadzonych przez przewodników turystycznych	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie/zabrakło środków	33 600,00	16 400,00	0,00

38	2009	Imprezy (złoty, rajdy) o charakterze patriotycznym (18 wniosków)	MON	Pozytywnie	174 180,00	87 090,00	65 090,00
39		Edukacja ekologiczna kadry programowej – Natura 2000	NFOŚ i GW	Pozytywnie	114 480,00	85 150,00	85 150,00
40		Przyroda uczy najpiękniej edycja 2009	NFOŚ i GW	Pozytywnie	196 724,58	157 733,76	157 733,76
41		„Poznaj, pokochaj, służ”	FIO	Pozytywnie/ zabrakło środków	373 800,00	297 760,00	0,00
42		„Ojczyzna widziana oczyma pokoleń”	Mechanizm Finansowy EOG	zakwalifikowany merytorycznie, zabrakło środków	829 000,00	741 500,00	0,00
43		„Wybieram wędrowanie” poradnik młodego turysty	MEN	Pozytywnie	71 300,00	61 800,00	61 800,00
44		Wytyczenie, znakowanie i odnawianie szlaków turystycznych w roku 2009: nizinnych pieszych, górskich pieszych, narciarskich i konnych	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie	1 165 070,00	815 568,00	201 668,70
45		49 Centralny Złot Młodzieży „Palmiry 2009”	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie	127 550,00	38 150,00	38 150,00
46		I Ogólnopolskie Forum Młodzieżowych Liderów Turystyki	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie	154 340,00	73 125,00	73 125,00

47	2009	Archiwizacja cyfrowa zbiorów bibliotecznych Centralnej Biblioteki Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego jako element tworzenia powszechnego narzędzia doskonalenia kadr dla turystyki	MSiT Departament Turystyki	Pozytywnie	20 000,00	10 000,00	10 000,00
48		Doskonalenie i szkolenie kadr dla rozwoju turystyki górskiej	MSiT Departament Turystyki	Otrzymał za mało punktów	40 300,00	20 150,00	0,00
49		Utrzymanie i zakup wydawnictw do CB PTTK służących do szkolenia kadr	MSiT Departament Turystyki	Odrzucony formalnie	50 000,00	25 000,00	0,00
50		50 Ogólnopolski Wysokokwalifikowany Rajd Pieszy 2009	MSiT Departament Turystyki	Odrzucony formalnie	118 607,40	27 000,00	0,00
51		58 Centralny Złot Turystów Kolarzy PTTK Żary 2009	MSiT Departament Turystyki	Otrzymał za mało punktów	220 670,00	53 620,00	0,00
52		Program elektroniczny katalog wydawnictw turystycznych CB PTTK i RPK PTTK jako element tworzenia powszechnego narzędzia systemu doskonalenia kadr turystyki	MSiT Departament Turystyki	Oferta została przez MSiT połączona z Archiwizacją	20 000,00	10 000,00	0,00
RAZEM					12 710 996,38	7 903 012,75	2 456 605,11

ISBN 978-83-7005-543-1

Wydawnictwo PTTK „KRAJ”